

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΑΡΧΕΙΟΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ

ΤΟΜΟΣ Ζ΄

ΚΕΡΚΥΡΑ 1986

ΑΡΧΕΙΟΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑ·Ι·ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΑΡΧΕΙΟΝ
ΙΩΑΝΝΟΥ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ

ΤΟΜΟΣ Ζ΄

ΚΕΡΚΥΡΑ 1986

Ἐκδότης

Ἑταιρεία Κερκυραϊκῶν Σπουδῶν 49100 Κέρκυρα. Τηλ. (0661) 30 674, 39 652

Γενική ἐπιμέλεια ἐκδόσεως

Κώστας Δαφνῆς

Συναγωγή κειμένων - Εισαγωγή - Σχόλια

Κώστας Δαφνῆς

Φωτοστοιχειοθεσία - Ἐκτύπωση

«ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ» - Σταδίου 48 - Αθήνα

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Μέ τον Ζ' Τόμο του ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ μπαίνουμε στην περίοδο της κυβερνητικής δράσης του Κερκυραίου διπλωμάτη, πού ως τώρα είχαμε παρακολουθήσει την πορεία του, μέ δικά του κείμενα, στην 'Επτάνησο Πολιτεία καί στην ύπηρεσία της Ρωσίας. Μέ τούς έξη τόμους πού προηγούνται ασφαλώς δέν έξαντλήθηκε τό θέμα τών προκυβερνητικῶν δραστηριοτήτων του Καποδίστρια. 'Υπάρχουν ακόμη πολλά καί ενδιαφέροντα κείμενα, πού είτε έχουν συγκεντρωθεῖ είτε ἀναζητοῦνται γιά νά συμπληρωθοῦν ὠρισμένες ἐνότητες πού θά περιληφθοῦν σέ ἐνδιάμεσους τόμους. 'Η ἀναμονή ὅμως δέν ἔπρεπε νά σταματήσει τήν ἐκδοτική ροή του 'Αρχείου.

'Η σύνθεση του Ζ' τόμου στηρίχθηκε στην ἄποψη ὅτι ἐπιβαλόταν νά δώσουμε τό πλαίσιο πού βασικά θά στηριχθεῖ ἡ ἔρευνα γιά τήν «αὐτοβιογράφηση» της κυβερνητικής δράσης του Καποδίστρια. Γι' αὐτό θεωρήσαμε ἀπαραίτητη τή δημοσίευση του Καταλόγου του Καποδιστριακοῦ 'Αρχείου της Κέρκυρας, μαζί μέ τό χρονικό της δωρεᾶς του. Αὐτά θά ἀποτελέσουν τό Α' μέρος του τόμου.

Στό Β' μέρος περιλαμβάνονται κείμενα του Καποδίστρια πού βαθμολογοῦν τό ἐνδιαφέρον του γιά τή γνώση της ἑλληνικῆς ἱστορίας καί τών συνθηκῶν πού ἐπικρατοῦσαν στην 'Ελλάδα στά χρόνια πού ζοῦσε ἔξω ἀπό αὐτήν. Στήν κατηγορία αὐτή τών κειμένων περιλαμβάνουμε καί τά λεγόμενα «ἑλληνικά κείμενα» του Καποδίστρια, πού φανερώουν τήν προσπάθειά του νά κατακτήσει τή γραπτή ἔκφραση της - εἶχε σπουδάσει τήν ἀρχαία ἑλληνική καί μιλοῦσε καλὰ τά νέα ἑλληνικά - πού θά ἐπιβεβαίωने τήν ἑλληνική του συνείδηση καί θά ἐξασφάλιζε τό μέσο της ἄμεσης ἐπικοινωνίας μέ τούς ὑπόδουλους συμπατριῶτες του. 'Η πρόσληψή του στην κεντρική διπλωματική ὑπηρεσία της Ρωσίας, ἡ συνεχῆς προώθησή του σέ ἀνώτερες βαθμίδες, οἱ ἀποστολές πού ἀνέλαβε καί ἡ ὑπεύθυνη διαχείριση της ρωσικῆς ἑξωτερικῆς πολιτικῆς δέν του ἄφησαν στή συνέχεια περιθώρια γιά νά βελτιώσει τά νεοελληνικά του. Κι αὐτό ἀπό μιά πλευρά ἀποτέλεσε ἐμπόδιο στην ἀμεσότερη ἐπαφή του μέ τό λαό, πού εἶχε κληθεῖ νά κυβερνήσει καί στό νά συλλάβει τήν ἰδιάζουσα ψυχολογία του.

Στό Γ' μέρος δημοσιεύονται τά κείμενα πού συνδέονται μέ τήν ἀπόφαση της Συνέλευσης της Τροιζήνας νά τόν ἐκλέξει Κυβερνήτη της 'Ελλάδος γιά ἑπτὰ χρόνια, τίς πρῶτες ἐνέργειες του μέ τήν ιδιότητα αὐτή γιά τήν ἐξασφάλιση

τῆς συμπαράστασης τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ἠθική καί ὕλική, γιά νά σταθεῖ στά πόδια του τό ὑπό διαμόρφωση ἑλληνικό κράτος, τίς πρῶτες ἀποφάσεις του, μέ τήν ὁμόθυμη συμπαράταξη ὄλων τῶν παραγόντων τῆς δημόσιας ζωῆς τῆς χώρας, τά κείμενα τρίτων ἀπό τά ὁποῖα προκύπτει ἀνάγλυφη ἡ κατάσταση πού παρέλαβε ὁ Καποδίστριας ὅταν ἀποβιβαζόταν στό Ναύπλιο τίς 18 Ἰανουαρίου 1828. Ἀπό τά κείμενα αὐτά σχεδιάζεται ἡ μορφή πού θά ἔπαιρνε ἡ Ἑλληνική Πολιτεία κάτω ἀπό τό στιβαρό χέρι τοῦ Καποδίστρια, ἀλλά συγχρόνως τεκμαίρεται ὅτι καμμιά ἀπό τίς ἀποφάσεις πού ἔλαβε δέν εἶχε ληφθεῖ χωρίς τή συγκατάθεση τῶν ὀργάνων πού ἐξέφραζαν τήν πλειοψηφία, ἂν ὄχι τήν παμψηφία, τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἡ διαπίστωση αὐτή ἐξηγεῖ ἴσως καί τήν ἀντίδραση ὠρισμένων κύκλων, πού εἶδαν νά διαφεύγει ἀπό τά χέρια τους ἡ διαχείριση τῆς ἐξουσίας. Ἀλλ' αὐτή τήν ἐξουσία τήν εἶχαν ἀσκήσει κατὰ τή διάρκεια τῆς ἐπαναστάσεως καί ὑπῆρχαν ἀπτά τά δείγματα τῆς ἀνικανότητος καί τῆς ἀποτυχίας τους.

Πιστεύουμε ὅτι μέ τή σύνθεση τοῦ τόμου, ὅπως τή διαγράψαμε παραπάνω, διαμορφώνεται μιᾶ εὐρύτατη εἰσαγωγή στήν ὀλιγόχρονη κυβερνητική δράση τοῦ Καποδίστρια. Στούς ἐπόμενους τόμους θά δοθοῦν σέ ἐνότητες (Διοίκηση, Οἰκονομία, Γεωργία, Ἐκπαίδευση, Στρατιωτική ὀργάνωση κλπ.) τά κείμενα τοῦ Κυβερνήτη πού μαρτυροῦν τήν πολύμοχθη προσπάθεια νά ὀργανώσει Κράτος καί νά πειθαρχήσει στήν ἔννοια τοῦ γενικοῦ συμφέροντος δυνάμεις πού ἐν ὀνόματι τῆς ὁποίας προσφορᾶς τους εἶχαν ταυτίσει τήν ἐλευθερία μέ τήν ἀσυδοσία. Ἀπό τά ἴδια κείμενα θά προκύψουν ἀσφαλῶς τά λάθη καί τά σφάλματα τακτικῆς τοῦ Καποδίστρια. Ἡ σύνθεση ὅμως αὐτή - δημιουργίας καί λαθῶν - χαρακτηρίσε τούς μεγάλους ἄνδρες τῆς ἱστορίας.

Κ. ΔΑΦΝΗΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΤΟ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΟ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΑΠΟ ΤΟΥΣ γιουούς του 'Αντωνομαρία Καποδίστρια, πατέρα του Κυβερνήτη, μόνον ο ύστερότοκος Γεώργιος απέκτησε διάδοχο. 'Ο διάδοχος αυτός, ο 'Αντώνιος Καποδίστριας, ο όποιος αναμίχθηκε ενεργά στην πολιτική ζωή της Κέρκυρας επί πολλά χρόνια, χωρίς όμως ιδιαίτερη διάκριση,¹ απέκτησε δύο γιουούς. Τό Γεώργιο καί τόν 'Ιωάννη. 'Απ' αὐτούς ο πρώτος ἔζησε σχεδόν μόνιμα στην 'Αθήνα μέσα στο πλαίσιο της άνετης ζωής πού του ἔξασφάλισε ο γάμος του μέ τήν 'Ελένη Καραπάνου, κληρονόμο μεγάλης κτηματικής περιουσίας μέσα στην πρωτεύουσα. 'Ο δεύτερος δέν απομακρύνθηκε από τήν Κέρκυρα, όπου επέδειξε ενδιαφέρον γιά τή διάσωση τῶν καταλοίπων του Κυβερνήτη.

Τίς 30 Νοεμβρίου 1927 ο 'Ιωάννης Α. Καποδίστριας απέστειλε πρὸς τόν τότε Δήμαρχο Κερκυραίων Σπυρ. Κόλλα τήν παρακάτω ἐπιστολή:

«'Εχω τήν τιμήν νά αναγγείλω 'Υμῖν ὅτι, κατόπιν συνεννοήσεως μετά του ἀδελφοῦ μου Γεωργίου Καποδίστρια, δωρούμεθα εἰς τόν λαόν τῆς Κερκύρας τό ἀρχεῖον τῆς οἰκογενείας μας μέ τήν παράκλησιν ὅπως κατατεθῇ τοῦτο μετά τῶν ἀρχείων τῆς 'Ιονίου Γερουσίας.

»'Η δωρεά αὕτη γίνεται ὑπό τόν ρητόν καί ἀμετάκλητον ὅρον τῆς παραμονῆς του ἀρχείου ἐς αἰεὶ ἐν Κερκύρᾳ. 'Η μή τήρησις του ὅρου τούτου θά συνεπέφερε τήν ἀνάκλησιν τῆς δωρεᾶς ἡμῶν ταύτης ὑπέρ ἡμῶν ἢ τῶν ἡμετέρων κληρονόμων.

»'Επίσης παρακαλοῦμεν ὅπως μετά τήν ταξινόμησιν του ἀρχείου παρά του κ. Σπυρίδωνος Μ. Θεοτόκη, Διευθυντοῦ του 'Αρχείου τῆς 'Ιονίου Γερουσίας, ὅπως δοθῇ ἡμῖν ἀντίγραφον του καταλόγου μετά περιλήψεως τῶν ἐγγράφων.

»'Εν τέλει παρακαλοῦμεν ὅπως τά καθαρῶς οἰκογενειακά ἔγγραφα ἄτινα εἶναι ἀναμειγμένα μετά του ἄνω ἀρχείου ἐπιστραφῶσιν ἡμῖν κατὰ τήν κρίσιν του κ. Σπυρίδωνος Μ. Θεοτόκη».

1. 'Ο 'Αντώνιος Γ. Καποδίστριας πήρε μέρος γιά πρώτη φορά στην πολιτική ζωή της Κέρκυρας μέ τή συμμετοχή του στίς ἐκλογές γιά τήν ἀνάδειξη πληρεξουσίων στή Β' 'Εθνοσυνέλευση, ἀμέσως μετά τήν ἔνωση τῆς 'Επτανήσου. 'Υπῆρξε ὁ μόνος πού διασώθηκε ἀπό τούς ὑποψήφιους τῆς πόλεως καί του ἀρχοντολογίου ἀπό τήν πλημμυρίδα τῶν ψήφων τῶν ἀγροτῶν, πού μέσα ἀπό τήν ἐθνική τους ἀποκατάσταση προσδοκοῦσαν καί τήν οἰκονομική καί κοινωνική τους ἀπελευθέρωση. 'Αδιάφορο ἂν διαψεύστηκαν καί χρειάστηκαν μακροχρόνιοι ἀγῶνες γιά νά τήν ἐπιτύχουν. 'Ο Α. Καποδίστριας πήρε μέρος καί σέ μετέπειτα ἐκλογές, στην ἀντίθετη πρὸς τόν Τρικούπη καί τό Γ. Θεοτόκη πολιτική παράταξη καί ἐχρημάτισε τρεῖς ἀκόμη φορές βουλευτής. 'Επίσης ἐξελέγη δημοτικός σύμβουλος σέ 4 περιόδους. 'Εν τούτοις, ἡ ἀνάμιξη του στά κοινά δέν ὑπῆρξε, γενικότερα καί τοπικά, αἰσθητή.

Τό Δημοτικό Συμβούλιο Κερκυραίων, κατά τή συνεδρίασή του τῆς 7ης Δεκεμβρίου 1927, ἀποδέχθηκε τή δωρεά τῶν ἀδελφῶν Καποδίστρια μέ τίς τιθέμενες προϋποθέσεις καί ὁ Δήμαρχος μέ τό ὑπ' ἀριθ. 6413/19.12.1927 ἔγγραφό του πρὸς τόν Σπυρ. Θεοτόκη, Διευθυντή τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἰονίου Γερουσίας, τοῦ γινώριζε τή γενόμενη δωρεά τοῦ Ἀρχείου καί παρακαλοῦσε νά συμμορφωθεῖ πρὸς τήν ἐπιθυμία τῶν δωρητῶν.

Ὁ Σ. Θεοτόκης, ὁ ὁποῖος πιθανώτατα ἦταν ἐκεῖνος πού ἔπεισε τοὺς ἀδελφούς Καποδίστρια νά δωρήσουν τό Ἀρχεῖο στό Δῆμο Κερκυραίων, δέχθηκε τήν παράκληση τοῦ Δήμου καί ἄρχισε τήν ταξινόμησή του. Καί γράφουμε «ἄρχισε» γιατί, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ ἴδιος ὁ Θεοτόκης, δέν πρόφθασε νά τήν ὀλοκληρώσει. Ὁ ἴδιος ἔδωσε πρῶτος στή δημοσιότητα στοιχεῖα γιά τό περιεχόμενο τοῦ Ἀρχείου μέ ἀνακοίνωσή του στήν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν κατά τή συνεδρία τῆς 19ης Ἰανουαρίου 1928¹. Ἀπό τήν ἀνακοίνωση αὐτή θά ἀντλήσουμε ὠριμένα στοιχεῖα, πού θά μᾶς ἐπιτρέψουν, σέ σύγκριση μέ τά σημερινά δεδομένα, νά ἐκτιμήσουμε τήν ἔκταση, τή σημασία καί τή σωστή ἢ ὄχι ταξινόμηση τοῦ Ἀρχείου.

Στήν ἀρχή τῆς ἀνακοίνωσης του ὁ Σπ. Θεοτόκης σκιαγραφεῖ τή σταδιοδρομία τοῦ Ι. Καποδίστρια, γιά νά προσθέσει:

«Τό ἰδιαίτερον ἀρχεῖον του μετεκομίσθη εἰς Κέρκυραν ὑπό τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Κυβερνήτου,² μετὰ τῆς σοροῦ αὐτοῦ, ἀφοῦ παρεδόθησαν τά εἰς τὰς διαφόρους

1. «Περὶ Καποδιστρίου» ὑπό Σπυρ. Θεοτόκη. Συνεδρία 19 Ἰανουαρίου 1928. Πρακτικά Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Τόμ. Β', σσ 11 - 24. Τότε ἡ Ἀκαδημία γιόρταζε τὰ 100 χρόνια ἀπὸ τήν ἡμέρα πού ὁ Ι. Καποδίστριας, πρῶτος Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος, ἀποβιβαζόταν στό Ναύπλιο. Πρὶν ἀπὸ τήν ἀνακοίνωση τοῦ Σ. Θεοτόκη μίλησε ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Κ. Ζέγγελης, ὁ ὁποῖος καταλήγοντας εἶπε: «Ἡ Ἀκαδημία ἐλπίζει ὅτι (τό ἐνδιαφέρον τῆς) δέν θα σταματήσει εἰς τήν σημερινήν εἰς γενικὰς γραμμάς ἔρευναν περὶ τοῦ ἀρχείου, ἀλλὰ θέλει κατορθώσῃ ταχέως νά πραγματοποιήσῃ καί τήν ἐκδοσιν τοῦ ὅλου ἔργου». Ἀμέσως μετὰ ὁ Γεν. Γραμματεὺς Σίμος Μενάρδος ἀνακοίνωσε τὰ ἑξῆς: «Πόσον εὐχρῆσθησε τήν Κέρκυραν ἡ περὶ τοῦ ἀρχείου τοῦ Κυβερνήτου μέριμνα τῆς Ἀκαδημίας μαρτυρεῖ α) τό πρὸς ἡμᾶς τηλεγράφημα τοῦ δημάρχου κ. Σπυρ. Κόλλα «Λαὸς Κερκύρας μετὰ συγκινήσεως μετέχει ἑορτασμοῦ καί παρὰ τῆς Ἀκαδημίας ἑκατονταετηρίδος πρώτου Κυβερνήτου καί διακεκριμένου τέκνου τῆς Ἰωάννου Καποδιστρίου» καί β) Ἡ πρὸς τόν κ. Σπυρ. Θεοτόκην δήλωσις τοῦ διακεκριμένου συναδέλφου καί πρεσβευτοῦ κ. Ν. Πολίτου ὅτι καταβάλλει πρῶτος 10.000 δραχμὰς πρὸς ἐκδοσιν τοῦ Ἀρχείου τούτου».

2. Ὁ Αὐγουστῖνος Καποδίστριας (1778 - 1857) εἶχε χρησιμοποιηθεῖ ἀπὸ τόν Ἰωάννη καί πρὸ τῆς καθόδου του στήν Ἑλλάδα ὡς Κυβερνήτη. Στενὸς συνεργάτης τοῦ ἀδελφοῦ του, διαχειρίστηκε τὰ κοινὰ ἀπὸ διάφορες ὑπεύθυνες θέσεις, μέχρις ὅτου ὁ Κυβερνήτης τόν διώρισε τό 1829 στρατιωτικὸ καί πολιτικὸ διοικητὴ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Μετὰ τή δολοφονία τοῦ Κυβερνήτη ἡ Γερουσία τόν ἐξέλεξε Πρόεδρο τοῦ τριμελοῦς κυβερνητικοῦ συμβουλίου, τοῦ

ύπηρεσίας ἀνήκοντα ἔγγραφα, ὡς αἱ σχετικαὶ ἀποδείξεις παραλαβῆς. Ἐν Κερκύρᾳ ἐταξινομήθη καὶ κατεγράφη τὸ 1832, προστεθέντων καὶ τινων ἐγγράφων τοῦ ἀνδρός, ὅσα εἶχον παραμείνῃ ἐν τῷ οἴκῳ του, κατὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ διὰ Ρωσσίαν, ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν γραμματέων του Bétant, αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἀκριβῶς ὅστις ἐπεμελήθη ἐν Γενεῇ τῆς ἐκδόσεως μέρους τῆς ἀλληλογραφίας του, ἀπὸ τοῦ 1827 μέχρι τοῦ 1831.¹

»Ἐκτοτε μέχρι τοῦ 1902 τὸ ἀρχεῖον τοῦτο παρέμεινε κεκλεισμένον εἰς ἕξ μεγάλα κιβώτια, ὅτε ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, πατὴρ τῶν δωρητῶν, κόμης Ἀντώνιος Καποδίστριας, ἐξεκαθάρισε ταῦτα καὶ κατέστρεψεν ὅσα εἶχεν ἀναλάβει ρητὴν ὑποχρέωσιν ἀπέναντι τοῦ θεῖου του Αὐγουστίνου καὶ τὰ ὅποια ἔφερον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον προσωπικὸν χαρακτῆρα ἢ ἀπέβλεπον τὸν Αὐγουστίνον (...) Τὰ κιβώτια ἐπανεκλείσθησαν καὶ ἐπὶ τέταρτον αἰῶνος εἰσέτι παρέμειναν εἰς τὴν ἀφάνειαν (...)

»Λογίζομαι εὐτυχὴς ὅτι ἔλαχεν εἰς ἐμέ ὁ κλῆρος νὰ σᾶς γνωρίσω πρῶτος τὸ ἀρχεῖον τοιοῦτου ἀνδρός, δυστυχῶς ὅμως δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ ἀναπτύξω τοῦτο τελειῶς, ὡς θὰ ἐπεθύμουν, διότι παντός εἵδους δυσκολίαι παρουσιάσθησαν πρὸ ἐμοῦ. Καὶ πρῶτον μὲν τὸ βραχὺ διάστημα, τὸ ὅποιον παρενεβλήθη ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς δωρεᾶς μέχρι τῆς ἐκ Κερκύρας ἀναχωρήσεώς μου,² δεύτερον δέ αἱ

ὁποῖοι τὰ δύο ἄλλα μέλη ἦταν ὁ Θεόδ. Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Ἰωάννης Κωλέττης. Ἡ ἀνοικτὴ ἀντίδραση τοῦ Κωλέττη, οἱ συγκρούσεις μεταξὺ Καποδιστριακῶν καὶ ἀντικαποδιστριακῶν καὶ γενικὰ τὸ κλίμα τῆς ἀναρχίας πού ἐπικράτησε μετὰ τὴ δολοφονία ὑποχρέωσαν τὸν Αὐγουστίνον νὰ παραιτηθεῖ καὶ νὰ ἀποσυρθεῖ στὴ Κέρκυρα. Ἀργότερα ταξίδεψε στὴ Νεάπολη καὶ κατόπιν στὴν Πετροῦπολη, ὅπου ἐξασφάλισε γενναία χορηγία ἀπὸ τὴ ρωσικὴ κυβέρνησι. Ὁ Αὐγουστίνος, ὅπως καὶ ὁ ἀδελφὸς του Βιάρος, ἐχρημάτισε ἔφορος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας στὴν Κέρκυρα.

1. Ἡ σορὸς τοῦ Ι. Καποδίστρια μεταφέρθηκε ἀπὸ τὸν Αὐγουστίνον στὴν Κέρκυρα, ὅπου καὶ ἐνταφιάσθηκε στὴ Μονὴ Πλατυτέρας, μετὰ τὴν ὁποίαν συνέδεαν τὸ νεκρὸ παλαιοί, ὅσο καὶ στενοί, δεσμοί. Οἱ Ἀγγλοὶ δὲν ἐπέτρεψαν νὰ γίνῃ ἐπίσημη κηδεία, πού θὰ ὀδηγοῦσε ὅπωςδήποτε σὲ θερμὰ ἐκδηλώσεις, ἐπιβεβαιώνοντας ἔτσι, γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ, τὴν ἐχθροπάθειά τους πρὸς τὸν Καποδίστρια. Ἀπλὴ ἐπιγραφή ἔχει χαραχθεῖ στό μάρμαρο τοῦ τάφου του: «Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ, Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος». Δίπλα του ἔχει ταφεῖ ὁ Αὐγουστίνος.

2. Ὁ Σπ. Θεοτόκης εἶχε προσκληθεῖ ἐπίσημα ἀπὸ τὴν Ἀκαδημίαν στὸν πανηγυρικὸ ἐορτασμό τῶν 100 χρόνων ἀπὸ τὴν ἀφίξιν τοῦ Κυβερνήτη στό Ναύπλιο, πού σηματοδοτοῦσε τὴν ἀφετηρία τοῦ νέου ἐλληνικοῦ κράτους, νὰ μιλήσῃ εἰδικὰ γιὰ τὸ Καποδιστριακὸ Ἀρχεῖο. Δεδομένου ὅμως ὅτι εἶχε μεσολαβήσει ἐλάχιστος χρόνος ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς δωρεᾶς καὶ τῆς ἀποδοχῆς της ἀπὸ τὸ Δῆμο, ὁ Θεοτόκης δὲν ἦταν δυνατόν νὰ σχηματίσῃ ἀκριβὴ καὶ λεπτομερειακὴ ἀντίληψιν γιὰ τὸ περιεχόμενό του. Ἐξ αὐτοῦ καὶ ὀρισμένες ὑπερεκτιμήσεις, οἱ ὁποῖες δὲν ἐπιβεβαιώθηκαν ἀπὸ τὴ γνωστὴ μας καταλογράφησίν του.

τεχνικά δυσκολίες, ἃς ἐξ ἀρχῆς παρουσίασεν ἡ παράδοσις καί παραλαβὴ τῶν ἐγγράφων, ἣτις καὶ δὲν συνετελέσθη».

Ἡ τελευταία αὐτῇ βεβαίωση τοῦ Σπ. Θεοτόκη μπορεῖ νὰ ἐξηγεῖ τὴν προχειρότητα μὲ τὴν ὁποία συντάχθηκε ὁ Κατάλογος τοῦ Καποδιστριακοῦ Ἀρχείου, ἀλλὰ δὲν τὴν δικαιολογεῖ. Κι αὐτὸ γιὰ τὸν Θεοτόκη παρέμεινε Διευθυντὴς τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἰονίου Γερουσίας - στοῦ ὁποῖον εἶχε παραδοθεῖ τὸ ἀρχεῖο τοῦ Κυβερνήτη καὶ ὅπου βρίσκεται καὶ σήμερα - ὡς τὸ 1935. Εἶχε δηλαδὴ ἄνεση χρόνου γιὰ νὰ προχωρήσει στὴν ὁλοκληρωτικὴ παραλαβὴ του καὶ ταξινομήση. Περιωρίστηκε μόνον στὴν ἔκδοση τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Εὐνάρδου¹ πρὸς τὸν Καποδίστρια καὶ σὲ μερικές μικρότερες ἐργασίες². Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ σημειώσουμε ὅτι ὁ Θεοτόκης εἶχε ἀνακοινώσει ὅτι θὰ προχωροῦσε στὴν ἔκδοση ὁλόκληρου τοῦ Καποδιστριακοῦ Ἀρχείου σὲ 10 τόμους³. Τὴν ἐξαγγελίαν αὐτὴν στηρίζε στὴ βεβαίωση τοῦ Ἐμμ. Τσουδεροῦ ὅτι ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος θὰ χρηματοδοτοῦσε τὴν ἔκδοση καὶ εἶχε μάλιστα ἐκδηλώσει τὴν πρόθεσιν αὐτὴ καὶ ἔμπρακτα μὲ τὴ χορήγηση ποσοῦ 50.000 δραχ. Στὴ δεκάτομην ἔκδοση τῶν ἐγγράφων τοῦ Ἀρχείου ὁ Σπ. Θεοτόκης θὰ εἶχε συνεργάτη τὸν τότε Διευθυντὴ τῆς Δημοσίας Βιβλιοθήκης Κερκύρας Κων/νο Σολδᾶτο⁴. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ Τσουδερός προτίμησε νὰ χρηματοδοτεῖ ὡς Διοικητὴς τῆς Τράπεζας ἀποστολὰς τοῦ Θεοτόκη στὰ Κρατικὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας γιὰ τὴν συναγωγὴ ἐγγράφων σχετικῶν μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς Κρήτης, ἰδιαίτερης πατρίδας του. Καρπὸς τῶν ἀποστολῶν αὐτῶν ὑπῆρξαν δύο τόμοι στὴ σειρά τῶν Μνημείων τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν⁵. Ἔτσι ἔχουμε ἀκόμη σήμερα ὡς Κατάλογον

1. Βλ. Ἀλληλογραφία Ι. Α. Καποδίστρια - Ι. Γ. Εὐνάρδου 1826 - 1831. Τεύχος Α - Β σσ 544. Ἀθῆναι 1929 - 1930. Ἐκδότης ὁ Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων. Ἱστορικὴ καὶ Λαογραφικὴ Βιβλιοθήκη Ἀριθ. 5. Στὴ σελ. 4 ὑπάρχει ἡ ἀφιέρωσις: «Εἰς τὸν ἔξοχον συμπολίτην μου Ν. πολίτην ἀφιερῶται εὐγνωμόνως. Σ. Μ. Θ.».

2. Βλ. Μ. Μανούσακα, Βιβλιογραφία δημοσιευμάτων Σπυρίδωνος Μ. Θεοτόκη. Κερκυραϊκὰ Χρονικά, Τόμ. 5ος, σσ 185 - 187. Ἡ βιβλιογραφία συμπληρώνει τὴ μελέτη τοῦ Κ. Δαφνῆ, Κερκυραῖοι ἱστορικοὶ καὶ ὁ Σπυρ. Θεοτόκης, πού δημοσιεύεται στὸν ἴδιον τόμον σσ 143 - 184.

3. Ὁ γράφων εἶχε ἄμεση ἀντίληψιν τῆς ἀνακοίνωσιν αὐτῆς.

4. Ὁ Κων/νος Σολδᾶτος ἐχρημάτισε διευθυντὴς τῆς Δημοσίας Βιβλιοθήκης Κερκύρας ἀπὸ τὸ 1927 ἕως τὸ 1947, πού μετατέθηκε στὴν κεντρικὴ ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας (Διεύθυνση Γραμμάτων καὶ Βιβλιοθηκῶν) καὶ στὴ συνέχεια τοποθετήθηκε στὴν Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκην. Πρῶτος πρόεδρος τοῦ Φιλολογικοῦ Ὁμίλου Κερκύρας (1929 - 1931) καὶ ἀπὸ τοὺς ἰδρυτὰς καὶ πρόεδρος τῆς Εταιρείας πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑπτανησιακῶν Μελετῶν ἀπὸ 1933 - 1943, ἔγραψε ἱστορικὰ καὶ φιλολογικὰ μελέτες. Ἀσχολήθηκε ἰδιαίτερα μὲ τὸν Ἀνδρέα Κάλβο. Ἡ Ἑταιρεία Ἑπτανησιακῶν Μελετῶν ἔχει στοῦ ἐνεργητικοῦ τῆς σειρὰς ἐκδόσεων καὶ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ Β' Πανιόνιου Συνεδρίου στὴν Ἰθάκην τὸ 1938.

5. α) Ἱστορικὰ Κρητικὰ ἔγγραφα ἐκδιδόμενα ἐκ τοῦ Ἀρχείου τῆς Βενετίας - Ἀποφάσεις

τῶν ἐγγράφων τοῦ Καποδιστριακοῦ Ἀρχείου τό Πρωτόκολλο παραδόσεως τῶν φακέλλων του ἀπό τόν Δῆμο Κερκυραίων στό Διευθυντή τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἰονίου Γερουσίας. Γι' αὐτόν θά μιλήσουμε ἀναλυτικότερα πιά κάτω.

Θά σημειώσουμε ἐν τῷ μεταξύ ὅτι στό Ἀρχεῖο περιλαμβάνονται σήμερα καί 609 φακέλλοι μέ 1903 ἔγγραφα ἀναφερόμενα στήν κυβερνητική δράση τῶν Ἰωάννου καί Αὐγουστίνου Καποδίστρια, τοὺς ὁποίους ταξινομήσε ὁ σημερινός διευθυντής τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἰονίου Γερουσίας κ. Νικ. Ἀσπιώτης. Ὁ πληθωρισμός τῶν φακέλλων ὀφείλεται στό γεγονός - κατά τή μαρτυρία τοῦ κ. Ἀσπιώτη - ὅτι οἱ περισσότεροι φακέλλοι περιέχουν ἓνα μόνο ἔγγραφο ἢ ἓνα σχέδιο ἀπαντήσεως, ἀνάλογα μέ τόν ἀποστολέα ἢ τόν ἀποδέκτη. Ὁ Θεοτόκης, ἐνῶ σέ πολλές περιπτώσεις εἶχε ἀρχειοθετήσει σέ ἓνα φάκελλο ἓνα ἢ δύο ἔγγραφα, σέ ἄλλες περιέλαβε στον ἴδιο φάκελλο, μέ τόν τίτλο «διαφοροῦ», πολλά κείμενα διαφορετικῶν ἀποστολέων καί ἀποδεκτῶν. Ἔτσι στοὺς 585 φακέλλους τοῦ Ἀρχείου τῆς ταξινομήσεως Θεοτόκη ὑπάρχουν 8.068 ἔγγραφα. Τό «ὑπάρχουν» ἐκφράζει τόν ἀριθμό τῶν ἐγγράφων τῆς ἀρχικῆς καταλογράφησής καί ὄχι τή σημερινή πραγματικότητα, δεδομένου ὅτι καί φακέλλοι τοῦ Καταλόγου δέν ὑπάρχουν καί ἀπό τοὺς ὑπάρχοντες ἔχουν ἀφαιρεθεῖ, σέ ὠρισμένες περιπτώσεις, ἓνα ἢ περισσότερα ἔγγραφα¹.

Στό Ἀρχεῖο ὑπάρχουν ἀκόμη οἱ δεσμίδες τῶν ἐγγράφων πού δημοσίευσε ὁ Bétant στήν τετράτομη Ἀλληλογραφία τοῦ Κυβερνήτη². Δέν ἔχει ὅμως ἐπιχειρηθεῖ μέχρι σήμερα συγκριτική ἔρευνα γιά νά διαπιστωθεῖ ἐάν στίς δεσμίδες αὐτές ὑπάρχουν ὅλα τὰ δημοσιευθέντα κείμενα, ἐάν μερικά ἀπό αὐτά ὑπάρχουν στοὺς

Μεϊζονος Συμβουλίου Βενετίας 1255 - 1669. Ἐν Ἀθήναις 1933. (Ἀκαδημία Ἀθηνῶν - Μνημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, Τ. Α', τεῦχος II. β) Ἱστορικά κρητικά ἔγγραφα ἐκδιδόμενα ἐκ τοῦ Ἀρχείου τῆς Βενετίας. Θεσπίσματα τῆς Βενετικῆς Γερουσίας 1281 - 1385. Ἐν Ἀθήναις 1936 - 37 (Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Μνημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας. Τόμ. Β', τεύχη I-II).

1. Πρόκειται γιά τοὺς φακέλλους 90, 379 καί 419, τῶν ὁποίων τό περιεχόμενο ἀναγράφεται στοὺς ἀντίστοιχους ἀριθμούς τοῦ Καταλόγου πού δημοσιεύουμε. Ὑπάρχει ὅμως καί ὁ Φάκελλος 188, ὁ ὁποῖος ἐξ ἀρχῆς σημειώνεται στόν Κατάλογο «κενός».

2. Correspondance du comte J. Capodistrias President de la Grèce. Les Lettres diplomatiques, administratives et particulieres, écrites par lui de 20 Avril 1827 jusqu' au 9 Octobre 1831, recueillies et mises en ordre par les soins de ses freres et publiées par E. A. Betant, l' un de ses secretaires. Τόμοι 4, 1839 - 1840, σύνολο σελίδων 2.200.

Ἡ ἑλληνική μετάφραση τῶν ἐπιστολῶν ἐκδόθηκε τό 1841 ὡς τό 1843, πού κυκλοφόρησε ὁ 4ος τόμος. Τίτλος τῆς, ἀκριβῆς μετάφρασης τοῦ γαλλικοῦ μέ τήν προσθήκη: Ἑλληνιστί δέ ἐκδίδονται δαπάναις Π.Δ. Στεφανίτση, Λευκαδίου, ἱατροῦ, μεταφρασθεῖσαι ἐκ τοῦ γαλλικοῦ παρὰ Μιχαήλ Γ. Σχηᾶ. Σύνολο σελίδων 1.650.

φακέλλους του καταλογραφημένου αρχείου και εάν συμφωνούν τα πρωτότυπα με τα δημοσιευμένα, δεδομένου ότι έχει διαπιστωθεί από μελετητές του αρχείου και κατά την πορεία της έκδοσης αυτής ότι δεν ανταποκρίνονται πάντοτε τα πρωτότυπα με τα δημοσιευμένα. Η συγκριτική αυτή έρευνα θα πρέπει κάποτε να επιχειρηθεί - ή ύπαρξη Τμήματος 'Ιστορίας στο 'Ιόνιο Πανεπιστήμιο παρέχει τη δυνατότητα της έρευνας αυτής - για να οργανωθεί το όλο αρχείο σε έπιστημονική βάση και για να διαπιστωθεί ακόμη εάν η έκδοση Bétant έξυπνηρετοῦσε πολιτικές σκοπιμότητες και σε ποιά έκταση.

Θεωρούμε απαραίτητο να προσθέσουμε ότι μετά την απελευθέρωση, το 1945, αν δεν σφάλουμε, ο Γεώργιος Θεοτόκης, πού, όπως σημειώσαμε, έμεινε μόνιμα στην 'Αθήνα, έδωρησε στο Μουσείο Μπενάκη σημαντικό αριθμό εγγράφων του αρχείου του Ι. Καποδίστρια, πού αποτελούν το όμῶνυμο αρχείο του Μουσείου. Τα έγγραφα αυτά περιλαμβάνονταν στα έξι κιβώτια της αρχικής δωρεάς προς το Δῆμο Κερκυραίων η είχαν παρακρατηθεί από την οικογένεια εκ των ὑτέρων; Τό γεγονός όμως ότι μετά τη δωρεά και ὕστερα από πολλά χρόνια η Μαρία Καποδίστρια Δεσύλλα παραχώρησε για δημοσίευση την πολύτιμη αλληλογραφία του Ι. Καποδίστρια με τόν πατέρα του¹ και η όμολογία της ότι διέθετε και άλλα χαρτιά, όπως π.χ. όλα τα σχετικά με τη δίκη πού είχε ξεκινήσει ο Αὔγουστινος έναντίον του 'Ελληνικού Δημοσίου, διεκδικώντας τα ποσά πού είχε διαθέσει ο αδελφός του για την κάλυψη επείγουσῶν αναγκῶν του νεοσύστατου κράτους, πείθει ότι δεν δωρήθηκε τό 1927 όλόκληρο τό 'Αρχείο και ότι η παράληψη της δωρήτριας έπιστολής όπως τα οικογενειακά έγγραφα έπιστραφούν στους δωρητές «κατά την κρίση του κ. Σπυρ. Θεοτόκη» άφηνε εύρύτατα περιθώρια έρμηνείας. 'Εξάλλου από τό 1935 ως τό 1942 διετέλεσε διευθυντής του 'Αρχείου της 'Ιονίου Γερουσίας ο 'Ιωάννης Α. Καποδίστριας, ο ένας από τους δύο δωρητές².

1. Βλ. Π. 'Ενεπεκίδη, 'Ιωάννης Καποδίστριας, 176 ανέκδοτα γράμματα προς τόν πατέρα του 1809 - 1820. 'Αθήνα 1972, όπου δημοσιεύεται μόνον ελληνική μετάφραση τῶν έπιστολῶν, και ΑΡΧΕΙΟ Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ, Τόμ. ΙΙΙ, Κέρκυρα 1980, όπου δημοσιεύονται σε μεταγραφή από τα πρωτότυπα Ιταλικά χειρόγραφα και σε νέα μετάφραση. Μετάφραση και μεταγραφή Π. Μιχαηλάρη.

2. Τό 'Αρχείο της 'Ιονίου Γερουσίας, στο όποιο είναι κατατεθημένο τό Καποδιστριακό, διέπεται από τις διατάξεις του Νόμου περί Γενικῶν 'Αρχείων του Κράτους του 1914. Στο άρθρο 18 του νόμου αυτού όρίζεται ότι διευθυντής του 'Αρχείου διορίζεται κάτοχος πτυχίου άνωτάτης σχολής ή «λόγιος» άσχοληθείς με την επτανησιακή ιστορία. 'Η διαζευκτική αυτή διάταξη εκάλυπτε τόν Σπ. Θεοτόκη, ο όποιος είχε μόλις τότε, τό 1914, δημοσιεύσει, με την εύκαιρία τῶν έορταστικῶν εκδηλώσεων για την πεντηκονταετηρίδα της 'Ενώσεως της 'Επτανήσου τό Λεύκωμα για την 'Επταήνσο επί 'Ενετοκρατίας. Για τόν Ι. Καποδίστρια, δέν

Ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔργου τοῦ ἀρχείου δὲν εἶχε προστατευθεῖ ἀρκετὰ πρὶν ἀκόμα δωρηθεῖ στὸ Δῆμο Κερκυραίων. Στὴν ἀνακοίνωσή του στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ὁ Σπυρ. Θεοτόκης ἀναφέρει ὅτι «κατ' αὐτὰς ἀνευρέθη φάκελλος ἀλληλογραφίας τοῦ Κυβερνήτου προερχόμενος ἐκ τοῦ ἀρχείου του εἰς δημοσιογραφικὰς χεῖρας. Καὶ πρόσθετε: «Ἄς εὐχρηθῶμεν ὅτι ἐκ τῆς παραβολῆς τοῦ ἀρχείου μετὰ τῆς καταγραφῆς τοῦ Bétant θὰ εἶναι ἡ μόνη ἔλλειψις, ἥτις ἤθελε προκύψῃ». Δηλ. ἀπὸ τὸ 1902, πού ἄνοιξε τὰ κιβώτια ὁ Ἀντώνιος Καποδίστριας, ἔκαμε τὴν ἐκκαθάριση, πού εἶχε ὑποδείξει ὁ Αὐγουστῖνος καὶ πραγματοποιοῦσε τὴν πρώτη καταγραφή, εἶχε ἀρχίσει ἡ «ἀνάληψη» τῶν φακέλων»¹

Γιὰ νὰ βεβαιωθεῖ ὅτι οἱ δωρητές τοῦ Ἀρχείου καὶ πρό παντός ὁ Ι. Α. Καποδίστριας τὸ θεωροῦσαν καὶ μετὰ τὴν δωρεὰ του ἰδιοκτησίαν τους, δημοσιεύουμε δύο ἀκόμη κείμενα. Τὸ πρῶτο εἶναι ἐπιστολὴ τοῦ Ἰ. Α. Καποδίστρια πρὸς τὸν Δήμαρχο Κερκυραίων, μὲ ἡμερομηνία 14 Δεκεμβρίου 1928. Γράφει ὁ δωρεοδότης: «Καθὰ πληροφοροῦμαι, καὶ μετ' ἐπιτάσεως διαδίδεται, καταργεῖται τὸ Ἀρχεῖον τῆς Ἰονίου Γερουσίας, τὰ δὲ πολύτιμα αὐτοῦ ἔγγραφα θὰ δοθῶσιν εἰς φύλαξιν εἰς τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον Κερκύρας. Ἐπειδὴ σκοπὸς τῆς δωρεᾶς μου (Σ.Σ. ὁ ἐπιστολογράφος μεταχειρίζεται τὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν ἐν πρῶτῳ πρόσωπῳ) τοῦ πολυτίμου καὶ Ἐθνικοῦ Ἀρχείου τοῦ Κυβερνήτου δὲν ὑπῆρξεν ἡ ἀποθήκευσις αὐτοῦ εἰς οἰανδήποτε ἀποθήκην, ἀλλὰ ἡ ὅσον ἔνεστι λαμπροτέρα αὐτοῦ ἐμφάνισις καὶ ἡ πρὸς τοὺς μελετητὰς τῆς νεωτέρας ἱστορίας εὐκολία πρὸς ἀναδίφησιν αὐτοῦ

προκύπτει νὰ ἐκάλυπτε τὴν προϋπόθεσιν αὐτή, εἶχε ὅμως προηγηθεῖ ὁ διορισμὸς του ἐν τῇ θέσσει τοῦ Διευθυντῆ τῆς Δημοτικῆς Πινακοθήκης, πού δημιουργήθηκε εἰδικά γι' αὐτόν μετὰ τὴν δωρεὰ τοῦ Ἀρχείου τοῦ Κυβερνήτου. Ὁ Μᾶρκος Θεοτόκης, ὁ ὁποῖος διέσωσε καὶ ἐπὶ 25 χρόνια ἐπιμελήθηκε καὶ ταξινόμησε τὸ Ἀρχεῖον τῆς Ἰονίου Γερουσίας, εἶχε τὴν ιδιότητα τοῦ... ἀμίσθου ὑπαλλήλου τοῦ Δήμου Κερκυραίων. Περισσότερα, Κ. Δαφνῆ, Κερκυραῖοι ἱστορικοὶ κλπ. 6. π. Ὁ Μᾶρκος Θεοτόκης, αὐτοδίδακτος ἐν τῇ παλαιογραφίᾳ, δίδαξε καὶ τὸ γινὸς του.

1. Ὁ δημοσιογράφος, πού δὲν κατονομάζει ὁ Σπ. Θεοτόκης, ἦταν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὁ Φάνης Μιχαλόπουλος, ὁ ὁποῖος γύρω στὰ χρόνια 1925 - 1927 εἶχε περιοδεύσει, ὡς ἐρευνητής, τὰ Ἐπτάνησα καὶ εἶχε ἐπισκεφθεῖ πολλὰ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ ἀρχεῖα, πού τότε ἀκόμη διασώζονταν σὲ πολλὰς οἰκογένειαι. Ἐκτός ἀπὸ ἐρευνητὴ καὶ συγγραφέα, ὁ Μιχαλόπουλος ἦταν καὶ μανιῶδης σελλέκτης καὶ εἶχε κατορθώσει νὰ σχηματίσει πλούσιαν βιβλιοθήκην, ὅπου οἱ σπάνιαι ἐκδόσεις καί, πρό παντός τὰ σπάνια φυλλάδια, ἀποτελοῦσαν τὸν κανόνα. Ἡ «διαφυγὴ» φακέλλου ἀλληλογραφίας τοῦ Κυβερνήτου, προερχόμενου ἀπὸ τὸ προσωπικὸν τοῦ ἀρχεῖου, ὅταν τὸ ἀρχεῖον βρισκόταν κλεισμένον ἐν 6 κιβώτιοις, εἶναι μᾶλλον ἀπίθανον νὰ συνέβῃ ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἰδιοκτητῶν του.

»Διὰ τοῦτο ἀνακαλῶν τόν ὄρον τῆς εἰς τό 'Αρχεῖον τῆς 'Ιονίου Γερουσίας φυλάξεως τοῦ 'Αρχείου τοῦ Κυβερνήτου, παρακαλῶ ὅπως παραλάβητε καί τοποθετήσετε τοῦτο εἰς περίοπτον θέσιν τοῦ Δημαρχιακοῦ Μεγάρου, ὡς ἀρμόζει, ἐγκλείοντες ταῦτα εἰς ἀνάλογον χαρτοθήκην.

»'Εν καιρῷ δέ θέλετε μοί ὑποβάλλῃ (ἡ ὑπογράμιση δική μας) τό πρῶτο-κολλον παραδόσεως, ὅπως ἀποστείλω ἀντίγραφον αὐτοῦ καί πρὸς τόν ἀδελφόν μου».

Τίς 3 'Ιανουαρίου 1929 ὁ Δήμαρχος ἀπαντᾷ στόν Ι. Α. Καποδίστρια καί τοῦ γνωρίζει ὅτι «τό Δημοτικόν Συμβούλιον ὁμοφώνως ἐνέκρινεν ὅπως εἰς περίπτωσιν καταργήσεως τοῦ 'Αρχείου τῆς 'Ιονίου Γερουσίας, ἔνθα νῦν φυλάσσεται τό 'Αρχεῖον τοῦ Κυβερνήτου, παραλάβῃ τοῦτο ὁ Δῆμος καί τοποθετήσῃ εἰς περίοπτον θέσιν τοῦ Δημαρχιακοῦ Μεγάρου, ἵνα διὰ τοῦ τρόπου τούτου καταστῇ εὐχολος ἡ πρὸς τούς μελετητάς τῆς νεωτέρας ἱστορίας ἀναδίφησις αὐτοῦ».

Θά πρέπει νά διευκρινήσουμε στό σημεῖο αὐτό ὅτι τό 'Αρχεῖο τῆς 'Ιονίου Γερουσίας στεγαζόταν στό παλιό μέγαρο τοῦ 'Ενετοῦ Βαίλου, στόν χώρο καί τήν πλατεία ὅπου ἀργότερα κτίστηκε τό Β' Δημοτικό Σχολεῖο. Τό ἀρχεῖο αὐτό σάπιζε στά ὑπόγεια τοῦ κτιρίου τοῦ Βαϊλάτου κι ἐκεῖνος πού ἀνέλαβε τήν πρωτοβουλία νά τό ἀνασύρει ἀπό ἐκεῖ, νά τό διασώσει καί νά τό ταξινομήσῃ ἦταν ὁ Μᾶρκος Θεοτόκης, πατέρας τοῦ Σπυρίδωνος. 'Αφορμή γιά νά διαπιστώσῃ τήν οἰκτρή κατάστασιν τοῦ 'Αρχείου ἔλαβε ὅταν, γράφοντας τίς μελέτες του, ἀπάντησιν στόν Π. Λάμπρου γιά τά «Νομίσματα καί μετάλλια τῆς 'Επτανήσου Πολιτείας» καί γιά τήν ἀποστολή τοῦ Καποδίστρια στήν Κεφαλληνία τό 1801 καί 1802, χρειάστηκε νά συμβουλευτεῖ τά ἔγγραφα πού ἀναφέρονταν στήν 'Επτανήσο Πολιτεία¹. Καί ἦταν αὐτός πού τό μετέφερε ἀπό τά ὑπόγεια καί τό ταξινόμησε, ὅπως διασώζεται σήμερα. Τό κτίριο αὐτό ἦταν κοντά στό Δημαρχεῖο καί στήν κατοικία τοῦ δωρητοῦ, στήν ὁδὸ Μοτῆσενίγου. 'Υπῆρχε ὁμως παλαιό κερκυραϊκό αἶτημα γιά τήν ἀνέγερσιν Δημοτικοῦ Σχολείου στό κέντρο τῆς πόλης γιά τήν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἀναγκῶν τῆς παιδείας πρῶτης βαθμίδας. Καί ὁ Δῆμος δέ βρῆκε νά παραχωρήσῃ ἄλλο οἰκόπεδο στό 'Υπουργεῖο Παιδείας - εἶχε τεθεῖ ὡς προϋπόθεσις ἡ δωρεάν παραχώρησις τοῦ οἰκοπέδου - ἀπὸ τόν χώρον ὅπου βρισκόταν τό μνημειακὸ κτίριο τοῦ Βαϊλάτου. Καί διέπραξε τότε καί μιὰ ἄλλη ἀστοχία. Τό ποσόν τῶν 100.000 δραχμῶν πού

1. Μ. Θεοτόκη, 'Επικρίσεις ἐπὶ περιόδων τινῶν τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Παύλου Λάμπρου «Νομίσματα καί μετάλλια τῆς 'Επτανήσου Πολιτείας», Κέρκυρα 1885. 'Επίσης Μ. Θεοτόκη, 'Ο 'Ιωάννης Καποδίστριας ἐν Κεφαλληνίᾳ καί αἱ στάσεις αὐτῆς ἐν ἔτεσι 1800, 1801, 1802. 'Ιστορικαὶ σημειώσεις ἐξαχθεῖσαι ἐκ τῶν ἐγγράφων τῆς 'Επτανήσου Πολιτείας. Κέρκυρα 1889. Βλ. ἀναλυτικὰ Κ. Δαφνῆ, Κερκυραῖοι ἱστορικοὶ κλπ., δ. π. σσ 153 - 155.

είχε διαθέσει ο Ναπολέων Ζαμπέλης με τό κληροδότημά του¹ για τήν ανέγερση κτιρίου πού θά στέγαζε τά κερκυραϊκά ἀρχεῖα - τότε τό σημερινό 'Ιστορικό 'Αρχεῖο ὀνομαζόταν 'Αρχαιοφυλακεῖο καί ὑπαγόταν στό 'Υπουργεῖο 'Εσωτερικῶν - τό διέθεσε γιά τή μεταφορά τῶν ἀρχεῖακῶν θησαυρῶν τοῦ τόπου στή δεξιά πτέρυγα τῶν 'Ανακτόρων, ὅπου ἔκτοτε στεγάζεται, στό ἰσόγειο καί τό ὑπόγειο, ὑπό ἀπαράδεκτες συνθῆκες. Τό 'Αρχεῖο τῆς 'Ιονίου Γερουσίας, ἴσως γιατί τό ἔθεσε καί πάλι ὡς ὄρο ὁ δωρητής, στεγάστηκε σέ δύο αἴθουσες στό κέντρο τοῦ κτιρίου τῶν 'Ανακτόρων, ὅπου καί σήμερα λειτουργεῖ, μέ τή διαφορά ὅτι μιᾷ αἴθουσα τοῦ ἔχει οὐσιαστικά καταληφθεῖ ἀπό τή Δημόσια Βιβλιοθήκη.

Αὐτόν τόν κίνδυνο τῆς συγχωνεύσεως κατὰ τή μεταφορά τῶν 'Αρχείων θά ὑπονοῦσε ὁ Ι. Α. Καποδίστριας, ὅταν ζητοῦσε ἀπό τό Δῆμο νά προστατεύσει τή δωρεά τοῦ σέ ἐμφανές μέρος τοῦ Δημαρχιακοῦ μεγάρου.

Καί μιᾷ ἀκόμη παρένθεση πρίν προχωρήσουμε στήν ἐπισήμανση τῶν ἀδυναμιῶν τοῦ Καποδιστριακοῦ 'Αρχείου. Τόν 'Ιούλιο τοῦ 1932 ἦταν Νομάρχης Κερκύρας ὁ Π. Νοταρᾶς, ἀπόγονος τοῦ Πανούτσου Νοταρᾶ, ἀπό τοὺς σημαντικούς παράγοντες τῆς 'Ελληνικῆς 'Επανάστασης. 'Ο Νομάρχης αὐτός, μέ τό ὑπ' ἀριθ. 6839 ἔγγραφο τοῦ ζήτησε ἀπό τόν Δῆμο -ὄχι ἀπό τό 'Αρχεῖο τῆς 'Ιονίου Γερουσίας - νά τοῦ στείλει τόν ὑπ' ἀριθ. 460 φάκελλο, πού περιεῖχε πέντε ἐπιστολές τοῦ Π. Νοταρᾶ πρὸς τόν Κυβερνήτη. Καί ὁ Δήμαρχος ἔστειλε τό φάκελλο, εὐτυχῶς μέ τό ὑπ' ἀριθ. 4587/21 'Ιουλίου 1932, ἐπὶ ἀποδείξει. Κι ἔτσι ὁ φάκελλος διεσώθη. 'Η ὑπαρξὴ ὁμῶς τῆς σχετικῆς ἀλληλογραφίας εἶναι χαρακτηριστικὴ τοῦ πνεύματος τῆς ἐποχῆς. 'Αντὶ ὁ Νομάρχης Νοταρᾶς νά πᾶει στό 'Αρχεῖο καί νά συμβουλευθεῖ, ἀντιγράψει καί φωτογραφίσει, ἐάν τό ἐπιθυμοῦσε, τά γράμματα τοῦ προγόνου τοῦ, πῆγε ὁ φάκελλος πρὸς τόν Νομάρχη!

ΚΑΙ ΤΩΡΑ ὁ Κατάλογος - Πρωτόκολλο. "Ὅπως εἶπε στήν 'Ακαδημία ὁ Σπ. Θεοτόκης², τό 'Αρχεῖο ἦταν τοποθετημένο σέ ἔξη μεγάλα κιβώτια, ὅτι τά κιβώτια αὐτά ἀνοίχτηκαν τό 1902 ἀπὸ τόν 'Αντώνιο Καποδίστρια, ξεκαθαρίστηκε τό περιεχόμενό τους καί ξανακλείστηκαν, γιά νά ξανανοῖξουν τό 1927 κατὰ τήν παράδοσή τους ἀπὸ τό Δῆμο στό 'Αρχεῖο τῆς 'Ιονίου Γερουσίας. "Ὅπως προκύπτει ἀπὸ τό πρωτόκολλο, τά κιβώτια πού ἀνοίχτηκαν καί τό περιεχόμενό τους καταγράφηκε λεπτομερῶς, ἦταν τρία. Μάλιστα ἡ καταγραφή τοῦ τρίτου δέν φαίνεται νά συντελέστηκε ὀλοκληρωτικά, ἂν κρίνουμε ἀπὸ τό γεγονός ὅτι δέν ὑπάρχει κλείσιμο τῆς ἀπογραφῆς του, μέ τίς ὑπογραφές τοῦ παραδώσαντος καί τοῦ παραλαβόντος, ὅπως εἶχε γίνει μέ τά δύο προηγούμενα κιβώτια³. Οἱ

1. Βλ. Κ. Δαφνῆ, Ναπολέων Ζαμπέλης καί τό Κληροδότημά του. Κερκυραϊκά Χρονικά, τόμ. XX, σσ 170 - 178. Κέρκυρα 1976.

2. Πρακτικά 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν, δ. π. σ. 15.

3. Βλ. Γ' Τμῆμα τοῦ δημοσιευομένου καταλόγου.

μακρές απουσίες του Σπ. Θεοτόκη από την Κέρκυρα, ή μή εξασφάλιση της χρηματοδότησης της έκδοσης του 'Αρχείου και ή ένασχόληση του με άλλες ιστορικές έρευνες και ταξινομήσεις αρχείων, όπως του 'Ιωάννη Βαπτιστή Θεοτόκη και του Γεωργίου Θεοτόκη, καθώς και ή παρασκηνακή του ανάμιξη στην πολιτική ζωή, πού τελικά τον έφερε Νομάρχη 'Ηρακλείου τό 1935, δέν αποτελούσαν ευνοϊκές προϋποθέσεις για την ολοκλήρωση της καταγραφής και τή σωστή αρχειοθέτησή του και αποδελτίωση. 'Επειδή όμως ο Κατάλογος και όπως υπάρχει αποτελεί σημαντικό βοήθημα για τον έρευνητή πού ενδιαφέρεται για την περίοδο της διακυβέρνησης της 'Ελλάδος από τον Καποδίστρια και έπειδή συγχρόνως διαγράφει τούς έκτός αυτού στόχους της έκδοσης αυτής, τον δημοσιεύουμε στή συνέχεια ολόκληρο.

'Η δημοσίευση όμως εξυπηρετεί παράλληλα τή δυνατότητα μιᾶς γενικής αξιολόγησης του περιεχομένου του 'Αρχείου, της σημασίας του, ενώ συγχρόνως βοηθεῖ στην συγκριτική έρευνα με τά δημοσιευμένα από τον Bétant και άλλους Καποδιστριακά κείμενα. Για τά τελευταῖα αὐτά υπάρχει ήδη τό ἐξαίρετο από κάθε ἄποψη ἀλφαβητικό εὔρετήριο, πού μᾶς ἔχουν δώσει οἱ Χρήστος Λούκος και Βγένα Βαρθολομαίου¹. Θά παρατηρηθεῖ ἀσφαλῶς γιατί τήν συγκριτική αὐτή έρευνα δέν τήν ἐπιχειροῦν οἱ ἐκδότες τοῦ 'Αρχείου Καποδίστρια, δίνοντας παράλληλα ἀναθεωρημένο και ταξινομημένο τόν Κατάλογο τοῦ 'Αρχείου. Πρῶτον γιατί σκοπός αὐτῆς της έκδοσης δέν εἶναι ή εὔρετηρίωση τῶν ἀρχείων ἀπ' ὅπου ἀντλοῦμε τά Καποδιστριακά κείμενα πού δημοσιεύουμε. Στόν πρόλογο τοῦ Α' τόμου προσδιορίσαμε μέ ἀκρίβεια τούς στόχους τοῦ 'Αρχείου. Αὐτή ή δουλειά ἀνήκει στούς εἰδικούς και σ' ἐκεῖνους πού ἔχουν τήν εὐθύνη της διοικήσεως τῶν ἀρχείων, εἴτε σέ κεντρική εἴτε σέ περιφερειακή ἀρμοδιότητα. Καί δεύτερον, γιατί ὅταν ολοκληρωθεῖ ή έκδοση αὐτοῦ πού ἐμεῖς ἐξ ἀρχῆς ὀνομάσαμε ΑΡΧΕΙΟ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ, θά δώσουμε τό γενικό εὔρετήριο κειμένων και ὀνομάτων, ἔτσι πού νά εἶναι εὐχερής ὁ ἔλεγχος και οἱ ἐπιστημάνσεις τῶν τυχόν παραλείψεων. Θά ἔχει όμως προηγηθεῖ ή δημοσίευση τῶν ἐγγράφων πού σηματοδότησαν τήν ἐκπληκτική πορεία τοῦ θεμελιωτή τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους και βαθμολογοῦν τήν ἔκταση και τήν ποιότητα της προσφορᾶς του σέ εὐρωπαϊκό και ἑλληνικό ἐπίπεδο.

ΘΕΩΡΟΥΜΕ ἀναγκαῖες τίς παρακάτω παρατηρήσεις, γιά νά δοθεῖ ή πραγματική εἰκόνα της σημερινῆς κατάστασης τοῦ 'Αρχείου.

1) 'Ο κατάλογος δέν χωρίζεται σέ ἐνότητες περιεχομένου ή χρονολογικές, ἀλλά ἀνάλογα μέ τό περιεχόμενο τῶν ἐγγράφων τῶν τριῶν κιβωτίων. Οἱ Φάκελλοι 1 - 143 προέρχονται ἀπό τό 1ο κιβώτιο. Οἱ Φάκελλοι 144 - 364 ἀπό τό 2ο και οἱ Φάκελλοι ἀπό 395 -585 ἀπό τό τρίτο.

1. Εὔρετήριο τῶν ἐπιστολῶν τοῦ 'Ιω. Καποδίστρια. 'Επιμέλεια Χρήστου Κ. Λούκου και Βγένας Α. Βαρθολομαίου. Περιοδικό Μνήμων, τόμ. ἔκτος, σσ 131 -211, 'Αθήνα 1977.

2) Σέ κάθε φάκελλο, ἐκτός ἀπό αὖξοντα ἀριθμό, σημειώνεται ἐνδεικτικά καί τό περιεχόμενό του. Π.χ. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Νεράντζη. Ὑπάρχουν ὁμως καί φάκελλοι μέ μόνο τόν αὖξοντα ἀριθμό καί χωρίς ἐνδειξη περιεχομένου ἢ ἀπλῶς γράφουν «Διάφοροι» ὅταν περιέχουν ἐπιστολές καί ἀναφορές πολλῶν προσώπων.

3) Ἐπισημαίνονται λάθη παραγνωρίσεων, καθὼς καί διάφορα ἄλλα τὰ ὁποῖα προφανῶς ὀφείλονται στή δακτυλογράφηση. Ὁ καταλογγράφος ὁμως, ἐνῶ ἐξελληνίζει πολλά ὀνόματα ξένων, δέν δίνει μέ ἐλληνικά στοιχεῖα γνωστά ἐλληνικά ὀνόματα, ὅπως Μόστρας, Κωδρικᾶς, ἀλλά γράφει Mostras, Codrikas.

4) Ὑπάρχουν φάκελλοι περισσότεροι ἀπό ἕνα μέ τό ἴδιο ὄνομα. Οἱ φάκελλοι, ὅπως πιθανολογοῦμε, σχηματίζονταν κατὰ τήν καταγραφή τοῦ περιεχομένου κάθε κιβωτίου. Ἐπειδὴ ὁμως τὰ ἴδια πρόσωπα παρουσιάζονταν μέ κείμενά τους καί στά ἐπόμενα κιβώτια, ὁ καταλογγράφος δέ θεώρησε ἀπαραίτητο νά ἐνοποιήσει τοὺς φακέλλους πού ἀφοροῦσαν ἕνα ἀποστολέα. Ἔτσι ὁ ἐρευνητής εἶναι ὑποχρεωμένος νά μελετήσῃ προσεκτικά ὁλόκληρο τόν Κατάλογο πρὶν ἀρχίσει τή μελέτη γιά ἕνα πρόσωπο.

5) Τό περιεχόμενο τῶν φακέλλων δέν εἶναι ταξινομημένο κατὰ χρονολογική σειρά τῆς ἀποστολῆς τους. Ἔτσι στίς περισσότερες περιπτώσεις προηγούνται ἔγγραφα τοῦ 1831, παρεμβάλλονται ἔγγραφα τοῦ 1825, τοῦ 1826, τοῦ 1828, ἀκολουθεῖ τό 1830, τοῦ 1827, τοῦ 1829. Πιθανῶς αὐτό νά ὀφείλεται στοὺς ἐκάστοτε μελετητές τῶν φακέλλων, δέν συνιστᾷ ὁμως τήν ὀργανωτική καί λειτουργική εὐρυθμία τοῦ Ἀρχείου.

6) Στήν ἀναζήτηση ὠρισμένων στοιχείων διαπιστώσαμε ὅτι λείπουν ἀπό τό Ἀρχεῖο οἱ Φάκελλοι 90, 379 καί 419. Σημειώνουμε ὅτι τό περιεχόμενό τους, ὅπως θά διαπιστώσῃ ὁ ἀναγνώστης τοῦ Καταλόγου στή συνέχεια, ἦταν ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρον. Ἐπίσης ἀπό τό φάκελλο 112 μέ ἀποδείξεις Κοραῆ λείπουν ἀπό τὰ ἀριθμημένα χαρτιά τὰ 3, 4, 5 καί 6. Καί ἴσως ἂν ἡ ἐρευνα προχωροῦσε σέ συστηματική ἀντιπαραβολή τοῦ Καταλόγου μέ τό σημερινό περιεχόμενο τῶν φακέλλων νά ἐπισημαίνονταν καί ἄλλες διαρροές, οἱ ὁποῖες ἀσφαλῶς χρονολογοῦνται σέ πολύ ἀπώτερο χρόνο.

7) Ὁ Σπ. Θεοτόκης στήν ἀνακοίνωσή του πρὸς τήν Ἀκαδημία ἀναφέρει ὅτι ἡ τελευταία προσφορά τοῦ Καποδίστρια πρὸς τή γενέτειρά του πρὶν ἀναχωρήσῃ γιά τή Ρωσία ἦταν ἡ ἱδρυση τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, τῆς πρώτης πραγματικῆς Ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας «ἥτις προϊόντος τοῦ χρόνου, κυριαρχουμένης τῆς Ἐπτανήσου ὑπὸ τῶν Αὐτοκρατορικῶν Γάλλων, πλουσίους ἀπέδωκε καρπούς». Ὁ Θεοτόκης βεβαιώνει ὅτι μέ τὰ σωζόμενα στό Καποδιστριακὸ Ἀρχεῖο στοιχεῖα προκύπτει ὁ ρόλος τοῦ Καποδίστρια στήν ἱστορία τῶν πρώτων ἔξη μηνῶν τῆς Ἰονικῆς Ἀκαδημίας τῶν Γάλλων, ὅπως συνηθίζεται νά ὀνομάζεται πρὸς διαχωρισμό ἀπὸ τήν Ἰόνιο Ἀκαδημία πού ἱδρυσε ὁ Γκύλφορντ, πάλι μέ τήν παρό-

τρυνση του Καποδίστρια. Τά στοιχεῖα ὁμως αὐτά, τά ὅποια θά φωτίζανε τά πρῶτα βήματα τῆς Ἀκαδημίας αὐτῆς, οὔτε στόν κατάλογο ἀναφέρονται οὔτε στοὺς φακέλλους τοῦ Ἀρχείου ὑπάρχουν¹.

8) Φάκελλος, ὁ ὁποῖος θά ἔπρεπε νά ὑπάρχει στό Ἀρχεῖο καί πού τό περιεχόμενό του ἀναφερόταν λεπτομερειακά στή Φιλόμουση Ἑταιρεία τῆς Βιέννης - τόν χρησιμοποίησε ἡ κ. Ἑλένη Κούκου στήν ὁμότιτλη διδακτορική διατριβή της², ὑπάρχει σήμερα στά χέρια τῆς οἰκογενείας Κοζώνη, κατόπιν δωρεᾶς τοῦ Ι. Α. Καποδίστρια πρὸς τόν Γεώργιο Κοζώνη, ὅταν ὑπηρετοῦσε στήν Κέρκυρα στήν περίοδο 1929-1932 ὡς ὑποδιευθυντής τοῦ Ὑποκαταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Τράπεζας καί στή συνέχεια ὡς Διευθυντής τοῦ Αὐτόνομου Ὁργανισμοῦ Ἀγροτικῆς Πίστewος, πού ιδρύθηκε πρὶν ἀπό τήν Ἀγροτική Τράπεζα.

Ἀνακεφαλαιώνοντας, διαπιστώνουμε:

1) Τήν ὑπαρξή Καποδιστριακοῦ Ἀρχείου ὡς αὐτοτελοῦς Τμήματος τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἰονίου Γερουσίας. Περιλαμβάνει 585 Φακέλλους μέ 8.068 ἔγγραφα κατὰ τόν ὑπάρχοντα Κατάλογο - Πρωτόκολλο παραδόσεως καί παραλαβῆς μεταξύ Δήμου καί Διευθύνσεως τοῦ Ἀρχείου, χρονολογούμενο ἀπό τό 1928 καί μὴ ὀλοκληρωμένο.

2) Τήν ὑπαρξή δεσμίδων μέ τόν ἀναγραφόμενο σ' αὐτές χαρακτηρισμό «Δημοσιευθέντα ὑπὸ Βέταντ».

3) Τήν ταξινόμηση τῶν ἐγγράφων, τῶν ὁποίων ὁ Σπ. Θεοτόκης δέν εἶχε ὀλοκληρώσει τήν καταγραφή, σέ 609 Φακέλλους μέ 1903 ἔγγραφα. Σ' αὐτοὺς ἀναγράφεται ὁ αὖξων ἀριθμός τοῦ φακέλλου καί τοῦ ἀποστολέα ἢ τοῦ ἀποδέκτη τοῦ ἐγγράφου, χωρίς ἐπισήμανση, ἔστω καί ἐνδεικτική, τοῦ περιεχομένου τῶν ἐγγράφων.

Οἱ διαπιστώσεις αὐτές ὑπογραμμίζουν τήν ἀνάγκη τῆς ταξινόμησης τῶν ἐγγράφων ὅλων τῶν κατηγοριῶν βάσει τῶν δεδομένων τῆς ἐπιστήμης τῆς ἀρχαιολογίας καί γιὰ τή διευκόλυνση τῶν ἐρευνητῶν καί τήν πληρέστερη διασφάλισή τους. Ἔργο πού ἀνήκει, ὅπως καί γιὰ τά ἄλλα Ἀρχεῖα - Ἱστορικό καί Ἰονίου Γερουσίας -, στό Τμῆμα Ἱστορίας τοῦ Ἰόνιου Πανεπιστημίου³.

1. Πρακτικά Ἀκαδημίας, δ.π. σ 14. Ἡ πληροφορία τοῦ Θεοτόκη δέν ἐπιβεβαιώνεται ἀπό καμία ἄλλη πηγή.

2. Κούκου Ἑλένη, Ὁ Καποδίστριας καί ἡ Παιδεία. 1803 - 1882. Α' Ἡ Φιλόμουσος Ἑταιρεία τῆς Βιέννης, Ἀθῆναι 1958.

3. Τά περισσότερα ἐλληνικά ἀρχεῖα δέν πλαισιώνονται ἀπὸ εἰδικευμένο προσωπικό, ἢ δέ νομοθεσία πού τά διέπει ποικίλλει. Ἀπὸ χρόνια ὑπάρχει στό ἀρμόδιο ὕπουργεῖο νομοσχέδιο, πού ρυθμίζει κατὰ ἐνιαῖο τρόπο τήν ὀργάνωση καί τήν πλαισίωση τῶν ἐλληνικῶν ἀρχείων ἀπὸ εἰδικούς ἐπιστήμονες, ἀλλ' ἄγνωστο γιὰ ποῖο λόγο δέν προωθεῖται γιὰ ψήφιση στή Βουλή. Εἰς ἄλλου ἡ πολιτεία ἔχει τή δυνατότητα νά ἀποσπάσει στά Ἀρχεῖα τοὺς φιλόλογους,

Κατά τή μεταγραφή τοῦ Καταλόγου, πού συνέταξε ὁ Σπ. Θεοτόκης, καταβλήθηκε προσπάθεια νά διορθωθοῦν τά λάθη πού ὑπῆρχαν καί πού, ὀφείλονται, ἐπαναλαμβάνουμε, στή δακτυλογράφηση. Ἐπίσης συμπτύξαμε ἀριθμητικά, ὅπου ἦταν δυνατόν, ἔγγραφα τοῦ ἴδιου ἀποστολέα. Ἐκεῖ πού προσπαθήσαμε νά μή ὑπάρξουν παραλείψεις ἦταν κατά τήν ἀναφορά τῶν αὐτόγραφων ἀπαντήσεων τοῦ Κυβερνήτη ἢ τῶν ιδιόγραφων ἐπιστολῶν του πρὸς διαφόρους. Στό σημεῖο αὐτό ὀφείλουμε νά ὁμολογήσουμε ὅτι κατά τήν σύνταξη τοῦ Καταλόγου ὁ Θεοτόκης δέν παρέλειψε νά καταγράψει καί ἀσήμαντες ἀκόμη ιδιόγραφες ἀπαντήσεις τοῦ Κυβερνήτη σέ ἐπιστολές καί ἀναφορές πού τοῦ ἀπευθύνονταν καί πού στίς περισσότερες περιπτώσεις τό ὀριστικό τους κείμενο διαμόρφωναν τελικά οἱ γραμματεῖς τοῦ Κυβερνήτη.

Κ. ΔΑΦΝΗΣ

Α'

['Εν Κερκύρα τῇ 1ῃ τοῦ μηνός Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ ἑννεακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ ὀγδόου εἰς τὰ πρῶην ἀνάκτορα καί ἐν τῷ γραφείῳ τῶν ἀρχείων τῆς 'Ιονίου Πολιτείας ὁ Κορ Βλάχος Γεώργιος, ἀντιπρόσωπος τοῦ Δήμου Κερκυραίων καί τούτου ὡς δωρεοδόχου τῆς οἰκογενείας Καποδίστρια παρέδωκε πρὸς τόν κ. Σπυρίδωνα Θεοτόκην, Διευθυντὴν τοῦ ἀρχείου τῆς 'Ιονίου πολιτείας, τὸ ἀρχεῖον τοῦ ἀειμνήστου Κυβερνήτου τῆς 'Ελλάδος 'Ιωάννου Καποδιστρίου ὡς ἑξῆς:]

1. Φάκελλος ἐπιστολῶν ADAM

- 1) 10 Φεβρουαρίου 1828. Μετάφρασις ἐκ τοῦ 'Αγγλικοῦ.
- 2) 30 (sic) Φεβρουαρίου 1830. Πρόχειρον ἀπαντήσεως.
- 3) 1 'Ιανουαρίου 1831. 'Επιστολὴ Ricareli.
- 4) 1 Αὐγούστου 1828. 'Επιστολὴ ἐκ δύο φύλλων 'Αγγλιστί.
- 5) Μετάφρασις αὐτῆς 'Ιταλιστί
- 6) 2 Φεβρουαρίου 1828
- 7) 27 Μαΐου 1828
- 8) 10 Δεκεμβρίου 1827
- 9) 6 Δεκεμβρίου 1827
- 10) 11 Μαΐου 1828
- 11) 16 'Ιανουαρίου 1829.

[Στὸ περιθώριο πλαγίως σημειώνεται «Παρεδόθη» καί «Παρελήφθη» μετὰ τὴν ὑπογραφήν στὸ πρῶτο τοῦ Ι. Καποδίστρια καί στὸ δεύτερο τοῦ Σ. Θεοτόκη. Τὸ ἴδιο ἐπαναλαμβάνεται καί στοὺς δύο ἐπόμενους φακέλλους τῆς πρώτης σελίδας τοῦ πρωτοκόλλου. 'Απὸ τῆς δεύτερης σελίδας ἡ παράδοσις καί ἡ παραλαβὴ ἐπιβεβαιώνεται μετὰ μονογραφίας].

2. Φάκελλος Κομητάτου Βασιλείας

- 1) Πίναξ τῶν ὀρφανῶν τῶν εὐρισκομένων αὐτόθι τὸ 1829.
- 2) 'Εκθεσις τοῦ Κομητάτου 1 Δεκεμβρίου 1829 ἐκ φύλλων δύο.

3. Φάκελλος ἐπιστολῶν αὐτοκράτορος Νικολάου

- 1) Σχέδιον αὐτόγραφον Καποδιστρίου 12 Αὐγούστου 1826 ἐκ δύο φύλλων

πρός τόν Αὐτοκράτορα¹.

- 2) 'Επίσης 14 Μαΐου 1826.
- 3) 'Επίσης 24 'Ιουνίου 1826 πρὸς τόν κόμητα Nesselrode.
- 4) 'Επίσης σχέδιον πρὸς τόν αὐτοκράτορα 8 'Ιανουαρίου 1826.
- 5) 'Επίσης πρὸς τόν Αὐτοκράτορα.
- 6) 'Επίσης 1 'Ιουλίου 1827.
- 7) Αὐτόγραφος ἐπιστολή αὐτοκράτορος ἀπὸ 9 Μαρτίου 1826.
- 8) Αὐτόγραφος ἐπιστολή Αὐτοκράτορος 1 'Ιουλίου 1827.
- 9) 'Αντίγραφον Οὐκαζίου ἀποδοχῆς παραστάσεως².

1. Στό πρωτόκολλο παραδόσεως ἔχει προστεθεῖ ἐκ τῶν ὑστέρων μέ μελάνι «ἐλλείπει».

2. Σέ παρεντιθέμενο φύλλο χάρτου μεταξύ 1ης καὶ 2ας σελίδας σημειώνονται:

10) Σχέδιον αὐτόγραφον Καποδίστρια πρὸς Νικόλαον.

11) 'Υπόμνημα πρὸς τὰς αὐλὰς 31 Αὐγούστου 1827.

12) 'Υπόμνημα πρὸς τόν Αὐτοκράτορα 3 'Ιουλίου 1827.

Παρελήφθη

(ὕπ.) Ι. Καποδίστριας

Παρεδόθη

Μονογραφῇ, μᾶλλον τοῦ Γεωργ. Βλαΐκου

4. Φάκελλος ἐπιστολῶν Γάλλων ναυάρχων

- 1) 'Επιστολή Lalande 16 Αὐγούστου 1831 πρὸς τόν Κυβερνήτην.
- 2) 'Επιστολή Lalande 27 Νοεμβρίου 1830.
- 3) 'Επιστολή Lalande 27 Αὐγούστου 1831.
- 4) 'Επιστολή Lalande 8 'Ιουλίου 1831.
- 5) 'Επιστολή Lalande 22 Αὐγούστου 1831.
- 6) 'Αντίγραφον ἀναφορᾶς πλοιάρχου Briande 19 Αὐγούστου 1831.
- 7) 'Επιστολή Lalande 29 Αὐγούστου 1831.
- 8) 'Επιστολή Lalande 20 'Ιουλίου 1831.
- 9) 'Επιστολή Lalande 17 Αὐγούστου 1831.
- 10) 'Επιστολή Lalande 20 Αὐγούστου 1831.
- 11) 'Επιστολή Rosamele πρὸς τόν Κυβερνήτην 4ης Μαΐου 1829.
- 12) 'Επιστολή ἑτέρα ἐν Ναυαρίνου 7 Μαΐου 1828.
- 13) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς Derugny πρὸς τὰ μέλη τῆς 'Επιτροπῆς τῆς ἀποστολῆς εἰς Χίον μετὰ συνημμένης πρὸς Συνταγματάρχην 10ης 'Ιανουαρίου 1828.
- 14) 'Επιστολή De Rigny πρὸς Κυβερνήτην 2ας Φεβρουαρίου 1829.
- 15) 'Επίσης 8ης Φεβρουαρίου 1828.
- 16) 'Επίσης 25ης 'Απριλίου 1828.
- 17) 'Επίσης 23ης Μαΐου 1828.
- 18) 'Επίσης 4ης Αὐγούστου 1828.

- 19) 'Επίσης 20ης Αύγουστου 1828.
- 20) 'Επιστολή Lalande προς Κυβερνήτην 19 Φεβρουαρίου 1831 μετά συνημμένης σημειώσεως.
- 21) Σχέδιον ιδιόγραφον Κυβερνήτου προς Lalande.
- 22) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου προς ναύαρχον Rosamele 13 Μαΐου 1829 ἐκ δύο φύλλων.
- 23) 'Επίσης ἀπὸ 17 Μαΐου 1829.
- 24) 'Επίσης ἀπὸ 27 Νοεμβρίου 1830 προς Lalande.
- 25) 'Επίσης σχέδιον ἐπιστολῆς προς Rosamele Κυβερνήτου ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 26) 'Επίσης προς De Rigny 20 'Ιουλίου 1830.
- 27) 'Επίσης προς De Rigny 8 Αύγουστου 1830.
- 28) 'Επίσης προς De Rigny 1 'Ιουνίου 1830.
- 29) 'Επιστολή προς Rosamele 6 Αύγουστου 1829
- 30) 'Επιστολή προς Rosamele ἄλλης ἡμερομηνίας.
- 31) 'Επιστολή De Rigny προς Heiden.
- 32) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς Canita προς De Rigny.
- 33) 'Αναφερόμεναι εἰς αἰχμαλώτους ἐκ δύο φύλλων.

5. 'Αλληλογραφία μετὰ τοῦ Ναυάρχου'

- 1) 'Αντίγραφα ἐπιστολῶν τοῦ Ναυάρχου περί αἰχμαλώτων 'Ελλήνων... 'Οκτωβρίου 1828.
- 2) 'Επιστολή Malcolm 26 Αύγουστου 1828. 'Επισυνάπτεται ἀπόσπασμα ἐπιστολῶν τοῦ αὐτοῦ προς τόν Κυβερνήτην 26ης καὶ 27ης Αύγουστου.
- 3) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς προς 'Ιμπραήμ Πασσά 27 Αύγουστου 1828.
- 4) 'Επιστολή Malcolm προς Καποδίστριαν 27 Αύγουστου 1828.
- 5) 'Ωσαύτως 6ης Μαρτίου 1829.
- 6) 'Ωσαύτως 2ας Μαρτίου 1830.
- 7) 'Ωσαύτως 10 Σεπτεμβρίου 1830.
- 8) Σημείωμα Ναυάρχου 11ης Σεπτεμβρίου 1830.

---

1. Malcolm Pulteney, ἀντιναύαρχος, ἀρχηγός τοῦ βρεταννικοῦ στόλου τῆς Μεσογείου.

6. Φάκελλος 'Αλληλογραφίας Νεράντζη'

- 1) 'Επιστολή Νεράντζη προς Κυβερνήτην, ἀπὸ 2 'Οκτωβρίου 1831.
- 2) 'Επίσης ἀπὸ 24 Φεβρουαρίου 1829.
- 3) 'Επίσης ἀπὸ 28 Σεπτεμβρίου 1825.
- 4) 'Επίσης ἀπὸ 29 Σεπτεμβρίου 1825.
- 5) 'Επίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 6) 'Επίσης ἀπὸ 29 Δεκεμβρίου ἄνευ ἔτους.

- 7) 'Επίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 8) 'Επίσης ἀπὸ 29 'Ιανουαρίου 1825.
- 9) 'Επίσης ἀπὸ 5 'Ιανουαρίου 1825.
- 10) 'Επίσης ἀπὸ 10 Φεβρουαρίου 1825.
- 11) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Νεράντζη ἀπὸ 17 Μαρτίου ἄνευ ἔτους.
- 12) 'Επίσης ἀπὸ 9 'Ιανουαρίου 1825.
- 13) 'Επίσης ἀπὸ 8 Φεβρουαρίου 1825.
- 14) 'Επίσης ἀπὸ 13 Νοεμβρίου ἄνευ ἔτους.
- 15) 'Επιστολὴ Νεράντζη πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 2 Νοεμβρίου 1825.
- 16) 'Επιστολὴ ἀπὸ 3 Νοεμβρίου 1825.
- 17) 'Επίσης ἀπὸ 17 'Οκτωβρίου 1825.
- 18) 'Επίσης ἀπὸ 6 Νοεμβρίου 1825.
- 19) 'Επίσης ἀπὸ 7 Δεκεμβρίου 1825.
- 20) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Νεράντζην 8 Νοεμβρίου 1826.
- 21) 'Επιστολὴ Νεράντζη πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 7 'Οκτωβρίου 1826.

---

1. Νεράντζης ἢ Ναράντζης Σπυρ., Πρόξενος τῆς Ρωσίας στὴ Βενετία.

7. Φάκελλος αἰτήσεων οἰκογενείας Μαυρομιχάλη

- 1) Π. Μαυρομιχάλη ἐξ Ἀργους ἀπὸ 28 Δεκεμβρίου 1830.
- 2) 'Επίσης αἴτησις Γ. Π. Μαυρομιχάλη πρὸς Αὐγουστῖνον Καποδίστριαν ἐκ Τριανταφυλλίας ἀπὸ 2 Αὐγούστου 1831.
- 3) Αἴτησις πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἀπὸ 28 Μαΐου ἐκ Σπάρτης μετὰ πολλῶν ὑπογραφῶν ἐκ φύλλων ἑνδεκα ἐξ ὧν γεγραμμένα ἑννέα.
- 4) Αἴτησις Γ. Π. Μαυρομιχάλη ἐκ μοναστηρίου Ἀγ. Πάντων 13 Σεπτεμβρίου 1831.
- 5) Πρωτόκολλον συμφιλιώσεως διαφόρων Μανιατῶν ἀπὸ 29 'Οκτωβρίου 1828.
- 6) Σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Κον Μαυρομιχάλην ἀπὸ 14 'Ιανουαρίου 1831¹.

---

1. Βλ. ἐπίσης Φάκελλο 159 μὲ 19 ἔγγραφα.

8. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας

- 1) 'Επιστολὴ Loginet 28 Φεβρουαρίου 1820 πρὸς Κυβερνήτην.
- 2) 'Επιστολὴ αὐτοκρατείας 25 'Ιουλίου 1827.
- 3) Τῆς αὐτῆς 25 Αὐγούστου 1828.
- 4) Βασιλομήτορος 30 Μαΐου 1827.
- 5) 'Επιστολὴ Μεγάλης Δουκίσσης 'Ελισσάβετ 22 'Οκτωβρίου 1818.

- 6) 'Επιστολή Βασιλομήτορος 6 'Οκτωβρίου 1828.
- 7) 'Επιστολή τῆς αὐτῆς 29 Μαΐου 1819.
- 8) Εἰς Μεγάλην Δούκισσαν 'Ελισσάβετ 4ης 'Ιουλίου 1822.
- 9) Βασιλομήτορος 30 'Οκτωβρίου 1818.
- 10) Τῆς αὐτῆς 13 Φεβρουαρίου 1826.
- 11) 'Επιστολή Βασιλομήτορος 22 Φεβρουαρίου 1826.
- 12) 'Επιστολή τῆς αὐτῆς 11 'Ιανουαρίου 1824.
- 13) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Βασιλομήτορα 13 Νοεμβρίου 1823.

[Σημ. Καταλόγου: "Ἀπαντα αὐτόγραφα πλὴν τοῦ πρώτου].

9. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Μάρκου Βούλγαρη¹

1) Περιλαμβάνει 14 ἐπιστολές τοῦ Μάρκου Βούλγαρη, χρονολογούμενες ἀπὸ τὸν Φεβρουάριο ὡς τὸν 'Ιούνιο τοῦ 1829.

1. 'Αντιπρέσβυς τῆς Ρωσσίας στὴν 'Ελλάδα (1828 - 1829).

10. Φάκελλος ἀλληλογραφίας πρίγκηπος Καντακουζηνοῦ

- 1) 'Επιστολή Καντακουζηνοῦ 14 Νοεμβρίου 1829 πρὸς Κυβερνήτην.
- 2) 'Επίσης ἀπὸ 29 Σεπτεμβρίου μετὰ ἡμερολογίου πληροφοριῶν ἐκ δύο φύλλων.
- 3) 'Επίσης ἀπὸ 2 'Οκτωβρίου 1829 μετὰ ἡμερολογίου πληροφοριῶν ἐξ ἐνὸς φύλλου.

11. Φάκελλος ἐπιστολῆς Ν. Σπηλιάδη¹

Περιλαμβάνει 5 ἐπιστολές πρὸς Αὐγουστῖνον Καποδίστριαν, χρονολογημένες στὸ 1831 καὶ 1832.

1. Γραμματεὺς 'Επικρατείας. Μέλος τοῦ Πανελληνίου.

12. Φάκελλος ἐπιστολῶν 'Ηλίας Σελιχτάρη

Περιλαμβάνει δύο ἐπιστολές πρὸς Αὐγ. Καποδίστριαν, χρονολογημένες τὸ 1832.

13. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Ράμφου¹

Περιλαμβάνει 5 ἐπιστολές πρὸς τὸν Αὐγουστῖνο Καποδίστρια, χρονολο-

γημένες από τοῦ Ὀκτωβρίου 1831 μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου 1832. Στὴν τελευταία αὐτὴ ἐπιστολὴ προστίθεται «μετ' ἀποσπάσματος δύο ἐπιστολῶν».

1. Πρόκειται γιὰ τὸν Κων/νο Ράμφο, γραμματέα τὸ 1828 τοῦ διοικητῆ τῆς Αἰγίνας, Διοικητῆ τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων μεταξύ 1829 - 1831 καὶ τέλος Διοικητῆ Πόρου.

14. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Μεσθενέως

Περιλαμβάνει 4 ἐπιστολές πρὸς Αὐγουστίνον Καποδίστριαν (2 τὸ 1831 καὶ 2 τὸ 1832).

15. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Συνταγματάρχου Ἀλμεΐρα'

- 1) Ἐπιστολὴ Ἀλμεΐρα πρὸς Αὐγ. Καποδίστρια ἀπὸ 11 Δεκεμβρίου 1831.
- 2) Ἐκθεσις τοῦ ἰδίου πρὸς τὸν Αὐγ. Καποδίστρια ἐκ φύλλων 11.

1. Πρόκειται γιὰ τὸν Antoine Almeida, Συνταγματάρχη, φρούραρχο Ναυπλίου.

16. Φάκελλος Ἰωάννου Δομπόλη

- 1) Ἐξ Αἰγίνης 22 Ἰανουαρίου 1830 πρὸς Δομπόλην ἐκ δύο φύλλων.
- 2) Ἐπίσης 28 Δεκεμβρίου 1831.
- 3) Ἐπίσης ἀπὸ 28 Ἰανουαρίου 1829.
- 4) Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Δομπόλην.

17. Φάκελλος ἀλληλογραφίας τοῦ Βαρώνου Ruchman'

Περιλαμβάνει 35 ἐπιστολές (μεταξύ τῶν ὁποίων 2 «σημειώσεις ἀπλές» καὶ ἓνας λογαριασμός) χρονολογημένες ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1831 ὡς τὸν Ἰούνιο τοῦ 1832. Τὸ ἓνα κείμενο, ἄνευ χρονολογίας, εἶναι σχέδιον ἐπιστολῆς Αὐγουστίνου πρὸς βαρῶνον.

1. Χρημάτισε ἀντιπρέσβυς τῆς Ρωσίας στὴν Ἑλλάδα μεταξύ 1831 - 1833.

18. Φάκελλος - Δικογραφία δολοφονίας Κυβερνήτου

- 1) Ἐξομολόγησις δολοφόνου Ἰωάννου Καραγιάννη ἀπὸ 9 Ὀκτωβρίου 1831 ἐκ δύο φύλλων.
- 2) Κατάλογος διαφόρων προσώπων.
- 3) Ἐκθεσις ἰδιόγραφος τοῦ Αὐγουστίνου Καποδίστρια περὶ τῆς δολοφονίας ἄνευ ἡμερομηνίας καὶ ὑπογραφῆς.
- 4) Ἀπόσπασμα Γενικῆς Ἐφημερίδος τοῦ ἀριθμοῦ 84 καὶ 85 ἐκ τριῶν φύλλων.

19. Φάκελλος άλληλογραφίας μετ' αντιπρέσβεως Γαλλίας Rouen¹

- 1) 'Επιστολή Rouen πρὸς Αὐγ. Καποδίστριαν 11 'Οκτωβρίου 1831.
- 2) 'Επιστολή Τσαμαδοῦ πρὸς Rouen 13 'Οκτωβρίου 1831.
- 3) 'Επιστολή Rouen περὶ Συνταγματάρχου Gerard² ἀπὸ 28 'Οκτωβρίου 1831.
- 4) Σχέδιον ἐπιστολῆς Αὐγουστίνου πρὸς Rouen.
- 5) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς Γλαράκη πρὸς Αὐγουστίνον ἀπὸ 28 'Ιανουαρίου 1832.
- 6) 'Επιστολή τοῦ ἰδίου πρὸς Rouen ἀπὸ 12 Φεβρουαρίου 1832.
- 7) 'Επιστολή τοῦ ἰδίου πρὸς Γλαράκην 17 Φεβρουαρίου 1832.
- 8) 'Ωσαύτως ἀπὸ 11ης Φεβρουαρίου μετὰ συνημμένων δύο σχεδίων ἐπιστολῶν Στρατάρχου Guéheneuc³ πρὸς Rouen ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 8 καὶ 9.
- 9) 'Επιστολή Γλαράκη πρὸς Rouen ἀπὸ 13 Φεβρουαρίου 1832.

1. Rouen Achille, baron. 'Αντιπρέσβυς καὶ γενικός πρόξενος τῆς Γαλλίας στήν 'Ελλάδα ἀπὸ τὸν 'Ιούνιο τοῦ 1829.

2. Γάλλος συνταγματάρχης, διοργανωτής μέ τό βαθμό τοῦ στρατηγοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ τακτικοῦ στρατοῦ.

3. Στρατηγός, ἀρχηγός τοῦ γαλλικοῦ ἐκστρατευτικοῦ σώματος στήν Πελοπόννησο, 1831-1833.

20. Φάκελλος άλληλογραφίας Α. Πεταλᾶ

Περιλαμβάνει 33 ἀναφορές τοῦ Α. Πεταλᾶ πρὸς Αὐγ. Καποδίστρια μεταξύ 1831 - 1832.

21. Φάκελλος, 'Αναφοραί Χιλιάρχου Α. Κολοκοτρώνη πρὸς Κυβερνήτην

- 1) 'Αναφορά ἀπὸ 16 'Απριλίου 1829.
- 2) 'Αναφορά ἀπὸ 16 'Απριλίου 1829.
- 3) 'Αναφορά ἀπὸ 13 'Ιανουαρίου 1832 (ἐπισυνάπτονται δύο σημειώσεις).

22. Φάκελλος. "Ἐγγραφα τοῦ Κυβερνήτου πρὸς τὸν πληρεξούσιον τοποτηρητὴν Αὐγουστίνον

Περιλαμβάνει 13 ἔγγραφα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 12 ἀναφέρονται μέ τοὺς ἀριθμούς πρωτοκόλλου: 8905, 8906, 10.043, 10.044, 13. 921, 6.737, 14.497, 713, 3615, 2201, 720, 3200 καὶ ἓνα μέ ἡμερομηνία 16 Σεπτεμβρίου 1829.

23. Φάκελλος. 'Αναφοραί Καπετάνιου Γεωργίου Γ. Κίτσου

- 1) Κατάστασις καὶ σημειώσεις.
- 2) 'Αναφορά ἀπὸ 23 Φεβρουαρίου 1830. 'Επισυνάπτεται σημείωσις ἐξόδων

καί κατάστασις.

3) 'Από 2 Φεβρουαρίου 1830 έπισυνάπτονται αντίγραφα πιστοποιητικῶν έξ ενός φύλλου.

24. Φάκελλος 'Αναφορῶν καί έπιστολῶν Θεοδ. Κολοκοτρῶνη

- 1) 'Επιστολή πρὸς Αὐγ. Καποδίστριαν 4ης Μαρτίου 1829.
- 2) Κατάλογος τῶν Στρατῶν τῆς Πελοποννήσου πρώτης τάξεως έκ φύλλων 6.
- 3) 'Επιστολή πρὸς Αὐγουστίνον από 17 Σεπτεμβρίου 1831.
- 4) 'Επίσης από 9ης 'Ιουλίου 1831.
- 5) 'Από 12 'Απριλίου 1831.
- 6) 'Επίσης από 25 Αὐγούστου 1831.
- 7) 'Επίσης από 25 Μαρτίου 1831.
- 8) 'Επιστολή Αὐγουστίνου πρὸς Γενναῖον Κολοκοτρῶνην 5 'Ιουνίου 1832.

25. Φάκελλος 'Αναφορῶν καί 'Επιστολῶν Δ. Καλλέργη, 'Αντισυνταγματάρχου

- 1) 'Επιστολή Κας Καλλέργη.
- 2) 'Επιστολή έκ Λεβαδείας 24 Μαΐου 1831 πρὸς Καλλέργην.
- 3) 'Επιστολή Καλλέργη πρὸς Αὐγουστίνον 24 Μαΐου 1831.
- 4) 'Επιστολή Καλλέργη πρὸς Αὐγουστίνον 13 Φεβρουαρίου 1832.
- 5) 'Επιστολή Καλλέργη πρὸς Αὐγουστίνον 14 Φεβρουαρίου 1832.
- 6) 'Επιστολή Καλλέργη πρὸς Αὐγουστίνον 22 Φεβρουαρίου 1832. 'Επισυνάπτεται αντίγραφον διαταγῆς. 'Αριθ. 110.
- 7) 'Επιστολή Καλλέργη πρὸς Αὐγουστίνον 20 Φεβρουαρίου 1832.
- 8) 'Ωσαύτως Καλλέργη πρὸς Αὐγουστίνον 19 Φεβρουαρίου 1832.
- 9) 'Ωσαύτως Καλλέργη πρὸς Αὐγουστίνον 15 Φεβρουαρίου 1832.
- 10) 'Ωσαύτως Καλλέργη πρὸς Αὐγουστίνον 16 Μαρτίου 1832.

26. Φάκελλος. 'Αναφορά Εὐσταθίου Γαβριήλ

- 1) 'Αναφορά πρὸς Αὐγουστίνον 12 Φεβρουαρίου 1832. 'Επισυνάπτονται δύο έπιστολαί τοῦ πατρὸς του.

27. Φάκελλος. 'Αναφοραί Στρατηγοῦ Gerard καί Συνταγματάρχου Pellion

- 1) 'Επιστολή Αὐγουστίνου πρὸς Στρατηγόν Piegel 20 Σεπτεμβρίου 1829.
- 2) 'Εγγραφον Gerard πρὸς Συνταγματάρχην Καλλέργην 30ης 'Ιουλίου 1831.
- 3) 'Εγγραφον Pellion πρὸς Αὐγουστίνον 'Αριθ. 430. 'Επισυνάπτεται ἡμερησία διαταγή 26 'Απριλίου 1831.

28. Φάκελλος 'Επιστολῶν 'Ιωάννου Μελά

Περιλαμβάνει 23 ἐπιστολές πρὸς τὸν Αὐγουστῖνον κι ἓνα ἔγγραφο μέ ἀριθ. 1544.

29. Φάκελλος ἀναφορῶν 'Αθανασίου 'Αλιμπράντη, Διευθυντοῦ 'Αστυνομίας Σύρου

1) 'Αναφορά 'Αλιμπράντη πρὸς Κυβερνήτην 25 'Ιουλίου 1831 ἐκ δύο φύλλων.

2) 'Ωσαύτως 28 Σεπτεμβρίου 1831 ἐκ δύο φύλλων.

3) 'Ωσαύτως πρὸς Αὐγουστῖνον ἐκ δύο φύλλων ἀπὸ 5 Νοεμβρίου 1831.

4) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς 'Αλιμπράντη πρὸς Κ. Κανάρην 19 Νοεμβρίου 1831. 'Επισυνάπτεται τό ὑπ' ἀριθ. 12 ἔγγραφο τοῦ συνταγματικοῦ Δήμου 'Ερμουπόλεως

5) 'Επιστολὴ πρὸς Αὐγουστῖνον 22 Δεκεμβρίου 1831. 'Επισυνάπτεται κατάλογος τῶν ἐχθρῶν τῆς Κυβερνήσεως.

6) 21 ἐπιστολαὶ 'Αλιμπράντη πρὸς Αὐγουστῖνον.

7) 'Επιστολὴ 'Αλιμπράντη 8 Φεβρουαρίου 1832 ἐκ δύο φύλλων. 'Επισυνάπτονται ἐπιστολὴ 'Αλιμπράντη πρὸς Χάμπον καὶ ἐπιστολὴ Χάμπον πρὸς 'Αλιμπράντην.

8) Δύο σχέδια ἀπαντήσεων Αὐγουστίνου 1 Φεβρουαρίου 1832 καὶ 23 Μαρτίου 1832.

30. Φάκελλος ἐπιστολῶν Damiralli

1) 'Επιστολὴ Damiralli ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1832.

2) 'Επίσης ἀπὸ 18 Μαρτίου 1832 μετὰ συνημμένης ἀναφορᾶς 'Ιωάννου Μεθανίτη.

31. Φάκελλος ἐπιστολῶν Παπαβασιλοπούλου

Περιλαμβάνει 5 ἐπιστολές, χρονολογημένες ἀπὸ τίς 5 Φεβρουαρίου ὡς τίς 6 'Οκτωβρίου 1832.

32. Φάκελλος ἀναφορῶν Κ. 'Αξιῶτη πρὸς Αὐγουστῖνον

Περιλαμβάνει 4 ἀναφορές χρονολογημένες ἀπὸ τίς 12 Αὐγούστου 1830 ὡς τίς 11 Δεκεμβρίου 1831.

33. Φάκελλος ἀναφορᾶς Εὐαγγέλου 'Αγγελάτου

Περιλαμβάνει 1 ἀναφορά τοῦ Εὐαγγέλου 'Αγγελάτου, μέ ἡμερομηνία 16

Νοεμβρίου 1831 προς τόν Αύγουστινο.

34. Φάκελλος αναφορῶν Πάνου Γιορδάνη

Περιέχει 14 αναφορές προς τόν Αύγουστινον από τίς 3 Αύγουςτου 1831 ως τίς 23 Μαρτίου 1832.

35. Φάκελλος αναφορῶν Λάμπρου Γούσση.

Περιέχει 2 αναφορές τοῦ Λ. Γούσση προς τόν Αύγουστινο μέ ἡμερομηνίες 20 Ἰανουαρίου καί 30 Μαΐου 1832.

36. Φάκελλος.

Περιέχει 1 αναφορά τοῦ Χρίστου Φωτομάρα, μέ ἡμερομηνία 30 Μαΐου 1831, προς τόν Αύγουστινο.

37. Φάκελλος αναφορῶν Χατζηχρήστου

Περιέχει 3 αναφορές τοῦ Χατζηχρήστου προς τόν Αύγουστινο μέ ἡμερομηνίες 26 Ἰανουαρίου, 3 Φεβρουαρίου καί 10 Φεβρουαρίου 1832.

38. Φάκελλος

Περιέχει 1 αναφορά τοῦ Τ. Ἀποκορίτου προς τόν Αύγουστινο μέ ἡμερομηνία 14 Δεκεμβρίου 1831.

39. Φάκελλος

Περιέχει 1 αναφορά τοῦ Μάρκου Μπότσαρη προς τόν Κυβερνήτη μέ ἡμερομηνία 14 Μαΐου 1830.

40. Φάκελλος αναφορῶν τοῦ Στρατηγοῦ Church¹

Περιέχει 5 αναφορές τοῦ Church προς τόν Κυβερνήτη μέ ἡμερομηνίες 27 Ἰουνίου 1828, 20 Ἰανουαρίου 1829, 6 Φεβρουαρίου 1829, 20 Ἰουνίου 1829, 27 Ἰουνίου 1829. Ἐπίσης ἐπιστολή τοῦ ἰδίου προς τόν Αύγουστινο μέ ἡμερομηνία 23 Δεκεμβρίου 1831.

1. Τσώρτς Ριχάρδος (1785 - 1873). Ἕλληνας στρατιωτικός καί φιλέλληνας. Μέ πλούσια πολεμική δράση στόν ἀγγλικό στρατό, ἔλαβε μέρος στίς ἐπιχειρήσεις καταλήψεως τῆς Ζακύνθου ἀπό τὰ ἀγγλικά στρατεύματα τό 1809. Ἀπό τότε χρονολογεῖται ἡ γνωριμία του μέ τόν Θεοδ. Κολοκοτρώνη καί ἄλλους Ἕλληνες ὀπλαρχηγούς, πού ἔμεναν τότε στή Ζάκυνθο. Τό 1814 ὁ Τσώρτς παραιτήθηκε ἀπό τόν Ἀγγλικό στρατό καί ἀνέλαβε ὑπηρεσία στό βασίλειο τῆς Νεαπόλεως. Τό 1827 κατέβηκε στήν Ἑλλάδα, ὅπου ἡ Γ' Ἑθνική Συνέλευσις τῆς Τροιζήνης τόν διώρισε ἀρχιστράτηγο τοῦ

έλληνικού στρατού. 'Επί Κυβερνήτου τοποθετήθηκε αρχηγός του Στρατού Δ. 'Ελλάδος καί συνέβαλε στην επανάκτηση της από τους Τούρκους. Παραγκωνίστηκε αργότερα ως αγγλόφρων, για να επανέλθει επί 'Οθωνος στο προσκήνιο. Χρημάτισε σύμβουλος επικρατείας, γερουσιαστής καί στρατηγός. Τήν τελευταία αυτή θέση διατήρησε καί επί Γεωργίου Α' μέ τήν ιδιότητα του αρχηγού των γενικών επιτελών.

Φάκελλοι 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47

Περιέχουν αναφορές των Λ. Δαγγλῆ (3), Εὐαγγέλου Κοντογιάννη (2), Γιώτη Δαγγλῆ (1), 'Ιωάννου Δουβινιώτη (1) καί ἐπιστολήν τοῦ Κόμητος Π..., μέ ἡμερομηνίες τοῦ 1831 καί ἀπευθυνόμενες στόν Αὐγουστῖνο.

48. Φάκελλος ἀναφορῶν Α. Πεταλᾶ.

Περιέχει 3 ἀναφορές τοῦ Α. Πεταλᾶ πρὸς Αὐγουστῖνον μέ ἡμερομηνίες Φεβρουαρίου - Μαρτίου 1832.

49. Φάκελλος ἀναφορῶν Δ. Χοῖδᾶ

- 1) 'Επιστολή Χοῖδᾶ πρὸς Νικόλαον Ζωγλιάδην μετ' ἐσωκλείστου ἐπιστολῆς πρὸς Finley.
- 2) 'Επιστολή ἰδίου πρὸς 'Ιωάννην Σακελλαρόπουλον.
- 3) 'Επιστολή ἰδίου πρὸς 'Εμμανουήλ Βασιλειάδην (21 Δεκεμβρίου 1831).
- 4) 'Επιστολή ἰδίου πρὸς Αὐγουστῖνον Καποδίστριαν (9 'Ιουνίου 1831).

50. Φάκελλος ἐπιστολῶν Littardi¹, Reversau²

- 1) 'Επιστολή Littardi πρὸς Αὐγουστῖνον 23 Δεκεμβρίου 1831.
- 2) 'Επίσης 4ης Φεβρουαρίου 1832.
- 3) 'Επίσης 22ας Φεβρουαρίου 1832 μετὰ συνημμένου σχεδίου ἐπιστολῆς.

1. Littardi, γενικός εἰσπράκτορας τοῦ νομοῦ Var Γαλλίας.

2. Reversau, Γάλλος πλοίαρχος, διοικητής τῆς γαλλικῆς φρεγάτας Pomone.

51. Φάκελλος ἀναφορῶν Λέκκα

- 1) 'Αναφορά Δημητρίου Λέκκα πρὸς Αὐγουστῖνον 24ης 'Οκτωβρίου 1831.
- 2) 'Ωσαύτως ἀπὸ 24 'Οκτωβρίου 1831.

52. Φάκελλος ἀναφορῶν 'Ιωάννου Οἰκονομίδου

Περιέχει 9 ἀναφορές τοῦ Ι. Οἰκονομίδου πρὸς τόν Αὐγουστῖνο, ἐκ τῶν ὁποίων 5 τοῦ 1831 καί 4 τοῦ 1832.

53. Φάκελλος αναφορῶν Νικάνδρου Ἰωαννίδου

- 1) Ἀναφορά Ἰωαννίδου πρὸς Αὐγουστῖνον ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1832.
- 2) Ἀναφορά Ἰωαννίδου 4ης Δεκεμβρίου 1831 μετὰ τετραδίου λόγου ἐπιταφίου Ἱεροδιακόνου Ἰωαννίδου ἐκ φύλλων ὀκτώ.

54. Φάκελλος ἐπιστολῶν Κων/νου Γεροστάθη

Περιέχει 2 ἐπιστολές πρὸς τὸν Αὐγουστῖνο μέ ἡμερομηνίες 24 Ὀκτωβρίου καὶ 22 Δεκεμβρίου 1831.

55. Φάκελλος ἐπιστολῶν Γκιώνη - Σαγρέβου - Σκαραμαγκᾶ

- 1) Ἐπιστολὴ Γκιώνη πρὸς Αὐγουστῖνον ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 2) Ἐπιστολὴ Γκιώνη καὶ Σαγρέβου ἀπὸ 12ης Ἰανουαρίου 1831.
- 3) Ἐπιστολὴ Σκαραμαγκᾶ πρὸς Αὐγουστῖνον 29 Ἰανουαρίου 1832 μετὰ συνημμένου σχεδίου ἐπιστολῆς Αὐγουστίνου.
- 4) Ἐπίσης ἀπὸ 22 Φεβρουαρίου 1832.

56. Φάκελλος αναφορῶν Μάρκου Gilli

Περιέχει 3 ἀναφορές τοῦ Gilli πρὸς τὸν Αὐγουστῖνο μέ ἡμερομηνίες 10 Νοεμβρίου 1830, 25 Μαΐου 1831 καὶ 20 Αὐγούστου 1831.

57. Φάκελλος αναφορῶν Γιαννίτση

- 1) Ἀναφορά Γιαννίτση πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Γραμματεῖαν τῆς 30 Μαρτίου 1832.
- 2) Ἀναφορά ἰδίου πρὸς Αὐγουστῖνον 19ης Ἰανουαρίου 1832.

58. Φάκελλος ἐπιστολῶν Cuindrécourt'

Περιέχει 3 ἐπιστολές πρὸς Αὐγουστῖνον μέ ἡμερομηνίες 12 Ὀκτωβρίου 1831, 3 Νοεμβρίου 1831 καὶ 12 Ἰανουαρίου 1832.

---

1. Ἀναφέρεται ὡς καταθέτης 2.500 φράγκων στὴν Ἐθνικὴ Τράπεζα.

59. Φάκελλος ἐπιστολῆς Ἰωάννου Γενοβέλη

Περιέχει ἐπιστολὴν Γενοβέλη πρὸς Αὐγουστῖνον τῆς 28ης Μαΐου 1830 μετὰ συνημμένης ἐπιστολῆς καὶ παρατηρήσεων περὶ τῆς γραμμῆς τῶν ὁρίων.

60. Φάκελλος

Περιέχει μίαν ἀναφορά Μ. Τσαμαδοῦ ἄνευ ἡμερομηνίας.

61. Φάκελλος ἐπιστολῶν Δεργότη

Περιέχει 3 ἐπιστολές πρὸς Αὐγουστῖνον τῶν ἐτῶν 1831 καὶ 1832.

62. Φάκελλος

Περιέχει ἐπιστολὴ Λαζάρου Τσαμαδοῦ μέ ἡμερομηνία 6 Φεβρουαρίου 1821.

63. Φάκελλος ἐπιστολῶν Ἰωάννου Τζωρτζοπούλου

- 1) Αἴτησις Τζωρτζοπούλου πρὸς Αὐγουστῖνον 5ης Μαρτίου 1832.
- 2) Ὁσαύτως 21 Φεβρουαρίου 1832.
- 3) Ὁσαύτως 7 Μαρτίου 1832 μετὰ συνημμένης αἰτήσεως τοῦ ἰδίου πρὸς Δημήτριον Μακρῆν καὶ ἀναφορᾶς Δημογεροντίας Ναυπάκτου πρὸς Τζωρτζόπουλον.

64. Φάκελλος

Περιέχει 1 ἐπιστολὴν Δημητρίου Τζόγλη πρὸς Αὐγουστῖνον.

65. Φάκελλος ἐπιστολῶν Δημητρίου Τσαμαδοῦ

Περιέχει 3 ἐπιστολές πρὸς Αὐγουστῖνον Νοεμβρίου -Δεκεμβρίου 1831.

66. Φάκελλος

Περιέχει 1 ἐπιστολὴν τοῦ Hensch¹ πρὸς Αὐγουστῖνον τῆς 12 Δεκεμβρίου 1832.

---

1. Πρόκειται γιὰ τὸν τραπεζιτικὸ οἶκο Hensch et Cie τοῦ Παρισιοῦ.

67. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Βιάρου Καποδίστρια

Περιέχει 448 πρόχειρα ἀλληλογραφίας (ἄλλα εἰς φύλλα καὶ ἄλλα εἰς σελίδας) τοῦ Βιάρου Καποδίστρια τῶν ἐτῶν 1826, 1827 καὶ 1828).

68. Φάκελλος κατασχεθέντων ἐγγράφων

- 1) Ἀντίγραφον Νικολαΐδου πρὸς Τσώρτς, ἐπικυρωμένον ὑπὸ Μωραϊτίνῃ 9 Νοεμβρίου 1831.
- 2) Παπαγιαννοπούλου πρὸς Μιαούλην Αὐγούστου 1831.
- 3) Παπαγιαννοπούλου πρὸς Μιαούλην ἀντίγραφον Αὐγούστου 1831.
- 4) 10ης Αὐγούστου 1831 ἀνώνυμος καὶ ἀνυπόγραφος ἐπιστολή.
- 5) Α. Βασιλᾶ πρὸς πλοίαρχον 1ης Αὐγούστου 1831.
- 6) Ἐπιστολὴ Γκίκα πρὸς Μπότασην 9ης Αὐγούστου 1831.

7) 'Επιστολή Καλαμογδάρτη πρὸς 'Ανδρέαν Καλαμογδάρτην 2ας Νοεμβρίου 1830.

69. Φάκελλος

Περιέχει 1 ἐπιστολή 'Ιωάννου Πάνου ἀπὸ 25 'Ιανουαρίου 1832.

70. Φάκελλος. Σημειώσεις Ποταμιάνου, Διευθυντοῦ 'Αστυνομίας Ναυπάκτου

Περιέχει 11 κείμενα σημειώσεων μὲ χρονολογίες ἀπὸ τῆς 20 Μαΐου μέχρι 17 'Ιουνίου 1831.

71. Φάκελλος ἀναφορῶν 'Αντιδιοικητοῦ Πάρου Πάκμορ

Περιέχει 5 ἀναφορές, 4 τοῦ 'Ιανουαρίου καὶ 1 Φεβρουαρίου 1832.

72. Φάκελλος ἀναφορῶν Δημητρίου Περούκα¹

Περιέχει 4 ἀναφορές τοῦ 1831 καὶ 1832.

---

1. Γερουσιαστῆς, πληρεξούσιος τῆς 'Ελληνικῆς Κυβερνήσεως γιὰ τὴν ἐκκένωση τῆς 'Αττικῆς καὶ Εὐβοίας ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

73. Φάκελλος ἀναφορῶν 'Ανδρέου Παπαδοπούλου

Περιέχει 2 ἀναφορές, μία τῆς 28ης Φεβρουαρίου 1831 καὶ μία τῆς 31 Μαρτίου 1832.

74. Φάκελλος ἀναφορῶν χιλιάρχου Σπυρομήλιου

Περιέχει 3 ἀναφορές τοῦ 'Ιανουαρίου 1832.

75. Φάκελλος ἀναφορῶν Ταγματάρχου Καραμπίνη

Περιέχει 5 ἀναφορές πρὸς τὸν Αὐγουστῖνο, 2 πρὸς τὸν Σακελλαρόπουλο καὶ 1 πρὸς τὸν Ρόδιο.

76. Φάκελλος ἐπιστολῶν Χορμόβα

Περιέχει 3 ἐπιστολές πρὸς τὸν Αὐγουστῖνο τοῦ 1830, τοῦ 1831 καὶ τοῦ 1832.

77. Φάκελλος ἀναφορῶν Ζαΐμη Α.

1) 9ης Νοεμβρίου πρὸς τὴν Συνέλευσιν.

2) 'Αντίγραφον ἀναφορᾶς, ἰδίου πρὸς τὴν 4ην Συνέλευσιν.

3) 'Αντίγραφον 24 'Ιουλίου 1830 ἀναφορᾶς Ζαΐμη. 'Επισυνάπτεται μαρτυρικόν.

78. Φάκελλος ἀναφορῶν Συνταγματάρχου Πιέρρη πρὸς Κυβερνήτην

1) 'Αναφορά 4ης 'Ιανουαρίου 1829. 'Επισυνάπτονται: α) ἡ ὑπ' ἀριθ. 1168 ἀναφορά β) ἡ ὑπ' ἀριθ. 4158 γ) ἡ ὑπ' ἀριθ. 1921 δ) ἡ ὑπ' ἀριθ. 1186 καὶ ε) ἡ 1212.

2) 'Η ἀπὸ 10 Αὐγούστου 1829 ἀναφορά πρὸς Αὐγουστῖνον. 'Η ὑπ' ἀριθ. 360 ἀπὸ 24 'Ιανουαρίου 1829.

3) 'Η ὑπ' ἀριθ. 117 τῆς 27 'Ιανουαρίου 1829.

4) Κατάστασις φρουρᾶς Ναυπάκτου τῆς 29ης Μαρτίου 1829.

5) 'Η ὑπ' ἀριθ. 1161 ἀναφορά τῆς 28ης Μαΐου 1831. 'Επισυνάπτονται: α) 'Αντίγραφον ἀναφορᾶς 1155 β) 'Αντίγραφον ὑπ' ἀριθ. 528 ἀναφορᾶς, γ) 'Αντίγραφον ἀναφορᾶς 1153. δ) 'Αντίγραφον ἀναφορᾶς 1265.

6) 'Αναφορά ὑπ' ἀριθ. 1559 ἀπὸ 8ην Δεκεμβρίου 1831. 'Επισυνάπτονται: α) Διαβατήριον ἀριθ.... β) 'Αντίγραφον ἀναφορᾶς 1555. γ) 'Αντίγραφον ἀναφορᾶς 1037. δ) 'Αντίγραφον ἀναφορᾶς ἀριθ. 4.

7) 'Αναφορά ὑπ' ἀριθ. 1550 ἀπὸ 18 Δεκεμβρίου 1831. 'Επισυνάπτονται: α) 'Αναφορά ὑπ' ἀριθ. 1569.

8 - 13) Αἱ ὑπ' ἀριθ. 1561/10 Δεκεμβρίου 1831, 1976/21.12.1831, 1584/30 Δεκεμβρίου 1831. 'Επίσης αἱ ὑπ' ἀριθ. 1610/9.1.1832, 1500/13.1.1832 καὶ 1669/3.2.1832.

14) 'Επιστολὴ 16ης Φεβρουαρίου 1832.

15) 'Η ὑπ' ἀριθ. 1 ἄνευ ἡμερομηνίας.

16) 'Η ὑπ' ἀριθ. 1679/18.2.1832. 'Επισυνάπτονται: α) πρόχειρον ἀπαντήσεως Αὐγουστίνου 10 Φεβρουαρίου 1832 β) ἐπίσης πρόχειρον ἄνευ ἡμερομηνίας.

79. Φάκελλος

Περιέχει μία ἀναφορὰν Δημητρίου Μακρή¹.

---

1. Στρατηγὸς κατὰ τὴν 'Επανάστασιν μέ μεγάλη ἐπιρροή στὴ Στερεὰ 'Ελλάδα.

80. Φάκελλος ἀναφορῶν Συνταγματάρχου Παρασκευᾶ

Περιέχει 13 ἀναφορές μέ ἡμερομηνίες ἀπὸ 29 Δεκεμβρίου 1831 μέχρι 22 Μαρτίου 1832.

81. Φάκελλος διαφόρων διαταγμάτων

1) 'Εγγράφον τῆς Γερουσίας ὑπ' ἀριθ. 259/27.9.1831 διὰ τοῦ ὁποίου κοινοποιεῖται ὁ διορισμὸς τοῦ Αὐγουστίνου ὡς Προέδρου τῆς Διοικητικῆς 'Ε-

πιτροπῆς μετά τοῦ συνημμένου ἐγγράφου τῆς Γερουσίας διὰ τοῦ ὁποίου αὕτη διορίζει τήν τριμελή Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν.

2) Ἐντυπον Ἐφημερίδος «Ἑλληνικὴ Πολιτεία» διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Αὐγουστίνος ἀγγέλλει τὸν διορισμὸν του πρὸς τὰς διαφόρους ἀρχάς.

3) Ἡ ἀπόφαισις τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως διὰ τῆς ὁποίας διορίζεται ὁ Αὐγουστίνος Καποδίστριας Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 15ης Μαρτίου 1832.

82. Φάκελλος Ἐπιστολῶν Κων/νου Μεταξᾶ

1) Ἡ ὑπ' ἀριθ. 7633 ἀναφορὰ τοῦ Μεταξᾶ πρὸς τὸν Αὐγουστίνον ἀπὸ 5ης Φεβρουαρίου 1832 μετὰ συνημμένης δηλώσεως ὀπλρχηγῶν.

2 - 16) Ἀναφοραὶ μὲ ἡμερομηνίες ἀπὸ 4 Ἰανουαρίου 1830 μέχρι τίς 7 Φεβρουαρίου 1832.

83. Φάκελλος ἀναφορῶν Ἀλεξάνδρου Βλαχοπούλου

Περιέχει 15 ἀναφορές μὲ ἡμερομηνίες ἀπὸ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1831 μέχρι τὸν Ἰούνιον τοῦ 1832.

84. Φάκελλος ἐπιστολῶν Ἰακώβου Ρίζου

1) Ἐπιστολὴ Ρίζου πρὸς Αὐγουστίνον ἄνευ ἡμερομηνίας.

2) Ἐπίσης ἐπιστολὴ ἀπὸ 20ης Αὐγούστου 1831.

3) Ἡ ὑπ' ἀριθ. 3 ἀναφορὰ τῆς 8ης Φεβρουαρίου 1832 μετὰ συνημμένης πράξεως τοῦ Πολεμικοῦ Συμβουλίου Ναυπάκτου καὶ ἀναφορὰ Ἰ. Σιαπέρη, γραμματέως τοῦ ἀρχιφρουράρχου, καὶ ἀναφορᾶς Ἰωάννου Ζαβοῦ, Τοποτηρητοῦ Διοικήσεως Ναυπάκτου.

85. Φάκελλος Ἐπιστολῶν Στρατηγοῦ Σταματελοπούλου

Περιέχει 7 ἐπιστολὰς τοῦ Σταματελόπουλου ἀπὸ 1 Ἰουνίου 1830, μέχρι 4 Σεπτεμβρίου 1832. Ἐπίσης 3 αὐτόγραφα σχέδια ἐπιστολῶν Κυβερνήτου πρὸς Σταματελόπουλον. Τὰ δύο πρῶτα μὲ ἡμερομηνίες 12 Ἰουνίου 1830 καὶ 4 Ὀκτωβρίου 1830, τὸ δὲ τελευταῖον ἄνευ ἡμερομηνίας.

86. Φάκελλος. Διάφοραι ἀναφοραὶ πρὸς τὸν Αὐγουστίνον Καποδίστριαν 1831 καὶ 1832

Περιέχει 106 ἀναφορές ἀριθμημέναι ἀπὸ 1 ὡς τὸ 106. Σὲ κάθε ἀριθμὸ ἀναγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ ἀναφέροντος.

87. Φάκελλος διαφόρων προς Αύγουστίνον Καποδίστριαν πολιτικῶν ιστορικῶν σπουδαίων ἐγγράφων

- 1) Ἀνώνυμος ἐπιστολή ἐκ Ναυπλίου 3ης Δεκεβρίου 1832.
- 2) Ἀντίγραφον ἀνακοινώσεως πρὸς τοὺς Ἀντιπρέσβεις τῶν συμμάχων τοῦ Κίτσου Τζαβέλα ἐκ σελίδων 8.
- 3) Μετάφρασις τῆς ἄνω ἐκθέσεως γαλλιστί μέ ἡμερομηνία 10 Μαΐου 1832 ἐκ σελίδων 7.
- 4) Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς Κίτσου Τζαβέλα πρὸς τὸν Στρατηγόν Γκεσενέκ ἐκ Πατρῶν τῆς 8ης Μαΐου 1832.
- 5) Προκήρυξις πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως Πατρῶν τῆς Ἐπιτροπῆς Φρουρᾶς 6 Μαΐου 1831.
- 6) Διαμαρτύρησις τῆς Φρουρᾶς Πατρῶν καὶ Ρίου εἰς τὰ γαλλικά στρατεύματα τῆς 7.5.1832.
- 7) Ἐκθεσις πρὸς Αὐγουστίνον Α. Βαλιάνου 31 Ἰουλίου 1832 ἐκ σελίδων 10.
- 8) Ἐκθεσις ἀφορῶσα τὴν δολοφονίαν τοῦ Κυβερνήτου ἐκ σελίδων 28 πρὸς τὸν ἱππότην Ροδοφοινίκην ὑπὸ Ἀριστ. Μωραΐτινῃ μετὰ ἐξωφύλλου.
- 9) Ἐκθεσις περὶ μυστικῆς Ἑταιρείας διὰ τὴν δολοφονίαν ἐκ σελίδων 15.
- 10) Σημείωσις περὶ Οἰκογενειῶν Μάνου.
- 11) Ἀνώνυμος ἐπιστολή ἀπὸ 15 Ἰουλίου 1833. Ἐπισυνάπτεται ἀντίγραφον χειρόγραφον τοῦ ὑπ' ἀριθ. 72 φύλλου τῆς Ἐφημερίδος «Ἀθηνᾶ».
- 12) Ἐπιστολή Βαλιάνου ἀπὸ 10 Ἰουλίου 1832 ἐκ σελίδων 12.
- 13) Ἐπιστολή Περούκα ἐκ Σπετσῶν 15 Δεκεμβρίου 1832.
- 14) Ἐπιστολή Σπηλιάδη 1ης Αὐγούστου 1832.
- 15) Ἐπιστολή Παπαδοπούλου 4ης Σεπτεμβρίου 1832.
- 16) Ἐπιστολή Παπαδοπούλου 7ης Δεκεμβρίου 1832.
- 17) Ἀπόσπασμα γράμματος ἐκ Ναυπλίου 23ης Ἰουλίου 1832.
- 18) Ἐπιστολή Παξιμάδη 5ης Ἰουλίου 1832 ἐκ σελίδων 6.
- 29) Ἐπιστολή Παπαδοπούλου 15ης Ἰανουαρίου 1833.

88. Φάκελλος ὑπηρεσιακῶν ἀναφορῶν πρὸς Αὐγουστίνον

Περιλαμβάνει 55 ἀναφορές, ἀριθμημένες ἀπὸ τὸ 1-55. Δίπλα στὸν κάθε ἀριθμὸ ὑπάρχει τὸ ὄνομα τοῦ ἀναφέροντος.

89. Φάκελλος Ἐγγράφων - Ὑπομνημάτων καὶ Πρωτοκόλλων

- 1) Πρωτόκολλον συνδιασκέψεως τῶν τριῶν πρεσβευτῶν μετὰ τοῦ Ρετζ Ἐφέντη ἐκ σελίδων 37.
- 2) Ὑπόμνημα Κυβερνήτου ἐκ Μερίτης.

3) 'Επιστολή 'Υπουργείου 'Εξωτερικῶν καὶ ὑπόμνημα περὶ τῆς παρουσίας καταστάσεως τῆς 'Ελλάδος ἐκ σελίδων 14.

90. Φάκελλος 'Ιόνιοι Νῆσοι

- 1) 'Επιστολή Γερουσίας 'Ιονίου Κράτους 1819.
- 2) 'Αλληλογραφία Καποδίστρια μετὰ τοῦ 'Υπουργείου τῆς 'Αγγλίας ἐκ σελίδων 52.
- 3) Περιγραφή τῆς ὑποδοχῆς τῶν πρεσβευτῶν τῆς 'Επτανήσου Πολιτείας 4ης Νοεμβρίου 1800.
- 4) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς πρὸς Καϊμακάμην.

91. Φάκελλος ἀναφορῶν τοῦ Λοχαγοῦ Νικήτα Σταματελοπούλου

Περιλαμβάνει 17 ἀναφορές τοῦ 1831 καὶ 1832 πρὸς τόν Αὐγουστίνον Καποδίστρια.

92. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ κόμητος Μοτсенίγου'

- 1) 'Επιστολή Μοτсенίγου πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 31 'Ιανουαρίου 1825.
- 2) 'Ιδιόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου ἀπὸ 4 Φεβρουαρίου 1825.
- 3) 'Επιστολή Μοτсенίγου πρὸς Κυβερνήτην 19 'Ιανουαρίου 1825 μετὰ συνημμένου λογαριασμοῦ Μιραμπώ.
- 4) Σχέδιον ἐπιστολῆς Μοτсенίγου πρὸς Μητροπολίτην 'Ιγνάτιον ἀπὸ 17 'Ιανουαρίου 1825.
- 5) 'Επιστολή Μοτсенίγου πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 25 Φεβρουαρίου 1826 μετὰ συνημμένου σχεδίου ἐπιστολῆς πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 28 'Ιουνίου ἰδίου ἔτους.
- 6) 'Επιστολή Μοτсенίγου πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 7 Μαρτίου 1826.
- 7) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Μοτсенίγον ἀπὸ 19 Μαΐου 1826.
- 8) 'Επιστολή Μοτсенίγου πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 22 'Απριλίου 1826.
- 9) 'Επιστολή Μοτсенίγου πρὸς Καποδίστριαν ἀπὸ 24 Νοεμβρίου 1826.
- 10) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Μοτсенίγον ἀπὸ 30 Νοεμβρίου 1826.
- 11) 'Επιστολή 'Ελένης Μοτсенίγου πρὸς Κυβερνήτην 4ης Νοεμβρίου 1826 μετὰ συνημμένου σχεδίου ἀπαντήσεως τοῦ Κυβερνήτου ἀπὸ 30 Νοεμβρίου 1826.
- 12) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Ροδοκανάκην -Ράλλην ἀπὸ 27 Δεκεμβρίου 1826.
- 13) 'Επιστολή Μητροπολίτου 'Ιγνατίου πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 15 Δεκεμβρίου 1826 ἐκ δύο φύλλων.
- 14) 'Επιστολή Μοτсенίγου πρὸς Κυβερνήτην 4ης Δεκεμβρίου 1826.

15) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου ἀπὸ 24 Δεκεμβρίου 1826.

16) Ἐπιστολὴ Μοτσενίγου πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 2 Ἰανουαρίου 1827 μετὰ συνημμένης ἰδιογράφου σημειώσεως τοῦ Κυβερνήτου.

17) Ἐπιστολὴ ἀπὸ 20 Ἰανουαρίου 1827 μετὰ συνημμένων δύο σημειώσεων Κυβερνήτου.

18) Ἐπιστολὴ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1827 μετὰ συνημμένου σχεδίου πρὸς Καποδίστριαν ἀνυπογράφου καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἰδιόγραφοι σημειώσεις τοῦ Κυβερνήτου.

19) Ἐπίσης ἀπὸ 5 Μαρτίου 1827 μετὰ συνημμένου ἀντιγράφου ἐπιστολῆς καὶ συνημμένων τριῶν σχεδίων ἐπιστολῆς τοῦ Κυβερνήτου ἀπὸ 11 Μαΐου καὶ 15ης, ἅπαντα 1827.

20) Ἐπίσης ἀπὸ 19 Νοεμβρίου 1827.

21) Ἐπίσης ἀπὸ 17 Δεκεμβρίου 1827 μετὰ συνημμένου σχεδίου ἐπιστολῆς Κυβερνήτου.

---

1. Μοτσενίγος Γεώργιος. Πληρεξούσιος τῆς Ρωσσίας στὴν Ἑπτάνησο Πολιτεία. Πρεσβευτὴς τῆς Ρωσσίας στὴ Νεάπολη καὶ τό Τορίνο.

Φάκελλοι 93, 94, 95

Περιέχουν 1 ἀναφορὰ τοῦ Θεοδ. Γρίβα πρὸς τὸν Αὐγουστῖνον ἀπὸ 28 Ὀκτωβρίου 1830, 2 ἀναφορές τοῦ Γ. Γιατράκου μέ ἡμερομηνίες 5 Φεβρουαρίου καὶ 2 Μαρτίου 1832. 3 ἀναφορές τοῦ Βασιλείου Γούδα, δύο τοῦ 1831 καὶ μία τοῦ 1832.

96. Φάκελλος ἀναφορῶν Ναυάρχου Κανάρη

Περιέχει 26 ἀναφορές τοῦ Κανάρη πρὸς τὸν Αὐγουστῖνο ἀπὸ Νοεμβρίου 1831 μέχρι Ἰουνίου 1832.

Φάκελλοι 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103

Περιέχουν 1 ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωάννη Κωλέττη, 1 τοῦ Σπυρίδωνος, 1 τοῦ Ἰωάννου Σούτσου, 2 τοῦ Μιχαήλ Σισιλιάνου, 2 τοῦ Κων/νου Ράδου, 3 τοῦ Ρίκη καὶ 1 τοῦ Α. Ραδινοῦ.

104. Φάκελλος ἐπιστολῶν Α. Μεταξᾶ

Περιέχει 3 ἐπιστολές μέ ἡμερομηνίες 12 Νοεμβρίου 1831, 1 Δεκεμβρίου 1831 καὶ 31 Ἰανουαρίου 1832.

105. Φάκελλος ἐπιστολῶν Ἀλεξάνδρου Στούρτζα

1) Ἐπιστολὴ Στούρτζα 25 Μαΐου 1829.

- 2) 'Επίσης 15 'Ιουλίου 1829.
- 3) 'Επίσης 23 Μαΐου 1831 πρὸς Αὐγουστίνον.
- 4) 'Επίσης 10 Μαΐου 1831.
- 5) 'Επίσης 24 Νοεμβρίου 1831.
- 6) 'Επίσης 4 Νοεμβρίου 1831.
- 7) 'Επίσης 8 'Ιανουαρίου 1832.
- 8) Σχέδιον ἐπιστολῆς Αὐγουστίνου πρὸς Στούρτζαν 24 'Ιουλίου 1832.

Φάκελλοι 106, 107, 108.

Περιέχουν 1 ἐπιστολὴ τοῦ Σακελλαροπούλου πρὸς τὸν Κυβερνήτην τῆς 19 Σεπτεμβρίου 1829 μετὰ συνημμένης ἐπιστολῆς Σαμπατάκη πρὸς Σακελλαρόπουλον. 1 ἀναφορὰ τοῦ Στεκούλη, Κυβερνήτου Ἰου, πρὸς τὸν Αὐγουστίνον με ἡμερομηνία 31 Δεκεμβρίου 1831 καὶ δύο ἀναφορές τοῦ Σεραφεῖμ πρὸς Αὐγουστίνον τοῦ 1831.

109. Φάκελλος ἐπιστολῶν Diebitch, Langeron

- 1) 'Επιστολὴ Diebitch¹ 1828.
- 2) Ἀπάντησις Κυβερνήτου πρὸς αὐτόν 5ης 'Ιανουαρίου ἄνευ ἔτους.
- 3) 'Επιστολὴ Langeron 17ης 'Ιουνίου 1830.
- 4) Ὁσαύτως 24 Μαρτίου 1831.

---

1. Στρατηγός, διοικητής τοῦ ρωσικοῦ στρατοῦ κατὰ τὸ ρωσοτουρκικὸ πόλεμο.

110. Φάκελλος ἐπιστολῶν Panin¹

- 1) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Panin 8 'Ιανουαρίου 1830.
- 2) 'Επιστολὴ Panin πρὸς Κυβερνήτην 16 Φεβρουαρίου 1829.
- 3) 'Επίσης 25 'Ιουνίου 1831.
- 4) 'Επίσης 30 Σεπτεμβρίου 1831.
- 5) Ἰδιόγραφος ἀπάντησις Αὐγουστίνου πρὸς Panin 20 Φεβρουαρίου 1831.

---

1. Ἀντιπρόεδρος τῆς Ρωσίας στὴν Ἑλλάδα 1829 - 1831. Ρῶσσος πολιτικός καὶ διπλωμάτης (1800 - 1874). Ἐχρημάτισε πρεσβευτὴς στό Παρίσι, Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας καὶ Ὑπουργός τῆς Δικαιοσύνης στὴ Ρωσσία.

111. Φάκελλος ἐπιστολῶν Ricord¹

- 1) 'Επιστολὴ Ricord πρὸς Καποδίστρια 22 Δεκεμβρίου 1828.
- 2) 'Επίσης τῆς 13ης 'Ιουλίου 1829.
- 3) 'Επίσης τῆς 26ης Μαΐου 1830 ἐκ δύο φύλλων.
- 4) 'Επίσης τῆς 21ης Σεπτεμβρίου 1830.

- 5) 'Επίσης τῆς 27ης Σεπτεμβρίου 1830.
- 6) 'Επίσης τῆς 1 Μαΐου 1831.
- 7) 'Επίσης τῆς 10 Αὐγούστου 1831.
- 8) 'Επίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 9) 'Επίσης τῆς 20ης Αὐγούστου 1831.
- 10) 'Επίσης ἄνευ ἡμερομηνίας μετὰ συνημμένης σημειώσεως Κυβερνήτου καί καταλόγου συλληφθέντων ἐθνικῶν πλοίων.
- 11) 'Επιστολή 'Οκτωβρίου 1832.
- 12) 'Επίσης τῆς 21 'Ιανουαρίου 1831 μετὰ συνημμένης ἀναφορᾶς ἀπὸ 20 'Ιανουαρίου 1831.
- 13) 'Επιστολή αὐτόγραφος Κυβερνήτου πρὸς Ricord ἀπὸ 18 Δεκεμβρίου 1831.
- 14) 'Επίσης σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου ἀπὸ 'Οκτωβρίου 1831.
- 15) 'Επίσης σχέδιον ἀπὸ 23ης Μαΐου 1831.
- 16) 'Επίσης ἀπὸ 15ης 'Ιουνίου 1831.
- 17) 'Επίσης ἀπὸ 27ης Μαΐου 1831.
- 18) 'Επίσης ἀπὸ 27ης Δεκεμβρίου 1830.
- 19) 'Επίσης ἀπὸ 14ης 'Οκτωβρίου 1831.
- 20) 'Επίσης ἀπὸ 13ης Σεπτεμβρίου 1831.
- 21) 'Επίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 22) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου ἀπὸ 18 Σεπτεμβρίου 1830.
- 23) 'Απὸ 11 Σεπτεμβρίου 1831.
- 24) "Εγγραφον ὑπ' ἀριθ. 830 ἀπὸ 5ης Δεκεμβρίου 1830 ρωσιστί.

---

1. Ρῶσσοι ναύαρχοι, διοικητὴς τοῦ ρωσικοῦ στόλου στὴ Μεσόγειο.

112. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Σκιδόδη

- 1) 'Επιστολή Σκιδόδη ἀπὸ 15 Αὐγούστου 1832.
- 2) 'Απόδειξις Κοραΐ 9ης Αὐγούστου 1822.
- 3) 'Απόδειξις Κοραΐ 7ης Σεπτεμβρίου 1825.
- 4) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου 14ης Σεπτεμβρίου 1825.
- 5) 'Επιστολή 5ης Σεπτεμβρίου 1826.
- 6) 'Επιστολή 5ης Σεπτεμβρίου 1823.
- 7) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου 22ας Σεπτεμβρίου 1823.
- 8) Σχέδιον ἐπιστολῆς 1ης 'Οκτωβρίου 1825.
- 9) Λογαριασμός.

113. Φάκελλος Μανουηλίδη καί Μιλαίτη

- 1) Σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς Μιλαίτην 20ης Νοεμβρίου 1830.

- 2) 'Αναφορά Μιλαίτη 21ης Δεκεμβρίου 1830.
- 3) 'Επιστολή Μιλαίτη πρὸς Βιάρων Καποδίστριαν.
- 4) 'Επιστολή 27ης 'Ιουνίου 1830.

114. Φάκελλος Διάφορα

- 1) 'Επιστολή Μεγάλης Δουκίσσης "Αννης ἀπὸ 26ης 'Απριλίου 1824.
- 2) 'Ωσαύτως 5ης 'Ιανουαρίου 1826.
- 3) 'Επιστολή Συνταγματάρχου "Αζιορ 24 Δεκεμβρίου 1827.
- 4) 'Επιστολή 'Αξιώτη 27ης 'Ιανουαρίου 1827.
- 5) 'Επιστολή 'Αντωνοπούλου 27ης Φεβρουαρίου 1825.
- 6) 'Ιδιόγραφον σχέδιον ἐπιστολῆς τοῦ Κυβερνήτου.

115. Φάκελλος Μπουτένιεφ

- 1) 'Επιστολή πρὸς Αὐγουστίνον 29ης 'Ιανουαρίου 1832.

116. Φάκελλος Συλλυπητηρίων καὶ ἄλλαι ἀναφοραί τῶν κατοίκων τῶν ἐπαρχιῶν

- 1) 'Εκ Μεσολογγίου 22ας 'Ιανουαρίου 1832.
- 2) 'Εκ Καλαμάτας 15ης 'Ιανουαρίου 1832.
- 3) 'Εκ Πατρῶν 2ας 'Ιανουαρίου 1832.
- 4) 'Εκ Πύργου 16 'Ιανουαρίου 1832.
- 5) 'Εκ Σαλαμῖνος 'Οκτωβρίου 1832.
- 6) 'Εκ Μελενδρίνου 2ας Νοεμβρίου 1831.
- 7) 'Εκ Σαλώνων 7ης Νοεμβρίου 1831.
- 8) 'Εκ Λιδωρικίου 10ης 'Οκτωβρίου 1831.
- 9) Μονῆς 'Αποκώρου 5ης 'Ιανουαρίου 1832.
- 10) 'Εκ Βάλτου 20ης Αὐγούστου 1830.
- 11) 'Εκ Ναυπάκτου 12 'Ιουνίου 1827.
- 12) 'Εκ Λειβαδείας 1ης Αὐγούστου 1831.

117. 'Αλληλογραφία Γκουχενάου, Στρατηγοῦ

- 1) 'Επιστολή (σχέδιον) πρὸς Στρατηγόν 20ης 'Ιουνίου 1831.
- 2) 'Επιστολή Γκουχενάου 17ης 'Ιουλίου 1831.

118. Φάκελλος De la Harpe

- 1) 'Επιστολή 16ης Απριλίου 1826.
- 2) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου.
- 3) 'Επιστολή 20ης Μαρτίου 1826.
- 4) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου 16ης Μαΐου 1826 ἐκ δύο φύλλων.

119. Φάκελλος 'Αλληλογραφίας Σανλοτέρ

- 1) 'Επιστολή 8ης Δεκεμβρίου 1823.
- 2) 'Επιστολή 29ης Σεπτεμβρίου 1827.
- 3) Σχέδιον απαντήσεως Κυβερνήτου.
- 4) Σκέψεις περί πολυσυνθέτου Κυβερνήσεως ἐκ σελίδων 7.
- 5) Σκέψεις Καποδίστρια περί Στρατολογίας ἐν 'Ελβετία ἐκ σελίδων 7.
- 6) 'Επιστολή 8ης 'Οκτωβρίου 1827.
- 7) Σημείωμα περί πολιτικῆς.

120. Φάκελλος ἐπιστολῶν ἀδελφῶν Ράλλη

Περιέχει 10 ἐπιστολές μέ ἡμερομηνίες ἀπό 23 'Ιουλίου 1825 μέχρι 14 'Οκτωβρίου 1827.

121. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Μιλιάνη

- 1) 'Επιστολή 20ης Νοεμβρίου 1825.
- 2) 'Επιστολή 23ης Νοεμβρίου 1825.
- 3) 'Επιστολή 24 Σεπτεμβρίου 1825.
- 4) 'Επιστολή 8 'Ιουλίου 1825. 'Επισυνάπτεται σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου.
- 5) 'Επιστολή 24 Σεπτεμβρίου 1826.
- 6) Δύο σχέδια ἐπιστολῶν Κυβερνήτου πρὸς Μιλιάνην.
- 7) 'Επιστολή 16ης 'Οκτωβρίου 1825.
- 8) Σχέδιον απαντήσεως.
- 9) 'Επιστολή 28ης Σεπτεμβρίου 1825.
- 10) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου 25ης Σεπτεμβρίου.

122. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Μητροπολίτου 'Ιγνατίου

- 1) 'Επιστολή 14 Δεκεμβρίου 1823.
- 2) 'Επιστολή 17 Δεκεμβρίου 1823.
- 3) 'Επιστολή 15 Ιανουαρίου 1824.
- 4) 'Επιστολή 9 Φεβρουαρίου 1824.
- 5) 'Επιστολή 27 'Ιουλίου 1824.
- 6) 'Επιστολή 17 Αὐγούστου 1825.
- 7) 'Επιστολή 14 Αὐγούστου 1825.
- 8) 'Επιστολή 3 'Ιανουαρίου 1826.
- 9) 'Επιστολή 10 Φεβρουαρίου 1826.
- 10) 'Επιστολή 19 Φεβρουαρίου 1826.
- 11) 'Επιστολή 4 Μαρτίου 1826.

- 12) 'Επιστολή 11 Μαρτίου 1826.
- 13) 'Επισυνάπτονται πληροφορίες περί Μεσολογγίου.
- 14) 'Επιστολή 5ης 'Απριλίου 1826.
- 15) 'Επιστολή 20 Σεπτεμβρίου 1826.
- 16) 'Επιστολή 1 'Οκτωβρίου 1826.
- 17) 'Επιστολή 25 'Οκτωβρίου 1826.
- 18) 'Επιστολή 1ης Νοεμβρίου 1826.
- 19) 'Επιστολή 10ης Νοεμβρίου 1826. 'Επισυνάπτονται δύο αντίγραφα ἐπιστολῶν - πληροφοριῶν.
- 20) 'Επιστολή 20ης Δεκεμβρίου 1826.
- 21) 'Επιστολή 31 Δεκεμβρίου 1826.
- 22) 'Επιστολή 3 'Ιανουαρίου 1827.
- 23) 'Επιστολή 16 Φεβρουαρίου 1827. 'Επισυνάπτεται αντίγραφον ἐπιστολῆς στρατηγῶ Μακρῆ.
- 24) 'Επιστολή 4 Φεβρουαρίου 1827.
- 25) 'Επιστολή 27 'Ιουλίου 1827.
- 26) 'Επιστολή 22 Αύγουςτου 1827.
- 27) 'Επιστολή 5 Αύγουςτου 1827.
- 28) 'Επιστολή 21 Αύγουςτου 1827. 'Επισυνάπτεται αντίγραφον ἐπιστολῆς Σισίνη 1ης Αύγουςτου 1827.
- 29) 'Επιστολή 9 Σεπτεμβρίου 1827.
- 30) 'Επιστολή 21 Σεπτεμβρίου 1827.
- 31) 'Επιστολή 12ης Σεπτεμβρίου 1827. 'Επισυνάπτεται ἐπιστολή Βιάρου πρὸς 'Ιγνάτιον.
- 32) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου αὐτόγραφον 22 Αύγουςτου 1826 ἐκ 2 φύλλων.
- 33) 'Ωσαύτως 26ην Μαρτίου 1826 εἰς δύο ἡμίφυλλα.
- 34) 'Ωσαύτως 17ης 'Ιανουαρίου 1826.
- 35) 'Ωσαύτως 20ης Νοεμβρίου 1826.
- 36) "Ανευ ἡμερομηνίας.
- 37) "Ανευ ἡμερομηνίας.
- 38) "Ανευ ἡμερομηνίας.
- 39) 'Ωσαύτως 15ης 'Ιανουαρίου 1825.
- 40) 'Ωσαύτως ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 41) 'Ωσαύτως 30ης Αύγουςτου 1825.
- 42) 'Ωσαύτως 24 'Οκτωβρίου 1825 ἐκ σελίδων 11.
- 43) 'Ωσαύτως 14ης Μαΐου 1824 ἐκ σελίδων 19 γεγραμμένων. "Απαντα ποντικοφαγωμένα.

123. Φάκελλος ἐπιστολῶν Regny A.¹

- 1) Ἐπιστολή Regny πρὸς Κυβερνήτην 17ης Σεπτεμβρίου 1831. Ἐπισυνάπτεται ιδιόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 2) Ὡσαύτως ἀπὸ 3ης Νοεμβρίου 1831 ἐκ σελίδων ἑννέα.
- 3) Ὡσαύτως 10ης Δεκεμβρίου 1831 μετὰ συνημμένης ἐκθέσεως ἀπὸ 16ης Δεκεμβρίου 1831 ἐκ σελίδων 10.
- 4) Ἐπίσης ἀπὸ 3ης Φεβρουαρίου 1832.
- 5) Ἐπίσης ἀπὸ 2ης Φεβρουαρίου 1832 ἐκ δύο φύλλων.

1. Γάλλος ἔμπορος καὶ Τραπεζίτης, ὁ ὁποῖος ἀνέπτυξε δραστηριότητες στὴ Γένοβα, τὴ Ρώμη, τὸ Παρίσι. Μετὰ διάφορες ἀποτυχίες, ἐπιζητεῖ δημόσια θέση καὶ ὁ Ἐυνάρδος τὸν ὑποδεικνύει στὸν Καποδίστρια γιὰ τὴν ὀργάνωση τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἑλλάδος.

124. Φάκελλος

- 1) Σχέδιον ἐπιστολῆς αὐτόγραφον τοῦ Κυβερνήτου πρὸς τὸν....
- 2) Ὡσαύτως ἀπὸ 9ην Ἰουλίου 1830 πρὸς τοὺς...

125. Φάκελλος ἐπιστολῶν Ὁρλάνδου

- 1) Ἐπιστολή Ὁρλάνδου πρὸς Αὐγουστίνον 23ης Αὐγούστου 1831 μετὰ συνημμένης ἐπιστολῆς πρὸς Ὁρλάνδον ἀπὸ 19ην Δεκεμβρίου 1831.
- 2) Ὡσαύτως ἀπὸ 17ης Αὐγούστου 1831.

126. Φάκελλοι ἀλληλογραφίας Dawkins¹

- 1) Ἐγγραφοὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὑπ' ἀριθ. 403 καὶ 404 πρὸς τοὺς Dawkins καὶ Rouen ἀπὸ 14ης Μαρτίου 1830.
- 2) Αὐτόγραφον σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Dawkins 21ης Μαρτίου 1831.
- 3) Ἐπίσης ἀπὸ 3ης Μαΐου 1831.
- 4) Ἐπίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 5) Ἐπίσης ἀπὸ 8 Ὀκτωβρίου 1830.
- 6) Ἐπιστολή Dawkins πρὸς Κυβερνήτην 14ης Ἀπριλίου 1831.
- 7) Σημείωσις Dawkins πρὸς Καποδίστριαν 21ης Νοεμβρίου 1830.
- 8) Ἐπιστολή Dawkins πρὸς Σπυρίδωνα Τρικούπην (φαγομένη ἢ ἡμερομηνία).
- 9) Μετάφρασις διατάγματος τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως διὰ τῆς ὁποίας διορίζει Ἀγγλον Πρόξενον εἰς Πάτρας (ἡμερομηνία φαγομένη).
- 10) Ἐπιστολή Dawkins πρὸς Κυβερνήτην 9ης Ἀπριλίου 1829 ἐκ δύο φύλλων.

1. Dawkins Ἐδουάρδος, ἀντιπρέσβης τῆς Μεγάλης Βρετανίας στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸ Νοέμβριον τοῦ 1828.

127. Φάκελλος

1) Περιέχει υπόμνημα γραφέν παρά Gordon¹, υπαγορεύσει τοῦ Κυβερνήτου ἄνευ ἡμερομηνίας. Ἀτελές.

1. Gordon Th. Σκῶτος Συνταγματάρχης φιλέλληνας καὶ ἱστορικός. Πῆρε μέρος στὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση ἀπὸ τὸ 1821 ὡς τὸ 1827. Ἐγραψε τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως.

128. Φάκελλος ἐπιστολῶν τῶν Parker, Grosby καὶ Astaines

- 1) Ἐπιστολὴ Parker ἀπὸ 19ης Ἀπριλίου 1828.
- 2) Ἐπιστολὴ ἰδίου πρὸς Κυβερνήτην 19ης Ἀπριλίου 1828.
- 3) Ὡσαύτως 16ης Σεπτεμβρίου 1829.
- 4) Ὡσαύτως 2ας Αὐγούστου 1828.
- 5) Σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς Astaines 15ης καὶ 16ης Μαρτίου.
- 6) Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς τοῦ Κυβερνήτου πρὸς τὸν Grosby 12ης Μαρτίου 1828.
- 7) Ὡσαύτως πρὸς Parker 12ης Μαρτίου 1828.

129. Φάκελλος ἐπιστολῶν Cradock

- 1) Ἐπιστολὴ Cradock πρὸς Κυβερνήτην 27 Μαΐου 1830.
- 2) Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς τοῦ ἰδίου πρὸς Πρίγκηπα Σουτσον ἄνευ ἡμερομηνίας.

130. Φάκελλος

Περιέχει βιβλίον μὲ διαφόρους λογαριασμούς χρημάτων εὑρισκομένων ἐπὶ διαφόρων Ρωσικῶν πλοίων διὰ λογαριασμόν τοῦ Κυβερνήτου, φέρον ἐν ὧν ἐγγεγραμμένας σελίδας 44.

131. Φάκελλος. Ἐπιστολὴ Βάλβη

- 1) Ἐπιστολὴ Βάλβη πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 4 Ἀπριλίου 1831 μετὰ συνημένου ἀντιγράφου ἐπιστολῆς Lamarque ἀπὸ 5ης Μαρτίου 1831.

132. Φάκελλος Ἐπιτροπῆς Ὁλλανδίας

- 1) Ἐγγραφον Ἐπιτροπῆς ἐκ Χάγης 19ης Ἀπριλίου 1828 πρὸς Κυβερνήτην.
- 2) Ἐπίσης 19ης Ἀπριλίου 1828 μετὰ συνημμένης μεταφράσεως ἐπιστολῆς.

133. Φάκελλος Ἐπιστολῶν Ruckmann¹

- 1) Σχέδιον αὐτόγραφον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Ruckmann ἄνευ ἡμερομηνίας ἐκ δύο φύλλων.
- 2) Ἐπίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.

- 3) 'Επίσης από 11ης 'Απριλίου 1831.
- 4) 'Επίσης από 15ης 'Ιουνίου 1831.
- 5) 'Επιστολή Ruckmann πρὸς Κυβερνήτην 18ης Μαρτίου 1831.
- 6) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς Ναυάρχου Ricord 30 'Ιουλίου ἄνευ ἔτους.
- 7) 'Επιστολή Ricord πρὸς Κυβερνήτην 30ης Αὐγούστου.
- 8) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Ricord 29ης Αὐγούστου 1831.
- 9) 'Επιστολή Ricord πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 30ης Αὐγούστου 1831.
- 10) Αὐτόγραφον σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Ricord 19 'Απριλίου 1831.
- 11) 'Επίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 12) 'Ανώνυμον σχέδιον δηλώσεως ἄνευ ἡμερομηνίας.

---

1. Ruckmann, ἀντιπρέσβης τῆς Ρωσίας στὴν 'Ελλάδα 1831-1833.

134. Φάκελλος ἀλληλογραφίας M. Goulianoff

- 1) 'Επιστολή Goulianoff πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 27ης 'Οκτωβρίου 1826.
- 2) 'Επίσης ἀπὸ 15ης Φεβρουαρίου 1826 μετ' ὀπισθογράφου σημειώσεως Κυβερνήτου.
- 3) 'Επίσης μετὰ συνημμένων δύο αὐτογράφων ἀπαντήσεων Κυβερνήτου ἀπὸ 4ης 'Ιουνίου 1827 καὶ ἀπὸ 27 Δεκεμβρίου 1826.
- 4) 'Επιστολή Φράι πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 30ης Μαρτίου 1826.
- 5) 'Επιστολή Goulianoff ἀπὸ 27ης Σεπτεμβρίου 1827 μετὰ συνημμένου καταλόγου εἰσφορῶν ὑπὲρ τῶν 'Ελλήνων καὶ ἐνὸς λογαριασμοῦ.
- 6) 'Επίσης ἀπὸ 8ης Φεβρουαρίου 1827 μετὰ συνημμένου αὐτογράφου σχεδίου ἀπαντήσεως Κυβερνήτου.
- 7) 'Επίσης ἀπὸ 26ης Φεβρουαρίου 1827 μετὰ συνημμένων αὐτογράφων σχεδίων ἀπαντήσεως τοῦ Κυβερνήτου ἐκ τριῶν φύλλων.
- 8) 'Επίσης ἀπὸ 9ης 'Οκτωβρίου 1826 μετὰ συνημμένης ἐπιστολῆς Dukard ἀπὸ 12 'Οκτωβρίου 1826.
- 9) 'Επίσης ἀπὸ 29ης 'Ιανουαρίου 1827 μετὰ συνημμένου σχεδίου ἀπαντήσεως τοῦ Κυβερνήτου.
- 10) 'Επίσης ἀπὸ 26ης Σεπτεμβρίου 1827 μετὰ συνημμένης ἐπιστολῆς ἀπὸ 17ης Σεπτεμβρίου 1827. 'Υπογραφή δυσανάγνωστος.
- 11) 'Επίσης ἀπὸ 3ης Νοεμβρίου 1828.
- 12) 'Επίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.

135. Φάκελλος ἀναφορᾶς N. Σκούφου

Περιέχει ἀναφορὰν τοῦ N. Σκούφου πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἀπὸ 19ης Δεκεμβρίου 1828 μετὰ συνημμένης ἐκθέσεως περὶ τῶν ἐν 'Ελλάδι κομμάτων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς 'Επαναστάσεως μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Κυβερνήτου ἐκ σελίδων 41.

136. Φάκελλος 'Ελληνικῆς 'Αλληλογραφίας

- 1) Αἴτησις Σπυρίδωνος Πολίτου.
- 2) Βιβλίον ἀλληλογραφίας Κυβερνήτου ἐκ σελίδων 15.
- 3) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Βλασόπουλον.
- 4) 'Επιστολὴ Μητροπολίτου 'Ιγνατίου πρὸς Κυβερνήτην.
- 5) Σχέδια φύλλων ἐκ τεσσάρων σελίδων περιέχοντα σχέδια διαφόρων ἐπιστολῶν Κυβερνήτου.

137. Φάκελλος ἐπιστολῶν Boissier

- 1) 'Επιστολὴ Boissier πρὸς Κυβερνήτην 20ης 'Ιουνίου 1826.
- 2) 'Επίσης 12ης Σεπτεμβρίου 1827.

138. Φάκελλος ἐπιστολῶν Koschoubey

- 1) 'Επιστολὴ ἀνυπόγραφος ἐκ δύο φύλλων ἀπὸ 10ης Φεβρουαρίου 1824 μετὰ συνημμένης σημειώσεως.
- 2) 'Επιστολὴ τοῦ ἀνωτέρω πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1825.
- 3) 'Ιδιόγραφον σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς ἀνωτέρω ἀπὸ 18 Φεβρουαρίου 1824.
- 4) 'Ωσαύτως ἀπὸ 5/17 Αὐγούστου 1824.
- 5) 'Ωσαύτως ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 6) 'Ωσαύτως ἀπὸ 27ης Σεπτεμβρίου 1824 ἐκ δύο φύλλων.
- 7) 'Ωσαύτως ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 8) 'Ωσαύτως 7ης Μαΐου 1826 μετὰ συνημμένης ἐπιστολῆς Α.Ε. ἀπὸ 19ης 'Ιανουαρίου 1826.
- 9) 'Επίσης ἀπὸ 5 'Ιανουαρίου 1826 μετὰ συνημμένης ἐπιστολῆς ἀπὸ 23ης Νοεμβρίου 1825, μετὰ δυσαναγνώστου ὑπογραφῆς.
- 10) 'Επιστολὴ Koschoubey 17ης Μαρτίου 1824 ἐκ δύο φύλλων.
- 11) 'Επίσης 19ης Φεβρουαρίου 1826.
- 12) 'Επίσης 13ης Φεβρουαρίου ἄνευ ἔτους.
- 13) 'Επιστολὴ πρὸς Κυβερνήτην Koschoubey ἀπὸ 5ης Δεκεμβρίου 1825.
- 14) 'Επίσης ἀπὸ 5ης 'Οκτωβρίου 1824.

139. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Müller

- 1) 'Επιστολὴ Müller πρὸς Κυβερνήτην 16ης Αὐγούστου 1824.
- 2) 'Επίσης 14ης Δεκεμβρίου 1825.
- 3) Σχέδιον αὐτόγραφον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου ἀπὸ 22ας 'Ιανουαρίου 1826.
- 4) 'Επίσης 22ας 'Ιανουαρίου 1826.
- 5) 'Επιστολὴ Müller πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 29ης Αὐγούστου 1827.

- 6) 'Επιστολή μεθ' ὑπογραφῆς δυσαναγνώστου ἀπὸ 1ης Δεκεμβρίου 1825.

140. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Φιλανθρωπικῆς Ἑταιρείας Μασαλίας

- 1) Ἐγγραφοὶ Ἐπιτροπῆς πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 3ης Φεβρουαρίου 1825.
- 2) Ἐντυποὶ ἐκκλήσεως πρὸς ἐγγραφὴν συνδρομῶν.
- 3) Αὐτόγραφοι σχεδίου ἐπιστολῆς Κυβερνήτου ἀπὸ 20 Φεβρουαρίου 1826.
- 4) Ἐγγραφοὶ ἐπιτροπῆς ἀπὸ 2ας Νοεμβρίου 1826, μετὰ συνημμένων αὐτογράφων ἀπαντήσεων Κυβερνήτου ἀπὸ 9ης Νοεμβρίου 1826 ἐκ δύο φύλλων.
- 5) Ἐπίσης ἀπὸ 14ης Ὀκτωβρίου 1826.

141. Φάκελλος ἐγγράφων Ὑπουργείου Γαλλίας

- 1) Ἐγγραφοὶ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν πρὸς Κυβερνήτην 12ης Ὀκτωβρίου 1828.
- 2) Ἐπίσης ἀπὸ 27ης Σεπτεμβρίου 1830.
- 3) Ἐπιστολή Seba.... πρὸς Κυβερνήτην 10ης Δεκεμβρίου 1827.
- 4-8) Ἐπιστολαὶ ἰδίου 31 Ἰουλίου 1828, 9ης Αὐγούστου 1828, ἄνευ ἡμερομηνίας, 19ης Αὐγούστου 1828 καὶ 15 Ἀπριλίου 1831.
- 9) Ἐγγραφοὶ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν 22ας Ἰουλίου 1831.
- 10) Ἐπίσης ἀπὸ 19ης Μαΐου 1831, ἀριθ. 2202.
- 11) Αὐτόγραφοι σχεδίου ἀπαντήσεως Κυβερνήτου ἀπὸ 10 Φεβρουαρίου 1830.

142. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Hentsch καὶ Collin¹

- 1) Ἐπιστολή Hentsch 27 Αὐγούστου 1831.
- 2) Τετράδιον λογαριασμοῦ Hentsch ἐκ σελίδων 15 ἀπὸ 1827-1831.
- 3) Ἐπιστολή Σακάρ 2ας Ἀπριλίου 1831.
- 4) Τοῦ Σακάρ λογαριασμός 23ης Ἰουλίου 1829.
- 5) Ἐπιστολή Hentsch ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 6) Λογαριασμός Collin 19 Νοεμβρίου 1827.
- 7) Ὡσαύτως 27ης Νοεμβρίου 1828.
- 8) Ὡσαύτως 3ης Δεκεμβρίου 1829.
- 9) Ὡσαύτως 31 Δεκεμβρίου 1830.
- 10) Ἐπιστολή Hentsch 17ης Δεκεμβρίου 1828.
- 11-14) Ἐπιστολαὶ ἰδίου 23ης Μαρτίου 1829, 26 Ὀκτωβρίου 1830, 15ης Σεπτεμβρίου 1830, 16ης Ἰουνίου 1830.
- 15) Λογαριασμός Hentsch 13ης Δεκεμβρίου ἐκ φύλλων δύο.
- 16-20) Λογαριασμός Hentsch 24ης Νοεμβρίου 1831 (ἐκ δύο φύλλων), 22ας Νοεμβρίου 1829, εἰς δύο φύλλα, 5ης Δεκεμβρίου 1827 (ἐκ τριῶν φύλλων), 2ας Δεκεμβρίου 1827.

- 21) 'Επιστολή Collin 3ης 'Ιανουαρίου 1832.
- 22) 'Ωσαύτως 20ης 'Οκτωβρίου 1827.
- 23) Λογαριασμός Collin 23ης Νοεμβρίου 1831.

1. Hentsch et Ce καί (Blank) Collin et Ce Τραπεζιτικοί οἶκοι στό Παρίσι.

143. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Lallande

- 1) 'Επιστολή Lallande πρὸς Κυβερνήτην 7ης Νοεμβρίου 1827.
- 2) 'Ωσαύτως 5ης Νοεμβρίου 1829.
- 3) 'Ωσαύτως 5ης Νοεμβρίου 1829.
- 4) Πρακτικὸν ἀποστολῆς χρημάτων 5ης Νοεμβρίου 1829.
- 5-7) 'Επιστολαί Lallande ὑπ' ἀριθ. 695, 1286, 235.
- 8) Πινάκιον ἀποστολῆς χρημάτων.
- 9) 'Αντίγραφον πρακτικοῦ ἀποστολῆς χρημάτων.
- 10) 'Εγγραφον ὑπ' ἀριθ. 536.
- 11-12) Πρακτικά ἀποστολῆς χρημάτων.
- 13) 'Εγγραφον ὑπ' ἀριθ. 69.
- 14) 'Επανάληψις τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου.
- 15) 'Εγγραφον ὑπ' ἀριθ. 881 εἰς διπλοῦν.
- 16) 'Εγγραφον ὑπ' ἀριθ. 110.
- 17) Σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς Lallande 3ης Μαρτίου 1830.
- 18) 'Αντίγραφον ἀποστολῆς χρημάτων.

143β. Φάκελλος Στρατιωτικῶν. 'Ελαφροὶ Λόχοι Β'

- 1-8) Σημείωσις καὶ ὀνομαστικαὶ καταστάσεις.
- 9) 'Αναφορά Λαμπροπούλου.
- 10-13) Σημείωσις καὶ ὀνομαστικαὶ καταστάσεις.
- 14) 'Οργανισμός τῶν ταγμάτων 18ης 'Οκτωβρίου 1829.
- 15) Σημείωσις.
- 16) Θέσπισμα βουλευτῶν περὶ στρατολογίας.
- 17-18) Σημειώσεις καὶ ὀνομαστικαὶ καταστάσεις.
- 19) 'Ιδιαίτερα ἀντίγραφα ἐκ φύλλων 2.
- 20) Διαταγή πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς Μακρυνόρου καὶ Βονίτσης 6ης 'Ιανουαρίου 1831.

[Διὰ τοῦ φακέλλου τούτου περατοῦται ἔκθεσις ἀπογραφῆς τοῦ πρώτου Κιβωτίου, συγκειμένου ἐκ σελίδων 46 δακτυλογραφημένων, ἧτις ἐλεγχθεῖσα καὶ βεβαιωθεῖσα ὑπογράφεται ὑπὸ τε τοῦ παραδίδοντος καὶ παραλαμβάνοντος.

'Ο παραδοὺς ἀντιπρόσωπος τοῦ Δήμου Γ. Βλάικος, ὁ παραλαβὼν Διευθυντὴς τοῦ 'Αρχείου Σπ. Θεοτόκης].

B'

['Εν Κερκύρα τῇ πρώτῃ τοῦ μηνός Μαρτίου τοῦ ἔτους εἰκοστοῦ ἑνεακοσιοστοῦ χιλιοστοῦ ὀγδόου εἰς τό πρώην ἀνάκτορον καί ἐν τῷ γραφείῳ τῶν ἀρχείων τῆς 'Ιονίου Πολιτείας ὁ κ. Γεώργιος Βλαΐκος, ἀντιπρόσωπος τοῦ Δήμου Κερκυραίων καί τούτου ὡς δωρεοδόχου τῆς οἰκογενείας Καποδίστρια, παρέδωκε πρὸς τόν κ. Σπυρίδωνα Θεοτόκην, διευθυντὴν τῶν ἀρχείων τῆς 'Ιονίου Πολιτείας, τό ἀρχεῖον τοῦ ἀειμνήστου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος 'Ιωάννου Καποδίστρια, τό περιεχόμενον τοῦ δευτέρου κιβωτίου ὡς ἐξῆς]:

144. Φάκελλος¹

Περιέχων ἰδιόγραφον περίληψιν τῆς πολιτικῆς σταδιοδρομίας τοῦ Κυβερνήτου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1798 μέχρι 1822. Ἐκ φύλλων 56 καί ἑνός σχισμένου, μετὰ διαφόρων προσθηκῶν.

1. Στόν κατάλογο ὑπάρχουν μέ μελάνι δύο προσθῆκες. Ἡ μία γράφει «μετὰ Φακ. 3», ἡ ἄλλη «Ὅρα Φακ. 3». Ὑπάρχει καί μία τρίτη μέ τὴν παρατήρηση «λείπει». Ὁ Φάκελλος 3 περιεῖχε ἐπιστολές τοῦ Αὐτοκράτορα Νικολάου, ὁ ὁποῖος καί αὐτός λείπει, ὅπως ἤδη ἔχουμε σημειώσει. Τό χειρόγραφο αὐτό συμβουλευθῆκε, ὅπως ἀναφέρει στόν πρόλογο τῆς ἐλληνικῆς μεταφράσεως τῆς Αὐτοβιογραφίας τοῦ Κυβερνήτη ὁ Μιχαὴλ Θ. Λάσκαρης πρὶν ἐκδόσει τό ἔργο του.

145. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Ferronnays¹

1) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου ἄνευ ἡμερομηνίας μετὰ συνημμένης ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς τόν ἀνωτέρω ἀπὸ 24ης 'Ιουνίου 1828.

2) Ἐπίσης σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς τόν ἴδιον 24ης 'Ιουνίου 1828.

3) Ἐπίσης ἀπὸ 24ης 'Ιουνίου 1828.

4) Ἐπιστολὴ Ferronnays πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 16ης 'Ιουνίου 1828.

5) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς τόν ἴδιον 3ης Αὐγούστου 1828.

6) Ἀντίγραφον τηλεγραφήματος τοῦ Ferronnays πρὸς τόν Ledeny 25ης Ἀπριλίου ἄνευ ἔτους.

7-12) Ἐπίσης ἐπιστολαὶ τοῦ ἰδίου ἀπὸ 7ης Μαΐου 1828, 31ης 'Ιουλίου 1828, 11 'Ιουλίου 1828 ἐκ δύο φύλλων, 11 Νοεμβρίου 1828 ἐκ δύο φύλλων, 18

Νοεμβρίου 1828, 26ης Νοεμβρίου 1828.

1. La Ferronnays, ύπουργός τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας ἀπό 4ης Ἰανουαρίου 1828 μέχρι 22 Ἀπριλίου 1829. Συνετέλεσε σημαντικά στήν ἐπέμβαση τῆς Γαλλίας στίς ἐλληνικές ὑποθέσεις.

146. Φάκελλος. Εὐρετήριοι ἀλφαβητικόν τῆς Γενικῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Κυβερνήτου

147. Φάκελλος Ἀλληλογραφίας μετὰ Pozzo di Borgo ¹

- 1) Ἐπιστολή ἀνωτέρω πρὸς Κυβερνήτην 1 Αὐγούστου 1828.
- 2) Ὁσαύτως 28ης Νοεμβρίου 1828.
- 3) Ὁσαύτως 24ης Αὐγούστου 1829.
- 4) Ὁσαύτως 11ης Μαΐου 1830.
- 5) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς τὸν ἀνωτέρω ἐκ 5 φύλλων Μαΐου 1829.
- 6) Ἐπίσης 24ης Αὐγούστου 1829.
- 7) Ἐπίσης ιδιόγραφον 7ης Αὐγούστου 1820.
- 8) Ἐπίσης ιδιόγραφον 29ης Δεκεμβρίου 1830 ἐκ δύο φύλλων.

1. Πρεσβευτὴς τῆς Ρωσίας στὸ Παρίσι καὶ προσωπικὸς φίλος τοῦ Καποδίστρια. Ὁφέλησε θετικά τὴν ἐλληνική ὑπόθεση.

148. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ πρίγκηπος Lieven ¹

- 1) Ἐπιστολή ἐκ 19 σελίδων ἀπὸ 10ης Ὀκτωβρίου 1827.
- 2) Ἐπίσης ἀπὸ 14ης Ὀκτωβρίου 1827.
- 3) Ἐπίσης ἐκ πέντε σελίδων 4ης Ὀκτωβρίου 1827.
- 4) Ἐπίσης 19ης Ὀκτωβρίου 1827.
- 5) Ἐπίσης 23ης Μαρτίου 1827.

1. Πρεσβευτὴς τῆς Ρωσίας στὸ Λονδίνο (1812-1834), πληρεξούσιος τῆς Ρωσίας στὴ Διάσκεψη τοῦ Λονδίνου.

149. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Nesselrode

- 1) Ἐπιστολή ἀνωτέρω πρὸς Κυβερνήτην.
- 2) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου 24ης Ἰουνίου 1825.
- 3) Ἐπίσης 2ας Νοεμβρίου 1825.
- 4) Ἐπίσης 6ης Δεκεμβρίου 1828.
- 5) Ἐπίσης αὐτόγραφον 9ης Ἰουλίου 1830.
- 6) Ἐπίσης αὐτόγραφον 31ης Μαΐου 1831.
- 7) Ἐπίσης αὐτόγραφον 24ης Ἰουλίου 1831.

150. Φάκελλος άλληλογραφίας μετά βασιλέως Βαυαρίας

- 1) Αυτόγραφον Βασιλέως Βαυαρίας από 9ης Μαΐου 1828.
- 2) 'Ο φάκελλος ό περιέχων αυτήν.
- 3) 'Αντίγραφον τής άνωτέρω έπιστολής.
- 4) 'Ο φάκελλος αυτής.
- 5) 'Επιστολή Βασιλέως Βαυαρίας από 24ης 'Απριλίου 1829 αυτόγραφος.
- 6) 'Ο φάκελλος ό περιέχων αυτήν.
- 7) 'Επιστολή Βασιλέως Βαυαρίας από 3ης Δεκεμβρίου 1829.
- 8) 'Ο φάκελλος αυτής.
- 9) 'Επίσης από 16ης Αύγούστου 1831.

151. Φάκελλος έπιστολών Κανάρη

- 1) Σχέδιον έπιστολής Κυβερνήτου αυτόγραφον προς Κανάρην 27ης Νοεμβρίου 1830.
- 2) 'Επιστολή Κανάρη προς Κυβερνήτην 27ης 'Απριλίου 1831.
- 3) 'Επιστολή Κανάρη προς Κυβερνήτην 3ης Αύγούστου 1831. Μετ' έσω-κλείστου έπιστολής.
- 4) 'Επίσης από 1ης Αύγούστου 1831.
- 5) 'Επίσης 11ης Μαΐου 1831.
- 6) Αυτόγραφον Σχέδιον έπιστολής Κυβερνήτου προς Κανάρην 18ης Μαΐου 1831.
- 7) 'Επίσης άνευ ήμερομηνίας.

152. Φάκελλος

Περιέχει σχέδιον έπιστολής Κυβερνήτου από 24ης Αύγούστου 1828 προς τούς Portalis, Pozzo di Borgo καί Πρίγκηπα Lieven.

153. Φάκελλος άλληλογραφίας μετά Κόμητος Λοβέρδου Νικολάου'

- 1) 'Επιστολή Λοβέρδου προς Κυβερνήτην 31ης 'Οκτωβρίου 1827.
- 2) 'Επιστολή Λοβέρδου προς Κυβερνήτην 3ης Νοεμβρίου 1827.
- 3) Σχέδιον έπιστολής Κυβερνήτου προς Λοβέρδον 24ης 'Ιουνίου 1828.
- 4) 'Επίσης 24ης 'Ιουνίου 1828 εκ δύο φύλλων.
- 5) 'Επιστολή Λοβέρδου προς Κυβερνήτην 18ης 'Απριλίου 1828.
- 6-10) 'Επιστολαί Λοβέρδου 20ης Μαΐου 1828, 20ης Μαρτίου 1828, 26

---

1. Στρατηγός στό Γαλλικό στρατό. Κεφαλληνιακής καταγωγής κατατάχθηκε στο Γαλλικό στρατό το 1793, όπου έφθασε τό βαθμό του άντιστρατήγου. Φίλος του Καποδίστρια, του μιλεί στά γράμματά του μέ απόλυτη ειλικρίνεια. Φυσικό είναι τά γραφόμενά του νά επηρεάζονται από την κοινή γνώμη του Παρισιού περί Καποδίστρια.

Φεβρουαρίου 1828, 20 Μαρτίου 1828, 8ης Μαΐου 1828.

- 11) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Λοβέρδον 3 Αὐγούστου 1828.
- 12) Ἐπίσης 22ας Ἰουνίου 1828.
- 13) Ἐπιστολὴ Λοβέρδου πρὸς Κυβερνήτην 15ης Μαρτίου 1828.
- 14) Ἐπίσης 22 Σεπτεμβρίου 1828.
- 15) Ἐπίσης 8 Αὐγούστου 1828.
- 16) Ἐπίσης ἐμπιστευτικὴ 12ης Νοεμβρίου 1828.
- 17) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Λοβέρδον 23ης Σεπτεμβρίου 1828.
- 18) Ἐπίσης αὐτόγραφον ἀπὸ 10ης Δεκεμβρίου 1828.

154. Φάκελλος Ἀλληλογραφίας μετὰ Ναυάρχου Codrington

1) Μετάφρασις τηλεγραφήματος ἐμπιστευτικοῦ Codrington πρὸς τὸν Parkor, Γραμματέα τοῦ Ναυάρχου ἀπὸ 20ης Δεκεμβρίου 1827.

2) Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς Codrington πρὸς Κυβερνήτην 19 Ὀκτωβρίου 1827.

3) Ἀντίγραφον διαταγῆς Ναυάρχου Codrington πρὸς τοὺς πλοιάρχους ἀπὸ 14ης Φεβρουαρίου 1828 ἀγγλιστί.

4) Μετάφρασις τῆς ἀνωτέρω διαταγῆς γαλλιστί.

5) Ἐπιστολὴ Codrington πρὸς Κυβερνήτην ἀγγλιστί.

6) Μετάφρασις αὐτῆς γαλλιστί.

7) Ἐπιστολὴ Codrington πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 3ης Μαρτίου 1828 ἀγγλιστί.

8) Μετάφρασις τηλεγραφήματος Codrington πρὸς Καποδίστριαν ἀπὸ 19ης Μαΐου 1828.

9) Πρωτότυπον ἀνωτέρω ἀγγλιστί.

10) Ἐπιστολὴ Codrington πρὸς Κυβερνήτην. Ἀπὸ 16ης Μαΐου 1830.

11) Περί παρασήμου τοῦ Τάγματος τοῦ Σωτῆρος ἄνευ ἡμερομηνίας.

12) Μετάφρασις ἀνακοινώσεως Codrington πρὸς Ἱμπραήμ πασᾶν ἐκ δύο φύλλων ἀπὸ 24ης Μαΐου 1828.

13) Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς ἄνευ ἡμερομηνίας ἀπὸ 15ης Μαΐου 1828.

14) Ἀντίγραφον διαταγῆς Codrington πρὸς Ἀγγλοὺς πλοιάρχους ἀπὸ 24 Μαΐου 1828.

15) Ἐπιστολὴ πρὸς Κυβερνήτην Λόρδου Parkor ἀπὸ 15ης Μαΐου 1828. Ἀγγλιστί.

16) Ἐπιστολὴ Codrington πρὸς Κυβερνήτην 24 Μαΐου 1828 ἀγγλιστί.

17) Περίληψις ἐπιστολῆς Codrington πρὸς Κυβερνήτην 11ης Ἰουλίου 1828.

18) Ἐπιστολὴ Codrington πρὸς Κυβερνήτην ἀγγλιστί 11ης Ἰουλίου 1828.

19) Ἐπίσης ἀπὸ 14ης Αὐγούστου 1828 ἐκ δύο φύλλων.

20) Ἐπίσης ἐκ δύο φύλλων ἄνευ ἡμερομηνίας.

21) Ἐπιστολὴ Codrington πρὸς Κυβερνήτην 8ης Σεπτεμβρίου 1828 ἐκ δύο φύλλων.

- 22) Σχέδιον ἐπιστολῆς ἄνευ ἡμερομηνίας καὶ ὑπογραφῆς ᾽Αγγλιστί.
- 23) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Codrington ἀπὸ 28ης Αὐγούστου 1828.

155. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Πλοιάρχου Liyons

- 1) ᾽Αντίγραφον ἐπιστολῆς πλοιάρχου πρὸς ναύαρχον Ricord ἀπὸ 15 ᾽Ιουλίου 1831.
- 2) ᾽Επιστολὴ Ricord πρὸς Liyons 16ης ᾽Ιουλίου 1831.

156. Φάκελλος ᾽Αλληλογραφίας Φρειδερίκου Γουλιέλμου Πρίγκηπος τῆς Βαυαρίας

- 1) ᾽Επιστολὴ πρίγκηπος πρὸς Κυβερνήτην 5ης Αὐγούστου 1827.
- 2) ᾽Επίσης 4ης ᾽Ιουλίου 1828.
- 3) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Πρίγκηπα ἀπὸ 14ης ᾽Ιανουαρίου 1829.

157. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Θεοδ. Κολοκοτρώνη

- 1-11) ᾽Επιστολαὶ Κολοκοτρώνη πρὸς Κυβερνήτην τῶν ἐτῶν 1828, 1829 καὶ 1830.
- 12) ᾽Επιστολὴ Κων/νου Κολοκοτρώνη Γαλλιστί 10ης Σεπτεμβρίου 1830.
- 13) ᾽Επίσης Κων/νου Κολοκοτρώνη ᾽Ελληνιστί 15ης Μαΐου 1830.
- 14) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Θεόδωρον Κολοκοτρώνη 26ης Μαΐου 1828.
- 15) ᾽Επίσης αὐτόγραφον 30ης ᾽Ιουνίου 1832.

158. Φάκελλος

Περιέχει ἐπιστολὴν τοῦ Πρίγκηπος Φιλίππου Orleans πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 26ης ᾽Οκτωβρίου 1829.

159. Φάκελλος ᾽Αλληλογραφίας μετὰ Μαυρομιχάλη ἐτῶν 1827-1828-1829-1830

- 1) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου ἀπὸ 24ης ᾽Οκτωβρίου 1826.
- 2) ᾽Επιστολὴ ἐκ Γενεύης πρὸς Γεώργιον Μαυρομιχάλην εἰς ᾽Αγκώνα ἀπὸ 13ης Μαρτίου 1823.
- 3) ᾽Επιστολὴ Π. Μαυρομιχάλη πρὸς Κυβερνήτην 23ης Αὐγούστου 1826.
- 4) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου αὐτόγραφον πρὸς Π. Μαυρομιχάλην 24ης ᾽Οκτωβρίου ἄνευ ἔτους.
- 5) Προκήρυξις Π. Μαυρομιχάλη πρὸς τὴν ᾽Ελλάδα καὶ Σπάρτην 24ης ᾽Ιουλίου 1824.

- 6) 'Επιστολή Γεωργίου Μαυρομιχάλη πρὸς Κυβερνήτην 1823.
- 7) 'Επιστολή Μαυρομιχάλη Π. πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 21ης Σεπτεμβρίου 1821.
- 8) 'Επίσης ἀπὸ 21ης Δεκεμβρίου 1825 Γεωργίου Μαυρομιχάλη.
- 9) Κατάλογος μελῶν οἰκογενείας Μαυρομιχάλη μέ ὑπογραφὴν Κωνσταντῖνος καὶ Γεώργιος Μαυρομιχάλης.
- 10) 'Επιστολή Π. Μαυρομιχάλη πρὸς Δημήτριον Μαυρομιχάλην εἰς Παρίσιους 25ης 'Ιανουαρίου 1828.
- 11) 'Επιστολή Π. Μαυρομιχάλη πρὸς Κυβερνήτην 10ης 'Ιουλίου 1829.
- 12) 'Επιστολή Ιωάννου Μαυρομιχάλη καὶ Λίνας Μαυρομιχάλη πρὸς ἀδελφόν 17ης 'Ιανουαρίου 1829.
- 13) 'Επιστολή Γ.Π. Μαυρομιχάλη καὶ Παναγῆ Πικουλᾶκη πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 29ης 'Ιανουαρίου 1829.
- 14) 'Επιστολή ιδίων πρὸς Κυβερνήτην 31ης 'Ιανουαρίου 1831.
- 15) 'Επίσης ιδίων πρὸς Κυβερνήτην 2ας Φεβρουαρίου 1831.
- 16) 'Επίσης τῶν ιδίων 7ης Φεβρουαρίου 1831.
- 17) 'Επιστολή 'Αντωνίου Μαυρομιχάλη πρὸς Κυβερνήτην 16ης Αὐγούστου 1831.
- 18) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Π. Μαυρομιχάλην 2ας 'Οκτωβρίου 1821.
- 19) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Ι. Μαυρομιχάλην 23ης Αὐγούστου 18...

160. Φάκελλος

Περιέχει μίαν ἐπιστολὴν τοῦ Canning πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 19ης Αὐγούστου 1828.

161. Φάκελλος ἐπιστολῶν ἀδελφῶν Κουντουριώτη

- 1) 'Επιστολή Γεωργίου Κουντουριώτη πρὸς Κυβερνήτην 30ης Μαΐου 1828.
- 2) 'Επίσης 31ης Μαΐου 1828.
- 3) 'Επιστολή Λαζάρου καὶ Γεωργίου Κουντουριώτη πρὸς Κυβερνήτην 3ης 'Ιουνίου 1829.

162. Φάκελλος

Περιέχει ἀντίγραφον μιᾶς ἐπιστολῆς πρὸς Κυβερνήτην τοῦ Λόρδου Aberdeen¹ Σεπτεμβρίου 1828.

1. 'Υπουργός τῶν 'Εξωτερικῶν τῆς 'Αγγλίας, Μάιος 1828 - Νοέμβριος 1830. Πληρεξούσιος τῆς 'Αγγλίας στὴ Διάσκεψη τοῦ Λονδίνου.

163. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Ribeauipierre ¹

- 1) 'Επιστολή ἀνωτέρω πρὸς Κυβερνήτην 16ης 'Ιουλίου ἄνευ ἔτους.
- 2) 'Επίσης ἀπὸ 25ης Δεκεμβρίου 1827.
- 3) 'Επίσης 9ης 'Ιανουαρίου 1828.
- 4) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς τὸν ἀνωτέρω 7ης 'Ιανουαρίου 1829.
- 5) 'Επιστολή τοῦ ἰδίου πρὸς Κυβερνήτην 13ης Αὐγούστου 1828 ἐκ δύο φύλλων.
- 6) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς τὸν ἴδιον 16ης Αὐγούστου 1828 ἐκ 13 σελίδων.
- 7) 'Επίσης ἀπὸ 26ης Αὐγούστου 1828.
- 8) 'Επίσης ἰδιόγραφον ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 9) 'Επίσης 8ης 'Οκτωβρίου 1828.
- 10) 'Επίσης 2ας Νοεμβρίου 1828.
- 11) 'Επίσης 12ης Νοεμβρίου 1828.
- 12) 'Επίσης 3ης Σεπτεμβρίου 1829.
- 13) 'Επιστολή Ribeauipierre πρὸς Κυβερνήτην 20ης 'Ιανουαρίου ἄνευ ἔτους.
- 14) 'Επίσης ἀπὸ 29ης Μαΐου ἄνευ ἔτους. Εἰς τὴν 4ην σελίδα ὑπάρχει σημείωσις ἀπὸ 16ης 'Ιουνίου 1829.
- 15) 'Επίσης ἰδίου ἀπὸ 19ης Σεπτεμβρίου ἄνευ ἔτους.
- 16) 'Επιστολή ἰδίου πρὸς Κυβερνήτην 26ης 'Οκτωβρίου 1829.
- 17) 'Επιστολή 23ης Δεκεμβρίου 1829.
- 18) 'Επίσης 23ης 'Ιουλίου 1830.
- 19) 'Επίσης 13ης Μαΐου 1830.
- 20) 'Επίσης 15ης 'Ιουνίου 1830.
- 21) 'Επίσης 22ης 'Ιουλίου 1830.
- 22) Σχέδιον αὐτόγραφον Κυβερνήτου πρὸς τὸν ἀνωτέρω 5ης Αὐγούστου 1831.
- 23) 'Επίσης 6ης 'Ιουλίου 1830.
- 24) 'Επίσης σχέδιον 27ης Αὐγούστου 1830.
- 25) 'Επίσης σχέδιον 11ης 'Ιουνίου 1830.
- 26) 'Επίσης σχέδιον 20ης Μαΐου 1830.
- 27) 'Επίσης σχέδιον 2ας 'Απριλίου 1830.

1. Πρεσβευτὴς τῆς Ρωσσίας στὴν Κωνσταντινούπολη. Λόγῳ τῶν διπλωματικῶν ἱκανοτήτων του, τοῦ ἀνατέθηκαν ἀπὸ τὴν Ρωσικὴ κυβέρνησι οἱ διαπραγματεύσεις οἱ σχετικὲς μετὰ τὴν ἀνεξαρτησία τῆς 'Ελλάδος. 1836-1839 διετέλεσε πρεσβευτὴς τῆς Ρωσσίας στὸ Βερολίνο. (1783-1865).

164. Φάκελλος ἀλληλογραφίας 'Ευνάρδου ἔτους 1827

- 1) 'Επιστολή 'Ευνάρδου πρὸς Κυβερνήτην ἄνευ ἡμερομηνίας.

- 2) Σχέδιον 'Ευνάρδου πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 25ης Φεβρουαρίου 1826.
- 3) Σχέδιον ιδιόγραφον Κυβερνήτου πρὸς 'Ευνάρδον 5ης Μαρτίου 1826.
- 4) Σχέδιον ιδιόγραφον Κυβερνήτου πρὸς 'Ευνάρδον 14ης 'Απριλίου 1826.
- 5) 'Επιστολὴ 'Ευνάρδου πρὸς Κυβερνήτην ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 6-11) Σχέδια ιδιόγραφα τοῦ Κυβερνήτου πρὸς 'Ευνάρδον μέ ἡμερομηνίες Δεκεμβρίου 1826.
- 12) 'Επισυνάπτεται ιδιόγραφος σημείωσις.
- 13) 'Ωσαύτως 31ης 'Ιανουαρίου 1826.
- 14-16) Τρεῖς ἐπιστολαὶ 'Ευνάρδου πρὸς Κυβερνήτην.
- 17) 'Εγκύκλιος πρὸς τὰ Φιλελληνικά Κομιτάτα 30 Σεπτεμβρίου 1827.
- 18) 'Απόσπασμα ἐφημερίδος περὶ Κυβερνήτου 17ης Σεπτεμβρίου 1827.
- 19) 'Επιστολὴ 'Ευνάρδου πρὸς Κυβερνήτην 5ης Σεπτεμβρίου 1827.
- 20) Πληροφορίαι περὶ 'Ελληνικῶν πραγμάτων 3ης 'Οκτωβρίου 1827.
- 21) 'Επιστολὴ Κου Μπωβάν Πώκ πρὸς Κυβερνήτην 1ης Σεπτεμβρίου 1827.
- 22) 'Επιστολὴ 'Ευνάρδου πρὸς Κυβερνήτην 5ης 'Οκτωβρίου 1827.
- 23) Σχέδιον ιδιόγραφον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς 'Ευνάρδον 16ης 'Οκτωβρίου 1827.
- 24) 'Επιστολὴ 'Ευνάρδου πρὸς Κυβερνήτην 12ης 'Οκτωβρίου 1827.
- 25) Σχέδιον ἐπιστολῆς ιδιόγραφον Κυβερνήτου πρὸς 'Ευνάρδον 13ης 'Οκτωβρίου 1827.
- 26) 'Επιστολὴ 'Ευνάρδου πρὸς Κυβερνήτην 3ης 'Οκτωβρίου 1827.
- 27) 'Ωσαύτως 13ης 'Οκτωβρίου 1827.
- 28) 'Ωσαύτως ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 29) 'Εγκύκλιος 'Ευνάρδου πρὸς τὰ Φ. Κομιτάτα 8ης Αὐγούστου 1827.
- 29-32) Τέσσερις ἐπιστολές 'Ευνάρδου πρὸς Καποδίστριαν Δεκεμβρίου 1827.
- 33) 'Επιστολὴ Pastinox πρὸς 'Ευνάρδον 2ας Δεκεμβρίου 1827.
- 34) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς Lavauguyon πρὸς 'Ευνάρδον 2ας Δεκεμβρίου 1827.
- 35) 'Απόσπασμα σχεδίου Kalekreuth περὶ παροχῆς δανείου.
- 36) 'Επιστολὴ 'Ευνάρδου πρὸς Κυβερνήτην 1ης Δεκεμβρίου 1827.
- 37) 'Επιστολὴ Π. Πάλη πρὸς Κυβερνήτην 1ης Δεκεμβρίου 1827.
- 38) 'Επιστολὴ 'Ευνάρδου πρὸς Κυβερνήτην 26ης Νοεμβρίου 1827.
- 39) 'Επιστολὴ 'Ευνάρδου πρὸς τὴν 'Επιτροπὴν Βοηθημάτων 24ης Νοεμβρίου 1827.
- 40-44) Πέντε ἐπιστολαὶ πρὸς Κυβερνήτην, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία ἔχει ἀποδέκτην τὸν Βιάρον Καποδίστριαν.
- 45) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς Girard πρὸς 'Ευνάρδον 16ης Νοεμβρίου 1827.
- 46) 'Επιστολὴ 'Ευνάρδου πρὸς Κυβερνήτην 14ης Νοεμβρίου 1827. 'Επι-

συνάπτεται ἐπιστολή Φέλλεμπεργκ 12ης Νοεμβρίου 1827.

47) 'Ωσαύτως ἀπό 6ης Νοεμβρίου 1827.

48) 'Επισυνάπτεται ἐπιστολή Lavauguyon ἐκ δύο φύλλων.

49) 'Ωσαύτως 17ης Αὐγούστου 1827.

50) 'Ωσαύτως 17ης Αὐγούστου 1827.

51) 'Ωσαύτως 10ης 'Ιανουαρίου 1827.

52) 'Ωσαύτως 26ης Αὐγούστου 1827.

53) Σημείωσις.

54) 'Επιστολή 'Εϋνάρδου πρὸς Κυβερνήτην 26ης Αὐγούστου 1827.

55) 'Επιστολή 'Εϋνάρδου πρὸς Κυβερνήτην ἄνευ ἡμερομηνίας. Φύλλα δύο.

56) 'Επιστολή 'Εϋνάρδου πρὸς Κυβερνήτην 28ης Αὐγούστου 1827.

57) Περίληψις ἐργασιῶν διὰ τὰ ἀναγκαῖα κεφάλαια.

58) 'Επιστολή 'Εϋνάρδου πρὸς Κυβερνήτην 10ης Νοεμβρίου 1827.

59) 'Επιστολή 'Εϋνάρδου πρὸς Κυβερνήτην 19ης Νοεμβρίου 1827.

60) 'Επιστολή 'Εϋνάρδου πρὸς Κυβερνήτην 9ης Νοεμβρίου. 'Επισυνάπτεται ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς Βιάρου καὶ ἀπόσπασμα ἐφημερίδος 9ης Νοεμβρίου 1827.

61) 'Επιστολή 'Εϋνάρδου πρὸς Κυβερνήτην 1ης 'Απριλίου 1828.

62) Μετάφρασις ἐπιστολῆς Λόρδου Κόχραν 22ας Μαρτίου 1828.

63) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου ιδιόγραφον 15ης Δεκεμβρίου 1828.

165. Φάκελλος ἀλληλογραφίας 'Εϋνάρδου τῶν ἐτῶν 1828, 1829, 1830, 1831

Περιέχει 114 ἐπιστολάς τοῦ 'Εϋνάρδου πρὸς τον Καποδίστριαν με ἀρκετὰ ἐπισυναπτόμενα εἰς τὰς περισσοτέρας.

Στό τέλος τῆς ἀριθμημένης καταγραφῆς τῶν ἐπιστολῶν ὑπάρχει στον Κατάλογο (Πρωτόκολλον παραδόσεως) ἡ σημείωσις. «'Εν τῷ φακέλλῳ τούτῳ σώζεται λεπτομερὲς κατάλογος τῶν ἐγγράφων ὅστις ἐλεγχθεῖς ὑπεγράφη».

166. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Ναυάρχων Heiden καὶ Ricord

1) 'Επιστολή Heiden πρὸς Κυβερνήτην 12ης Δεκεμβρίου 1828.

2) 'Επίσης 5ης Μαρτίου 1828.

3) 'Επίσης 11ης Αὐγούστου 1828.

4) 'Υπόμνημα περὶ τῆς καταστάσεως ἄνευ ὑπογραφῆς ἐκ Παρισίων 31ης Μαρτίου 1828.

5) 'Επιστολή Heiden πρὸς Κυβερνήτην 16ης Μαΐου 1828.

6) 'Επίσης 16ης Μαΐου 1828.

7) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς Heiden πρὸς Codrington 18ης Μαΐου 1828.

8) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου Ρωσικοῦ πλοίου Egeequel ἄνευ ἡμερομηνίας.

- 9) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς Heïden πρὸς Κυβερνήτην 7ης 'Ιουνίου 1828.
- 10) 'Επίσης 1ης Αὐγούστου 1828.
- 11) 'Επίσης 3ης Αὐγούστου 1828.
- 12) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς Heïden πρὸς Codrington 28ης Μαΐου 1828.
- 13) 'Αντίγραφον πρωτοκόλλου συνδιασκέψεως τῶν τριῶν Ναυάρχων ἐν Ζακύνθῳ 13 καὶ 25 'Ιουλίου 1828 ἐκ δύο φύλλων.
- 14) 'Αποσπάσματα διαφόρων ἐπιστολῶν τοῦ Deyough, Προξένου τῆς Δανίας ἐν Σμύρνῃ ἀπὸ 26,28 καὶ 30 'Ιουλίου 1828 ἐκ δύο φύλλων.
- 15-19) Πέντε ἐπιστολαὶ Heïden πρὸς Κυβερνήτην Αὐγούστου 1828.
- 20) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς Heïden πρὸς Rigny.
- 21) 'Επιστολὴ Heïden πρὸς Κυβερνήτην μετ' ἀντιγράφου περὶ τρόπου ἐπιβίβασεως τῶν 'Αραβικῶν Στρατευμάτων, 8ης Σεπτεμβρίου 1828.
- 22) 'Αντίγραφον τοῦ ἰδίου Πρωτοκόλλου.
- 23) Ἐκθεσις τῶν τριῶν Ναυάρχων ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 24-30) Ἑπτὰ ἐπιστολαὶ τοῦ Heïden πρὸς τον Κυβερνήτην.
- 31) 'Αντίγραφον μυστικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Πρίγκηπος Lieven πρὸς τὸν Heïden ἀπὸ 20ης Σεπτεμβρίου 1828.
- 32) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Heïden 16ης Αὐγούστου 1828.
- 33) 'Επίσης αὐτόγραφον 26ης Αὐγούστου 1827.
- 34) 'Επίσης 31ης Αὐγούστου 1828.
- 35) 'Επίσης 12ης Σεπτεμβρίου 1828.
- 36) 'Επίσης 14ης Νοεμβρίου 1828.
- 37) 'Αντίγραφον ἐμπιστευτικῆς ἐπιστολῆς Καποδίστρια πρὸς Heïden 14ης Νοεμβρίου 1928.
- 38) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Heïden 7ης 'Ιανουαρίου 1828.
- 39) 'Επιστολὴ Catacagy μετὰ ἰδιογράφου σημειώματος τοῦ Κυβερνήτου 16 Αὐγούστου 1827.
- 40) 'Επίσης 29ης 'Ιουλίου ἄνευ ἔτους.
- 41) 'Επίσης 29ης Αὐγούστου 1828.
- 42) 'Επίσης 29ης Αὐγούστου 1828.
- 43) 'Επίσης 20ης Σεπτεμβρίου 1828 μετὰ συνημμένου ἀντιγράφου ἐπιστολῆς ἀπὸ 20ης Αὐγούστου 1828 καὶ ἐτέρας μετὰ δυσαναγνώστου ὑπογραφῆς ἀπὸ 5ης 'Ιουνίου 1828.
- 44) 'Επίσης 16ης Νοεμβρίου 1828.
- 45) 'Επίσης ἀπὸ 26ης 'Ιουλίου 1828 ἐκ δύο φύλλων.

167. Φάκελλος ἐπιστολῶν Bennet Stevenson

- 1) 'Επιστολὴ Stevenson πρὸς Καποδίστριαν 'Ιουλίου 1828.
- 2) 'Επίσης ἀπὸ 13ης 'Ιουλίου 1828.

3) 'Επίσης από 21ης Μαρτίου 1828 μετά χάρτου μέρους προς καλλιέργειαν γεωμήλων ἐν Αἰγίνῃ 1825.

4) 'Επίσης 26ης Μαΐου 1828.

5) 'Επίσης 26ης Μαΐου 1828.

6-12) 'Επιστολαὶ Stevenson πρὸς Καποδίστριαν 'Απριλίου - Μαΐου 1828.

168. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Sakkarof Florence

Περιέχει 1 ἐπιστολὴ Sakkarof πρὸς τὸν Καποδίστριαν τοῦ 1826,5 τοῦ 1827,2 ἄνευ ἡμερομηνίας καὶ 1 τοῦ 1830. 'Επίσης αὐτόγραφον ἐπιστολῆς Καποδίστρια 9ης Νοεμβρίου 1826.

169. Φάκελλος ἐπιστολῶν Σπανιολάκη¹

Περιέχει 4 ἐπιστολάς τοῦ Σπανιολάκη πρὸς τὸν Κυβερνήτην, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία χρονολογεῖται εἰς τὸ 1827 καὶ αἱ ἄλλαι 3 τὸ 1829. 'Η τῆς 1ης 'Ιουλίου 1829 φέρει αὐτόγραφη σημείωση τοῦ Κυβερνήτου.

---

1. Γενικός φροντιστής τοῦ Στρατοπέδου Δυτικῆς 'Ελλάδος.

170. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Σαχίνη

Τρεῖς ἀναφοραὶ τοῦ πλοιάρχου Σαχίνη πρὸς τὸν Κυβερνήτην τῆς 20 'Ιουνίου καὶ 3ης 'Ιουλίου 1929 καὶ τῆς 8 'Απριλίου 1830.

171. Φάκελλος ἐπιστολῶν Stackelberg

1-12) 'Επιστολαὶ Stackelberg πρὸς Κυβερνήτην τῶν ἐτῶν 1826, 1827, 1828 καὶ 1831.

13) Σχέδιον αὐτόγραφον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Stackelberg.

14) Περίληψις μιᾶς ἐπιστολῆς ἐκ Σύρου γεγραμμένης ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου τοῦ φακέλλου.

172. Φάκελλος 'Αλληλογραφίας μετὰ Σακελλαρίου

1-12) 'Επιστολαὶ τοῦ Σακελλαρίου (βαρώνου, διαμένοντος στό Βουκουρέστι) πρὸς τὸν Κυβερνήτην τῶν ἐτῶν 1827, 1828, 1829, 1830 καὶ 1831.

173. Φάκελλος ἐπιστολῶν Σεραφῆμ καὶ Σπυρίδωνος

1-7) 'Επιστολαὶ Σεραφῆμ πρὸς Κυβερνήτην τῶν ἐτῶν 1829 καὶ 1831.

8) Διατριβὴ καὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν γενομένων παρὰ τῶν 'Οθωμανῶν Εὐβοίας 25ης Φεβρουαρίου ὑπὸ Σπυρίδωνος.

9) 'Επιστολὴ Σπυρίδωνος πρὸς Κυβερνήτην 25ης Φεβρουαρίου 1831.

- 10) 'Επίσης 26ης Φεβρουαρίου 1831.
- 11) 'Επιστολή Σεραφίμ πρὸς Κυβερνήτην 19ης Σεπτεμβρίου 1829.

174. Φάκελλος ἐπιστολῶν Sanquet

- 1) 'Επιστολή Sanquet πρὸς Κυβερνήτην 28ης 'Ιουνίου 1829.
- 2) 'Επίσης 27ης 'Οκτωβρίου 1829.

175. Φάκελλος 'Επιστολῶν Γ. Σταύρου

- 1) 'Επιστολή Σταύρου πρὸς Κυβερνήτην 15ης Δεκεμβρίου 1827.
- 2) 'Επίσης 15ης Δεκεμβρίου 1827.
- 3) 'Επίσης 31ης Μαΐου 1829 μετὰ σημειώσεως τῶν παρὰ τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς ἐπὶ δημοπρασιῶν πωληθέντων προσόδων διαφόρων ἐπαρχιῶν τῆς Πελοποννήσου ἀπὸ 1ης μέχρι 28ης Μαΐου 1829 ἐκ σελίδων 5.
- 4) 'Επιστολή Σταύρου πρὸς Κυβερνήτην 25ης Νοεμβρίου 1830.
- 5) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Σταῦρον 26ης Νοεμβρίου 1830.
- 6) 'Επιστολή Σταύρου πρὸς Κυβερνήτην 28ης 'Οκτωβρίου 1829.
- 7) 'Επιστολή Σταύρου πρὸς Κυβερνήτην 14ης Νοεμβρίου 1830 μετὰ συνημμένης ἀναφορᾶς ἐκ 5 σελίδων.
- 8) 'Αναφορά Σταύρου πρὸς Κυβερνήτην 2ας 'Οκτωβρίου 1828.
- 9) 'Επίσης 2ας Νοεμβρίου 1829.
- 10) 'Επίσης τῆς 14ης 'Οκτωβρίου 1829.
- 11) 'Επίσης τῆς 22ας Φεβρουαρίου 1829 μετὰ ιδιογράφου ἀπαντήσεως Κυβερνήτου ἀπὸ 8ης Μαΐου 1829.
- 12) 'Επίσης ἀπὸ 9ης Μαΐου 1829.
- 13) 'Επίσης ἀπὸ 9ης Μαΐου 1829.
- 14) 'Επίσης ἀπὸ 24ης Μαΐου 1829 μετὰ συνημμένης ἀναφορᾶς (δυσανάγνωστος ὑπογραφή) ἀπὸ 19ης Μαΐου 1829.
- 15) 'Επίσης ἀπὸ 9ης Μαΐου 1829.
- 16) 'Επίσης ἀπὸ 12ης Μαΐου 1829 ἐκ δύο φύλλων.
- 17) 'Αντίγραφον πράξεων 'Επαρχιακῆς Δημογεροντίας Τριπολιτσᾶς πρὸς τὴν 'Επαρχιακὴν Δημογεροντίαν ὑπ' ἀριθ. 1748 ἀπὸ 11ης Μαΐου 1829.
- 18) 'Αναφορά 'Επαρχιακῆς Δημογεροντίας Καρυταίνης πρὸς τὴν Δημογεροντίαν Τριπολιτσᾶς ὑπ' ἀριθ. 2816 12ης Μαΐου 1829.
- 19) 'Αναφορά Σταύρου πρὸς Κυβερνήτην 13ης Μαΐου 1829 μετὰ συνημμένης καταγραφῆς ἀπὸ 1ης μέχρι 23ης Μαΐου τῶν διὰ δημοπρασίας πωληθεισῶν προσόδων διαφόρων ἐπαρχιῶν τὸ 1829.
- 20) 'Επίσης 13ης Μαΐου 1829.
- 21) 'Επίσης 18ης 'Ιουλίου 1829.

22) Σημειώσεις τῶν δοθέντων νομισμάτων εἰς πληρωμὴν τῶν γροσσίων 1.500.000 διὰ τὸ Στρατόπεδον.

176. Φάκελλος ἐπιστολῶν Διαφόρων Ξένων

- 1) Σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς Schanchorst 17ης Μαΐου 1829.
- 2) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Gneisenau 11ης Φεβρουαρίου 1829.
- 3) Σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς τὸν ἴδιον 20 Φεβρουαρίου 1828.
- 4) Σχέδιον ἐπιστολῆς ἄνευ ὑπογραφῆς ἐκ Μύτικα ἀπὸ 12 Ἰουλίου 1828 πρὸς τὸν βαρῶνον Stein.
- 5) Σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς βαρῶνον Stein 11ης Φεβρουαρίου 1829.
- 6) Ἐπιστολὴ Stein πρὸς Κυβερνήτην ἐκ Μονάχου 7ης Αὐγούστου 1831 ἐκ Μονάχου.
- 7) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς στρατηγὸν Vitjteben 11ης Φεβρουαρίου 1829.
- 8) Ἐπιστολὴ Vitjteben πρὸς Κυβερνήτην 17ης Ἰουλίου 1828.
- 9) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Bunsen 11ης Φεβρουαρίου 1829.
- 10) Ἐπιστολὴ Bunsen πρὸς Κυβερνήτην 17ης Δεκεμβρίου 1829.
- 11) Ἐπίσης ἀπὸ 17ης Δεκεμβρίου 1828.

177. Φάκελλος ἐπιστολῶν Μ. Σούτσου, Γ. Σούτσου καὶ Μητροπολίτου Σούτσου

- 1) Ἐπιστολὴ Μιχαήλ Σούτσου πρὸς Βιάρον 3ης Δεκεμβρίου 1827.
- 2) Ἐκθεσις Μιχαήλ Σούτσου ἐκ 10 σελίδων ἀπὸ 27ης Δεκεμβρίου 1828.
- 3) Ἐπιστολὴ Μ. Σούτσου πρὸς Κυβερνήτην ἐκ δύο φύλλων 24ης Μαΐου 1829.
- 4) Ἀναφορὰ Μιχαήλ Σούτσου ἐξ 24 φύλλων ἀπὸ 17ης Μαΐου 1829.
- 5) Ἐπιστολὴ Μιχ. Σούτσου πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 1ης Μαρτίου 1829.
- 6) Ἐπίσης ἀπὸ 30 Μαΐου 1829 ἐκ δύο φύλλων.
- 7) Ἐπίσης ἀπὸ 27 Ὀκτωβρίου 1830.
- 8) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς ἔκτακτον ἀπεσταλμένον Νοτίων Κυκλάδων 13ης Ἰουλίου 1830.
- 9) Ἐπιστολὴ Μ. Σούτσου πρὸς Κυβερνήτην 13ης Νοεμβρίου 1828.
- 10) Ἐπιστολὴ Γρηγορίου Σούτσου πρὸς Κυβερνήτην 9ης Ἰουνίου 1829.
- 11) Ἐπιστολὴ Μητροπολίτου Σούτσου πρὸς Κυβερνήτην 30 Αὐγούστου 1827.

178. Φάκελλος. Ἐπιστολαὶ Γεωργίου Σπυρίδωνος

- 1) Ἐπιστολὴ Σπυρίδωνος πρὸς Κυβερνήτην 3ης Μαΐου 1831. Ἐσώκλειστα

- α) ἐπιστολή πολιτῶν ἐκ Τρικάλων πρὸς Σπυρίδωνα ἀπὸ 25ης Ἀπριλίου 1831.
 β) Ὁμοία ἐπιστολή ἀπὸ 25ης Ἀπριλίου 1831 γ) Τετράδιον ἐκ φύλλων 11, ἀντίγραφον ἐξετάσεως μαρτύρων.

179. Φάκελλος ἐπιστολῶν Streffi

- 4) Ἐπιστολή Streffi πρὸς Κυβερνήτην 14ης Ὀκτωβρίου 1826.
- 2) Σχέδιον αὐτόγραφον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 3) Ἐπιστολή Streffi πρὸς Κυβερνήτην 1ης Ἰουλίου 1826.
- 4) Ἐπίσης 12ης Μαρτίου 1830.
- 5) Ἐπίσης 13ης Μαρτίου 1831
- 6) Ἐπίσης 21ης Σεπτεμβρίου 1827.

180. Φάκελλος ἐπιστολῶν Sobolonski

- 1) Ἐπιστολή ἀνωτέρω πρὸς Κυβερνήτην 20ης Ἀπριλίου 1828.
- 2) Ἐπίσης ἀπὸ 14ης Νοεμβρίου 1827 μετ' ἐσωκλειστού σχεδίου ἀπαντήσεως Κυβερνήτου.

181. Φάκελλος ἐπιστολῶν Γ. Σισίνη

- 1) Ἐπιστολή Γ. Σισίνη πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 28 Φεβρουαρίου 1826.
- 2) Ἐπιστολή 26ης Μαρτίου 1827.
- 3) Ἐπιστολή ἀπὸ 8ης Ἰουνίου 1831.

182. Φάκελλος ἐπιστολῶν Sandrini

- 1) Ἐπιστολή ἀνωτέρω πρὸς Κυβερνήτην 20ης Φεβρουαρίου 1828.
- 2) Ἐπιστολή 16ης Μαΐου 1828.
- 3) Ἐπιστολή 16ης Μαρτίου 1829.
- 4) Ἐπιστολή 20ης Φεβρουαρίου 1829.

183. Φάκελλος ἐπιστολῶν Συνταγματάρχου Scalon

- 1) Ἐπιστολή Scalon πρὸς Κυβερνήτην 27ης Σεπτεμβρίου 1830.
- 2) Ἐπιστολή 5ης Φεβρουαρίου 1831.

184. Φάκελλος ἐπιστολῶν Σπυρίδωνος καὶ Νικολάου Σκούφου

- 1) Ἐπιστολή Σκούφου πρὸς Κυβερνήτην 18ης Νοεμβρίου 1825.
- 2) Ἐπιστολή Σ. Σκούφου ἐκ δύο φύλλων ἀπὸ 30ης Ὀκτωβρίου 1828.
- 3) Ἐπιστολή Σπυρίδωνος Σκούφου 30ης Σεπτεμβρίου 1831.

185. Φάκελλος ἐπιστολῶν Stourdza καὶ Studs

- 1) 'Επιστολή Stourdza πρὸς Κυβερνήτην 19 Αὐγούστου 1827.
- 2-18) 'Επιστολαὶ πρὸς Κυβερνήτην 1830 καὶ 1831.
- 19) 'Επιστολή 29ης Μαΐου 1831 μετ' ἑσωκλείστου ἐπιστολῆς τῶν Γεωργίου, Μάρκου καὶ Κοσμᾶ 'Αδελφῶν Βαρβάκη.
- 20) 'Επίσης 30ης Μαΐου 1831.
- 21) 'Επίσης 17ης 'Ιουνίου 1831.
- 22) 'Επίσης 20ης 'Ιουνίου 1831.
- 23) 'Επιστολή Studs πρὸς Κυβερνήτην 6ης Δεκεμβρίου 1829.
- 24) 'Επίσης 14ης Μαΐου 1830.
- 25) 'Επιστολή Στούρτζα πρὸς Κυβερνήτην 20ης Μαΐου 1828.
- 26) 'Επίσης 16ης 'Ιουνίου 1830.
- 27) 'Επίσης 3ης Μαρτίου 1828.
- 28) 'Επιστολή Μαρίας Στούρτζα πρὸς Κυβερνήτην 31ης Μαΐου 1831.
- 29) 'Επίσης 23ης 'Ιανουαρίου 1830.
- 30) 'Επιστολή Studs πρὸς Κυβερνήτην 22ας Φεβρουαρίου 1830.
- 31) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Studs 14 'Ιανουαρίου 1829.
- 32) Σχέδιον αὐτόγραφον Κυβερνήτου πρὸς Στούρτζαν 7ης 'Ιουλίου 1830.
- 33) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Στούρτζαν 29 'Ιουλίου 1830.
- 34) 'Επίσης αὐτόγραφος ἐκ δύο φύλλων 22ας Νοεμβρίου 1830.
- 35-40) Σχέδια αὐτόγραφα ἐπιστολῶν πρὸς Στούρτζαν ἀπὸ 6ης 'Οκτωβρίου 1830 μέχρι 3ης Σεπτεμβρίου 1831.

186. Φάκελλος ἐπιστολῶν Σπηλιάδη, Γραμματέως 'Επικρατείας τῶν ἐτῶν 1829-1830-1831

- 1) 'Επιστολαὶ Σπηλιάδη πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 20 Φεβρουαρίου 1829 μέχρι 13ης 'Ιουνίου 1829.
- 10) 'Επιστολή 30ης Μαΐου 1829. 'Επισυνάπτεται ἀντίγραφον ἀποφάσεως ΛΘ' συνεδριάσεως τῆς 3ης Μαΐου 1827 τῆς ἐν Τροιζήνι συνελεύσεως.
- 11) 'Επίσης 20ης 'Ιουνίου 1829.
- 12) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Σπηλιάδην 6ης Δεκεμβρίου 1829.
- 13) 'Επίσης 18ης Δεκεμβρίου 1829.
- 14) 'Επιστολή Σπηλιάδη 19ης Δεκεμβρίου 1829.
- 15) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Σπηλιάδην 23ης Δεκεμβρίου 1829.
- 16) 'Επίσης αὐτόγραφον 9ης Δεκεμβρίου 1829.
- 17) 'Επιστολή Σπηλιάδη πρὸς Χιλίαρχον Χατζηπέτρον 11ης 'Οκτωβρίου 1829.
- 18) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Σπηλιάδην 14ης Δεκεμβρίου 1829.
- 19) Σχέδιον αὐτόγραφον Κυβερνήτου πρὸς Σπηλιάδην 17ης 'Ιανουαρίου 1830.

20) 'Επίσης 10ης 'Απριλίου 1830.

21-25) Σχέδια αὐτόγραφα Κυβερνήτου 1830.

26) Σχέδιον Διαταγῆς πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἐπιτροπὴν μετ' ἀντιγράφου αὐτῆς.

27) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς τὸν Γραμματέα ἐπὶ τῶν 'Εσωτερικῶν 14ης Σεπτεμβρίου 1830.

28) 'Αντίγραφον Ψηφίσματος ὑπ' ἀριθ. 257 3ης Νοεμβρίου 1830.

29-33) Σχέδια αὐτόγραφα Κυβερνήτου ἀπὸ 23 Δεκεμβρίου 1830 μέχρι 18ης 'Ιανουαρίου 1831.

34) 'Επιστολὴ Σπηλιᾶδῃ πρὸς Κυβερνήτην 18ης Μαρτίου 1831.

35) 'Επίσης 15ης 'Απριλίου 1831.

36) Σχέδιον αὐτόγραφον Κυβερνήτου πρὸς Σπηλιᾶδην ἄνευ ἡμερομηνίας.

37) 'Ωσαύτως.

187. Φάκελλος ἐπιστολῶν Λεοπόλδου

1) 'Επιστολὴ ἰδιόγραφος Πρίγκηπος Λεοπόλδου πρὸς Κυβερνήτην 24ης Σεπτεμβρίου 1827.

2) Σημείωσις ἰδιόγραφος Κυβερνήτου μετὰ 5 ἡμερομηνιῶν.

3) 'Εξώφυλλον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «ἀποστολὴ ἐμπιστευθεῖσα εἰς τὸν Κόμητα Βούλγαρην» 6ης 'Ιουνίου 1829.

4) 'Επιστολὴ Πρίγκηπος Κοβούργου ἀπὸ 30 Αὐγούστου ἄνευ ἔτους.

5) Σχέδιον ἀπαντήσεως αὐτόγραφον Κυβερνήτου ἀπὸ 31ης Αὐγούστου ἄνευ ἔτους.

6) 'Επίσης αὐτόγραφον 18 Αὐγούστου 1827.

188. Περικάλυμμα ἀλληλογραφίας Πρίγκηπος Πολινιάκ¹

"Ἀνευ οὐδενὸς ἐγγράφου.

---

1. Πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας στὸ Λονδίνο 1823-1829, πληρεξούσιος τῆς Γαλλίας στὴ Διάσκεψη τοῦ Λονδίνου, πρωθυπουργὸς καὶ ὑπουργὸς 'Εξωτερικῶν τῆς Γαλλίας 8 Αὐγούστου 1828 - 28 'Ιουλίου 1830.

189. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Guilleminot

1) 'Επιστολὴ Guilleminot 27ης Μαρτίου 1828 ἐκ δύο φύλλων πρὸς Κυβερνήτην.

2) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς τὸν ἴδιον 9ης Σεπτεμβρίου 1828.

3) 'Επιστολὴ Guilleminot πρὸς Κυβερνήτην 30ης Σεπτεμβρίου 1828.

4) 'Επιστολὴ Guilleminot 10ης 'Οκτωβρίου 1828.

5) Σημείωμα ἰδίου πρὸς Κυβερνήτην 29ης 'Οκτωβρίου 1828.

- 6) 'Επιστολή ιδίου προς Κυβερνήτην 17ης Νοεμβρίου 1828.

190. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Ponsonby ¹

- 1) 'Επιστολή Ponsonby προς Κυβερνήτην 14ης 'Ιανουαρίου 1828.
2) 'Επίσης 12ης 'Ιανουαρίου 1828 ἐκ δύο φύλλων.

---

1. Στρατηγός Διοικητής Μάλτας.

**191. Φάκελλος ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου τοῦ ὁποίου γράφεται
*Lettres di conte Capodistria au Roi de France et au Dauphin - Pieces No 3***

'Ο φάκελλος εὑρέθη κενός ἄνευ οὐδενός ἐγγράφου.

192. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Rayneval ¹

- 1) 4 ἐπιστολαί Ρενεβάλ προς Κυβερνήτην 28/9, 21/10 καὶ 2/12 1828.
5) Σχέδιον ἐπιστολῆς προς Ρενεβάλ 24ης Σεπτεμβρίου 1828.

---

1. Πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας στή Βέρνη. Διηύθυνε τὸ γαλλικὸ ὑπουργεῖο ἐξωτερικῶν τὸν Αὐγούστο-᾽Οκτώβριο 1828, κατὰ τὴν ἀπουσία τοῦ La Ferroneys.

193. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Hyde de Muville

- 1) "Εγγραφον 'Υπουργοῦ Ναυτικῶν Γαλλίας προς Κυβερνήτην Hausser 19ης Μαΐου 1830.
2) 'Ωσαύτως 17ης 'Ιουλίου 1830.

194. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Minciaky καὶ Matussevith

- 1-6) 'Επιστολαί Ματούσεβιτς προς Κυβερνήτην ἀπὸ 31ης 'Ιουλίου μέχρι 23ης Σεπτεμβρίου 1827.
7) Σχέδιον αὐτόγραφον Κυβερνήτου προς Ματούσεβιτς 29ης Αὐγούστου 1830.
8) 'Ωσαύτως αὐτόγραφον 27ης Αὐγούστου 1830.
9) 'Ωσαύτως εἰς τρία ἡμίφυλλα 21ης Νοεμβρίου 1830.
10) 'Επιστολή Μινσιάκη προς Κυβερνήτην 29ης 'Οκτωβρίου 1829.
11) Σχέδιον ἐπιστολῆς προς Μινσιάκην 14ης 'Ιανουαρίου 1830.
12) 'Ωσαύτως 24ης Μαρτίου 1830.

195. 'Αλληλογραφία Vicente de Caux

'Ο φάκελλος εὑρέθη κενός.

196. 'Αλληλογραφία Bitern

- 1) 'Επιστολή Βιτέρν πρὸς Καποδίστριαν ἀπὸ 18ης Αὐγούστου 1829.
- 2) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Βιτέρν ἀπὸ 2ας Μαΐου 1829.

197. Φάκελλος ἀλληλογραφίας κ. Μαντολῶν¹

'Επιστολή Μαντολῶν πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 1ης Μαρτίου 1829.

---

1. Γάλλος Στρατηγός (1783-1853), στενός συνεργάτης τοῦ Ναπολέοντα. Πρόσφερε στὸν Καποδίστρια δάνειο 15 ἑκατ. φράγκων, τὸ ὁποῖον τελικὰ δὲν πραγματοποιήθηκε.

198. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Στρατηγοῦ Rouemont

- 1) 'Επιστολή Rouemont ἀπὸ 31ης Δεκεμβρίου 1829.

199. Φάκελλος ἐπιστολῶν Λαφαγέτ

- 1) 'Επιστολαὶ Λαφαγέτ πρὸς κυβερνήτην 2ας 'Απριλίου 1826, 22ας Νοεμβρίου 1827, 7ης 'Ιανουαρίου 1830.

200. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Roy A.

- 1) 'Επιστολή Roy πρὸς Κυβερνήτην 17ης 'Ιουνίου 1829.

---

1. Γάλλος πολιτικός καὶ οἰκονομολόγος. Στὴν κυβέρνησις Μαρτινιάκ (1828 - 1829) διετέλεσε ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν.

201. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Ναυάρχου Dandolo¹

- 1) 'Επιστολή Καποδίστρια πρὸς Δάνδολον 24ης Δεκεμβρίου 1828.
- 2) Σχέδιον ἐγκυκλίου Dandolo πρὸς Ναύαρχον ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 3) Κατάστασις φορτίων κατασχεθέντων ὑπὸ 'Ελληνικοῦ Στόλου.
- 4) Λογαριασμός τῶν Ναύλων, σταλιῶν κλπ. Γαλλιστί.
- 5) 'Ὡσαύτως 'Ελληνιστί.
- 6) 'Ανάκρισις διὰ τὸ κατασχεθέν βρίκιον ἐκ σελίδων 11.
- 7) 'Υπόμνημα περὶ ἐνεργειῶν τοῦ Dandolo ἄνευ ἡμερομηνίας ἐκ σελίδων

11.

---

1. 'Αντιναύαρχος, διοικητὴς τοῦ αὐστριακοῦ στόλου στὴ Μεσόγειο.

202. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Στρατηγοῦ Γιαννάκη Ράνκου

- 1) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Ράνκον 20ης Αὐγούστου 1830.

- 2) 'Ομοίως 4ης Μαρτίου ἄνευ ἔτους.
- 3) 'Επιστολή Ράνκου πρὸς Κυβερνήτην 13 Μαΐου 1831.
- 4) 'Επιστολή 1ης 'Ιουλίου ἄνευ ἔτους.
- 5) Αὐτόγραφον σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Ράνκον 15ης 'Ιουνίου 1831.
- 6) 'Ομοίως αὐτόγραφον ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 7) 'Επιστολή Ράνκου πρὸς Κυβερνήτην 22ας Αὐγούστου 1831.
- 8) Σχέδιον αὐτόγραφον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Ράνκον 29ης Αὐγούστου 1831.

203. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Βαρώνου Schaumburg

- 1) 'Επιστολή τοῦ ἀνωτέρω πρὸς Κυβερνήτην 9ης Σεπτεμβρίου 1829.
- 2) 'Επίσης 24ης 'Ιουνίου 1830 μετ' ἐσωκλείστου ἐκθέσεως περὶ φυλακῶν.
- 3) 'Επιστολή 26ης 'Ιουλίου 1830.
- 4) 'Επιστολή 1ης Αὐγούστου 1830.
- 5) 'Επίσης 11ης 'Ιουλίου 1830 μετ' ἐσωκλείστου παρατηρήσεων περὶ Πατρῶν.
- 6) 'Επίσης 19ης Νοεμβρίου 1830.
- 7) 'Επίσης 24ης Σεπτεμβρίου 1830.
- 8) 'Επίσης 22ας Αὐγούστου 1831.
- 9) Σημείωσις περὶ οἰκοδομῆς 1ης Αὐγούστου 1830.
- 10) Χάρτης περὶ φυλακῶν ἐν Πόρῳ.
- 11) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου αὐτόγραφον ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 12) 'Επίσης αὐτόγραφον 11ης 'Οκτωβρίου 1830.
- 13) 'Επίσης αὐτόγραφον 29ης Σεπτεμβρίου 1830.

204. Φάκελλος Διαφόρων 'Επιστολῶν πρὸς Κυβερνήτην

Περιέχει 52 ἐπιστολάς πρὸς Κυβερνήτην καὶ πέντε ἰδιόγραφα σχέδια ἀπαντήσεων τοῦ τελευταίου. Σύνολον 57 τεμάχια, με' ἡμερομηνίας ἀπὸ 1827 μέχρι τό 1831.

205. Φάκελλος ἐπιστολῶν Πωζιέ

- 1) 'Επιστολή Πωζιέ πρὸς Κυβερνήτην 17ης Δεκεμβρίου 1828.
- 2) 'Υπόμνημα περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ Πυροβολικοῦ ὑπὸ Πωζιέ ἐκ σελίδων 10.
- 3) 'Επιστολή Πωζιέ 7ης 'Ιουνίου 1829.
- 4) 'Ωσαύτως 15ης 'Ιουνίου 1829.
- 5) 'Ωσαύτως 16ης 'Ιουνίου 1829.

- 6) 'Ωσαύτως ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 7) 'Ωσαύτως 24ης 'Ιουνίου 1829. 'Επισυνάπτεται τό ὑπ' ἀριθ. 153 ἔγγραφον τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ναυστάθμου.
- 8) 'Επιστολή Πωζιέ ἀπό 24ης 'Ιουνίου 1829.
- 9-21) 'Επιστολαί Πωζιέ πρὸς Κυβερνήτην ἐτῶν 1829, 1830 καὶ 1831.
- 22) Πληροφορίαι περὶ δαπάνης ἰδρύσεως Στρατιωτικῆς Σχολῆς.
- 23) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου 30ης 'Οκτωβρίου 1827.
- 24-27) Σχέδια αὐτόγραφα ἀπαντήσεων Κυβερνήτου.
- 28) Κεντρικὴ Στρατιωτικὴ Σχολὴ ἐκ φύλλων δύο.
- 29) Σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς Πωζιέ 21ης 'Οκτωβρίου 1830.
- 30) 'Ωσαύτως 21ης 'Οκτωβρίου 1830.

206. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Στρατηγοῦ Σνάϊντερ

- 1) 'Επιστολαί Σνάϊντερ πρὸς Κυβερνήτην τῶν ἐτῶν 1828, 1829, 1830. Στὴν ὑπ' ἀριθ. 20 τῆς 7ης Αὐγούστου 1829 ἐπισυνάπτεται κατάλογος βιβλίων, στὴν ὑπ' ἀριθ. 34 ἐπισυνάπτεται κατάλογος ἱππων.
- 37) Προκήρυξις Σνάϊντερ 16ης Μαΐου 1830.
- 38-45) 'Επιστολαί Σνάϊντερ πρὸς Κυβερνήτην ἔτους 1830.
- 46-52) 'Επιστολαί Κυβερνήτου πρὸς Σνάϊντερ ἔτους 1829.
- 53) Σχέδιον αὐτόγραφον Κυβερνήτου πρὸς Σνάϊντερ 16ης 'Ιουλίου 1829.
- 54-61) Σχέδια ἀπαντήσεων 1829 καὶ 1830 ὄχι ἰδιόγραφα.
- 62) Αὐτόγραφον Κυβερνήτου 13ης 'Ιουνίου 1830.
- 63) Αὐτόγραφον 2ας Αὐγούστου 1830.
- 64) Προϋπολογισμός δαπάνης πρὸς ἐπισκευὴν φρουρίου Ναυαρίνου.
- 65) 'Επιστολή Ρασήν πρὸς Κυβερνήτην 4ης 'Ιουνίου 1829. 'Επισυνάπτεται φύλλον ὑπηρεσιῶν τοῦ αὐτοῦ.

207. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Ιακωβάκη Ρίζου

- 1) 'Επιστολή Ρίζου πρὸς Κυβερνήτην 5ης 'Απριλίου 1827.
- 2) 'Ωσαύτως 13ης 'Ιουνίου 1828.
- 3) 'Ωσαύτως ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 4) 'Ωσαύτως 21ης Αὐγούστου 1828.
- 5) 'Επιστολή Μυλωνᾶ πρὸς Ρίζον 14ης Δεκεμβρίου 1829.
- 6) 'Επιστολή Ρίζου πρὸς Κυβερνήτην 29ης Δεκεμβρίου 1830. 'Επισυνάπτεται ἐπιστολὴ Μπεγῆ.
- 7-10) 'Επιστολαί Ρίζου πρὸς Κυβερνήτην 1829, 1830 καὶ 1831.
- 11) 'Επιστολή Κυβερνήτου πρὸς Ρίζον 16ης 'Ιανουαρίου 1830.

208. Φάκελλος έπιστολών διαφόρων προς Κυβερνήτην

Περιέχει 28 έπιστολάς εκ των οποίων 8 από Έλληνες έπιστολογράφους. Στην 28 σημειώνεται «Έπιστολή Κομήσης Ροζαλίας 30ης Αύγουστου 1825 μετά συνημμένης ιδιογράφου απαντήσεως Κυβερνήτου 9ης 'Οκτωβρίου 1825».

209. Φάκελλος άλληλογραφίας Ρίκη εκ Ζακύνθου

1-7) Έπιστολαί Ρίκη έτους 1828.

210. Φάκελλος άλληλογραφίας Raybaud

- 1) Έπιστολή Raybaud προς Κυβερνήτην 3ης Νοεμβρίου 1828.
- 2) Επίσης ιδίου προς Κυβερνήτην 24ης 'Οκτωβρίου 1828.
- 3) Επίσης ιδίου 22ας 'Οκτωβρίου 1828 μετά συνημμένου αντιτύπου τής έφημερίδος Courrier d' orient.
- 4) Έπιστολή Raybaud 17ης 'Οκτωβρίου 1828.
- 5-8) Έπιστολαί ιδίου 1829.

211. Φάκελλος άλληλογραφίας Robert

- 1) Έπιστολή Robert προς Κυβερνήτην 5ης Μαρτίου 1829 μετ' έσωκλείστου αναφορᾶς του πατρός Robert, Προξένου τής Γαλλίας έν Πρεβέζη από 18.2.1829. Έπισυνάπτεται αίτησις καί κατάλογος κτημάτων.
- 2) Επίσης από 10ης 'Ιουνίου 1831 μετ' έσωκλείστου αναφορᾶς.

212. Φάκελλος άλληλογραφίας Ρενιέρη

- 1) Έπιστολή Ρενιέρη προς Κυβερνήτην 12ης 'Ιουνίου 1829.

213. Φάκελλος άλληλογραφίας Ρώτα.

- 1-9) Έπιστολαί Ρώτα προς Κυβερνήτην από 2ας Φεβρουαρίου μέχρι 12 Σεπτεμβρίου 1830.

214. Φάκελλος έπιστολών Ραδινού

- 1-6) Έπιστολαί Ραδινού από 20ης Μαΐου 1828 μέχρι 23 Νοεμβρίου 1830.

215. Φάκελλος άλληλογραφίας Βαρώνου Rheineck

- 1) Έπιστολή Rheineck προς Κυβερνήτην 11ης Φεβρουαρίου 1828.
- 2) Έπιστολή ιδίου προς Κ. Κουφάκην υπ' αριθ. 200 μετ' έσωκλείστου

διατριβῆς περί Κρήτης ἐκ φύλλων 7 τοῦ Στανισλάου Σαντούσκη.

- 3) Ἐπιστολή ἰδίου πρὸς Κυβερνήτην 25ης Ὀκτωβρίου 1829.
- 4) Ἐπίσης 29ης Μαρτίου 1829.
- 5) Ἐπίσης 10ης Μαρτίου 1829.
- 6) Ἐπίσης 20ης Ἰουνίου 1829 ἐκ τριῶν φύλλων.
- 7) Ἐπίσης 13 Νοεμβρίου 1829.

216. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Κρασάν

- 1) Ἐπιστολή πρὸς Κυβερνήτην 22ας Μαρτίου 1831.
- 2) Ἐπίσης 5ης Μαρτίου 1831.
- 3) Ἐπίσης 16ης Μαΐου 1831. Ἐπισυνάπτεται ἀναφορά διοικητοῦ Σύρου καὶ Μυκόνου 15ης Μαΐου 1831 καὶ ἀντίγραφον διαταγῆς τῆς ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Ἐπιτροπῆς πρὸς τὸν αὐτὸν Διοικητὴν ὑπ' ἀριθ. 1112/7ης Μαΐου 1831.
- 4) Ἐπίσης 25ης Ἰουλίου 1831.
- 5) Αὐτόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 22ας Μαΐου 1831.

217. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Ράδου¹

- 1) Ἐπιστολαὶ Ράδου ἐτῶν 1830 καὶ 1831.
- 19) Ἐπιστολή 26ης Ἰανουαρίου 1831 μετὰ συνημμένου ἀντιγράφου ἐγγράφου Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρέσβεις τῶν Συμμάχων Δυνάμεων.
- 20-38) Ἐπιστολαὶ Ράδου ἀπὸ Φεβρουαρίου μέχρι Μαΐου 1831.
- 39) Ἐπιστολή 23ης Μαΐου 1831. Ἐπισυνάπτονται: α) ἀντίγραφον ἐγγράφου Γιορδάση β) Τάτση Θεοῦ γ) Τζάνογλου δ) Καραϊσκάκη ε) Τάτση Θεοῦ στ) Διαφόρων ζ) Καραϊσκάκη γ) Ράδου θ) Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς Βεζύρη πρὸς υἱοῦς του.
- 40) Ἐπίσης 26ης Μαΐου 1831.
- 41) Ἐπίσης 28ης Μαΐου 1831.
- 42) Ἐπίσης 29ης Μαΐου 1831.
- 43) Ἐπιστολή 2ας Ἰουνίου 1831. Ἐπισυνάπτονται α) Ἀναφορά Παπᾶ Σταθοπούλου β) Βελῆ καὶ γ) Τζάνογλου.
- 44-58) Ἐπιστολαὶ Ράδου Ἰουνίου - Ἰουλίου 1831. Στὴν ἐπιστολή ἀριθ. 53 ἐπισυνάπτεται ἐπιστολή Ἰσκού. Στὴν ἐπιστολή ἀριθ. 56 ἐπισυνάπτεται ἀναφορά πρὸς τὴν Οἰκονομικὴν Ἐπιτροπὴν.
- 59) Ἐπιστολή 7ης Αὐγούστου 1831 μετὰ ἰδιογράφου ἀπαντήσεως Κυβερνήτου.
- 60) Ἐπίσης 3ης Αὐγούστου 1831.
- 61) Ἐπίσης 11ης Αὐγούστου μετὰ σχεδίου ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 15ης Αὐγούστου 1831.

- 62) 'Επιστολή 14ης Αύγουστου 1831.
- 63) 'Επιστολή 18ης Αύγουστου μετά ιδιογράφου σχεδίου απαντήσεως Κυβερνήτου 27ης Αύγουστου 1831.
- 64) 'Επιστολή 21ης Αύγουστου 1831.
- 65) 'Επιστολή 25 Αύγουστου 1831.
- 66) 'Επιστολή 27ης Αύγουστου 1831 μετά σχεδίου ιδιογράφου απαντήσεως Κυβερνήτου.
- 67) 'Επιστολή 28ης Αύγουστου μετά σχεδίου απαντήσεως από 3ης Σεπτεμβρίου 1831.
- 68) 'Επιστολή 30ης Αύγουστου 1831.
- 69) 'Επιστολή 1ης Σεπτεμβρίου 1831. 'Επισυνάπτεται κατάλογος πληρεξουσίων Δυτικής 'Ελλάδος μετά σχεδίου απαντήσεως 19 Σεπτεμβρίου 1831.
- 70) 'Επιστολή 4ης Σεπτεμβρίου 1831.
- 71) 'Επιστολή 8ης Σεπτεμβρίου 1831 μετά σχεδίου απαντήσεως 16ης Σεπτεμβρίου 1831.
- 72) 'Επιστολή 11ης Σεπτεμβρίου 1831.
- 73) 'Επιστολή 15ης Σεπτεμβρίου μετά ιδιογράφου απαντήσεως Κυβερνήτου.
- 74) 'Επιστολή 18ης Σεπτεμβρίου 1831 μετά σχεδίου απαντήσεως 24ης Σεπτεμβρίου 1831.
- 75) 'Επιστολή 23ης Σεπτεμβρίου 1831.
- 76) 'Επιστολή 17 'Ιουλίου 1831 μετά σχεδίου απαντήσεως 23ης 'Ιουλίου 1831.
- 77) Σχέδιον αὐτόγραφον Κυβερνήτου πρὸς Ράδον ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 78) Σχέδιον αὐτόγραφον Κυβερνήτου πρὸς Ράδον ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 79) Σχέδιον αὐτόγραφον Κυβερνήτου πρὸς Ράδον ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 80-96) 'Επιστολαὶ Ράδου 'Απριλίου, Μαΐου, 'Ιουνίου, 'Ιουλίου 1831.
- 97) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου ὅχι αὐτόγραφον πρὸς Ράδον ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 98-118) 'Επίσης σχέδια ἐπιστολῶν Κυβερνήτου ὅχι αὐτόγραφα 1830 -31.
- 119) Αὐτόγραφον Κυβερνήτου 24ης 'Απριλίου 1830.
- 120) Προκήρυξις πρὸς τοὺς Στρατιώτας.

---

1. Ράδος Κων/νος διοικητὴς Ναυπλίου 1828 - Μάρτιος 1829. 'Εκτακτος 'Επίτροπος 'Αργολίδος Μάρτιος 1829 - Φεβρουάριος 1830. 'Εκτακτος 'Επίτροπος Δυτικῆς Στερεᾶς 'Ελλάδος Φεβρουάριος 1830-1831.

218. Φάκελλος διαφορῶν ἑλληνικῶν ἐπιστολῶν

- 1) 'Εγγραφον Μεγάλου Βεζύρη 9ης 'Ιανουαρίου 1829.
- 2) Σχέδιον τοῦ ὑπ' ἀριθ. 190 ἐγγράφου συνταγματάρχου Ράινεκ ἐκ Κρήτης 1ης Σεπτεμβρίου 1828.

- 3) 'Επιστολή Α. Παπαδόπουλου 18ης 'Ιουνίου 1829.
- 4) 'Επιστολή Νικολοπούλου 29ης 'Ιουνίου 1829.
- 5) 'Επιστολή Κωσταντᾶ 7ης Σεπτεμβρίου 1830 μετ' ὀπισθογράφου ἰδιογράφου ἀπαντήσεως τοῦ Κυβερνήτου.
- 6) 'Επιστολή 'Ησαΐα 14ης 'Οκτωβρίου 1830.
- 7) 'Επιστολή Πασχαλίδη 24ης Αὐγούστου 1830.
- 8) 'Επιστολή Ραυτοπούλου 26ης Αὐγούστου 1830 ἐκ Γενεύης.
- 9) 'Επιστολή Γουλεμῆ 25ης 'Οκτωβρίου 1830.
- 10) 'Επιστολή 'Ηγουμένου Πηγῆς Νικηφόρου 29ης 'Ιανουαρίου 1831.
- 11) 'Επιστολή Γουλεμῆ 1ης Δεκεμβρίου 1830.
- 12) 'Αναφορά Κυρίας Παπαρηγοπούλου 22ας 'Ιουλίου 1830 μετ' ἰδιογράφου ἀπαντήσεως Κυβερνήτου.
- 13) 'Αντίγραφον εὐχαριστηρίου ὀπλαρχηγῶν καὶ στρατηγῶν 18ης 'Ιανουαρίου 1830.
- 14) 'Επιστολή Πλαπούτα 9ης 'Ιουνίου 1831.
- 15) 'Επιστολή Ροζάνδρας Περσάκη 18ης 'Ιουνίου 1830.
- 16) 'Επιστολή Τισαμενοῦ 14ης Μαΐου 1830.
- 17) Πανηγυρικός Κυβερνήτου.
- 18) 'Επίσης.
- 19) 'Επιστολή 'Ιωάννου Σπόντζα 23ης 'Ιουνίου 1827.
- 20) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς Βινοκάκη 31ης 'Ιουλίου 1830.
- 21) 'Επιστολή Ψηλοπούλου πρὸς Παπασταθόπουλον 31ης 'Ιουλίου 1830.
- 22) 'Επιστολή Κ. 'Αθανασόπουλου 1ης Αὐγούστου 1830.
- 23) 'Επιστολή Ζαβογιάννη 1ης Αὐγούστου 1830.
- 24) 'Επιστολή Σαρμοκάση ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 25) 'Επιστολή Βασιλική 25ης 'Ιουλίου 1830.
- 26) 'Επιστολή Πρασακάκη 19ης 'Ιουλίου 1830.
- 27) 'Επιστολή Σιμάκη 26ης Αὐγούστου 1830.
- 28) 'Επιστολή 'Ιατράκου 28ης 'Ιανουαρίου 1831.
- 29) 'Επιστολή Δανιήλ Παπᾶ 14ης Μαρτίου 1831.
- 30) 'Επιστολή τοῦ ἰδίου 14ης Μαρτίου 1831.
- 31) 'Απόφασις 61 Πρωτοδικείου Λακωνίας.
- 32) 'Επιστολή Θυμογιαννάκη 13ης Δεκεμβρίου 1830.
- 33) 'Επιστολή Μπούα 11ης Μαρτίου 1831.
- 34) 'Επιστολή Αὐγούστου 1830 ἄνευ ὑπογραφῆς.
- 35) 'Επιστολή Καλχαντᾶ 3ης 'Απριλίου 1831.
- 36) 'Επιστολή Βάλβη 4ης Μαΐου 1831.
- 37) 'Επιστολή Πρασακάκη 23ης Δεκεμβρίου 1830.
- 38) 'Επιστολή Χαρίτου 30 Μαρτίου 1831.
- 39) 'Επιστολή Οἰκονομοπούλου 1ης 'Απριλίου 1831.

- 40) 'Επιστολή Νικολοπούλου 27ης 'Απριλίου 1831.
- 41) 'Επιστολή Βεργοτή 10ης 'Ιανουαρίου 1831.
- 42) 'Αντίγραφον έγκυκλίου πρὸς τοὺς 'Αγάδες 17ης 'Οκτωβρίου 1830.
- 43) 'Επιστολή Τζανέλη 23ης Σεπτεμβρίου 1830.
- 44) Τοῦ ιδίου 23ης Σεπτεμβρίου 1830.
- 45) 'Επιστολή Τριανταφύλλη 30 Νοεμβρίου 1830.
- 46) 'Επιστολή Δημητρίου 3ης Νοεμβρίου 1830.
- 47) 'Επιστολή Τιμασενού 18ης Σεπτεμβρίου 1830.
- 48) 'Επιστολή Βυζαντίου 10ης 'Οκτωβρίου ἐκ σελίδων 9.
- 49) 'Επιστολή Νικολάου 22ας 'Οκτωβρίου 1830.
- 50) 'Επιστολή Βάλβη 6ης Μαρτίου 1831.
- 51) 'Επιστολή Τοσίτσα 8ης Μαρτίου 1830.
- 52) 'Επιστολή 'Αρχιμανδρίτου Δημητρίου 1830.
- 53) 'Επιστολή Μεγαλοπούλου 6ης 'Οκτωβρίου 1830.
- 54) 'Επιστολή τοῦ ιδίου 7ης 'Οκτωβρίου 1830.
- 55) 'Επιστολή Ποστολάκη 1ης 'Οκτωβρίου 1830.
- 56) 'Επιστολή Γρηγοράκη 12ης Σεπτεμβρίου 1830.
- 57) 'Επιστολή Θουσάνεμη 2ας Νοεμβρίου 1829.
- 58) 'Επιστολή Παπαμανώλη 4ης Σεπτεμβρίου 1830 μετ' ἀπαντήσεως
ιδιογράφου τοῦ Κυβερνήτου.
- 59) 'Επιστολή Λούλη 22ας Σεπτεμβρίου 1830 μετ' ὀπισθογράφου ἀπα-
ντήσεως Κυβερνήτου.
- 60) 'Αναφορά ἐκ Κερκύρας 3ης Αὐγούστου 1830.
- 61) 'Επιστολή Αἰκατερίνης Τρικούπενας 1ης Νοεμβρίου 1830.
- 62) 'Επιστολή Ζαΐμη 14ης Νοεμβρίου 1830 μετ' αὐτογράφου ἀπαντήσεως
τοῦ Κυβερνήτου.
- 63) 'Επιστολή Τουρτούρα 1ης Δεκεμβρίου 1830.
- 64) 'Επιστολή Γιανναράκη 13ης Νοεμβρίου 1830.
- 65) 'Επιστολή Καραμπέλα 3ης Νοεμβρίου 1830.
- 66) 'Επιστολή Μεσσαλᾶ 12ης Αὐγούστου 1830.
- 67) 'Επιστολή Πρασακάκη 17ης Νοεμβρίου 1830.
- 68) 'Επιστολή Πρασακάκη 27ης Νοεμβρίου 1830.
- 69) 'Επιστολαί διαφόρων 28ης 'Ιανουαρίου 1831.
- 70) 'Επιστολή Πρίτσερν 4ης 'Ιανουαρίου 1831.
- 71) 'Επιστολή Νικολοπούλου 17ης 1830.
- 72) 'Επιστολή Κασιμάτη 7ης 'Οκτωβρίου 1830 μετ' ιδιογράφου ἀπαντή-
σεως Κυβερνήτου.
- 73) 'Επιστολή Νικολοπούλου 2ας Φεβρουαρίου 1831.
- 74) 'Επιστολή Βαριανίτη 22ας 'Απριλίου 1830. 'Επισυνάπτονται δύο.
- 75) 'Επιστολή Φραγκούδη 28ης 'Ιανουαρίου 1831.

- 76) 'Επιστολή Καπετανάκη 3ης Φεβρουαρίου 1831.
- 77) 'Επιστολή Δ. Σούτσου 1ης 'Οκτωβρίου 1830 μετ' ἀπαντήσεως.
- 78) 'Επιστολή Λούλη 2ας Δεκεμβρίου 1830 μετ' ἀπαντήσεως.
- 79) 'Επιστολή Ροζάνδρας Μαυρογένη 2ας Σεπτεμβρίου 1830.
- 80) 'Επιστολή 'Αναγνωστάκη 30ης 'Ιουλίου 1831.
- 81) 'Επιστολή Τριανταφύλλου 26ης 'Ιανουαρίου 1830.
- 82) 'Επιστολή Βενεδίκτου 26ης 'Ιανουαρίου 1830.
- 83) 'Επιστολή Εὐγενίδη 29ης 'Ιανουαρίου 1831.
- 84) 'Επιστολή Παλαιολόγου 9ης Νοεμβρίου 1830.
- 85) 'Επιστολή Βαλιάνου 6ης Νοεμβρίου 1830 μετ' ἀπαντήσεως.
- 86) 'Επιστολή 'Αποστολίδη 30ης Σεπτεμβρίου 1830.
- 87) 'Επιστολή Παπᾶ 31ης Μαΐου 1830.
- 88) 'Επιστολή Σαλέχ 8ης Αὐγούστου 1830.
- 89) 'Επιστολή Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως 22ας 'Ιουλίου 1830.
- 90) Μπουγιουρδή 'Ιούλιος 1830.
- 91) Μπουγιουρδή ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 92) Φιρμάνι ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 93) Μετάφρασις ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 94) 'Αναφορά διαφόρων 16 Αὐγούστου 1830.
- 95) 'Επιστολή Παπαμανώλη 9ης 'Ιανουαρίου 1831.
- 96) 'Επιστολή Γκιώνη 5ης 'Ιανουαρίου 1831.
- 97) 'Επιστολή Μάη 8ης Δεκεμβρίου 1830.
- 98) 'Επιστολή Μάη 15ης Δεκεμβρίου 1830.
- 99) 'Επιστολή Καραβία 21ης Δεκεμβρίου 1830.
- 100) 'Επιστολή Κοντίκη 19ης 'Οκτωβρίου 1830.
- 101) 'Αναφορά ὑπ' ἀριθ. 1015 Διοικητοῦ Λιδωρικίου.
- 102) 'Επιστολή Κοντογιάννη 3ης 'Ιανουαρίου 1831.
- 103) 'Επιστολή Μεταξᾶ 13ης 'Ιανουαρίου 1831.
- 104) 'Αναφορά 1016 'Επιτρόπων 'Ανατολικῆς 'Ελλάδος.
- 105) 'Ανάκρισις Νίκου Θεοῦ εἰς δύο φύλλα.
- 106) 'Αναφορά 1072 'Επιτρόπων 'Ανατολικῆς 'Ελλάδος.
- 107) Πιστοποιητικόν Νίκου Θεοῦ.
- 108) Περί εἰσπράξεων προσόδων Κορώνης.
- 109) 'Αλλος τρόπος.
- 110) 'Υπολογισμός τῶν προσόδων Πελοποννήσου.

219. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Στρατηγοῦ Σναΐντερ

- 1) 'Επιστολή Σναΐντερ πρὸς Κυβερνήτην 26ης 'Ιουλίου 1829.
- 2) 'Επιστολή Σναΐντερ 28ης 'Ιουλίου 1829.

3) 'Επιστολή Σνάιντερ 7ης Αύγουςτου 1829 μετ' έσωκλείστου έπιστολής (υπογραφή δυσανάγνωστος).

4) 'Επίσης 21ης 'Οκτωβρίου 1829 μετ' έσωκλείστου αντίγραφου διαταγής του 'Υπουργείου τών Στρατιωτικών τής Γαλλίας 11ης Σεπτεμβρίου 1829.

5) 'Επιστολή 11ης Σεπτεμβρίου 1829.

6-27) 'Επιστολαί Σνάιντερ από 13ης 'Ιανουαρίου 1830 μέχρι 12ης 'Ιουλίου 1831.

28) 'Επιστολή Corbet προς Κυβερνήτην 24ης 'Οκτωβρίου 1831.

29) Σχέδιον αυτόγραφον έπιστολής Κυβερνήτου προς Σνάιντερ 16 'Ιουνίου άνευ έτους.

30) 'Επίσης αυτόγραφον 16ης Μαΐου 1831 εκ δύο φύλλων.

31) 'Επίσης 11ης 'Ιουνίου 1831.

32) 'Επίσης 21ης Μαΐου 1831.

33) 'Επίσης 18ης 'Ιουνίου 1831.

34) 'Επίσης 14ης 'Ιουνίου 1831.

35) 'Επίσης 14ης Φεβρουαρίου 1831.

36) 'Επίσης όχι αυτόγραφον 21ης 'Ιουλίου 1831.

37) 'Επίσης όχι αυτόγραφον 23ης 'Ιανουαρίου 1831.

38) 'Επίσης όχι αυτόγραφον 28ης Φεβρουαρίου 1831.

220. Φάκελλος άλληλογραφίας ρωσιστί Προξένου Σαρδηνίας Φανέλλη Σαίδα

1) 'Επιστολή Φανέλλη 16ης 'Απριλίου 1830.

2) 'Επίσης Φανέλλη 22ας Μαΐου 1829.

3) 'Επιστολή Πλάτωνος 'Ομποτόβσκη, 'Υπαλλήλου 'Υπουργείου 'Εξωτερικών. Πετρούπολις 24ης Δεκεμβρίου 1829.

4) 'Αναφορά Κυβερνήτου Φρεγάδας «'Ελισσαβέττα» 14ης 'Ιουνίου 1830.

5) 'Εκθεσις Πλοιάρχου Φρεγάτας «Μαρία». Λιμήν Πατρών, εκ σελίδων 28.

6) 'Επιστολή Σεργίου Μπρόσεβιτς - Πόρος 23 'Οκτωβρίου 1829.

7) 'Επίσης Πέτρου Ζιλούχιν - Βουκουρέστιον 17 'Ιουλίου 1829.

8) 'Αναφορά Κυβερνήτου φρεγάτας «'Ελισσαβέττα» 19ης 'Οκτωβρίου 1829. 'Επισυνάπτεται κατάστασις.

221. Φάκελλος άλληλογραφίας Κοντοσταύλου καί Κοραή

1) 'Επιστολή Κοραή καί Φωτήλα προς Κυβερνήτην 10ης 'Ιανουαρίου 1829.

2) 'Αντίγραφον έπιστολής άνευ υπογραφής 6ης Δεκεμβρίου 1829.

3) 'Επιστολή Κοντοσταύλου προς Κυβερνήτην 27ης Μαΐου 1829.

- 4) 'Επιστολή Κοντοσταύλου πρὸς Κυβερνήτην 27ης Μαΐου 1830.
- 5) 'Επιστολή Κοντοσταύλου πρὸς Κυβερνήτην 13ης Μαρτίου 1830.
- 6) 'Επιστολή Κοντοσταύλου πρὸς Κυβερνήτην 20ης Νοεμβρίου 1828.
- 7) 'Επίσης 5ης Αὐγούστου 1828 ἐκ δύο φύλλων.
- 8) 'Επίσης 14ης Ὀκτωβρίου 1828.
- 9) 'Επίσης 3ης Δεκεμβρίου 1828.
- 10) 'Επιστολή 20ης Φεβρουαρίου 1828.
- 11) 'Επιστολή 14ης Αὐγούστου 1828, μετ' ἐσωκλείστου ἐπιστολῆς Σπυρίδωνος Σκιοῦπη.
- 12) 'Επιστολή 16ης Μαΐου 1828.
- 13) 'Επιστολή 11 Ἀπριλίου 1828.
- 14) 'Επιστολή 19ης Ἀπριλίου 1828.
- 15) Σχέδιον αὐτόγραφον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 18 Ἰουνίου 1831.
- 16) 'Επίσης αὐτόγραφον 14ης Ἰουνίου 1830.

222. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Κλωνάρη καὶ Κλάδου

- 1) 'Επιστολή Κλωνάρη πρὸς Κυβερνήτην 22ας Δεκεμβρίου 1829.
- 2) 'Επιστολή Κλωνάρη πρὸς Κυβερνήτην 19ης Δεκεμβρίου 1829.
- 3) 'Επιστολή Κλωνάρη πρὸς Κυβερνήτην 14ης Σεπτεμβρίου 1829.
- 4) 'Επιστολή Κλάδου πρὸς Κυβερνήτην 8ης Φεβρουαρίου 1828.
- 5) 'Επιστολή Κλάδου πρὸς Κυβερνήτην 10ης Μαΐου 1829.
- 6) Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς πρώτης ἐπιστολῆς.

223. Φάκελλος ἐπιστολῶν Ν. Καλλέργη 1829, 30, 31¹

- 1) 'Επιστολή Καλλέργη 18ης Σεπτεμβρίου 1828.
- 2) 'Επιστολή Καλλέργη 18ης Σεπτεμβρίου 1828.
- 3) 'Επιστολή Καλλέργη 1ης Ὀκτωβρίου 1829 μετ' ἐσωκλείστου ἐπιστολῆς Ι. Μαυροκορδάτου.
- 4) 'Επίσης 17ης Νοεμβρίου 1829.
- 5) 'Επίσης 25ης Ὀκτωβρίου 1829.
- 6) 'Επίσης 30 Νοεμβρίου 1829.
- 7) 'Επίσης 3 Μαρτίου 1829.
- 8) 'Επίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 9) 'Επίσης 22ας Μαΐου 1829 μετ' ἐσωκλείστου ἀναφορᾶς Σοφίας Κοτοπούλη.
- 10) 'Επίσης 14ης Νοεμβρίου 1828.
- 11) 'Επίσης 24ης Μαΐου 1829.
- 12) 'Επίσης 27ης Μαΐου 1829.
- 13) 'Επίσης 6ης Ἰουνίου 1829.

- 14) 'Επίσης 18ης 'Ιουνίου 1829 μετ' έσωκλείστου αναφορᾶς Α.Κ/τίνου.
- 15) 'Επίσης 20ης 'Ιουνίου 1829.
- 16) 'Αντίγραφον Διαταγῆς ὑπ' ἀριθ. 3862 ἀπὸ 6ης 'Ιουνίου 1829.
- 17) 'Επιστολή Καλλέργη πρὸς Κυβερνήτην 6ης 'Ιουλίου 1829.
- 18) 'Επίσης 21ης 'Ιουλίου 1828.
- 19) 'Επίσης 29ης 'Ιουλίου 1829.
- 20) 'Επίσης 30ης 'Ιουλίου 1829 ἐκ δύο φύλλων.
- 21) 'Επίσης 10ης Αὐγούστου 1829 μετὰ σημειώματος ἀνυπογράφου περὶ τῆς διαβάσεως τῶν Ρώσων εἰς τὴν Ροκάνια.
- 22) 'Επίσης 12ης Αὐγούστου 1829 μετ' έσωκλείστου ἐγγράφου τοῦ ἰδίου πρὸς τὸν "Αγιον Χίου ὑπ' ἀριθ. 4315.
- 23) 'Επίσης 14ης Αὐγούστου 1829.
- 24) 'Επίσης 10ης Αὐγούστου μετ' έσωκλείστου λογαριασμοῦ διαφόρων ἐξόδων.
- 25) 'Επίσης 3ης Νοεμβρίου 1829 μετ' έσωκλείστου ἀνυπογράφου ἐπιστολῆς ἐκ Κων/πόλεως περὶ συμπεριφορᾶς Τούρκων.
- 26) 'Επίσης 15ης Νοεμβρίου 1829 ἐκ δύο φύλλων.
- 27) 'Επίσης 30ης Νοεμβρίου 1829 μετ' έσωκλείστου ἐπιστολῆς τοῦ ἰδίου πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἄνευ ἡμερομηνίας μετὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5255 ἐγγράφου πρὸς ἐπίσκοπον καθολικῶν Σύρου ἀπὸ 10ης Δεκεμβρίου 1827 καὶ συνημμένου ἐγγράφου τοῦ Δυτικοῦ ἐπισκόπου Σύρου ἀπὸ 15ης Δεκεμβρίου 1829.
- 28) 'Επίσης 9ης 'Ιανουαρίου 1830.
- 29) 'Επίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 30) 'Επίσης 3ης Φεβρουαρίου 1830.
- 31) 'Επίσης 21ης Φεβρουαρίου 1830 μετ' έσωκλείστου ἀποσπάσματος ἐπιστολῆς ἐκ Κ/πόλεως 17ης Φεβρουαρίου 1830.
- 32) 'Επίσης 21ης Φεβρουαρίου 1830.
- 33) 'Επίσης 21ης Φεβρουαρίου 1830.
- 34) 'Επίσης 3ης Μαρτίου 1830.
- 35) 'Επίσης 3ης Μαρτίου 1830.
- 36) 'Επίσης 17ης Μαρτίου 1830 μετ' ἀποσπάσματος ἐπιστολῆς ἐκ Κων/-πόλεως.
- 37) 'Επίσης 24ης Μαρτίου 1830 μετ' έσωκλείστου καταλόγου εὐπόρων 'Ερμουπόλεως.
- 38) 'Επίσης 31ης Μαρτίου 1830.
- 39) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 11ης 'Απριλίου 1830.
- 40) 'Επίσης 22ας Μαρτίου 1830.
- 41) 'Επιστολή Δ. Καλλέργη πρὸς Κυβερνήτην 27ης Αὐγούστου 1829.
- 42) 'Επίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 43) 'Επίσης 31ης 'Ιουλίου 1831.

- 44) 'Επίσης 31ης 'Ιουλίου 1831.
- 45) 'Επίσης 25ης 'Ιουλίου 1831.
- 46) 'Επίσης 23ης 'Ιουλίου 1831.
- 47) 'Αντίγραφον τοῦ ἰδίου 9ης 'Ιουλίου 1829.
- 48) 'Επίσης 23ης 'Ιουλίου 1831.
- 49) Σχέδιον αὐτόγραφον Κυβερνήτου πρὸς Καλλέργην 16ης Δεκεμβρίου 1831.
- 50) 'Επίσης 25ης 'Ιουλίου 1831 αὐτόγραφον.
- 51) 'Επίσης ἄνευ ἡμερομηνίας, αὐτόγραφον.
- 52) 'Επίσης 24 ἐσπέραν 1831 αὐτόγραφον
- 53) 'Επίσης 24ης 'Ιουλίου 1831 αὐτόγραφον.
- 54) 'Επίσης 13ης Αὐγούστου 1831.

1. 'Εκτακτος 'Επίτροπος 'Αργολίδας ('Απρίλ. 1828 - 16 Μαρτίου 1829), ἑκτακτος ἐπίτροπος Βορείων Κυκλάδων.

224. 'Επιστολαὶ Διαφόρων

1-53) Μόνον σέ τρεῖς ἐξ αὐτῶν σημειώνονται ἀπαντήσεις τοῦ Κυβερνήτου.

225. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Ράδου - 'Εκτάκτου ἀπεσταλμένου 'Αργολίδος ἐτῶν 1829 καὶ 1830

1) 'Επιστολὴ Ράδου 27ης 'Ιουλίου 1830. 'Εσώκλειστος ἐπιστολὴ Καπατζίλάρ καὶ Χαγιά πρὸς τοὺς Καπερνησιώτας.

2-10) 'Επιστολαὶ Ράδου Αὐγούστου 1830 καὶ 1ης Σεπτεμβρίου 1830. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν 26ης Αὐγούστου ἐσωκλείεται προκήρυξις Βεζύρου Μεχμέτ Ρασήφ.

- 11) 'Επιστολὴ Μπεκὴρ Παπούλια.
- 12) 'Επίσης 10ης 'Ιουλίου 1830.
- 13) 'Επίσης 7ης 'Ιουλίου 1830 ἐκ δύο φύλλων.
- 14) 'Επίσης 4ης 'Ιουλίου 1830 ἐκ δύο φύλλων.
- 15) 'Επίσης 13ης 'Ιουνίου. 'Εσώκλειστος ἀναφορὰ κατοίκων ἐπαρχιῶν Βονίτσης κ.λ. καὶ Σημεῖωσις εἰδήσεων ἐξ 'Ιωαννίνων.
- 16) 'Επίσης 1ης 'Ιουλίου 1830 ἐκ δύο φύλλων.
- 17) 'Επίσης 22ας 'Ιουνίου 1830.
- 18) 'Επίσης 17ης 'Ιουνίου 1830.
- 19) 'Επίσης 17ης 'Απριλίου 1830.
- 20) 'Επίσης 14ης 'Απριλίου 1830.
- 21) 'Επίσης 12ης Μαΐου 1830 ἐκ δύο φύλλων.
- 22) 'Επίσης 2ας Μαΐου 1830. 'Εσώκλειστα ἐπιστολὴ Γρίβα, ἐπιστολὴ

Βαρδακιώτη καί Σημειώσεις.

23) 'Επίσης 30ης 'Απριλίου 1830.

24) 'Επίσης 9ης 'Απριλίου 1830.

25) 'Επίσης 9ης 'Ιουνίου 1830. 'Εσώκλειστος ἐπιστολή Μακροκρασόπουλου καί ἀναφορά κατοίκων Δυτικῆς 'Ελλάδος τῶν μὴ ἐμπεριεχομένων εἰς τὴν ἐλευθέραν 'Ελλάδα.

26) 'Επίσης 8ης 'Ιουνίου 1830 ἐκ δύο φύλλων.

27) Ἄνευ ἡμερομηνίας ἐκ δύο φύλλων.

28) 'Επίσης 27ης Μαΐου ἐκ δύο φύλλων.

29) 'Επίσης 17ης Μαΐου 1830.

30) 'Επίσης 22ας Μαΐου 1830.

31) 'Επίσης 22ας Μαΐου 1830. 'Εσώκλειστος ἐπιστολή Κων/νου 'Αποστόλου.

32-42) 'Επιστολαί 1829 καί 1830.

43) 'Επιστολή 28ης 'Ιανουαρίου. Ψήφισμα προσωρινῆς Διοικήσεως τῆς 'Ελλάδος.

44-48) 'Επιστολαί Μαρτίου, 'Απριλίου, Μαΐου 1829.

49) 'Επιστολή 19ης Αὐγούστου 1829. 'Εσώκλειστος ἐπιστολή Θ. Γρίβα.

50) 21ης Αὐγούστου 1829.

51) 16ης Μαΐου 1829.

52) 10ης Μαΐου 1829.

53) 1ης Σεπτεμβρίου 1829 ἐκ δύο φύλλων.

54) Ἀντίγραφον ἀναφορᾶς Ὑγειονομείου Ναυπλίου 16ης Μαΐου 1829.

55) Ἐγγραφον Ἐπαρχιακῆς Δημογεροντίας Τριπολιτσᾶς ὑπ' ἀριθ. 1748 13ης Μαΐου 1829.

56) Ἐγγραφον Δημογεροντίας Ναυπάκτου πρὸς τὸν ἑκτακτον ἐπίτροπον Ἀργολίδος 14ης Μαΐου 1829.

226. Φάκελλος ἀλληλογραφίας καί Ἀναφορῶν Βαρώνου Dentgel

1-9) 'Επιστολαί Dentgel πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 'Ιουλίου 1828 μέχρι καί 'Ιανουαρίου 1829.

10) Ἀναφορά ἰδίου ἐκ 12 φύλλων 26ης Φεβρουαρίου 1829.

11-25) Ἀναφοραί Dentgel ἀπὸ 7ης 'Απριλίου μέχρι 28ης Αὐγούστου 1829.

26) Ἀναφορά 19ης Αὐγούστου 1829 ἐκ δύο φύλλων. 'Εσώκλειστον Μιχαήλ Δημ. 21ης Αὐγούστου 1829.

27) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 6ης Αὐγούστου 1829.

28) Σχέδιον ἀπαντήσεως 27ης 'Απριλίου 1829.

29) Σχέδιον ἀπαντήσεως 25ης Αὐγούστου 1829.

30) 'Επιστολή Δεντζέλη πρὸς Κυβερνήτην 31ης Αὐγούστου 1829.

227. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Church

1-11) Ἐπιστολαὶ Τσώρτς ἀπὸ 12ης Ἰανουαρίου μέχρι 18ης Φεβρουαρίου 1828.

12) Κατάλογος τῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Τσώρτς στρατευμάτων.

13) Ἀναφορά Τσώρτς 18ης Φεβρουαρίου 1828.

14) Περίληψις ἀναφορῶν Τσώρτς 17ης Φεβρουαρίου, 18ης Φεβρουαρίου, 1ης καὶ 2ας Μαΐου 1828.

15) Ἐπίσης 20ης καὶ 22ας Φεβρουαρίου.

16) Ἐπίσης ἐπιστολὴ Τσώρτς πρὸς Κυβερνήτην 19ης Φεβρουαρίου 1828.

17) Ἐπιστολὴ Τσώρτς 28ης Φεβρουαρίου 1828.

18) Ὑπόμνημα ἰδίου 13ης Ἰανουαρίου 1827.

19-62) Ἐπιστολαὶ Τσώρτς πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 22ας Φεβρουαρίου 1828 μέχρι 19ης Ἰουλίου 1829.

63) Ἀναφορά Τσώρτς ἀπὸ 5ης καὶ 13ης Φεβρουαρίου 1829.

64) Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς, χωρὶς ἐνδεικτικὰ στοιχεῖα.

65) Αὐτόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Τσώρτς Μαΐου 1831.

66) Ἐπίσης Μαΐου 1831.

67) Ἐπίσης Μαΐου 1831.

228. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Ράμφου

1) Σημείωμα σχηματισμοῦ Γαλλικοῦ Ὑπουργείου.

2) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Ράμφον αὐτόγραφον 14ης Ἰουνίου 1830.

3-16) Ὡσαύτως ἀπὸ 21ης Ἰουνίου 1830 μέχρι 28ης Ἰουλίου 1831.

17) Σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς Ράμφον 5ης Ἰανουαρίου 1831.

18-32) Σχέδια ἐπιστολῶν πρὸς Ράμφον 1830 καὶ 1831.

33) Ἐπιστολὴ Γιαννίτση 28ης Ὀκτωβρίου 1829.

34) Ἐπιστολὴ Ράμφου 8ης Μαρτίου 1828.

35) Ὡσαύτως 13ης Ἀπριλίου 1828. Ἐπισυνάπτεται ἔγγραφον 1828.

36) Ὡσαύτως 27ης Ἀπριλίου. Ἐπισυνάπτονται δύο.

37-84) Ἐπιστολαὶ Ράμφου. Στὴν ὑπ' ἀριθ. 55 τῆς 13ης Ὀκτωβρίου 1829 ἐπισυνάπτεται ἰδιόγραφος ἀπάντησις Κυβερνήτου, στὴν δὲ 78 τῆς 8ης Ἰουνίου 1830 ὑπάρχει μέ μελάνι ἡ σημείωσις «λείπει».

85) Ἐπιστολὴ Ράμφου πρὸς Κυβερνήτην 9ης Ἰουλίου 1830. Ἐπισυνάπτεται 1 ἐπιστολὴ Κουβαρᾶ.

86) Ὡσαύτως 9ης Αὐγούστου 1830.

87) Ὡσαύτως 13ης Αὐγούστου 1830.

88) Ὡσαύτως 12ης Αὐγούστου 1830.

89) Ὡσαύτως 17ης Σεπτεμβρίου. Ἐπισυνάπτεται ἀντίγραφον ἐγγράφου

Ράμφου μετ' ιδιογράφου απαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς τὴν Οἶκον. 'Επιτροπὴν Μεσσηνίας.

90-95) 'Ωσαύτως ἐπιστολαὶ Ράμφου 'Οκτωβρίου 1830.

96) Σχέδιον συνθηκῶν 23ης Νοεμβρίου 1830.

97) 'Επιστολὴ Ράμφου πρὸς Κυβερνήτην 26ης Νοεμβρίου 1830.

98) 'Ωσαύτως Ράμφου πρὸς Κυβερνήτην 29ης Νοεμβρίου 1830. 'Επισυνάπτεται σημειώσις σχηματισμοῦ 'Αγγλικῶ 'Υπουργείου.

99) 'Ωσαύτως 3ης Δεκεμβρίου 1830. 'Επισυνάπτεται ἀνταπόκρισις Temps.

100) 'Ωσαύτως 13ης Δεκεμβρίου 1830.

101) 'Ωσαύτως 17ης Δεκεμβρίου 1830.

102) 'Ωσαύτως 24ης Δεκεμβρίου 1830.

103) 'Ωσαύτως 4ης 'Ιανουαρίου 1831.

104) 'Ωσαύτως 14ης 'Ιανουαρίου 1831. 'Επισυνάπτεται Λ/σμός Διοικητοῦ Μεσσηνιακοῦ Φρουρίου.

105) 'Ωσαύτως 20ης 'Ιανουαρίου 1831.

106) 'Ωσαύτως 21ης 'Ιανουαρίου 1831. 'Επισυνάπτεται α) ἐξέτασις τοῦ πλοιάρχου Χέλμη β) Εἰδήσεις ἐξωτερικοῦ ἐκ Σύρου.

107) 'Επιστολὴ Ράμφου 18ης Φεβρουαρίου 1831 μετ' ιδιογράφου ἀπαντήσεως Κυβερνήτου.

108-129) 'Επιστολαὶ Ράμφου ἀπὸ 28ης Φεβρουαρίου μέχρι 30 'Ιουλίου 1831. Στὴν 112 σημειώνεται «μετ' ἀπαντήσεως», στὴν 120 ἐπισυνάπτεται προκήρυξις πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας.

130) 'Επιστολὴ 1ης Αὐγούστου 1831. 'Επισυνάπτονται α) ἀναφορὰ συμβάντων Σταματελοπούλου β) Κατάστασις ἀφίξεως γ) 'Αναχωρήσεις πλοίων.

131) 'Επιστολὴ Ράμφου 4ης Αὐγούστου 1831.

132) 'Ωσαύτως 4ης Αὐγούστου 1831.

133) 'Ωσαύτως 7ης Αὐγούστου 1831. 'Επισυνάπτεται ἀναφορὰ Γαλλιστί πρὸς τοὺς Διοικητὰς Πόρου.

134) 'Ωσαύτως 12ης Αὐγούστου 1831. 'Επισυνάπτεται ἔγγραφον ἐν ἀντιγράφῳ πρὸς τοὺς Διοικητὰς Ἀρχηγούς καὶ τὸν Διευθυντὴν τοῦ Γαλλικοῦ Βριχίου.

135) 'Ωσαύτως 17ης Αὐγούστου 1831.

136) 'Ωσαύτως 31 Αὐγούστου 1831.

137) 'Ωσαύτως 17 Σεπτεμβρίου 1831.

138) 'Ωσαύτως 17 Σεπτεμβρίου 1831. 'Επισυνάπτεται α) ἔγγραφον γαλλιστί περὶ τῆς καταστάσεως καὶ β) 'Αναφορὰ διαφορῶν.

229. Φάκελλος

Περιέχει βιβλίον καταγραφῆς περιέχον εἰς διάφορα φύλλα αὐτοῦ καταγραφὴν τῶν εἰς διαφόρους πόλεις τοῦ ἐξωτερικοῦ εὐρισκομένων 'Ελλήνων.

230. Φάκελλος ἐπιστολῶν καὶ ἀναφορῶν Carnot

- 1) 'Ιδιόγραφος σημείωσις τῶν ὀνομάτων τῶν ἀξιωματικῶν.
- 2) 'Επιστολή Μανιτάκη πρὸς Carnot 19ης 'Ιουλίου 1829.
- 3) 'Επιστολή L. Isay πρὸς Carnot 29ης 'Ιουλίου 1829.
- 4) 'Επιστολή Καλλέργη πρὸς Carnot 22ας 'Ιουλίου 1829.
- 5) 'Επιστολή Σταυρίδη πρὸς Carnot 16ης 'Ιουλίου 1829.
- 6) 'Επιστολή Θεοδώρου (ἐπίθετον δυσανάγνωστον) πρὸς τὸν ἴδιον 13ης 'Ιουλίου 1829.
- 7) 'Επιστολή διαφόρων πρὸς Carnot 22ας 'Ιουλίου 1829.
- 8) 'Επιστολή Vaub πρὸς ἴδιον 22ας 'Ιουλίου 1829.
- 9) Σχέδιον διοργανώσεως ἐπιτελείου ὑπὸ Carnot 13ης 'Ιουλίου 1829.
- 10) Σχέδιον διοργανώσεως σώματος μηχανικοῦ (ὑπογραφή δυσανάγνωστος).
- 11) Προσωριναὶ ὁδηγίαι ὑπηρεσίας μηχανικοῦ ἄνευ ὑπογραφῆς.
- 12) Τὸ ἴδιον ὑπογεγραμμένον παρὰ Carnot.
- 13) Σχέδιον ὀργανισμοῦ ἐπιτελείου μηχανικοῦ ἄνευ ὑπογραφῆς.
- 14) 'Επίσης ἄνευ ὑπογραφῆς.

231. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Συνταγματάρχου Πιέρρη τῶν ἐτῶν 1829, 1830, 1831

- 1) 'Επιστολή Πιέρρη 27ης Μαρτίου 1828.
- 2) 'Επιστολή Πιέρρη 23ης 'Οκτωβρίου 1828. 'Εσώκλειστα τρία ἀποσπάσματα.
- 3) "Ορκος πίστεως τῶν ἀνδρῶν τοῦ Βου λόχου 10ης Νοεμβρίου 1828.
- 4) 'Επιστολή Πιέρρη πρὸς Κυβερνήτην 19ης Σεπτεμβρίου 1828. 'Εσώκλειστος ἀναφορά Chambell πρὸς Πιέρρη 2ας 'Οκτωβρίου 1828. 'Επίσης ἀναφορά Lahil καὶ σημειώσεις.
- 5) 'Επιστολή Μακέντου πρὸς Κυβερνήτην 7ης Φεβρουαρίου 1829. 'Επιστολή Βότση ἰδίας ἡμερομηνίας.
- 6) 'Επιστολή Πιέρρη πρὸς Κυβερνήτην 7ης Φεβρουαρίου 1829. 'Εσώκλειστα ἐπιστολή A. Latrister πρὸς Πιέρρη 7ης Φεβρουαρίου 1829. 'Επιστολή Tregel 7ης Φεβρουαρίου 1829. 'Εγγραφον 26ης Φεβρουαρίου 1829. 'Απογραφή Στρατιωτικῶν ἀντικειμένων 7ης Φεβρουαρίου 1829. Κατάστασις πυρομαχικῶν τῶν εὑρισκομένων εἰς Μορηᾶν ἐκ δύο φύλλων. 'Ονομαστικός κατάλογος ἀξιωματικῶν Βου τάγματος Μηχανικοῦ. Συνημμένα ἐν ὅλῳ 6.
- 7) 'Επιστολή Πιέρρη πρὸς Κυβερνήτην 13ης Μαΐου 1829.
- 8) Τὸ διπλοῦν τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου.
- 9) 'Επίσης 24ης Μαΐου 1827 ἐγγραφον ὑπ' ἀριθ. 229.
- 10) 'Επίσης ἐγγραφον ὑπ' ἀριθ. 250 14ης 'Ιουνίου 1829. 'Εσώκλειστα ἐγγραφα Πιέρρη ὑπ' ἀριθ. 242, 243 καὶ 248.

- 11) "Εγγραφον ἀριθμός 248 Toublikata 14ης 'Ιουνίου 1829.
- 12) "Εγγραφον ἀριθμός 227 29ης 'Ιουνίου 1829.
- 13) "Εγγραφον Πιέρρη 307 8ης 'Ιουλίου 1829. 'Εσώκλειστον ἔγγραφον Pauzié. "Εγγραφον 273 Πιέρρη πρὸς Συνταγματάρχην Pauzié.
- 14) "Εγγραφον Πιέρρη πρὸς Κυβερνήτην 1828. 'Εσώκλειστον ἔγγραφον Πιέρρη πρὸς Pauzié ἀριθμός 226.
- 15) "Εγγραφον Πιέρρη πρὸς Κυβερνήτην ἀριθμός 319 20ης 'Ιουλίου 1829.
- 16) "Εγγραφον 7ης Σεπτεμβρίου 1829 ἀριθμός 379.
- 17) "Εγγραφον 20ης Σεπτεμβρίου 1829 ἀριθμός 373.
- 18) 'Επίσης 20ης Σεπτεμβρίου ἀριθ. 394. 'Εσώκλειστα α) "Εγγραφον Κυβερνήτου πρὸς Πιέρρη 4ης Σεπτεμβρίου 1829. β) 'Ημερησία διαταγή Πιέρρη 18ης Σεπτεμβρίου 1829. γ) 'Επιστολή Πιέρρη πρὸς Περάκη ἀριθ. 291 δ) "Εγγραφον Κυβερνήτου πρὸς Πιέρρη 6ης Σεπτεμβρίου 1829.
- 19) "Εγγραφον Πιέρρη πρὸς Κυβερνήτην ἀριθ. 404 17ης Σεπτεμβρίου 1829.
- 20) 'Επίσης ὑπ' ἀριθ. 407 29ης Σεπτεμβρίου 1829.
- 21) 'Επίσης ὑπ' ἀριθ. 414 3ης 'Οκτωβρίου 1829. 'Εσώκλειστα ἔγγραφον Πιέρρη πρὸς Tregel 405 3ης 'Οκτωβρίου 1829.
- 22) 'Επίσης ἀριθ. 420 18 'Οκτωβρίου 1829.
- 23) 'Επίσης ἀριθ. 424 19ης 'Οκτωβρίου 1829.
- 24) 'Επίσης ἀριθ. 426 23 'Οκτωβρίου 1829. 'Εσώκλειστα α) 'Επιστολή Πιέρρη πρὸς Tregel ἀριθ. 425 β) 'Επιστολή Pauzie πρὸς ἴδιον ἀριθ. 174.
- 25) 'Επίσης Πιέρρη πρὸς Κυβερνήτην ἀριθ. 453 15ης Νοεμβρίου 1825 'Εσώκλειστον ἔγγραφον Πιέρρη ὑπ' ἀριθ. 452.
- 26) 'Επίσης ἀριθ. 437 7ης Νοεμβρίου 1829.
- 27) 'Επίσης ἄνευ ἡμερομηνίας. 'Εσώκλειστον ἔγγραφον Πιέρρη πρὸς Στρατηγὸν Πίσσαν β) 'Επιστολή Πίσσα πρὸς Πιέρρη. 'Αμφότερα ἀντίγραφα.
- 28) 'Επίσης ἀριθ. 661 12ης Μαΐου 1830.
- 29) 'Επίσης 2ας Μαΐου 1830.
- 30) 'Επίσης ἀριθ. 711 15ης 'Ιουνίου 1830.
- 31) 'Επίσης ἀριθ. 865 19ης Σεπτεμβρίου 1830.
- 32) Κατάστασις Στρατευμάτων 23ης 'Οκτωβρίου 1830 ὑπὸ Πιέρρη.
- 33) Κατάστασις Στρατοπέδου Ναυπάκτου.
- 34) 'Επιστολή Πιέρρη πρὸς Κυβερνήτην ἀριθ. 1037 26.10.1830.
- 35) 'Επιστολή Πιέρρη πρὸς Κυβερνήτην ἀριθ. 1155 8.1.1831.
- 36) 'Επιστολή Πιέρρη πρὸς Κυβερνήτην ἀριθ. 1189 19ης 'Ιανουαρίου 1831.
- 37) 'Επιστολή 27ης Μαΐου 1831 ἀριθ. 1735. 'Εσώκλειστα α) ὑπ' ἀριθ. 1353 ἀναφορά. β) ὑπ' ἀριθ. 528 ἀναφορά καὶ ἐν ὀπισθογράφῳ ἰδιόγραφος ἀπάντησις τοῦ Κυβερνήτου.

- 38) Έγγραφο 1190 26ης Μαΐου 1831.
- 39) Έγγραφο 1279 9ης 'Ιουλίου 1831.
- 40) Έγγραφο 1306 25ης 'Ιουλίου 1831.
- 41) Έγγραφο 1422 22ας Σεπτεμβρίου 1831.
- 42) Αυτόγραφο απάντησις Κυβερνήτου άνευ ήμερομηνίας.
- 43) 'Απάντησις 2ας Δεκεμβρίου 1829.
- 44) 'Αναφορά ύπ' αριθ. 133 20ης Φεβρουαρίου 1829. 'Επισυνάπτεται κατάστασις άξιωματικών Πυροβολικού. 'Επίσης ή ύπ' αριθ. 140 σημείωσις των ζητουμένων υπό του Αύγουστίνου.

232. Φάκελλος Διπλωματικής άλληλογραφίας

Περιέχει Βιβλίον Διπλωματικής άλληλογραφίας φέρον φύλλα γεγραμμένα 35.

233. Φάκελλος άλληλογραφίας Πρίγκηπος Wrede, Διοικητού Πατρών¹

1-16) 'Επιστολαί προς Κυβερνήτην από 22ας Μαΐου 1831 μέχρι 19ης Σεπτεμβρίου 1832.

17) 'Επιστολή 19ης Μαΐου 1831. 'Εσώκλειστα έγγραφο Γραμματείας Στρατιωτικών προς τόν 'ίδιον ύπ' αριθ. 1176 καί έγγραφο απαντητικόν του ίδιου προς Ρόδιον, 'Υπουργόν Στρατιωτικών.

18-31) 'Επιστολαί από 12ης Νοεμβρίου 1829 μέχρι 30 Μαΐου 1831.

32) Σχέδιον αυτόγραφο Κυβερνήτου έπιστολής προς τόν Wrede 19 'Ιανουαρίου άνευ έτους.

33-52) Αυτόγραφα Κυβερνήτου 1831 μέχρι καί της 26ης Σεπτεμβρίου 1831.

53) 'Αντίγραφο έγγραφου 'Αγγλικού Προξενείου Πατρών προς Πρίγκηπα Wrede 7ης 'Απριλίου 1831.

54) 'Αντίγραφο έγγραφου Πρίγκηπος Wrede προς τόν έν Πάτραις 'Αγγλον Πρόξενον.

55) 'Αντίγραφο έγγραφου 'Αγγλου Προξένου προς Πρίγκηπα Wrede 7ης 'Απριλίου 1831.

1. Πρίγκηπας Βαυαρός που κατέφυγε στήν 'Ελλάδα τό 1828 καί χρησιμοποιήθηκε από τόν Καποδίστρια σέ διάφορες άποστολές, ιδίως προς τόν πρίγκηπα Λεοπόλδο του Κοβούργου. Διοικητής του Φρουρίου Πατρών επί Καποδίστρια.

234. Φάκελλος μέ άποσπάσματα έπιστολών, έφημερίδων καί Σημειώσεις

- 1) Διοικητική διαίρεσις των Νήσων.
- 2) 'Εκκλησις περί συλλογής έράνων ύπέρ των όρφανών.

- 3) 'Αποσπάσματα αντιγράφων διαφόρων ἐπιστολῶν.
- 4) 'Απόσπασμα ἐπιστολῆς τοῦ Διοικητοῦ τῆς 'Αχαΐας.
- 5) 'Υπόμνημα περί τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως.
- 6) Οἱ λεγόμενοι ἐναντίοι Μιστρᾶ.
- 7) Δρομολόγιον.
- 8) Διορισμός Προξένου Πατρῶν Ἀγγλου.
- 9) Εἰδήσεις ἐκ Μεσολογγίου 26ης Σεπτεμβρίου 1830.
- 10) 'Ωσάυτως 17ης Σεπτεμβρίου 1830.
- 11) 'Απογραφή Ἀργους.
- 12) Σχέδιον Χρεολογιστικῆς πληρωμῆς τῶν χρεῶν τοῦ Δημοσίου.
- 13) 'Επιτροπή πρὸς ἀνασκευὴν ὑπὸ τοῦ Συνταγματάρχου Φαβιέρου καὶ τῶν λεγομένων κατ' αὐτοῦ.
- 14) 'Απαντήσεις εἰς ἄρθρα ἐφημερίδων.
- 15) Πρὸς τὸν Συντάκτην τῆς Abeille.
- 16) 'Ωσάυτως.
- 17) 'Απόσπασμα Γενικῆς Ἐφημερίδος Γαλλιστί 18ης Ἰανουαρίου 1828.
- 18) 'Ωσάυτως 17ης Ἰανουαρίου 1828.
- 19) 'Ωσάυτως εἰς δύο φύλλα 26ης Ἰανουαρίου 1828.
- 20) Κατάστασις Γερμανῶν στρατιωτῶν εἰς δύο φύλλα.
- 21) 'Απάντησις Κρατῶν εἰς τοὺς Συμμάχους.
- 22) Περί καταπαύσεως Πειρατείας.
- 23) Προσωρινός Στρατιωτικός Ὁργανισμός.
- 24) Ἡμερησία Διαταγὴ πορείας ἱππικοῦ.
- 25) Ἐκθεσις περὶ ἐκρήξεως πανώλους ἐν Μεθώνῃ.
- 26) Ἐκθεσις περὶ κατασχεθείσης ἀλληλογραφίας ὑπὸ... πλοίου.
- 27) Πρόχειρα Στρατιωτικοῦ Κανονισμοῦ ἐκ δύο φύλλων.
- 28) 'Απόσπασμα ἀναφορᾶς χιλιάρχου Ὑψηλάντου.
- 29) Ὀνόματα πειρατῶν.
- 30) Δελτίον Εἰδήσεων Κυβερνήσεως.
- 31) 'Απάντησις εἰς ἀγγλικὸν περιοδικόν.
- 32) Μισθολόγιον.
- 33) Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν Μοναστηρίων.
- 34) Ἐγκαινία Ἱερατικῆς Σχολῆς Πόρου.
- 35) Εἰδήσεις περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ εἰς διάφορα μέρη.
- 36) Ἐπιστολὴ Κόχραν.
- 37) Ἀνάκρισις περὶ τῆς στάσεως Ἀλβανῶν στρατιωτῶν ἐν Μεθώνῃ.
- 38) Κατάλογος ἀλληλογραφίας.
- 39) Κατάλογος συνεισφορῶν.
- 40) Περί Κανονισμοῦ λειτουργίας Στρατοῦ καὶ Στόλου.

41) Τό ύπ' αριθ. 18 φύλλον τῆς Abeille Greque.

42) Τό ύπ' αριθ. 20 φύλλον τῆς Abeille Greque.

43) Ἐντυπος ἐπιστολή τοῦ Γραμματέως τῆς Γαλλικῆς Πρεσβείας ἐν Κωνσταντινουπόλει.

44) Λόγος τοῦ Βασιλέως τῆς Γαλλίας ἔντυπος.

45) Διάφορα ἔντυπα Παγκοσμίου Στατιστικῆς.

46) Ἐντυπον.

235. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Heideck ¹

1-15) Ἐπιστολαί Heideck ἀπό Μαΐου 1827 μέχρι Μαΐου 1828.

16) Ἐπιστολή 8ης Ἀπριλίου 1828. Ἐσώκλειστος ἔκθεσις περὶ ἀναγκαίων ἐπισκευῶν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἀερομύλων.

17-48) Ἐπιστολαί 1828. Στὴν ὑπ' αριθ. 37 ἐσωκλείεται κατάστασις τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ.

49) Ἐγγραφον Heideck πρὸς Κυβερνήτην ὑπ' αριθ. 1648 24ης Φεβρουαρίου 1829 μετὰ δώδεκα συνημμένων ἐγγράφων σχετικῶν μὲ τὴν ἀγοράν ἵππων καὶ διαφόρων ἀντικειμένων τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τὸν λογαριασμὸν αὐτῶν.

50) Ἐπιστολή Heideck πρὸς Κυβερνήτην 23ης Ἰανουαρίου 1830.

51) Ἐπιστολή Heideck πρὸς Κυβερνήτην 31ης Ἰουλίου 1830.

52) Ἐπιστολή Heideck πρὸς Κυβερνήτην ἄνευ ἡμερομηνίας.

53) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 5ης Ἰανουαρίου 1828.

54) Ἐπίσης 24ης Μαΐου 1831.

---

1. Βαυαρὸς συνταγματάρχης (1788-1861), ὁ ὁποῖος ἐφθασε σὸ βαθμὸ τοῦ Στρατηγοῦ, ὅταν γύρισε στὴν πατρίδα του. Κατὰ τὴν ἐπανάσταση ἦλθε στὴν Ἑλλάδα, ὅπου διακρίθηκε σὲ διάφορες μάχες. Τὸ 1828 ὁ Καποδίστριας τὸν διόρισε διοικητὴ Ναυπλίου καὶ Ἀργούς. Μετὰ τὴν ἀνάρρηση τοῦ Ὁθωνος σὸ θρόνο τῆς Ἑλλάδος διετέλεσε μέλος τῆς Ἀντιβασιλείας. Ὑπῆρξε καὶ ποιητής.

236. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Μάριου Φίλη

1-8) Ἐπιστολαί Φίλη πρὸς Κυβερνήτην ἐτῶν 1827 (1), 1830 (1), 1831 (4).

9) Σχέδιον ιδιόγραφον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Φίλην ἄνευ ἡμερομηνίας.

10) Ἐπίσης 27ης Ἰανουαρίου ἄνευ ἔτους.

11) Ἐπίσης τοῦ 1830 ἄνευ ἡμερομηνίας.

237. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Κ. Χορμόβα

Περιέχει 2 ἐπιστολάς τοῦ Χορμόβα πρὸς τὸν Κυβερνήτην, τὴν μίαν ἄνευ ἡμερομηνίας καὶ τὴν ἄλλην μὲ ἡμερομηνίαν 18.5.1831.

238. Φάκελλος

Περιέχει μίαν ἐπιστολήν Α. Κιοσέ από 9ης Σεπτεμβρίου 1831.

239 Φάκελλος ἀλληλογραφίας Χρυσόγελου

- 1) 'Επιστολή Ν. Χρυσόγελου 9ης 'Ιουνίου 1831.
- 2) 'Επιστολή Ν. Χρυσόγελου πρὸς Κυβερνήτην 1ης 'Οκτωβρίου 1831 ὑπ' ἀριθ. 1344 μετ' ἐσωκλείστου μεταφράσεως αὐτῆς.
- 3) 'Αναφορά πρὸς Κυβερνήτην Παρθενίου 'Αρχιερέως Κυρίνης.

240. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Θεοδώρου Κωνσταντίνου καὶ Κονδάκη

- 1) 'Επιστολή Κωνσταντίνου πρὸς Κυβερνήτην 21ης Σεπτεμβρίου 1830.
- 2) 'Επίσης 27ης 'Ιουλίου 1830.
- 3) 'Επίσης 28ης 'Ιουλίου 1830 μετ' ἐσωκλείστων: ἀπόσπασμα γράμματος ἐκ Σμύρνης, εἰδήσεις ἐκ Τριεστίνου, ἐκ Θεσσαλονίκης, τό ὅλον εἰς φύλλα τέσσαρα.
- 4) 'Επίσης 25ης 'Ιουλίου 1830.
- 5) 'Επίσης 20ης Αὐγούστου 1830.
- 6) 'Επίσης 28ης Μαΐου 1830.
- 7) 'Επιστολή Κονδάκη πρὸς Κυβερνήτην 8ης 'Ιουνίου 1831.
- 8) 'Επιστολή Κονδάκη πρὸς Κυβερνήτην 29ης Μαΐου 1831.
- 9) 'Επίσης 30 Αὐγούστου 1831 μετ' ἐσωκλείστου ἐπιστολῆς Παρθενίου (δυσαναγνώστου ἐπωνύμου). Καὶ ἐπὶ τῆς ἰδίας ἐπιστολῆς σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 16ης Δεκεμβρίου 1831.
- 10-20) 'Επιστολαὶ Κονδάκη ἀπὸ 9ης Μαΐου μέχρι 1ης Σεπτεμβρίου 1831.
- 21) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 18ης Μαρτίου 1830.
- 22) 'Επίσης ἰδιόγραφον ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 23) 'Επίσης ἰδιόγραφον 23ης Μαΐου 1831.
- 24) 'Επίσης ἰδιόγραφον 27ης Αὐγούστου 1831.

241. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Καρόρη καὶ Κάσπαρη

- 1) 'Επιστολή Καρόρη 8ης 'Ιουνίου 1831.
- 2) 'Επιστολή Καρόρη 14ης 'Ιουνίου 1831. 'Εσωκλείστον ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς τοῦ ἀστυνόμου Λεονταρίου.
- 3-9) 'Επιστολαὶ ἀπὸ Μαΐου μέχρι Αὐγούστου 1831.
- 10) 'Επιστολή 17ης 'Ιουλίου 1831 μετὰ ἰδιογράφου σχεδίου ἀπαντήσεως Κυβερνήτου.
- 11) 'Επιστολή 22ας 'Ιουλίου 1831 μετ' ἐσωκλείστου ἐπιστολῆς Ν. Μπούκουρα.
- 12) 'Επίσης 20ης 'Ιουνίου 1831.

- 13) 'Επίσης 8ης 'Ιουνίου 1831 μετά ιδιογράφου σημειώσεως Κυβερνήτου.
- 14) 'Επίσης 20ης 'Ιουνίου μετά σχεδίου απαντήσεως Κυβερνήτου.
- 15) 'Επίσης 17ης Νοεμβρίου 1830.
- 16-26) 'Επιστολαί από 17ης Νοεμβρίου 1830 μέχρι 20ης 'Ιανουαρίου 1831.
- 27) 'Ιδιόγραφον σχέδιον απαντήσεως Κυβερνήτου 14ης Αύγουςτου 1830.
- 28) 'Επίσης ιδιόγραφον άνευ ήμερομηνίας.
- 29) 'Επίσης ιδιόγραφον 25ης Αύγουςτου.
- 30) 'Επίσης ιδιόγραφον 18ης Σεπτεμβρίου 1830.
- 31) 'Επίσης ιδιόγραφον 18ης 'Ιουνίου άνευ έτους.
- 32) 'Επίσης όχι αυτόγραφον 13ης 'Ιουνίου 1831.
- 33) 'Επίσης 12ης Μαΐου 1830.
- 34) 'Επίσης 14ης Φεβρουαρίου 1831.
- 35) 'Επίσης 20ης Αύγουςτου 1831.
- 36) 'Επιστολή Κάσπαρη προς Κυβερνήτην 13ης Αύγουςτου 1829.
- 37) 'Επιστολή Κάσπαρη 18ης 'Ιουνίου 1829.

242. Φάκελλος άλληλογραφίας Κορνηλίου

- 1) 'Επιστολή Κορνηλίου προς Κυβερνήτην 4ης Μαρτίου 1831. 'Εσώκλειστος έπιστολή Ι. Κ. Μαυρομιχάλη 5ης 'Απριλίου 1831.
- 2-9) 'Επιστολαί Κορνηλίου 'Ιανουαρίου - Μαρτίου 1831.
- 10) 'Επιστολή 17ης Νοεμβρίου 1830. Σχέδιον απαντήσεως Κυβερνήτου προς Κορνήλιον 24ης Νοεμβρίου 1830.
- 11) 'Επίσης 26ης 'Ιανουαρίου άνευ έτους.
- 12) 'Επίσης 9ης Φεβρουαρίου 1831.
- 13) 'Επίσης 9ης Φεβρουαρίου 1831.
- 14) 'Επίσης αυτόγραφον 12ης Μαΐου 1831.
- 15) 'Επίσης αυτόγραφον 2 'Ιανουαρίου 1830.
- 16) 'Επίσης αυτόγραφον 20ης 'Ιουνίου 1831.
- 17) 'Επίσης αυτόγραφον 15 Φεβρουαρίου 1831.
- 18) 'Επιστολή Μαυράκη προς Κορνήλιον 22ας Φεβρουαρίου 1831.
- 19) 'Επίσης 20ης Φεβρουαρίου 1831 μετά συνημμένης σημειώσεως.
- 20) 'Επίσης 25ης Φεβρουαρίου 1831.
- 21-23) 'Εγγραφα τρία.

243. Φάκελλος

Περιέχει 1 έπιστολήν Γεωργίου Κίτσου.

244. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Ἀριστομένουσ Κουβαρά

- 1) Ἐπιστολή Α. Κουβαρά πρὸς Κυβερνήτην 18ης Αὐγούστου 1831.
- 2) Ἐπίσης 18ης Αὐγούστου 1831.

245. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Καπετανάκη

- 1) Ἐπιστολή Καπετανάκη πρὸς Καποδίστριαν 8ης Σεπτεμβρίου 1831.
- 2) Ἐπίσης 4ης Αὐγούστου 1831.

246. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Κυριακοπούλου

- 1) Ἐπιστολή Κυριακοπούλου πρὸς Κυβερνήτην 6ης Αὐγούστου 1831.
- 2) Ὡσαύτως 4ης Αὐγούστου 1831.
- 3) Ὡσαύτως 8ης Σεπτεμβρίου 1831.

247. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Regnaud Carcas, Προξένου Ρωσσίας ἐν Μάλτα.

- 1) Ἐπιστολή Carcas πρὸς Κυβερνήτην 22ας Φεβρουαρίου 1831.
- 2) Ἐπίσης 17ης Μαρτίου 1831 μετὰ ἐσωκλείστου λογαριασμοῦ τοῦ ξυ-
λουργοῦ Σάρμπ.
- 3) Ἐπίσης 5ης Μαΐου 1831.
- 4) Ἐπίσης 13ης Φεβρουαρίου 1831.
- 5) Ἐπίσης 13ης Φεβρουαρίου 1831.
- 6) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Carcas 1831 ἄνευ μηνός.
- 7) Ἐπίσης 3ης Ἰουνίου 1831.

248. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Κόχραν

- 1) Ἐπιστολή Κόχραν πρὸς Κυβερνήτην 13ης Ὀκτωβρίου 1828.
- 2) Ἐπίσης 1ης Ἰανουαρίου 1828 ἐκ δύο φύλλων.
- 3) Μετάφρασις Γαλλιστί τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς.

249. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Αὐγουστίνου μετὰ Κυβερνήτου

1-103) Ἐπιστολαὶ Αὐγουστίνου πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ Μαρτίου 1828 μέχρι Μαΐου 1830. Στὴν ὑπ' ἀριθ. 21 ἐπισυνάπτονται ἐπιστολή Τσώρτς 14ης Μαρτίου 1829 καὶ Στρατηγοῦ Ντέσελ 21ης Μαρτίου. Στὴν 24 ἐπισυνάπτεται ἐγκύκλιος Αὐγουστίνου, στήν 26 ἀναφορά Παπαρηγοπούλου, στήν 34 ἐπιστολή τοῦ Αὐγουστίνου πρὸς Spencer, στήν 70 ἀναφορά Νάκου, στήν 79 ὀργανισμός ἀτάκτων σωμάτων, στήν 87 περὶ στρατιωτικῶν δυνάμεων ἔκθεσις.

104-130) Σχέδια ἐπιστολῶν αὐτόγραφα Κυβερνήτου πρὸς Αὐγουστίνον ἀπὸ Δεκεμβρίου 1828 μέχρι Μαΐου 1831.

- 131) Στρατιωτική Διαταγή υπ' αριθ. 1410. 'Επισυνάπτεται κατάστασις τῶν Ταγμάτων.
- 132) 'Αντίγραφον συναλλαγματικῆς Στάμου Λογοθέτου.
- 133) Διοικητικὴ διαίρεσις Πελοποννήσου.
- 134) Αὐτόγραφον Κολοκοτρώνη. 'Υποβολή καταλόγου Γερουσιαστῶν Πελοποννήσου.
- 135) 'Αναφορά 5ης Μαΐου 1831.
- 136) 'Αναφορά Αὐγουστίνου 28ης Φεβρουαρίου 1829.
- 137) 'Επιστολή Σπένσερ πρὸς Αὐγουστῖνον.
- 138) 'Επιστολή Σπανιολάκη 13ης Μαρτίου 1829.
- 139) 'Αναφορά 10ης 'Οκτωβρίου 1829. 'Επισυνάπτονται ὁδηγίαι διὰ τόν Ταμίαν.
- 140) 'Επιστολή ἐκ Σύρου 11ης τρέχοντος 1829.
- 141) 'Επιστολή ἐκ Σύρου 8ης Αὐγούστου 1831.
- 142) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς Μ. Κάρρουν.
- 143) 'Επιστολή 'Ανδρούτσου.
- 144) 'Επιστολή 15ης 'Ιουλίου 1831.
- 145) 'Επιστολή 10ης 'Ιουλίου 1831.
- 146) 'Επιστολή 18ης 'Ιουλίου 1831.
- 147) 'Επιστολή 5ης Σεπτεμβρίου 1831.
- 148) 'Επιστολή Γερμανιστί 2ας 'Απριλίου 1829.

250. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Μαυρογένη

1-4) Περιέχει 4 ἐπιστολάς τοῦ Μαυρογένη πρὸς τόν Κυβερνήτην ἐκ τῶν ὁποίων 3 φέρουν χρονολογίας τοῦ 1828 καὶ 1 τοῦ 1831.

251. Φάκελλος 'Αλληλογραφίας Ἰωάννου καὶ Γεωργίου Μελά

- 1) 'Επιστολή Γεωργίου Μελά 15ης 'Ιανουαρίου 1828.
- 2) 'Επιστολή 'Ιωάννου Μελά πρὸς Κυβερνήτην 29ης 'Ιουλίου 1831.
- 3) 'Επίσης 25ης Μαΐου 1831.
- 4) 'Επίσης 25ης 'Ιουλίου 1831.
- 5) 'Επίσης 25ης 'Ιουλίου 1831. 'Εσώκλειστος ἀναφορά πολιτῶν Πατρῶν πρὸς τόν Κυβερνήτην καὶ ἑτέρα τῶν αὐτῶν πρὸς τόν Διοικητὴν Πατρῶν.
- 6) 'Επίσης 9ης 'Ιουλίου 1831.
- 7) 'Επίσης 8ης 'Ιουλίου 1831.
- 8) 'Επίσης 17ης 'Ιουνίου 1831.
- 9) 'Επίσης 15ης 'Ιουνίου 1831.
- 10) 'Επίσης 9ης 'Ιουνίου 1831.
- 11) 'Επίσης 8ης 'Ιουνίου 1831.

- 12) 'Επίσης 5ης Αύγουςτου 1831 μετά ιδιογράφου σχεδίου απαντήσεως Κυβερνήτου.
- 13) 'Επίσης 15ης Αύγουςτου 1831.
- 14) 'Επίσης 8ης Αύγουςτου 1831 μετά ιδιογράφου σχεδίου απαντήσεως Κυβερνήτου.
- 15) 'Επίσης 15ης Αύγουςτου μετά ιδιογράφου Σχεδίου απαντήσεως Κυβερνήτου.
- 16) 'Επίσης 16ης Αύγουςτου 1831.
- 17) 'Επίσης 22ας Αύγουςτου. Μετά ιδιογράφου σχεδίου απαντήσεως Κυβερνήτου.
- 18) 'Επίσης 22ας Αύγουςτου 1832 μετά ιδιογράφου απαντήσεως Κυβερνήτου.
- 19) 'Επίσης 10ης Αύγουςτου 1831 μετά σχεδίου απαντήσεως Κυβερνήτου όχι αυτόγράφου.
- 20) 'Επίσης 2ας Σεπτεμβρίου 1831.
- 21) 'Επίσης 16ης Σεπτεμβρίου 1831 μετά ιδιογράφου σχεδίου απαντήσεως Κυβερνήτου.
- 22) 'Επίσης 20ης Σεπτεμβρίου 1831.
- 23) 'Ιδιόγραφον σχέδιον απαντήσεως Κυβερνήτου προς Μελᾶν 24ης Αύγουςτου 1831.
- 24) 'Επίσης 13ης 'Ιουλίου ἄνευ ἔτους.
- 25) 'Επίσης 20ης 'Ιουλίου 1831.
- 26) 'Επίσης 22ας 'Ιουνίου 1831.
- 27) 'Επίσης 13ης 'Ιουνίου 1831
- 28) Σχέδιον απαντήσεως όχι αυτόγραφον 19ης Μαΐου 1831.
- 29) 'Επίσης 11ης Σεπτεμβρίου ἄνευ ἔτους, όχι αυτόγραφον.
- 30) 'Επιστολή 'Ιωάννου Μελᾶ προς Κυβερνήτην ἐκ δύο φύλλων 18ης 'Ιουλίου 1831.

252. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Μαροπούλου

- 1) 'Επιστολή Μαροπούλου 27ης 'Ιουνίου 1829.
- 2) 'Επίσης 27ης 'Ιουνίου 1829.

253. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Marcand¹

- 1) 'Επιστολή Hignons προς Marchand 3ης Νοεμβρίου 1829.
- 2) 'Επιστολή Marcand προς Κυβερνήτην 7ης 'Απριλίου 1829.
- 3) 'Επίσης 18ης 'Απριλίου 1829.

---

1. 'Επίτροπος τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως στό Γαλλικό στρατό τῆς Πελοποννήσου.

254. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Martin

- 1) 'Επιστολή Martin πρὸς Κυβερνήτην 5ης 'Ιουνίου 1829.
- 2) Κατάστασις ἐκ Ναυαρίνου φορτωθέντων εἰδῶν στρατοπαιδεύσεως καὶ παραδοθέντων εἰς τὸν Martin 16ης Μαΐου 1829.
- 3) Σχέδιον ἀπαντήσεως πρὸς Martin ἄνευ ἡμερομηνίας.

255. Φάκελλος ἀναφορῶν Γεωργίου Μαυρομάτη

- 1) 'Επιστολή Μαυρογένη 15ης 'Ιουλίου 1828.
- 2) 'Αναφορά Μαυρομάτη πρὸς Κυβερνήτην ὑπ' ἀριθ. 2040, 22ας 'Οκτωβρίου 1828.
- 3) 'Επίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 4) 'Επίσης 1ης 'Ιανουαρίου 1828.
- 5) 'Επίσης 6ης Μαρτίου 1828.
- 6) Σημειώσεις πρὸς Καλλέργην καὶ Μαυρομάτην ἄνευ ἡμερομηνίας καὶ ὑπογραφῆς.
- 7) 'Αναφορά Μαυρομάτη πρὸς Κυβερνήτην 2003 10ης 'Οκτωβρίου 1828.
- 8) 'Επίσης 28ης 'Ιουνίου 1828 μετ' ἐσωκλείστου ἐπιστολῆς (ὑπογραφή δυσανάγνωστος).
- 9) 'Επίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 10-22) 'Αναφοραί Μαυρομάτη 1830 καὶ 1831.
- 23) 'Αναφορά 26ης Δεκεμβρίου 1830 μετ' ἐσωκλείστου ἀντιγράφου ἐπιστολῆς πρὸς Χίους.
- 24-28) 'Αναφοραί 1830.
- 29) 'Αναφορά 5ης 'Ιουνίου 1830 μετ' ἐσωκλείστου ἀναφορᾶς ἐξ "Υδρας 31ης Μαΐου 1830.
- 30) 'Επίσης 1ης 'Ιουνίου 1830 μετ' ἐσωκλείστου ἀναφορᾶς ἀνυπογράφου.
- 31) 'Επίσης 23ης Μαΐου 1830 μετ' ἐσωκλείστου ἀναφορᾶς Γκίκα - Γκιώνη ἐξ "Υδρας 21ης Μαΐου 1830 καὶ ἕνας κατάλογος.
- 32) 'Επίσης 15ης Μαΐου 1830.
- 33) 'Επίσης 10ης Μαΐου 1830.
- 34) 'Επίσης 1ης Μαΐου 1830.
- 35) 'Επίσης 20ης Δεκεμβρίου 1829.
- 36) 'Επίσης 6ης 'Ιουνίου 1823 μετ' ἐσωκλείστου ἀναφορᾶς ἐκ Καλαβρύτων καὶ πρακτικοῦ ἐκλογῆς πληρεξουσίων Καλαβρύτων.
- 37) 'Επίσης 9ης Μαΐου 1829.
- 38) 'Επίσης 19ης 'Απριλίου 1829.
- 39) 'Επίσης 27ης 'Απριλίου 1829.
- 40) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Μαυρομάτην 15ης Μαΐου 1831.
- 41-54) 'Επίσης 1830 καὶ 1831.

55) Αὐτόγραφον 19ης Ἰουλίου 1831.

56) Ἐπίσης αὐτόγραφον ἄνευ ἡμερομηνίας.

57-73) Ἐπίσης αὐτόγραφα ἀπὸ Ἰανουαρίου 1830 μέχρι Ἰουλίου 1831.

74) Ἐγγραφον Κυβερνήτου πρὸς τὸν Διοικητὴν Ὑδρας καὶ Σπετσῶν ἀνυπόγραφον, 28ης Δεκεμβρίου 1830.

75) Ἐπιστολὴ ἐξ Ὑδρας 30ης Μαρτίου 1831 (ὑπογραφή δυσανάγνωστος).

256. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Mays¹

1-11) Ἐπιστολαὶ Mays πρὸς Κυβερνήτην 10ης Ὀκτωβρίου 1827 μέχρι Ἰουνίου 1831.

12) Ἐπιστολὴ 22ας Αὐγούστου 1831 μετ' ἐσωκλείστου ἐπιστολῆς Παναγῆ Χαραλάμπους πρὸς Mays.

13) Ἐπιστολὴ 13ης Αὐγούστου 1831 μετ' ἐσωκλείστου ἐπιστολῆς (ὑπογραφή δυσανάγνωστος) πρὸς Mays καὶ ὑπ' ἀριθ. 187 φύλλον ἐφημερίδος Feuille de Commerce.

14) Σχέδιον αὐτόγραφον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Μένιν 15ης Ἰουνίου 1831.

---

1. Συνταγματάρχης, ἐλληνικῆς καταγωγῆς, κάτοικος Μασσαλίας. Τὸ 1805 εἶχε προτείνει στὴν Ἐπτανήσο Πολιτεία νὰ ἔλθει στὴν Κέρκυρα γιὰ νὰ ὀργανώσει τὸν Ἐπτανησιακὸ Στρατό. Ἐπὶ Καποδίστρια προσφέρθηκε νὰ στρατολογήσει Βάσκους, νὰ σχηματίζει σύνταγμα καὶ νὰ κατέβει στὴν Ἑλλάδα.

257. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Μούρτζινου

1) Ἐπιστολὴ Μούρτζινου πρὸς Κυβερνήτην ἄνευ ἡμερομηνίας.

2) Ἐπίσης 28ης Μαρτίου 1829.

3) Ἐπίσης 3ης Μαρτίου 1829.

4) Ἐπίσης 5ης Μαρτίου 1829.

5) Ἐπίσης 3ης Ἀπριλίου 1829 μετ' ἐσωκλείστου σημειώσεως.

6) Ἀναφορὰ Μούρτζινου καὶ ἄλλων ἐκ Μιστρᾶ 30ης Μαΐου 1829.

258. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Αριστείδου καὶ Νικολάου Μωραϊτίνου

1-7) Ἐπιστολαὶ Ἀριστείδου πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 28ης Μαΐου 1826 μέχρι Αὐγούστου 1829.

8) Ἐπιστολὴ Νικολάου Μωραϊτίνου μετ' ἐσωκλείστου ἰδιογράφου ἀπαντήσεως Κυβερνήτου.

9) Ἐπίσης 27ης Μαρτίου 1828.

259. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Marnier καὶ Muller

- 1) Ἐπιστολὴ Marnier πρὸς Κυβερνήτην 28ης Ἰουλίου 1830.
- 2) Ἐπιστολὴ Marnier 29ης Ἰουλίου 1830.
- 3) Ἐπιστολὴ Marnier 16ης Ἰουλίου 1830.
- 4) Ἐπιστολὴ Muller πρὸς Κυβερνήτην 10ης Ἀπριλίου 1828 μετ' ἐσωκλείστου σημειώσεως.
- 5) Ἐπίσης 1ης Φεβρουαρίου 1829.
- 6) Ἐπίσης 10ης Φεβρουαρίου 1829.

260. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Μόστρα Δ.

- 1) Ἐπιστολὴ Μόστρα πρὸς Κυβερνήτην 16ης Νοεμβρίου 1830 μετ' ἐσωκλείστου ἀντιγράφου ἐπιστολῆς ἰδίου πρὸς Κυβερνήτην.
- 2) Ἐπίσης ἀντίγραφον 16ης Δεκεμβρίου 1828 εἰς διπλοῦν.
- 3) Ἐπίσης 21ης Ἰανουαρίου 1830.
- 4) Ἐπίσης 14ης Ἰουλίου 1824.
- 5) Ἐπίσης 9ης Φεβρουαρίου 1826.
- 6) Ἐπίσης 15ης Σεπτεμβρίου 1828.
- 7) Αὐτόγραφον σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς Μόστραν 19 Φεβρουαρίου 1826.
- 8) Ἐπίσης αὐτόγραφον ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 9) Ἐπίσης αὐτόγραφον 26ης Μαΐου 1830.
- 10) Ἐπιστολὴ Μόστρα πρὸς Ribeaupierre 30ης Σεπτεμβρίου 1828.

261. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Μαυροκορδάτου

- 1) Ἐπιστολὴ Μαυροκορδάτου πρὸς Κυβερνήτην 21ης Αὐγούστου 1829. Ἐσωκλειστος ἐπιστολὴ Πλοιάρχου Ἀντωνίου Κριεζῆ 1ης Αὐγούστου 1829 καὶ ἐτέρα ἰδίου 2ας Αὐγούστου 1829.
- 2) Ἐπιστολὴ 20ης Ἰουλίου 1829.
- 3) Ἐπίσης 20ης Ἰουλίου 1829.
- 4) Ἐπίσης 10ης Ἰουλίου 1829.
- 5) Ἐπίσης 2ας Μαρτίου 1829 μετ' ἐσωκλείστου ἐπιστολῆς ναυάρχου Μιαοῦλη 24ης Φεβρουαρίου 1829 καὶ ἐτέρας 11ης Φεβρουαρίου 1829.
- 6) Ἐπίσης 22ας Ὀκτωβρίου 1829 μετ' ἐσωκλείστου αὐτογράφου ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 30ης Ὀκτωβρίου 1829.
- 7) Ἐπίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 8) Ἐπίσης 24ης Ἰουνίου 1829.
- 9) Ἐπίσης 1ης Μαρτίου 1829 μετ' ἐσωκλείστου ἀντιγράφου τοῦ ὑπ' ἀριθ. 266 ἐγγράφου Καίριγγ.

- 10) 'Επίσης 18ης Μαρτίου 1829.
- 11) 'Επίσης 18ης Μαρτίου 1829.
- 12) 'Επίσης 18ης Μαρτίου 1829. 'Εσώκλειστα ἀναφορά ὑπ' ἀριθ. 267 Καίριγγ καὶ ὑπ' ἀριθ. 2313 τῆς 'Επιτροπῆς Ναυτικῶν πρὸς τὸν Καίριγγ.
- 13) 'Επίσης 11ης Δεκεμβρίου ἄνευ ἔτους.
- 14) 'Επίσης 24ης Μαρτίου 1829. 'Εσώκλειστα ἔγγραφα 'Επιτροπῆς Ναυτικῶν 2.407 καὶ 2.449.
- 15) 'Επίσης 12ης 'Οκτωβρίου 1829.
- 16) 'Επίσης 8ης Μαρτίου 1829.
- 17) 'Επίσης 12ης 'Οκτωβρίου 1829.
- 18) 'Επίσης ὑπ' ἀριθ. 1956 20ης 'Οκτωβρίου 1829.
- 19) 'Επίσης 14ης Μαρτίου 1832.
- 20) Σχέδιον ἐγγράφου Κυβερνήσεως πρὸς Μαυροκορδάτον ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 21) 'Επίσης σχέδιον ἐγγράφου ἄνευ ἡμερομηνίας.

262. Φάκελλος ἀλληλογραφίας 'Αγγέλου Μουστοξύδη, προξένου Θεσσαλονίκης

- 1) 'Επιστολὴ Μουστοξύδη 21ης Αὐγούστου 1830.
- 2) 'Επίσης 23ης Δεκεμβρίου 1830.
- 3) 'Επίσης 31ης Δεκεμβρίου 1830. 'Επισυνάπτεται ἀντίγραφον διακοινώσεως πρὸς τὸν Μέγαν Βεζύρην εἰς Γιάννεναν ὑπὸ τῶν Προξένων Γαλλίας καὶ Ρωσσίας.
- 4) 'Ιδιόγραφον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Μουστοξύδη.
- 5) 'Ωσαύτως ἀπὸ 13ης 'Ιουνίου 1831.

263. Φάκελλος ἀλληλογραφίας διαφόρων

1-39) Περιέχει 39 ἐπιστολάς διαφόρων προσώπων μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ κείμενα πού ἤτο δυνατόν νά ἐνσωματωθοῦν στοὺς ἐπώνυμους φακέλλους. Στὴν ἐπιστολὴ ὑπ' ἀριθ. 21 ἐπισυνάπτεται πίναξ εἰσπράξεως φόρων. Στὴν ὑπ' ἀριθ. 34 ἐπισυνάπτονται κατ'ἀλόγος ὑπαλλήλων τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ ἐνδειξίς τοῦ κόμματος εἰς ὃ ἀνήκουν. Εἰς τὰ ἴδια διάφορα περιλαμβάνονται καὶ δύο ἐπιστολαὶ τῆς Δουκίσσης τῆς Πλακεντίας.

264. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Διαφόρων

Περιέχει κείμενα 28 ἐν συνόλῳ προσώπων. Εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 20 ἐπιστολὴν τοῦ Boulecomte τῆς 26ης Φεβρουαρίου 1830 ἐπισυνάπτεται ἰδιόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως τοῦ Κυβερνήτου.

265. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Κοκόνη

- 1) 'Επιστολή Κοκόνη πρὸς Κυβερνήτην 8ης Σεπτεμβρίου 1828.
- 2) 'Επίσης 15ης Μαΐου 1829.
- 3) 'Επίσης 3 'Οκτωβρίου 1828.

266. Φάκελλος ἀναφορῶν Καλογεροπούλου

1-7) 'Αναφοραί Καλογεροπούλου ἀπὸ 15ης Δεκεμβρίου 1827 μέχρι 30ης 'Ιανουαρίου 1831.

267. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Κοδρικᾶ

- 1) 'Επιστολή Κοδρικᾶ πρὸς Κυβερνήτην 30ης Σεπτεμβρίου 1827.
- 2) 'Επίσης 1ης Σεπτεμβρίου 1827.

268. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Καλαμογδάρτη

Περιέχει 1 ἐπιστολή πρὸς τὸν Κυβερνήτην 13ης Αὐγούστου 1829.

269. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Κριεζή

Περιέχει 1 ἐπιστολή 7ης Σεπτεμβρίου 1829.

270. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Κοτζιᾶ

- 1) 'Επιστολή Κοτζιᾶ πρὸς Κυβερνήτην 18ης Δεκεμβρίου 1829.
- 2) 'Επιστολή Κοτζιᾶ 12ης Σεπτεμβρίου 1829.

271. Φάκελλος ἀναφορῶν ἐπιστατῶν Καλαβρύτων

Περιέχει τρεῖς ἀναφοράς ἀπὸ 29ης Μαΐου 1831, 10ης 'Ιουνίου 1831 καὶ 16ης 'Ιουνίου 1831.

272. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Μεταξᾶ Α.

- 1) 'Επιστολή Μεταξᾶ πρὸς Κυβερνήτην 28ης Νοεμβρίου 1828.
- 2) 'Επίσης 28ης Νοεμβρίου 1828. Συνημμένη ἀναφορά ἐμπόρων Σύρου καὶ ἀναφορά Νικολάου Βαλσαμάκη.
- 3-59) 'Επιστολαὶ Μεταξᾶ ἐτῶν 1828, 1829 καὶ 1830.
- 60-85) Σχέδια ἰδιόγραφα ἀπαντήσεων Κυβερνήτου ἐτῶν 1830 καὶ 1831.

273. Φάκελλος άλληλογραφίας Μηνιάκη

Περιέχει 1 έπιστολήν Μηνιάκη 10ης 'Απριλίου 1830.

274. Φάκελλος άλληλογραφίας Bunsen

- 1) 'Επιστολή Bunsen 15ης Νοεμβρίου 1829.
- 2) 'Επιστολή Bunsen 16ης Νοεμβρίου 1829.

275. Φάκελλος έπιστολών Boutieff¹

- 1) 'Επιστολή Boutineff προς Κυβερνήτην 3ης 'Ιουλίου 1828.
- 2) 'Επίσης 28ης 'Ιανουαρίου 1828.
- 3) 'Επίσης 14ης Νοεμβρίου 1829.
- 4) Σχέδιον ιδιόγραφον άπαντήσεως Κυβερνήτου άνευ ήμερομηνίας.

---

1. 'Αντιπρόσωπος τής Ρωσσίας στην Κωνσταντινούπολη.

276. Φάκελλος άλληλογραφίας Broglie

- 1) 'Επιστολή Broglie προς Κυβερνήτην 9ης 'Ιουνίου 1828.
- 2) 'Επίσης 16ης Σεπτεμβρίου 1829.

---

1. Γάλλος πολιτικός, ύπουργός των 'Εξωτερικών τής Γαλλίας 1832-1834, 1835-1836. Πρωθυπουργός κατά την παλινόρθωση.

277. Φάκελλος άλληλογραφίας Bétant, Bezzo, Bignami

- 1-9) 'Επιστολαί Bétant προς Κυβερνήτην από Αύγουστου 1827 μέχρι Αύγουστου 1830.
- 10-18) 'Επιστολαί Bezzo προς Κυβερνήτην 1829, 1830.
- 19) Σχέδιον αυτόγραφον Κυβερνήτου προς Bezzo 2ας Δεκεμβρίου 1830.
- 20) 'Επίσης άνευ ήμερομηνίας.
- 21) 'Επίσης 25ης Μαΐου 1830.
- 22-27) 'Επιστολαί Bignami από 18ης Νοεμβρίου 1827 μέχρι 16ης 'Οκτωβρίου 1828.

278. Φάκελλος άλληλογραφίας Βάλβη και Βούλγαρη

- 1-13) 'Επιστολαί άνωτέρω 1828, 1829, 1830, 1831.
- 14) Σχέδιον άπαντήσεως 2ας Μαρτίου 1831.

279. Φάκελλος άλληλογραφίας Μπούκουρα

- 1-20) 'Επιστολαί Μπούκουρα προς Κυβερνήτην 1830, 1831.

21) 'Επιστολή Μπούκουρα 19ης Αύγούστου μετά ιδιογράφου απαντήσεως Κυβερνήτου.

22) Σχέδιον απαντήσεως Κυβερνήτου προς Μπούκουραν 1ης 'Απριλίου 1831.

23) 'Επίσης 9ης Μαρτίου 1831.

24) 'Επίσης 5ης Φεβρουαρίου 1831.

25) 'Επίσης 20ης Νοεμβρίου 1830.

280. Φάκελλος αλληλογραφίας ιερέως Βενεδίκτου

1-4) 'Επιστολαί Βενεδίκτου από Φεβρουαρίου μέχρι Μαΐου 1831.

5) Σχέδιον απαντήσεως Κυβερνήτου 27ης Φεβρουαρίου 1831.

281. Φάκελλος αλληλογραφίας Βυζαντίου

1) 'Επιστολή Βυζαντίου προς Κυβερνήτην 16ης 'Ιουνίου 1831 μετά ιδιογράφου σχεδίου απαντήσεως.

2-9) 'Επιστολαί Βυζαντίου 1831.

10) 'Επιστολή Βυζαντίου 'Ιουλίου 1831 μετά σχεδίου απαντήσεως.

11) 'Επιστολή 27ης 'Ιουλίου 1831.

12) 'Επιστολή 29ης 'Ιουλίου 1831.

13) 'Επιστολή 29ης 'Ιουλίου 1831 μετ' έσωκλείστου αναφορᾶς καί σχεδίου απαντήσεως.

14) 'Επιστολή 19 Αύγούστου 1831 μετά σχεδίου απαντήσεως.

15) 'Επιστολή 23 Αύγούστου 1831.

16) 'Επιστολή 23 Αύγούστου 1831 μετά σχεδίου απαντήσεως.

17) 'Επιστολή 26ης Αύγούστου 1831 μετ' αντίγραφου δύο εκθέσεων Διοικητοῦ Μεσσηνιακῶν Φρουρίων 23ης 'Ιουλίου 1831 καί 14ης 'Ιουλίου 1831 καί αντίγραφον αποσπάσματος ἐπιστολῶν 'Ιωάννου Μάσσον μετά όπισθογράφου ιδιογράφου απαντήσεως Κυβερνήτου.

18) 'Επίσης 21ης Αύγούστου 1831 μετά όπισθογράφου ιδιογράφου απαντήσεως Κυβερνήτου.

19) 'Επίσης 1ης Σεπτεμβρίου 1831 μετά έσωκλείστου αναφορᾶς Μ. Ζέζα καί όπισθογράφου σχεδίου απαντήσεως.

20) 'Επίσης 2ας Σεπτεμβρίου 1831.

21) 'Επίσης 3ης Σεπτεμβρίου 1831.

22) 'Επίσης 4ης Σεπτεμβρίου 1831 μετ' έσωκλείστου αναφορᾶς Ζέζα.

23) 'Επίσης 20ης Σεπτεμβρίου 1831. Μετά όπισθογράφου σχεδίου απαντήσεως.

24) 'Επίσης 11ης Σεπτεμβρίου 1831 μετ' έσωκλείστου αναφορᾶς Ζέζα.

25) 'Επίσης 15ης Σεπτεμβρίου 1831.

- 26) 'Επίσης 18ης Σεπτεμβρίου 1831.
- 27) Σχέδιον απαντήσεως Κυβερνήτου 13ης 'Ιουλίου 1831.
- 28) Σχέδιον αὐτόγραφον απαντήσεως Κυβερνήτου 21ης 'Ιουλίου 1831.
- 29) 'Επίσης 13ης 'Ιουλίου 1831.
- 30) 'Επίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.

282. Φάκελλος ἐπιστολῶν Κ. Μπότσαρη, Δ. Μπότσαρη καὶ Χρ. Ανδρές

- 1) 'Επιστολή Δ. Μπότσαρη πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 24ης Φεβρουαρίου 1828.
- 2) 'Επίσης 6ης Μαρτίου 1828. 'Επισυνάπτεται ἐπικλήσις Δ. Μπότσαρη πρὸς τοὺς Ἕλληνας.
- 3) 'Επιστολή Δ. Μπότσαρη πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 31ης Ὀκτωβρίου 1827.
- 4) 'Επιστολή Δ. Μπότσαρη πρὸς Κυβερνήτην 23ης Νοεμβρίου 1830.
- 5) 'Επίσης 10 Ἀπριλίου 1830.
- 6) 'Επίσης 31ης Μαρτίου 1830.
- 7) 'Επίσης 18ης Μαρτίου 1829.
- 8) 'Επίσης 3ης Σεπτεμβρίου 1828.
- 9) 'Επίσης Κ. Μπότσαρη πρὸς Κυβερνήτην 1ης 'Ιουλίου 1830.
- 10) 'Επίσης Νότη Μπότσαρη πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου 1828.
- 11) 'Επίσης Νότη Μπότσαρη πρὸς Κυβερνήτην 6ης Δεκεμβρίου 1829.
- 12) 'Επίσης Χρυσούλας Μπότσαρη πρὸς Κυβερνήτην 8ης Φεβρουαρίου 1828.
- 13) 'Επίσης Χρυσούλας Μπότσαρη πρὸς Κυβερνήτην 31.10.1828.
- 14) 'Επίσης Χρυσούλας Μπότσαρη πρὸς Κυβερνήτην 27.6.1830.
- 15) 'Επίσης Χρυσούλας Μπότσαρη πρὸς Κυβερνήτην 2.8.1830.
- 16) 'Επιστολή Χ. Ἀνδρές πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου 1830.
- 17) 'Επίσης ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1829.
- 18) 'Επίσης ἀπὸ 15ης Ἀπριλίου 1830 ἐκ δύο φύλλων.
- 19) 'Επίσης ἀπὸ 11ης Νοεμβρίου 1830.

283. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Bory de Vincent ¹

- 1) 'Επιστολή αὐτοῦ πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 17ης Μαρτίου 1829.
- 2-9) 'Επιστολαὶ ἀπὸ 1ης Αὐγούστου 1829 μέχρι 14 Νοεμβρίου 1830.

---

1. Γάλλος στρατιωτικὸς καὶ φυσιοδίφης (1780-1846). Στὴν ἀποστολὴ τοῦ Μωρέως (1829) πῆρε μέρος ὡς ἀρχηγὸς τῆς. Δημοσίευσε πολλὰ ἐπιστημονικὰ συγγράμματα.

284. Φάκελλος

Περιέχει 1 ἐπιστολή Bertolloti ἀπὸ 28ης Ἰουνίου 1830.

285. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Bailli

- 1) Ἐπιστολή αὐτοῦ πρὸς Κυβερνήτην 22ας Σεπτεμβρίου 1828.
- 2) Ἐπιστολή αὐτοῦ πρὸς Κυβερνήτην 25ης Νοεμβρίου 1828.
- 3) Ἐπιστολή ἰδίου πρὸς Κυβερνήτην 25ης Αὐγούστου 1828. Ἐπισυνάπτεται ἐπιστολή τοῦ αὐτοῦ 22ας Φεβρουαρίου 1828 εἰς διπλοῦν φύλλον.
- 4) Ἐπιστολή Bailli πρὸς Κυβερνήτην 28ης Σεπτεμβρίου 1828.

286. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Βουδούρη

- 1) Ἐπιστολή πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 16 Φεβρουαρίου 1829.
- 2) Ἐπιστολή πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 8ης Φεβρουαρίου 1829. Ἐπισυνάπτεται σημειωτική ἐπιστολή Δήμου.

287. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Bronstand καὶ Bazin

- 1) Ἐπιστολή Bronstand ἀπὸ 11ης Ἰανουαρίου 1829.
- 2) Ἐπιστολή ἰδίου 28ης Δεκεμβρίου 1830.
- 3) Ἐπιστολή Βαζίν ἀπὸ 23ης Φεβρουαρίου 1830.
- 4) Ἐπιστολή Βαζίν ἀπὸ 30ης Αὐγούστου 1830.

288. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Στρατηγοῦ Πίζα

- 1) Ἀναφορά Πίζα πρὸς Κυβερνήτην 8ης Φεβρουαρίου 1828 ἐκ 2 φύλλων.
- 2) Ἐπίσης 3ης Ἰουλίου 1829.
- 3) Ἐπίσης 15ης Ἰουλίου 1829 ὑπ' ἀριθ. 32. Ἐσώκλειστος κατάλογος ὀρφανῶν Ναυπλίου.
- 4) Ἐπίσης 22ας Ἰουλίου 1829.
- 5) Ἐπίσης 25ης Ἰουλίου 1829.
- 6) Ἐπίσης 30ης Ἰουλίου 1829.
- 7) Ἐπίσης 1ης Σεπτεμβρίου 1829. Ἐσώκλειστος κατάστασις ἀνδρῶν καὶ ὕλικοῦ Στρατοῦ Ναυπλίου.
- 8) Ἐπίσης 10ης Αὐγούστου 1829.
- 9) Ἐπίσης 10ης Αὐγούστου 1829.
- 10) Ἐπίσης 7ης Σεπτεμβρίου 1829. Ἐσώκλειστα, Λογ/σμός 20 καλυβῶν ἐν Ναυπλίῳ καὶ λογ/σμός ἐξόδων καθαρισμοῦ πόλεως Ναυπλίου καὶ κατάστασις ὀρφανοπαίδων.
- 11) Ἐπίσης 6ης Σεπτεμβρίου 1829.
- 12) Ἐπίσης 22ας Σεπτεμβρίου 1829.

13) 'Επίσης 2ας 'Οκτωβρίου 1829. 'Εσώκλειστος κατάστασις ἀνδρῶν καὶ ὕλικοῦ στρατοῦ Ναυπλίου.

14-22) 'Επιστολαὶ ἀπὸ 29ης 'Ιανουαρίου μέχρι 10ης Μαρτίου 1830.

23) 'Επιστολὴ Φεβρουαρίου 1829. 'Εσώκλειστα: 'Αναφορὰ φρουράρχου Μεσολογγίου ἀπὸ 20ης Φεβρουαρίου 1830 καὶ ἀναφορὰ ἀστυνόμου 'Ανατολικοῦ ἀπὸ 20ης Φεβρουαρίου 1830.

24) 'Επιστολὴ 11ης Μαρτίου 1830.

25) 'Επιστολὴ 16ης Μαρτίου 1830. 'Εσώκλειστα τρεῖς ἐπιστολαὶ Βελίκου Γιάτζη.

26) 'Επιστολὴ 3ης 'Απριλίου 1830. 'Εσώκλειστος κατάλογος λιποτακτῶν.

27) 'Επιστολὴ 6ης 'Απριλίου 1830. 'Εσώκλειστα δύο ἀναφοραὶ Βελίκου Γιάτζη.

28-35) 'Επιστολαὶ ἀπὸ 10ης 'Απριλίου μέχρι 30ης Μαΐου 1830.

36) 'Επιστολὴ 23ης Μαΐου 1830. 'Εσώκλειστον, Προκήρυξις Πίζα πρὸς τοὺς κατοίκους χωρίου Βάριακα καὶ πρὸς τὸν χιλιάρχον Γεώργιον Τζιόκαν.

37) 'Επίσης 28ης Μαΐου 1830. 'Εσώκλειστα: α) 'Αντίγραφον ἐγγράφου Πίζα πρὸς τὸν 'Αρχηγόν τῶν κατὰ τήν 'Αλβανίαν 'Οθωμανικῶν δυνάμεων. β) 'Αναφορὰ Κοντογιάννη 'Αντίγραφον πρὸς Πίζαν καὶ γ) 'Αναφορὰ κατοίκων Καρυοράχης πρὸς Πίζαν.

38) 'Επίσης 14ης 'Ιουνίου 1830. 'Εσώκλειστον ἐγγραφον Πίζα πρὸς 'Αρχηγόν 'Οθωμανικοῦ Στρατοῦ 'Αλβανίας.

39) 'Επίσης 8ης 'Ιουνίου 1830.

40-64) 'Επιστολαὶ 1830.

65) 'Επίσης 29ης Δεκεμβρίου 1830.

66) 'Επίσης 21ης 'Οκτωβρίου 1830.

67) 'Επίσης 23ης Νοεμβρίου 1830 με' ἐσώκλειστον ἐγγραφον γραμματέως Στρατιωτικῶν πρὸς Πίζαν ὑπ' ἀριθ. 1852.

68) 'Επίσης 18ης Νοεμβρίου 1830.

69) 'Επίσης 11ης 'Ιανουαρίου 1830.

70) 'Επίσης 11ης 'Ιανουαρίου 1830.

71) 'Επίσης 26ης 'Ιανουαρίου 1830.

72) 'Επίσης 27ης 'Ιανουαρίου 1830. 'Εσώκλειστον, μετάφρασις, ἐγγράφου Ρεσίτ Μεχμέτ Βεζύρου πρὸς Πίζαν 9ης 'Ιανουαρίου 1831.

73) 'Επίσης 1ης Φεβρουαρίου 1831.

74) 'Επίσης 20ης Φεβρουαρίου 1831.

75) 'Επίσης 12ης Φεβρουαρίου 1831, ἐσώκλειστον, μετάφρασις Μεγάλου Βεζύρου Μεχμέτ Ρεσίτ πρὸς Πίζαν 5ης Φεβρουαρίου 1831.

76) 'Επίσης 4ης Μαρτίου 1831.

77) 'Αναφορὰ ἀξιωματικῶν πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 20ης 'Ιανουαρίου 1831.

78-98) 'Αναφοραὶ ἀπὸ 6ης Μαρτίου 1831 μέχρι 8ης 'Οκτωβρίου 1831.

- 99) 'Αναφορά ὑπ' ἀριθ. 2763 πρὸς Κυβερνήτην.
- 100) 'Επίσης ἡ ὑπ' ἀριθ. 2764.
- 101) 'Επίσης ἡ ὑπ' ἀριθ. 2765.
- 102) 'Οδηγίαι πρὸς τὸν Πίζαν ἀπὸ 30ης 'Ιανουαρίου 1830.
- 103) Κατάστασις Νεοσυλλέκτων Μοίρας Μακρυνόρους καὶ κατάστασις Νεοσυλλέκτων Μοίρας Ναυπάκτου.
- 104) 'Εγγραφον 'Ελληνικῆς Πολιτείας ἀπὸ 27ης 'Ιανουαρίου 1830 τοῦ Αὐγουστίνου Καποδίστρια.
- 105) 'Αντίγραφον ὁδηγιῶν ὑπ' ἀριθ. 2609 πρὸς Στρατηγὸν Πίζαν ἀπὸ 30ης 'Ιανουαρίου 1830.
- 106) Κατάλογος φαρμάκων τοῦ Νοσοκομείου Ναυπλίου.
- 107) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Πίζαν 23ης Δεκεμβρίου 1829.
- 108) 'Επίσης ἀπὸ 22ας Φεβρουαρίου 1830.
- 109) 'Επίσης ἀπὸ 11ης Μαΐου 1830.
- 110) 'Επίσης ἀπὸ 22ας Μαΐου 1830.
- 111) 'Επίσης ἀπὸ 20ης Μαρτίου 1830.
- 112) 'Επίσης ἀπὸ 16ης Αὐγούστου 1830.
- 113) Σχέδιον αὐτόγραφον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Πίζαν 24ης Μαρτίου 1830.
- 114-134) 'Επίσης αὐτόγραφα Κυβερνήτου ἀπὸ 20ης 'Ιουνίου 1830 μέχρι 20ης Μαΐου 1831.
- 135) 'Επίσης ὄχι αὐτόγραφον Κυβερνήτου 18ης 'Οκτωβρίου 1829.
- 136) 'Επιστολὴ πρὸς Αὐγουστίνον τῆς 3ης 'Οκτωβρίου 1829.

289. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Chantgeri

- 1) 'Επιστολὴ Chantgeri πρὸς Κυβερνήτην 28ης 'Απριλίου 1828.
- 2) 'Επίσης 31ης Μαρτίου 1831.
- 3) Λογαριασμός τῆς Πριγκιπίσσης χήρας 'Αλεξάνδρου Δροσινουῦ.

290. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Γαλάνη Κουμαντουράκη

- 1) 'Επιστολὴ αὐτοῦ πρὸς Κυβερνήτην 8ης Σεπτεμβρίου 1831 μετὰ ἰδιογράφου ἐπ' αὐτῆς ἀπαντήσεως τοῦ Κυβερνήτου.
- 2) 'Αντίγραφον ἐγγράφου συνταγματικῆς ἐπιτροπῆς Σπάρτης ὑπ' ἀριθ. 80 ἀπὸ 4ης Σεπτεμβρίου 1831.

291. Φάκελλος

Περιέχει 1 ἐπιστολὴν τοῦ Πράκτορος τῆς Φιλελληνικῆς 'Εταιρείας Παρισίων Cassui πρὸς τὸν Κυβερνήτην.

292. Φάκελλος άλληλογραφίας Dutrone ¹

1-25) 'Επιστολαί Dutrone πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 11ης 'Οκτωβρίου 1827 μέχρι 18ης Αὐγούστου 1830. Στίς 14 καὶ 18 ἐπισυνάπτονται ιδιόγραφες ἀπαντήσεις τοῦ Κυβερνήτου.

26) 'Εγγραφον Dutrone πρὸς τὴν 'Επιτροπὴν Φυλακῶν τῶν Παρισίων ἐξ 20 φύλλων, ἐν ὧν 41 ἔγγραφα.

27) Σχέδιον ιδιόγραφον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Dutrone 10ης 'Ιουλίου 1830.

28) 'Επίσης 26ης 'Απριλίου 1830.

29) 'Επιστολὴ Dutrone πρὸς Κυβερνήτην 26ης 'Απριλίου 1830.

30) Σχέδιον ἐπιστολῆς Dutrone ἄνευ ἡμερομηνίας.

31) 'Επίσης ἐπιστολὴ Dutrone ἄνευ ἡμερομηνίας.

---

1. Γάλλος φιλέλληνας, σύμβουλος τῆς 'Ελληνικῆς Κυβερνήσεως στὰ ἐκπαιδευτικά. Δικηγόρος στὸ Παρίσι ζήτησε ἀπὸ τὸν 'Εὐνάρδο νὰ κατέβει στὴν 'Ελλάδα, μεταφέροντας καὶ τὴ βιβλιοθήκη του, γιὰ νὰ βοηθήσει στὴν ὀργάνωση τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν. Συνεργάστηκε στενὰ δύο χρόνια μέ τον Καποδίστρια καὶ πρόσφερε θετικές ὑπηρεσίες. Οἱ κομματικές ὁμως ἀντιθέσεις δὲν τὸν ἄφησαν ἀνεπηρέαστο καὶ συντάχθηκε με τὸ ὑπὸ τὸν Κωλέττην γαλλικὸ κόμμα. Τὸ 1831 γύρισε στὸ Παρίσι, ὅπου προπαγάνδιζε ἐναντίον τοῦ Καποδίστρια, χαρακτηρίζοντας τὴ διακυβέρνησή του ὡς ἀπολυταρχική.

293. Φάκελλος άλληλογραφίας Flandin ¹

1) 'Επιστολὴ Flandin πρὸς Κυβερνήτην 7ης Μαΐου 1831.

2) 'Επίσης 4ης Μαΐου 1830.

3) 'Επίσης 17ης 'Οκτωβρίου 1829.

4) 'Αναφορὰ Flandin ἐξ 23 φύλλων.

5) Αὐτόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 12.5.1831.

---

1. Γάλλος εἰδικὸς στὰ οἰκονομικά τοῦ στρατοῦ.

294. Φάκελλος άλληλογραφίας Munie

1) 'Επιστολὴ Munie πρὸς Κυβερνήτην 4ης 'Ιουλίου 1829.

2) 'Επίσης 12ης Σεπτεμβρίου 1827 μετ' ἑσωκλείστου ἐπιστολῆς (δυσανάγνωστος ὑπογραφή).

3) 'Επίσης 28ης 'Ιουνίου 1831.

295. Φάκελλος άλληλογραφίας Mazarowich

1) 'Επιστολὴ τοῦ ἀνωτέρου πρὸς Κυβερνήτην 16ης Σεπτεμβρίου 1827.

2) 'Επίσης 16ης 'Ιουνίου 1828.

3) 'Επίσης 29ης Δεκεμβρίου 1829.

296. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Forster ¹

- 1) 'Επιστολή ἀνωτέρω πρὸς Κυβερνήτην 5ης Δεκεμβρίου 1830.
- 2) 'Επίσης 22ας Σεπτεμβρίου 1828.
- 3) 'Επίσης 26ης Σεπτεμβρίου 1828. 'Εσώκλειστα 9 ἐπιστολαὶ μαθητῶν τοῦ ἐν Κόλχεστ τῆς 'Αγγλίας σεβασμίου Σίμαν.
- 4) 'Επιστολή 22ας Σεπτεμβρίου 1829.

---

1. Πρεσβευτὴς τῆς 'Αγγλίας στό Τουρίνο.

297. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Triburier

- 1) 'Επιστολή ἀνωτέρω πρὸς Κυβερνήτην 3ης 'Ιανουαρίου 1831.
- 2) 'Επίσης 24ης Σεπτεμβρίου 1831.
- 3) 'Επίσης 24ης 'Οκτωβρίου 1829.
- 4) Διαίρεσις τοῦ ἔργου κατὰ κεφάλαια ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 5) 'Επίσης 12ης 'Ιανουαρίου 1829.
- 6) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου ἀπὸ 7ης Φεβρουαρίου ἐκ δύο φύλλων.

298. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Firino ¹

Περιέχει 5 ἐπιστολὰς Μαΐου, 'Ιουνίου, Αὐγούστου 1829.

-
1. Γενικός μισθοδότης τοῦ γαλλικοῦ ἐκστρατευτικοῦ σώματος στὴν Πελοπόννησο.

299. Φάκελλος ἀναφορῶν Μαύρου ¹

- 1-13) 'Αναφοραὶ Μαύρου Φεβρουαρίου, 'Απριλίου, Μαΐου, 'Ιουνίου 1829.

-
1. Διοικητὴς τῶν Μεσσηνιακῶν Φρουρίων.

300. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Φαβρικίου

- 1-4) 'Επιστολαὶ 'Ιουνίου, 'Ιουλίου 1830.
- 5) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 13ης Σεπτεμβρίου 1830.

301. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Γερουσίας

- 1) Διάγγελμα πρὸς τὴν Γερουσίαν 5ης 'Απριλίου 1830.
- 2) 'Εγκύκλιος πρὸς τοὺς Γερουσιαστὰς Σεπτεμβρίου 1829.
- 3) Πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Γερουσίας 28ης 'Οκτωβρίου 1829.
- 4-32) 'Ο Κυβερνήτης πρὸς τὴν Γερουσίαν.
- 33) 'Επίσης αὐτόγραφον ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 34) Μαρτίου 1831.

- 35) 30ης Μαΐου 1831 αὐτόγραφον.
- 36) Ἐπίσης αὐτόγραφον ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 37) Ἐπίσης αὐτόγραφον ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 38) Ἐπίσης αὐτόγραφον ἄνευ ἡμερομηνίας εἰς δύο φύλλα.
- 39) Ἐπίσης αὐτόγραφον 29ης Μαΐου 1831.
- 40) Ἐπίσης αὐτόγραφον 21ης Ἰουνίου 1831.
- 41) Ἐπίσης αὐτόγραφον 4ης Αὐγούστου 1831.
- 42) Ἡ Γερουσία πρὸς τὸν Κυβερνήτην 9ης Νοεμβρίου 1829.
- 43) Ἡ Γερουσία πρὸς τὸν Κυβερνήτην καὶ Ἐυνάρδον 28ης Νοεμβρίου 1829.
- 44) Πίναξ τοῦ Πυροβολικοῦ.
- 45) Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς Συνάϊντερ πρὸς τὸν Κυβερνήτην.

302. Φάκελλος Κυβερνητικῶν Πράξεων

- 1) Σύνταγμα 1827 ἐκ φύλλων γεγραμμένων δέκα.
- 2) Ὡσαύτως ἐκ σελίδων 23.
- 3) Μετάφρασις ἐπιστολῆς πρὸς τὴν Κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν ἐκ φύλλων δύο.
- 4) Δικαιώματα ἐγγυόμενα ὑπὸ τοῦ Συντάγματος πρὸς τοὺς Ἕλληνας.
- 5) Ψήφισμα Δ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἔντυπον.
- 6) Λόγος Κυβερνήτου ἔντυπος.
- 7) Ἐγκύκλιος περὶ συστάσεως Ἐθνικῆς Τραπέζης ἔντυπος.
- 8) Διάγγελμα Κυβερνήτου 30ης Ἰουλίου ἔντυπον.
- 9) Ἐγκύκλιος 18ης Ἰουλίου 1831.
- 10) Ἐγκύκλιος 23ης Ἰουλίου 1831 ἐκ δύο φύλλων.
- 11) Ἐγκύκλιος 31ης Ἰουλίου 1831 ἐκ τριῶν φύλλων.
- 12) Ἐγκύκλιος ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 13) Ἐγκύκλιος ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 14) Ἐγκύκλιος 28ης Ἀπριλίου 1831.
- 15) Ἐγκύκλιος 1ης Αὐγούστου ἔντυπος.
- 16) Σύνταγμα 1827 ἐκ φύλλων γεγραμμένων 11.
- 17) Ψήφισμα Συνελεύσεως Τροιζήνης. Διορισμός Κυβερνήτου.
- 18) Διάγγελμα πρὸς λαόν 12ης Ἰανουαρίου 1828.
- 19) Ὁ Κυβερνήτης πρὸς τὴν Βουλὴν. Διάγγελμα 17 Ἰανουαρίου 1828.
- 20) Ὁ Κυβερνήτης πρὸς τὴν Προσωρινὴν Κυβέρνησιν 17.1.1828.
- 21) Ἐγκύκλιος Συνελεύσεως 18ης Ἰουλίου 1828.
- 22) Περὶ ὄρκου. Ψήφισμα.
- 23) Περὶ ἐσόδων ἐκ δύο φύλλων.
- 24) Σύστασις Ἐθνικῆς Τραπέζης 14ης Δεκεμβρίου 1828.
- 25) Λογοδοσία Κυβερνήτου 14ης Δεκεμβρίου 1828.

26) Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς Ἕλληνας πρὸς συνεισφοράν 16ης Φεβρουαρίου 1828.

27) Πρόσκλησις πρὸς τὸ Πανελλήνιον ὅπως συνδράμει 2ας Ἀπριλίου 1828.

28) Διάγγελμα Κυβερνήτου 20ης Ἰουλίου 1828.

29) Περὶ Ἐθνικῆς συνελεύσεως πρόσκλησις 8ης Ἀπριλίου 1828.

30) Διοικητικὴ διαίρεσις Ἑλλάδος.

31) Ὁργανισμός Πανελληνίου.

32) Περὶ διορισμοῦ Ἐπιτρόπων Διοικητῶν.

33) Σύστασις Πανελληνίου 20ης Ἰανουαρίου 1828.

34) Κώδιξ ψηφισμάτων ἔντυπος.

35) Πρὸς τὸν Πρεσβευτὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆς Μεγάλης Βρετανίας 10ης Σεπτεμβρίου 1828.

36) Ὁργανισμός Γερουσίας 8ης Σεπτεμβρίου 1829.

37) Ὁρκωμοσία ὑπουργῶν 23ης Ὀκτωβρίου 1829.

38) Διακριτικὰ σημεῖα δημοσίων λειτουργῶν.

39) Ἐπίσης.

40) Γερουσίας Γερουσιαστῶν ἐκ δύο φύλλων 16ης Ὀκτωβρίου 1829.

41) Ἐξέλεγξις ἐθνικῶν γαιῶν.

42) Περὶ ἀταξιῶν καὶ ἐπαναστατικῶν κινήσεων Πόρου.

303. Φάκελλος Στρατιωτικῶν Διαταγμάτων 1829-1830

1-38) Διατάγματα.

39) Ἀποκέρυξις Καρατάσου. Ἄνευ ἡμερομηνίας.

40) Καθορισμός Στολῆς, ἄνευ ἡμερομηνίας.

304. Φάκελλος Διαταγμάτων 1829-1830-1831

1-69) Διατάγματα ἀναφερόμενα εἰς διαφόρους κρατικὰς ἀρμοδιότητας. Εἰς τὸν ἀριθ. 53 σημειώνεται «αὐτόγραφον».

305. Διατάγματα

1-33) Εἰς τοὺς ἀριθμούς 4,16 καὶ 25 σημειώνεται «αὐτόγραφον».

306. Φάκελλος Πράξεων Κυβερνήσεως 1828

1-23) Κυβερνητικαὶ Πράξεις.

307. Φάκελλος Ἐγκυκλίων 1830

Περιέχει 37 κείμενα ἐγκυκλίων ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 7 καὶ 17 αὐτόγραφοι τοῦ Κυβερνήτου.

308. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Δομπόλη καί Πολίτικα

- 1-15) 'Επιστολαί Δομπόλη πρὸς Κυβερνήτην 1828-1831.
 16) 'Επιστολή 1ης 'Ιουλίου 1831. 'Εσώκλειστα α) Κατάλογος ἀποβιωσάντων ἀπὸ 21ης 'Ιουνίου β) 'Επιστολή (ὑπογραφή δυσανάγνωστος) ἀπὸ 30ης 'Ιουνίου γ) 'Επιστολή Ρωσιστί καί δ) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς ἄνευ ὑπογραφῆς πρὸς Ζωσιμᾶν.
 17) 'Επίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.
 18) Τουμπλικάτα διαθήκης Δομπόλη ἐντὸς φακέλλου.
 19) 'Αντίγραφον λογαριασμοῦ ἀπὸ 15ης Φεβρουαρίου 1831.
 20) 'Εγγραφον τοῦ Κυβερνήτου πρὸς τὸν Ταμίαν τῆς 'Ελλάδος ἀπὸ 18ης Νοεμβρίου 1829.
 21) 'Αντίγραφον ἐγγράφου Κυβερνήτου ὑπ' ἀριθ. 445 πρὸς Δομπόλην 30ης Δεκεμβρίου 1829.
 22) Σχέδιον ἐγγράφου Κυβερνήτου πρὸς Δομπόλην.
 23) 'Επίσης 29ης 'Ιουλίου 1830.
 24) 'Επίσης 19ης Νοεμβρίου 1829.
 25) 'Επίσης 30ης Νοεμβρίου 1829.
 26) 'Επίσης 11ης 'Ιανουαρίου 1830.
 27) 'Επίσης αὐτόγραφον 26ης 'Οκτωβρίου 1829.
 28) 'Επίσης αὐτόγραφον 24ης Νοεμβρίου 1829. 'Εσώκλειστον ἀντίγραφον ἐγγράφου ἀπὸ 1ης Νοεμβρίου 1829 πρὸς τὴν Οἰκονομικὴν 'Επιτροπὴν.
 29-37) 'Επίσης αὐτόγραφοι Κυβερνήτου ἀπὸ 7ης 'Ιουλίου 1830 μέχρι 5ης Σεπτεμβρίου 1831.
 38) 'Επιστολή Πολίτικα πρὸς Κυβερνήτην 5ης 'Ιανουαρίου 1830.
 39) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Πολίτικαν αὐτόγραφον 4ης 'Ιουνίου 1830.

309. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Δουρούτη

- 1-7) 'Επιστολαί Δουρούτη πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ Μαΐου μέχρι Δεκεμβρίου 1828..

310. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Fabriguette ¹

- 1-30) 'Επιστολαί ἄνωτέρω πρὸς Κυβερνήτην 1829, 1830 καί 1831.

1. 'Αρχιταμίας τοῦ Γαλλικοῦ ἐκστρατευτικοῦ σώματος στήν Πελοπόννησο.

311. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Μαρλιάνη

- 1) 'Επιστολή Μαρλιάνη πρὸς Κυβερνήτην 6ης 'Απριλίου 1830.

2) 'Επίσης 22ας 'Απριλίου 1830. 'Εσώκλειστον αντίγραφον ἐπιστολῆς Μαυριάνη πρὸς Πρίγκηπα Κομβούργον 30ης 'Απριλίου 1830.

3) 'Επίσης 23ης 'Οκτωβρίου 1830.

4) 'Επίσης 1ης Αὐγούστου 1830.

5) 'Επιστολή 27ης 'Απριλίου 1830.

6) 'Επιστολή 30ης Μαΐου 1830. 'Εσώκλειστον αντίγραφον ἐπιστολῆς Μαυριάνη πρὸς Πρίγκηπα Κομβούργον 30ης Μαΐου 1830.

312. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Μορίνου

Περιέχει 1 ἐπιστολήν πρὸς Κυβερνήτην τοῦ 1828 καὶ 2 τοῦ 1829.

313. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Πρωτοβούλου

1-21) 'Επιστολαὶ πρὸς Κυβερνήτην, τοῦ 1831.

22) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου αὐτόγραφον ἄνευ ἡμερομηνίας.

314. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Φιλήμονος

1) 'Επιστολή Φιλήμονος πρὸς Κυβερνήτην 13ης 'Ιουλίου 1831.

2) 'Επίσης 6ης 'Ιουλίου 1831.

315. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Dubourg

1) 'Επιστολή αὐτοῦ πρὸς Κυβερνήτην 20ης Μαΐου 1828.

2) 'Επίσης 12ης 'Οκτωβρίου 1829.

3) 'Επίσης 2ας Δεκεμβρίου 1826.

4) 'Επίσης 18ης Δεκεμβρίου 1826. 'Εσώκλειστον Σχέδιον ἐπιχειρήσεων κατὰ τῶν Τούρκων ἐκ 16 φύλλων.

5) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς ἀνωτέρω ἀπὸ 10ης 'Οκτωβρίου. 'Εσώκλειστος σημείωσις.

316. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Συνταγματάρχου Φαβιέρου

1-7) 'Επιστολαὶ πρὸς Κυβερνήτην 1828 καὶ 1829.

317. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Franchini καὶ Fabricius

1) 'Επιστολή Fabricius πρὸς Κυβερνήτην 29ης Αὐγούστου 1831.

2) Σχέδιον αὐτόγραφον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου ἄνευ ἡμερομηνίας.

3) 'Αναφορά Franchini πρὸς Κυβερνήτην 6ης 'Ιουνίου 1831 μετὰ συνημμένης ὁπισθογράφου ἀναφορᾶς ἐξ ἑπτὰ φύλλων.

318. Φάκελλος

Περιέχει έγγραφα ἀφορῶντα Ἑλλήνας ναύτας φυλακισμένους εἰς τὰς φυλακὰς Ναυστάθμου.

319. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Erantschine

- 1) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς αὐτόν 30ης Μαρτίου 1830.
- 2) Ἐπίσης αὐτόγραφον 24ης Μαΐου 1830.

320. Φάκελλος διαφόρων

- 1) Ἐπιστολὴ Everetti πρὸς Κυβερνήτην 26ης Αὐγούστου 1828 μετ' ἐσωκλείστου ἀπαντήσεως.
- 2) Ἐπιστολὴ Ebel πρὸς Κυβερνήτην 30ης Αὐγούστου 1828.
- 3) Ἐπιστολὴ Κομήσης Etting μετ' ἐσωκλείστων τριῶν σχεδίων ἀπαντήσεων αὐτογράφων Κυβερνήτου.
- 4) Ἐπιστολὴ Ἐλευθερούδη 13ης Φεβρουαρίου 1828.
- 5) Ἐπιστολὴ Ἐδιπίδου 2ας Μαΐου 1830.
- 6) Ἐπιστολὴ Egle 11ης Μαΐου 1829.
- 7) Τρία ποιήματα.

321. Φάκελλος Ἐπιστολῶν Φιλανθρωπικῆς Ἑταιρείας Παρισίων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος

1-16) Ἐγγραφα Φιλανθρωπικῆς Ἑταιρείας 1828 καὶ 1829. Εἰς τό ὑπ' ἀριθ. 11 τῆς 20ης Ἰανουαρίου 1829 ἐπισυνάπτεται σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου καὶ σημειώσεις περὶ φυτεύματος γεωμήλων.

322. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Εὐγενίδου¹

- 1) Ἀναφορὰ αὐτοῦ πρὸς Κυβερνήτην 7ης Μαρτίου 1831. Ἐν ὀπισθογράφῳ σχέδιον αὐτόγραφον Κυβερνήτου.
- 2-5) Ἀναφοραὶ Ἀπριλίου 1831.
- 6) Ἀναφορὰ 8ης Μαΐου 1831. Ἐσώκλειστος ἐπιστολὴ μέ ὑπογραφή Πελασγός Φ.Ρ.Μ. καὶ ἔγγραφον Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς στρατηγόν Τζανετάκην 4ης Μαΐου 1831.
- 7) Ἐπίσης 12ης Μαΐου 1831. Ἐσώκλειστος Ἐπιστολὴ Χριστέα.
- 8) Ἐπίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 9) Ἐπίσης 14ης Μαΐου 1831.
- 10) Ἐπίσης 16ης Μαΐου 1831.
- 11) Ἐπίσης 18ης Μαΐου 1831. Ἐσώκλειστος ἐπιστολὴ Μισεγιάννη πρὸς στρατηγόν Τζανετάκην.

12) 'Επίσης 22ας Μαΐου 1831. 'Εσώκλειστα, αναφορά κατοίκων Μαραθωνίου πρὸς Κυβερνήτην τῆς 1ης Μαΐου 1831 καὶ ἐπιστολὴ Διευθυντοῦ βρικίου «'Αντίζηλος» πρὸς Κυβερνήτην.

13) 'Επίσης 24ης Μαΐου 1831.

14) 'Εσώκλειστος ἐπιστολὴ (ὑπογραφή δυσανάγνωστος). Διακοίνωσις συνταγματικῆς νεολαίας πρὸς Κυβερνήτην καὶ ἑτέρα ἐπιστολὴ Μαυρίδη πρὸς Κυβερνήτην.

15-20) 'Αναφοραί 'Ιουνίου 1831.

21) 'Αναφορά 9ης 'Ιουνίου. 'Εσώκλειστα, ἀντίγραφον ἀναφορᾶς Πικουλᾶκη, Βεῖδῃ, Μαυρομιχάλη πρὸς Εὐγενίδη.

22) 'Αναφορά 20ης 'Ιουνίου 1830. 'Εσώκλειστος ἀναφορά (δυσανάγνωστος ὑπογραφή).

23) 'Επίσης 20ης 'Ιουνίου 1831.

24) 'Επίσης 30ης 'Ιουνίου 1831, ἐκ δύο φύλλων.

25) 'Επίσης 8ης 'Ιουλίου 1831. 'Εσώκλειστος ἀναφορά Κ. Μαυρομιχάλη καὶ Λογαριασμός.

26) 'Αναφορά Πικουλᾶκη πρὸς Εὐγενίδη 29ης 'Ιουνίου 1831.

27) 'Αναφορά Εὐγενίδη πρὸς Κυβερνήτην 3ης 'Ιουλίου 1831. 'Εσώκλειστος ἀναφορά Λιαράκκου πρὸς Εὐγενίδη.

28) 'Επίσης 7ης 'Ιουλίου 1831.

29) 'Επίσης 10ης 'Ιουλίου 1831. 'Εσώκλειστος ἀναφορά α) Μιχαλακέα β) Βεῖδῃ πρὸς Εὐγενίδη.

30) 'Επίσης 14ης 'Ιουλίου 1831. 'Εσώκλειστος ἀναφορά Ν. Μαυρομιχάλη πρὸς Εὐγενίδη.

31) 'Επίσης 17ης 'Ιουλίου 1831. 'Εσώκλειστα, δύο ἀναφοραί Ν. Μαυρομιχάλη πρὸς Εὐγενίδη καὶ 'Αγγελικῆς Σταματελέα πρὸς Μαυρομιχάλην.

32) 'Επίσης 21ης 'Ιουλίου 1831.

33) 'Επίσης 28ης 'Ιουλίου 1831.

34) 'Επίσης 31ης 'Ιουλίου 1831. 'Εσώκλειστος ἀναφορά Ν. Μαυρομιχάλη πρὸς Εὐγενίδη.

35) 'Επίσης 1ης Αὐγούστου 1831.

36) 'Επίσης 4ης Αὐγούστου 1831. 'Εσώκλειστος ἐπιστολὴ τοῦ ἰδίου.

37) 'Επίσης 17ης Αὐγούστου 1831. 'Εσώκλειστος ἐπιστολὴ Κουτσουλιέρη πρὸς στρατηγὸν Τζανετάκην.

38) 'Επίσης 7ης Αὐγούστου 1831. 'Εσώκλειστος ἐπιστολὴ (ὑπογραφή δυσανάγνωστος).

39) 'Επίσης 8ης Αὐγούστου 1831. 'Εσώκλειστον ἀντίγραφον ἐπιστολῆς ἰδίου.

40) 'Επίσης 9ης 'Ιουλίου 1831.

41) 'Επίσης 4ης 'Ιουλίου 1831.

42) 'Επίσης 14ης Αύγουστου 1831. 'Εσώκλειστος αναφορά Διοικητοῦ Μεσσηνιακῶν φρουρίων καὶ ἀπάντησις Εὐγενίδου. 'Οπισθόγραφος ιδιόγραφος ἀπάντησις Κυβερνήτου.

43) 'Επίσης 18ης Αύγουστου 1831. 'Οπισθόγραφον αὐτόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου.

44) 'Επίσης 19ης Αύγουστου 1831.

45) 'Επίσης 22ας Αύγουστου 1831. 'Εσώκλειστος ἐπιστολή πρὸς τὸν Στρατηγὸν Τζανετάκην (δυσανάγνωστος ὑπογραφή).

46) 'Επίσης 26ης Αύγουστου 1831.

47) 'Επίσης 29ης Αύγουστου 1831. 'Εν ὀπισθογράφῳ σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου.

48) 'Επίσης 1ης Σεπτεμβρίου 1831.

49) 'Επίσης 15ης Σεπτεμβρίου 1831. 'Εν ὀπισθογράφῳ ιδιόχειρον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου.

50) 'Επίσης 7ης Σεπτεμβρίου 1831. 'Εσώκλειστος αναφορά Ν. Μαυρομιχάλη πρὸς Εὐγενίδην. 'Οπισθόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου.

51) 'Επίσης 18ης Σεπτεμβρίου 1831.

52) 'Επίσης 7ης Σεπτεμβρίου 1831.

53) 'Επίσης 19ης Φεβρουαρίου 1831.

54) 'Επίσης 19ης Φεβρουαρίου 1831.

55) 'Απόσπασμα ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς Εὐγενίδη.

56) 'Αναφορά κατοίκων 'Αγ. Νικολάου 5ης Αύγουστου 1831. 'Εσώκλειστος ἐπιστολή 3ης Αύγουστου 1831 πρὸς Εὐγενίδην (δυσανάγνωστος ὑπογραφή).

57) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Εὐγενίδην ἄνευ ἡμερομηνίας.

58) 'Επίσης 25ης Μαΐου 1831.

59) 'Επίσης 21ης Μαΐου 1831.

60) 'Επίσης 14ης Μαΐου 1831.

61) 'Επίσης 18ης Μαΐου 1831.

62) 'Επίσης 19ης 'Απριλίου 1831 ἐκ δύο φύλλων.

63) 'Επίσης 12ης Μαρτίου 1831.

64) 'Επίσης αὐτόγραφον Κυβερνήτου 18ης Μαΐου 1831.

65) 'Επίσης αὐτόγραφον Κυβερνήτου 8ης 'Ιουνίου 1831.

66) 'Επίσης 23ης 'Ιουλίου 1831.

67) 'Επίσης 20ης 'Ιουλίου 1831.

68-76) 'Επίσης αὐτόγραφα Κυβερνήτου Μαΐου, 'Ιουνίου, 'Ιουλίου Αὐγούστου 1830.

1. Διοικητὴς Σπάρτης τὸ 1831.

323. Φάκελλος άλληλογραφίας Δούμα Α.

- 1) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς εἰς διπλοῦν ἀπὸ 6ης Φεβρουαρίου 1828 πρὸς Δούμαν ἄνευ ὑπογραφῆς.
- 2-12) 'Επιστολαὶ Δούμα πρὸς Κυβερνήτην 1828, 1829, 1830, 1831.
- 13) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Δούμαν 4ης 'Απριλίου 1830.
- 14) 'Επίσης αὐτόγραφον 13ης 'Ιουνίου 1830.

324. Φάκελλος άλληλογραφίας Dalberg¹

- 1) 'Επιστολὴ αὐτοῦ πρὸς Κυβερνήτην 9ης 'Οκτωβρίου 1826. Αὐτόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου ἐκ Γενεύης.
- 2) 'Επίσης 27ης 'Ιουλίου 1828.
- 3) 'Επίσης 30ης 'Ιουλίου 1828.
- 4) 'Επίσης 31ης 'Ιουλίου 1828.
- 5) 'Επιστολὴ Deschamps πρὸς Κυβερνήτην 20ης 'Ιουνίου 1828.

---

1. Διπλωμάτης, πρεσβευτὴς τῆς Βάδης στό Παρίσι. 'Υπουργός τῶν 'Εξωτερικῶν τῆς Βάδης τό 1809. 'Αργότερα ἔγινε Γάλλος ὑπῆκοος καί τό 1815 παρέστη στό Συνέδριο τῆς Βιέννης ὡς πληρεξούσιος τῆς Γαλλίας. 'Υπῆρξε φιλέλληνα καί μέλος τοῦ Συνδέσμου γιά τήν ὑπεράσπιση τῶν ἐλληνικῶν δικαίων.

325. Φάκελλος άλληλογραφίας Αἰνιάν

- 1) 'Επιστολὴ Αἰνιάν πρὸς Κυβερνήτην 13ης Σεπτεμβρίου 1828.
- 2) Σχέδιον αὐτόγραφον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Αἰνιάν 21ης 'Ιουλίου 1831.

326. Φάκελλος άλληλογραφίας Δαμιράλη

- 1) 'Αναφορὰ Δαμιράλη πρὸς Κυβερνήτην 7ης Σεπτεμβρίου 1831. 'Εσώκλειστα α) 'Αναφορὰ Δημογερόντων Λεωνιδίου πρὸς Διοικητὴν 'Αγίου Πέτρου ἀπὸ 1ης Σεπ/βρίου 1831 β) "Εγγραφον τοποτηρητοῦ Δημητρίου 'Ιωάννου πρὸς τόν Διοικητὴν Πέτρου 2ας Σεπτεμβρίου 1831 γ) Πρακτικόν ἐκλογῆς πληρεξουσίων ἐν Λεωνιδίῳ 31ης Αὐγούστου 1831 δ) Πρακτικόν κατοίκων Λεωνιδίου 30ης Αὐγούστου 1831 ε) "Εγγραφον Δημογεροντίας πρὸς τόν Διοικητὴν Πραστοῦ 30ης Αὐγούστου 1831.
- 2) 'Επίσης 29ης 'Ιουλίου 1831.
- 3) 'Επίσης 20ης 'Ιανουαρίου 1831. 'Εσώκλειστος ἀναφορὰ Δημητρίου Καραλῆ.
- 4) 'Επίσης 28ης 'Ιανουαρίου 1831. 'Εσώκλειστος ἀναφορὰ Θεοδώρου.
- 5) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 17ης Σεπτεμβρίου 1831.
- 6) Σχέδιον αὐτόγραφον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 25ης Σεπ/βρίου 1831.

327. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Διαφόρων

Περιέχει 17 ἐπιστολάς ξένων καί 1 Ἑλληνας.

328. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Desjardins

- 1) Ἐπιστολή Desjardins, παιδαγωγοῦ στό Μόναχο, 17ης Δεκεμβρίου 1827.
- Ἐσώκλειστος κατάλογος Ἑλληνοπαίδων σπουδαστῶν ἐν Μονάχῳ.
- 2-5) Ἐπιστολαί 1828, 1830 καί 1831.
- 6) Μετάφρασις Διατάγματος τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας σχετικόν μέ τόν Desjardins.
- 7) Μετάφρασις ἐγγράφου τοῦ διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας τοῦ Μονάχου 20ης Σεπτεμβρίου 1830.
- 8) Πιστοποιητικόν ἀπό 2ας Ὀκτωβρίου 1830.
- 9) Ἐπίσης ἀπό 5ης Ὀκτωβρίου 1830.
- 10) Ἐπίσης ἀπό 5ης Ὀκτωβρίου 1830.
- 11) Ἐπίσης ἀπό 6ης Ὀκτωβρίου 1830.
- 12) Ἐπίσης ἀπό 26ης Αὐγούστου 1830.
- 13) Ἐπιστολή Προξένου τῆς Βαυαρίας ἐν Τεργέστη πρὸς Καποδίστριαν.
- 14) Ἐπιστολή Περὶν πρὸς Κυβερνήτην 6ης Ὀκτωβρίου 1828.
- 15) Ἐπιστολή Desjardins πρὸς Κυβερνήτην 20ης Μαρτίου 1830.
- 16) Ἐπιστολή 20ης Μαρτίου 1830.
- 17-24) Ἐπιστολαί ἐκ τῶν ὁποίων 6 τοῦ 1829 καί 2 τοῦ 1830.
- 25) Ἐντυπον τοῦ σχολείου Desjardins ἐν Μονάχῳ.

329. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Μαρίνογλου

Περιέχει 7 ἐπιστολάς τοῦ Μαρίνογλου πρὸς τόν Κυβερνήτην τοῦ 1826 καί 1828.

Φορτωτικὴ ἀπό 6ης Σεπτεμβρίου 1828.

Σχέδιον ἀπαντήσεως αὐτόγραφον Κυβερνήτου πρὸς Μαρίνογλου ἀπό 24ης Ὀκτωβρίου 1831.

330. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Μοσπινιώτη, Γυάλια, Δεσπότη

11 ἐπιστολαί ἀνωτέρω πρὸς Κυβερνήτην 1827, 1828, 1829, 1830.

1 Σχέδιον αὐτόγραφον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου.

331. Φάκελλος ἀλληλογραφίας διαφόρων

Περιέχει ἐπιστολάς διαφόρων πρὸς τόν Κυβερνήτην τῶν ἐτῶν 1828, 1829, 1830 καί δύο σχέδια ἀπαντήσεων Κυβερνήτου.

332. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Συνταγματάρχου Heideck

- 1-31) 'Επιστολαί Heideck πρὸς Κυβερνήτην 1829.
- 32) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Heideck 11ης 'Ιουνίου 1829.
- 33) 'Επίσης 26ης 'Ιανουαρίου 1829 ἐκ φύλλων δύο.
- 34) 'Επίσης 25ης 'Ιανουαρίου 1829 ἐκ φύλλων δύο.
- 35) Σχέδιον στρατιωτικὸν συνταχθέν ὑπὸ Heideck ἐκ πέντε φύλλων.
- 36) "Εγγραφος ἐκθεσις τῶν ὑπὸ τοῦ Heideck πεπραγμένων ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει του ἐξ 'Ελλάδος ἐκ φύλλων 6.
- 37) Μετάφρασις αὐτῆς.
- 38) Σχέδιον ἀπαντήσεως αὐτόγραφον πρὸς Heideck.

333. Φάκελλος ἐγγράφων Συνταγματάρχου Heideck

Περιέχει συνολικὰ 32 κείμενα τοῦ Heideck μὲ ἀρκετὰ ἐπισυναπτόμενα σέ μερικὰ ἀπὸ αὐτά, ὅλα τοῦ 1829, καὶ ἀναφερόμενα στίς δραστηριότητες τῶν ἀρμοδιοτήτων του.

334. Φάκελλος μὲ ἐγγραφα ἀφορῶντα παῖδας Μεσολογίου

- 1) 'Υπόμνημα 'Αρχηγῶν τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας τῆς Βενετίας πρὸς τὴν Κυβέρνησιν αὐτῆς.
- 2) 'Επιστολὴ Μουστοξύδη πρὸς Βιάρου Καποδίστριαν.
- 3) 'Επιστολὴ Βιάρου Καποδίστρια πρὸς Μουστοξύδην.
- 4) "Εγγραφον Φιλελληνικῆς 'Εταιρείας Κερκύρας πρὸς Μουστοξύδην.
- 5) "Εγγραφον πληρεξουσιότητος γυναικῶν Μεσολογίου.

335. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Βιάρου Καποδίστρια

- 1) 'Επιστολὴ 14/26 Σεπτεμβρίου 1818.
- 2) 'Αντίγραφον θεσπίσματος 'Ελληνικῆς Πολιτείας ὑπ' ἀριθ. 914. 'Επισυναπτόνται δύο ἐπιστολαί Βιάρου πρὸς Γλαράκην.
- 3) 'Επιστολὴ Βιάρου πρὸς 'Ιγνάτιον ἐκ δύο φύλλων.
- 4) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς Ναυάρχου πρὸς Καποδίστριαν 25ης Σεπτεμβρίου 1827.
- 5) 'Επιστολὴ Βιάρου πρὸς Κυβερνήτην 28ης 'Οκτωβρίου 1827.
- 6) 'Επιστολὴ Βιάρου πρὸς 'Ιγνάτιον 19ης Νοεμβρίου 1827.
- 7) 'Επιστολὴ 'Ιγνατίου πρὸς Βιάρου 30ης Νοεμβρίου 1827.
- 8) "Εγγραφον 'Ελληνικῆς Πολιτείας ὑπ' ἀριθ. 166.
- 9) Αὐτόγραφον ἐπιστολῆς Ναυάρχου 24ης 'Οκτωβρίου 1827.
- 10) 'Επιστολὴ Βιάρου 18ης Νοεμβρίου 1827.
- 11) 'Αντίγραφον ἐπίσημον Κυβερνήτου πρὸς 'Ιγνάτιον ὑπ' ἀριθ. 168.

- 12) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς Πετρόμπεη πρὸς 'Ιγνάτιον.
- 13-40) 'Επιστολαὶ Βιάρου πρὸς Καποδίστριαν 1827 καὶ 1828.
- 41) 'Υπόμνημα Βιάρου περὶ 'Εθνικῶν γαιῶν.

336. Φάκελλος ἐπιστολῶν Δομπόλη πρὸς Κυβερνήτην διαρκούντος τοῦ ταξειδίου τούτου κατὰ τὸ 1819

- 1) 'Επιστολὴ Καποδίστρια πρὸς Δομπόλην 17ης 'Ιουλίου 1818 περὶ τῶν εἰς χεῖρας του εὑρισκομένων ὁμολογιῶν του εἰς διπλοῦν.
- 2-13) 'Επιστολαὶ Δομπόλη πρὸς Καποδίστριαν 1818 καὶ 1819.
- 14) Λογαριασμός ἐσόδων καὶ ἐξόδων Κυβερνήτου 1819.
- 15) Λογαριασμός ἀργυροσκευῆς ἐπιτραπεζίου τοῦ Κυβερνήτου.
- 16) Σχέδιον διαφόρων Στηλῶν.

337. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Σπυρίδωνος Τρικούπη

- 1-10) 'Επιστολαὶ Τρικούπη πρὸς Κυβερνήτην 1828, 1829, 1830.
- 11) Κατάλογος ὑπὸ Σ. Τρικούπη 15ης 'Απριλίου 1829.
- 12) "Εγγραφον 'Υπουργοῦ 'Εξωτερικῶν Τρικούπη ὑπ' ἀριθ. 219 9ης 'Ιουνίου 1829.
- 13) 'Επιστολὴ Τρικούπη πρὸς Κυβερνήτην.
- 14) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Τρικούπην 25ης Σεπτεμβρίου 1830 ἐκ δύο φύλλων.

338. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Τομπάζη

- 1) 'Επιστολὴ Τομπάζη πρὸς Κυβερνήτην 22ας 'Ιουλίου 1826. 'Εν ὀπισθογράφῳ ιδιόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 18ης Μαΐου 1827.
- 2) 'Επίσης 10ης Φεβρουαρίου 1829.
- 3) 'Επίσης 24ης 'Ιανουαρίου 1829.

339. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Γεωργίου Βαῖου

Τρεῖς ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν Κυβερνήτην 'Ιουλίου - Αὐγούστου 1831.

340. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Τομπακάκη

- 1-16) 'Επιστολαὶ Τομπακάκη πρὸς Κυβερνήτην 1831.
- 17) "Εγγραφον 'Αστυνομίας 'Ανδρούβιτσας ὑπ' ἀριθ. 223 πρὸς Τομπακάκην 12ης Αὐγούστου 1831. 'Εσώκλειστος προκήρυξις προκρίτων "Υδρας πρὸς τὴν Συνταγματικὴν ἐπιτροπὴν Σπάρτης.
- 18) "Εγγραφον Τομπακάκη πρὸς Κυβερνήτην 13ης Αὐγούστου 1831.
- 19) 'Επίσης 14ης Αὐγούστου 1831.

20) 'Επίσης 17ης Αύγουστου 1831 μέ όπισθόγραφον αὐτόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου ἀπό 24 Αύγουστου 1831.

21) 'Επίσης 18ης Αύγουστου μέ αὐτόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 24ης Αύγουστου 1831.

22) 'Επίσης 23ης Αύγουστου 1831.

23) 'Επίσης 25ης Αύγουστου 1831 μέ παρά πόδας αὐτόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου.

24-28) 'Επιστολαί Τομπακάκη πρὸς Κυβερνήτην Σεπτεμβρίου 1831.

29) "Εγγραφον Τομπακάκη ὑπ' ἀριθ. 1821 πρὸς τὴν Γραμματεῖαν 'Επικρατείας 22ας Σεπτεμβρίου 1831.

30) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήσεως πρὸς Τομπακάκην 23ης Αύγουστου 1831.

31) 'Επίσης 13ης Αύγουστου 1831.

32) 'Επίσης 2ας Μαΐου 1831.

33) 'Επίσης 20ης Μαρτίου 1831.

34) Αὐτόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 6ης Σεπτεμβρίου 1831.

35) 'Επίσης 17ης Αύγουστου 1831.

36) Αὐτόγραφον 18ης 'Ιουνίου 1831.

37) "Εγγραφον Κουβαρᾶ πρὸς Κυβερνήτην. 'Οπισθογράφως σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Τομπακάκην 16ης Αύγουστου 1831.

341. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Ταγκόπουλου

1) 'Επιστολή Ταγκόπουλου πρὸς Κυβερνήτην 5ης 'Ιουλίου 1830.

2) 'Επίσης 20ης Αύγουστου 1830.

3) 'Επίσης 28ης Φεβρουαρίου 1831.

4) 'Επίσης 22ας Αύγουστου 1831. 'Εσώκλειστα, ἐπιστολή μέ ὑπογραφή δυσανάγνωστη καί ἔγγραφον ἀρχιστρατήγου Γαλλικῶν στρατευμάτων Μωρέως μέ όπισθόγραφον ἀπάντησιν Κυβερνήτου.

5) 'Επίσης 2ας Σεπτεμβρίου 1831.

6) 'Επίσης αὐτόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 14ης 'Ιουλίου 1830.

7) 'Επιστολή ἀνυπόγραφος πρὸς Ταγκόπουλον 27 Σεπτεμβρίου 1830.

342. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Thiersh¹

Περιέχει 4 ἐπιστολές πρὸς τόν Κυβερνήτην τῶν ἐτῶν 1829 -1830.

---

1. Καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου.

343. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Στεφάνου Θεοτόκη

Περιέχει 8 ἐπιστολές τοῦ Στέφ. Θεοτόκη τῶν ἐτῶν 1826, 1827, 1829 καί

1831. 'Επίσης 4 αυτόγραφα απαντήσεων Κυβερνήτου.

344. Φάκελλος ἐπιστολῶν Ἰωσήφ καὶ Αἰμιλίας Wolff

- 1) 'Επιστολή Ι. Wolff πρὸς Κυβερνήτην 11ης 'Απριλίου 1829 ἐκ δύο φύλλων.
- 2) 'Επιστολή Αἰμιλίας Wolff πρὸς Κυβερνήτην 3ης Φεβρουαρίου 1829.

345. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Αθανασίου...

- 1) 'Υπόμνημα αὐτοῦ πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἐκ 10 σελίδων ἀπὸ 5ης 'Ιανουαρίου 1830.
- 2) 'Επιστολή ἄνευ ἡμερομηνίας.

346. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Βαρνακιώτη

- 1-6) 'Επιστολαὶ αὐτοῦ πρὸς Κυβερνήτην. Εἰς τήν 1ην καὶ τήν 5ην ὑπάρχουν ὀπισθόγραφα σχέδια ἀπαντήσεων Κυβερνήτου.

347. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Noronzoff

- 1-10) 'Επιστολαὶ τοῦ ἀνωτέρω πρὸς Καποδίστριαν τῶν ἐτῶν 1823, 1824, 1825, 1827, 1829, 1830 καὶ 1831.

348. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Α. Βλαχόπουλου '

Περιέχει 16 ἐπιστολὰς Βλαχόπουλου πρὸς Κυβερνήτην τῶν ἐτῶν 1829, 1830 καὶ 1831.

---

1. Γραμματέας Στρατιωτικῶν ἐπὶ 'Αντικυβερνητικῆς 'Επιτροπῆς.

349. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Ἰωάννου Βλαχόπουλου

- 1) 'Επιστολή αὐτοῦ πρὸς Κυβερνήτην 27ης Νοεμβρίου 1831.
- 2) 'Επίσης 6ης 'Απριλίου. 'Οπισθόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου.
- 3) 'Επίσης 21ης Σεπτεμβρίου 1830. Παρά πόδας αὐτόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου.
- 4) 'Επίσης 12ης Αὐγούστου 1830.
- 5) 'Επίσης 10ης Μαρτίου 1830.
- 6) 'Επίσης 28ης Δεκεμβρίου 1829. 'Εσώκλειστον ἀντίγραφον ἐγγράφου ὑπ' ἀριθ. 133 ἀνυπόγραφον.
- 7) Σχέδιον ἀπαντήσεως πρὸς Βλαχόπουλον 13 Μαρτίου 1830.
- 8) Σχέδιον ἰδιόγραφον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 9ης 'Ιουνίου 1831.
- 9) 'Επίσης αὐτόγραφον 29ης Αὐγούστου 1830.

350. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Wrede ¹

- 1) 'Επιστολή Wrede πρὸς Κυβερνήτην 25ης 'Οκτωβρίου 1829.
- 2) 'Επίσης 28ης Μαΐου 1829.
- 3) Λογαριασμός ἀπὸ 10ης Μαρτίου 1831.
- 4) 'Επιστολή Wrede πρὸς Κυβερνήτην 20ης Μαρτίου 1830.
- 5) 'Επίσης 24ης Αὐγούστου 1830.
- 6) 'Επίσης 10ης 'Οκτωβρίου 1829.
- 7) 'Επίσης 14ης Αὐγούστου 1831.
- 8) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 9) 'Επίσης 16ης 'Ιανουαρίου 1830 ἐκ δύο φύλλων.
- 10) 'Επίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 11) 'Επίσης αὐτόγραφον 30ης Δεκεμβρίου 1830.

---

1. 'Απεσταλμένος τοῦ Ι. Καποδίστρια στὸν πρίγκηπα Λεοπόλδο. Βλ. ὑποσ. σέ φάκελλο 233.

351. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Γεωργίου Βαλτινοῦ

1-8) 'Επιστολαὶ Βαλτινοῦ πρὸς Κυβερνήτην Μαΐου, 'Ιουνίου, 'Ιουλίου 1829. Στὴν ὑπ' ἀριθ. 4 τῆς 14ης 'Ιουλίου 1829 ἐσώκλειστον ἔγγραφον δημογεροντίας πρὸς τὸν Διοικητὴν Λακωνίας.

352. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Βιτάλη

- 1-4) 'Επιστολαὶ Βιτάλη 1829, 1830.
- 5) 'Αντίγραφον τριῶν ἐπιστολῶν Brayko πρὸς Βιτάλην.

353. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Τζανετάκη

- 1) 'Επιστολή Τζανετάκη πρὸς Κυβερνήτην 13ης 'Ιουλίου 1831.
- 2) 'Επίσης 29ης Αὐγούστου 1831. 'Οπισθογράφως σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου.
- 3) 'Επίσης 6ης 'Ιουλίου 1831.
- 4) 'Επίσης 31ης 'Ιουλίου 1831.
- 5) 'Επίσης 14ης Μαΐου 1831.
- 6) Αὐτόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 18ης Μαΐου 1831.
- 7) 'Επίσης αὐτόγραφον 20ης 'Ιουλίου 1831.

354. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Γεροστάθη Κ.

- 1-42) 'Επιστολαὶ Γεροστάθη πρὸς Κυβερνήτην ἐτῶν 1828, 1829, 1830, 1831.
- 43) Κατάλογος ὑπὸ Γεροστάθη φορτωθέντων ἀντικειμένων εἰς παραλαβὴν

Κυβερνήτου 29ης Μαΐου 1828.

44) Σχέδιον άπαντήσεως Κυβερνήτου πρός Γεροστάθην 23ης 'Απριλίου 1830.

45) 'Επίσης 16ης Νοεμβρίου 1830.

46) 'Επίσης αυτόγραφον Κυβερνήτου 27ης 'Ιανουαρίου 1831.

355. Φάκελλος άλληλογραφίας Μητροπολίτου Ιγνατίου

1-22) 'Επιστολαί 'Ιγνατίου πρός Κυβερνήτην 1827 καί 1828.

23) Αυτόγραφον σχέδιον άπαντήσεως Κυβερνήτου πρός 'Ιγνάτιον 7ης 'Ιουλίου 1828.

356. Φάκελλος άλληλογραφίας καί άναφορών Α. Τζούνη

1) 'Αναφορά Τζούνη πρός Κυβερνήτην 2ας Φεβρουαρίου 1828.

2) 'Επίσης εσώκλειστα α) Σημείωσις Καντιώτη, β) 'Επιστολή Γρηγοριάδη γ) 'Αναφορά Γρηγοριάδη.

3) 'Επίσης 30ης 'Απριλίου 1830. 'Εσώκλειστον, αντίγραφον έγγραφου Θ. Κολοκοτρώνη.

4) 'Επίσης 25ης Μαΐου 1829.

5) 'Επίσης 27ης Μαΐου 1829.

6) 'Επίσης 7ης 'Ιουνίου 1829.

7) 'Επίσης 7ης 'Ιουνίου 1829. 'Εσώκλειστον, αντίγραφον έγγραφου Κολοκοτρώνη.

8) 'Επίσης 23ης 'Ιουνίου 1829. 'Εσώκλειστον, άναφορά άνευ ύπογραφής πρός Τζούνην.

9) 'Επίσης 29ης 'Ιουνίου 1829.

10) 'Επίσης 3ης 'Ιουλίου 1829. 'Εσώκλειστον, έγγραφον 'Αμπελλά 3ης 'Ιουλίου 1829.

11) 'Επίσης 9ης 'Ιουλίου 1829. 'Εσώκλειστον, έγγραφον 'Αμπελλά πρός Τζούνην 4ης 'Ιουνίου 1829.

12-30) 'Επιστολαί Τζούνη 1829, 1830, 1831.

31) 'Επιστολή 30ης 'Ιουνίου 1831. 'Εσώκλειστοι δύο έπιστολαί πρός Κυβερνήτην (ύπογραφή δυσανάγνωστος).

32) 'Αναφορά πρός Τζούνην Α. Σοφιανόπουλου 13ης 'Ιουνίου 1831 έκ δύο φύλλων.

33) 'Επίσης 8ης 'Ιουλίου 1831 έκ δύο φύλλων.

34) 'Επίσης 3ης 'Ιουλίου 1831.

35) Σχέδιον άπαντήσεως πρός Τζούνην 10ης 'Απριλίου 1831.

36) 'Ιδέαι Τζούνη επί τής διαμοιράσεως τών 'Εθνικών γαιών 'Ανυπόγραφον.

37) Συνέχεια σχεδίου άνωτέρω έκ φύλλων δύο άνυπογράφων.

38) Μετάφρασις τοῦ ἀνωτέρω σχεδίου εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐκ δύο φύλλων.

39) Διαταγὴ πρὸς πληρωμὴν 12812 φοινίκων πρὸς πρίγκηπα Βρέδε (Wrede) 5ης Νοεμβρίου 1830 ἄνευ ὑπογραφῆς.

357. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Θεοδώρου Βαλιάνου καὶ Βιλλάνη

1) Ἐπιστολὴ Θ. Βαλιάνου πρὸς Κυβερνήτην 22ας Ἀπριλίου 1828.

2) Ἐπίσης 19ης Αὐγούστου 1828.

3) Ἐπίσης 24ης Ἀπριλίου 1829.

4) Ἐπίσης 30ης Μαΐου 1830 μετ' ἐσωκλείστου ἰδιογράφου ἀπαντήσεως Κυβερνήτου.

5) Ἐπίσης 19ης Αὐγούστου 1830.

6) Αὐτόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Βαλιάνον 29ης Ἰουνίου 1830.

7) Ἐπιστολὴ Ταγματάρχου Βιλλάνη πρὸς Κυβερνήτην ἄνευ ἡμερομηνίας. Ἐσωκλειστα δύο λογαριασμοὶ ἐξόδων στολῶν στρατιωτῶν.

358. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Virlet καὶ Viger

5 ἐπιστολαὶ Virlet 1830 καὶ δύο Viger ἄνευ ἔτους.

359. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Βαρώνου Dolland

1) Ἐπιστολὴ ἀνωτέρω πρὸς Κυβερνήτην 28ης Μαΐου 1829.

2) Ἐπίσης 11ης Σεπτεμβρίου 1828.

3) Αὐτόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 19ης Σεπτεμβρίου, 1829. Ἐσωκλειστος σημείωσις.

360. Φάκελλος ἐπιστολῶν Στεφάνου Βαλιάνου

1-21) Ἐπιστολαὶ Βαλιάνου πρὸς Κυβερνήτην. Αἱ 3 τοῦ 1830 καὶ αἱ ὑπόλοιποι τοῦ 1831.

22) Ἐπίσης 2ας Ἰουλίου 1831. Ἐσωκλειστα α) Ἡ Συνταγματικὴ Ὑδρας πρὸς Ἰάκωβον Παξιμάδην β) Οἱ φίλοι πρὸς Ἀντώνιον Νάζον γ) Ἐπιστολὴ ἀνυπόγραφος καὶ μετάφρασις ἄρθρου Γαλλικοῦ Ταχυδρόμου καὶ Σφαίρας. δ) Οἱ φίλοι πρὸς Μαυρογέννην ε) Ἐπιστολὴ ἀνυπόγραφος πρὸς Ἀντώνιον Νάζον.

23) Ἐπίσης 3ης Ἰουλίου ἄνευ ἔτους.

24) Ἐπίσης ἄνευ ἡμερομηνίας.

25) Ἐπίσης 10ης Ἰουλίου ἐκ τριῶν φύλλων.

26) Ἐπίσης 21ης Ἰουλίου 1831 ἐκ τριῶν φύλλων. Ἐσωκλειστος ἰδιόχειρος ἀπάντησις Κυβερνήτου.

27) Ἐπίσης 21ης Ἰουλίου 1831. Ἐσωκλειστος ἐπιστολὴ πρὸς Βαλλιάνον

Δροσινοῦ καὶ ἀναφορά πολιτῶν Θερμίων.

28) Ἐπίσης 2ας Ἰουλίου 1831.

29) Σχέδια ἀναφορᾶς Βαλιάνου 31ης Ἰουλίου 1831.

30-39) Ἐπιστολαὶ Βαλιάνου πρὸς Κυβερνήτην, Ἰουλίου, Αὐγούστου, Σεπτεμβρίου 1831.

40) Ἀναφορά Ἰωάννου Κοτάκη 12ης Αὐγούστου 1831.

41-44) Σχέδια ἀπαντήσεων Κυβερνήτου πρὸς Βαλιάνον.

45-47) Αὐτόγραφα Κυβερνήτου 20ης Μαΐου, 12ης Αὐγούστου καὶ 15ης Σεπτεμβρίου 1831.

361. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Ἐυνάρδου διὰ τὸ Δάνειον

1) Λογαριασμός Ἐυνάρδου.

2) Λογαριασμός Κυβερνήτου μετὰ Ἐυνάρδου.

3) Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς Ἐυνάρδου πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 26ης Ὀκτωβρίου 1829 ἐκ δύο φύλλων.

4) Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς Ἐυνάρδου ἀπὸ 10ης Μαΐου 1831.

5) Λογαριασμός Ἐυνάρδου μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

6) Αποσπάσματα ἀλληλογραφίας Ἐυνάρδου ἀπὸ 15ης Ὀκτωβρίου 1829, 11ης Αὐγούστου 1830 καὶ 20ης Μαΐου 1831.

7) Λογαριασμός Ἐυνάρδου συμφώνως πρὸς τὴν ἀλληλογραφίαν του.

362. Φάκελλος Δίκης δολοφονίας Κυβερνήτου

1) Ἐκθεσις Παγκαλάκη πρὸς Γλαράκην 15ης Νοεμβρίου 1831.

2) Ἐγγραφον Παγκαλάκη 13ης Νοεμβρίου 1831.

3) Ἐξακολούθησις τῆς Δικογραφίας τῆς ἀφορώσης εἰς τὴν δολοφονίαν τοῦ Κυβερνήτου ἐκ φύλλων ἑπτὰ.

4) Ἀνάκρισις στρατοδικείου 20ης Ὀκτωβρίου 1831 τετράδια ἑπτὰ, σελίδες 133.

363. Φάκελλος

Περίληψις τῶν παρὰ τῆς ἐνταῦθα Ἀστυνομίας συλληφθέντων ἐγγράφων καὶ παρ' αὐτῆς πεμφθέντων μὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 994 ἀναφορὰν τῆς εἰς τὴν Γραμματεῖαν τῆς Ἐπικρατείας, πρὸς δὲ καὶ τὸ ἐξαγόμενον αὐτῶν ἐκ φύλλων ὀκτώ.

364. Φάκελλος

1) α) Ἀναφορά Ἀστυνομίας Ναυπλίου 23ης Αὐγούστου 1831 β) Ἐκθεσις ἀνακρίσεως.

2) α) Παράρτημα, Ἀπόλλωνος 12ης Αὐγούστου 1831 β) Ἀπόλλων ἀριθ.

46 γ) Ὑπόμνημα 12ης Αὐγούστου 1831, ἀριθμός 44-45.

3) Πέντε ἐπιστολαὶ πρὸς διαφόρους ἀσκήμαντοι.

4) Δύο ἐπιστολαὶ τοῦ Ἰωάννου Χατζηπέτρου.

5) 17 ἐπιστολαὶ Ι. Κωλέττη πρὸς διαφόρους.

6) Σχέδιον ὑπομνήματος 1831.

Διὰ τοῦ φακέλλου τούτου περατοῦται ἡ Ἐκθεσις ἀπογραφῆς τοῦ δευτέρου κιβωτίου, ἀρχόμενον ἐκ τῆς σελίδος 46 μέχρι τῆς σελίδος 193, ἥτις ἐλεγχθεῖσα καὶ βεβαιωθείσα καὶ τῶν σελίδων μονογραφηθεισῶν κατὰ φύλλον ὑπογράφεται ὑπὸ τε τοῦ παραδίδοντος καὶ παραλαμβάνοντος.

Ὁ παραδούς

(ὑπ.) Γ. Βλάϊκος

Ὁ παραλαβών

(ὑπ.) Σ. Θεοτόκης

Γ'

['Εν Κερκύρα τῇ δευτέρᾳ τοῦ μηνὸς Μαΐου τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ ἑνεακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ ὀγδόου εἰς τὰ πρῶν ἀνάκτορα καὶ ἐν τῷ γραφείῳ τῶν ἀρχείων τῆς Ἰονίου Πολιτείας ὁ κ. Γεώργιος Βλαΐκος ἀντιπρόσωπος τοῦ Δήμου Κερκυραίων καὶ τούτου ὡς δωρεοδόχου τῆς οἰκογενείας Καποδίστρια, παρέδωκα πρὸς τὸν κ. Σπυρίδωνα Θεοτόκην, διευθυντὴν τῶν ἀρχείων τῆς Ἰονίου Πολιτείας, τὸ Ἀρχεῖον τοῦ αἰμυνήστου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννου Καποδίστρια, τὸ περιεχόμενον ἐν τῷ τρίτῳ κιβωτίῳ, ὡς ἐξῆς].

365. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Κ. Φροντιστῆ 1829

1-27) Ἐπιστολαὶ Φροντιστῆ ἀπὸ Μαρτίου 1829 μέχρι 23ης Μαρτίου 1830. Στὴν ὑπ'. ἀριθ. 2/18.5.1829 ἐπισυνάπτεται α) ἀντίγραφον ἐπιστολῆς Προξένου β) πληροφορίαι περὶ Λαμπρινοῦ.

Στὴ Νο 3 ἐπισυνάπτεται ἀντίγραφον ἐπιστολῆς ἐκ Σμύρνης.

Στίς Νο 4,5,8,9,10,12,13,14,16,17,19,23 καὶ 24 ἐπισυνάπτονται ἐκθέσεις.

28) Σχέδιον ἐπιστολῆς ιδιόχειρον Κυβερνήτου πρὸς Φροντιστὴν 26 Σεπτεμβρίου 1829.

29) Ὡσαύτως ἄνευ ἡμερομηνίας.

30) Ὡσαύτως 6ης Μαΐου 1830.

31) Σχέδιον πρὸς Φροντιστὴν 31ης Ὀκτωβρίου 1829.

366. Φάκελλος ἀλληλογραφίας διαφόρων πρὸς Κυβερνήτην

Περιέχει 32 ἐν συνόλῳ κείμενα διαφόρων, ἐκ τῶν ὁποίων 2 τοῦ 1825, 6 τοῦ 1826 (στὴ Νο 2 τῆς 29ης Σεπτεμβρίου 1826 ἐπισυνάπτεται ιδιόχειρος ἀπάντησις τοῦ Κυβερνήτου) 6 τοῦ 1827, 9 τοῦ 1828, 5 τοῦ 1829, 1 τοῦ 1830 καὶ 3 τοῦ 1831.

367. Φάκελλος διαφόρων πρὸς Κυβερνήτην

Περιέχει ἐν συνόλῳ 24 ἐπιστολάς τῶν ἐτῶν 1826, 1827, 1828, 1829 καὶ 1830. Ἐξ αὐτῶν μόνον 4 προέρχονται ἀπὸ Ἑλλήνες ἀποστολεῖς. Εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 22 τοῦ Villevielle ἐπισυνάπτεται ιδιόχειρον σχέδιον ἀπαντήσεως τοῦ Καποδίστρια.

368. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Gropius, Προξένου Αὐστρίας

Δύο ἐπιστολαὶ τοῦ Gropius πρὸς τὸν Κυβερνήτην καὶ σχέδιον ἀπαντήσεως τοῦ τελευταίου ἀπὸ 14ης Μαΐου 1830.

369. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Ζαΐμη

1) Πέντε ἐπιστολαὶ τοῦ Ζαΐμη πρὸς τὸν Κυβερνήτην, 2 τοῦ 1830 καὶ 3 τοῦ 1831.

370. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Gubhard¹

4 ἐπιστολαὶ πρὸς Κυβερνήτην ἐκ τῶν ὁποίων αἱ τρεῖς τοῦ 1828 καὶ ἡ μία τοῦ 1830.

---

1. Πρόξενος τῆς Ἑλβετίας στὸ Λιβόρνο. Μεγάλος φιλέλληνας, πού βοήθησε πολὺ τὸν ἀγῶνα μέ ἀποστολὰς στοὺς μαχομένους.

371. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Finlay

2 ἐπιστολαὶ τοῦ 1830 καὶ 1 τοῦ 1829.

372. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Γιαννάκη Ζυγομαλά

1) Ἐπιστολὴ Ζυγομαλά πρὸς Κυβερνήτην 12ης Μαΐου 1828. Ἐσώκλεισται ἐπιστολαὶ Καλλιτάκη, Σαλίνη καὶ Στεφάνου Θεοτόκη.

2) Ἐπίσης 3ης Μαρτίου 1831.

3) Ἐπιστολὴ Ρώσσου ἱερέα ρωσιστὶ 27 Αὐγούστου 1827.

373. Φάκελλος ἐπιστολῶν διαφόρων πρὸς Κυβερνήτην

1-12) Ἐξ αὐτῶν οἱ 11 ἀποστολεῖς εἶναι ξένοι καὶ μόνον ἓνας Ἕλλην. Εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 3 πρὸς Gambi ἰδιόγραφος ἐν ὁπισθογράφῳ ἀπάντησις τοῦ Κυβερνήτου.

374. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Στρατηγοῦ Gerard

Περιέχει ἐν συνόλῳ 88 ἔγγραφα. Ἐξ αὐτῶν σχέδια ἀπαντήσεων Κυβερνήτου 2 καὶ 17 ἰδιόγραφοι ἀπαντήσεις. Ἐπίσης ὑπάρχει 1 σχέδιον Διατάγματος ἀνυπόγραφον καὶ Φάκελλος τῆς ὑποθέσεως Γκενοβέλη, περιέχων σχετικὰ ἔγγραφα.

375. Φάκελλος

1) Διάφοροι λογαριασμοὶ φιλομούσων. Σημειώνεται ὅτι 22 λογαριασμοὶ καὶ ἀποδείξεις ἐδόθησαν τοῦ Κυρίου Βιάρου.

2) 'Επιστολαί διαφόρων μεταξύ τῶν ὁποίων τοῦ Nesselrod, τοῦ Pozzo di Borgo, τῆς Βαρβάρας Βασιλείου.

3) Τέσσαρες ιδιόγραφοι ἐπιστολαί τοῦ Κυβερνήτου ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία, πρὸς τὴν Βαρβάραν Βασιλείου, ἐλληνιστί.

376. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Μουστοξύδη

Περιέχει 50 ἐπιστολάς Μουστοξύδη καὶ ἀπαντήσεις αὐτογράφους τοῦ Κυβερνήτου τῶν ἐτῶν 1830 καὶ 31. 'Επίσης Πρακτικὸν ἐλέγξεως λογαριασμῶν σχολείων καὶ δύο καταλόγους ὑποτρόφων.

377. Φάκελλος ιδιογράφων ἐπιστολῶν Πρίγκηπος Λεοπόλδου τοῦ Κομβούργου

1) 'Επιστολὴ αὐτοῦ πρὸς Κυβερνήτην 22ας 'Απριλίου 1830. Εἰς τό περιθώριον σημειώνεται «λείπει».

2) 'Επίσης 24ης Μαρτίου 1819.

3) 'Επίσης 16ης Φεβρουαρίου 1830.

378. Φάκελλος ἀσθενείας καὶ θανάτου Αὐτοκράτορος 'Αλεξάνδρου

1) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς Πρίγκηπος Volchonsky πρὸς τὴν μνηστὴν του ἐκ τριῶν φύλλων.

2) 'Επιστολὴ πρὸς Κυβερνήτην ἐκ Πετροπόλεως 14ης Δεκεμβρίου ἄνευ ἔτους καὶ δυσαναγνώστου ὑπογραφῆς.

3) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς Αὐτοκρατειρας 'Ελισάβετ πρὸς τὴν Αὐτοκράτειρα μητέρα ἀπὸ 17ης Νοεμβρίου. 'Επίσης ἐπιστολῶν 19 Νοεμβρίου καὶ 22ας Νοεμβρίου ἄνευ ἔτους.

4) 'Εντυπος προκήρυξις Αὐτοκράτορος Νικολάου πρὸς τοὺς ὑπηκόους του.

379. Φάκελλος

1) Περιέχει ἔκθεσιν τοῦ 'Ιωάννου Καποδίστρια πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ρωσίας ἐκ Βιέννης ὑπὸ ἡμερομηνίαν 5ης 'Οκτωβρίου 1814 ἐκ σελίδων γεγραμμένων 48.

2) Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τῶν Γεωργικῶν Νησίου 'Ελληνιστί καὶ Γαλλιστί ἐν ἡμικλάστῳ ἐκ σελίδων 19. Τό πρῶτον μόνον ἐλληνιστί.

ΣΗΜ. 'Ολόκληρος ὁ φάκελλος δὲν ὑπάρχει σήμερα στὸ Καποδιστριακὸ 'Αρχεῖο. Μία καρτέλλα παραπέμπει στὸ φάκελλος 419, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δὲν ὑπάρχει.

380. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Finlay

1) 'Επιστολὴ Finlay πρὸς Κυβερνήτην 19ης Μαρτίου 1832.

2) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Finlay 22ας Μαρτίου 1832. (Προφανῶς Κυβερνήτης σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσιν εἶναι ὁ Αὐγουστίνος).

381. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου

1) Ἐπιστολὴ Αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου πρὸς Κυβερνήτην αὐτόγραφος 2ας Ἰανουαρίου 1822.

2) Ἐπίσης αὐτόγραφον 26ης Ἰουλίου 1820.

3) Ἐπίσης 19ης Φεβρουαρίου 1824.

4) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον αὐτόγραφον 13 Νοεμβρίου 1823.

5) Ἐπίσης αὐτόγραφον 11ης Ἰανουαρίου 1823.

6) Ἐπίσης αὐτόγραφον 5ης Ἀπριλίου 1824.

7) Ἐπίσης αὐτόγραφον 12ης Μαΐου 1821.

8) Ὅχι αὐτόγραφον 31ης Ὀκτωβρίου 1822.

382. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Βασιλικῆς Οἰκογενείας τῆς Ρωσσίας

1) Ἐπιστολὴ Βασιλομήτορος Μαρίας πρὸς Κυβερνήτην 22ας Αὐγούστου 1822.

2) Ἐπιστολὴ Μεγάλης Δουκίσσης Ἐλισσάβετ 27ης Φεβρουαρίου 1826.

3) Σχέδιον ιδιόγραφον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Μέγαν Δοῦκα Κωνσταντῖνον ἄνευ ἡμερομηνίας.

4) Σχέδιον ἀπαντήσεως ιδιόγραφον Κυβερνήτου πρὸς Αὐτοκράτειρα Ἐλισσάβετ καὶ πρὸς Βασιλομήτορα 29ης Δεκεμβρίου 1825.

5) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Κουτσούμπεην 13ης Ἰανουαρίου 1826.

6) Σχέδιον αὐτόγραφον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Μεγάλην Δούκισσαν τοῦ Βαϊμάρ 14ης Ἰανουαρίου 1826.

383. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Πρίγκηπος Μιχαήλ Σούτσου ἐτῶν 1828, 1829, 1830, 1831

Περιέχει συνολικὰ 82 ἔγγραφα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 79, 80, 81, 82 περιελήφθησαν εἰς τὸν φάκελλον μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ πρωτοκόλλου παραδόσεως.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω, 55 εἶναι ἐπιστολαὶ τοῦ Σούτσου πρὸς τὸν Κυβερνήτην τῶν ἐτῶν 1830-1831, ὅταν ὑπηρέτει ὡς πρεσβευτῆς τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας στὸ Παρίσι καὶ εἶχε ἀναπτύξει ἔντονη διπλωματικὴ δραστηριότητα ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Ἑλλάδος.

Τρεῖς εἶναι ἐπιστολαὶ τοῦ Κυβερνήτου πρὸς τὸν Σοῦτσον. Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι ἀντίγραφα διαφόρων ἐπιστολῶν Σούτσου πρὸς διπλωματικούς ἐκπροσώπους καὶ ὑπουργοὺς τῶν τριῶν Προστατίδων Δυνάμεων. Ἐνδεικτικὰ σημειώνονται

ἐπιστολαί καί διακοινώσεις πρὸς τοὺς Πάλμεστρων καί Γκράνβιλ. Ἐπίσης διακοινώσεις τοῦ Σούτσου πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν τῆς Γαλλίας ἀπὸ 24ης Ἰανουαρίου 1831 μετὰ τῆς ἀπαντήσεως ἀπὸ 28ης Ἰανουαρίου 1831.

384. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Dawkins καί Hothman

Περιέχει 12 ἔγγραφα ἀναφερόμενα στὴν Κυβερνητικὴ δραστηριότητα τοῦ Αὐγουστίνου Καποδίστρια, μετὰ τῆς δολοφονίας τοῦ Ι. Καποδίστρια. Ἐπίσης διακοίνωση τοῦ Αὐγουστίνου πρὸς τοὺς Ἑλλήνας ἐκ δύο φύλλων.

385. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Ἰωάννου Παπαρηγοπούλου

Περιέχει 17 ἔγγραφα, ἐκ τῶν ὁποίων μόνον τὸ πρῶτον, μετ' ἡμερομηνία 4ης Φεβρουαρίου 1831, ἀναφέρεται στὸν Ἰωάν. Καποδίστρια. Τὰ ὑπόλοιπα σχετίζονται μετὰ τὴν περίοδο τῆς Κυβερνητικῆς δράσεως τοῦ Αὐγουστίνου.

386. Φάκελλος ἀναφορῶν Ἰωάννου Φιλήμονος

1-5) Ἀναφέρονται στὴν περίοδο τοῦ Αὐγουστίνου Καποδίστρια.

387. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Ἀνδρέου Μουστοξύδου

- 1) Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἄνευ ἡμερομηνίας.
  - 2) Ἐπίσης 8ης Φεβρουαρίου 1831.
  - 3) Ἐπίσης 31ης Ὀκτωβρίου 1831. Ἐσώκλειστος ἀναφορὰ ἀνυπόγραφος 29ης Σεπτεμβρίου 1831.
  - 4) Ἐπίσης 30ης Ὀκτωβρίου 1831.
  - 5) Ἐπίσης 13ης Δεκεμβρίου. Ἐσώκλειστον ἔγγραφον πρὸς τοὺς Πρέσβεις τῶν τριῶν συμμάχων δυνάμεων.
  - 6-9) Ἐπιστολαί Δεκεμβρίου 1831.
- Ἐκτὸς τῶν δύο πρώτων αἱ ὑπόλοιποι ἀναφέρονται στὴν περίοδο Αὐγουστίνου.

388. Φάκελλος

Βιβλίον τῶν Ἐκκλησιῶν καί τῶν Ἑλλήνων ὀρφανῶν τῶν εὐρισκομένων εἰς τὸ ἐξωτερικόν ἐκ σελίδων 46.

389. Φάκελλος

Βιβλίον Ταμείου φέρον σελίδας γεγραμμένας 65.

390. Φάκελλος

Βιβλίον τρεχουσμένων λογαριασμών καὶ οἰκονομικῆς ἀλληλογραφίας. Οἱ λογαριασμοὶ μέχρι τῆς σελίδος 21. Ἐννέα σελίδες λευκαὶ καὶ μετ' αὐτάς 29 σελίδες οἰκονομικῆς ἀλληλογραφίας.

391. Ἐγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τοῦ Ἰουλίου 1829

- 1) Πρὸς τὴν Συνέλευσιν. Σχέδιον ἐγγράφου Κυβερνήτου 13ης Αὐγούστου 1829.
- 2) Ἐπίσης 29ης Ἰουλίου 1829.
- 3) Ἐπίσης 9ης Ἰουλίου 1829.
- 4) Σχέδιον Κανονισμοῦ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἐκ δύο φύλλων.
- 5) Σχέδιον ἐγγράφου πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν 14ης Ἰουλίου 1829.
- 6) Ἐπίσης 14ης Ἰουλίου 1829 ἐκ δύο φύλλων
- 7) Σχέδιον ἐγγράφου τῆς συνελεύσεως πρὸς τὸν Κυβερνήτην 12 Ἰουλίου 1829.

392. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μέ Πρίγκηπα Nesselrod

- 1-7) Σχέδια αὐτόγραφα ἐπιστολῶν Καποδίστρια πρὸς Nesselrod τῶν ἐτῶν 1822, 1823, 1824, 1825 καὶ 1826.
- 8) Ἐπιστολὴ Nesselrod πρὸς Κυβερνήτην 3ης Μαρτίου 1824 ἐκ φύλλων δύο.
- 9) Ὡσαύτως 30ης Σεπτεμβρίου 1826. Ἐπισυνάπτεται αὐτόγραφος ἀπάντησις Κυβερνήτου 30ης Νοεμβρίου 1825.
- 10) Σχέδιον αὐτόγραφον Κυβερνήτου 13ης Ἀπριλίου 1827.
- 11) Ἐπιστολὴ Nesselrod 28 Ἰουλίου 1826.
- 12) Ὡσαύτως 29ης Ἰουλίου 1826.
- 13) Σχέδιον αὐτόγραφον Κυβερνήτου πρὸς Nesselrod ἐκ φύλλων δύο 24ης Ἀπριλίου 1826.
- 14) Ὡσαύτως 20ης Ἰανουαρίου 1826.
- 15) Ἐπιστολὴ Nesselrod 27ης Μαρτίου 1826.
- 16) Ἐπιστολὴ Nesselrod 3ης Μαρτίου 1824 ἐκ δύο φύλλων.
- 17) Δημοσίευσις Nesselrod
- 18) Ὡσαύτως.
- 19) Ἐπιστολὴ Nesselrod πρὸς Κυβερνήτην 5ης Δεκεμβρίου 1826. Ἐπισυνάπτεται αὐτόγραφον Κυβερνήτου 31ης Ὀκτωβρίου.
- 20) Πρόσοδος 8 χιλιάδων ρουβλίων παραχωρηθέντων εἰς τὸν Καποδίστριαν.
- 21) Σχέδιον ἐπιστολῆς αὐτόγραφον Κυβερνήτου πρὸς Nesselrod.
- 22) Ἐπιστολὴ Nesselrod 15ης Ἀπριλίου 1825.
- 23) Ἀγγελία εἰς τὸν Καποδίστριαν τῆς παραχωρήσεως προσόδων ρουβλίων

31ης Μαρτίου 1825.

24) 'Αντίγραφον τοῦ Διατάγματος.

393. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μέ Πρίγκηπα Λεοπόλδον

- 1) 'Επιστολή Λεοπόλδου 10ης 'Οκτωβρίου 1826.
- 2) Σχέδιον ἀπαντήσεως ιδιόγραφον Κυβερνήτου 13ης 'Οκτωβρίου 1826.
- 3) 'Επιστολή Λεοπόλδου Κυριακή 4 'Ιουνίου.
- 4) 'Επίσης 26ης 'Ιουνίου 1826.
- 5) 'Επίσης 21ης Αὐγούστου 1826.
- 6) 'Επίσης 21ης Αὐγούστου 1826.
- 7) Σχέδιον ἐπιστολῆς Κυβερνήτου πρὸς... (δυσανάγνωστον) 5ης 'Απριλίου 1826.
- 8) 'Επιστολή Λεοπόλδου 14ης Σεπτεμβρίου 1827.
- 9) 'Επίσης 19ης 'Ιανουαρίου 1825.
- 10) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου αὐτόγραφον 14ης Μαρτίου 1825 πρὸς Λεοπόλδον.
- 11) 'Επιστολή Ροδόλφου 7ης 'Απριλίου 1826.
- 12) Συζήτησις μετὰ τοῦ Κυρίου Σκυφάντη. Αὐτόγραφος Κυβερνήτου ἐκ φύλλων 5.
- 13) Αὐτόγραφος ἐπιστολή Κυβερνήτου πρὸς Σκυφάντην 11ης 'Απριλίου 1826.
- 14) Σχέδιον ἐπιστολῆς αὐτόγραφον πρὸς Λεοπόλδον 14ης Μαρτίου 1825.
- 15) Σχέδιον αὐτόγραφον Κυβερνήτου πρὸς Λεοπόλδον.
- 16) 'Επιστολή αὐτόγραφος Κυβερνήτου πρὸς Λεοπόλδον 'Ιανουαρίου 29 τοῦ 1825.
- 17) 'Επίσης 1ης Φεβρουαρίου 1825.
- 18) 'Επίσης 15ης Φεβρουαρίου 1825.
- 19) 'Επίσης 24ης 'Ιανουαρίου 1825.
- 20) 'Επίσης 14ης Μαρτίου 1825.
- 21) 'Επίσης Σχέδιον 14ης Μαρτίου 1825.
- 22) 'Ανακοίνωσις πρὸς τὸν Κύριον Σκυφάντην. Αὐτόγραφον ἐκ φύλλων 18.

394. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Κόμητος Μοντσενίγου

1-10) 'Επιστολαί Μοντσενίγου 1828, 1829, 1830 καὶ 1831.

395. Φάκελλος ἀλληλογραφίας μετὰ Νεράντζη

Περιέχει 56 ἔγγραφα ἐκ τῶν ὁποίων 39 ἐπιστολαί Νεράντζη πρὸς Καπο-

δίστριαν τῶν ἐτῶν 1822, 1826, 1827, 1828, 1829, 1830 καί 1831. Αὐτόγραφα ἀπαντήσεων Κυβερνήτου 5,1 τοῦ 1822, 1 τοῦ 1826, 1 τοῦ 1820 καί 2 τοῦ 1821.

Ἐπίσης 2 ἐπιστολάς τοῦ Βιάρου πρὸς Κυβερνήτην τοῦ Ἰουλίου 1827, 2 ἐπιστολάς Παπαβασιλόπουλου πρὸς Σισμόντην καί Κυβερνήτην.

Λογαριασμόν πληρωμῶν, Σημείωσις τῶν ἀναγκαιούτων βιβλίων εἰς μίαν ἐκκλησίαν, Σχέδιον Μυλωνᾶ περὶ προμηθείας κεφαλαίων εἰς τὴν Τράπεζαν, Ὑπόμνημα τοῦ τυπογράφου Παρλάρη, Ὑπόδειγμα τυπογραφικῶν στοιχείων.

396. Φάκελλος ἀντιγράφων ἐπιστολῶν Εὐγενίου Βουλγάρεως

Τετράδιον ἐκ φύλλων 19. Πρόκειται περὶ ἰδιογράφων ἀντιγράφων τοῦ Καποδίστρια, ὅταν ἀσκεῖτο στὴν ἐκμάθηση γραφῆς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας.

397. Φάκελλος. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

- 1) Γενικός Πίναξ τῆς Πελοποννήσου.
- 2) Γενικός Πίναξ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος.
- 3) Γενικός Πίναξ τοῦ Αἰγαίου.
- 4) Ἀνακεφαλαιωτικός πίναξ τῶν τριῶν τμημάτων.
- 5) Ἐπαρχιακοὶ Πίνακες τῆς Πελοποννήσου. Περιέχει πίνακες:
  - 1) Ἐπαρχίας Ναυπλίου.
  - 2) Ἐπαρχίας Ἀγίου Πέτρου.
  - 3) Ἐπαρχίας Ἀργούς.
  - 4) Ἐπαρχίας Τριπολιτσᾶς.
  - 5) Ἐπαρχίας Πραστοῦ.
  - 6) Ἐπαρχίας Λακεδαίμονος.
  - 7) Ἐπαρχίας Μονεμβασίας.
  - 8) Ἐπαρχίας Ἀνατολικῆς Σπάρτης.
  - 9) Ἐπαρχίας Καλαμάτας.
  - 10) Ἐπαρχίας Νησίου.
  - 11) Ἐπαρχίας Μαυρομάνης.
  - 12) Ἐπαρχίας Ἀνδρούτσου.
  - 13) Ἐπαρχίας Ἐμπλακίων.
  - 14) Ἐπαρχίας Κορώνης.
  - 15) Ἐπαρχίας Μεθώνης.
  - 16) Ἐπαρχίας Νεοκάστρου.
  - 17) Ἐπαρχίας Ἀρκαδίας.
  - 18) Ἐπαρχίας Φαναρίου.
  - 19) Ἐπαρχίας Λεονταρίου.
  - 20) Ἐπαρχίας Καρυταίνης.

- 21) 'Επαρχίας Πύργου.
- 22) 'Επαρχίας Γαστούνης.
- 23) 'Επαρχίας Παλαιῶν Πατρῶν.
- 24) 'Επαρχίας Καλαβρύτων.
- 25) 'Επαρχίας Βοστίτσης.
- 26) 'Επαρχίας Κορίνθου.
- 27) 'Επαρχίας Κάτω Κεχαγιᾶ.
- 6) Πίνακες τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους.
  - 1) Τμῆμα Δυτικῶν Σποράδων.
  - 2) Τμῆμα Βορείων Σποράδων.
  - 3) Τμῆμα Κεντρικῶν Κυκλάδων.
  - 4) Τμῆμα Νοτίων Κυκλάδων.
  - 5) Τμῆμα Βορείων Σποράδων.
  - 6) Τμῆμα 'Ανατολικῶν Σποράδων.
- 7) Πίνακες Στερεᾶς 'Ελλάδος 16 Πίνακες.
  - 1) 'Επαρχίας Μεγαρίδος.
  - 5) 'Επαρχίας 'Αταλάντης.
  - 6) 'Επαρχίας Μοδενίτσι.
  - 7) 'Επαρχίας Ζητούνι.
  - 8) 'Επαρχίας Νέαι Πάτραι.
  - 9) 'Επαρχίας Σάλωνα.
  - 10) 'Επαρχίας Μαλαντρινῶ.
  - 11) 'Επαρχίας Λιδωρίκι.
  - 15 καὶ 16) 'Επαρχίας Ναύπακτος καὶ Βενέτικο.
  - 17) 'Επαρχίας Μεσολόγγι.
  - 18) 'Επαρχίας 'Ανατολικό.
  - 19) 'Επαρχίας Ζυγός.
  - 20) 'Επαρχίας Βλοχός.
  - 21) 'Επαρχίας Βάλτος.
  - 22) 'Επαρχίας Ξηρόμερο.
  - 23) 'Επαρχίας Βόνιτσα.

ΣΗΜ. *Ὅπως ἀναγράφεται στό Γενικό Πίνακα Στερεᾶς 'Ελλάδος, οἱ πίνακες στατιστικῆς, πού δέν περιλαμβάνονται στόν αὐξ. ἀριθμό, δέν ὑποβλήθηκαν.

398. Φάκελλος

Περιέχει βιβλίον λογαριασμῶν Φιλίππου Γκανᾶ φέρον φύλλα γεγραμμένα
15.

399. Φάκελλος Διπλωματικής ἀλληλογραφίας

- 1) Ἀναφορά ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ 10ης Νοεμβρίου 1827 ἀνυπόγραφος.
- 2) Μελέτη ἐπὶ τῶν ἐλληνικῶν ζητημάτων ἐκ τριῶν φύλλων ἐν Παρισίοις 15ης Ὀκτωβρίου 1827 ἄνευ ὑπογραφῆς.
- 3) Ἀντίγραφον συνθήκης μεταξὺ Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσσίας ἀπὸ 6ης Ἰουλίου 1827.
- 4) Ἀντίγραφον συνθήκης μεταξὺ Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσσίας πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς προηγουμένης ἀπὸ 6ης Ἰουλίου 1827.
- 5) Ἐπιστολὴ μὲ δυσανάγνωστον ὑπογραφὴν ἀπὸ 26ης Νοεμβρίου 1827 πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἐκ Τουρίνου.
- 6) Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἀπὸ 13ης Ὀκτωβρίου 1827. Ὑπογραφὴ δυσανάγνωστος.
- 7) Ἐπίσης ἀπὸ 20ης Σεπτεμβρίου 1827. Δυσανάγνωστος ὑπογραφὴ.
- 8) Ἐπίσης ἐκ Τουρίνου 10ης Νοεμβρίου 1827. Δυσανάγνωστος ὑπογραφὴ.
- 9) Ἐπιστολὴ Fersen πρὸς Κυβερνήτην ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 10) Ἐπιστολὴ Μεμοράντου ἀντιναυάρχου Ἀγγλου πρὸς τοὺς πλοιάρχους αὐτοῦ ἐκ τοῦ πλοίου Ἀγία Μελίτη 19ης Νοεμβρίου 1827. Ἐντυπος ἀγγλιστί μετ' ἐσωκλείστου μεταφράσεως εἰς τὴν Γαλλικὴν.
- 11) Ἀναφορά πρὸς τὸν Διοικητὴν τῆς Νήσου Μάλτας ἀγγλιστί ἐκ δύο φύλλων ἀπὸ 12ης Ἰανουαρίου 1829 μετὰ μεταφράσεως αὐτῆς εἰς τὴν ἰταλικήν.
- 12) Δεσμίς περιέχουσα τρία ἔγγραφα σχετικὰ μὲ τὸ Ἐμπόριον.
- 13) Δεσμίς περιέχουσα α) Ἀντίγραφον ναυάρχου Κόδριγκτων πρὸς τὸν Λόρδον Ναύαρχον ἀπὸ 26ης Φεβρουαρίου 1828 ἐκ δύο φύλλων β) Ἐγγραφον Ναυάρχου Κόδριγκτων πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἀπὸ 15ης Μαρτίου 1828. γ) Ἐγγραφον Ναυάρχου Κόδριγκτων πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ 15ης Μαρτίου 1828. Καὶ τὰ τρία ἀγγλιστί.
- 14) Δεσμίς περιέχουσα ἀντίγραφον ἐπιστολῆς Ναυάρχου Κόδριγκτων πρὸς Γλαράκην 18ης Ὀκτωβρίου 1827.

400. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Γεωργίου Λαδοπούλου

- 1) Ἐπιστολὴ Λαδοπούλου πρὸς Καποδίστριαν Αὐγ. 1832.

401. Φάκελλος ἀναφορῶν Μαν

- 1) Ἀναφορά αὐτοῦ πρὸς Κυβερνήτην 2ας Ἰουνίου 1828.
- 2) Ἀναφορά αὐτοῦ πρὸς Κυβερνήτην 13ης Ἰουλίου 1829 ἐκ δύο φύλλ.
- 3) Ἀναφορά ἀνυπόγραφος 1ης Ἰουλίου 1829 πρὸς φρούραρχον Γραμβούσης.
- 4) Ἀναφορά Σλάν πρὸς Κυβερνήτην 20ης Αὐγούστου 1829.

5) 'Αντίγραφα διαφόρων έγγραφων από 24ης 'Ιανουαρίου 1829, από 29ης 'Ιανουαρίου 1829, από 3ης Φεβρουαρίου 1829 και από 7ης Φεβρουαρίου 1829.

6) Περιλήψεις διαφόρων έγγραφων από 21ης 'Ιανουαρίου 1829.

7) 'Αποσπάσματα του Συμβουλίου Κρήτης από 23ης και 25 'Ιανουαρίου.

8) Μετάφρασις Διατάγματος του Βεζύρη Σουλεϊμάν Πασᾶ 9ης 'Ιανουαρίου 1829.

402. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Μοδινοῦ, Ραυτοπούλου καὶ Τσίτσου

4 ἐπιστολαὶ ἀνωτέρω πρὸς Αὐγουστίνον Μαρτίου 1832.

403. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Howe¹

1) 'Επιστολὴ αὐτοῦ πρὸς Κυβερνήτην 20ης Μαρτίου 1829.

2) 'Επίσης 8ης Αὐγούστου 1829.

---

1. Howe Samuel, γιατρός. 'Αμερικανὸς φιλέλληνας, πληρεξούσιος τῆς Φιλανθρωπικῆς 'Εταιρείας τῶν Η.Π.Α.

404. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Λόνζ

1) 'Επιστολὴ Λόνζ πρὸς Αὐγουστίνον 21ης 'Ιανουαρίου 1832.

2) Σχέδιον ἀπαντήσεως Αὐγουστίνου ἄνευ ἡμερομηνίας.

405. Φάκελλος 'Αλληλογραφίας Αὐγουστίνου μετὰ Ναυάρχου Ricord

Περιέχει 7 ἐπιστολὰς τοῦ Ρίκορντ ἀπὸ 'Ιανουαρίου ἕως 'Οκτωβρίου 1832. 'Επίσης σχέδιον ἀπαντήσεως Αὐγουστίνου πρὸς Ρίκορντ μὲ ἡμερομηνία 21 Μαρτίου 1832 καὶ ἓνα ἄνευ ἡμερομηνίας ἐκ δύο φύλλων.

406. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Γρηγοριάδη, Διοικητοῦ Νάξου

1-13) 'Επιστολαὶ Γρηγοριάδῃ πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ Δεκεμβρίου 1830 μέχρι 'Ιουλίου 1831. Στὴ Νο 4 ἐσωκλείεται προκήρυξις μὲ ἡμερομηνία 2 Μαΐου 1831.

14) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 15ης Μαΐου 1831.

15) 'Επίσης αὐτόγραφον Κυβερνήτου 15 'Ιουλίου 1831.

407. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Gosse A¹

1) 'Επιστολὴ Gosse πρὸς Κυβερνήτην 21ης 'Ιουνίου 1828.

2) 'Επίσης 26 Μαρτίου 1829.

1. Γιατρός από τή Γενεύη (1791-1878). "Ίδρυσε τήν «'Εφημερίδα τῆς Γενεύης» καί ὑπῆρξε ἓνα ἀπό τά πιό δραστήρια μέλη τοῦ φιλελληνικοῦ κοιμητιότου τῆς 'Ελβετικῆς αὐτῆς πόλης. Τό 1826 κατέβηκε στήν 'Ελλάδα ὡς μέλος τῆς 'Επιτροπῆς πού μετέφερε καί παρέδωκε τρόφιμα καί πολεμοφόδια. Μαζί μέ τόν Τομπάζη ἱδρυσαν ναύσταθμο, τόν ὁποῖον διαχειριζόταν βάσει θεσπίσματος τῆς 'Εθνικῆς συνελεύσεως. Συγχρόνως ἡ κυβέρνηση δημιούργησε αὐτοτελές Ταμεῖο, τό ὁποῖον προικοδότησε μέ τά ἔσοδα τῶν νήσων, γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν δαπανῶν τοῦ Στόλου, τοῦ ὁποῖου τή διαχείριση ἀνέθεσε στόν Γκός. Συγχρόνως ὁ Γκός προσέφερε δωρεάν καί τίς ἱατρικές του ὑπηρεσίες. 'Ο Καποδίστριας τόν ἀγαποῦσε ιδιαίτερα, ὅταν δέ τό 1829 ἔφυγε γιά τήν 'Ελβετία τόν συνόδευσε ἡ ἀγάπη καί ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν 'Ελλήνων. 'Από τά ἔργα πού δημοσίευσε πολλά ἀναφέρονται στήν 'Ελλάδα.

408. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Γενοβέλη, Διοικητοῦ Μιστρά

- 1-10) 'Επιστολαί καί ἀναφοραί Γενοβέλη 1829 καί 1830.
- 11) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου πρὸς Γενοβέλην 12.5.1830.
- 12) 'Επίσης 7ης 'Ιουνίου 1830.
- 13) Διαταγή Κυβερνήτου συστατική ὑπέρ Λόρδου "Ελφινστων 30ης Αὐγούστου 1828.

409. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Macgill, Προξένου τῆς 'Ελλάδος εἰς Μάλταν

- 1) 'Επιστολή αὐτοῦ πρὸς Κυβερνήτην 17ης 'Ιανουαρίου 1829.
- 2) 'Επίσης 10ης Νοεμβρίου 1829.

410. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Guerrazzi, Προξένου τῆς Ρωσίας εἰς 'Αγκῶνα

- 1-6) 'Επιστολαί ἀνωτέρω πρὸς Κυβερνήτην ἀπὸ Αὐγούστου 1828 μέχρι 'Ιανουαρίου 1831.

411. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Γλαράκη, Διοικητοῦ Πόρου

- 1-6) 'Αναφοραί Γλαράκη πρὸς Κυβερνήτην ἔτους 1831.
- 7) Σχέδιον ὁδηγιῶν Κυβερνήτου πρὸς Γλαράκην 26ης Αὐγούστου 1830.
- 8) Σχέδιον ἀπαντήσεως κυβερνήτου πρὸς Γλαράκην 13.5.1831
- 9) 'Επίσης 15ης Μαΐου 1831.
- 10) 'Επίσης αὐτόγραφον ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 11) 'Επίσης αὐτόγραφον 20ης Φεβρουαρίου 1831.
- 12) 'Επίσης αὐτόγραφον 20ης 'Ιανουαρίου 1831.

412. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Γουλιμῆ - Σχολεῖον Λοριόλ

- 4 ἐπιστολαί Γουλιμῆ, ἐκ τῶν ὁποίων 2 τοῦ 1829 καί 2 τοῦ 1831.

413. Φάκελλος άλληλογραφία ΑΔΑΜ

- 1) 'Επιστολή "Αδαμ πρὸς Κυβερνήτην 16ης Δεκεμβρίου 1830.
- 2) Μετάφρασις ἀνωτέρω ἐπιστολῆς Γαλλιστί, 1ης Φεβρουαρίου 1830.
- 3) 'Επιστολή "Αδαμ πρὸς Αὐγουστίνον 18ης 'Απριλίου 1832.
- 4) 'Επιστολή ιδιόγραφος Αὐγουστίνου πρὸς τὸν ἴδιον 18.4.1832.

414. Φάκελλος ἀναφορῶν 'Αγγελάτου

3 ἀναφοραί πρὸς Αὐγουστίνον 'Οκτωβρίου Νοεμβρίου 1831.

415. Φάκελλος

'Αναφορά Μπούκουρα, Διοικητοῦ Μιστρᾶ, πρὸς Κυβερνήτην 8ης 'Ιουλίου 1831.

416. Φάκελλος άλληλογραφίας Wrede, Διοικητοῦ Πατρῶν

1-14) 'Επιστολαί Wrede πρὸς Αὐγουστίνον ἀπὸ 'Οκτωβρίου 1831 μέχρι 16ης Μαρτίου 1832.

16) 'Οργανωτικῆς 'Επιτροπῆς σχεδίου Πατρῶν. 'Επισυνάπτεται ἀντίγραφον ἐγγράφου ὑπ' ἀριθ. 177/25.4.1831.

417. Φάκελλος άλληλογραφίας 'Αντισυνταγματάρχου Ράϊκου

1-112) 'Εξ αὐτῶν 6 αὐτόγραφα ἀπαντήσεων Κυβερνήτου, 27 σχέδια ἀπαντήσεων καὶ μία ἐπιστολή. Τά ὑπόλοιπα ἐπιστολαί - ἀναφοραί Ράϊκου 1830 καὶ 1831.

418. Φάκελλος άλληλογραφίας Ράϊκου (Συνέχεια)

1-105) 'Εξ αὐτῶν 7 αὐτόγραφα Κυβερνήτου, 2 ἐπιστολαί καὶ 33 σχέδια ἀπαντήσεων. Τά ὑπόλοιπα ἐπιστολαί - ἀναφοραί Ράϊκου, περιέχουσιν στοιχεῖα γιὰ τίς μονάδες πυροβολικοῦ, τὴν ὀργάνωση, τὰ πυρομαχικά.

419. Φάκελλος

1) Παρατηρήσεις περὶ τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῶν 'Ιονίων Νήσων. Τετράδιον εἰς ὁλόκληρον ἐκ φύλλων 6.

2) 'Επιστολή Λόρδου Βάθστρουτ, ὑπουργοῦ τῶν 'Αποικιῶν τῆς 'Αγγλίας, πρὸς Καποδίστριαν μέ ἡμερομηνίαν 11 Δεκεμβρίου 1819.

---

¹Ο φάκελλος εἶναι κενός.

420. Φάκελλος

1) Περιλαμβάνει α) Σχέδιον υποβολῆς παραπόνων εἰς τόν Αὐτοκράτορα τῆς Ρωσσίας λόγῳ διαγωγῆς τοῦ Κόμητος Νεσελρόδ ἀπό 31ης Ὀκτωβρίου 1822. β) Ἀντίγραφον σημειώματος τοῦ Κυβερνήτου πρὸς τόν κόμητα Nesselrod ἀπό 29.10.1822 γ) Ἀντίγραφον ἀπαντήσεως εἰς τό ἀνωτέρω ἀπό 29 Ὀκτωβρίου 1821. δ) Σχέδιον τοῦ Σημειώματος.

2) Σχέδιον ἐπιστολῆς Καποδίστρια πρὸς τόν Αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον 14ης Ἰανουαρίου 1821 ἐκ Λάϊμπαχ. Ἐπισυνάπτεται ἀντίγραφον ἐπιστολῆς βαρῶνου Στάϊν πρὸς Καποδίστριαν ἐκ Ρώμης 29 Ὀκτωβρίου 1820 ἐκ φύλλων τριῶν.

3) Ὑπόμνημα ἄνευ τέλους Καποδίστρια πρὸς τόν Αὐτοκράτορα περὶ Βρεττανικῆς Αὐτοκρατορίας ἐκ Βαρσοβίας τόν Ὀκτώβριον 1819.

4) Σχέδιον ἐπιστολῆς Καποδίστρια πρὸς βαρῶνον Στάϊν ἐκ Λάϊμπαχ 31.1.1821.

5) Ὁδηγίαι διὰ τὴν εἰς Νεάπολιν ἀποστολὴν τῶν δυνάμεων περὶ εἰρηνοποιήσεως αὐτῆς.

421. Φάκελλος διάφορα

1) Ὑπόμνημα τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τῆς Ρωσσίας περὶ εἰρηνοποιήσεως τῆς Ἑλλάδος ἐκ φύλλων γεγραμμένων 13.

2) Ὑπόμνημα Καποδίστρια, ἄγνωστον πρὸς ποῖον ἀπευθυνόμενον, περὶ συνεντεύξεως τοῦ ἐν Γενεύῃ μετὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεως τῆς Μ. Βρετανίας Στράφορντ Κάνιγκ, εἰς διπλοῦν, τῆς 26ης 8/βρίου 1825 ἐκ φύλλων ἀριθμημένων 5. Αὐτόγραφον.

3) Ἐπιστολὴ, πιθανῶς πρὸς τόν κόμητα Nesselrod, δι' ἧς ἀποστέλλεται ἡ ἀνωτέρω συνέντευξις, αὐτόγραφος.

4) Σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς τόν Κόμητα Nesselrod ἀπό 26 Αὐγούστου 1826. Ἐπισυνάπτεται σημείωμα πρὸς Στρατηγόν τινα Ρώσον.

5) Σχέδιον ἀναφορᾶς πρὸς τόν Αὐτοκράτορα τῆς Ρωσσίας περὶ δωρεᾶς τῆς Ὀρυκτολογικῆς συλλογῆς τῆς Σιβηρίας καὶ τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἀκαδημίας τῆς Πετρούπολεως πρὸς τὴν ἐν Κερκύρᾳ Ἰόνιον Ἀκαδημίαν.

6) Σχέδιον ἐπιστολῆς Καποδίστρια πρὸς τόν Αὐτοκράτορα τῆς Ρωσσίας ἀπό Μαΐου 1829 ἐκ φύλλων 4.

7) Ἀντίγραφον συνθήκης Ἀδριανουπόλεως 2 7/βρίου 1829 ἐκ φύλλων 17.

8) Συμπλήρωμα τῆς ἀνωτέρω συνθήκης.

9) Ἀποσπάσματα εἰς καθαρὸν τοῦ *Aperçu de ma Carriere Politique* ἐκ φύλλων διπλῶν 5, παρεντιθέμενα εἰς τόν ὑπ' ἀριθ. 89 φάκελλον, ἔνθα τό αὐτόγραφον σχέδιον τοῦ *Aperçu*.

10) 'Αποσπάσματα εἰς 'Ελληνικὴν γλῶσσαν, μελετήματα ἰδιόγραφα τοῦ Κυβερνήτου.

11) Παρατηρήσεις περὶ τῆς 'Αγγλίας ἐκ φύλλων 6.

12) 'Απόσπασμα ἐκ τῆς Βρετανικῆς 'Επιθεωρήσεως, ἔτος δεύτερον 15/9/1826, σελ. 6-17, φύλλα 8.

13) 'Απόσπασμα τῆς 'Αμερικανικῆς 'Επιθεωρήσεως 2 Αὐγούστου 1826, ἐκ φύλλων δύο.

14) 'Υπόμνημα περὶ τῶν ἐφαρμοστέων μέσων πρὸς σύναψιν δανείου διὰ λογαριασμόν τῆς 'Ελληνικῆς Κυβερνήσεως ἐν 'Αγγλίᾳ ἐκ φύλλων 12.

15) 'Επιστολὴ Δασκὸφ διὰ τῆς ὁποίας ὑποβάλλει σημεῖωμα περὶ τῶν σκέψεων τῶν διαφόρων 'Υπουργείων περὶ τῆς ἑλληνικῆς 'Υποθέσεως ἐκ φύλλων τριῶν ἄνευ ἡμερομηνίας.

16) Παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ πρωτοκόλλου συνθήκης 4ης 'Απριλίου ἐκ φύλλων 4.

17) Τετράδιον ἐκ φύλλων 10 περιέχον διάφορα δρομολόγια Πελοποννήσου.

18) 'Επιστολὴ ἐκ Παρισίων 13ης Μαΐου 1822 διὰ τῆς ὁποίας ἐκθέτει τάς ἐν Παρισίοις συνομιλίας ἐκ φύλλων γεγραμμένων 5. Αὐτόγραφος.

19) 'Επιστολὴ ὡς ἡ ὑπ' ἀριθ. 18 ἄνευ ἡμερομηνίας. Αὐτόγραφος.

20) Φάκελλος πρὸς τὸν 'Αντιναύαρχον Π. Μάλκοιμ, Διοικητὴν τῶν Ναυτικῶν Δυνάμεων τοῦ Βρετανικοῦ Στόλου ἐν τῇ Μεσογείῳ, μὴ ἐπιδοθείς καὶ περιέχων α) "Εγγραφὸν ἐπίσημον τοῦ Κυβερνήτου τῆς 'Ελλάδος πρὸς τὸν ἀνωτέρω Ναύαρχον ἀπὸ 8 Δεκεμβρίου 1829. β) Περιγραφὴν τῶν διασήμεων τοῦ παρασήμεου τοῦ Τάγματος τοῦ Σωτῆρος. γ) 'Αντίγραφον ψηφίσματος τῆς ἐν "Αργεὶ 4ης 'Εθνοσυνελεύσεως. δ) Μετάφρασιν ἐγγράφου πρὸς τὸν ναύαρχον Κόδριγκτων περὶ τοῦ Τάγματος τοῦ Σωτῆρος.

422. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Γκορτσακῶφ

1) 'Επιστολὴ Γκορτσακῶφ ἐκ Παρισίων 26ης 'Οκτωβρίου 1827 πρὸς Κυβερνήτην, περιέχουσα περιγραφὴν τῆς ναυμαχίας τοῦ Ναυαρίνου.

2) 'Επιστολὴ Γκορτσακῶφ πρὸς Κυβερνήτην 12 Φεβρουαρίου 1828.

3) 'Επίσης πρὸς Κυβερνήτην 12 Μαΐου 1828 ἐκ φύλλων τριῶν.

4) 'Επίσης 17ης Μαΐου 1828.

5) 'Επίσης 20ης Μαΐου 1828.

6) 'Επίσης 15ης Αὐγούστου 1828.

7) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς Πρίγκηπος Γκακάριν πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ 'Ορθόδοξου ναοῦ τῆς 'Υπεραγίας Τριάδος καὶ τοῦ 'Αγ. Σπυριδῶνος τῆς 'Αγκῶνος τῆς 26 'Απριλίου 1828.

8) 'Επιστολὴ Γκορτσακῶφ πρὸς Κυβερνήτην 24 'Οκτωβρίου 1828 ἐκ δύο

φύλλων.

9) 'Επίσης ἐκ Ρώμης 1 Σεπτεμβρίου 1828. 'Επισυνάπτεται σημείωμα τῆς II 'Οκτωβρίου 1828 καὶ ἀντίτυπον ἡμερηίδος *Diario di Roma*, ἀριθ. 88, περιέχουσα πολεμικὰς εἰδήσεις ἐκ Βάρνας.

10) 'Απόσπασμα διαταγῆς σχετικὸν μέ γενομένην νηοψίαν.

11) Σημείωμα Γκορτσακώφ πρὸς Κυβερνήτην πληροφοροῦν περὶ ἐξευρεύσεως ξενοδοχείου ἐν Παρισίοις συναγομένης ἡμερομηνίας 1827.

12) 'Επίσης ἐκ Φλωρεντίας 23 'Οκτωβρίου 1829.

13) 'Επίσης ἐκ Ρώμης 2 'Απριλίου 1829.

14) 'Επίσης ἐκ Φλωρεντίας 13 'Ιανουαρίου 1831.

423. Φάκελλος διορισμῶν διαφόρων ὑπαλλήλων, Διοικητῶν, Γερουσιαστῶν

1-39) Προτάσεις, ὑποδείξεις προσώπων.

40-41) Σχέδια Διαταγμάτων.

42) Προτάσεις.

424. Φάκελλος

Περιέχει σύγγραμμα φιλοσοφίας δικαίου, ἀποσπασματικόν, πιθανῶς τοῦ Πατρός τοῦ Κυβερνήτου. Τετράδια 8.

425. Φάκελλος

Περιέχει διάφορα ἔγγραφα ἀφορῶντα τὴν περιουσίαν τοῦ Μοναχοῦ Συμεῶνος, ἀποθανόντος ἐν Κερκύρᾳ εἰς τὴν 'Αγίαν Μονὴν Πλατυτέρας.

426. Φάκελλος

Περιέχει δικογραφίαν πειρατείας Γραμβούζης 1828. "Εγγραφα 60.

427. Φάκελλος

Πρωτότυπον παραδόσεως Ναυπάκτου.

428. Φάκελλος

'Υπομνήματα Καθηγητοῦ Στρασβούργου Masuyer περὶ 'Ελληνικοῦ Συντάγματος. 1828. Τεμάχια 2.

429. Φάκελλος Dutron

1) 'Υπόμνημα 6 Μαρτίου 1828. Περί ἐκπαιδεύσεως 1-9.

2) 'Υπόμνημα 2 Σεπτεμβρίου 1828. Περί τῆς πολιτείας τοῦ Κυβερνήτου 1-4.

3) Ὑπόμνημα 16 Φεβρουαρίου 1829. Περὶ διαπαιδαγωγήσεως τοῦ Ἔθνους.

430. Φάκελλος

Ἅγιον Ὅρος. Ἐγγραφα τρία 1828.

431. Φάκελλος

Κατάλογοι Ἑλλήνων τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Ἐγγραφα 9.

432. Φάκελλος

Ἀνάκρισις κατὰ Μπρατσάνου καὶ Μαρκῆ Ψαριανῶν. 1828. Ἐγγραφα 11.

433. Φάκελλος

Ἀλληλογραφία Κομιτάτου Κυριῶν τῆς Ἀμερικῆς. Βοηθήματα. Ἐγγραφα 7.

434. Φάκελλος

Χολέρα 1831.

435. Φάκελλος

Ἀπόστολος Ἰωάννης καὶ Χριστόδουλος Κόμης.

436. Φάκελλος

Σχέδιον συστάσεως Νομισματοκοπείου ὑπὸ τοῦ ἱππότου Μορόζη. 1828. Ἐγγραφα 11.

437. Φάκελλος

Καταγραφή ἀντικειμένων Κυβερνήτου. 1831. Φύλλα 6.

438. Φάκελλος

Στρατηγός Tresel. Ἐγγραφα 9.

439. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Βιάρου Καποδίστρια

1-9) Ἐπιστολαὶ Βιάρου πρὸς Κυβερνήτην Δεκεμβρίου 1829.

10-16) Ἐπιστολαὶ Κυβερνήτου πρὸς Βιάρον ἀπὸ Μαρτίου 1829 μέχρι Μαρτίου 1830.

440. Φάκελλος μέ ἐπιστολάς διαφόρων

Περιέχει 21 ἐπιστολάς διαφόρων χωρίς νά ἀναγράφεται ἡμερομηνία καί ἔτος. Ἀποστολεῖς Ἑλληνες.

441. Φάκελλος μέ ἐπιστολάς διαφόρων

Περιλαμβάνει δύο Δεσμίδια. Στό πρῶτο περιέχονται 27 ἐπιστολαί διαφόρων καί στό δεύτερο 31. Δέν ἀναγράφονται ἡμερομηνία.

442. Φάκελλος

Ἑποθέσεις Εὐβοίας εἰς φύλλα 4. Στατιστικά πληροφορία.

443. Φάκελλος ὑποθέσεως Ὑδρας

- 1) Ἑκθεσις 14ης Ἰουλίου 1831.
- 2) Πληροφορία περὶ ναυάρχου Ρίκορδ.
- 3) Ὑπόμνημα Ἐμπιστευτικόν Πυλαρινοῦ ἐκ Σύρου.
- 4) Ὑπόμνημα τοῦ αὐτοῦ ἐκ Τήνου.
- 5) Ὑπόμνημα Γερασίου Κρασᾶ.

444. Φάκελλος ὑποθέσεως Σπάρτης τοῦ 1831

- 1) Ἐπιστολή Ἐπισκόπου Σπάρτης.
- 2) Ἐγκύκλιος Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς Σπάρτης ὑπ' ἀριθ. 1.
- 3) Ὡσαύτως ὑπ' ἀριθ. 14.

445. Φάκελλος

Ὑπόμνημα ἐπαναστατικῆς ἐνεργείας Πόρου.

446. Φάκελλος Ὑπομνημάτων καὶ Σημειωμάτων τῶν νήσων

- 1) Ἀναφορά Ναυτικῶν ἐν μεταφράσει ἐκδηλούντων τὴν πίστιν των εἰς τὸν Κυβερνήτην.
- 2) Σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς Βασιλεῖον Ρούκμαν.
- 3) Σχέδιον ἀναφορᾶς διὰ τοὺς Ἐκτάκτους Διοικητὰς καὶ Πολιτικούς Διοικητὰς τοῦ Κράτους.
- 4) Ὑπόμνημα Σικελιανοῦ περὶ Ὑδρας.
- 5) Μετάφρασις ἀναφορᾶς Δημογεροντίας Πόρου 24 Ἰουλίου 1831.
- 6) Ἀναφορά τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Διοικητοῦ Σαλαμῖνος 20.8.1831.
- 7) Σχέδιον ἐγγράφου Καποδίστρια.
- 8) Μετάφρασις ἀναφορᾶς τῶν κατοίκων Ὑδρας πρὸς τὸν Κυβερνήτην.

- 9) 'Επίσης τῶν Ψαριανῶν τῶν κατοικούντων εἰς Σύρον.
- 10) 'Επίσης τῶν κατοίκων "Υδρας.
- 11) 'Επίσης τῶν κατοίκων Πόρου.
- 12) Σημειώσεις ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς τῶν κατοίκων "Υδρας.
- 13) 'Απόσπασμα ὑπομνήματος ὑπ' ἀριθ. 1682 τοῦ Διοικητοῦ Τήνου καὶ
Θερμῶν.
- 14) Περίληψις τῶν ἐπιστολῶν αἵτινες ἀποβλέπουσι τὴν Κοινότητα "Υδρας.
- 15) 'Ανακοινωθέν 24 Αὐγούστου 1831.
- 16) "Εντυπον 'Αντιπρέσβων Δυνάμεων ἀποδοκιμαζόντων τό 'Επαναστατικόν κίνημα.
- 17) 'Αριθ. 58 τῆς Γενικῆς 'Εφημερίδος 1ης Αὐγούστου 1831.
- 18) 'Ο Ι. Καποδίστριας ἀπολογούμενος εἰς τὴν 'Εθνικὴν Συνέλευσιν. "Εντυπον.
- 19) Προκήρυξις Ναυάρχου Ρίκορδ 15 Αὐγούστου 1831. "Εντυπον.
- 20) Περί τοῦ Βισμουθίου ὡς ἱατρικοῦ ἐναντίον τῆς Χολορροΐας. "Εντυπον.

447. Φάκελλος

'Εργασία τῶν μαθητῶν τῶν Σχολείων τῆς 'Ελλάδος. 19 ἐν ὄλῳ δοκίμια.

448. Φάκελλος ἀλληλογραφίας καὶ ἀναφορῶν Ναυάρχου Μιαούλη

- 1) Προκήρυξις 15ης 'Ιανουαρίου 1828.
- 2) 'Αναφορά 15ης 'Ιανουαρίου 1828.
- 3) Σχέδιον ἀπαντήσεως Καποδίστρια 1 Φεβρουαρίου 1828.
- 4) 'Επιστολή πρὸς ναύαρχον 3 Φεβρουαρίου 1828.
- 5) 'Επιστολή πρὸς Μιαούλην 1ης Φεβρουαρίου 1828.
- 6) Σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς Μιαούλην 25ης 'Ιανουαρίου 1828.
- 7) 'Επιστολή Μιαούλη 1 Φεβρουαρίου 1828.
- 8) "Εγγραφον Μιαούλη ὑπ' ἀριθ. 298.
- 9) 'Επιστολή "Εἶδεκ πρὸς Μιαούλην 15 Μαΐου 1829.
- 10) 'Επιστολή Μιαούλη 17 Μαΐου 1829.
- 11) 'Επιστολή Μιαούλη 27 Μαΐου 1829.
- 12) 'Επιστολή Μιαούλη 29 'Ιουνίου 1829.
- 13) 'Επιστολή Μιαούλη 14 'Ιουλίου 1829.
- 14) "Εγγραφον Μιαούλη ὑπ' ἀριθ. 1038.
- 15) "Εγγραφον Μιαούλη 28ης Σεπτεμβρίου 1829.
- 16) "Εγγραφον Μιαούλη ὑπ' ἀριθ. 1042.
- 17) "Εγγραφον Μιαούλη 24 Μαρτίου 1830.
- 18) "Εγγραφον Μιαούλη 8 Μαρτίου 1830.
- 19) "Εγγραφον Μιαούλη 3 'Ιουλίου 1830.

449. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Γκακάριν, Ρώσου Πρεσβευτοῦ

- 1) Ἐπιστολή Γκακάριν 14/26 Δεκεμβρίου 1825.
- 2) Ἐπιστολή Γκακάριν 7 Ἰανουαρίου 1826.
- 3) Ἐπιστολή Γκακάριν 20 Ὀκτωβρίου 1827.
- 4) Ἐπιστολή Γκακάριν 13/25 Νοεμβρίου 1827. Ἐπισυνάπτεται ἀντίγραφον ἐκθέσεως τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν κόμητα Νεσσελρόδ 12/24 Νοεμβρίου 1827.
- 5) Ὡσαύτως 27 Δεκεμβρίου 1827. Ἐπισυνάπτεται ἐπιστολή Ναρίνσκιν ἐκ Ρώμης 15/27 Δεκεμβρίου 1827.
- 6) Ὡσαύτως 8/20 Μαΐου 1828. Ἐπισυνάπτεται ἐπιστολή τῆς Πριγκιπίσσης Λουκιανοῦ Βοναπάρτη, Πριγκιπίσσης Κανίνο, ζητούσης πληροφορίας περὶ τοῦ φονευθέντος υἱοῦ τῆς Παύλου Βοναπάρτη, τῆς 18ης Μαΐου 1828.
- 7) Ἐπιστολή Γκακάριν 14 Ἰουνίου.

450. Φάκελλος ἐπιστολῶν Γκιντρεκούρ

- 1) Ἐπιστολή 7ης Ὀκτωβρίου 1828.
- 2) Ἐκθεσις περὶ Γεωργίας.
- 3) Ἐκθεσις περὶ Γεωργίας.

451. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Γεωργίου Γεναδίου

- 1) Ἐπιστολή 9 Νοεμβρίου 1830.
- 2) Σχέδιον αὐτόγραφον Καποδίστρια εἰς ἀπάντησιν.

452. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Καπετάν Νικολάκη Γκίκα

- 1) Ἐπιστολή αὐτοῦ 13 Δεκεμβρίου 1828.
- 2) Ἐπιστολή Παναγιώτου Ζωντανοῦ 2 Ἰουλίου 1828.
- 3) Ἐπιστολή Γεωργίου Κλεοβούλου.

453. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Σνέλλ Γκριόν, Προξένου ἐν Τεργέστη τῆς Βαυαρίας

- 1) Ἐπιστολή αὐτοῦ 10 Μαΐου 1830.
- 2) Ἐπιστολή αὐτοῦ 14 Ὀκτωβρίου 1830. Ἐπισυνάπτονται α) Αὐτόγραφος ἀπάντησις Καποδίστρια β) Παράγραφος ἐπιστολῆς ἐκ Κων/πόλεως περὶ τῆς πειρατίας 13 Σεπτεμβρίου 1830.

454. Φάκελλος

- Ἐπιστολή τοῦ Γκέσλερ ἐκ Κώδικος.

455. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Θεοδωράκη Γρίβα

- 1) 'Επιστολή 30 Νοεμβρίου 1828.
- 2) 'Επιστολή 14 'Οκτωβρίου 1829.
- 3) 'Επιστολή 12 Μαΐου 1830.
- 4) 'Επιστολή 'Αναστ. Παπάζογλου 6 Νοεμβρίου 1829.
- 5) 'Επιστολή Γρίβα 23 Νοεμβρίου 1829.
- 6) 'Επιστολή Γρίβα 4 Νοεμβρίου 1829.
- 7) 'Επιστολή Γρίβα 11 'Ιουνίου 1829.
- 8) 'Επιστολή Γρίβα 24 'Ιουλίου 1829.

456. Φάκελλος Πριγκιπίσσης 'Αλεξάνδρας Γαλίτσιν

- 1 ἐπιστολή της.

457. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Γρόπιους

- 1) 'Επιστολή αὐτοῦ 11 'Ιουνίου 1829.
- 2) 'Υπηρεσιακή ἀπάντησις 9 Δεκεμβρίου 1829.

458. Φάκελλος Γκάρλανδ, πρώην Κυβερνήτου τοῦ Γουωρσπάιτ

- 1) 'Επιστολή αὐτοῦ 1 Φεβρουαρίου 1829.

459. Φάκελλος ἐγγράφων σχετικῶν πρὸς τὴν ἐν Πόρῳ Συνδιάσκεψιν

- 1) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς τῶν Ναυάρχων τῶν τριῶν Συμμάχων Δυνάμεων πρὸς τοὺς πληρεξουσίους ἐκ Ναυαρίνου τῇ 7ῃ 'Οκτωβρίου 1828.
- 2) Πρωτόκολλον τῆς Συνεδριάσεως τῆς 19ης 'Οκτωβρίου 1828.
- 3 'Απάντησις εἰς τὴν ἐμπιστευτικὴν ρηματικὴν διακοίνωσιν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Δυνάμεων ἐκ φύλλων 6.
- 4) 'Αντίγραφον ἐπιστολῆς τοῦ Κυβερνήτου πρὸς τὸν βαρῶνον Τασσερέ ντέ Σέν Ντενίς.
- 5) Σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς τὸν αὐτόν βαρῶνον 2/14 'Οκτωβρίου 1828.
- 6) 'Εμπιστευτικὸν ὑπόμνημα πρὸς τοὺς 'Αντιπροσώπους τῶν Δυνάμεων 11 Νοεμβρίου 1828 ἐκ φύλλων δύο.
- 7) 'Υπόμνημα 11 Νοεμβρίου 1828.
- 8) 'Επιστολή ἐμπιστευτικὴ πρὸς τὸν κ. Κάνιγκ, 11 Νοεμβρίου 1828.
- 9) Σημείωσις τῶν ὑπομνημάτων καὶ ἀναφορῶν.
- 10) Σημείωσις ἐξ Ἄρτης περὶ κινήσεων τῶν Ἀλβανῶν 12-18 Νοεμβρίου 1828.
- 11) 3ῃ ἐρώτησις, ποία εἶναι ἡ κυριότερα ἐπαγγελματικὴ ἐνασχόλησις τοῦ Λαοῦ εἰς ἐκάστην τῶν διαιρέσεων τούτων.

12) 4η ἐρώτησις. Εἰς ποίας ἀναλογίας ἦτο διηρημένη ἡ κτηματικὴ περιουσία μεταξύ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων πρὸ τοῦ 1821.

13) Κατάλογος ἐγγράφων τῶν ὑποβληθέντων εἰς τὴν Συνδιάσκεψιν.

14) Κατάλογος τῶν μεταφερθέντων ἐγγράφων τῶν ὑποβληθέντων εἰς τὴν Α. Ἐξοχότητα.

15) Σχέδιον ἐγγράφου τοῦ Πανελληνίου πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἐκ φύλλων δύο.

16) Σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Ριμποπιέρ.

17) Κατάλογος ἐγγράφων ὑποβληθέντων εἰς τὴν Συνδιάσκεψιν εἰς φύλλα δύο.

460. Φάκελλος Πανούτσου Νοταῆ

5 ἐπιστολαί, ἐκ τῶν ὁποίων μία τοῦ 1828 καὶ 4 τοῦ 1829.

461. Φάκελλος ἐπιστολῶν διαφόρων

1-14) Στὴν ὑπ' ἀριθ. 5 ἐπισυνάπτεται ἀντίγραφον ἐπιστολῆς Καποδίστρια ἀπὸ 30 Σεπτεμβρίου 1830 καὶ στὴν ὑπ' ἀριθ. 13 ἐπισυνάπτεται αὐτόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Καποδίστρια.

Ἐπίσης στὴν ὑπ' ἀριθ. 7 ἐπιστολὴν πρὸς Νοϊχάουστ ἐπισυνάπτεται σχέδιον περὶ ἀποικισμοῦ Ἑλβετογερμανῶν ἐν Ἑλλάδι.

462. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Π. καὶ Α. Νικολαΐδῃ

4 ἐπιστολαί. Μία τοῦ 1827 καὶ 3 τοῦ 1828.

463. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Δ. Νικολοπούλου

1-13) Ἐπιστολαί Νικολοπούλου 1830 καὶ 1831.

14) Σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου 30 Ἀπριλίου 1831.

15) Ἐπίσης αὐτόγραφον 23 Ἰουλίου 1831.

464. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Ὁρφανοῦ

1-8) Ἐπιστολαί Ὁρφανοῦ 1829 καὶ 1830.

9) Σχέδιον ἀπαντήσεως αὐτόγραφον Κυβερνήτου 3/15.5.1831.

465. Φάκελλος

1-15) Διάφοραι ἀναφοραί πρὸς τὸν Κυβερνήτην.

466. Φάκελλος

Ἑπόμνημα περί πειρατίας τοῦ Σ. Μπισιέρ. Ἐπισυνάπτεται ἐπιστολή τοῦ αὐτοῦ.

467. Φάκελλος

Λογαριασμοί ἐσόδων καί ἐξόδων τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Στόλου ὑπό τὰς διαταγὰς τοῦ Λόρδου Κόχραν ἐκ φύλλων 5. Ἐπισυνάπτονται:

- α) Βιβλίον διαταγῶν δικαιολογουσῶν τὰ ἐξόδα ἐκ φύλλων 5.
- β) Κατάστασις πυρίτιδος καί πολεμοφοδίων.
- γ) Κατάστασις ὡσαύτως ἐξόδων καί πολεμοφοδίων.
- δ) Γενική κατάστασις ἐσόδων καί ἐξόδων τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Φιλελλήνων διὰ τὸν κατὰ ξηράν στρατὸν μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1827 ἐκ φύλλων 9.
- ε) Λογαριασμός τοῦ Συνταγματάρχου Ἐιδέκ ἐκ φύλλων 3.
- στ) Ἀντίγραφον τῶν διαταγῶν τῶν ἐξόδων τοῦ Στόλου ἐκ φύλλων 3.
- ζ) Κατάλογος τῶν Φιλελλήνων, οἵτινες ἔλαβον τό ἐπίδομα τῶν 20 ταλλήρων τῶν δοθέντων αὐτοῖς παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Φιλελλήνων.

468. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Γεωργίου Παπάζογλου

Ἐπιστολή αὐτοῦ 9 Ἀπριλίου 1829. Ἐπισυνάπτεται ἐκθεσις τῶν διατρεχόντων εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Σχολῆς Σκαμιελιτῶν.

469. Φάκελλος Ν. Πονηροπούλου

Ἐπιστολή αὐτοῦ 29 Ἰουλίου 1831. Ἐπισυνάπτονται 4 ἐπιστολαὶ διαφόρων.

470. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Γ. Ψύλα

1-3) Μία ἐπιστολή τοῦ 1826 καί δύο τοῦ 1829.

471. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Κ. Πελοπίδα

- 1) Ἐπιστολή ἐκ Καλαβρυτῶν 11 Φεβρουαρίου 1831.
- 2) Αὐτόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου, 20 Φεβρουαρίου 1831. Φύλλα δύο.
- 3) Ἐπιστολή Πελοπίδα 7 Ὀκτωβρίου 1830.
- 4) Ἐπιστολή Πελοπίδα 25 Αὐγούστου 1830. Ἐπισυνάπτεται ἀνάκρισις Κων/νου Δημητρακοπούλου.
- 5) Ἐπιστολή 26 Ἀπριλίου 1830. Ἐπισυνάπτεται ἀντίγραφον ἀναφορᾶς 24 Ἀπριλίου 1830.
- 6) Ἐπιστολή 1 Νοεμβρίου 1829.

- 7) 'Επιστολή 28 'Οκτωβρίου 1829.
- 8) 'Επιστολή 23 Σεπτεμβρίου 1829.
- 9) 'Επιστολή άνευ ήμερομηνίας. 'Επισυνάπτεται έπιστολή 'Ασημάκη Φωτήλα.

472. Φάκελλος άλληλογραφίας Γεωργίου Πραΐδη

- 1) 'Επιστολή αΰτου 27 Μαΐου 1829.
- 2) 'Επιστολή αΰτου 8 'Ιουνίου 1829.

473. Φάκελλος Προξένου Πετσώνη - Λαβισόν

- 1) 'Επιστολή Πετσώνη 14 Φεβρουαρίου 1828.
- 2) 'Επιστολή Πετσώνη 24 Δεκεμβρίου 1828. 'Επισυνάπτεται έγγραφον πρὸς Πετσώνην τοῦ Γενικοῦ Προξένου Νορβηγίας καί Σουηδίας ἐν 'Αλεξανδρείᾳ τῆς 13 Δεκεμβρίου 1828.
- 3) "Εγγραφον 8/20 'Ιανουαρίου 1829. 'Επισυνάπτεται ἐγκύκλιος αΰτου ὡς Προξένου 'Αλεξανδρείας.
- 4) 'Επιστολή Λαβισόν, Γραμματέως τοῦ Προξενείου, δι' ἧς ἀποστέλλει Σοννέτον διὰ τόν Κυβερνήτην.
- 5) 'Επιστολή Πετσώνη 2 'Οκτωβρίου 1829.
- 6) 'Επιστολή Πετσώνη 10 'Οκτωβρίου 1830.

474. Φάκελλος άλληλογραφίας Α. Αξιώτη, Διοικητοῦ Πατρῶν

- 1-86) 'Επιστολαί 'Αξιώτη ἐτῶν 1829, 1830 καί 1831.
- 87-113) 'Απαντήσεις Κυβερνήτου τῶν ἐτῶν 1830-1831, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ 13 αὐτόγραφοι.

475. Φάκελλος άλληλογραφίας Νικολάου Γερακάρη, Διοικητοῦ Ναυπλίου, "Αργους καί Κάτω Ναχαγιᾶ

- 1-7) "Εγγραφα Γερακάρη 1830-1831.
- 8) Καταγραφή διαφόρων ὑπαλλήλων. Φύλλον ποιότητος.
- 9) Σχέδιον ἀπαντήσεως 19 Μαρτίου 1830.

476. Φάκελλος Στρατάρχου Υψηλάντου καί Νικ. Υψηλάντη

- 1-5) 'Εκ τῶν ὁποίων 1 τοῦ Νικολάου 'Υψηλάντη καί 4 τοῦ Δημητρίου τῶν ἐτῶν 1828-1829.

477. Φάκελλος περί Μονῶν 'Αγίου "Ορους

- 1) "Εγγραφον 9ης Αὐγούστου 1827 ἐκ φύλλων 3.

2) 'Εξήγησις τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιθεμελιώνεται ἡ ἀποξένωσις τῆς Κυπριανῆς ἐκ φύλλων 2.

3) "Εγγραφον ἐκ Κυσινοβίου 10 Φεβρουαρίου 1825. 'Επισυνάπτονται δικαιώματα τοῦ "Αθωνος Κοινοβίου τοῦ 'Αγίου Γεωργίου.

478. Φάκελλος. 'Αρχιτεκτονική 'Ακαδημία Ρώμης

1) "Εγγραφον 12 Δεκεμβρίου 1829 περὶ Λυσάνδρου Καυτανζόγλου.

479. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Λυττερότ

1-6) 'Επιστολαί 1829, ἐκ τῶν ὁποίων μία ἔχει προέλευση τῇ Μεθώνῃ, μία ἄλλη τό Ναυαρίνου καὶ 4 τό Παρίσι.

480. Φάκελλος

1-41) Διάφοροι ἐπιστολαί μὲ "Ελληνες ἀποστολεῖς. Δέν σημειώνονται ἡμερομηνίαί.

481. Φάκελλος

1-2) "Εγγραφα τοῦ Πανιερωτάτου Ταλαντίου περὶ 'Εκκλησιαστικῶν ἀντικειμένων.

482. Φάκελλος

'Υπόμνημα τοῦ Κυβερνήτου πρὸς τὴν Συνδιάσκεψιν τοῦ Λονδίνου περὶ 'Ελλάδος. (24 Αὐγούστου - 15 Σεπτεμβρίου 1831).

483. Φάκελλος Παπαμανώλη

1-7) 6 ἐπιστολαί τοῦ Παπαμανώλη καὶ ἓνα σχέδιον ἐπιστολῆς αὐτόγραφον τοῦ Κυβερνήτου τῆς 26 Φεβρουαρίου 1831.

484. Φάκελλος Γ. Παπαλέξη

1-4) 'Επιστολαί 1831.

485. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Δημητρίου Περούκα

1-15) 'Επιστολαί τῶν ἐτῶν 1825, 1828, 1829, 1830, 1831. Στὴν ὑπ' ἀριθ. 3 ἐπισυνάπτεται κατάλογος Δικαστῶν. Στὴν ὑπ' ἀριθ. 4 ἐπισυνάπτεται ἀντίγραφον πρακτικῶν συνεδριάσεων 'Υπουργικοῦ Συμβουλίου. 'Η ὑπ' ἀριθ. 7 εἶναι ἀπάντησις τοῦ Κυβερνήτου περὶ ἐκκενώσεως 'Αθηνῶν, τῆς 25 Σεπτεμβρίου 1830 (μονογραφημένη).

486. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Πινόν εκ Γενεύης

1-6) 'Επιστολαί τῶν ἐτῶν 1827, 1828, 1830.

487. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Ανδρέου Πίνη

1) 'Επιστολή 16 Φεβρουαρίου 1826. 'Επισυνάπτεται αὐτόγραφον σχέδιον ἀπαντήσεως Κυβερνήτου.

2) 'Επιστολή 26 Δεκεμβρίου 1826. 'Επισυνάπτεται σχέδιον ἀπαντήσεως αὐτόγραφον Καποδίστρια.

3) 'Επιστολή 17 Νοεμβρίου 1829.

4) 'Επιστολή 4 Δεκεμβρίου 1829.

5) 'Επιστολή 8 Μαρτίου 1830. 'Επισυνάπτεται σχέδιον ἀπαντήσεως αὐτόγραφον.

6) 'Επιστολή 5 'Ιουνίου 1830.

488. Φάκελλος

Περιέχει ἐπιστολήν τοῦ 'Αλεξάνδρου 'Υψηλάντη τῆς 19 Αὐγούστου 1827.

489. Φάκελλος Παπαφωτονύμου καὶ Παπαθανασοπούλου

1-5) 'Επιστολαί ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία τοῦ Παπαφωτόνυμου καὶ αἱ 4 τοῦ Παπαθανασόπουλου.

490. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Σ. Παλαιολόγου ἐξ 'Αμστελδοῦ καὶ Γ. Παλαιολόγου, ἀγρονόμου

1-26) 'Επιστολαί, ἐκ τῶν ὁποίων 18 τοῦ Στεφ. Παλαιολόγου, 4 τοῦ Γρηγορίου Παλαιολόγου τῶν ἐτῶν 1826, 1827, 1828, 1829, 1830, 1831, 2 αὐτόγραφοι ἀπαντήσεις τοῦ Κυβερνήτου τοῦ 1831 καὶ 1 ἔκθεσις περὶ 'Αγροτικῆς 'Εγκαταστάσεως.

491. Φάκελλος ἀλληλογραφίας διαφόρων

1-16) 'Επιστολαί τῶν ἐτῶν 1828, 1830 διαφόρων. Τρεῖς ἀπαντήσεις τοῦ Κυβερνήτου ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία αὐτόγραφος.

492. Φάκελλος ἐπιστολῶν διαφόρων

1-8) Στὴν πρώτη ἐπιστολή τοῦ 'Ιούσεκ ἐπισυνάπτεται ποιητικὴ συλλογὴ ἐκ φύλλων 4. Στὴν ὑπ' ἀριθ. 5 τοῦ 'Ιούλιεν, 'Εγκυκλοπαιδικὴ ἐπιθεώρησις.

493. Φάκελλος Διαφόρων

1-11) 'Επιστολαί διαφόρων. 'Αναφέρονται ἑλλιπῆ τὰ ὀνόματα καὶ δέν σημειώνονται ἡμερομηνίες.

494. Φάκελλος Διαφόρων

1-14) Στὴν ὑπ' ἀριθ. 7 ἐπιστολὴ Κέρρινγ ἐπισυνάπτεται ὑπόμνημα περὶ τοῦ εἰσακτέου εἰς τὴν 'Ελλάδα συστήματος προσόδων. 'Η ὑπ' ἀριθ. 14 ἀναφέρεται στό Κληροδότημα Βαρβάκη. Στὴν ἴδια ἐπιστολὴ ἐπισυνάπτονται δύο αὐτόγραφοι ἐπιστολαί τοῦ Καποδίστρια, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τοῦ 1825.

495. Φάκελλος Διαφόρων

1-16) 'Η ὑπ' ἀριθ. 8 ἐπιστολὴ αὐτόγραφος Καποδίστρια πρὸς Λάνδομυ τῆς 17/29 Μαρτίου 1826. 'Επίσης τοῦ Καποδίστρια εἶναι ἡ ὑπ' ἀριθ. 15 πρὸς Λαμπίσκου τῆς 4/16 Δεκεμβρίου 1825. 'Επισυνάπτονται κατάλογος βιβλίων καὶ δύο ἐπιστολαί.

496. Φάκελλος Διαφόρων

1-12) Στὴν ἐπιστολὴ ὑπ' ἀριθ. 6 τοῦ 'Αρχιμανδρίτου 'Ολυμπίου ἐπισυνάπτεται αὐτόγραφος ἀπάντησις τοῦ Κυβερνήτου. Στό Νο 10 ὑπάρχουν τρεῖς ἐπιστολαί 'Ορλάνδου καὶ τρεῖς αὐτόγραφοι ἀπαντήσεις τοῦ Κυβερνήτου.

497. Φάκελλος Διαφόρων

1-48) Στό Νο 25 ἀναφέρονται 6 ἐπιστολαί τῆς πριγκιπίσσης Πραγατίου καὶ τρία σχέδια αὐτογράφων ἀπαντήσεων Κυβερνήτου. 'Επίσης στό Νο 46 ἀναφέρεται ἐπιστολὴ Πιτσιπιού καὶ αὐτόγραφος ἀπάντησις Κυβερνήτου.

498. Φάκελλος ἐπιστολῶν Λαδοπούλου καὶ Λουκοπούλου

1-7) 'Επτὰ ἐπιστολαί, ἐκ τῶν ὁποίων 1 τοῦ Λουκόπουλου, 5 τοῦ Λαδόπουλου καὶ ἓνα σχέδιο ἀπαντήσεως. 'Ετῶν 1828, 1830 καὶ 1831.

499. Φάκελλος Α. Αντωνοπούλου

- 1) 'Επιστολὴ 'Αντωνοπούλου ἐκ Τεργέστης 14 Μαΐου 1828.
- 2) 'Επιστολὴ 'Αντωνοπούλου ἐκ Τεργέστης 16 'Απριλίου 1831.
- 3) 'Επιστολὴ 'Αντωνοπούλου ἄνευ ἡμερομηνίας. 'Επισυνάπτεται σημείωσις προτάσεων 'Ισμαήλ Πηγῆ περὶ πωλήσεως κτήματος εἰς Εὐβοίαν.

500. Φάκελλος

- 1) 1 ἐπιστολή τοῦ Ἀξελου τῆς 17ης Αὐγούστου 1831.

501. Φάκελλος ἐπιστολῶν Ἀλιμπράντη ἐκ Σύρου

- 1-7) Ἐπιστολαὶ Ἀλιμπράντη τοῦ 1831.

502. Φάκελλος Ἀγγελάτου ἐκ Κύπρου

1-13) Αἱ πρῶται δέκα Ἀγγελάτου ἐκ Κύπρου τῶν ἐτῶν 1828, 1829, 1830 καὶ 1831. Στὴν πρώτη ἐπισυνάπτεται περίληψις περὶ τῆς ἀξιοθρηνητοῦ καταστάσεως τῆς νήσου.

Τὰ τρία τελευταῖα κείμενα εἶναι σχέδια ἀπαντήσεων τοῦ Κυβερνήτου ἐκ τῶν ὁποίων τὰ δύο αὐτόγραφα.

503. Φάκελλος Ἀνδρούτσου ἐκ Σπετσῶν

- 1) Ἐπιστολή Ἀνδρούτσου 2 Σεπτεμβρίου 1831.
 2) Ἐπιστολή Ἀνδρούτσου 2 Σεπτεμβρίου 1831. Ἐπισυνάπτεται σημείωσις τῶν κακοβούλων.
 3) Ἐπιστολή Ἀνδρούτσου 6 Σεπτεμβρίου 1831.
 4) Σχέδιον ἀπαντήσεως 16 Σεπτεμβρίου 1831.

504. Φάκελλος Π. Ἀργέντη ἐκ Σύρας

1) Ἐπιστολή τοῦ Ἀργέντη 9ης Ἰανουαρίου 1830. Ἐπισυνάπτονται α) Ἐπιστολή Μαυροκορδάτου ἐκ Μασσαλίας 22 Δεκεμβρίου 1829 β) Ἐπιστολή αὐτόγραφος Κοραῆ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν δι' ἧς ἀποστέλλει βιβλία, τῆς 22 Νοεμβρίου 1829.

505. Ὑπομνήματα διάφορα διὰ στρατιωτικὰ ζητήματα

1-44) Κείμενα τοῦ 1827, 1828, 1830 ἀφορῶντα τὴν ὀργάνωσιν, τὸν ἐξοπλισμὸν καὶ τὸν ἐφοδιασμὸν τῶν στρατιωτικῶν μονάδων.

506. Φάκελλος Ἀνδρέου Παπαδοπούλου

- 1-3) Ἐπιστολαὶ 1829 καὶ 1830.

507. Φάκελλος Συνταγματάρχου Παρασκευᾶ

1-10) 8 ἐπιστολαὶ Παρασκευᾶ, μία τοῦ 1830 καὶ ἑξή τοῦ 1831 καὶ δύο αὐτόγραφα σχέδια ἀπαντήσεως τοῦ Κυβερνήτου. Ἐπίσης στὴν 1η, 2η καὶ 4η

ἐπιστολή τοῦ Παρασκευᾶ ἐπισυνάπτονται αὐτόγραφα σχέδια ἀπαντήσεων τοῦ Κυβερνήτου.

508. Φάκελλος

1-23) Περιέχει 10 ἐπιστολάς τοῦ Κ. Ρώμα καὶ διαφόρων ἄλλων. Ἐπίσης πληροφορίες πολιτικοῦ περιεχομένου.

509. Φάκελλος ἐπιστολῶν καὶ ἀναφορῶν Κων/νου Ἀξιώτη, Διοικητοῦ Πόρου καὶ Ναυπλίου

1-47) Ἐκτός τῆς πρώτης ἐπιστολῆς, πού ἀπευθύνεται στό Βιάρο Καποδίστρια, μέ ἡμερομηνία 15 Δεκεμβρίου 1827, ὅλοι αἱ ἄλλαι ἀπευθύνονται στόν Κυβερνήτη. Στό Νο 44 ἐπισυνάπτεται αὐτόγραφος ἀπάντησις τοῦ Κυβερνήτου καὶ στό Νο 47 ὑπάρχουν 14 σχέδια ἀπαντήσεων πρὸς Ἀξιώτην ἐκ τῶν ὁποίων δύο αὐτόγραφα Κυβερνήτου.

510. Φάκελλος ἐπιστολῶν Σκαρλάτου, Παπαρηγοπούλου καὶ οἰκογενείας

1-4) Ἐπιστολαὶ 1828, 1830, 1831.

511. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Τζούνη, Μαυρομάτη, Μαύρου καὶ ἄλλων.

1-44) Ἐπιστολαὶ τῶν ἐτῶν 1828, 1829, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 19 ἀπαντήσεις τοῦ Κυβερνήτου.

512. Φάκελλος ἐπιστολῶν Λήβς

1-3) Μία ἐπιστολή τοῦ 1829 καὶ 2 τοῦ 1830.

513. Φάκελλος ἐπιστολῶν Ι. Περσιάνη

1-3) Ἐπιστολαὶ τοῦ ἔτους 1827.

514. Φάκελλος ἐπιστολῶν Παναγ. Πάλλη

1-11) Ἐπιστολαὶ τῶν ἐτῶν 1827, 1828, 1829.

515. Φάκελλος

Περιέχει μία ἐπιστολή τοῦ Δ. Πλαπούτα τῆς 16ης Μαΐου 1831.

516. Φάκελλος

Περιέχει μία ἐπιστολή τοῦ Πινιατέλη τῆς 18 Ἀπριλίου 1829.

517. Φάκελλος ἐπιστολῶν Πρασακάκη

1-8) Ἐπιστολαὶ τῶν ἐτῶν 1827, 1828, 1831. Στό Νο 2 τῆς 4ης Νοεμβρίου 1828 ἐπισυνάπτεται ἀπάντησις τοῦ Κυβερνήτου.

518. Φάκελλος

- 1) Ἀναφορά Ζησιμοπούλου.
- 2) Ἐγγραφον Ἐκτάκτου Διοικητοῦ Μεσσηνίας πρὸς Ναύαρχον Σαχτούρην. Γαλλικὴ μετάφρασις.
- 3) Ἐκθεσις ἐντυπώσεων Ντυτρόν. Ἐπισυνάπτονται 11.
- 4) Ἐπιστολὴ Ἀποστόλου Δούμα. Ἐπισυνάπτονται δύο σημειώματα συνεισφορέων.
- 5) Σημειώσεις περὶ Ὁργανισμοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας ἐκ φύλλων 3.
- 6) Περὶ ἀπαλλοτριώσεως Τουρκικῶν Κτημάτων Εὐβοίας ἐκ φύλλων 6.

519. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Ν. Χρυσόγελου, Γραμματέως Ἐπικρατείας

- 1) Περὶ Τύπου.
- 2) Ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ περὶ Ἀγίου Ὅρους. Ἀριθ. 116, 10 Δεκεμβρίου 1829.
- 3) Ἀπάντησις Κυβερνήτου. Σχέδιον αὐτόγραφον.
- 4) Ἀπάντησις Κυβερνήτου 31 Ὀκτωβρίου 1829.

520. Φάκελλος. Ὁρφανοτροφεῖον καὶ πτωχοί

- 1) Ἑρανος.
- 2) Ἑρανος τῶν ἐν Λιβόρνῳ Ἑλλήνων. Ἐπισυνάπτεται σημειώσεις συνδρομητῶν.
- 3) Ἑρανος τῶν ἐν Ἀγκῶνι Ἑλλήνων.
- 4) Ἐπιστολὴ τῶν ἐν Τεργέστη Ἑλλήνων εἰς φύλλα δύο. Ἐπισυνάπτεται σημειώσεις τῶν συνεισφορέων.
- 5) Ἑρανος τῶν ἐν Τεργέστη.
- 6) Ἐγγραφον Φιλανθρωπικῆς Ἐταιρείας ἀριθ. 70. Ἐπισυνάπτεται διοργανισμός τῆς Ἐταιρείας ἰδρυθείσης ἐν Ναυπλίῳ τό 1824.
- 7) Σχέδιον ἐπιστολῶν πρὸς Ν. Γκίκαν 20 Ἀπριλίου 1828.
- 8) Ἑρανος Ἑλλήνων Ἀγγλίας.
- 9) Ἑρανος τῶν ἐν Ἀγκῶνι Ἑλλήνων.
- 10) Κατάλογοι μαθητῶν εἰς φύλλα 3.

521. Φάκελλος 'Επιστολῶν καὶ ἀναφορῶν Δ. Χρηστίδη

1-12) 'Επιστολαὶ τῶν ἐτῶν 1828, 1829, 1830.

522. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Σπύρου Χαλαλάμη

1-14) 'Επιστολαὶ τῶν ἐτῶν 1827, 1830, 1831. 'Εξ αὐτῶν δύο - τῆς 10ης 'Απριλίου καὶ 20ης Μαΐου 1830 - ἀπαντήσεις τοῦ Κυβερνήτου.

523. Φάκελλος πατρὸς Βενεδίκτου

- 1) 'Επιστολὴ Αὐγουστίνου 17ης 'Ιουλίου 1831.
- 2) 'Επιστολὴ Βενεδίκτου πρὸς Αὐγουστίνον 14ης Μαΐου 1829.

524. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Χρυσοβελόνη

- 1) 'Εγγραφον 11ης Νοεμβρίου 1829. 'Επισυνάπτονται 4.
- 2) 'Εγγραφον 1ης Δεκεμβρίου 1829.
- 3) 'Εγγραφον 26ης Φεβρουαρίου 1831. 'Επισυνάπτεται κατάλογος κατοίκων Σαντορίνης.

525. Φάκελλος Σύνορα καὶ Στατιστικοὶ πίνακες

- 1) Πιθαναὶ εἰσπράξεις Νήσων Αἰγαίου ἐκ φύλλων δύο.
- 2) Διαίρεσις τῆς 'Ελλάδος.
- 3) Περιγραφή Μεγαρίδος.
- 4) Περιγραφή Κρήτης.
- 5) 'Απόσπασμα τοῦ ἔργου τοῦ Πουκεβίλ ἐκ φύλλων 4.
- 6) 'Ομοίως ἐκ φύλλων 3.
- 7) 'Ομοίως
- 8) 'Ομοίως
- 9) Περὶ συνόρων 4 ἐκδοχαί.

526. Φάκελλος. 'Ορφανοτροφεῖον καὶ 'Υγιεινὴ

- 1) 'Επιθεώρησις 'Ορφανοτροφείου ὑπὸ Καποδίστρια.
- 2) Κανονισμὸς ὑγιεινῆς ἐκ φύλλων 4.
- 3) Κατάλογος ὑπαλλήλων 'Ορφανοτροφείου.
- 4) Σημείωμα.
- 5) 'Οδηγαὶ ὑγιεινῆς ἐκ φύλλων 2.

527. Φάκελλος ἀναφορῶν Ἀμβροσιάδου ἐξ 'Αρκαδίας

1-85) 'Αναφοραὶ 'Αμβροσιάδῃ ἐτῶν 1829, 1830 καὶ 1831.

86-108) Ἀπαντήσεις τοῦ Κυβερνήτου ἐκ τῶν ὁποίων 15 αὐτόγραφοι.

528. Ἀναφοράι τῶν Σχολείων Ἀγκῶνος καὶ Γενεύης

- 1) Ἀπόσπασμα ἱστορίας τῆς Σαρδηνίας ἐκ φύλλων 3.
- 2) Κατάλογος μαθητῶν.
- 3) Ἐκθεσις Ἐπιτρόπων Ἀγκῶνος 17ης Μαΐου 1828. Ἐπισυνάπτονται δύο.

529. Φάκελλος λογ/σμῶν Ναυτικοῦ Γκός καὶ Ἀστιγγος Μάρτιος 1828

- 1) Περιληπτική ἀναφορά ἐσόδων καὶ δασμῶν τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου ἐκ φύλλων 2.
- 1-5) Σημειώσεις μέ διάφορα στοιχεῖα.
- 6) Σημειώσεις τῶν πολεμοφοδίων καὶ τροφῶν τὰ ὅποια ἐλήφθησαν ἐκ τῆς Καρτερίας τοῦ πλοιάρχου Ἀστιγγος.
- 7-11) Σημειώσεις.
- 12) Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς πλοιάρχου Καρτερίας.
- 13) Ἀντίγραφα ἐπιστολῶν Ἀστιγγος ἐκ φύλλων τριῶν.

530. Φάκελλος διαφόρων ἀναφορῶν

- 1-40) Ἀναφοραί διαφόρων μεταξύ τῶν ὁποίων τοῦ Κολοκοτρώνη, τοῦ Μιαούλη, τῶν Μποτσαραίων, τῆς Μαντώ Μαυρογένους, Γρηγορίου Κωνσταντᾶ. Ἐπίσης Σημείωμα περὶ ξένων ἐμπόρων.

531. Φάκελλος λογ/σμῶν Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς

- 1) Λογ/σμός 29ης Μαρτίου 1828 ἐκ φύλλων 4.
- 2) Λογ/σμός ἐξόδων Κυβερνήτου μέχρι 16 Μαΐου 1829 ἐκ φύλλων 8.
- 3) Λογ/σμός πληρωμῶν Κυβερνήτου ἐκ φύλλων 3 μέχρι 31 Αὐγούστου 1829.
- 4) Λογ/σμός πληρωμῶν ἐξόδων Κυβερνήτου 1-27 Φεβρ/ου 1830.
- 5) Λογ/σμός πληρωμῶν ἐξ ιδίων Κυβερνήτου ἐκ φύλλων 3.
- 6) Λογ/σμός πληρωμῶν ἐξ ιδίων Κυβερνήτου 15 Αὐγούστου 1828.
- 7) Ἐξοδα Γενικῆς Ἐπικρατείας ἐκ φύλλων 4.
- 8) Λογ/σμός μέχρι 16 Μαΐου 1829.
- 9) Λογ/σμός μέχρι 16 Σεπτεμβρίου 1829.
- 10) Λογ/σμός μέχρι 1 Μαΐου 1830.
- 11) Σύνταξις Μπέτσου.
- 12) Σύνταξις πλοιάρχου Κουλῶν.
- 13) Παράδοσις Παπαρηγοπούλου.

- 14) "Εγγραφον ὑπ' ἀριθ. 2790 Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς.
- 15) "Εγγραφον ὑπ' ἀριθ. 15832 Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς.
- 16) Λογ/σμός τῶν ὅσων ἔχει νά λάβῃ ὁ Κυβερνήτης.
- 17) Λογ/σμός Κυβερνήτου μετὰ τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς.
- 18) Πληρωμαί ὅσας ἐνήργησεν ὁ Κυβερνήτης ἐκ φύλλων 4.
- 19) "Εγγραφον Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς ὑπ' ἀριθ. 121. Ἐπισυνάπτεται λογ/σμός ἐκ φύλλων 3.

532. Φάκελλος ἀναφορῶν Γιαννίτση καί Γενατᾶ

- 1) Ἐπιστολή Γιαννίτση 29 Δεκεμβρίου 1827.
- 2) Ἐπιστολή Γιαννίτση 4 Μαρτίου 1830.
- 3) Ἐπιστολή Γιαννίτση 9 Μαΐου 1831.
- 4) Ἐπιστολή Γιαννίτση 1 Μαΐου 1831.
- 5) Ἐπιστολή Γιαννίτση 10 Φεβρουαρίου. Ἐπισυνάπτεται σχέδιον ἀπα-
ντήσεως αὐτόγραφον.
- 6) Ἐπιστολή Γιαννίτση 14 Ἰουνίου 1831.
- 7) Ἐπιστολή Γιαννίτση 19 Ὀκτωβρίου 1830.
- 8) Ἐπιστολή Γιαννίτση 14 Φεβρουαρίου 1831. Ἐπισυνάπτεται ἀναφορά
κατοίκων Αἰγίνης.
- 9) Ἐπιστολή Γιαννίτση 17 Φεβρουαρίου 1831. Ἐπισυνάπτεται ἀναφορά
κατοίκων Αἰγίνης.
- 10) Ἐπιστολή Γιαννίτση 14 Φεβρουαρίου 1831.
- 11) Ἀπάντησις 6 Μαρτίου 1831.
- 12) Ἀπάντησις 22 Φεβρουαρίου 1831.
- 13) Ἀναφορά κατοίκων Σύρου.
- 14) Ἀναφορά Ψαριανῶν Σύρου.
- 15) Ἐπιστολή Γιαννίτση 23 Φεβρουαρίου 1831.
- 16) Ἐπιστολή Γιαννίτση 27 Φεβρουαρίου 1831.
- 17) Ἐπιστολή Γιαννίτση 14 Μαρτίου 1830.
- 18) Ἐπιστολή Γιαννίτση 31 Μαρτίου 1831.
- 19) Σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς τὴν Δημογεροντίαν Σύρου.
- 20) Ἀπάντησις πρὸς Γιαννίτσην καί Γλαράκην 14 Ἀπριλίου 1831.
- 21) Ἀναφορά Ψαριανῶν Σύρου.
- 22) Ἀναφορά Ψαριανῶν Σύρου.
- 23) Ἀπάντησις αὐτόγραφος 13 Ἀπριλίου 1831.
- 24) Ἐπιστολή Γιαννίτση 14 Ἰουλίου 1831.
- 25) Ἐπιστολή Γιαννίτση 16 Ἰουλίου 1831.
- 26) Ἐπιστολή Γιαννίτση 14 Αὐγούστου 1831. Ἐπισυνάπτονται ἀντίγραφα
δύο ἐπιστολῶν ἐξ Αἰγίνης.

- 27) 'Ωσαύτως 10 Αύγουστου 1831. 'Επισυνάπτεται προκήρυξις Γιανίντση, Κανάρη.
- 28) 'Ωσαύτως 11 Αύγουστου 1831.
- 29) 'Ωσαύτως 21 Αύγουστου 1831.
- 30) 'Ωσαύτως 22 Αύγουστου 1831.
- 31) 'Ωσαύτως 21 'Ιουνίου 1827.
- 32) Σχέδιον αὐτόγραφον 19 'Ιουλίου ἄνευ ἔτους.
- 33) Σχέδιον αὐτόγραφον 18 Αύγουστου 1831.
- 34) Σχέδιον αὐτόγραφον 17 'Ιουλίου 1831.
- 35) Σχέδιον αὐτόγραφον 11 Μαΐου ἐκ φύλλων δύο.
- 36) 'Αντίγραφα ἐγγράφου καὶ ἀποφάσεως ἐκ φύλλων τριῶν.
- 37) 'Αντίγραφα Διατάγματος ὑπ' ἀριθ. 97. 'Επισυνάπτεται 1.
- 38) Σχέδιον αὐτόγραφον 22 'Απριλίου 1828.
- 39) 'Επιστολὴ Γενατᾶ 17 Μαρτίου 1828.
- 40) 'Επιστολὴ Γενατᾶ 30 Μαΐου 1828.
- 41) 'Επιστολὴ Γενατᾶ 20 'Απριλίου 1828.
- 42) 'Επιστολὴ Γενατᾶ 18 'Απριλίου 1828.
- 43) 'Απάντησις 19 Σεπτεμβρίου 1828.

533. Φάκελλος. Λόγοι ἐκκλησιαστικοί

- 1) Λόγος πανηγυρικός κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Κυβερνήτου ἐκ φύλλων 4.
- 2) 'Ιωάννου 'Ιεροσολύμων Στλητευτικός.
- 3) Λόγος εἰς τὰς περιόδους καὶ πράξεις τοῦ Εὐαγγελιστοῦ 'Ιωάννου ἐκ φύλλων 8.

534. Φάκελλος "Εἶδεκ ἐκ Γενούης

- 1) 'Επιστολὴ αὐτοῦ 16 Νοεμβρίου 1827.
- 2) 'Επιστολὴ αὐτοῦ 7 Μαΐου 1828.
- 3) 'Επιστολὴ αὐτοῦ 29ης Μαΐου 1830 εἰς διπλοῦν.
- 4) 'Ομοίως.

535. Φάκελλος Κοντοσταύλου

- 1) 'Επιστολὴ αὐτοῦ 28 Αύγουστου 1828.
- 2) 'Επιστολὴ αὐτοῦ 28 Αύγουστου 1828.
- 3) 'Επιστολὴ αὐτοῦ 21 'Ιουνίου 1828 εἰς δύο φύλλα.
- 4) Σημείωσις.
- 5) 'Επιστολὴ αὐτοῦ 7 'Ιουλίου 1828.
- 6) Σημείωσις.

- 7) 'Επιστολή αὐτοῦ 5 'Ιουλίου 1828.
- 8) 'Επιστολή αὐτοῦ 22 Αὐγούστου 1828.
- 9) 'Επιστολή αὐτοῦ 21 'Ιουλίου 1828.
- 10) 'Επιστολή αὐτοῦ 18 'Ιουλίου ἐκ δύο φύλλων.
- 11) 'Επιστολή αὐτοῦ 29 'Ιουλίου 1828 ἐκ δύο φύλλων.
- 12) 'Επιστολή αὐτοῦ 7 'Ιουλίου 1828.

536. Φάκελλος Κυριακοπούλου

- 1) 'Επιστολή αὐτοῦ 8 'Ιουλίου 1830. 'Επισυνάπτονται δύο.

537. Φάκελλος Λυκούργου Λογοθέτη

- 1) 'Επιστολή αὐτοῦ 11 Σεπτεμβρίου 1828.
- 2-4) Σχέδια ἀπαντήσεων ἔτους 1830, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ δύο αὐτόγραφα.

538. Φάκελλος Γ. Κισελέ

- 1) 'Επιστολή αὐτοῦ Μαρτίου 1831.
- 2) 'Επιστολή αὐτοῦ 24 'Ιουνίου 1830.
- 3-5) Σχέδια ἀπαντήσεων 1830 καὶ 1831, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ δύο αὐτόγραφα.

539. Φάκελλος Γ. Γιατράκου

- 1) 'Επιστολή αὐτοῦ 20 Φεβρουαρίου 1831.
- 2) Σχέδιον ἀπαντήσεως 14 Μαρτίου 1831.

540. Φάκελλος Θ. Κόρκ

- 1-8) 'Επιστολαὶ ἐτῶν 1828, 1829, 1830.

541. Φάκελλος Ροδίου, ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν

- 1) Δύναμις τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ Στρατοῦ 1 'Ιανουαρίου 1831.
- 2) 'Ιματισμός τοῦ Στρατοῦ. 'Επισυνάπτεται 1.
- 3) Δύναμις τοῦ ἐν Στερεᾷ 'Ελλάδι στρατοῦ. 'Επισυνάπτονται 2.
- 4) Μηνιαία δαπάνη τοῦ Στρατοῦ.
- 5) Αἵτησις Ροδίου 14 Μαΐου 1830.
- 6) 'Ανάγκαι Ναυστάθμου.
- 7) 'Ισοζύγιον τοῦ Στρατοῦ 'Ιανουαρίου 1831. 'Επισυνάπτεται πίναξ.
- 8) Ἐγγραφοὶ Ροδίου 19 Μαρτίου 1831.
- 9) Σχέδιον ἀπαντήσεως πρὸς αὐτόν 6 'Απριλίου 1831.
- 10) Σχέδιον ἀπαντήσεως αὐτόγραφον ἄνευ ἡμερομηνίας.

- 11) 'Επιστολή Ροδίου 16 Μαρτίου 1831.
- 12) Σχέδιον ἀπαντήσεως 10 Μαρτίου 1831.
- 13) Σχέδιον ἀπαντήσεως 20 Μαρτίου 1831.
- 14) 'Επιστολή Ροδίου 14 'Απριλίου 1831.
- 15) "Εγγραφον αὐτοῦ ὑπ' ἀριθ. 2991. 'Επισυνάπτεται μετάφρασις αὐτοῦ γαλλιστί.
- 16) Σχέδιον ἀπαντήσεως 31 Αὐγούστου 1830.
- 17) Σχέδιον ἀπαντήσεως αὐτόγραφον 24 Αὐγούστου 1830.
- 18) Σχέδιον ἀπαντήσεως αὐτόγραφον ἄνευ ἡμερομηνίας.
- 19) Σχέδιον ἀπαντήσεως αὐτόγραφον 2 'Ιανουαρίου 1831.
- 20) 'Επιστολή Ροδίου 22 'Ιουλίου 1830.

542. Φάκελλος I. Λάτρη

- 1-16) 'Επιστολαί Λάτρη ἐτῶν 1828, 1830, 1831.
- 17-19) 'Απαντήσεις αὐτόγραφοι τοῦ Κυβερνήτου τοῦ 1831.

543. Φάκελλος Παπαθανασοπούλου καί Γ. 'Αθανασιάδη

- 1-12) 'Επιστολαί Παπαθανασοπούλου 1829 καί 1830.
- 13-14) 'Επιστολαί Γ. 'Αθανασιάδη 19 'Απριλίου καί 1.11.1829.

544. Φάκελλος "Αλλεν καί "Αντερσον

- 1) 'Επιστολή "Αλλεν 6 'Ιουνίου 1829.
- 2) 'Επιστολή "Αλλεν 17 Νοεμβρίου 1828.
- 3) 'Επιστολή "Αντερσον 4 'Ιανουαρίου 1831.

545. Φάκελλος 'Εκθέσεων καί 'Αναφορῶν διαφορῶν Κοινοτήτων

- 1) 'Επιστολή τῶν Κυριῶν "Αλτορδ τῆς Κονεκτικούτης 'Αμερικῆς 12 Μαρτίου 1828.
- 2) 'Επιστολή Φιλελληνίδων τοῦ Δοριεστάρ 21 'Απριλίου 1828.
- 3) 'Ιστορική καί κριτική σύνοψις τῶν ἐν Κρήτῃ διατρεξάντων κτλ. ὑπό Π. Νικολαΐδου. Μεσολόγγιον. 'Εκ τῆς Τυπογραφίας Δημ. Μεσθενέως 1824. Σπανιώτατον ἔντυπον.
- 4) Χειρόγραφον ἐκ φύλλων 4. Τά περιεχόμενα συγγράμματα.
- 5) 'Ονόματα 'Υπουργῶν.
- 6) Σημείωμα περί συνόρων εἰς φύλλα 2.
- 7) 'Αναφορά Σαλαμῖνος.
- 8) 'Αναφορά Αἰγίνης 1828 εἰς φύλλα δύο.
- 9) 'Επιστολή Πετρόμπετη Μαυρομιχάλη 'Ιουνίου 1828.

- 10) Περί τῆς Σπάρτης. 23 Ἰανουαρίου 1828.
- 11) Ἀναφορά Στρατοπέδου Παρνασσοῦ.
- 12) Ἐπιστολή Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη 3 Ἀπριλίου 1827.
- 13) Ἀναφορά Χίων.
- 14) Ἀναφορά Ἀγορανόμου.
- 15) Ἀναφορά Πετρόμπεη 21 Μαρτίου 1828. Ἐπισυνάπτεται σημείωμα.
- 16) Ἀναφορά Δημητρίου Κολοβοῦ 7 Ἀπριλίου 1828.
- 17) Ἀναφορά Χειμάρας 3 Φεβρουαρίου 1828.
- 18) Σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς Σισίνην 5 Φεβρουαρίου 1828.
- 19) Σχέδιον περὶ Διοικήσεως Κ. Μεταξᾶ. Ἐπισυνάπτονται 6.
- 20) Σχέδιον Διατάγματος.
- 21) Διοικηταὶ διὰ τὰ θέματα Πελοποννήσου.
- 22) Σχέδιον Διατάγματος διὰ τὴν σύστασιν τῶν Συμβουλίων.
- 23) Παρατηρήσεις περὶ τῶν θεμάτων Πελοποννήσου.
- 24) Ἀναφορά Δημογεροντίας Κορώνης.
- 25) Ἀναφορά κατοίκων Λακεδαίμονος 10 Μαρτίου 1828.
- 26) Σημείωμα πρὸς τὸν Διοικητὴν Αἰγίνης.
- 27) Ἀναφορά Ἀργούς 7 Ἰανουαρίου 1828.
- 28) Ἐγγραφον Δημογεροντίας Ναυπλίου.
- 29) Ἀναφορά Ναυπλιέων 7 Ἰανουαρίου 1828.
- 30) Ἀναφορά Κορίνθου 14 Ἰανουαρίου 1828.
- 31) Ἀναφορά Κορίνθου 14 Ἰανουαρίου 1828.
- 32) Ἀντίγραφον ἀναφορᾶς Δίβρης.
- 33) Κατάλογος Αἰγαιοπελαγιτῶν.
- 34) Ἀναφορά Ναυπλιέων 8 Ἰανουαρίου 1828.

546. Φάκελλος ἀλληλογραφίας Δημ. Βυζαντίου πρὸς Αὐγουστίνον

1-27) Ἐγγραφα Βυζαντίου ἀπὸ 27 Ἰανουαρίου 1831 μέχρι 12 Μαρτίου 1832.

Εἰς τὸ τελευταῖον ἐπισυνάπτονται: α) Πίναξ τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Τριπολιτσᾶς 80 χωρίων τῶν καλλιεργούντων ἀνά στρέμματα 80. β) Κατάλογος ἀξιών καὶ τιμῶν ὑποκειμένων διὰ τὴν ἐπιστάσιν τῆς συνάξεως τῶν προσόδων εἰς καρπούς.

547. Φάκελλος Σ. Τομπακάκη πρὸς Αὐγουστίνον

1-20) Ἐπιστολαὶ Τομπακάκη ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1831 μέχρι 19 Μαρτίου 1832.

548. Φάκελλος Ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων

- 1) Ἐπιστολή συγχαρητήριος Πάνου Σακελλαροπούλου, Ἀρχιμανδρίτου Ἀρκαδίας.
- 2) Ἐπιστολή Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου Μαρούλη ἐξ Ἀργους 30 Ἰανουαρίου 1832.
- 3) Ἐγγραφον Αὐγουστίνου πρὸς τοὺς Μοναχοὺς καὶ Ἠγούμενον Προφήτου Ἡλιοῦ περὶ κτημάτων Πλατυτέρας ἐν Κερκύρα.
- 4) Ἐγγραφον Ἀγίου Ὁρους 24 Ἰουνίου 1830.
- 5) Ἐγγραφον Ἀγίου Ὁρους Μονῇ Ἰβήρων πρὸς Κυβερνήτην 18 Ἰουνίου 1830.
- 6) Ἐγγραφον Ἀγίου Ὁρους Μονῆς Ἀγίου Παύλου 18.6.1830.
- 7) Ἐγγραφον Ἀγίου Ὁρους Μονῆς Ἀγίου Παύλου 1 Μαρτίου 1829.
- 8) Περί Ἱερῶν Τόπων καὶ Ἐρειπίων Ναῶν Ν. Χρυσογέλου καὶ γαλλικὴ μετάφρασις.
- 9) Ἐγγραφον Ἀρχιεπισκόπου Κυρήνης Παρθενίου 24 Ἰουνίου 1829.
- 10) Ἐγγραφον Ἀρχιεπισκόπου Κυρήνης Παρθενίου 19.9.1829.
- 11) Ἐγγραφον Ἀρχιεπισκόπου Κυρήνης Παρθενίου 23.9.1829. Ἐπισυνάπτεται ἔκθεσις περὶ τῶν ἐν Σμύρνῃ πραγμάτων καὶ τῶν ὅσων ἐκεῖ χρεωστεῖ.
- 12) Ἐγγραφον Ἀρχιεπισκόπου Κυρήνης Παρθενίου 19.9.1829.
- 13) Ἐγγραφον Ἀρχιεπισκόπου Κυρήνης Παρθενίου 4.5.1829.
- 14) Ἐγγραφον Καθηγουμένου Εὐθυμίου 1 Αὐγούστου 1823.
- 15) Ἐγγραφον Κυρίλλου ἐκ Πύργου 5 Ἀπριλίου 1829.
- 16) Ἐγγραφον διαφόρων Μοναχῶν Ἀγίου Ὁρους 1 Μαΐου 1829.
- 17) Ἐγγραφον ἐκ Καλαβρύτων 30 Μαρτίου 1829.
- 18) Ἐγγραφον Ἀγίου Ὁρους 9 Μαρτίου 1829.
- 19) Ἐγγραφον Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀλμυροῦ 25.3.1829.

549. Φάκελλος ἐπιστολῶν Δ. Ὁρφانوῦ πρὸς Αὐγουστίνον

- 1) Ἐπιστολή Ὁρφانوῦ 20 Νοεμβρίου 1831.
- 2) Ἐπιστολή Ὁρφانوῦ 30 Ἰανουαρίου 1832.
- 3) Ἐπιστολή Ὁρφانوῦ 4 Φεβρουαρίου 1832.

550. Φάκελλος

Ἀναφορά Χιλιάρχου Στρατοῦ πρὸς Αὐγουστίνον 11 Ἰανουαρίου 1831.

551. Φάκελλος

Δύο ἀναφοραί ὑπ' ἀριθ. 313, 314 Βασιλείου Ἀποστολάρα πρὸς Αὐγουστίνον.

552. Φάκελλος

Ἐναφορά Χιλιάρχου Γ. Βαρνακιώτη πρὸς Αὐγουστῖνον 27.12.1831.

553. Φάκελλος ἀναφορῶν Στρατηγοῦ Κίτσου Τζαβέλα

4 Ἐναφοραί πρὸς Αὐγουστῖνον Φεβρουαρίου - Μαρτίου 1832.

554. Φάκελλος Α. Καντιώτη

- 1) Ἐναφορά πρὸς Αὐγουστῖνον 5 Δεκεμβρίου 1831.
- 2) Ἐναφορά πρὸς Αὐγουστῖνον 24 Φεβρουαρίου 1832.
- 3) Ἐναφορά πρὸς Αὐγουστῖνον 24 Φεβρουαρίου 1832.

555. Φάκελλος

Δύο ἀναφοραί πρὸς Αὐγουστῖνον Πανταρχοῦλας Μπενάκη.

556. Φάκελλος

Μία ἐπιστολή πρὸς Αὐγουστῖνον Εὐθυμίας Βανούση.

557. Φάκελλος Ἀριστείδη Μωραϊτίνη

Τρεῖς ἐπιστολαί πρὸς Αὐγουστῖνον.

558. Φάκελλος

Μία ἐπιστολή πρὸς Αὐγουστῖνον Βασιλείου Βουδούρη.

559. Φάκελλος Γεωργάκη Βελή, Διοικητοῦ

14 ἀναφοραί πρὸς Αὐγουστῖνον.

560. Φάκελλος Διοικητοῦ Βέρη

11 ἀναφοραί πρὸς Αὐγουστῖνον.

561. Φάκελλος Κων/νου Πεταῶ, Διοικητοῦ Ἀρκαδίας

46 ἀναφοραί πρὸς Κυβερνήτην τῶν ἐτῶν 1829, 1830, 1831 ἐκ τῶν ὁποίων αἱ δύο Ρωσιστί. 1 ἀναφορά τῆς Δημογεροντίας τῆς Τριπολιτσᾶς πρὸς τὸν Κυβερνήτην.

5 αὐτόγραφοι ἀπαντήσεις τοῦ Κυβερνήτου.

562. Φάκελλος Κ. Βλαχοπούλου

3 αναφοράι προς Αύγουστίνον.

563. Φάκελλος Π. Ροδίου

4 αναφοράι προς Αύγουστίνον.

564. Φάκελλος Παναγ. Τριανταφύλλη

3 αναφοράι προς Αύγουστίνον.

565. Φάκελλος Ι. Φέστα

2 αναφοράι προς Αύγουστίνον.

566. Φάκελλος Ι. Φέστα

1 αναφορά προς Αύγουστίνον.

567. Φάκελλος Στράτφορντ Κάνιγκ

- 1) 'Επιστολή προς Αύγουστίνον 2 Δεκεμβρίου 1831.
- 2) 'Απάντησις Αύγουστίνου.
- 3) 'Επιστολή Αύγουστίνου δι' ἧς ὑποβάλλει ὑπόμνημα.
- 4) 'Επιστολή Κάνιγκ 13 'Ιανουαρίου 1830.
- 5) 'Αντίγραφον τοῦ πρωτοκόλλου ὑπ' ἀριθ. 49 τῆς Συνδιασκέψεως Λονδίνου 7 Μαρτίου 1832 ἐκ φύλλων 2.
- 6) Διακοίνωσις Στράτφορντ Κάνιγκ προς τὴν 'Ελληνικὴν Κυβέρνησιν 18/30 Δεκεμβρίου 1831.
- 7) Συγχαρητήρια προς τὸν βασιλέα τῆς Βαυαρίας διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ὁθωνος Βασιλέως τῆς 'Ελλάδος.

568. Φάκελλος Σταματίου Βούλγαρη

'Επιστολή αὐτοῦ ἀπὸ 2 Μαΐου 1831 προς Αύγουστίνον δι' ἧς ἀποστέλλει ἐκθεσιν του περί τῆς πολιορκίας τῆς Ναυπάκτου.

569. Φάκελλος Ρόκου Μπινιάμη

'Επιστολή αὐτοῦ προς Αύγουστίνον 20 Ὀκτωβρίου 1831. 'Επισυναπτόμενα 1.

570. Φάκελλος Χρῦσανθου Κονοφάου, ιερέως

Δύο ἐπιστολαὶ προς Αύγουστίνον, 10ης Μαρτίου καὶ 31ης Μαΐου 1831.

571. Φάκελλος Γεωργίου 'Επισκόπου Σαλώνων καί Λιδωρικίου

Μία έπιστολή πρὸς Αὐγουστῖνον τῆς 29ης 'Ιουνίου 1831.

572. Φάκελλος Γερασίμου, 'Επισκόπου Αἰγίνης

Μία έπιστολή πρὸς Αὐγουστῖνον 21ης Δεκεμβρίου 1831.

573. Φάκελλος Π. Μπούα, Διοικητοῦ Καλαμάτας καί Νησίου

Πέντε ἀναφοραί πρὸς Αὐγουστῖνον.

574. Φάκελλος Κοντάκη, Διοικητοῦ Καρπενησίου

Δύο ἀναφοραί πρὸς Αὐγουστῖνον. Συνημμένα δύο.

575. Φάκελλος Π. Καλαμαριώτη

Μία έπιστολή πρὸς Αὐγουστῖνον τῆς 24 Δεκεμβρίου 1831.

576. Φάκελλος 'Ανδρέου Κοντογούρη

Μία έπιστολή πρὸς Αὐγουστῖνον 7ης Νοεμβρίου 1831.

577. Μπλάν-Κολέν καί Σία

Δύο έπιστολαί πρὸς Αὐγουστῖνον 27 'Οκτωβρίου καί 21 Δεκεμβρίου 1831.

578. Φάκελλος Ι. Κορνηλίου, Διοικητοῦ Σπάρτης

Τρεῖς ἀναφοραί πρὸς Αὐγουστῖνον 4ης Σεπτ/ου 1831, 13 'Ιανουαρίου καί 31 'Ιανουαρίου 1831.

579. Φάκελλος Καρόρη, Διοικητοῦ Τριπόλεως

Τρεῖς ἀναφοραί πρὸς Αὐγουστῖνον.

580. Φάκελλος Παρόγλου

Μία έπιστολή πρὸς Αὐγουστῖνον 6ης Φεβρουαρίου 1832.

581. Φάκελλος Παγκαλάκη

'Επιστολαί πρὸς Αὐγουστῖνον.

582. Φάκελλος Parontzi

Μία έπιστολή τῆς 6 'Ιανουαρίου 1832.

583. Φάκελλος Mays

Τρεῖς ἐπιστολαί.

584. Φάκελλος Αγγ. Μουστοξύδη

Ἐξή ἐπιστολαί πρὸς Αὐγουστίνον.

585. Φάκελλος Betant

Notes pour servir à l'histoire de la Grèce.

[Στό τέλος τοῦ Καταλόγου δέν ὑπάρχει ἡ σημείωση γιά τήν παράδοση καί παραλαβή τοῦ περιεχομένου τοῦ Γ' κιβωτίου τῶν ἐγγράφων τοῦ Ι. Καποδίστρια καί συνεπῶς οὔτε οἱ ὑπογραφές τοῦ παραδίδοντος καί παραλαμβάνοντος, ὅπως εἶχε συμβεῖ μέ τήν καταγραφή τοῦ περιεχομένου τῶν δύο προηγουμένων κιβωτίων. Σημειώνεται ὅτι οἱ ἐγγραφές στόν κατάλογο ἀπό τόν Φάκελλο 580 ὡς τόν 585 εἶναι χειρόγραφες.]

καθηγητές Μέσης Παιδείας, πού ἔχουν μετεκπαιδευθεῖ στό Ἰνστιτούτο Βυζαντινῶν καί Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν τῆς Βενετίας ἢ ἄλλοῦ, στήν παλαιογραφία καί ἀρχαιονομία. Μιά μεταβατική ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος θ' ἀποτελοῦσε θετικό βῆμα στήν καλύτερη ὀργάνωση τῶν Ἀρχείων.

ΜΕΡΟΣ Β΄

**ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ
ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ**

[Τό 1811, τόν ἴδιο χρόνο πού ὑπέβαλε τό ὑπόμνημα γιά τήν κατάσταση στήν Ἑλλάδα, ὁ Καποδίστριας ἀποδύεται σέ ἔντονη προσπάθεια νά μάθει νά γράφει σωστά τήν ἑλληνική γλῶσσα. Τή γνῶριζε καί τή μελετοῦσε, ἀλλά δέ διέθετε εὐχέρεια στό γράψιμό της. Ἐξ ἄλλου δε θεωροῦσε σωστό ἡ ἐπικοινωνία μεταξύ Ἑλλήνων νά πραγματοποιεῖται στή γαλλική καί ὄχι στήν ἑλληνική γλῶσσα. Γι' αὐτό καί ἡ «ἐκκληση» του πρός τόν Ἰγνάτιο νά προστάξει «ὅς τις Γραικός πρός Γραικόν γράψῃ εἰς διάλεκτον ἀλλογενῶν, κηρύττεται ἀλλογενής».

Ἡ ραγδαία προώθηση τοῦ Καποδίστρια στά ἀνώτατα κλιμάκια τῆς ρωσικῆς διπλωματίας δέν τοῦ ἄφηνε περιθώρια χρόνου γιά ἑλληνική ἀλληλογραφία. Ἐν τούτοις ὑπάρχουν καί νεώτερα ἑλληνικά κείμενά του, τοῦ 1819 καί τοῦ 1822, πού ἐπιβεβαιώνουν τήν γνώση τῆς ἑλληνικῆς γλῶσσας. Τό γράμμα του πρός τή Βαρβάρα Βασιλείου τῆς 6/11/1822 μέ τήν καθαρή καί σωστή, γενικά, γράφή του ἀποτελεῖ μιά ἀκόμη ἀπόδειξη.

Τά ἑλληνικά κείμενα τοῦ Καποδίστρια περιλαμβάνονται στό Φάκ. 136 τοῦ Καποδιστριακοῦ Ἀρχείου τῆς Κερκύρας. Ἡ πρώτη τους ἀνακοίνωση ἔγινε ἀπό τόν ἱστοριοδίφη Σπυρ. Μ. Θεοτόκη στήν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν κατά τή συνεδρία της τῆς 31ης Μαρτίου 1932, ὁ ὁποῖος προέταξε καί σχετική διαφωτιστική εἰσήγηση. Καί τά κείμενα καί ἡ εἰσήγηση δημοσιεύθηκαν στόν Ζ' τόμο τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν μέ τόν τίτλο «Ἡ ἐθνική συνείδηση τοῦ Καποδιστρίου καί ἡ Ἑλληνική γλῶσσα» ὑπό Σπυρίδωνος Θεοτόκη»].

Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ¹

Ἐχῶ τὴν τιμὴν νὰ ἀπασχολήσω ὑμᾶς περὶ θέματος, τὸ ὅποῖον προεκάλεσε πολλὰς μέχρι τοῦδε συζητήσεις, ἀλλ' αἱ ὅποιαι δὲν διεφώτισαν πλήρως τὸ ζήτημα, παρὰ τὴν εὐγενῆ καὶ ἐπιμελῆ προσπάθειαν τῶν συζητητῶν, ἕνεκεν ἐλλείψεως αὐτογράφων πηγῶν.

Πρόκειται κατὰ πόσον ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας ἐγνώριζε καὶ ἔγραφε τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ἂν οὐ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ κάμω μίαν ἐθνογραφικὴν παρέμβασιν περὶ Κερκύρας, ἀπαραίτητον ὅπως κατανοηθῇ τὸ περιβάλλον, εἰς τὸ ὅποῖον εἶδε τὸ φῶς ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας, θὰ προσπαθῶ νὰ ἐμβαθύνω εἰς τὰ ἐθνικόφρονα αἰσθηματά του καὶ νὰ παρουσιάσω τοῦτον Ἕλληνα τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν.

Εἰς τὴν χρυσὴν λεγομένην Βίβλον τῶν εὐγενῶν Κερκύρας (εὐγενεῖς δὲ ἦσαν οἱ προνομιούχοι οἱ ἔχοντες κοινοτικά πολιτικά δικαιώματα, δι' ὧν ἐξέλεγον τοὺς ὁμοίους των πρὸς διαχείρισιν τῶν κοινοτικῶν των ὑποθέσεων), παραπλευρῶς τοῦ ἐπωνύμου οἰκογενειῶν τινῶν ἀνεγράφετο ἡ Λατινικὴ ιδιότης αὐτῶν, χαρακτηρίζουσα τὴν καταγωγὴν καὶ τὸ θρησκευτικὸν δόγμα, τὸ ὅποῖον ἐπρέσβευε. Μία ἐκ τούτων ἦτο καὶ τοῦ Καποδίστρια. Ἡ παρατήρησις αὕτη γίνεται ἐπὶ τῆς κατὰ τὸ 1783 ἐκτυπωθείσης χρυσῆς βίβλου, δηλαδὴ δώδεκα ἔτη πρὸ τῆς καταλύσεως τῆς Βενετικῆς πολιτείας.

Ὁ χαρακτηρισμὸς οὗτος διὰ τοὺς φράγκους κυριάρχους εἶχε μεγάλην σπουδαιότητα, διότι παρ' ὅλην τὴν ἀνεξιθρησκείαν τῶν Βενετῶν ἡ ἐθνικὴ των ὑπερηφάνεια τοῖς ἐπέβαλλε νὰ κυβερνᾶται ἡ χώρα ὄχι μόνον διοικητικῶς ὑπὸ τῶν ρεκτόρων των, ἀλλὰ καὶ κοινοτικῶς ἐξ οἰκογενειῶν ἔχουσιν κοινὴν τὴν καταγωγὴν καὶ τὸ δόγμα.

Ἐννοεῖται ὅτι κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους παρέμεινε μόνον ἡ Λατινικὴ καταγωγὴ, διότι ἡ συναναστροφή καὶ αἱ ἐπιμιξίαι μετὰ τῶν Ἑλλήνων κατοίκων ἀφομοίωσαν ταύτας, εἰς τρόπον ὥστε κατὰ τὴν πτῶσιν τῆς Βενετικῆς πολιτείας εὐάριθμοι παρέμειναν πισταὶ εἰς τὸν καθολικισμόν.

Πῶς ὁμως ἡ Κέρκυρα κατὰ τοὺς μακροὺς αἰῶνας τῆς φραγκοκρατίας ἠδυνήθη παρὰ τὰς προσπάθειάς τῶν ἀλλοφύλων κυριάρχων νὰ διατηρήσῃ τὴν γλῶσσαν, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν, ὄχι μόνον ἀλλὰ καὶ νὰ ἀφομοιώνῃ τοὺς φράγκους, ἐν ᾧ εἶναι γνωστὸν, ὅτι πολλάκις ἡρμώθη κατὰ τὸ διάστημα

1. Πρακτικά Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Τόμος Ζ', 1932. Ἀπὸ αὐτὰ ἡ ἀναδημοσίευση σέ παραβολὴν μὲ τὰ πρωτότυπα τοῦ Φακέλλου 136 τοῦ Καποδιστριακοῦ Ἀρχείου. Διατηρεῖται ἡ ὀρθογραφία καὶ ἡ σύνταξις τῆς καποδιστριακῆς γραφῆς.

τοῦτο, εἴτε ἔνεκα τῶν ἐπιδρομῶν, εἴτε ἔνεκα τῶν βαρειῶν στρατολογιῶν, τὰς ὁποίας ἐνήργει ἡ Βενετία κατὰ τοὺς μακροχρόνιους πολέμους τῆς πρὸς τοὺς Τούρκους; Πῶς ἡδυνήθη νά οἰκισθῇ ἐκ νέου δι' ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ καὶ νά διατηρήσῃ τὴν μητρικὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποῖαν οἱ εὐγενεῖς σχεδὸν εἶχον λησμονήσει ἢ κακῶς μετεχειρίζοντο, ὅπως συνεννοῶνται μετὰ τῶν δουλοπαροίκων τῶν; Πῶς ἡδυνήθη νά διατηρήσῃ τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα κοινὰ μετὰ τῆς ἄλλης 'Ελλάδος;

Ἡ Ἡπειρος, ἡ εὐάνδρος χώρα τῶν Ἡπειρωτῶν, ὑπῆρξεν ἡ μεγάλη κοιτίς, ἐξ ἧς συνεπληροῦντο τὰ κενὰ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κερκύρας ἐπὶ Βενετοκρατίας καὶ ἦτις ἐξηκολούθησεν εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους καὶ νῦν ἀκόμη νά προμηθεύῃ πλούσιον ἀνθρώπινον ὑλικὸν κατὰ ποῖον καὶ κατὰ ποσόν, τὸ ὅποιον ἀφομοιούμενον πρὸς τὸν τόπον νά ἀποδίδῃ εἰς αὐτόν τὰς ἀρετάς καὶ τὰς ιδιότητας αὐτοῦ ἀμιγεῖς καὶ ἀνεπηρέαστους ἀπὸ πάσης φραγκικῆς ἐπιδράσεως.

Διὰ νά ἀποδειχθῇ τοῦτο πρέπει νά μελετηθῶσι πρῶτον μὲν τὰ οἰκογενειακὰ ὀνόματα, τὰ ὁποῖα διὰ τὸν ἐθνογράφον εἶναι ὁ γνώμων τοῦ κριτηρίου. Πράγματι πλεῖστα τούτων εἰς τε τὴν πόλιν καὶ τὰ χωρία εἶναι ἡπειρωτικά. Δεύτερον δέ ὁ λεξιλογικός καὶ ὁ λαογραφικός θησαυρός, οἵτινες εἶναι περίπου οἱ αὐτοὶ πρὸς τοὺς Ἡπειρωτικούς. Ἐάν δέ δέν εἶχεν οὕτω ἡ θέσις αὕτη, ἐάν δηλαδή ὁ ἐκ νέου οἰκισμὸς τῆς Κερκύρας ἐνηργεῖτο δι' ἄλλοφύλων ὡς λ.χ. Δαλματῶν ἢ Ἰταλῶν, εἶναι ἀναντίρρητον, ὅτι τὸ ἐθνικὸν συναίσθημα καὶ τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα ἤθελον παραφθαρῇ ἐπὶ τοσοῦτω, ὥστε θά εὕρισκόμεθα πρό λαοῦ, ὅστις οὔτε γλῶσσαν οὔτε φρόνημα θά εἶχε, ὡς ἦσαν αἱ πλεῖσται τῶν εὐγενῶν οἰκογενειῶν τῆς Κερκύρας, αἵτινες λόγῳ τοῦ συγχρωτισμοῦ καὶ τῆς συνεργασίας μετὰ τῶν κυριάρχων εἶχον ἀποβάλλει πολλὰς τῶν ἀρετῶν τοῦ ἐθνικοῦ βίου εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε οἱ Κερκυραῖοι νά χαρακτηρισθῶσι κακῶς ὑπὸ τῶν Βενετῶν, καὶ νά προκύψῃ ἡ ρῆσις «senza fede».

Αὕτη ἦτο ἡ κατάστασις τῶν οἰκογενειῶν τῶν διακρινομένων διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν γέννησιν. Ἀφ' ἐνός μὲν ἐξυπνέτουν τοὺς κυριάρχους διὰ τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα, ἀφ' ἐτέρου δέ ἀνεπαισθήτως διεπαιδαγωγοῦντο ὑπὸ τῶν ἐπηλύδων Ἡπειρωτῶν, οἵτινες διετῆρουν τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἦθη.

Ἡ αὕτη περίπτωσις συντρέχει καὶ διὰ τὴν οἰκογένειαν Καποδίστρια, τῆς ὁποίας ἡ Ἑλληνικὴ συνείδησις ὀφείλεται κυρίως εἰς ἐπιμιξίας μεθ' Ἑλληνίδων καὶ ἰδίως εἰς τὴν μητέρα τοῦ Κυβερνήτου, τὴν σύζυγον τοῦ Ἀντωνίου Μαρίας. Αὕτη εἶλκε τὸ γένος ἐκ τῆς οἰκογενείας Γονέμη, τῆς μεγάλης Ἡπειρωτικῆς οἰκογενείας, ἡ εὐγενὴς καταγωγὴ τῆς ὁποίας ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς κυριότητος τοῦ Βουθρωτοῦ καὶ τῶν ἰχθυοτροφείων του.

Ὁ Ἀντώνιος Μαρίας Καποδίστριας ὑπῆρξε διὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἀνὴρ εὐρυτάτης μορφώσεως, ἄριστος νομομαθής, ἀλλ' ἀφωσιωμένος εἰς τοὺς Βενετούς, τοὺς ὁποίους ἐξυπνέτησε δι' ὧν του τῶν δυνάμεων μέχρι τῆς καταλύσεως τοῦ κράτους αὐτῶν. Διὰ τὴν ἀφοσίωσίν του δέ ταύτην, ἡνυοεῖτο ὑπ' αὐτῶν, ἐπὶ τοσοῦτω, ὥστε εἰς ἀνταλλαγμὰ τῶν ὑπηρεσιῶν του ἔλαβε κτήματα τοῦ δημοσίου,

ἐν οἷς καί τήν περιοχὴν τοῦ ἀχρηστευθέντος πολεμικοῦ ναυστάθμου εἰς Γουβίον.

Τόση δέ ἦτο ἡ ἀφοσίωσίς του πρὸς τὸ καταλυθὲν κράτος τῶν Βενετῶν, ὥστε ὅταν ἐπρόκειτο νὰ καθορισθῇ τὸ ἐθνικὸν ἔμβλημα τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας, οὗτος ἀποτελῶν μέρος τῆς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πρεσβείας, πρὸς σύνταξιν τοῦ συντάγματος τῆς Ἑπτανήσου, ἐπέμεινε ὅπως παραμείνῃ ὡς τοιοῦτον ὁ πτερωτὸς λέων τοῦ Ἁγίου Μάρκου, κρατῶν διὰ τοῦ δεξιοῦ προσθίου ποδὸς τὸ εὐαγγέλιον κεκλεισμένον καὶ διαπερώμενον καθέτως δι' ἑπτὰ χιαστί λογχῶν, ὅσαι ἦσαν αἱ κυριώτεραι νῆσοι, αἱ ἀποτελοῦσαι τὴν νέαν πολιτείαν, ἀντὶ τοῦ ἀνοικτοῦ βιβλίου τοῦ ἀναγράφοντος τὸ γνωστὸν ρητὸν «*Pax tibi Marce Evangelista meus*». Λέγω δέ ἐπέμεινε, διότι ἡ ἐν Κερκύρα προσωρινή γερουσία ἐπεδίωκε νὰ ἀναγνωρισθῇ ὡς ἔμβλημα ὁ πτερωτὸς Φοῖνιξ.

Ἐγεννήθη λοιπὸν ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας εἰς τὸ περιβάλλον ἀρχοντικοῦ οἴκου, λατινικῆς καταγωγῆς, ἐγαλουχῆθη ὁμως καὶ ἀνετράφη ὑπὸ τῆς μητρὸς του, εἰς τὰς φλέβας τῆς ὁποίας ἀγνὸν ἔρρεε τὸ αἷμα τῆς εὐάνδρου Ἡλείρου, καὶ ἡ μητέρα ἐκείνη ἐνεστάλαξεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἡρώδους μας τὴν ἀγάπην διὰ τὸν ἐθνισμόν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὸ γένος.

Ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας, ὅπως ὅλα τὰ τέκνα τῶν εὐγενῶν, ἐφοίτησεν εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ μοναστηρίου τῶν φραγκισκανῶν μοναχῶν τῆς Ἀγίας Ἰουστίνης, εὐρίσκομένου εἰς τὸ προάστειον τῶν Γαστράδων, ἐνθα ἐστεγάζετο τότε καὶ ἡ δημοσία βιβλιοθήκη. Ἐκεῖ, μαζὶ μὲ τὴν ρητορικὴν, τὴν Ἱταλικὴν φιλολογίαν, τὴν ἱστορίαν καὶ τὰ θρησκευτικὰ ἐσπούδασε καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ὅπως ὁ ἴδιος μαρτυρεῖ εἰς τὴν ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν ἀρχοντα Στούρτζαν ἐκ Πετροπόλεως, φέρουσιν χρονολογίαν ἀπὸ 18 Μαρτίου 1811. Αὕτη μᾶς πληροφορεῖ περὶ τῆς σπουδῆς του εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν καὶ περιγράφει τὴν ψυχικὴν του κατάστασιν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην¹.

Ἐκτοτε, δηλ. ἀφ' οὗτο ἀπεφοίτησεν ἐκ τῆς σχολῆς τῶν φραγκισκανῶν, βεβαίως δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ συνεχίσῃ τὴν μελέτην τῆς Ἑλληνικῆς, διότι μετέβη εἰς Παταύιον πρὸς σπουδὴν τῆς ἱατρικῆς.

Θά ἦτο λίαν διαφωτιστικὸν περὶ τοῦ βίου του, ἂν ἦτο δυνατόν νὰ ἔχωμεν τὰ στοιχεῖα, ὅπως παρακολουθήσωμεν τὸν Καποδίστριαν εἰς τὴν φοιτητικὴν του ζωὴν, συναναστρεφόμενον τὴν σφριγῶσαν ἐκείνην νεολαίαν τῆς Ἱταλίας, ἡ ὁποία ἐξυμνέτο μὲ τὰς ἀρχάς τῆς ἐλευθερίας, τὰς ὁποίας οἱ στρατιῶται τοῦ Βοναπάρτου ὡς ἄλλοι ἀπόστολοι μετέφερον ἐκ Γαλλίας καὶ ἐκήρυσσον ταύτας. Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι τὸ κήρυγμα τοῦτο θά ἐπηρέαζε τὰς ἀρχάς του, δὲν ἦτο ὁμως δυνατόν εἰς αὐτόν νὰ μεταλάβῃ τοῦ ὠραίου ἐκείνου ἐνθουσιασμοῦ, διότι ὡς ἀπέδειξε πάντοτε ἦτο χαλαρὸς ἡρέμου καὶ μετριοπαθοῦς. Ἐμελέτα τὴν κατάστασιν, ἐδιδάσκετο ἐκ τῆς ἐξελίξεως τῶν γεγονότων καὶ ἀπεδέχετο

1. Ὅρα κατωτέρω ἐπιστολὴν 18 Μαρτίου 1811.

ὅσα ἐνόμιζεν ὠφέλιμα. Ἐάν ὁ Καποδίστριας εἶχε τὸν ὀρμητικὸν καὶ εὐέξαπτον χαρακτήρα τοῦ μεγάλου ποιητοῦ τῶν Τάφων, δέν θά ἐξειλίσσето ἴσως βραδύτερον, ὁ διπλωμάτης, ὁ ἀναμορφωτής. Τό βέβαιον εἶναι ὅτι τά μεγάλα γεγονότα τῆς Ἰταλίας τοῦ 1797 τὸν ἠνάγκασαν ἴσως νά ἐπανεέλθῃ εἰς Κέρκυραν μόλις ἔλαβε τό δίπλωμα τῆς ἱατρικῆς, ἴσως ἡ ἐπάνοδός του νά ἤθελε ματαιωθῇ ἐάν ἡ πολιτική κατάστασις τῆς Ἰταλίας ἐβαινεν ὁμαλῶς, ὁπότε δυνατόν νά ἐξειλίσσето εἰς διάσημον ἱατρόν.

Μετά τήν εἰς Κέρκυραν ἐπάνοδόν του ἐξ Ἰταλίας, ὡς γνωστόν ἐξήσκησε τό ἐπάγγελμα τοῦ ἱατροῦ μέχρι τοῦ 1802, ὅτε ἀπεστάλῃ εἰς Κεφαλληνίαν καί τās ἄλλας νήσους ὡς αὐτοκρατορικός ἐπίτροπος, ἀντί τοῦ πατρός του, ὅπως ἐφαρμόσῃ τό Βυζαντινὸν σύνταγμα τοῦ 1800. Ἐν Κεφαλληνίᾳ ἀπέδειξε τās διπλωματικὰς ἀρετάς του, διότι κατῴρθωσε νά εἰρηνεύσῃ τήν νῆσον, ἡ ὁποία κατετρώχετο ἀπ' αἰῶνων ὑπὸ ἐμφυλίων σπαραγμῶν.

Τῷ 1803 προσελήφθη εἰς τήν ὑπηρεσίαν τῆς Γερουσίας ὡς γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας καὶ βραδύτερον ἀνέλαβε τήν θέσιν τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν δημοσίων σχολείων.

Αἱ ἐκθέσεις του τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀποδεικνύουσι τὸν ζῆλον μεθ' οὗ εἰργάσθη, ὅπως ἐπαναφέρῃ τήν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, μετακαλέσας πρὸς τοῦτο δύο Ἑλλήνας διδασκάλους τὸν Χριστόφορον Περραιβὸν καὶ τὸν Παπαῖ Ἀνδρέαν Ἰδρωμένον, ἐκ Πάργας.

Εἶναι πολὺ γνωστὴ ἡ δρᾶσίς του ὡς ὑπουργοῦ τῆς Ἐπτανήσου πολιτείας διὰ νά ἐπαναλάβῃ αὐτήν. Θά τονίσω μόνον τό ἐνεργόν μέρος τό ὁποῖον ἔλαβε διὰ τήν ὀχύρωσιν καὶ ἄμυναν τῆς Λευκάδος κατὰ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, τῷ 1807, τό ὁποῖον ἀποδεικνύει τήν ἐθνικὴν κατεύθυνσιν, τήν ὁποίαν ἤθελε νά δώσῃ εἰς τό νεότευκτον κράτος. Ἡ δέ στρατολογία τῶν Σουλωτῶν καὶ τῶν Ἀκαρνάνων ἄρματωλῶν, ὅπως ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ τυράννου τῶν Ἰωαννίνων, εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα νά ἔλθῃ εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν πρὸς τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δέν ἠνείχοντο τὸν ζυγὸν τῆς πατρίδος των καὶ τὰ ὁποῖα ἡ μοῖρα προώριζε μετ' οὐ πολὺ νά γράψωσι τήν μεγάλην ἐποποιίαν τοῦ 1821.

Ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης, ὅτε συνέφαγε καὶ συνανεστράφη μέ τοὺς ἄρματωλοὺς, ὁ Καποδίστριας ἐπίστευσεν εἰς τήν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος.

Αἰφνιδίως, μετὰ τινὰς ἡμέρας ἀπὸ τοῦ τελευταίου μεγάλου συμποσίου τῆς Λευκάδος μετὰ τῶν ἄρματωλῶν, ἐγνώσθη ἐπισήμως ἡ παραχώρησις τῆς Ἐπτανήσου ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσίας πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ναπολέοντα.

Στρατὸς ἐκ Νεαπόλεως ἐκ 12 χιλιάδων περίπου κατέπλευσεν εἰς Κέρκυραν, ἀποτελῶν μέρος τῆς στρατιᾶς τῆς Ἰταλίας, ὅπως ἐν ὀνόματι τοῦ Ναπολέοντος καταλάβῃ τās νήσους τοῦ Ἰονίου.

Τό 1809 εὗρίσκει τὸν Καποδίστριαν εἰς τήν πρωτεύουσαν τῆς Ρωσίας, καὶ αἱ πρῶται ἐντυπώσεις του δέν εἶναι εὐχάριστοι. Εὐρεθεὶς πρὸ ἀγνώστου περιβάλλοντος καὶ πλουσίου ἠναγκάσθη νά ζῇσῃ περιωρισμένος. Ἡ μόνη του

ένασχόλησις ἦτο ἡ μελέτη καὶ ἡ ὀλίγη ἐργασία τὴν ὁποίαν κατὰ Κυριακὴν παρελάμβανε πρὸς ἐκτέλεσιν παρὰ τοῦ Καγκελλαρίου. Αἱ δὲ σχέσεις του περιωρίζοντο μεταξύ τῶν οἰκογενειῶν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Μολδαυικῆς κοινότητος.

Ἄλλ' ἡ Ἑλληνικὴ κοινότης Πετροπόλεως ἤνθιζε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ ἡ ζωὴ ἐν τῇ ξένῃ ἀνέπτυξε τὰ ἐθνικὰ αἰσθήματα αὐτῆς, πολὺ μᾶλλον καθόσον ἡ Ρωσσία δι' ἰδίους ἱμπεριαλιστικούς λόγους ἐκολάκευε τὰς βλέψεις τῶν Ἑλλήνων περὶ ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως.

Τοιαύτη κοινότης πλήρως ὀργανωμένη καὶ εὐημεροῦσα δὲν ἦτο δυνατόν νά μὴ καλλιεργῇ τὴν ἐθνικὴν γλῶσσαν καὶ νά διατηρῇ τὰ ἑλληνικὰ ἔθιμα.

Εἰς τοιοῦτον κύκλον εὐρεθεὶς ὁ Καποδίστριας καὶ, ὡς προκύπτει, ἀποκτήσας ἀμέσως τὰς συμπαθείας του δὲν ἦτο δυνατόν ἢ νά συμμορφωθῇ πρὸς αὐτόν καὶ πρὸς πᾶν, ὅ,τι ἦτο ἐθνικόν. Ἄλλ' ἡ ἐθνικὴ συνείδησις δὲν ἦτο ἐπαρκὴς πρὸς τοῦτο· ὥφειλε νὰ χειρίζεται γραπτῶς καὶ προφορικῶς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Καὶ ὡς πρὸς τὸν προφορικόν μὲν λόγον δὲν θά ὑστέρει, διότι ἡ ἀνέκαθεν ὀμιλουμένη γλῶσσα, ἡ δημοτικὴ, ἦτο καὶ τότε, ὅπως καὶ σήμερον τό κοινόν ὄργανον τῆς συνεννοήσεως ὅλων τῶν Ἑλλήνων. Ὡς πρὸς τὸν γραπτόν ὁμως βεβαίως θά εὕρισκετο μειονεκτῶν κατὰ πολὺ τῶν ἐν Πετροπόλει Ἑλλήνων, οἵτινες ἀκολουθοῦντες τοὺς σοφοὺς του γένους διδασκάλους τῆς ἐποχῆς ἔγραφον τὴν γνωστὴν καὶ ἀσχημάτιστον καθαρεύουσαν, τόσον ἀρχαῖζουσιν τότε.

Ὁ Καποδίστριας μὴ διδαχθεὶς τὴν καθαρεύουσαν ἐκείνην ἠναγκάσθη νά μελετήσῃ ταύτην, διὰ νά μὴ ὑστερῇ ἀπέναντι τῶν ἄλλων ὁμογενῶν. Δὲν εἶναι γνωστὸν ποῖος ὑπῆρξεν ὁ διδάσκαλός του ἐν Πετροπόλει, πιθανόν νά ὑπῆρξεν ὁ Βαρδαλάχος, τό ἀληθές εἶναι ὅτι ὁ διδάσκαλός του ὑπῆρξε θαυμαστής τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως, ὅστις ἔζη ἀκόμη τότε, διότι τὰ θέματα καὶ τὰ δοκίμιά του, περιεχόμενα εἰς τετράδιον, εἶναι ἀντιγραφὴ ἐπιστολῶν τοῦ Βουλγάρεως.

Συγχρόνως περίπου πρὸς τὰς ἀσκήσεις ταύτας ἔχομεν καὶ τὰς Ἑλληνιστὶ ἐπιστολάς του, τό 1811, τὰ αὐτόγραφα σχέδια τῶν ὁποίων περιέχονται εἰς τετράδιον φέρον ἀριθμόν φακέλλου 136.

Δὲν εἶναι δυνατόν νά παραθέσω ἐνταῦθα τὰ κείμενα ὅλων τῶν Ἑλληνιστὶ ἐπιστολῶν τοῦ Καποδίστριας, διότι θά ὑπερέβαινον τὰ ὅρια τοῦ εὐμενῶς ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν παραχωρουμένου χώρου. Διὰ τοῦτο περιορίζομαι νά παραθέσω τὰς μᾶλλον σημαντικὰς ἐκ τούτων, ὅπως ἀποδειχθῇ ὅποια ἦτο ἡ ἰκανότης τοῦ Καποδίστριας ὡς πρὸς τὸν γραπτὸν λόγον, συγχρόνως δὲ ὁμολογηθῶσι παρὰ τοῦ ἰδίου τὰ ἐθνικόφρονα αἰσθήματά του, τὰ ὅποια βραδύτερον κατὰ τὴν σύστασιν τῆς φιλικῆς ἐταιρείας καὶ τὴν ἐκρηξιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἠναγκάσθη σχεδόν νά ἀποκρύψῃ μέχρι παρεξήγησεως. Αἱ παλαιαὶ αὗται ἐπιστολαὶ θά δικαιολογήσωσι πλήρως αὐτόν, ἐάν βραδύτερον, ὡς ὑπουργός, ἠκολούθησε τὴν πολιτικὴν τῆς Ρωσσίας. Ἡ δὲ ἀπομάκρυνσίς του καὶ ἡ ἐν Ἑλβετίᾳ παραμονή του ἀπὸ τοῦ 1822, ἔνθα ἀπέδειξε τὰ ἀληθῆ αὐτοῦ αἰσθήματα, δικαίως θεωρεῖται ὡς ἡ ἐπίσημος διαμαρτυρία του κατὰ τῆς πολιτικῆς τῆς Ρωσσίας.

Ἰδ' ἀντιφύλ' πόρτα.

20. Ἰούλ.

Εὐχαριστῶ ἀγαπῶντες φίλοι, διὰ τὰς διὸς ἐνημερίδας.
σαρματῶν ἐξ ἧς τὸ ἐξῆς καὶ αἰσθητικὰν αὐτῶν. ἔχουσιν
τῶν σαρματῶν καὶ παραγγελιῶν ἢ ἐπὶ τῆς δαί
συνίσταται ἡ τοῦ μόνου. Ταυτὶς δὲ συμφορὰν βιβλίου
μοι γὰρ ἀναγκαστικὰ. ἀπὸ δὲ τῆς ἐκείνου, ἐξ
ὁμοιογενείας διὰ τὴν δυνάμειν ἡς ἀντιφύλ' ἐρχομαι.
ἢ ἀπὸ ἀντιφύλ' ἡς πόρτα καὶ περὶ τῆς ἐξ
αὐτῶν ταῖς μοι δα' ἀγαπῶν. Μὴ οὐδὲν ἐκείνου ἐκ
ἐκείνης δυνάμει καὶ ἀντιφύλ', ἢ ἐκ τῆς ἐξῆς διασπασ
μαρτῶν αὐτῶν λαβὴ καὶ ἐκείνου καὶ ἐκείνου. Περὶ τῆς ἐξ
δαδάνης μοι γράψετε ἢ καὶ ἐκ τῆς ἐξῆς καὶ ἐκ τῆς ἐξῆς
ἐκ τῆς ἐξῆς, ἢ ἐκ τῆς ἐξῆς ἀγαπῶν.

Ἰδ' ἀντιφύλ' λαβὴν λέγειν ἐκ τῆς ἐξῆς.
ἐκ τῆς ἐξῆς καὶ ἐκ τῆς ἐξῆς. ἐκ τῆς ἐξῆς. ἐκ τῆς ἐξῆς.
ἐκ τῆς ἐξῆς καὶ ἐκ τῆς ἐξῆς. ἐκ τῆς ἐξῆς.
ὅσα ἐκ τῆς ἐξῆς.

Ἰδ'.

Ἰδ' ἐκ τῆς ἐξῆς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 1η

Καποδίστριας πρὸς Μητροπολίτην Ἰγνάτιον εἰς Βουκουρέστιον

Πετρούπολις 20 Φεβρουαρίου 1811

Πανιερώτατε Δέσποτα!

Ἄς παύσῃ ἡ ἀνταπόκρισίς μας εἰς Γαλλικὴν διάλεκτον. Καίρὸς μετανοίας ἦλθεν. Αὐτὴ δὲν θέλει ἀληθεύσῃ οὔτε ὠφελήσῃ ἐὰν πατριωτικὸς τις νόμος δὲν τὴν ἐπικυρώσῃ. Ἰδοὺ Πανιερώτατε ἡ δέησίς μου: Προστάξετε ὡς νομοθέτης: «ὅς τις Γραικὸς πρὸς Γραικὸν γράψῃ εἰς διάλεκτον ἀλλογενῶν, κηρύττεται ἀλλογενής». Δὲν τολμῶ μόνος νὰ ὑποταχθῶ εἰς τοιοῦτον σφοδρὸν νόμον, ἐπειδὴ ἡ τωρινὴ δὲν εἶναι ἐποχὴ Μαρτύρων, καὶ ὅταν μετρήσω τὸ βάθος τῆς ἀμαθείας μου εἰς τὴν Πατρικὴν γλῶσσαν, ὁ τρίβολος τῆς συνειδήσεως ἐλέγχει καὶ πεδεύει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ πνεῦμα μου.

Εἶχον τὴν τιμὴν τὰς παρελθούσας νὰ σᾶς εἰδοποιήσω τὰ περὶ ἐμοῦ. Διατρίβω ὑγιεῖς. Ἡ φιλοσοφία βαστᾷ πάντοτε τὴν ἱεράν της χεῖρα εἰς τὴν κεφαλὴν μου, καὶ οὕτως, τὰ περὶ τοῦ Κόσμου, καὶ ἀνθρώπων, καὶ δικαιοσύνης, καὶ ἀδικίας ὡς φαντάσματα θεατρικὰ περιτρέχουσι πρὸ ὀφθαλμῶν μου. Αὐτὴ δὲ ἡ θεία δύναμις μέ ἐγκαταλείπει ὅταν βλέπω τὴν ἀθλείαν Καίρικραν ἀπὸ παντοτινὴν πολιορκίαν πεδευμένην καὶ ἄμετρα τὰ ὅρια τῆς δυστυχίας της. Ὡς αὐτόχθων τῆς οἰκουμένης ἔρημος εὐρίσκομαι ἐδῶ· ἀπὸ συγγενεῖς μήτε φωνὴ μήτε ἀκρόασις· μ' ὅλον ὁποῦ αἱ ἐπιστολαὶ μου εἰς αὐτοὺς ἀγανακτῶσι φίλον καὶ πολιτζίεας¹. Οἱ ἐδῶ συμπατριῶται ἔλαβον γράμματα τοῦ Νοεμβρίου μηνός· ἐγὼ δὲ οὐδέν. τὸ ἀποδίδω καὶ αὐτό τῆς Τύχης.

Ἡξιώθην νὰ εἰδοποιηθῶ ἀπὸ τὸν ἐξοχότατον Καγγελάριον ὅτι σᾶς ἔγραψε πρὸ πολλοῦ περὶ τινῶν ζητημάτων φιλολογείας καὶ ἱστορίας, καὶ ἀναμένει προθύμως τοὺς σοφοὺς σας λόγους περὶ αὐτῶν.

Ὁ Καλοθελήτης σας Πρίγκιψ ἀνάγνωσε τὰ περὶ Λυκείου καὶ Ἀκαδημίας καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ὁποῦ μοῖ ἐστείλλατε. Ἐπιθυμῶντας νὰ προσφέρῃ τῷ Αὐτοκράτῳ τὴν εἰκόνα τῶν ἐπεχειριμάτων σας περὶ δημοσίου διδασκαλείας εἰς Βουκουρέστιον, μέ ἐπρόσταξε νὰ τὴν κάμω. Σᾶς Περικλείω τὸ ἀντίγραφον αὐτῆς τῆς εἰκόνας. ἐπέτυχεν τὸν σκοπὸν της, καὶ ἐλπίζω ὅτι ὁ καιρὸς καὶ τὰ συμβάντα θέλουσι σᾶς πλειοφορήσει ὅτι αὐτὴ ἔλαβεν καὶ καλὴν τύχην εἰς τὸν Τρισαύγουστον ἡμῶν Αὐτοκράτῳ.

Ὁ Μαρκίζ Μαιμών ἐκπληρῶνει τὴν ὑπόσχεσίν του βάνοντας εἰς τύπον εἰς τὴν τοῦ ἄρκτου ἐφημερίδα τὰς ὁμιλίας σας καὶ τοὺς κανονισμοὺς τοῦ Λυκείου καὶ τῆς Ἀκαδημίας. Θέλει τὰ λάβετε εἰς ὀλίγον.

1. πολιτζίεας = politesses = φιλοφροσύνας.

Ὁ Κυρ. Καλέργης σᾶς προσφέρει τούς ταπεινούς του χαιρετισμούς καὶ μοί εἶπε νά σᾶς ἐνθυμήσω τά ὅσα εἶχε τήν τιμήν νά σᾶς ἀναφέρει ὅταν τόν ἐζητήσετε συμβουλὴν περὶ τινῶν δ..... διὰ καλήν ἔκβασιν πραγμάτων. Αὐτός στοχάζεται τὰ τότε ἄτοπα καὶ κινδυνώδη, νύν πρεπούμενα ὠφέλιμα καὶ οὐσιώδη. Ἐγὼ ὁ ἴδιος τολμῶ νά σᾶς παρακινήσω νά μὴν ἀμελίσσετε αὐτὴν τὴν ιδέαν. μοί φαίνεται ὅτι αὕτῃ δέν εἶναι προτότυπος ἀλλὰ παράγωγος, καὶ ἀναλήγοντάς την ἕως τὴν πηγὴν της, εὐρίσκω τινὰ τύπον σεβασμιότατον.

Ἐτιμήθην τέλος πάντων τῶν γραμμάτων τοῦ Κυρίου Σχινᾶ, περαστικῶς ἀπὸ Βιένναν, καθὼς λέγοι μοί γράφει, ἄνευ καιροῦ ἢ τόπου σημειώσεως, ἐν τετράδιον βαρύτατον κατὰ τὴν πληρωμὴν τῆς πόστας, καὶ ἐλαφρότατον κατὰ τὴν οὐσίαν, γράφει ὁ καλὸς αὐτός νέος ὡς λαλῶσι οἱ νεόφυτοι φιλόμουσοι: φράσεις οὐχὶ ιδέαι, καὶ ιδέαι ποιητικαὶ εἰς τόπον πραγμάτων ἀκριβῆς Ἱστορίας. οὕτως ἐκπλήρωσε τὴν ὑπόσχесίν του γράφοντας πολλὰ καὶ ἄχρηστα περὶ τῆς καταστάσεως τῶν μαθημάτων τῶν ὁμογενῶν μας. Μ' ἄλλον τοῦτο ἐχάρην κατὰ πολλὰ βλέποντας ὅτι αὐτός ὁ νέος βασιτᾶ ὅπως δῆποτε τόν λόγον του, καὶ ὅτι ἡ φωνὴ τῆς τιμῆς ὄχι μόνον εἰς τό στόμα ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν καρδίαν του εὐρίσκει τόπον.

Ταῦτα Πανιερώτατε, τρέμων ἔμπροσθεν τοῦ αὐστηροτάτου καὶ λογιωτάτου Μόστρα, καὶ δεόμενος τὴν ὑπομονὴν του καὶ τὰς τιμωρίας τῆς γραμματικῆς του μαστιγῆς, ἀσπάζομαι τὴν δεξιάν σας.

Τόν φίλον Χριστόφορον χαιρετῶ ἀκριβῶς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 2α

Καποδίστριας πρὸς Ἀλέξανδρον Στούρτζαν

Ἐκ Περτρουπόλεως 18 Μαρτίου 1811

Ἐκλαμπρότατε Ἀρχοντα.

Μετά τὴν ἐπιστροφὴν τῆς Ἐκλαμπρωτάτης αὐτῆς Συμβοίας ἡλπίζον, πλήρης χαρᾶς μετ' ὀλίγον καὶ τὴν ἐντευξίν αὐτῆς ἐνταῦθα καὶ τὰς πρὸς ἐμέ τῆς ἐννοουστάτης αὐτῆς φιλίας καὶ σοφῶν διατριβῶν παρηγορίας.

οὕτως ἀποπλανώμην: ἀλλὰ τῶν παγετῶν τοῦ εὐκάρπου Νεβᾶ ὁ ἡμερινὸς τρύγος, αἱ νῦν δυσοδίαι, τοῦ ἔαρος ἡ φήμη, καὶ ἄλλα πολλὰ ἐξαλείπτουσι τὰς καλλὰς ἐλπίδας καὶ μακρῶς ἐγκαταλείπωσι ἐμέ ὑστεριμένον τῆς προσοπικῆς αὐτῆς ὁράσεως καὶ συνομιλείας. Καὶ αὐτό, ὅλομε ἔργον εἶναι τῆς εἰμαρμένης (ἢ τις Μητριά ἀνηλεὲς τῶν ἀσκητῶν καὶ μοναχῶν) μακροχρόνιος δέν στρέφει εἰς ἡμᾶς, ὄχι μόνον τὴν ἱλαρὰν ὄψιν ἀλλ' οὔτε ἐν δραπετόν βλέμμα. Πρὸς αὐτὴν μάταιαι αἱ δεήσεις, ἀλλὰ τοῦ νοός καὶ τῆς ψυχῆς αἱ δυνάμεις οὐχὶ ματαίως τινὰ φάρμακον δίδωσι τοῦ ἀτυχοῦς καὶ ἀσθενοῦντος πρὸς θεραπείαν. Παιδευμένος εἰς τό ἱατρεῖν ἐμαυτὸν ἀπὸ τοιαῦτα πνευματικὰ νοσήματα καὶ πλήγματα

ιδού τίς δοκιμή καί ἔν τούτο τό γράμμα... εὐδοκιμήτω διά τῆς αὐτῆς καλοκἀγαθείας, ποιοῦσα τά ἀδύνατα κατὰ εἰμαρμένην, δυνατά κατὰ βουλήν καί εὐνοιαν.

Τά τῆς αὐτῆς ὑγείας καί τοῦ εὖ ζεῖν καί καλῶς διάγειν αὐτόθεν, συνεχῶς ἠδοποιῶμαι καί χαίρομαι. Τά δέ ἐμά ὅλως καί πάντοτε ἀντιστρόφως ὁδηγούμενα τί νῦν Αὐτῆς εἰδοποιήσω;... Ἄνεργος καί ἀκίνητος πνεύματι καί σώματι μελαγχολῶ καί κεφαλαλγίζω. Ἄνευ ἐπιχειρημάτων τί ἡ ἐνέργεια ἄνευ αὐτῆς τί ὁ βίος;... τό τῆς μελέτης ἴαμα καί αὐτό ἐνταῦθα νόσος. Τοῦ γάρ ὀφελεῖν καί ὀφελεῖσθαι ὁ σκοπός αὐτοῦ ἀφανῆς πλεῖστον μοί γίγνεται καθεκάστην, δι' ὃ καί τά ἀρχαία τῆς νεαρᾶς παιδείας πονήματα νῦν πρός ἐμήν βοήθειαν εἰσέρχονται καί τῆς πατρώας διαλέκτου ἡ ἀνανεωμένη ἀνάγνωσις καί χρήσις, ἐν ᾗ ἀφαιρεῖ τήν νοσοῦσαν ψυχὴν ἀπό τὰς τῶν παρόντων ἀηδείας ὑποστηρίζει καί ἐκτείνει ἀγαθῶν ἀπομνημονευμάτων νοερὰν συλλογὴν καί ἐν μέσῳ αὐτῆς ὁ λόγος, καί αἱ τῆς καρδίας αἰσθήσεις μορφόνουσι χρηστὴν εὐδαιμονεῖαν.

τα παρελθόντα γάρ καί τά ἐσόμενα εὐκόλως ὑποτάσσονται εἰς τὴν ἀπέραντον τοῦ νοός ἐπιδρομὴν, καί αἱ ἰδέαι ἐκλύονται ἀπὸ τὰς τῶν περισσώτων ἀλύσεις καί ὀρθῶς ὀδιγούμεναι τυγχάνουσι εὐχαριστήσεως καί χαράς ἐπιτηδεύματα. τά μὲν τῆς πατρίδος στεναζούσης τὴν οὐχὶ ἀδύνατον ἐλευθερίαν ἀποδικνεῖοντα, τά δέ τῆς αὐτῆς βασιλευούσης λαμπρᾶς σκηνᾶς θεατριζώντα. Καί οὕτως εἰς τῆς φαντασίας κόσμος. Ἀλλ' ἐξόχως εἰς αὐτόν ἴστανται δι' ἐμέ καί ἐπιθυμῶ καί ἠδοναί. Ἐξω αὐτοῦ οὐ δύναμαι τά τῆς οἰκιακῆς εὐτυχίας στοιχεῖα συνδιάσαι. οὕτω πλανόμενος τόν χρόνον διασκεδάζω.

Τά τῆς εἰς Βουκουρέστιον Ἀκαδημίας καί Λυκείου νομίζω αὐτῆς γνωστά. Τοῦ Πανιερωτάτου Ἰγνατίου δι' αὐτά ἀθάνατος στέφανος. Ἐγγείρησα τοῦ φιλάτου καί ἀγαπιτοῦ Ἀλέκου, πρό πολλοῦ τοὺς κανονισμοὺς τῆς Ἀκαδημίας καί Λυκείου καί ἄλλα τοῦ Πανιερωτάτου συγγράμματα ἵνα αὐτῆς διασταλθῶσι. νῦν δέ μέρος οὐσιώδες αὐτῶν εἰς τὴν τοῦ Ἀρκτου ἐφημερήδα γαλλιστὴ τυποθὲν προσφέρω Αὐτῆς.

Πατριωτισμῷ κινούμενος, αὐτῶν τῶν νεοσυστάων οἰκοδομῶν ἀκριβῶς ἐθεόρῃσα τὴν βάσιν, τά δεσμά, καί τό ἀποτέλεσμα ἐφ' ᾧ ἐσυστήθησαν, τῆς θεωρίας αὐτῆς καί ἄλλων ἄλλοτε ποιουμένων σημειώσεων ἡ σκέψις προβιάζει ὕλην πονηματίου τινός περὶ δημοσίου παιδείας. - Αὐτό νῦν ἐπιχειρίζομαι, ἀλλὰ ἀγνοῶ ἐάν λάβῃ τέλος, μ' ὅλον ὅτι ἡ ἀρχὴ ἡμῖς παντός ἔργου, τά ἐμά μεσηγῶς τεθνίσκωσι ἀδυναμίας ἔνεκεν.

Ὁ δεώμενος πάντοτε αὐτῆς συμπάθειαν καί φιλίαν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 3η

Ὁ Καποδίστριας πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Γραικοδακικῆς Ἑταιρίας

Ἐκ Πετροπόλεως τῇ 15 Μαΐου 1811

Ἐλλογιμώτατε Κύριε.

Τὸ ἱερόν τῆς Πατρίδος ὄνομα διὰ τῆς Γραικοδακικῆς φήμης κηρυττόμενον, ἀντηχεῖ ἕως τὰ ἐνδόμυχα τῶν καρδιῶν ὅλων τῶν Γραικῶν, καὶ εἰς μὲν τὰς τῶν ἀπαιδευτῶν διεγείρει ἀνδρῶα αἰσθήματα, ἀναζωπυρεῖ δὲ χρηστάς τὰς τῶν πεπαιδευμένων ἐλπίδας, ἐμπνέον αὐτοῖς ἐννοίας τε λαμπράς καὶ ὑψηλά φρονήματα πρὸς τὴν τοῦ γένους βελτίωσιν. - Γραικός γεμὴν καὶ γὰρ ὢν καὶ ταῦτα συναισθανόμενος ἐμακάριζον τοὺς μετέχοντας τῶν πόνων τῆς νεοσυστάτου Γραικοδακικῆς ἐταιρείας. Δοξάν δ' αὐτῇ συγκαταλέξαιμε τοῖς ἀντεπιστέλλουσι τῶν μελῶν, ἡξίωσέ με μακαρίζειν ἑμαυτόν. Μεγίστας οὖν χάριτας ὁμολογῶ αὐτῇ: ἀλλ' ἐνταύτῳ ἀρρήτον καὶ τό τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἀλγημα: διατρίβων γάρ ἐν ἄλλοις καὶ ὑπ' ἀνάγκης ἐνασχολούμενος ἐν ἄλλοδαποῖς πλέον δὲ στερούμενος τῆς πατρῴας γῆς, καὶ τῆς τῶν ἐκεῖ φιλομούσων ἀνδρῶν συνεργείας, τί πρὸς τὴν τοῦ γένους ἀγαθὴν τύχην ἐμοὶ δυνατόν εἰ μὴ ἄρα ζῆλος, προθυμία καὶ εὐχαί; ὢν ἐμπλεως πνεύματι καὶ συνειδήσει, εἰ ποτέ λόγῳ καὶ πόνῳ ἐκπληρῶσαι τό ὀφειλούμενον τῇ Πατρίδι ἀξιωσίμιν, ἄπειρος ἡ ἐμὴ εὐδαιμονία καὶ ἴσως οὐ χαλεπὸν τότε δεῖξαι καὶ ἔργῳ τὴν ἐμὴν εὐγνωμοσύνην τῇ κλεινῇ ἐταιρείᾳ. - Δῶῃ Κύριος!

Τὰ νῦν δὲ δεχθῆτω τὴν καλὴν ταύτην προαίρεσιν, ἣν τινα Αὐτῇ ἐμφανίσαι δέομαι τοῦ Γραμματέως Αὐτῆς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 4η

Ὁ Καποδίστριας πρὸς τὸν Δημήτριον Μόστραν

Ἐκ Πετροπόλεως 15 Μαΐου 1811

Τῷ ἀγαπητῷ μοι φίλῳ Μόστρα.

Ἐλαβον ἀγαπητέ μοι φίλε, τὴν γραφὴν σας, ἣν ὑπὸ τῶν 3 τοῦ παρελθόντος μοὶ ἐγράψατε, καθὼς καὶ τὰ ὅσα μοὶ ἐπέμψατε διὰ μέσου ενός Ὀφφικιάλου, τό ὄνομα τοῦ ὁποίου δὲν ἐνθυμοῦμαι, καὶ σᾶς εὐχαριστῶ ἐξ ὅλης μου τῆς καρδίας. Ἡ Γραικικὴ ἐφημερὴς, οἱ λόγοι τοῦ Πανιερωτάτου, ἰδοὺ ἱκανὴ ὕλη εὐχαριστήσεως δι' ἐμέ.

Ἐσωθεν εὐρίσκεται τὴν ἀπόκρισίν μου πρὸς τὴν Ἑταιρείαν. ἀναγνώσατε αὐτὴν καὶ ἂν τὴν εὕρητε συντείνουσαν ἐγχειρήσατέ την, εἰδ' οὖν μὴ κάμετε κάμμίαν χρῆσιν ἐξ αὐτῆς, ἀλλὰ γράψατέ μοι καὶ θέλω κάμει ἄλλην καὶ ἐπειτα πάλιν ἄλλην, ἕως ὅτου ἐπιτύχη τὴν δοκιμασίαν σας. δυσκολεύομαι εἰς ὅλα τὰ ἐμά καὶ διὰ τοῦτο δὲν εὐχαριστοῦμαι εἰς οὐδὲν ἀπ' ὅσα κάμω, τό περιπλέον δέ

γράφων εἰς τὴν γλῶσσαν μας, ἐπειδὴ εἰς αὐτό τό μέρος νηπιάζω περισσότερον παρά εἰς κανέν ἄλλο.

Μέ μεγάλην προσοχήν ἀναγινώσκω τὰς ἐφημερίδας σας. "Ὅλα εἰς αὐτάς εἶναι ἐξαιρετά, πολλά ἐξαιρετά. Δέν ἔμπορῶ ὅμως νά δοκιμάσω ἐκείνην τὴν περίοδον, ἣτις τόσον ἐγγίζη τὴν φιλαυτίαν τοῦ Κου Κρομμύδη ἀπό Νίζναν. Ἡ Κριτική τῶν ἐφημερίδων δέν πρέπει ποτέ νά θεωρῇ τὰ ὑποκείμενα, ἀλλά νά ἀσχολῆται μέ τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα κρίνει. Αὐτή δέν πρέπει νά ὁμιλῇ περί τῶν συγγραφέων, παρά ὅταν θέλῃ νά τοὺς προτρέψῃ, ποτέ ὅμως διὰ νά τοὺς ἀπομαυρώσῃ. Παρατηρήσατε αὐτὴν τὴν ἀρχὴν τῷ ἐκδοτῇ των. Χωρίς αὐτὴν ἀφανίζεται τό ἔργον σας μέ τὰς ἰδίας χεῖρας σας.

Διατί θέλετε νά ἀσπάζητε ὁ Κρομμύδης τὴν χεῖρα ἣτις τόν ραπίζει; καί αὐτὴ τόν ραπίζει ἀδίκως. - Ὁ ἄνθρωπος αὐτός εἶναι ζηλοτῆς, δέν κάμνει ζητήσεις δι' οὐδέν, καί τό σύγγραμμά του κατὰ πολλοὺς λόγους εἶναι ὀφέλειμον, τοῦλάχιστον εἰς αὐτόν βλέπει τίς τὴν καλὴν προαίρεσιν καί τόν ζῆλον τοῦ συγγραφέως. αὐτός δέν ἐφάνέρωσε τό ὄνομά του, διατί λοιπόν να τό ἐκσκαλίζῃ τις; ἡ προσοποληψία αὐτὴ δέν κάμνει μεγάλην τιμὴν εἰς τὸν ἐκδοτὴν, καί ἐπιστηρίζει τοὺς ἀλλογενεῖς εἰς τὴν σφαλεράν γνώμην τὴν ὁποίαν ἔχουν δι' ἡμᾶς· ἤγουν ὅτι ὁ φθόνος καί ἡ ζηλοτυπία συνιστῶσι τὴν βάσιν τοῦ χαρακτηῆρος μας.

Συγχωρήσατέ μοι μιαν ἄλλην παρατήρησιν, ἣν ἔκαμον κατὰ περίστασιν τῆς προβαλλομένης μεταφράσεως τοῦ συγγράμματος διὰ τό κοινόν ὄφελος εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ὁμιλομένην γλῶσσαν καί εἰς ἐκείνην τῶν Βλάχων. - Ὁ Αἰμύλιος τοῦ Ρουσῶ εἶναι ἀληθῶς ἡ κλεῖς τῶν συγγραμμάτων τῆς ἀγωγῆς τῶν παιδων, ἀλλά διατί νά τόν κολοβώσῃ τις; ἂν εἰς τό κείμενον τοῦ εὐρίσκονται ἐπικίνδυναι ἰδέαι διὰ μίαν διοίκησιν στερεωμένην εἰς τὴν βάσιν τῆς συστάσεώς τις, ὁ μεταφραστής ἔχει τό δικαίωμα νά κάμῃ τὰς παρατηρήσεις του διὰ τόν ἀναγινώσκοντα, ἐννοῶ διὰ τῶν σημειώσεων, καί οὐχί νά κολοβώσῃ τό πρωτότυπον. Ἄν στοχάζεται τις δι' αὐτῆς τῆς κολοβώσεως νά κόψῃ τό κακόν εἰς τὴν ρίζαν του λανθάνει, ἡ δέν καταλαμβάνει θεμελιωδῶς (ἂν εἶναι συγχωριμένον νά διασφισθῇ οὕτως) τόν συγγραφέα, τόν ὁποῖον μεταφράζει τό σύγγραμμά του ἔχει τὴν ἄλυσον, ὡς καί ἐκεῖνα τοῦ Εὐκλείδου, ἡ μία ἰδέα κρατεῖ τὴν ἄλλην ἡ μία φράσις τὴν ἄλλην καθὼς τὰ προβλήματα τῆς γεωμετρίας. Δέν συγχωρῆτε εἰς τινα ἄλλον νά ἐπιδιορθώσῃ τόν Ρουσῶ παρά εἰς αὐτόν τόν ἴδιον ἀγκαλὰ ἀμφιβάλλω ἂν καί αὐτός ἐδύνατο τοῦτο χωρὶς νά κάμῃ ἐξ αὐτόν ἄλλον ἕνα σύγγραμμα, τόν ὁποῖον ἤδη δέν ἤθελε ἦτον ὁ ἰδικός τοῦ Αἰμύλιος.

Δεχθῆτε εὐμενῶς, καί κάμετε νά δεχθοῦν αὐτὴν τὴν παρατήρησιν, ἡ τις ἐξέρχεται ἀπὸ μίαν ψυχὴν, ἡ ὁποία ἐπιθυμεῖ τό κοινόν καλόν καί μίαν ἀληθινὴν δόξαν εἰς ἐκείνους, οἵτινες εἶναι εἰς περίστασιν νά τό ἐκτελέσωσι.

Μετ' ὀλίγον ἔχω σκοπὸν νά σὰς ἐξαποστείλλω τό μικρόν μου δοκίμιον περί τῆς δημοσίου παιδείας. Εἰς αὐτόν κατὰ τό παρόν ἀσχολοῦμαι, ἀλλὰ μέ μίαν ἀδύνατον ὑγιείαν εἰς τοῦτο τό κλίμα, δέν ἔμπορεῖ τίς να τελειώσῃ τόσον

όγληγωρα, ὡς τό ἐπιθυμεῖ.

Εἰς τήν γραφήν μου πρὸς τόν Πανιερώτατον θέλετε εὑρεῖ μίαν διεξοδικωτέραν ἀπόκρισιν δι' ὅλα, ὅσα μοῖ ἀναφέρετε εἰς τήν ἰδικήν σας. Σᾶς ἐπεύχομαι ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ἀκριβέ μου φίλε, φυλάξατε τήν ὑγιεῖαν σας, καί τήν τοῦ καλοῦ μας φίλου τοῦ Πανιερωτάτου. Γράφετέ μου ὅσον τό δυνατόν συνεχέστερον καί ἀγαπάτε με πάντοτε. τόν Κύριον Χριστόφορον ἀκριβῶς χαιρετῶ... "Ὅλοι οἱ ἐδῶ ὁμογενεῖς μας συναμιλλῶνται εἰς τήν ἀνάγνωσιν των ἐφημερίδων καί τῶν λόγων. Ἐγὼ προσπαθῶ νά ἀποκαταστήσω ἓνα θαύμα· θέλω νά καταπείσω ἓνα πολλά πλούσιον ὁμογενῆ νά συνεισφέρει εἰς μεγάλας ἐκβάσεις τῆς ἀκαδημίας. ὁ ἴδιος ἔχει μέν τήν καλὴν προαίρεσιν, ἕως τοῦδε ὅμως δέν ἔλαβεν κλίσιν νά αἰσθανθῇ βαθέως τόν ἔρωτα τῆς δόξης, καί ἐκείνην τήν δόξαν ἥ τις ἀποκτᾶται διὰ τῆς ὑπερασπίσεως τῶν λόγων καί τῶν ἐπιστημῶν.

Αὐτῇ μένει δι' ὑμᾶς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 5η

Ὁ Καποδίστριας πρὸς τήν Καν Δομνήκαν Στούρδζα

Ἐκ Πετροπόλεως 20 Ἰουλίου 1811

Τῇ ἐκλαμπροτάτῃ Δομνήκαν Στροῦτζα.

Ὁ ἀπράγμων καί σχολάζων πάντοτε, κατὰ ἀτυχίαν τα νῦν πραγματεύεται μετὰ τοῦ Μεγίστου Ἀρχιγοῦ του, ἀναμένωντας καθ' ἑκάστην ἡμέραν καί ὦραν τὰς προσταγὰς του, πλήχθεται ἐνταῦθα καί ἀναπνέει διακεκαυμένον καί δύσσοδον ἀέρα, καί καταπίνει σφαίρια πικρότατα κατὰ τήν οὐσίαν καί λαμπρότατα κατὰ τήν ἐπιφάνειαν. Ἰδοῦ Κυρία μου, τὰ τῆς μοίρας. Μ' ὅλον τοῦτο αὐτῷ τό σάββατον δέν θέλει μέ κρατήσωσι ἀλυσίδετον.

Ταῦτα εἰδοποιῶν δέομαι τήν συγγνώμην Αὐτῆς. τό περιπλέον δέ ὅταν ταῦτης τῆς ἐμῆς ἱλιάδος ἡ καταστροφή μοῖ δώσι τήν ἐλευθερίαν νά ἐπωφεληθῶ διὰ καιροῦ τῆς συνοικήσεως καί συναναστροφῆς Αὐτῆς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 6η

Ὁ Καποδίστριας πρὸς τόν Δημήτριον Μόστραν

Ἐκ Πετροπόλεως 12/24 Αὐγούστου 1811

Ἀγαπητέ μου Μόστρα.

Τό φίλτατόν σου γράμμα ἀπὸ 7 ἰουνίου καί αἱ ἐν αὐτῷ ἀνανεωμέναι ἀποδείξεις τῆς εὐνοίας καί τῆς φιλοδώρου ἀγάπης, τοῦ ἡμετέρου Πανιερωτάτου πατρῶς καί Δεσπότη, ἤλθον πρὸς ἐμὴν θεραπείαν, καί ἐν ταῦτῳ τὰ αἰσθήματα τῆς νῦν καταστάσεώς μου καί τῆς εὐγνωμοσύνης μου ἐνήγειραν εἰς τήν καρδίαν

μου πληγὰς καὶ ἀλγίματα, εὐφροσύνην καὶ παρηγορίαν. - Στερούμενος πρὸ πολλοῦ εἰδοποιήσεων καὶ γραμμάτων τῆς πατρίδος, τῶν γονέων καὶ τῶν φίλων τῶν εἰς τὴν Ἱταλίαν, αὐτῆς τῆς παρηγορίας μᾶλλον ἐδεόμην. ἤλθεν οὖν ἐκ Θεοῦ καὶ ἐς ὥρας ἀνάγκης· διὸ μεγίστας τὰς χάριτας ἔχω τῷ Πανιερωτάτῳ καὶ τῇ σῇ φιλίᾳ. - Ἐάν δέ ὁ καιρός, καὶ αἱ περιστάσεις μεταβάλλωσι τὰ τῆς ἐμῆς τύχης, αὐτὰς τὰς χάριτας οὐ μόνον διὰ φωνῆς καὶ γραμμάτων ἀλλὰ πραγματικῶς μαρτυρῆσαι ἐμοὶ ἐστί ἐλπίς. - το νῦν δέ δέξασθαι μόνον τὴν καλὴν ταύτην προαίρεσιν.

Ἐλαβον καὶ τὸ ἀπὸ 20 Ἰουλίου γράμμα σας, καὶ τὰς δύο ἐφημερίδας, καὶ τοὺς λόγους τοῦ Πανιερωτάτου. Εὐχαριστῶ διὰ τὰ πάντα καὶ σὺν ἐμοὶ ὅλοι οἱ ἐνταῦθα διατρίβοντες Γραικοὶ ἀνέγνωσαν αὐτὰ καὶ ἐφράνθησαν.

Μοὶ ἐδόθη ἐπάγγελμα ὑπεξούσιον εἰς τὴν πρεσβείαν τῆς Βιέννης· τὸ ἐδέχθην καὶ ἐτοιμάζω τὰ τῆς ὁδοιπορίας μου μετὰ χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, μ' ὅλον ὅτι διὰ αὐτοῦ τοῦ ἐπαγγέλματος οὔτε ἡθικῶς, οὔτε οἰκονομικῶς δέν εὐρίσκω οὔτε ἐλπίζω μεγάλην βελτίωσιν τὸν περὶ ἐμέ. - ἀλλὰ ἐπειδὴ λέγουσι, ὅτι τὸ μεσόριον ἐστὶν ἡ ὁδὸς τῶν φρονίμων, καὶ ὅτι οἱ πορευόμενοι ἐν αὐτῇ ἀσφαλῶς καὶ ἀθρούβως ἄγουσι τὸν βίον, καὶ πρὸς αὐτῶν παιδεῖαν δοκιμάζουσι τὰ τῶν βιοτεχνόντων εἰς τὰ πέρατα τῆς δόξης, οὕτω αὐτῆς τῆς παιδείας καὶ δοκιμασίας μᾶλλον δεώμενος (ἵνα ἐν καιρῷ καὶ περιστάσει ἐλευθέρων τὰ ἐμὰ κατορθώσω) νῦν δέχομαι καθάπερ δῶρον τῆς Θεῆας Πρόνοιας αὐτὴν τὴν ὑπεξούσιον ὑπουργίαν, ἣ τίς μοι δίδει ρούμπλια 1250 πρὸς 50 στίβερν τὸν χρόνον, διλαδὴ 1250 τάλλαρα, καὶ οὐδέν ὠρισμένον χρέος... νομίζω λοιπόν ὅτι καὶ εἰς τὴν Βιέννην θέλω εἶμαι ἀπράγμων καὶ σχολάζων, διὰ τοῦτο προστρέχω εἰς τὴν ὑμετέραν φιλίαν, καὶ εἰς τὴν καλοκάγαθίαν τοῦ Πανιερωτάτου ἵνα διὰ γραμμάτων σας συστηθῶ εἰς ὅλους τοὺς ἐκεῖ Γραικοὺς καὶ μάλιστα εἰς τὸν Κον Γαζῆν. ὣν ἡ συναναστροφή μόνον δύναται βαστάξει τὸ φάντασμα ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον οἱ φιλοπάτριδες σχεδιάζουσι, ὅταν στερούμενοι τῆς πατρίδος παντοῦ θέλουσι εὐρίσκειν αὐτὴν καὶ τὰς αὐτῆς χάριτας ὡς φιλόπατρις καὶ φίλος ζητῶ γοῦν αὐτὰς τὰς συστατικὰς ἐπιστολάς, καὶ μοὶ τὰς στέλλετε εἰς τὴν Βιέννην κατ' εὐθείαν καὶ διὰ μεγαλιτέραν ἀσφάλειαν τὰς ὁδηγεῖτε πρὸς τὸν Κον Σταύρον Ἰωάννου μέ παραγγελίαν ἵνα τὰς φιλιάτη ἐως οὗ ἔλθω.

Δεν γράφω τῷ Πανιερωτάτῳ, ἀλλ' ἀπὸ μερὸς μου τὸν εἰδοποιεῖτε τὰ ἐν τῇ παρούσῃ σημειωμένα, καὶ περιπλέον, ὅτι τὸν συγχαίρομαι διὰ τὴν ὥραν ἣς τινὸς ἡξιώθη.

Αὕτῃ σημειώνει τὸν καιρόν, καὶ ἡ ὑπομονὴ εἶναι τοῦ καιροῦ σύζυγος. ταῦτα μοὶ εἶπον ὁ Ἑκλ. Πρψ. - Ἐδέχθη μέ εὐχαρίστησιν μεγάλην τὸ αἷτιον ἐκεῖνον δι' ὃ ἔγινεν ἡ περίστασις τοῦ σταλμοῦ αὐτῆς τῆς ὥρας. Καὶ ὡς φίλος καὶ προστάτης μέ ἐβεβαίωσε ὅτι τὰ τοῦ Πανιερωτάτου εὐδοκίμοῦσι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς εὐδοκίμησουσι περισσότερον. Ἀς προφυλάττῃ τὴν ὑγείαν του, καὶ ἄς μὴν ἀκούῃ φαύλους καὶ φλῆαρους.

Πρὴν ἀναχωρήσω ἀπὸ τὴν Πετρούπολιν σᾶς γράφω, καὶ θέλει γράψω τοῦ Πανιερωτάτου εἰς πλάτος.

Τῶν ὀφειλομένων χρημάτων τῷ κυρ. Δομπόλλη εἶπον τῷ κυρ. Διαμάντη ὅς τις μοί ὑπεσχέθη νὰ μοί τὰ δώσῃ. Λαμβάνωντάς τα θέλω τὰ ἐγχειρήσει. Ἀπὸ τὴν σειράν τῶν φιλολογικῶν ἀγγελιῶν λείπουνσι δύο...

Τόν φίλον...

ΕΠΙΣΤΟΛΗ 7η

Ὁ Καποδίστριας πρὸς τὸν Δημήτριον Μόστραν

Ἐκ Πετροπόλεως Σεπτεμβρίου 1811

ιδού φίλε Μόστρα τὸ τελευταῖον γράμμα μου ἐκ Πετροπόλεως... Ταμπάκον ἀργυροκαστρίτικον δὲν ἔχω πλέον, καὶ μέ πρῶτον κουριέρην ἐλπίζω ὅτι θέλει μέ ἐσπλαχνισθῇτε. Λέγω μέ κουριέριν, ἐπειδὴ ἐξεύρετε ὅτι εἶναι ἐμποδισμένον τὸ φέρεσιμον αὐτοῦ.

Ὁ καιρὸς δὲν μέ συνχωρεῖ νὰ σοὶ γράψω περισσότερα. Ἀγάπα πάντα τὸν φίλον καὶ ἀδελφόν σου.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. - Κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν τῶν ἐπιστολῶν διτηρήθη ἡ ὀρθογραφία αὐτῶν, ἡ σύνταξις καὶ ἡ στίξις, δὲν ἐλήφθησαν δὲ ὑπὸ ὅψει αἱ ἐπὶ τοῦ αὐτογράφου διορθώσεις δι' ἄλλης χειρός.

[Ἐπάρχει ἀκόμη μία ἐπιστολή, γραμμένη ἐξ ὀλοκλήρου ἐλληνικά. Εἶναι ἡ ἐπιστολή πού ἔστειλε ὁ Καποδίστριας ἀπὸ τὴν Κέρκυρα πρὸς τὸν πρόξενον τῆς Ρωσσίας στὴν Πάτρα Ἰωάννη Βλασόπουλο. Δὲν ἔχει ἡμερομηνία, ἀλλὰ πιθανότατα θὰ ἐστάλῃ τὴν 6/18 Ἀπριλίου 1819, τὴν ἴδια ἡμέρα πού ἐστάλῃ καὶ ἡ «ἐγκύκλιος ἐπιστολή» τοῦ Καποδίστρια πρὸς τοὺς ὑπόδουλους Ἕλληνας «μέ παρατηρήσεις πάνω στὰ «μέσα» βελτίωσης τῆς μοίρας τῶν Ἑλλήνων». Τὸ τελευταῖο αὐτὸ κείμενο εἶναι γραμμένο γαλλικά καὶ ἐλληνικά. Ἡ ἐπιστολή πρὸς τὸ Βλασόπουλο, πού συνόδευε τὴν ἐγκύκλιο ἐπιστολή, ἐστάλῃ μόνον στὴν ἐλληνικὴ γραφὴ τῆς. Δὲν εἶναι αὐτόγραφη, ἀλλὰ ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸ περιεχόμενό της γράφηκε καθ' ὑπαγόρευση τοῦ Καποδίστρια, γιατί στό Καποδιστριακό Ἀρχεῖο καὶ στό σχετικὸ φάκελλο δὲν ὑπάρχει σχέδιο στα γαλλικά.¹

1. Βλ. καὶ τὰ δύο κείμενα ΑΡΧΕΙΟ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ, τόμ. ΣΤ', σ.σ. 12 -22. Κέρκυρα 1985).

Τῇ Εὐγενεστάτῃ Κυρίᾳ Βαρβάρα Βασιλείου
εἰς Τεργέστην

Εὐγενεστάτῃ Κυρία!

Μέ δυσαρέσκειαν, οὐ τήν τυχούσαν, ἔμαθα ἀπό τήν ἐπιστολήν ἦν μοί ἐκάμετε τήν τιμὴν νά μοί γράψῃτε εἰς τάς 18 τοῦ παρελθόντος τάς χρεῖας καί ταλαιπωρίας ἐκ τῶν ὁποίων κατατρύχεται ἡ ἔντιμος φαμελία σας, καθὼς καί τόν δίκαιον πόνον ὃν ὑποφέρει ἡ ψυχὴ σας, βλέπουσα διακεκομένην ἀπροσδοκῆτως τήν ἀγωγήν τοῦ υἱοῦ σας. Ἐάν αἱ κοιναὶ καί μεγάλαι τοῦ Γένους συμφοραὶ δέν ἤθελε πολλαπλασιάσουν τόν ἀριθμόν τῶν δυστυχούντων καί δεομένων, ἐάν ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης μάλιστα δέν ἤθελε ξηρανθῇ σχεδόν ἅπασα ἡ πηγὴ βοηθείας διορισμένης πρῶτον εἰς ἐκεῖνο τό καλόν ἔργον, βεβαιότατα ὁ υἱός σας ἤθελε λαμβάνει ἀκόμη τό διατεταγμένον μέχρι τέλους τῆς ἀγωγῆς του: Πλὴν ἐπειδὴ αἱ δειναὶ περιστάσεις οὕτως ἔφερον τὰ πράγματα χρειάζεται ὑπομονή... Ἐγὼ ὅμως προθυμούμενος νά προσφέρω παραμυθίαν τινά εἰς τήν κατεπείγουσαν ἀμηχανίαν καί νά σας ἀποδείξω, ὅτι τὰ αὐτὰ φιλικὰ αἰσθήματα ἅτινα εἶχον πρὸς τόν μακαρίτην Κύριον ἄνδρα σας, διατελῶ πάντοτε ἔχων καί πρὸς τήν φαμελίαν του, θέλει φροντίσω ὅπως διὰ τόν ἐρχόμενον χρόνον 1823 λάβῃτε τὰ ἀναγκαῖα χρήματα διὰ νά δυνηθῇ ὁ υἱός σας νά ἐκτελέσῃ τήν σπουδὴν του ἢ ἐκεῖ πλησίον σας, ἢ εἰς τό Πατάυιον ὅπως κρίνῃτε συμφερότερον.

Μὴν ἀδημονῇτε Κυρία... Θαρσῇτε καί ἐλπίζετε εἰς τό ἔλεος καί τήν φιλανθρωπίαν τοῦ Παντοδυνάμου, ἐξακολουθοῦσα γενναίως νά περιθάλλῃτε καί νά παιδαγωγῇτε πρὸς ἀρετὴν καί φόβον Θεοῦ τὰ ἀδύνατα μέλη τῆς φαμελίας σας.

Δεχθῇτε ἐν τοσούτῳ τήν ἐπιβεβαίωσιν τῆς ὑπολήψεώς μου.¹

Φραγκοῦρτιον 25 Ὀκτωβρίου/6 Νοεμβρίου 1822

---

1. Ἡ ἰδιόγραφη αὐτὴ ἐπιστολὴ τοῦ Καποδίστρια στὰ ἑλληνικά βρίσκεται στό Καποδιστριακό Ἀρχεῖο, φάκελλος 375.

1.

MÉMOIRE SUR L'ÉTAT ACTUEL DES GRECS¹*Ce que les Grecs doivent à la Russie*

Le peuple grec doit son nom, son existence actuelle et ses espérances aux bienfaits magnanimes et à la protection auguste de la cour de Russie.

Avant la guerre de l'année 1769, ce peuple était assoupi de misère et d'ignorance, sa terre natale, le beau climat qui la féconde, les monuments qu'elle renferme, tout était mort autour de lui. La voix puissante de l'impératrice Catherine II anima d'une vie nouvelle les belles contrées de la Grèce et inspira aux Grecs le noble sentiment de s'estimer de leurs ancêtres.

Dès lors commença la régénération morale de ce peuple; elle fit des progrès rapides, elle fait tous les jours.

Les Grecs se sentent dignes d'un meilleur sort politique

La révolution française et les événements extraordinaires, qui changèrent la face et les rapports des Etats européens, la décrépitude de L'Empire Turc, la prépondérance que plusieurs puissances se disputent sur les restes de cet empire, - toutes ces causes et une foule d'autres qui en dérivent font sentir aux Grecs que tôt ou tard leur sort doit changer et qu'ils pourront un jour, sans rougir et sans trembler, avoir une patrie et y vivre avec honneur et sécurité.

1. ARS, G., L., "Zapiska o nynesnem sostojanii grekov" - 1811 g. - I. Kapodistrii" (= Τό «Υπόμνημα περί τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῶν Ἑλλήνων» - 1811 τοῦ Ἰ. Καποδίστρια), Slavjano - balkanskije issledovanija. Istoriografija i istočnikovedenie. Sbornik Statej i materialov, Μόσχα, 1972. σ. 359 -386 (AN SSSR, Institut Slavjanovedenija i Balkanistiki) (ρωσσ.).

Γιὰ τό ὑπόμνημα αὐτό, πού ἦταν τό πρῶτο τῆς διπλωματικῆς σταδιοδρομίας τοῦ Καποδίστρια, γράφει ο ἴδιος στήν «Ἐπισκόπηση τῆς πολιτικῆς μου σταδιοδρομίας 1798 - 1822»: «Ἐζῆσα ἐν Βιέννῃ (Σ.Σ. ὅπου εἶχε τοποθετηθεῖ ὡς ὑπεράριθμος ὑπάλληλος τῆς ἐκεῖ ρωσικῆς πρεσβείας), ὅπως καί ἐν Πετρούπολει, ἀσχολούμενος ἀποκλειστικῶς περί τήν μελέτην» δέν ἐπεζήτησα δέ γνωριμίας καί σχέσεις πλὴν τῶν Ρώσων οἵτινες διέμενον ἐκεῖ ὡς ταξιδιωταί καί τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἦσαν ἐγκατεστημένοι ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ταύτῃ.

»Ὁ τρόπος τοῦ βίου μου καί ἡ διαγωγή μου παρώρμησαν τόν κ. κόμητα Στάκελμπεργ νά μέ τιμῇσῃ διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης του καί νά μοῦ ἀναθέσῃ ποικίλας ἐργασίας. Ἐκ τούτων πρῶτη ὑπῆρξε ὑπόμνημα περί τῆς τότε καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος καί τῶν Ἰλλυρικῶν ἐπαρχιῶν, ὅπερ προφανῶς ἔσχε τῆς πλήρους ἐγκρίσεως τοῦ κ. πρεσβευτῆ δι' ὃ καί διεβιβάσθη πρὸς τήν Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικὴν Μεγαλειότητα.

Τό χειρόγραφο τοῦ ὑπομνήματος δέν ἔχει ἡμερομηνία. Τό ρωσικὸ ἀντίγραφο ἔχει ἡμερομηνία 25/11 - 7/12/1811.

Ἀπὸ τό Καποδιστριακό αὐτὸ κείμενο προκύπτει πόσο ὁ μετέπειτα Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος κατεῖχε σέ βάθος τὰ ἑλληνικὰ πράγματα καί τῇ διεθνῇ πολιτικῇ τῆς ἐποχῆς του.

Ce qu'ils font pour le mériter

Cette idée est désormais la seule qui domine l'esprit et le cœur des Grecs instruits. Et c'est d'après cette idée, qu'ils emploient tous leurs moyens pour instruire leurs compatriotes et pour les former à l'école du monde et de l'expérience des choses humaines.

Point de vue de ce mémoire

C'est sous ce point de vue, que je me propose de présenter à votre excellence l'état actuel du peuple grec. Ce peuple paraît digne de l'attention du ministère de S.M. Impériale. La France et l'Angleterre s'en occupent. Elles font des sacrifices pour s'en emparer. La Russie n'a qu'à vouloir pour conserver sur lui toute son influence bienfaisante.

Des faits recueillis avec précaution font la base de ce mémoire. J'ose le soumettre aux lumières supérieures de votre excellence dans l'intention de remplir à la fois les devoirs sacrés de fidèle serviteur de la Russie et de citoyen attaché constamment au sort honorable de ma patrie.

1

ETAT ACTUEL DES GRECS EN TURQUIE ET DANS LES PAYS
ÉTRANGERS*Ce que cet état présente*

Cet état présente, pour la partie statistique, le dénombrement de cette population, l'état de sa fortune, de son industrie, de son instruction et de ses forces, et, pour la partie morale, le caractère général de ce peuple et le caractère particulier de ceux qui ont influence sur lui.

Source des renseignements

Pour tracer ce tableau, il y a longtemps que je consulte les faits et l'expérience et les plus instruits parmi mes compatriotes. Cependant, sa partie statistique peut être exagérée, car en Grèce ce n'est ni sur les lieux ni d'après le système de l'administration qu'on peut se procurer ces renseignements. C'est toujours au témoignage et à l'opinion d'autrui, qu'il faut se référer.

2

DES CRECS EN TURQUIE

Dénombrement de la population

Ils composent une population de neuf millions, dont la plus grande partie est domiciliée dans l'ancienne Grèce, et le reste est répandu sur presque toutes les provinces commerçantes de l'Empire Ottoman.

Son caractère général

Le peuple conserve partout son caractère originaire, sa religion, sa langue, ses mœurs et cette supériorité morale que son génie lui accorde sur les Turcs.

Sa division en classes

Il est un peu difficile de bien classer cette population dans ses divers ordres. Les sujets turcs n'ont point d'état civil. Cet état qui dérive de la fortune, de la naissance et de l'éducation, c'est un secret pour les Grecs qu'ils doivent garder très soigneusement entre leurs parois domestiques.

Cependant, on peut les distinguer en quatre classes. La première embrasse les propriétaires et la noblesse, la seconde - le clergé et les savants, la troisième - les négociants et les marins, la quatrième - les laboureurs et les hommes qui ne connaissent que le métier des armes.

3

PROPRIÉTAIRES

Il n'y a que de petites propriétés et pourquoi?

Presque tous les Grecs en Turquie ont des petites propriétés en terre. Presqu'aucun n'en a de grandes. Avant la première guerre russe, il y avait en Morée et dans les provinces ottomanes de la mer Noire des seigneurs dont la fortune était très considérable. Ils ont montré trop de dévouement aux intérêts de la Russie, et la persécution turque réduisit quelques uns de ces seigneurs à la misère et d'autres à la nécessité de s'expatrier.

Principe des maisons de commerce

Dès lors les Grecs furent obligés à renoncer aux grandes propriétés foncières.

De là le principe des maisons de commerce grecques en Turquie et dans les pays étrangers et les premiers pas de ce peuple vers sa régénération.

4

NOBLESSE

La noblesse est nulle; celle de Fanari se soutient encore

Là, où il n'y a pas de grandes propriétés foncières, la noblesse n'est qu'un nom vain, stérile et quelquefois dangereux. La plus grande partie des Grecs a renoncé à ce nom. Ceux de Fanari y attachent encore un prix réel, parce que c'est à ce titre, qu'ils doivent la place importante de grand Dragoman qu'ils occupent, et les principautés de la Moldavie et de la Valachie, qu'ils espèrent de conserver.

Caractère des propriétaires

Ainsi les Grecs, en général, ne tiennent à leur terre natale que dans l'espoir de la conquérir un jour et de la posséder sous les auspices d'une législation. Ils haïssent les Turcs qui la leur refusent, et n'ayant pas une partie satisfaisante à l'administration de leur pays, ils méprisent les titres et les privilèges de la noblesse, et ils ne rêvent qu'à l'époque heureuse, à laquelle ils pourraient s'en revêtir avec dignité.

Caractère des nobles

Les nobles sont instruits, actifs, fins, pleins d'amour-propre; intrigants entre eux, quelquefois bas, souvent fiers.

5

CLERGÈ

Le clergé grec sort de son ignorance et de sa superstition grâce à la Russie

Le clergé a été très ignorant et très superstitieux. Il ne l'est plus. Eugène Bulgaris et Nicephore Theotokis, ces deux prêtres corcyréens, élevés à la dignité de métropolitains par l'impératrice Catherine II firent sentir, par leur exemple et par leurs ouvrages, au clergé grec la honte de son ignorance et de ses superstitions. Le premier, avant de venir en Russie, fonda une école de philosophie dans les couvents du Mont Athos, et le second en institua une autre en Moldavie. Et l'un et l'autre, retirés en Russie, comblés des bienfaits de S. M. l'Impératrice, consacrerent le reste de leurs jours à composer et à publier des oeuvres immortelles de littérature, de morale, de philosophie et de théologie.

Comment cela s'est fait

Le S.-te Synode¹ et le patriarcat de Constantinople se formèrent à l'école de ces deux grands maîtres et le clergé eût une nouvelle et plus noble existence.

Progrès

Désormais, c'est une loi sacrée pour le S.-te Synode que d'engager les jeunes gens qui entrent dans les ordres de l'Eglise, à déposer leur costume et la barbe et à voyager en Italie, en Allemagne et en France, pour apprendre les langues modernes et pour se perfectionner dans les sciences et dans les lettres.

Métropolitains actuels qui étudièrent dans les pays étrangers.

Trois des plus connus parmi les metropolitains actuels de l'église grecque: Proojos de Philadelphie, qui a l'inspection de l'école publique de Constantinople, Denis de Serrès en Macédoine et Théoclitus, métropolitain de Sophia près de Nissa, voyagèrent longtemps et sous l'habit séculier, furent inscrits au nombre des élèves des universités d'Italie, de France et de l'Allemagne. Après avoir achevé leur carrière littéraire, ils rentrèrent dans le sein de l'Eglise. Peu de temps après, ils ont obtenu des métropoles.

Prêtres qui imitent leur exemple

Théophilus, déjà prêtre à l'âge de 40 ans, dépose aussi aux pieds de l'autel ses habits sacerdotaux, voyage, va en Italie et en France, étudie avec grand succès les sciences, fait une ample provision de livres et d'instruments scientifiques, revient à l'Eglise, reprend son costume et fonde une école de philosophie à Smirne.

Benjamin, professeur de sciences à Kidonies, imite cet exemple. Il a voyagé lorsqu'il était diacre. A présent, il est le chef et le promoteur de bonnes études dans cette nouvelle école.

Deux vieux prêtres, déjà professeurs, voyagent pour apprendre l'art d'enseigner.

Daniel Philipidés et Néophitos Bambas, prêtres déjà âgés de 50 ans, et l'un et l'autre jadis professeurs des lettres et des sciences dans leur pays et à Yassi, sentent avec peine qu'ils ignorent la véritable méthode d'enseigner. Ils se décident

---

1. Dans le mémoire que j'ai eu l'honneur de présenter à S.E. Monseigneur le Chancelier de l'Empire au sujet de la guerre actuelle contre la Turquie il y a de plus grands détails sur la noblesse de Fanari. J'estime inutile de les répéter ici.

à devenir écoliers. Ils déposent leurs habits. Ils se trouvent actuellement en France.

Ces faits et nombre d'autres, prouvent assez que le clergé grec, en peu d'années, sera aussi instruit que le clergé des nations européennes les plus éclairées. C'est alors qu'on pourra peindre son caractère.

6

SAVANTS

Importance de cette classe

Cette classe n'existait pas avant la première guerre russe. Aujourd'hui, elle est très nombreuse et peut-être elle mérite une considération particulière.

Ecoles publiques

Dix-huit écoles publiques sont déjà instituées en Grèce à l'imitation des petites universités ou des lycées de l'Italie et de la France.

Ces écoles sont les suivantes:

En Epire	1 de Gianina
	2 d'Ambelakia
En Thessalie	3 de Zarizani
	4 de Sagora
Dans l'Attique	5 d'Athènes
Dans l'Acarnanie	6 de Neopactos
et dans la Morée	7 d' Argos
	8 de Dimizana
Dans les îles de l'Archipel	9 d'Ydre
	10 de Thinos
	11 de Paros
	12 de Patmos
	13 de Kios
Asie Mineure	14 de Smirne
	15 de Kidonies
	16 de Constantinople
	17 du Mont Athos
	18 de Cypre

Ce qu'on y enseigne

Dans ces écoles on enseigne la langue grecque ancienne et moderne et les éléments de la langue française ou italienne; la littérature grecque, la géographie, l'histoire, les mathématiques, la logique, et dans quelques-unes la métaphysique et la physique.

Les professeurs sont Grecs

Les professeurs de toutes ces écoles sont des Grecs, presque tous formés dans les universités et dans les académies européennes. L'école d'Ydre a deux professeurs italiens qu'on a fait venir exprès pour instituer la jeunesse de ce pays dans la science de la navigation.

Revenus destinés à l'entretien des écoles

Chaque école a un fond en argent, dont les revenus servant aux appointements des professeurs et à toute autre dépense nécessaire. Ces fonds résultent des contributions spontanées et sont administrés par les anciens de chaque ville.

Bibliothèques et livres

Les livres, dont ces écoles ont besoin, sont fournis par les imprimeries grecques de Paris, de Livourne, de Venise, de Vienne et de Constantinople. Chaque école a une bibliothèque.

Dons gratuits au bénéfice des écoles

Tous les Grecs à grande fortune viennent au secours des écoles et des élèves. Les Zosima établis en Russie font réimprimer à leurs frais tous les classiques et les distribuent gratuitement dans ces établissements. Cet exemple de patriotisme et de libéralité excita l'émulation. A cette heure, toutes les imprimeries grecques travaillent sans cesse et ne peuvent néanmoins suffire à l'ouvrage que leur donnent des traducteurs et les compilateurs.

Nombre des écoliers

D'après les registres que j'ai eu lieu de voir, on peut calculer que chacune de ces écoles a 200 élèves. Ils seraient donc en tous 3600 par an. Mais supposons les 3000.

Unité et rapports de ces établissements

Ce qui donne à ces établissements de l'unité et ce qui prouve que leur succès

ne peut pas être indifférent au sort de la nation grecque, c'est que les professeurs jouissent de la considération de leurs compatriotes, ce qu'ils conservent des liaisons avec les savants qu'ils ont connus dans leurs voyages et avec ceux sous les auspices desquels ils ont fait leurs études. C'est que ces professeurs ayant eu tous à peu près la même éducation, ils sont très liés entre eux. C'est qu'ils entretiennent une correspondance très suivie avec ceux de leurs compatriotes qui se trouvent dans les pays étrangers. C'est enfin qu'au moyen des journaux littéraires (dont il y en a deux qui s'impriment à Vienne) l'émulation devient générale, l'instruction se répand et la jeunesse particulièrement est pénétrée du plus vif amour des sciences.

Progrès

Avec le temps, dès que le nombre des hommes instruits deviendra plus grand, il y aura inmanquablement dans chaque pays de la Grèce des cabinets de lecture, des sociétés littéraires et enfin des académies. Ces institutions forment peu à peu l'esprit public et deviennent autant de foyers desquels part cette influence morale sur le peuple, qu'on appelle l'empire des opinions.

Effets politiques

Jusqu'à présent, pour diriger les mouvements du peuple grec, les puissances ennemies des Turcs cherchaient au hasard quelques individus parmi les Grecs, qu'elles supposaient influents. Désormais ce n'est plus le hasard qui doit présenter ces hommes influents et prépondérants. Ils existent, ils sont en présence, on n'a qu'à les employer. Ce sont les prêtres et les savants. Jadis, il y en avait fort peu, et chacun n'avait de valeur tout au plus que dans son pays natal ou dans celui, où il avait fait quelque séjour. Aujourd'hui, c'est une société très nombreuse, bien organisée, laquelle a des chefs, qui exercent un pouvoir étendu sur toute la classe des hommes instruits et bien pensants, et sur le peuple. Ces chefs sont le patriarche, les métropolitains, les professeurs et, en général, tous les Grecs qui savent tenir la plume à la main et qui n'ignorent pas l'art de bien parler.

Caractère des savants.

Les savants Grecs étant nouvellement formés à l'imitation parfaite des savants européens, leur caractère général est facile à deviner. Un peu égoïstes, avides de gloire, souvent pauvres et quelquefois passionnés pour l'argent. Mais les Grecs sont plus, tous sont de bons patriotes, parce qu'ils n'ont pas de patrie.

7 NÉGOCIANTS

Filiation des maisons de commerce dans les pays étrangers

Toutes les maisons de commerce grecques en Turquie ont des filiations établies dans les pays les plus commerçants de l'Europe; la Russie, l'Autriche, l'Italie, la France, la Hollande en ont accueillies et en possèdent encore.

En Russie il y a peut-être 800 maisons grecques, ce qui peut donner environ 4 à 5 mille âmes.

En Autriche, du temps de l'empereur Joseph il y avait 85.000 Grecs, et à présent, il y en a presque 90.000.

A Venise, à Ancône et à Trieste, on peut les calculer tout au plus à 3000. Gênes, Livourne et Naples peuvent en avoir 4000.

La Hollande une centaine. La France beaucoup de voyageurs, une cinquantaine, qui y sont établis, et deux maisons de commerce qui se soutiennent à Marseille.

Tous les Grecs qui sont dans l'étranger, conservent l'idée de rentrer dans leur pays.

Quoique une partie de ces gens aient des propriétés considérables dans les pays, où ils sont établis, on ne doit néanmoins les considérer comme expatriés tout à fait. Ils ont des parents dans leur pays, qui font aussi le commerce, et les relations d'intérêt fortifient celles de la parenté.

Les maisons Nacos, Gazimicali et Darvari en Hongrie, possèdent chacune en revenus annuels plus de 150.000 florins d'Hollande.

Celle de Zosimas à Moscou, de Maruzzi, de Carajanni, de Papodopoli à Venise et nombre d'autres sont tout aussi riches. Néanmoins toutes continuent à faire le commerce et à se considérer comme étrangères dans les pays, où elles ont leurs propriétés.

Pépinière des négociants grecs

Toutes ces maisons de commerce dans l'étranger ont des commis grecs. Ce sont des jeunes gens, qu'on leur envoie de la mère patrie. Ils arrivent ordinairement ne sachant que leur langue et à peine tenir un livre. Ils apprennent les langues étrangères et ils se forment dans la science et dans la pratique du commerce. Dès qu'ils donnent des preuves d'une capacité satisfaisante, ils retournent dans leur patrie et ils sont remplacés par d'autres.

Comment ils s'établissent chez eux

Rentrés chez eux, ce sont des négociants; s'ils n'ont pas des capitaux, ce sont des commissionnaires, qui en peu de temps ouvrent eux-mêmes des maisons de commerce. Les bénéfices du commerce du Levant sont très considérables. Mais ce qui les rend encore plus importants entre les mains des Grecs, c'est qu'ils en tiennent compte. Dans leur pays il n'y a pas d'occasion pour dépenser ce qu'ils gagnent. Et s'il y avait cette occasion, ils n'oseraient pas en profiter, pour ne pas éveiller l'avidité des Turcs.

Caractère général des négociants

La passion des richesses et celle particulièrement de l'or étouffe dans l'âme toute autre passion. C'est à ce principe, qu'il faut attribuer le peu de patriotisme de quelques-uns parmi les négociants grecs.

Leur fortune est presque toute en numéraire. Elle est mobile. Ils peuvent la transporter partout et partout elle peut leur ouvrir une belle carrière. Avec les Turcs et dans l'état actuel ils sont autorisés à se permettre toute espèce d'industrie pour accumuler de l'or: dans un Etat bien administré, cette industrie a des bornes. Ce sont les lois qui les imposent. Cependant, il faut rendre justice à cette classe. Elle s'est distinguée dans ces derniers temps. Une partie des fonds destinés à l'entretien des écoles publiques ressort de comptoirs des négociants.

8

MARINS

Quantité des vaisseaux grecs

Les Grecs ont 5000 vaisseaux marchands, construits dans les îles de l'Archipel, et presque dans toutes les parties de la Grèce. Leur construction se perfectionne toutes les années. C'est dans l'arsenal de Constantinople, que les Grecs ont appris cet art sous la savante direction de monsieur Le Brun.

Nombre des matelots

Tous ces 5000 vaisseaux sont en activité. On peut donc calculer qu'il y a tous les ans en exercice actif 50000 matelots grecs. Ce calcul a été fait par les agents anglais l'année 1803. Il paraît très juste parce que les îles Ioniennes qui ne contiennent que 280.000 habitants, avaient du temps de la République 500 vaisseaux marchands, c'est-à-dire 5000 matelots, non compris ceux qui faisaient la petite navigation entre les îles et les ports limitrophes de l'Épire et de la Morée.

Fortune des marins

Les marins grecs gagnent beaucoup d'argent et en dissipent dans les pays où ils abordent. Cependant, il y en a plusieurs qui ont fait des grandes fortunes. Ce sont particulièrement les Speziotes et les Ydriotes.

Leur mérite

Au jugement des Anglais, les Grecs sont les meilleurs marins de l'Europe, mais les plus difficiles à discipliner. La nature les a fait pour cet état; et l'indépendance dans laquelle ils vivent, leur donne des mauvaises dispositions à la discipline militaire.

Leur sort

Le Capitaine Pacha et le service de la marine turque les vexent. Les vexations continuelles leur font regretter le sort et la considération, que quelque-uns parmi eux trouvèrent au service de la Russie.

Leur caractère

En général, ils sont braves et courageux. La flotille de Lambro Gaggioni l'a prouvé. A présent, il y en a au service des Anglais et les Anglais en sont fort contents. On leur reproche l'immoralité. Pour toute réponse, ils n'ont qu'à dire: "Si les marins des autres nations jouissent d'une grande réputation, des lois très sévères auxquelles ils sont soumis ne déposent pas à leur avantage; nous n'avons pas de lois, ni de gouvernement, et cependant notre marine est florissante".

9

LABOUREURS ET SOLDATS

Différence entre le laboureur et le soldat

Tous les laboureurs en Grèce portent les armes et sont en état de s'en servir avec bravoure. Mais ceux, qui particulièrement se destinent dès leur enfance au métier des armes, ne travaillent d'aucune autre manière et tirent leur subsistance des seigneurs qui les emploient à leur service.

Nombre des soldats

Ces gens connus sous le nom d'armatolos, composent une masse qu'on peut évaluer à 100.000 hommes. Ce sont pour la plus grande partie des montagnards. Ils sont au service des pachas turcs et des capitaines feudataires Grecs de l'Epire, de l'Acarmanie, de la Morée. La garde d'honneur et les troupes des princes de la Moldavie et de la Valachie étaient jadis composée des ces gens.

Leur caractère

Dans plusieurs circonstances ces hommes ont fait des preuves étonnantes de valeur, de constance et de fidélité. On peut les conduire à la mort, ils l'affrontent avec intrépidité. Mais pour cela il faut gagner d'abord toute leur confiance. Il faut les connaître profondément, leur parler leur langage, les bien payer, leur tenir parole et mettre en action continuelle leur amour-propre.

Cas, que les Anglais en font

Les Anglais en ont à présent à leur service quelques régiments. C'est à Zante et à Céphalonie, qu'ils les ont organisés. Les capitaines et les majors sont Grecs, les officiers de grades supérieurs sont des Anglais qui ont pris le costume et qui parlent parfaitement le grec.

Ceux qui sont au service des Français dans l'île de Corfou se bornent à quatre cents. Ce sont les restes de ceux, qui étaient jadis au service de la Russie.

10

MANIÈRE DONT LE GOUVERNEMENT TURC TRAITE LES GRECS

Les Turcs traitent mieux les Grecs. Et pourquoi?

Elle était despotique et barbare jusqu'au commencement du règne de Selim II. Un turc d'origine grecque, connu sous le nom de Validé Késkaya (c'est à dire intendant des biens de la sultane-mère) fit connaître au sultan, qu'il était de son plus grand intérêt de priver L'Empire de Russie du dévouement des Grecs; qu'à cet effet, il fallait leur accorder en Turquie tout ce que la Russie leur accorde dans ses Etats. Le sultan eut assez de bon sens pour se laisser pénétrer de cette observation. L'on connaît le fameux hat-sérif, par lequel le sultan engagea les Grecs à établir des écoles publiques en Turquie et même à Constantinople. Contemporainement en Russie on a supprimé le corps des cadets grecs.

Effets a l'avantage des Grecs

Le Patriarcat et le Ste Synode reçurent avec l'intervention de la Porte une meilleure organisation et la nation grecque commença à jouir d'une espèce d'existence civile¹. On a établi à Constantinople une imprimerie grecque, et plusieurs jeunes seigneurs de Fanari voyagèrent en Europe aux frais du gouvernement turc.

---

1. Des notions plus détaillées à ce sujet se trouvent dans le précis historique sur l'état actuel de l'église orthodoxe d'Orient, que j'ai rédigé d'après les renseignements que le métropolitain Ignace m'a fourni et que j'ai eu l'honneur de présenter à Monseigneur le Chancelier de l'Empire le mois d'août 1809.

Le sultan actuel suit le même système

La mort du sultan Selim ne changea en rien ce système. Le sultan actuel paraît gouverner dans les mêmes principes, et la circulaire donnée dernièrement par le patriarche grec sert à le prouver. Cette circulaire encourage les établissements littéraires fondés par le Grecs et ordonne que dans les écoles publiques on n'enseigne que dans la langue grecque.

Les Grecs ne sont pas moins malheureux

Cependant tous les pachas turcs ne partagent pas les intentions philanthropiques du sultan. De là il résulte que malgré tous ces avantages le sort des Grecs n'est pas moins malheureux.

Trait digne d'attention

Une tête très hardie proposa au gouvernement turc d'admettre les Grecs dans les places éminentes de l'administration et des armées. Sans cela point d'ordre dans l'intérieur, point de vigueur dans la politique, point de barrière à l'influence étrangère.

Ce projet fut reçu; la personne qui l'a donné eut une récompense en argent et fut engagée à n'en point parler. Dans d'autres temps, on aurait pendu à l'instant celui qui aurait osé concevoir une pareille idée.

11

CE QUE FAIT LA FRANCE POUR GAGNER LES GRECS

De tous temps la France a voulu les détacher de la Russie

Les voyages faits en Grèce par Guys, par Choiseul-Gouffier, par Sonini, par Olivier, et par nombre d'autres savants français n'ont jamais eu un but purement littéraire. Il s'agissait aussi de connaître personnellement les Grecs, de lier des relations avec eux et de les persuader que la Russie ne pourrait à jamais les délivrer des Turcs.

Ce que fit la révolution

La révolution fit plus: elle amena l'armée française dans les îles Ioniennes et dans cette partie du continent turc que les Vénitiens conservaient encore sous leur domination. L'occupation de Malte et l'expédition d'Égypte exalta tous les esprits et beaucoup de Grecs se dévouèrent à la France. Quelques-uns ont suivi

l'armée, lorsqu'elle fut obligée d'abandonner l'Égypte et les îles Ioniennes. Ils furent ensuite employés dans le militaire et dans l'administration. Les vieillards et les savants reçurent des pensions et quelques intrigants furent renvoyés dans leur patrie pour augmenter le nombre des partisans français.

Les Grecs pensionnés par la France et de leur office

Parmi les pensionnés il y a Koray de Smirne, savant très distingué, Kodrika, Stephanopoli et autres. Ce sont des hommes, dont la plume très heureuse travaille incessamment pour attirer en France tous les jeunes gens, qui se livrent aux sciences et à la littérature. Cette jeunesse est parfaitement bien reçue. Le gouvernement la protège et l'encourage. Les hommes de lettres la flattent. Le grec moderne est à la mode et plusieurs Français le parlent élégamment.

Avantage de la position actuelle des Français à Corfou et dans l'Illyrie

La position des Français à Corfou et dans les provinces illyriennes favorise les communications, au moyen desquelles cette correspondance s'entretient avec une activité étonnante.

Comment l'empereur Napoléon s'occupe de la Turquie

L'empereur Napoléon s'occupe très soigneusement de la Turquie. Il y fait voyager sans cesse des hommes d'un grand mérite dans la partie militaire et il y envoie aussi de temps en temps des espions, des intrigants et des aventuriers.

Voyageurs

De ce nombre est un certain Salvatory, Italien de naissance, qui parle très familièrement les langues orientales. Dernièrement cet homme arriva à Venise de la Dalmatie. Dans la maison, où il est allé demeurer, on s'est aperçu qu'il venait de la Turquie parce qu'il avait avec lui des habits orientaux. On l'a questionné; il n'en fit pas un mystère.

Dans une lettre écrite par monsieur Barbier de Bocage à un Grec qui se trouve à Vienne, il est question d'un certain monsieur Cousinis, consul de France à Salonique. Ce consul paraît un homme très instruit. Il connaît le grec ancien et il parle le moderne. Il quitta sa place pour se rendre en France. Dans son voyage il visita la nouvelle route, connue sous le nom de route des provinces illyriennes. Vers le commencement du mois d'octobre il est parti de Paris pour se rendre à son poste. Monsieur Barbier de Bocage le croyant à Vienne de passage, lui envoya des lettres, sous enveloppe de son ami, en lui donnant la commission de les brûler, si par hasard monsieur Cousinis prend une autre route pour aller à Constantinople. Son retard fait supposer qu'il est la suite du général Sébastiani et qu'il ne viendra pas à Vienne.

Cartes militaires de la Turquie

Monsieur Barbier de Bocage travaille depuis trois ans à la composition de cartes militaires de toute la Turquie. Comme il est de toute impossibilité de mesurer sur les lieux les distances sans se compromettre, on fait voyager à pied d'un endroit à l'autre des personnes, qui rendent compte du temps employé. On se procure en outre des renseignements de tous côtés. J'ai eu lieu de lire une correspondance qui ne laisse pas de doute à ce sujet.

Tableaux statistiques de la Turquie

Monsieur Bessières étant encore consul de France à Venise, l'année 1807 fit venir auprès de lui plusieurs Grecs instruits, qui se trouvaient à Vienne, pour les consulter sur un ouvrage statistique sur la Grèce dont il s'occupait. Il avait déjà recueilli de très bonnes notions, il les rectifia et il composa des tableaux au moyen desquels on pouvait calculer les subsistances et les fournitures en tout genre, qu'on pouvait tirer de chaque pays et même de chaque village de la Turquie et particulièrement de la Grèce.

Grecs de Vienne engagés à suivre les Français à Corfou

A cette époque, il a été nommé commissaire impérial à Corfou. Il engagea ces Grecs à le suivre, leur promettant un traitement et d'autres avantages. Ils s'y refusèrent sous différents prétextes, contents de l'existence que leur procure le séjour de Vienne et peu flattés des promesses de monsieur Bessières.

L'archimandrite de la Dalmatie en France

L'archimandrite grec de la Dalmatie fit un voyage en France. Il fut comblé de bienfaits, et le bruit courait alors, qu'on lui avait promis de l'élever à la dignité de métropolitain.

Projet d'une église grecque sur les frontières illyriennes

Les prêtres grecs qui sont à Venise sont pensionnés. Le gouvernement français eut l'idée de fonder une église grecque dans les frontières illyriennes et d'y attirer l'archimandrite Gassis, curé de la petite église grecque à Vienne, et de faire passer simultanément à Karlstat l'imprimerie qu'il dirige et ses collaborateurs. Cet archimandrite publie un journal littéraire et s'occupe de la composition d'un nouveau dictionnaire. Ses collaborateurs traduisent des ouvrages scientifiques et littéraires allemands et français en langue grecque moderne. Cet établissement, protégé par la cour d'Autriche, leur procure une très honnête existence. Ne voyant dans le projet du gouvernement français que la probabilité de quelques avantages futures, ils se décidèrent pour ceux dont ils jouissent à présent.

Elèves grecs et illyriens dans les écoles militaires de Paris

On dit, que l'empereur Napoléon a admis dans ses écoles militaires des jeunes gens tirés de l'Illyrie et de la Grèce. On prétend que les uns sont partis publiquement de leurs pays au nombre de 200 pour se rendre en France et que les autres sont engagés secrètement par les agents français à se rendre à Paris pour être placés au Pritanée. Reste à savoir si cette relation n'est pas exagérée.

Opinion des Grecs qui sont en France sur la nomination de Sébastiani

Tous ces faits prouvent aux Grecs partisans de la France que l'empereur Napoléon a le projet de les délivrer des Turcs. C'est à cette exaltation d'esprit qu'il faut attribuer l'enthousiasme avec lequel ils annoncent la nomination du général Sébastiani. Une lettre de Paris du mois d'octobre écrite par un Grec à un de ses collègues, qui se trouve à Vienne, porte la phrase suivante: "Sebastiani, l'ami des Grecs, part. L'heure bien heureuse va sonner. Que Dieu soit loué".

Du parti français en Grèce

Le parti français ne pouvait pas prendre une grande consistance en Grèce, tant que le clergé lui faisait une guerre ouverte. Ce clergé peut changer d'opinion. Les voyages des prêtres en Italie et en France méritent quelque attention.

12

CE QUE FAIT L'ANGLETERRE POUR GAGNER LES GRECS

Voyage des Anglais et leur but

Les Anglais ont à leur tour beaucoup visité l'intérieur de la Grèce et les voyages de mylord Elgine, de Morier, de Rouk et de Leik faits dans les années 1800, 1803 et 1805 étaient plutôt destinés à surveiller les Russes, qu'à faire des découvertes littéraires et scientifiques. Il en résulte de la manière la plus positive que ces agents anglais s'employaient très adroitement à persuader les Grecs, que la Russie connaissait trop ses véritables intérêts pour ne pas chasser les turcs de l'Europe, et que tout ce qu'elle faisait alors à l'avantage des Grecs n'était qu'un résultat de la force de circonstances. "Les Russes vous abandonneront dès qu'ils n'auront plus besoin de vous. Tenez-vous donc bien sur vos gardes". C'était le refrain de monsieur Morier et de monsieur Leik.

Les savants anglais visitent l'église grecque

L'année 1804, quatre savants anglais très versés dans la langue arabe et dans le grec ancien et moderne, arrivèrent à Constantinople. Ils demandèrent au patriarche

la permission de visiter les couvents du Mont Athos et des lettres de recommandation pour les abbès et pour les métropolitains. Ils justifièrent cette demande en annonçant qu'ils se proposaient à s'instruire profondément des principes et des rites de la religion grecque. Ils ont obtenu ces lettres. Ils voyagèrent. Habillés en moines, ils firent un long séjour au Mont Athos. Dans leur tournée en Grèce ils gagnèrent la confiance de plusieurs archevêques.

Avantages de la position des Anglais dans les îles de Zante et de Céphalonie

En occupant les îles de Zante et de Céphalonie les Anglais ont eu en vue d'y établir le centre de leurs relations avec les Grecs. La position en est très avantageuse. Ils en profitent avec beaucoup de sollicitude.

Projet politique des Anglais

Leur système politique à l'égard des Turcs paraît être connu. Tant que le gouvernement turc pourra se soustraire à la dépendance française, les Anglais sont intéressés à le soutenir. Aussitôt que la France voudra s'emparer de ce gouvernement, les Anglais ont le projet d'occuper toutes les îles, la Morée et tous les côtes maritimes.

Les Grecs ne peuvent pas être dévoués aux Anglais

Les Grecs soupçonnent ce projet. De là il résulte que leur attachement à l'Angleterre ne tient qu'aux avantages temporaires qu'elle leur procure. Elle les paye grandement. Son ministre à Constantinople leur accorde une protection ouverte. Ce sont deux moyens bien sûrs pour gagner leurs services, jamais leur confiance et leur dévouement.

Anecdote qui prouve l'importance que les Grecs donnent aux apparences

Avant la dernière guerre entre l'Autriche et la France un voyageur anglais fit un long séjour à Vienne. Il lia connaissance avec les Grecs lettrés qui se trouvent dans ce pays. Il étudia la langue grecque et se procura plusieurs renseignements sur l'état de la Grèce. La partie de laquelle il s'occupait particulièrement, c'était la rédaction d'un catalogue dans lequel il inscrivait les noms et les signalements caractéristiques des hommes les plus distingués et influents, qui se trouvent dans les diverses contrées de la Grèce. Par ce moyen indirect, il fit entendre que son gouvernement pouvait être dans le cas d'avoir besoin de leurs services. Ce qui flatta infiniment l'ammour-propre et de ceux, qui sont à Vienne et de ceux, qui sont en Grèce.

13

CE QUE LA RUSSIE PEUT FAIRE POUR CONSERVER SUR LES GRECS SA BIENFAISANTE PROTECTION

Les Grecs sont dévoués à la Russie

La Russie a des titres au devouement des Grecs et les Grecs lui sont dévoués. Il est inutile de prouver cette vérité par la narration des faits qui sont très connus.

Faits sur lesquels ils fondent leurs espérances

La protection que la Russie accorde aux Serviens. L'occupation de la Moldavie et de la Valachie. La nomination du métropolitain Ignace au siège de la Valachie. Les écoles publiques et l'académie que ce prélat a instituées dans son diocèse et les marques de haute bienveillance avec lesquelles S.M.L.'Empereur l'a encouragé. La nomination du général Comneno à la place de vice-président à Bucorest. Tous ces faits persuadent les Grecs que la Russie est toujours la même à leur égard et que sa puissante protection ne les abandonnera jamais.

Les moines et les savants désirent connaître si la Russie est intentionnée de les protéger.

Monsieur Govdelas, savant grec très distingué, se trouve actuellement à St.-Pétersbourg. Il demande la protection et les secours de S.M.L'Empereur pour publier ses oeuvres des mathématiques. Il ne faut pas regarder cet homme comme un aventurier. Il serait peut-être plus juste de la considérer comme un aventurier. Il serait peut-être plus juste de le considérer comme un homme envoyé par des moines et par des savants pour connaître si la cour de Russie est encore dans le système d'accorder à l'église et aux sciences et lettres grecques cette protection, qu'elle leur accorda du temps du temps des metropolitains Eugène Bulgaris et de Nicéphore Téotokis.

Question que les Grecs se font au sujet de la paix avec les Turcs.

La paix avec la Turquie et le sort des Serviens va décider une question, que les Grecs se font tous les jours entre eux: "La Russie, veut-elle nous protéger; Ou nous abandonne-t-elle aux Turcs?"

Si la Russie étend ses frontières. Et effets

Quelques que soient les frontières que la Russie jugera à propos de se donner du côté de l'Empire Ottoman, il paraît que les pays qu'elle aura acquis, ne peuvent

manquer de devenir la terre de promission pour les Grecs. Ce sera alors à la sagesse des employés destinés soit à administrer ces pays, ou à y résider, à s'emparer exclusivement de l'esprit de tous les Grecs, et à leur donner la direction, qui sera la plus conforme au système que la Russie voudra adopter à leur égard.

Ce qu'on peut faire si la Russie ne fait pas des acquisitions sur le territoire turc.

Si la Russie n'était pas dans le système de faire de nouvelles acquisitions sur le territoire turc, si le sort des Serviens n'était pas aussi brillant que les Grecs le désirent, il paraît de la plus grande importance de faire entrevoir à tous ces peuples un meilleur avenir et de ne pas les livrer en attendant au désespoir.

La Bessarabie et la Crimée peuvent offrir un asile aux Grecs

Le Bessarabie et la Crimée sont les pays où ce meilleur avenir peut être réalisé sous des formes réellement séduisantes. Un fait historique expliquera cette idée mieux qu'un long discours.

Fait qui le prouve

Trieste était un misérable pays. En peu d'années il est devenu florissant en population, en industrie, en richesse. Les Grecs y contribuèrent essentiellement. L'impératrice Marie-Thérèse l'a voulu, mais elle dut les succès de son projet au génie et au crédit d'un prêtre grec, nommé l'abbé Omirus de Smyrne. Ce prêtre avait étudié en Italie et en France. La reine Marie-Antoinette le rencontra aux Tuilleries, lui parla et lui ayant reconnu des grands talents, l'envoya à sa mère l'impératrice Marie-Thérèse.

Ce prêtre fit connaître à l'impératrice la possibilité de créer à Trieste le port le plus commerçant de la Méditerranée. Son projet fut adopté. On commença à l'exécuter par la fondation d'une église grecque et l'abbé Omirus par la correspondance engagea ses compatriotes à venir s'établir à Trieste. De là la concurrence des Grecs et les progrès rapides de la ville qui venait d'être fondée.

La Crimée dans ce moment a des attraits aux yeux des Grecs

La Crimée dans ce moment-ci a de grands attraits aux yeux des négociants grecs. Ils sont vexés à Trieste, à Vesine, à Ancône, à Gènes, en Hollande et ils souffrent des contrariétés à Vienne, depuis que Trieste ne fait plus parti de l'Autriche, et que la nouvelle route des provinces illyriennes est ouverte.

Son commerce et moyen de le faire prospérer

Le commerce de la Crimée peut devenir très considérable. Taganrok, Kaffa, Odessa pour être animées demandent des hommes, de l'argent, de l'industrie et de

l'activité. Les Grecs attendent. Pour les faire venir en Crimée spontanément et sans bruit, il ne faut qu'un prêtre fait à l'imitation de l'abbé Omirus. La Russie le possède, c'est le métropolitain Ignace.

En accordant un sort et des espérances légitimes aux Grecs

Ce n'est pas tout. Il faut inspirer encore de l'enthousiasme aux Grecs. Il faut parler à leur imagination, sans oublier que la corde qui dans leur âme règle tous les mouvements, c'est celle de l'amour-propre. Quelque décoration donnée à temps à ceux qui professent les lettres et les sciences, une imprimerie grecque établie en Crimée, quelques savants pensionnés, une école publique, un journal et il ne faut pas davantage.

Effets

Dès que les plus distingués parmi les savants grecs sont dévoués à la Russie, toute la classe des savants aspirera au même sort. Le clergé s'élèvera aussi à la même espérance, ou au moins, on aura un moyen très facile de le mettre dans les intérêts de la Russie toutes les fois qu'on le jugea à propos. Car de la correspondance littéraire on passe aisément à la correspondance politique. Des plus grands détails à ce sujet me faisaient sortir des bornes que je me suis imposées.

Le comte CAPODISTRIAS

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ¹

Τί όφείλουν οί "Ελληνες στη Ρωσία

‘Ο έλληνικός λαός όφείλει τό όνομα, τήν πραγματική του ύπαρξη καί τίς έλπίδες του στην ευεργετική μεγαλοψυχία καί στη μεγάληθυμη προστασία της Ρωσικής Αύλης.

Πρίν από τόν πόλεμο του 1769, ό έλληνικός λαός ήταν τσακισμένος από τη μιζέρια καί τήν άγνοια. ‘Η γενέθλια γή του, τό υπέροχο κλίμα της πού τή γονιμοποιεί, τά μνημεία πού περικλείνει, όλα ήταν γύρω του χωρίς ζωή. ‘Η δυναμική φωνή της αυτοκρατορείρας Αικατερίνης Β’, έμψύχωσε μέ νέα ζωή τίς ώραιές περιοχές της ‘Ελλάδας καί ένέπνευσε στους “Ελληνες τό ευγενικό αίσθημα νά έκτιμήσουν όπως πρέπει τούς προγόνους τους.

‘Από τότε άρχισε ή ήθική αναγέννηση αυτού τοῦ λαοῦ. Καί σημείωσε αλματώδη πρόοδο, ή όποία συνεχίζεται καί τώρα.

Οί "Ελληνες είναι άξιοι καλύτερης πολιτικής τύχης

‘Η Γαλλική ‘Επανάσταση καί τά εξαιρετικά γεγονότα πού άλλαξαν τήν όψη καί τίς σχέσεις τών ευρωπαϊκών κρατών, ή παρακμή της Τουρκικής Αυτοκρατορίας καί ή προτεραιότητα πού δίνουν μερικές Δυνάμεις γιά τήν τύχη τών υπολοίπων αυτής της αυτοκρατορίας, όλα αυτά καί ένα πλήθος άλλα πού πηγάζουν από τίς ίδιες αιτίες, κάνουν τούς “Ελληνες νά αισθάνονται ότι σέ λίγο ή τύχη τους θ’ αλλάξει κι ότι μιá μέρα θά μπορέσουν ν’ αποκτήσουν δική τους πατρίδα καί νά ζήσουν - χωρίς νά κοκκινίζουν καί χωρίς νά τρέμουν - μέ τιμιότητα καί ασφάλεια.

‘Η ιδέα αυτή είναι ή μόνη πού κυριαρχεί τώρα στό πνεῦμα καί στις καρδιές τών μορφωμένων ‘Ελλήνων. Καί μέ βάση αυτήν τήν ιδέα κάνουν ό,τι μποροῦν γιά νά διαπαιδαγωγήσουν τούς συμπατριώτες τους καί νά τούς εισάγουν στόν κόσμο καί στην ανθρώπινη έμπειρία.

1. Πρώτη μετάφραση τοῦ υπομνήματος αὐτοῦ δημοσιεύθηκε τό 1973. (Γ. ‘Ιωαννίδου - Μπισιάδου - Βαλκανική Βιβλιογραφία, τόμ. Α’ συμπλήρωμα-Θεσσαλονίκη, Ι.Μ.Χ.Α., 1973, σσ 279-310). ‘Η μετάφραση αὐτή έγινε ἀπό τά ρωσικά στά όποία ό “Αρς είχε μεταφράσει τό γαλλικό πρωτότυπο. Προτιμήσαμε τή μετάφραση του Περικλῆ Ροδάκη (περ. ΤΟΤΕ, τεῦχ. 8, σελ. 621) πού έγινε ἀπό τό γαλλικό πρωτότυπο.

Ἀπόψεις αὐτοῦ τοῦ μνημονίου

Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή, προτίθεται νά παρουσιάσω στή Μεγαλειότητά σας, τήν πραγματική κατάσταση τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ὁ λαός αὐτός φαίνεται ἄξιος τῆς προσοχῆς τῆς αὐτοκρατορικῆς σας κυβέρνησης. Ἡ Ἀγγλία καί ἡ Γαλλία ἐνδιαφέρονται γιά τό θέμα αὐτό. Κάνουν θυσίες γιά νά λύσουν εὐνοϊκά γι' αὐτές τό πρόβλημα. Ἡ Ρωσία χρειάζεται ἀπλῶς νά διατηρήσει τήν εὐεργετική της ἐπιρροή.

Τά στοιχεῖα, πού συγκεντρώθηκαν με προσοχή, ἀποτελοῦν τή βάση αὐτοῦ τοῦ μνημονίου. Τολμῶ νά τά υποβάλλω στή φωτισμένη κρίση τῆς Μεγαλειότητάς σας, μέ σκοπό νά ἐκπληρώσω, ἀπό τή μία τό καθῆκον τοῦ πιστοῦ ὑπῆρέτη τῆς Ρωσίας καί ἀπό τήν ἄλλη τό καθῆκον τοῦ πολίτη, πού εἶναι προσδεμένος σταθερά στήν τίμια ὑπόθεση τῆς πατρίδας του.

Ι. Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ

Τί παρουσιάζουμε

Σ' αὐτό τό κείμενο παρουσιάζουμε, ἀπό στατιστική πλευρά, τό ἀριθμητικό μέγεθος αὐτοῦ τοῦ λαοῦ, τήν κατάστασή του, τήν ἀπασχόληση καί τήν παιδεία του, καθὼς καί τίς δυνάμεις του κι ἀπό ἡθική ἄποψη, τό γενικό χαρακτήρα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καί τά ἰδιαίτερα γνωρίσματα ὄλων ἐκείνων πού ἀσκοῦν πάνω σ' αὐτόν κάποια ἐπιρροή.

Πηγές πληροφοριῶν

Γιά νά συντάξω αὐτήν τήν ἀνασκόπηση, ἔχω μελετήσει ἀπό πολύ καιρό τά γεγονότα καί τή γενική πείρα, ἀλλά συμβουλευτήκα καί τούς πιο μορφωμένους συμπατριῶτες μου. Ἴσως τό στατιστικό μέρος νά εἶναι κάπως ὑπερβολικό, γιατί στήν Ἑλλάδα δέν εἶναι δυνατό νά πάρει κανεῖς στοιχεῖα, οὔτε μέ ἐπιτόπια ἔρευνα, οὔτε ἀπό τίς διοικητικές ἀρχές. Πάντοτε πρέπει νά ἀναφέρεται κανεῖς στίς μαρτυρίες καί στίς γνώμες τῶν ἄλλων.

II. ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Διασπορά τοῦ πληθυσμοῦ

Οἱ Ἕλληνες στήν Τουρκία ἀποτελοῦν πληθυσμό ἐννέα ἑκατομμυρίων, τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ ὁποῖου ζεῖ στό χώρο τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας, ἐνώ οἱ ὑπόλοιποι εἶναι διασπαρμένοι σ' ὅλες σχεδόν τίς ἐμπορικές ἐπαρχίες τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

Ὁ γενικός χαρακτήρας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ

Ὁ ἑλληνικός λαός διατηρεῖ παντού - σέ σχέση μέ τούς Τούρκους - τόν ιδιαίτερο χαρακτήρα του, τή θρησκεία του, τή γλῶσσα του, τά ἥθη του, καθώς καί τήν ἠθική του ἀνωτερότητα, πού τοῦ χαρίζει ἡ ἰδιοφυΐα του.

Ἡ ταξική διαίρεση

Εἶναι κάπως δύσκολο νά χωρίσει κανεῖς αὐτόν τόν λαό σέ κοινωνικές τάξεις. Οἱ ὑποτελεῖς τῶν Τούρκων δέν ἔχουν πολιτικά δικαιώματα καί ἡ στρωματική τους διάρθρωση - πού ἄλλοτε προέρχεται ἀπό τήν τύχη, ἄλλοτε ἀπό τήν καταγωγή κι ἄλλοτε ἀπό τήν ἐκπαίδευση - ἀποτελεῖ ἕνα εἶδος μυστικοῦ γιά τούς Ἑλληνες, πού πρέπει νά τό διατηροῦν πολύ προσεκτικά στίς παροικίες τους.

Παρ' ὅλα αὐτά θά μπορούσαμε νά ξεχωρίσουμε τέσσερις τάξεις: ἡ πρώτη περιλαμβάνει τούς ἰδιοκτῆτες καί τούς εὐγενεῖς· ἡ δεύτερη τόν κλῆρο καί τούς ἐπιστήμονες· ἡ τρίτη τούς ἐμπόρους καί τούς ναυτικούς· καί ἡ τέταρτη τούς ἐργαζόμενους κάθε κατηγορίας καί τούς ἀνθρώπους πού δέν ξέρουν ἄλλη τέχνη πέρα ἀπό τά ἄρματα.

III. ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ

Υπάρχουν μόνο μικροῖδιοκτῆτες καί γιατί;

Σχεδόν ὅλοι οἱ Ἑλληνες στήν Τουρκία εἶναι μικροῖδιοκτῆτες γῆς. Σχεδόν κανένας δέν ἔχει μεγάλη περιουσία. Πρὶν ἀπό τόν πρῶτο Ρωσικό πόλεμο, ὑπῆρχαν στό Μοριά καί στίς ὀθωμανικές ἐπαρχίες τῆς Μαύρης Θάλασσας μεγαλοῖδιοκτῆτες, πού ἡ περιουσία τους ἦταν πολύ σημαντική. Κι αὐτοί ἐδειξαν ἀφοσίωση στά συμφέροντα τῆς Ρωσίας. Οἱ διώξεις τῶν Τούρκων κατάντησαν μερικούς ἀπό αὐτούς νά γίνουν δυστυχεῖς, ἐνῶ μέχρι τότε ἦταν ἀφέντες, καί ἄλλους νά ἐκπατρισθοῦν ἀναγκαστικά.

Τό ξεκίνημα τῶν Ἑμπορικῶν Οἰκῶν

Ἐξαιτίας ὅλων αὐτῶν, οἱ Ἑλληνες ἦταν ὑποχρεωμένοι νά ἐγκαταλείψουν τίς μεγάλες ἐγγυεῖς ἰδιοκτησίες. Καί σ' αὐτό ἀκριβῶς ὀφείλονται οἱ ἑλληνικοὶ ἐμπορικοὶ οἴκοι - τόσο στήν Τουρκία, ὅσο καί στίς ἄλλες χώρες - καθώς καί τά πρῶτα βήματα αὐτοῦ τοῦ λαοῦ πρὸς τήν ἀναγέννησή του.

IV. Η ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΑ

Ἡ ἀριστοκρατία ἔχει μηδενιστεῖ· διατηρεῖται ἀκόμα ἐκείνη τοῦ Φαναριοῦ

Ἐκεῖ πού δέν υπάρχουν μεγαλοῖδιοκτῆτες γῆς, ἡ «ἀριστοκρατία» εἶναι

ἀπλῶς ἓνα κενό ὄνομα, στεῖρο καί πολλές φορές ἐπικίνδυνο. Οἱ περισσότεροι Ἕλληνες ἔχουν ἀποποιηθεῖ αὐτόν τόν τίτλο. Οἱ Φαναριῶτες προσδίδουν σ' αὐτόν μιὰ πραγματική ἀξία, γιατί ἐκεῖ ὀφείλουν τή σημαντική θέση τοῦ Μεγάλου Δραγουμάνου (Διερμηνέα) τήν ὁποία κατέχουν, καθῶς ἐπίσης καί τή θέση του ἡγεμόνα τῆς Μολδαβίας καί τῆς Βλαχίας, τήν ὁποία ἐλπίζουν νά κρατήσουν.

Χαρακτήρας των μικροϊδιοκτητῶν

Ἔτσι γενικά οἱ Ἕλληνες παραμένουν στή γενέθλια γῆ, μέ τήν ἐλπίδα νά τήν κατακτήσουν μιὰ ἡμέρα καί νά τήν ἐξουσιάζουν μέ τήν ἀσπίδα τοῦ νόμου. Μισοῦν τοὺς Τούρκους πού τοὺς ἐμποδίζουν. Κι ἐπειδὴ δέν παίρνουν μεγάλο μέρος στή διοίκηση τῆς χώρας, περιφρονοῦν τοὺς τίτλους καί τὰ προνόμια τῆς ἀριστοκρατίας. Καί τό μόνο πού ἐλπίζουν εἶναι νά ἔρθει ἡ εὐτυχισμένη στιγμή πού θά μπορέσουν τίμια νά τήν ξανααποκτήσουν.

Χαρακτήρες τῶν εὐγενῶν

Οἱ εὐγενεῖς εἶναι μορφωμένοι, ἐνεργητικοί, λεπτοί σέ χαρακτήρα καί μέ πολύ φιλότιμο. Εἶναι κενόδοξοι καί ἀνάμεσά τους βρίσκονται δολοπλόκοι, ὠρισμένοι παλιάνθρωποι καί πολλοί ἀλαζόνες.

V. Ο ΚΛΗΡΟΣ

Ὁ ἑλληνικός κλῆρος βγαίνει ἀπό τήν ἄγνοια καί τίς δεισιδαιμονίες του, χάρη στή Ρωσία

Ὁ κλῆρος ἦταν ἀμαθέστατος καί πολύ δεισιδαίμονας. Τώρα δέν εἶναι. Ὁ Εὐγένιος Βούλγαρης καί ὁ Νικηφόρος Θεοτόκης - οἱ Κερκυραῖοι ἱερωμένοι πού ἡ αὐτοκράτειρα Αἰκατερίνη τοὺς τίμησε μέ τό ἀξίωμα τοῦ μητροπολίτη - μέ τό παράδειγμα καί μέ τό ἔργο τους ἔκαναν τόν ἑλληνικό κλῆρο νά ντραπεῖ γιά τήν ἀμάθεια καί τίς δεισιδαιμονίες του. Ὁ πρῶτος, πρὶν νά πάει στη Ρωσία, ἱδρυσε μιὰ σχολή φιλοσοφίας στό Ἅγιο Ὄρος καί μιὰ ἄλλη στή Μολδαβία. Καί οἱ δύο ἀποσύρθηκαν στή Ρωσία, ὅπου δέχτηκαν μεγάλες εὐεργεσίες ἀπό τήν Αὐτῆς Μεγαλειότητα τήν αὐτοκράτειρα Αἰκατερίνη Β', καί ἀφιέρωσαν τόν ὑπόλοιπο χρόνο τῆς ζωῆς τους στή σύνθεση καί δημοσίευση ἀθάνατων ἔργων φιλολογίας, ἠθικῆς, φιλοσοφίας καί θεολογίας.

Πῶς πραγματοποιήθηκε ὁ στόχος

Οἱ συνοδικοί τοῦ Πατριαρχείου Κων/πόλεως πού ἐκπαιδεύτηκαν στά σχολεῖα τῶν δύο μεγάλων δασκάλων καί κληρικῶν, ἀπόχτησαν νέα καί πιό εὐγενική ὑπόσταση.

Πρόδος

Ἐκ τῆς ἐδῶ καὶ μπρός γίνεται ἱερὴ ὑποχρέωσις γιὰ τὴ Σύνοδο, νὰ ἐπιβάλλει στοὺς νέους πού μπαίνουν στὶς ἀνώτερες ἐκκλησιαστικὲς τάξεις, νὰ ἀφήνουν τὰ ράσα καὶ τὰ γένια καὶ νὰ ταξιδεύουν στὴν Ἰταλία, τὴ Γερμανία καὶ τὴ Γαλλία, μὲ σκοπὸ νὰ μάθουν σύγχρονες γλώσσες καὶ νὰ καταπιαστοῦν μὲ τίς ἐπιστῆμες καὶ τὰ γράμματα.

Οἱ σημερινοὶ μητροπολίτες πού σπούδασαν στό ἐξωτερικόν

Τρεῖς ἀπὸ τοὺς πιό γνωστοὺς σήμερα μητροπολίτες, ὁ Πρώιος τῆς Φιλαδελφείας (πού εἶναι ἐπιθεωρητὴς τῶν δημόσιων σχολείων στὴν Κων/πολη), ὁ Διονύσιος τῶν Σερρῶν τῆς Μακεδονίας καὶ ὁ Θεόκλητος τῆς Σόφιας (κοντὰ στὴ Νίσσα), ταξίδεψαν πολὺ καὶ μὲ κοσμικὸ ἔνδυμα γράφτηκαν στό πλῆθος τῶν μαθητῶν τῶν πανεπιστημίων τῆς Ἰταλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Γερμανίας. Κι ἀφοῦ τελείωσαν τὴ φιλολογικὴ τους καριέρα, ἐπέστρεψαν στοὺς κόλπους τῆς ἐκκλησίας, γιὰ νὰ πάρουν, σὲ λίγο, τὸ ἀξίωμα τοῦ μητροπολίτη.

Ἱερεῖς πού μιμήθηκαν τὸ παράδειγμά τους

Ὁ ἱερέας Θεόφιλος, ἡλικίας - σήμερα - 40 ἐτῶν ἀπόθεσε τὰ ράσα του μπροστὰ στὴν Ἁγία Τράπεζα καὶ ἄρχισε τὰ ταξίδια. Πῆγε στὴν Ἰταλία καὶ στὴ Γαλλία, ὅπου σπούδασε μὲ ἐπιτυχίᾳ διάφορες ἐπιστῆμες. Μετὰ ἐφοδιάσθηκε μὲ πολλὰ βιβλία καὶ ἐπιστημονικὰ ὄργανα, ἐπανῆλθε στὴν ἐκκλησίᾳ, ξαναφόρεσε τὰ ράσα καὶ δημιούργησε μίαν σχολὴ φιλοσοφίας στὴ Σμύρνη.

Ὁ Βενιαμίν, καθηγητὴς τῶν ἐπιστημῶν στὶς Κυδωνίες, μιμήθηκε τὸ παράδειγμά του. Ταξίδεψε ὅταν ἦταν διάκονος. Τώρα εἶναι ὁ ἐπικεφαλὴς καὶ ἡ ψυχὴ τῶν σπουδῶν πού γίνονται στό ἐκεῖ σχολεῖο.

Παλιοὶ ἱερεῖς πού εἶναι καθηγητές, ταξίδεψαν γιὰ νὰ μάθουν νὰ διδάσκουν σωστά

Οἱ ἱερεῖς Δανιὴλ Φιλιππίδης καὶ Νεόφυτος Βάμβας, ἡλικίας - σήμερα - 50 χρονῶν, οἱ ὁποῖοι ἔχουν χρηματίσει καθηγητὲς τῆς φιλολογίας στὴ χώρα τους καὶ στό Ἱάσιο, διαπίστωσαν κάποτε μὲ λύπη ὅτι ἀγνοοῦσαν τὴν πραγματικὴ μέθοδο διδασκαλίας. Κι ἀποφάσισαν νὰ γίνουν μαθητές. Ἀπόθεσαν τὰ ράσα τους καὶ σήμερα βρίσκονται στὴ Γαλλία.

Αὐτὰ τὰ γεγονότα καὶ πολλὰ ἄλλα ἀποδείχνουν ὅτι μεγάλη μερίδα τοῦ ἐλληνικοῦ κλήρου θὰ μάθει σταδιακὰ ὅτι ὁ κλῆρος τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν εἶναι περισσότερο φωτισμένος. Καὶ τότε θα προσπαθήσει νὰ γίνῃ σάν κι αὐτόν.

VI. ΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

Ἡ σημασία αὐτῆς τῆς τάξης

Ἡ τάξη αὐτή δέν ὑπῆρχε πρὶν ἀπὸ τὸν πρῶτο Ρωσικὸ πόλεμο. Σήμερα εἶναι πολυάριθμη καὶ ὅπωςδὴποτε ἀξίζει ἰδιαίτερης ἐκτίμησης.

Δημόσια σχολεῖα

Λειτουργοῦν σήμερα 18 δημόσια σχολεῖα στὴν Ἑλλάδα, κατὰ τὸ πρότυπο τῶν μικρῶν Πανεπιστημίων καὶ Λυκείων τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γαλλίας. Τὰ σχολεῖα αὐτά εἶναι:

- Ἡπειρος: στὰ Γιάννινα καὶ στὰ Ἀμπελάκια.
- Θεσσαλία: στὴν Τσαρίτσανη καὶ στὴ Ζαγορά.
- Ἀττική: στὴν Ἀθήνα.
- Ἀκαρνανία: στὴ Ναύπακτο.
- Μοριάς: στὸ Ἄργος καὶ στὴ Δημητσάνα.
- Ἀρχιπέλαγος (νησιὰ Αἰγαίου): στὴν Ὑδρα, στὴν Τήνο, στὴν Πάρο, στὴν Πάτμο καὶ στὴν Κίο.
- Μικρά Ἀσία: στὴ Σμύρνη καὶ στὶς Κυδωνίες.
- Ἄλλα μέρη: στὸ Ἅγιον Ὄρος, στὴν Κύπρο καὶ στὴν Κων/πολη.

Τί διδάσκουν

Στὰ σχολεῖα αὐτά διδάσκουν τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα (ἀρχαία καὶ νεότερη), στοιχεῖα τῆς ἰταλικῆς καὶ τῆς γαλλικῆς γλώσσας, ἑλληνικὴ φιλολογία, γεωγραφία, ἱστορία, μαθηματικά, λογικὴ καὶ - σ' ὀρισμένες περιπτώσεις - μεταφυσικὴ καὶ φυσικὴ.

Οἱ καθηγητές εἶναι Ἕλληνες

Οἱ καθηγητές ὅλων αὐτῶν τῶν σχολῶν εἶναι Ἕλληνες, ὅλοι σχεδὸν σπουδασμένοι στὰ πανεπιστήμια καὶ τίς ἀκαδημίες τῆς Εὐρώπης. Ἡ σχολὴ τῆς Ὑδρας ἔχει δύο καθηγητές Ἰταλοὺς, πού τοὺς κάλεσαν ἐπὶ τούτου, γιὰ νὰ ἐκπαιδεύσουν τὴ νεολαία τοῦ νησιοῦ στὴ ναυτικὴ ἐπιστήμη.

Εἰσοδήματα πού διατίθενται γιὰ τὴ συντήρηση αὐτῶν τῶν σχολῶν

Κάθε σχολὴ ἔχει χρηματικὲς προσόδους, οἱ ὁποῖες χρησιμοποιοῦνται γιὰ τοὺς μισθοὺς τῶν καθηγητῶν καὶ γιὰ ὅλες τίς ἄλλες ἀναγκαῖες δαπάνες. Οἱ πρόσοδοι αὐτές προέρχονται ἀπὸ ἐθελούσιες εἰσφορές καὶ ἡ διαχείρισή τους γίνεται ἀπὸ τοὺς γεροντότερους τῆς πόλης.

Βιβλιοθήκες καὶ βιβλία

Τὰ βιβλία πού χρειάζονται αὐτά τὰ σχολεῖα, τὰ προμηθεύονται ἀπό τὰ ἑλληνικά τυπογραφεῖα τοῦ Παρισιοῦ, τοῦ Λιβόρνου, τῆς Βενετίας, τῆς Βιέννης καί τῆς Κων/πολης. Κάθε σχολεῖο ἔχει τή βιβλιοθήκη του.

Δωρεές πρὸς τὰ σχολεῖα

"Ολοὶ οἱ Ἕλληνες πού ἔχουν μεγάλη περιουσία, ἐνισχύουν τὰ σχολεῖα καὶ τοὺς μαθητές. Οἱ Ζωσιμάδες, πού εἶναι ἐγκατεστημένοι στὴ Ρωσία, ἀνατύπωσαν μὲ δικά τους ἔξοδα ὅλους τοὺς κλασσικοὺς καὶ τοὺς διένειμαν δωρεάν σ' ὅλα αὐτά τὰ ἱδρύματα. Αὐτό τό παράδειγμα πατριωτισμοῦ καὶ γενναιοδωρίας προκάλεσε ἀμίλλα. Σήμερα ὅλα τὰ ἑλληνικά τυπογραφεῖα ἐργάζονται ἀκατάπαυστα. Κι ὁμῶς δέν ἐπαρκοῦν στίς παραγγελίες πού τοὺς δίνουν οἱ διάφοροι μεταφραστές καὶ ἐρانيστές.

Ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν

Μέ βάση τους καταλόγους πού ἔχω δεῖ, μπορῶ νά ὑπολογίσω ὅτι τό κάθε σχολεῖο ἔχει γύρω στοὺς 200 μαθητές. Ἔτσι, πρέπει νά ὑπάρχουν συνολικά 3.600 μαθητές τό χρόνο (ἂς δεχτοῦμε συμβατικά 3.000).

Ἐνότητα καὶ σχέσεις αὐτῶν τῶν ἱδρυμάτων

Αὐτό πού δίνει ἐνότητα σ' αὐτά τὰ ἱδρύματα - καὶ ἀποδείχνει ὅτι οἱ ἐπιτυχίες τους δέν μπορεῖ νά μὴν ἐπηρεάσουν τὴν τύχη τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους - εἶναι ὅτι οἱ καθηγητές τους ἀπολαμβάνουν τῆς ἐκτίμησής τῶν συμπατριωτῶν τους. Ἔτσι, λειτουργοῦν σάν στοιχεῖο δεσμοῦ τῶν συμπατριωτῶν τους μὲ τοὺς σοφοὺς πού γνώρισαν στά ταξίδια τους καὶ μὲ αὐτοὺς πού τοὺς βοήθησαν νά πραγματοποιήσουν τίς σπουδές τους. Ὅλοὶ αὐτοὶ οἱ καθηγητές ἔχουν σχεδὸν τὴν ἴδια ἐκπαίδευση καὶ εἶναι πολὺ δεμένοι μεταξύ τους. Ἀκόμα, ὅλοι τους διατηροῦν πυκνὴ ἀλληλογραφία μὲ τοὺς συμπατριῶτες τους πού ζοῦν στίς ξένες χώρες. Τέλος, διαμέσου τῶν φιλολογικῶν ἐφημερίδων (δυὸ ἀπ' αὐτές βγαίνουν στὴ Βιέννη) ἡ ἐπικοινωνία γενικεύεται. Ἡ ἐκπαίδευση ἐπεκτείνεται καὶ ἡ νεολαία διαποτίζεται ἰσχυρά, ἀπὸ αἶσθημα ἔντονης ἀγάπης πρὸς τίς ἐπιστῆμες.

Πρόοδος

Μέ τόν καιρό, καὶ ὅσο ὁ ἀριθμὸς τῶν μορφωμένων ἀνθρώπων μεγαλώνει, ἀναπόφευκτα θά δημιουργηθοῦν σέ κάθε περιοχὴ τῆς Ἑλλάδας, ἀναγνωστήρια, φιλολογικοὶ σύλλογοι καὶ τελικά καὶ ἀκαδημίες. Τὰ ἱδρύματα αὐτά διαμορφώνουν σιγά - σιγά, τό δημόσιο πνεῦμα καὶ γίνονται οἱ ἐστίες ἀπ' ὅπου ξεκινάει αὐτὴ ἡ ἠθικὴ ἐπίδραση πάνω στοῦ λαοῦ, ἡ ὁποία εἶναι γνωστὴ μὲ τόν ὄρο «αὐτοκρατορία τῆς κοινῆς γνώμης».

Πολιτικά ἀποτελέσματα

Ὡς τὰ σήμερα, οἱ ἐχθρικές πρὸς τὴν Τουρκία δυνάμεις, μέ σκοπό νά κατευθύνουν τό ἐλληνικό λαϊκό κίνημα στοὺς σκοποὺς τους, ἀναζήτησαν τυχαία ὀρισμένους Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι ὑποτίθεται ὅτι θὰ εἶχαν ἐπιρροή καὶ ἐκτίμηση στό λαό. Ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς δέν εἶναι ζήτημα τύχης, γιατί οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ὑπάρχουν, ζοῦν καὶ σήμερα, καὶ μποροῦν νά τοὺς χρησιμοποιοῦν. Εἶναι οἱ ἱερωμένοι καὶ οἱ ἐπιστήμονες.

Ἄλλοτε ὑπῆρχαν ἐλάχιστοι τέτοιοι ἄνθρωποι. Κι ἀπ' αὐτοὺς, ὁ καθένας εἶχε ἐπιρροή μόνο στό γενέθλιο χώρο του ἢ στὸν τόπο πού ζοῦσε. Σήμερα ἀποτελοῦν μιὰ πολυάριθμη κατηγορία, καλὰ ὀργανωμένη, πού ἔχει ἡγέτες, οἱ ὁποῖοι ἀσκοῦν εὐρύτερη ἐξουσία σ' ὅλη τὴν τάξη τῶν μορφωμένων, ἀλλὰ -τελευταῖα -καὶ στὸν ἴδιο τό λαό. Οἱ ἡγέτες αὐτοὶ εἶναι οἱ πατριάρχες, οἱ μητροπολίτες, οἱ καθηγητές καὶ γενικά ὅλοι οἱ Ἕλληνες πού μποροῦν νά κρατοῦν τὴν πένα στό χέρι καὶ πού δέν ἀγνοοῦν τὴν τέχνη τῆς καλῆς ὁμιλίας.

Χαρακτήρας τῶν ἐπιστημόνων

Οἱ Ἕλληνες ἐπιστήμονες, πού συγκροτήθηκαν πρόσφατα κατὰ τό τέλειο πρότυπο τῶν Εὐρωπαϊκῶν σοφῶν, ἔχουν γενικά ἓνα χαρακτήρα, τόν ὁποῖο εἶναι εὐκόλο νά διακρίνει κανεὶς. Λίγο ἐγωῖστές, ἀπληστοὶ γιὰ δόξα, συχνὰ φτωχοί, καὶ πολλὲς φορές παθιασμένοι γιὰ χρήμα. Μά πέρα ἀπὸ αὐτά, οἱ Ἕλληνες σοφοὶ εἶναι καλοὶ πατριῶτες, ἐπειδὴ δέν ἔχουν πατρίδα.

VII. ΕΜΠΟΡΟΙ

Ἡ ἀλληλοσύνδεση τῶν ἐμπορικῶν οἰκῶν στίς ξένες χώρες

Ὅλοι οἱ ἐμπορικοὶ οἰκοὶ τῶν Ἑλλήνων στὴν Τουρκία, ἔχουν σύνδεση μέ καταστήματα πού βρίσκονται στίς πιὸ ἐμπορικές χώρες τῆς Εὐρώπης. Ἡ Ρωσία, ἡ Αὐστρία, ἡ Ἰταλία, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ὁλλανδία τοὺς καλοδέχτηκαν καὶ τοὺς κρατάνε ἀκόμα.

Στὴ Ρωσία ὑπάρχουν γύρω στοὺς 800 ἐλληνικοὶ ἐμπορικοὶ οἰκοὶ, πρᾶγμα πού σημαίνει ὅτι πρέπει ν' ἀπασχολοῦν κάπου 4.000 - 5.000 ψυχές.

Στὴν Αὐστρία, στὰ χρόνια τοῦ αὐτοκράτορα Ἰωσήφ, ὑπῆρχαν περίπου 85.000 Ἕλληνες καὶ σήμερα φτάνουν τις 90.000.

Στὴ Βενετία, τὴν Ἀγκόνα καὶ τὴν Τεργέστη πρέπει νά ὑπολογίσουμε ὅτι ζοῦν πάνω ἀπὸ 3.000 Ἕλληνες καὶ 4.000 στό Λιβόρνο καὶ στὴ Νεάπολη τῆς Ἰταλίας.

Στὴν Ὁλλανδία ὑπάρχουν περίπου 100. Στὴ Γαλλία πολλοὶ ταξιδιωτὲς καὶ κάπου 100 ἐγκατεστημένοι. Στὴ Μασσαλία βρίσκονται δυὸ ἐλληνικοὶ ἐμπορικοὶ οἰκοὶ.

*"Ολοι οί Έλληνες πού βρίσκονται στό έξωτερικό διαφυλάσσουν τήν ιδέα γιά
έπιστροφή στή χώρα τους*

Παρόλο πού ἔνα μέρος ἀπό τούς ἀνθρώπους αὐτούς ἔχει δημιουργήσει σημαντική περιουσία στον τόπο ὅπου διαμένει, ὅλοι μαζί σάν σύνολο, δέν ἔχουν πάψει νά νιώθουν, σάν ἐκπατρισμένοι. Στόν τόπο τους ἔχουν συγγενεῖς, πού κι αὐτοί κάνουν ἐμπόριο, κι ἔτσι οἱ καλές ἐμπορικές σχέσεις ἐνισχύουν τίς συγγενικές.

Οἱ ἐμπορικοί οἴκοι Νάκος, Χατζημιχάλης καί Δαρβάρης στήν Ουγγαρία, ἔχουν ὁ καθένας τους, χρονιάτικο εἰσόδημα πάνω ἀπό 150.000 ὀλλανδικά φιορίνια.

Οἱ Ζωσιμάδες τῆς Μόσχας, οἱ Μαρούτσοι, οἱ Καραγιάννηδες, οἱ Παπαδόπουλοι στή Βενετία, καί πολλοί ἄλλοι, εἶναι τό ἴδιο πλούσιοι. Κι ὅμως, παρόλο πού ἀσκοῦν ἐμπόριο, θεωροῦν τούς ἑαυτούς τους ξένους στίς χῶρες ὅπου ἔχουν τίς περιουσίες τους.

Φυτώριο τῶν Ἑλλήνων ἐμπόρων

"Ολοι οἱ ἐμπορικοί οἴκοι τοῦ ἐξωτερικοῦ ἔχουν Ἑλληνες πράκτορες. Πρόκειται γιά νέους ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι στέλνονται στή μητέρα - πατρίδα. Αὐτοί εἶχαν ἔλθει στό ἐξωτερικό χωρίς κἂν νά γνωρίζουν τή γλώσσα τῆς χώρας ὅπου κατευθύνθηκαν καί μόλις καί μετὰ βίας μπορούσαν νά κρατήσουν τά ἐμπορικά κατ᾽-στιχα. Μέ τό χρόνο ἔμαθαν ἐκεῖ ξένες γλώσσες καί διαμόρφωσαν τίς συνήθειες καί τήν πρακτική ἐμπειρία τοῦ ἐμπόρου. Κι ὅταν δίνουν ἀποδείξεις γιά τήν ἱκανότητά τους, τότε στέλνονται στήν πατρίδα σάν ἐμπορικοί πράκτορες καί τή θέση τους στό ἐξωτερικό καταλαμβάνουν ἄλλοι.

Πῶς ἀποκαθίστανται στόν τόπο τους

"Όταν αὐτοί γυρνοῦν στόν τόπο τους, εἶναι κιόλας ἔμποροι. Παρόλο πού δέν ἔχουν κεφάλαια, εἶναι ἐντολοδόχοι καί μποροῦν μέσα σέ λίγο χρονικό διάστημα νά ἀνοίξουν δικό τους ἐμπορικό οἶκο. Τά κέρδη τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἀνατολῆς εἶναι πολύ μεγάλα. Μά αὐτό πού κάνει αὐτά τά κέρδη ἀκόμα πιό σημαντικά στά χέρια τῶν Ἑλλήνων, εἶναι ὅτι ξέρουν νά τά κρατᾶνε καλά. Στή χώρα τους δέν ὑπάρχουν εὐκαιρίες γιά σπατάλες, πράγμα πού τούς υποχρεώνει νά ἀποταμιεύουν. Ἀλλά κι ἂν ὑπῆρχαν κάποιες τέτοιες εὐκαιρίες, δέ θά τολμοῦσαν νά ἐπωφεληθοῦν, γιά νά μήν προκαλέσουν τήν ἀπληστία του Τούρκου.

Γενικός χαρακτήρας τῶν ἐμπόρων

Τό πάθος τοῦ πλούτου κι ἰδιαίτερα τοῦ χρυσοῦ, πνίγει κάθε ἄλλο αἶσθημα στήν ψυχή τους. Σ' αὐτήν τήν ἀρχή πρέπει ν' ἀποδοθεῖ καί ὁ μειωμένος πατριωτισμός μερικῶν Ἑλλήνων ἐμπόρων.

Ἡ περιουσία τους εἶναι σχεδόν ὅλη μετατρέψιμη, κινητή, καί μποροῦν νά

τή μεταφέρουν παντού γιά νά ξεκινήσουν νέα ἐπιτυχημένη καριέρα. Οἱ Τοῦρκοι σήμερα ἐπιτρέπουν κάθε εἶδους τέχνη πού θά συσσωρεύε χρυσό. Σ' ἓνα καλοδιοικημένο κράτος οἱ τέχνες ἔχουν κι ἓνα ὄριο. Καί τό ὄριο αὐτό τό βάζουν οἱ νόμοι.

Ἄλλά πρέπει ν' ἀποδόσουμε καί δικαιοσύνη σ' αὐτήν τήν τάξη. Στά τελευταῖα χρόνια ξεχωρίζει καί μέ ορισμένα ἔργα. Ἐνα μέρος τῶν ποσῶν πού διατίθενται γιά τά σχολεῖα, προέρχονται ἀπό τά ταμεῖα τῶν ἐμπόρων.

VIII. ΝΑΥΤΙΚΟΙ

Ἀριθμός τῶν ἐλληνικῶν πλοίων

Οἱ Ἕλληνες ἔχουν 5.000 ἐμπορικά πλοία, πού εἶναι κατασκευασμένα στά νησιά τοῦ Ἀρχιπελάγους (Αἰγαίου) καί σ' ὅλη σχεδόν τήν ὑπόλοιπη Ἑλλάδα. Ἡ κατασκευή τους τελειοποιεῖται ἀπό χρόνο σέ χρόνο. Οἱ Ἕλληνες ἔμαθαν αὐτήν τήν τέχνη στά ναυπηγεῖα τῆς Κωνσταντινούπολης, κάτω ἀπό τή σοφή διεύθυνση τοῦ Λέ Μπρὺν (Le Brun).

Ἀριθμός ναυτῶν

Καί τά 5.000 πλοῖα βρίσκονται σέ κίνηση καί θά πρέπει νά ὑπολογίσουμε ὅτι σ' αὐτά δουλεύουν γύρω στούς 50.000 ναῦτες τό χρόνο. Ὁ ὑπολογισμός ἐγίνε ἀπό Ἀγγλους πράκτορες τό 1803. Καί φαίνεται ἀκριβής, γιὰτί τά Ἰόνια Νησιά, με τοὺς 280.000 κατοίκους πού εἶχαν στά χρόνια τῆς Ἰόνιας Δημοκρατίας, διέθεταν 500 ἐμπορικά πλοία, στά ὁποῖα ἀπασχολοῦνταν 5.000 ναῦτες. Σ' αὐτόν τόν ἀριθμό δέν περιλαμβάνονταν τά μικρά σκάφη πού κινούνταν ἀνάμεσα στά μικρά λιμάνια τῶν νησιῶν καί πρὸς τά λιμάνια τῆς Ἡπείρου καί τοῦ Μοριά.

Περιουσία τῶν ναυτικῶν

Οἱ Ἕλληνες ναυτικοί κερδίζουν πολλὰ χρήματα, πού τά σπαταλοῦν στά λιμάνια πού προσεγγίζουν. Παρ' ὅλα αὐτά ὑπάρχουν ἀρκετοί πού ἔχουν μεγάλες περιουσίες. Κι αὐτοί εἶναι οἱ Σπετσιώτες καί οἱ Ὑδραῖοι.

Ἡ αξία τους

Κατά τήν κρίση τῶν Ἀγγλῶν, οἱ Ἕλληνες εἶναι οἱ καλύτεροι ναυτικοί τῆς Εὐρώπης, ἀλλά καί οἱ περισσότερο δύσκολοι σέ πειθαρχία. Ἡ φύση τοὺς ἔχει δώσει αὐτόν τό χαρακτήρα. Καί ἡ ἀνεξαρτησία μέσα στήν ὁποῖα ζοῦν, τοὺς προδιαθέτει κακὰ ἀπέναντι σέ ὁποιαδήποτε στρατιωτικὴ πειθαρχία.

Ἡ τύχη τους

Ὁ Καπουδάν Πασάς καί τό τουρκικό ναυτικό τούς καταπιέζουν. Καί οἱ συνεχεῖς καταπιέσεις τούς κάνουν νά καταριώνται τήν τύχη τους καί - πολλοί ἀπ' αὐτούς - ν' ἀναζητοῦν υπηρεσία στή Ρωσία.

Ὁ χαρακτήρας τους

Γενικά εἶναι καλοί καί θαρραλέοι. Ὁ στολίσκος τοῦ Λάμπρου Κατσώνη τό ἀπόδειξε. Σήμερα βρίσκονται στήν ὑπηρεσία τῶν Ἀγγλων, πού εἶναι πολύ εὐχαριστημένοι ἀπ' αὐτούς. Τούς κατηγοροῦν γιά ἀμοραλισμό. Κι ἀντί γιά ἄλλη ἀπάντηση οἱ Ἕλληνες λένε: «Ἄν οἱ ναυτικοί τῶν ἄλλων χωρῶν ἔχουν ἀποκτήσει μεγάλη φήμη, οἱ αὐστηροί νόμοι κάτω ἀπό τούς ὁποίους ὑποτάσσονται, εἶναι πρὸς ὄφελός τους. Ἐμεῖς δέν ἔχουμε νόμους, οὔτε κυβέρνησι. Κι ὁμως τό ναυτικό μας ἀνθεῖ».

IX. ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ

Διαφορά ἀνάμεσα σέ ἐργαζόμενους καί στρατιῶτες

Ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι στήν Ἑλλάδα ἔχουν ὅπλα καί εἶναι σέ θέσι νά τά χρησιμοποιοῦν μέ γενναιότητα. Ἀλλά ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι προορίζονται ἰδιαιτέρως - ἀπό τήν παιδική τους ἡλικία - γιά τή χρήση τῶν ὅπλων, δέν ἀσχολοῦνται μέ καμιά ἄλλη ἐργασία καί ἐξασφαλίζουν τά ἔσοδά τους ἀπό τούς ἀφέντες πού τούς χρησιμοποιοῦν σάν στρατιῶτες.

Ἀριθμός τῶν στρατιωτῶν

Οἱ ἄνθρωποι πού εἶναι γνωστοί ὡς ἄρματολοί, ἀποτελοῦν ἕναν ὄγκο πού μπορεῖ νά ὑπολογιστεῖ σέ 100.000 ψυχές. Στήν πλειοψηφία τους εἶναι ὀρεσίβιοι. Βρίσκονται στήν ὑπηρεσία τῶν Τούρκων πασάδων καί τῶν Ἑλλήνων φεουδαρχῶν, τῆς Ἡπείρου, τῆς Ἀκαρνανίας καί τοῦ Μοριᾶ. Ἡ τιμητική φρουρά καί ὁ στρατός τῆς Μολδαβίας καί τῆς Βλαχίας, παλιότερα ἀπαρτιζόταν ἀπό τέτοιους ἀνθρώπους.

Ὁ χαρακτήρας τους

Σέ πολλές περιπτώσεις αὐτοί οἱ ἄνθρωποι ἔδοσαν ἀποδείξεις ἐκπληκτικῆς ἀξίας, σταθερότητας καί πίστης. Μπορεῖ κανεὶς νά τούς οδηγήσει καί στό θάνατο, τόν ὁποῖο ἀντιμετωπίζουν μέ παλικάριά. Ἀλλά γιά νά τό πετύχει κάποιος αὐτό πρέπει νά κερδίσει τήν ἐμπιστοσύνη τους. Πρέπει νά τούς γνωρίσει σέ βάθος, νά τούς μιλήσει τή γλώσσα τους, νά τούς παρακαλέσει μέ καλὸ τρόπο, νά κερδίσει τήν ὑπόσχεσή τους καί νά τούς ξυπνᾷ διαρκῶς τό φιλότιμο.

Τί κάνουν οί "Αγγλοι

Οί "Αγγλοι ἔχουν σήμερα ὀρισμένα συντάγματα κάτω ἀπό τίς διαταγές τους. Τά ἔχουν ὀργανώσει στή Ζάκυνθο καί στήν Κεφαλονιά. Ἡ πλειοψηφία τῶν ἀνδρῶν καί οἱ καπεταναῖοι εἶναι "Ελλήνες, ἐνῶ οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοί εἶναι "Αγγλοι, πού ντύθηκαν μέ ἑλληνικά ροῦχα καί μιλοῦν τέλεια τήν ἑλληνική γλώσσα.

Ἐκεῖνοι πού βρίσκονται στήν ὑπηρεσία τῶν Γάλλων στήν Κέρκυρα, φτάνουν μόλις τους 500. Ὑπάρχουν καί ἄλλοι, πού παλιότερα, ἦταν στήν ὑπηρεσία τῆς Ρωσίας.

X. Ο ΤΡΟΠΟΣ ΠΟΥ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΖΕΤΑΙ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ Η ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Οἱ Τούρκοι μεταχειρίζονται καλύτερα τούς "Ελλήνες. Οἱ λόγοι.

Ἡ τουρκική διακυβέρνηση ἦταν δεσποτική καί βάρβαρη ὡς τίς ἀρχές τῆς βασιλείας του Σελίμ Β'. Κάποιος Τούρκος ἑλληνικῆς καταγωγῆς, γνωστός μέ τό ὄνομα Βαλιδέ Κεσκάγια (δηλαδή ἐπιμελητής τῆς περιουσίας τῆς βασιλομήτορας) εἶπε στό σουλτάνο ὅτι θά ἦταν ἔξω ἀπό τό συμφέρον του νά στερήσει τή Ρωσική Αὐτοκρατορία ἀπό τήν ἀφοσίωση τῶν Ἑλλήνων. Καί γιά τό σκοπό αὐτό, θά ἔπρεπε ἡ Τουρκία νά παραχωρήσει στούς "Ελλήνες ὅλα ὅσα τούς παραχωροῦσε καί ἡ Ρωσία. Ὁ σουλτάνος εἶχε τήν καλωσύνη νά κάνει δεκτὴ αὐτήν τήν παρατήρηση. Ὅλοι γνωρίζουν τό χάτ - σερίφ μέ τό ὅποιο ἐπέτρεψε στούς "Ελλήνες νά κτίσουν δημόσια σχολεῖα στήν Τουρκία, ἀκόμα καί στήν Κων/πολη. Τήν ἴδια ἐποχὴ στή Ρωσία καταργήθηκε τό Σώμα τῶν Εὐελπίδων Ἑλλήνων.

Πλεονεκτήματα τῶν Ἑλλήνων

Τό Πατριαρχεῖο καί ἡ Ἱερά Σύνοδος εξασφάλισαν - μέ παρέμβαση τῆς Πύλης - μιὰ καλύτερη ὀργάνωση καί τό Ἑλληνικό Ἔθνος ἄρχισε νά ζεῖ ἕνα εἶδος ὑπαρξῆς, στά πλαίσια τοῦ νόμου.

Εἰσκαταστάθηκε στήν Κωνσταντινούπολη ἕνα ἑλληνικό τυπογραφεῖο καί πολλοί νέοι Φαναριῶτες ταξίδεψαν στήν Εὐρώπη, μέ ἔξοδα τῆς τουρκικῆς κυβέρνησης.

Ὁ σημερινός σουλτάνος ἀκολουθεῖ τήν ἴδια τακτική

Ὁ θάνατος τοῦ σουλτάνου Σελίμ δέν ἄλλαξε σέ τίποτα τό σύστημα. Ὁ σημερινός σουλτάνος φαίνεται νά κυβερνάει μέσα στά ἴδια πλαίσια. Καί ἀπόδειξη γι' αὐτό εἶναι ἡ ἐγκύκλιος τοῦ Ἑλληνικοῦ Πατριαρχείου, πού κυκλοφόρησε

πρόσφατα. Ἡ ἐγκύκλιος ἐνθαρρύνει τὴν ἱδρυση φιλολογικῶν ἱδρυμάτων ποὺ δημιουργοῦνται ἀπὸ Ἑλλήνες, καὶ δίνει ἐντολὲς στὰ δημόσια σχολεῖα ἢ διδασκαλῖα νὰ γίνεται μόνο στὰ ἐλληνικά.

Οἱ Ἑλλήνες δὲν εἶναι λιγότερο δυστυχεῖς

Παρ' ὅλα αὐτά, τίς φιλάνθρωπες ιδέες τοῦ σουλτάνου δὲν τίς συμμερίζονται ὅλοι οἱ πασάδες. Κι ἀκριβῶς γι' αὐτό, παρὰ τὰ παραπάνω προνόμια, ἡ τύχη τῶν Ἑλλήνων δὲν εἶναι λιγότερο κακή.

Χαρακτηριστικά ποὺ πρέπει νὰ προσεχτοῦν

Κάποιοι τολμηρὸς πρότεινε στὴν τουρκικὴ κυβέρνησι, νὰ δεχτῇ τοὺς Ἑλλήνες, σὲ σημαντικὰς θέσεις τῆς διοικήσεως καὶ τοῦ στρατοῦ. Χωρὶς αὐτὴν -ὑποστήριξε- τὴν ἐσωτερικὴν τάξιν, δὲν εἶναι δυνατό νὰ δημιουργηθῇ ρωμαλέα πολιτικὴ καὶ δὲν εἶναι δυνατό νὰ ἀνακοπεῖ ἡ ἐπίδρασις τῶν ξένων.

Τὸ σχέδιον αὐτὸ ἔγινε δεκτό. Τὸ πρόσωπον ποὺ ἔδωσε αὐτὴν τῇ συμβουλῇ ἀνταμειφθῆκε μὲ χρήμα καὶ ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ μιλήσῃ σὲ κανένα σχετικὰ μὲ τὴν πρότασίν του. Σὲ ἄλλῃ ἐποχῇ, θὰ εἶχε κρεμαστεῖ ἀμέσως ἐκεῖνος ποὺ θὰ τολμοῦσε νὰ συλλάβῃ μιὰ τέτοια ιδέα.

XI. ΤΙ ΚΑΝΟΥΝ ΟΙ ΓΑΛΛΟΙ ΓΙΑ ΝΑ ΚΕΡΔΙΣΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ

Πάντοτε ἡ Γαλλία ἤθελε ν' ἀποσπᾷ τοὺς Ἑλλήνες ἀπὸ τῆς Ρωσίας

Τὰ ταξίδια ποὺ ἔκαναν στὴν Ἑλλάδα οἱ Γκύ, Σουαζέλ -Γκουφιέ, Σονίνι, Ὀλιβιέ καὶ πολλοὶ ἄλλοι Γάλλοι σοφοί, ποτὲ δὲν ἦταν καθαρὰ φιλολογικά. Ἦταν ταξίδια γιὰ νὰ γνωρίσουν τοὺς Ἑλλήνες, νὰ δημιουργήσουν σχέση μαζὶ τοὺς καὶ νὰ πείσουν ὅτι ἡ Ρωσία δὲ θὰ μπορούσε ποτὲ νὰ τοὺς ἀπελευθερώσῃ ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

Τί δημιούργησε ἡ ἐπανάστασις

Ἡ ἐπανάστασις ἔκανε κάτι περισσότερο. Ἐφερε τὰ γαλλικὰ στρατεύματα στὰ Ἰόνια Νησιά καὶ σὲ διάφορα σημεῖα τοῦ τουρκικοῦ ἐδάφους, τὰ ὁποῖα κρατοῦσαν ἀκόμη κάτω ἀπὸ τὴν κυριαρχίαν τοὺς οἱ Βενετοί. Ἡ κατοχὴ τῆς Μάλτας καὶ ἡ ἐκστρατεία τῆς Αἰγύπτου ἀναθέρμαναν τίς ἐλληνικὰς ἐλπίδες καὶ πολλοὶ Ἑλλήνες ἀφοσιώθηκαν στὴ Γαλλία. Μερικοὶ ἀκολούθησαν τὰ γαλλικὰ στρατεύματα, ὅταν αὐτὰ ὑποχρεώθηκαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰ Ἰόνια Νησιά. Καὶ - ἀκόμα - χρησιμοποιήθηκαν στὸ στρατό καὶ στὴ διοίκησιν.

Οἱ γέροντες καὶ οἱ σοφοὶ μισθοδοτήθηκαν καὶ μερικοὶ μηχανορράφοι στὰ ἔργα τοὺς τοποῦς τοὺς γιὰ νὰ μεγαλώσουν τὸν ἀριθμὸ τῶν ὁπαδῶν τῆς Γαλλίας.

Οἱ Ἕλληνες πού μισθοδοτοῦνται ἀπὸ τὴ Γαλλία καὶ ἡ προσφορά τους

Ἀνάμεσα σ' ἐκείνους πού μισθοδοτήθηκαν ἀπὸ τὴ Γαλλία περιλαμβάνονται ὁ Κοραῆς ἀπὸ τὴ Σμύρνη, διακεκριμένος σοφός, ὁ Κοδρικᾶς, οἱ Στεφανόπολι κ.ἄ. Εἶναι ἄνθρωποι πού ἡ πένα τους δουλεύει ἀκατάπαυστα γιὰ νὰ τραβήξει στὴ Γαλλία ὅλους ἐκείνους τοὺς νέους πού θέλουν ν' ἀσχοληθοῦν μέ τίς ἐπιστῆμες καὶ τὴ φιλολογία. Αὕτῃ ἡ νεολαία εἶναι εὐπρόσδεκτη ἐκεῖ. Ἡ κυβέρνηση τὴν προστατεύει καὶ τὴν ἐνθαρρύνει. Οἱ μορφωμένοι κολακεύουν τὴ Γαλλία. Τὰ νεοελληνικά εἶναι τῆς μόδας καὶ τὰ μιλοῦν καλὰ πολλοὶ Γάλλοι.

Πλεονεκτήματα ἀπὸ τὴ σημερινή θέση τῶν Γάλλων στὴν Κέρκυρα καὶ στὴν Ἰλλυρία

Ἡ θέση τῶν Γάλλων στὴν Κέρκυρα καὶ στίς ἰλλυρικές ἐπαρχίες εὐνοοῦν τὴν ἐπικοινωνία μέ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔτσι οἱ σχέσεις μέ τοὺς ἐκεῖ πληθυσμούς διατηροῦνται ἐκπληκτικὰ ἔντονες.

Πὼς ὁ αὐτοκράτορας Ναπολέοντας ἀσχολεῖται μέ τὴν Τουρκία

Ὁ αὐτοκράτορας Ναπολέοντας ἀσχολεῖται πολὺ προσεχτικὰ μέ τὴν Τουρκία. Ἀδιάκοπα στέλνει ἐκεῖ, σάν ταξιδιωτές, ἀνθρώπους μεγάλης ἀξίας ἀπὸ στρατιωτικὴ ἄποψη, ἀλλὰ - κατὰ διαστήματα - καὶ κατασκόπους, ιντριγκαδόρους καὶ τοιχοδιώκτες.

Ταξιδιωτές

Ἀνάμεσα στοὺς ταξιδιωτές εἶναι καὶ κάποιοι Σαλβατορί (Salvatory), Ἰταλὸς στὴν καταγωγή, πού μιλάει πολὺ καλὰ τίς ἀνατολικές γλώσσες. Πρόσφατα ὁ ἄνθρωπος αὐτός ἔφτασε στὴ Βενετία ἀπὸ τὴ Δαλματία. Στό σπῖτι ὅπου ἔμεινε ἔγινε γνωστό πὼς ἐρχόταν ἀπὸ τὴν Τουρκία, ἐπειδὴ εἶχε ἀνατολίτικες συνήθειες. Τὸν ρώτησαν, ἀλλὰ οἱ ἀπαντήσεις του δημιούργησαν ἓνα μυστήριο.

Σέ κάποιο γράμμα πού γράφτηκε ἀπὸ τὸν κύριο Μπαρμπιέ Ντε Μποκάζ (Barbier de Bocage) σέ κάποιον Ἕλληνα τῆς Βιέννης, αὐτός ζητᾷ πληροφορίες γιὰ κάποιον κύριο Κουζινί (Cousinis), πρόξενο τῆς Γαλλίας στὴ Θεσσαλονίκη. Ὁ πρόξενος φαίνεται πολὺ μορφωμένος ἄνθρωπος. Γνωρίζει τ' ἀρχαῖα ἑλληνικά, ἀλλὰ μιλάει καὶ τὰ νεοελληνικά. Ἐγκατέλειψε τὴ θέση του γιὰ νὰ πάει στὴ Γαλλία. Στό ταξίδι του πέρασε ἀπὸ τὸν καινούργιο δρόμο, τό γνωστό μέ τ' ὄνομα «Ἰλλυρικός». Κατὰ τίς ἀρχές τοῦ Ὀκτωβρίου ἀναχώρησε ἀπὸ τό Παρίσι γιὰ νὰ ἐπιστρέψει στὴ θέση του. Ὁ Μπαρμπιέ ντέ Μποκάζ πίστευε πὼς ὁ κ. Κουζινί βρισκόταν στὴ Βιέννη καὶ τοῦ ἔστειλε γράμματα μέσω τοῦ Ἑλλήνα φίλου του. Στόν τελευταῖο ἔγραφε πὼς θὰ ἔπρεπε νὰ κάψει τὰ γράμματα αὐτὰ ἂν ὁ κ. Κουζινί εἶχε πάρει ἄλλο δρόμο γιὰ νὰ φτάσει στὴν Κων/πολη. Ἡ

καθυστέρηση του κ. Κουζινί δίνει τήν εντύπωση ότι αυτός ανήκει στή συνοδεία του στρατηγού Σεμπασιανί και ότι για τό λόγο αυτό δέν πέρασε από τή Βιέννη.

Στρατιωτικοί χάρτες τῆς Τουρκίας

Ὁ κ. Μπαρμπιέ ντέ Μπογκάζ ἐργάζεται τρία χρόνια τώρα, γιά τή σύνθεση ενός στρατιωτικοῦ χάρτη ὁλόκληρης τῆς Τουρκίας. Καί ἐπειδή εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐξακριβώνει τίς ἀποστάσεις χωρίς νά ἐκτεθεῖ, στέλνει πεζοπόρους ταξιδιῶτες στά διάφορα μέρη, οἱ ὁποῖοι κρατᾶνε τό χρόνο κατά τις μετακινήσεις τους ἀπό τό ἓνα μέρος στό ἄλλο. Ἐπίσης συγκεντρώνει πληροφορίες ἀπό διάφορες πλευρές. Μοῦ ἔτυχε νά διαβάσω μιᾶ ἀλληλογραφία, πού δέν ἀφήνει καμιᾶ ἀμφιβολία γιά τά παραπάνω.

Στατιστικοί πίνακες τῆς Τουρκίας

Ὁ κ. Μπεσιέρ (Bessieres), ὁ ὁποῖος εἶναι τώρα πρόξενος τῆς Γαλλίας στή Βενετία, τό 1807 κάλεσε κοντά του πολλούς μορφωμένους Ἕλληνες πού βρίσκονταν στή Βιέννη. Ἦθελε νά τοὺς συμβουλευθεῖ σχετικά μέ μιᾶ στατιστική ἐργασία, τήν ὁποία ἐτοίμαζε. Εἶχε συγκεντρώσει πολύ καλές πληροφορίες, τίς ἐπιβεβαίωσε καί συνέθεσε πίνακες μέ βάση τοὺς ὁποῖους φαίνονταν τά ἐφόδια κάθε εἶδους πού θά μπορούσαν νά πάρουν οἱ Γάλλοι ἀπό κάθε περιοχή, ἀκόμα καί ἀπό κάθε χωριό τῆς Τουρκίας (καί εἰδικώτερα τῆς Ἑλλάδας).

Ἕλληνες τῆς Βιέννης ἐπιλέχθηκαν ν' ἀκολουθήσουν τοὺς Γάλλους στήν Κέρκυρα

Τήν ἐποχή ἐκεῖνη ὁ Μπεσιέρ ὀνομάστηκε αὐτοκρατορικός ἐπίτροπος στήν Κέρκυρα. Κάλεσε λοιπόν καί τοὺς Ἕλληνες τῆς Βιέννης νά τόν ἀκολουθήσουν, ὑποσχόμενος σ' αὐτοὺς ἀντιμισθία καί ἄλλα πλεονεκτήματα. Ἐκεῖνοι ἀρνήθηκαν μέ διάφορα προσχήματα. Προτίμησαν τή ζωὴ πού ἔκαναν στή Βιέννη καί δέν παρασύρθηκαν ἀπό τίς ὑποσχέσεις τοῦ Μπεσιέρ.

Ὁ ἀρχιμανδρίτης Δαλματίας στή Γαλλία

Ὁ Ἕλληνας ἀρχιμανδρίτης Δαλματίας ἔκανε ἓνα ταξίδι στή Γαλλία. Ἐκεῖ δέχτηκε πολλές εὐεργεσίες. Καί κυκλοφόρησαν φήμες ὅτι θά τόν ἔκαναν καί μητροπολίτη.

Σχέδιο γιά Ἑλληνική Ἐκκλησία στά ὄρια τῆς Ἰλλυρίας

Οἱ Ἕλληνες ἱερεῖς πού βρίσκονται στή Δαλματία παίρνουν ἐπιμισθία. Ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνηση σκέφτεται νά ιδρύσει Ἑλληνική Ἐκκλησία στά ὄρια τῆς Ἰλλυρίας καί νά τραβήξει ἐκεῖ τόν ἀρχιμανδρίτη Γαζή (ιερέα τῆς μικρῆς ἐλληνικῆς

ἐκκλησίας τῆς Βιέννης). Ταυτόχρονα, σκέφτεται νά μεταφερθεῖ στό Καρλστάτ τό τυπογραφεῖο πού διαθέτει αὐτός καί οἱ συνεργάτες του. Αὐτός ὁ ἀρχιμανδρίτης ἐκδίδει μιὰ φιλολογικὴ ἐφημερίδα καί ἀσχολεῖται μέ τή σύνθεση ἐνός καινούργιου λεξικοῦ. Οἱ συνεργάτες του ἀσχολοῦνται μέ τή μετάφραση ἐπιστημονικῶν καί φιλολογικῶν ἔργων ἀπό τὰ γερμανικά καί τὰ γαλλικά στή νεοελληνικὴ γλῶσσα. Τό ἴδρυμα αὐτό προστατεύεται ἀπό τήν αὐστριακὴ αὐλή, πού τοῦ παρέχει τὰ μέσα γιὰ μιὰ ἐντιμὴ ὑπαρξή. Οἱ Ἕλληνες τῆς Βιέννης βλέπουν στά σχέδια τῆς γαλλικῆς κυβέρνησης τήν πιθανότητα κάποιων μελλοντικῶν πλεονεκτημάτων, ἀλλὰ ἀποφάσισαν νά μείνουν ἐκεῖ, ἀπολαμβάνοντας ἐκεῖνα πού ἤδη ἔχουν.

Ἕλληνες καί Ἰλλυριοί μαθητές στή Στρατιωτικὴ Σχολὴ τοῦ Παρισιῦ

Λέγεται ὅτι ὁ αὐτοκράτορας Ναπολέοντας ἔχει δεχθεῖ στίς στρατιωτικὲς του σχολές, νέους ἀπὸ τήν Ἰλλυρία καί τήν Ἑλλάδα. Ἰσχυρίζονται πῶς οἱ Ἰλλυριοί, διακόσιοι τὸν ἀριθμὸ, ἐφυγαν ἀνοικτά ἀπὸ τὸν τόπο τους γιὰ τὴ Γαλλία, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες στρατεύτηκαν μυστικά ἀπὸ Γάλλους πράκτορες καί ἀναχώρησαν γιὰ τὴ Γαλλία, γιὰ νά τοποθετηθοῦν στό Πρυτανεῖο. Μένει νά ἐξετάσουμε ἂν ὅλα αὐτὰ δέν εἶναι ὑπερβολές.

Ἡ γνώμη τῶν Ἑλλήνων πού ζοῦν στή Γαλλία γιὰ τὸ διορισμὸ τοῦ Σεμπασιανί

Ὅλα τὰ στοιχεῖα ἀποδεικνύουν, γιὰ τοὺς Ἕλληνες ὁπαδοὺς τῆς Γαλλίας, ὅτι ὁ Ναπολέοντας ἔχει σκοπὸ νά τοὺς ἐλευθερώσει ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Σ' αὐτὴν τὴν ἐξαψή τῶν πραγμάτων θὰ πρέπει ν' ἀποδοθεῖ ὁ ἐνθουσιασμός μέ τὸν ὁποῖον ἀνήγγειλαν τὸ διορισμὸ τοῦ στρατηγοῦ Σεμπασιανί. Ἐνα γράμμα ἀπὸ τὸ Παρίσι, τὸν Ὀκτώβριο, γραμμένο ἀπὸ Ἕλληνα στοὺς συνεργάτες του πού βρίσκονται στή Βιέννη, περιέχει τὴ φράση: «Ὁ Σεμπασιανί, ὁ φίλος τῶν Ἑλλήνων, ἀναχώρησε. Σέ λίγο θὰ σημάνει ἡ πιὸ εὐτυχισμένη ὥρα. Ὁ Θεὸς ἅς τὸν εὐλογεῖ».

Τὸ γαλλικὸ κόμμα στὴν Ἑλλάδα

Τὸ γαλλικὸ κόμμα δέν μπορεῖ νά πάρει εὐρύτητα στὴν Ἑλλάδα μιὰ καί ὁ κλῆρος στέκεται ἀνοικτὰ πολέμιός του. Ὁ κλῆρος αὐτός μπορεῖ ν' ἀλλάξει γνώμη. Τὰ ταξίδια τῶν ἱερωμένων στὴν Ἰταλία καί στή Γαλλία ἀξίζουν κάποιας προσοχῆς.

XII. ΤΙ ΚΑΝΕΙ Η ΑΓΓΛΙΑ ΓΙΑ ΝΑ ΚΕΡΔΙΣΕΙ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ

Ταξίδια τῶν Ἀγγλων καί σκοπὸς τους

Οἱ Ἀγγλοι κάνουν πολλὰ ταξίδια στό ἐσωτερικὸ τῆς Ἑλλάδας. Τὰ ταξίδια

τοῦ λόρδου Ἑλγιν, τοῦ Μοριέρ, τοῦ Ρούκ καὶ τοῦ Λήκ στὰ 1800, 1803 καὶ 1805 μᾶλλον εἶχαν σάν σκοπὸ τὴν ἐπιτήρηση τῶν Ρώσων, παρὰ κάποιες φιλολογικὲς ἢ ἐπιστημονικὲς ἀνακαλύψεις. Ἀπὸ τίς κινήσεις τοὺς βγαίνει καθαρά πὼς οἱ Ἀγγλοὶ πράκτορες ἀσχολοῦνται προσεκτικὰ νὰ πείσουν τοὺς Ἑλλήνες, ὅτι ἡ Ρωσία γινώριζε πολὺ καλὰ τὰ πραγματικὰ τῆς συμφέροντα ἔτσι ὥστε νὰ μὴν ἐκδιώξει τοὺς Τούρκους ἀπὸ τὴν Εὐρώπη καὶ ὅτι ὅσα ἔκανε παλιότερα ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ἦταν ἀποτέλεσμα τῶν περιστάσεων. «Οἱ Ρῶσοι θὰ σᾶς ἐγκαταλείψουν τὴ στιγμὴ πού δέ θὰ ἔχουν τὴν ἀνάγκη σας. Φυλαχτεῖτε λοιπόν». Αὐτὸ εἶναι τὸ ρεφραίν τῶν κυρίων Μοριέρ καὶ Λήκ.

Οἱ Ἀγγλοὶ σοφοὶ ἐπισκέπτονται τὴν Ἑλληνικὴ Ἐκκλησίαν

Τὸ 1804, τέσσερις Ἀγγλοὶ σοφοί, πού γινώριζαν πολὺ καλὰ τὴν ἀραβικὴ γλῶσσα καὶ τὴν ἀρχαία καὶ τὴ σύγχρονη ἑλληνικὴ, ἔφτασαν στὴν Κωνσταντινούπολη. Ζήτησαν ἀπὸ τὸν Πατριάρχη τὴν ἄδεια νὰ ἐπισκεφτοῦν τὰ μοναστήρια τοῦ Ἀγίου Ὁρους καθὼς καὶ συστατικὰ γράμματα γιὰ τοὺς ἡγουμένους καὶ τοὺς μητροπολίτες. Καὶ δικαιολόγησαν τὸ αἴτημά τοὺς αὐτὸ, δηλώνοντας ὅτι εἶχαν πρόθεση νὰ μελετήσουν σὲ βάθος τίς ἀρχές καὶ τίς τελετουργίες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Πῆραν τὰ συστατικὰ γράμματα καὶ ἔκαναν τὸ ταξίδι ντυμένοι μοναχοί. Ἐμειναν ἀρκετὸ χρόνο στὸ Ἅγιο Ὄρος. Κατὰ τὸ ταξίδι τοὺς στὴν Ἑλλάδα κέρδισαν τὴν ἐμπιστοσύνη πολλῶν ἐπισκόπων.

Πλεονεκτήματα ἀπὸ τὴ θέση τῶν Ἀγγλῶν στὰ νησιά Ζάκυνθο καὶ Κεφαλονιά

Κατέχοντας τὰ νησιά Ζάκυνθο καὶ Κεφαλονιά οἱ Ἀγγλοὶ σκέφτονται νὰ ἐγκαθιδρύσουν ἐκεῖ τὸ κέντρο τῶν σχέσεων τοὺς με τοὺς Ἑλλήνες. Ἡ θέση τοὺς εἶναι πλεονεκτικὴ καὶ τὴν ἐκμεταλλεύονται μὲ κάθε τρόπο.

Τὸ πολιτικὸ σχέδιο τῶν Ἀγγλῶν

Το πολιτικὸ σχέδιο τῶν Ἀγγλῶν ἀπέναντι στοὺς Τούρκους, φαίνεται νὰ εἶναι γνωστό: Ὅταν ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις θὰ μπορέσει ν' ἀποδεδεμευτεῖ ἀπὸ τὴ γαλλικὴ ἐξάρτηση, οἱ Ἀγγλοὶ εἶναι ἀποφασισμένοι νὰ τὴν υποστηρίξουν. Ἀμέσως μόλις διακοποῦν οἱ δεσμοί, οἱ Ἀγγλοὶ ἔχουν πρόθεση νὰ κατακτήσουν ὅλα τὰ νησιά, τὸ Μοριά, καὶ γενικὰ τίς ναυτικὲς περιοχές.

Οἱ Ἑλλήνες δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἀφοσιωμένοι στοὺς Ἀγγλοὺς

Οἱ Ἑλλήνες βλέπουν καχύποπτα ὅλα αὐτά. Καὶ ἀκριβῶς γι' αὐτὸ τὸ λόγο, ἡ πρόσδεσή τοὺς στὴν Ἀγγλία ἀποβλέπει μόνον στὰ προσωρινὰ πλεονεκτήματα πού αὐτὴ τοὺς παρέχει. Ἡ Ἀγγλία τοὺς ἀντιμετωπίζει πλουσιοπάροχα. Ὁ ἀντιπρόσωπός της στὴν Κων/πολη τοὺς παρέχει ἀνοιχτὴ προστασία. Ὑ-

πάρχουν δυό σίγουροι τρόποι για νά κερδίσει ἡ Ἀγγλία τῆς ὑπηρεσίες τους, ποτέ ὅμως τὴν ἐμπιστοσύνη καὶ τὴν ἀφοσίωσή τους.

Ἀνέκδοτο πού δείχνει τὴ σημασία πού δίνουν οἱ Ἕλληνες στὰ φαινόμενα

Πρὶν ἀπὸ τὸν τελευταῖο πόλεμο ἀνάμεσα στὴν Αὐστρία καὶ τὴ Γαλλία, ἓνας Ἀγγλος ταξιδιώτης ἔμεινε γι' ἄρκετό διάστημα στὴ Βιέννη. Ἐκεῖ γνωρίστηκε μέ τούς μορφωμένους Ἕλληνες, πού ζοῦν σ' αὐτὴ τὴ χώρα. Μελέτησε τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ συγκέντρωσε πολλές πληροφορίες γιὰ τὴν κατάσταση τῆς Ἑλλάδας. Ἐκεῖνο πού τὸν ἐνδιέφερε περισσότερο ἦταν ἡ σύνταξη ἐνὸς καταλόγου στὸν ὁποῖο θὰ περιλαμβάνονταν τὰ ὀνόματα καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τῶν πιὸ διακεκριμένων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἐπιρροή στίς διάφορες περιοχές τῆς Ἑλλάδας. Μέ τὸν ἕμμεσο αὐτό τρόπο βγῆκε τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ κυβέρνησή του μποροῦσε νά ἔχει τὴν ἀνάγκη τῶν ὑπηρεσιῶν τους. Καὶ αὐτό κολάκεψε τὴ φιλοτιμία, τόσο ἐκείνων πού ζοῦσαν στὴ Βιέννη, ὅσο καὶ τῶν ἄλλων στὴν Ἑλλάδα.

XIII. ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙ Ἡ ΡΩΣΙΑ ΓΙΑ ΝΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΕΙ ΤΗΝ ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ

Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἀφοσιωμένοι στὴ Ρωσία

Ἡ Ρωσία ἔχει ἀποδείξεις τῆς ἀφοσίωσης τῶν Ἑλλήνων καὶ οἱ Ἕλληνες τῆς εἶναι πραγματικὰ ἀφοσιωμένοι. Δέν ὑπάρχει λόγος ν' ἀποδείξουμε αὐτὴ τὴν ἀλήθεια γιατί ἡ παράθεση τῶν γεγονότων - πού εἶναι πολὺ γνωστὰ - τὴν ἐπιβεβαιώνουν.

Γεγονότα πάνω στα ὁποῖα οἱ Ἕλληνες στηρίζουν τίς ἐλπίδες τους

Ἡ προστασία πού παρέχει ἡ Ρωσία στοὺς Σέρβους. Ἡ κατοχὴ τῆς Μολδαβίας καὶ τῆς Βλαχίας. Ἡ ἀνάδειξη τοῦ Ἰγνάτιου σέ μητροπολίτη, στὴν ἔδρα τῆς Βλαχίας. Τὰ δημόσια σχολεῖα καὶ ἡ Ἀκαδημία πού αὐτός ὁ ἱερωμένος ἱδρυσε στὴ μητρόπολή του, καθὼς καὶ τὰ διατάγματα ὑψηλῆς εὐμένειας μέ τὴν ὁποία τὸν ἐνεθάρρυνε ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης σας. Ἡ ὀνομασία τοῦ στρατηγοῦ Κομνηνοῦ στὴ θέση τοῦ ἀντιπροέδρου τοῦ Βουκουρεστίου. Ὅλα αὐτὰ πείθουν τοὺς Ἕλληνες ὅτι ἡ Ρωσία εἶναι πάντοτε ἡ ἴδια ἀπέναντί τους καὶ ὅτι δέ θὰ ἐγκαταλείψει ποτέ τὴν πανίσχυρη αὐτὴ προστασία της.

Οἱ μοναχοὶ καὶ οἱ μορφωμένοι θέλουν νά μάθουν ἂν ἡ Ρωσία ἐνδιαφέρεται γιὰ τοὺς προστατευομένους της

Ὁ κ. Γοβδελάς (Gondelas), διακεκριμένος Ἕλληνας σοφός, βρίσκεται τώρα

στή Μόσχα. Ζητᾷ τήν προστασία καί τή βοήθεια τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ αὐτοκράτορα, γιά νά δημοσιεύσει τά ἔργα του, πού ἀναφέρονται στά μαθηματικά. Δέν πρέπει νά κρίνετε αὐτόν τόν ἀνθρωπο σάν τυχοδιώκτη. Θά πρέπει, ἴσως πιό σωστά, νά τόν θεωρήσετε σάν ἀπεσταλμένο τῶν μοναχῶν καί τῶν μορφωμένων, οἱ ὅποιοι θέλουν νά γνωρίσουν ἄν ἡ αὐλή τῆς Ρωσίας εἶναι ἀκόμα σέ θέση νά δώσει στήν Ἐκκλησία καί στίς ἐπιστῆμες, τήν ἴδια προστασία πού ἔδινε στά χρόνια τῶν μητροπολιτῶν Εὐγενίου Βούλγαρη καί Νικηφόρου Θεοτόκη.

Ἑρωτήματα τῶν Ἑλλήνων σχετικά μέ τήν εἰρήνη Ρωσίας - Τουρκίας

Ἡ εἰρήνη μέ τήν Τουρκία καί ἡ τύχη τῶν Σέρβων θά ἀποτελέσει ἀπάντηση σ' ἓνα ἐρώτημα πού βάζουν μεταξύ τους οἱ Ἕλληνες: «θέλει νά μᾶς προστατέψει ἡ Ρωσία, ἢ θά μᾶς ἐγκαταλείψει στούς Τούρκους;».

Ἄν ἡ Ρωσία ἐπεκτείνει τά σύνορά της. Ἀποτελέσματα

Ὅποια κι ἄν εἶναι τά σύνορα πού ἡ Ρωσία θά κρίνει ὅτι πρέπει νά ἐξασφαλίσει ἀπέναντι στήν Ὀθωμανική Αὐτοκρατορία, φαίνεται πως οἱ χώρες οἱ ὁποῖες θά περιληφθοῦν στά ρωσικά ἐδάφη, θά γίνουν «Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας» γιά τούς Ἕλληνες. Καί τότε ἐξαρτᾶται ἀπό τή σωφροσύνη τῶν ὑπαλλήλων πού θα σταλθοῦν νά διοικήσουν αὐτές τίς περιοχές (ἢ πού θα διαμεῖνουν ἐκεῖ), νά κερδίσουν ὁλοκληρωτικά τό πνεῦμα τῶν Ἑλλήνων καί νά τούς δόσουν τήν κατεύθυνση, ἡ ὁποία θά εἶναι σύμφωνη μέ τό σύστημα πού ἡ Ρωσία θα θελήσει νά υἱοθετήσει ἀπέναντί τους.

Τί πρέπει νά γίνει ἄν ἡ Ρωσία δέν ἀποκτήσει τουρκικά ἐδάφη

Ἄν ἡ Ρωσία δέν ἔχει πρόθεση νά κάνει καινούργιες κατακτήσεις στά τουρκικά ἐδάφη, καί παρά τήν ὄχι καί τόσο καλή τύχη τῶν Σέρβων, πράγμα πού περίμεναν οἱ Ἕλληνες, εἶναι πολύ σημαντικό νά κατανοήσουμε, ὅτι γιά ὅλους αὐτούς τούς λαούς διαφαίνεται ἓνα καλύτερο μέλλον καί ὅτι δέ θά ἀφεθοῦν σέ κατάσταση ἀπελπισίας.

Ἡ Βεσσαραβία καί ἡ Κριμαία μποροῦν νά προσφέρουν ἄσυλο στούς Ἕλληνες

Ἡ Βεσσαραβία καί ἡ Κριμαία εἶναι οἱ χώρες πού μποροῦν νά πραγματοποιήσουν ἓνα καλύτερο μέλλον, μέ πραγματικά ἐντυπωσιακοὺς τρόπους. Ἐνα ἱστορικό γεγονός θά ἐξηγήσει καλύτερα, ἀπό ὁποιαδήποτε μακρυγορία, τίς παραπάνω σκέψεις.

Τό γεγονός - ἀπόδειξη

Ἡ Τεργέστη ἦταν μιὰ ἐξαθλιωμένη περιοχή. Πρὶν ἀπό λίγα χρόνια ἔγινε

άνθουσα πολιτεία, τόσο από άποψη πληθυσμοῦ, ὅσο καί από άποψη βιομηχανίας καί πλούτου. Καί σ' αὐτό βοήθησαν ἀποφασιστικά οἱ Ἕλληνες. Ἡ αὐτοκράτειρα Μαρία Θηρεσία ἐπιθυμοῦσε αὐτήν τήν ἐξέλιξη, ἀλλά ἡ ἐπιτυχία τοῦ σχεδίου της ὀφείλεται στό πνεῦμα καί στήν ἐμπιστοσύνη ενός Ἕλληνα ἱερωμένου, τοῦ ἡγούμενου Ὁμήρου Σμυρναίου. Ὁ ἱερωμένος αὐτός εἶχε σπουδάσει στήν Ἰταλία καί στή Γαλλία. Ἡ Μαρία Ἀντουανέττα τόν συνάντησε στά ἀνάκτορα Τυλερί. Τοῦ μίλησε. Ἀναγνώρισε σ' αὐτόν ἕνα μεγάλο ταλέντο καί τόν ἔστειλε στή μητέρα της Μαρία Θηρεσία.

Ὁ ἱερωμένος ἐξήγησε στήν αὐτοκράτειρα τή δυνατότητα νά δημιουργηθεῖ στήν Τεργέστη, τό πιό σημαντικό ἐμπορικό λιμάνι τῆς Μεσογείου. Τό σχέδιό του υἱοθετήθηκε καί ἡ ἐκτέλεσή του ἄρχισε μέ τήν ἴδρυση μιᾶς ἐλληνικῆς ἐκκλησίας. Ὁ ἡγούμενος Ὁμηρος Σμυρναῖος κάλεσε μέ ἀλληλογραφία τοὺς συμπατριῶτες του Ἕλληνες νά ἐγκατασταθοῦν στήν Τεργέστη. Καί ἀπό τότε μέ τήν εἰσροή Ἑλλήνων καί τή γρήγορη πρόοδο, ὁλοκληρώθηκε ἡ συγκρότηση τῆς πόλης.

Ἡ Κριμαία αὐτή τή στιγμή γιά τοὺς Ἕλληνες συγκεντρώνει μεγάλα προτερήματα

Τούτη τή στιγμή ἡ Κριμαία γιά τοὺς Ἕλληνες ἐμπόρους, συγκεντρώνει μεγάλα προτερήματα. Καταπιέζονται στήν Τεργέστη, στή Βενετία, στήν Ἀγκόνα, στή Γένοβα καί στήν Ὀλλανδία, ἐνῶ συναντάνε μεγάλες δυσκολίες στή Βιέννη ἀπό τότε πού ἡ Τεργέστη δέν ἀποτελεῖ τμήμα τῆς Αὐστρίας, τήν ἐποχή μάλιστα πού ἄνοιξαν οἱ δρόμοι τῆς Ἰλλυρίας.

Τό ἐμπόριο καί τά μέσα πού θά τήν κάνουν ευημερούσα

Τό ἐμπόριο τῆς Κριμαίας μπορεῖ νά γίνει πολύ σημαντικό. Τό Ταγκανρόκ, ἡ Κάφφα, ἡ Ὁδησσός, γιά νά ἐμψυχωθοῦν χρειάζονται ἀνθρώπους, χρήματα, βιομηχανία καί δραστηριότητα. Οἱ Ἕλληνες περιμένουν. Γιά νά τοὺς κάνουν νά ἔρθουν στήν Κριμαία αὐθόρμητα καί ἀθόρυβα, χρειάζεται ἕνας ἱερωμένος πού θα μιμηθεῖ τόν Ὁμηρο Σμυρναῖο. Ἡ Ρωσία τόν ἔχει: εἶναι ὁ μητροπολίτης Ἰγνατίος.

Προσφέροντας τύχη καί νόμιμες ἐλπίδες στοὺς Ἕλληνες

Μά δέν ἀρκεῖ αὐτό. Πρέπει νά ἐμπνεύσετε ἐνθουσιασμό στοὺς Ἕλληνες. Πρέπει νά μιλήσετε στή φαντασία τους, χωρίς νά λησμονεῖτε ὅτι τό νήμα πού μέσα στήν ψυχή τους ρυθμίζει κάθε τους κίνηση, εἶναι τό φιλότιμο. Κάποια ἐπιβράβευση - κατά διαστήματα - ἐκείνων πού ἀσχολοῦνται μέ τά γράμματα καί τίς ἐπιστῆμες γιά νά ἐγκατασταθοῦν στήν Κριμαία. Ἐνα ἐλληνικό τυπογραφεῖο, μισθοδότηση μερικῶν ἀνθρώπων τῶν γραμμάτων, δημιουργία δημόσιου σχολείου καί μιᾶς ἐφημερίδας καί τίποτα ἄλλο.

Ἀποτελέσματα

Ἄφοῦ οἱ πιά σημαντικοί ἀπό τοὺς λόγιους "Ἕλληνες θὰ εἶναι ἀφοσιωμένοι στὴ Ρωσία, εἶναι φυσικό νά τοὺς ἀκολουθήσει ὅλη ἡ τάξη τῶν ἀνθρώπων τῶν γραμμάτων. Τὴν ἴδια θέση θὰ πάρει καὶ ὁ κληρὸς. Τουλάχιστον θὰ ἔχετε ἓναν πολὺ εὐκόλο τρόπο νά σύρετε ὅλους αὐτοὺς στὰ συμφέροντα τῆς Ρωσίας ὅταν τό κρίνετε σκόπιμο. Γιατί ἀπὸ τὴ φιλολογικὴ ἀλληλογραφία, περνάει κανεὶς εὐκόλα στὴν πολιτικὴ ἀλληλογραφία. Περισσότερες λεπτομέρειες πάνω σ' αὐτό τό θέμα θὰ μέ ἔβγαζαν ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια πού ἔχω βάλει.

Ὁ κόμης ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Ο ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΙΓΝΑΤΙΟ

[Τό κείμενο αυτό παρουσίασε σέ δική της μετάφραση, στήν ἐφημ. «Κερκυραϊκά Νέα» (17 Μαΐου 1965) ἡ φιλόλογος καί ἱστορικός Ὑγάθη Νικοκάβουρα. Δέν σημείωνε καμιά ἐνδειξη γιά τήν προέλευσή του, παρά μόνο «παρουσίαση καί μετάφραση Ὑγάθης Νικοκάβουρα». Λαβαίνοντας ὑπόψη ὅτι στήν κατακλειῖδα τῆς ἐπιστολῆς του ὁ Καποδίστριας σημειώνει ὅτι ἔγραψε «διὰ χειρός τοῦ φίλου Μουστοξύδη», πιθανολογοῦμε ὅτι τό πρωτότυπο κείμενο τῆς βρισκόταν στό Ἀρχεῖο Μουστοξύδη, πού εἶναι κατατεθειμένο στήν Ι. Μητρόπολη Κερκύρας. Ἀπό τόν κατάλογο τῶν ἐγγράφων τοῦ Ἀρχείου προκύπτει ὅτι ὑπῆρχαν σ' αὐτό τρεῖς ἐπιστολές τοῦ Καποδίστρια. Ὑ ἔρευνα ὁμως στό σχετικό φάκελλο, δέν ὑπῆρξε θετική, ὅπως ἄλλωστε καί σέ ἄλλους φακέλλους, τῶν ὁποίων τό περιεχόμενο δέν ἀνταποκρίνεται στόν κατάλογο τόν ὁποῖο εἶχαν συντάξει οἱ Μάρκος Θεοτόκης, Νικ. Βούλγαρης καί Ι. Α. Ρωμανός, Ὑπιτροπή πού εἶχε συστήσει ὁ Μητροπολίτης Κερκύρας Εὐστάθιος Βουλισμᾶς, ὡς Πρόεδρος τοῦ Πετριδεῖου Κληροδοτήματος, πού ἀγόρασε τελικά τό Ἀρχεῖο Μουστοξύδη ἀπό τή χήρα τοῦ Κερκυραίου ἱστορικοῦ.¹

Γενεῦη 12/24 Ὑπριλίου 1823.

Ὑπό τόν περασμένο χρόνο ἡ ἰδέα μιᾶς ἐργασίας περί τῆς σημερινῆς θέσεως τῆς Ὑλλάδος εἶναι ἀντικείμενο τῶν πλέον εὐχαρίστων ἐνασχολήσεών μου καί τῶν εὐχῶν μου.

Πῆρα μάλιστα τό θάρρος, Σεβασμιώτατε, νά σας γράψω μόλις ἔφθασα στή Γενεῦη. Ὑλλά μέ τήν ἀπάντηση, πού ἡ Σεβασμιότης Σας θέλησε νά μέ τιμήση, πείσθηκα, πῶς ἤμουν κακά κατατοπισμένος γιά τή φύση καί τό σκοπό αὐτῆς τῆς ἐργασίας.

Περιμένοντας μιᾶ εὐκαιρία εὐνοϊκή, γιά νά σας γράψω ξανά, ἐξακολούθησα νά διαβάζω μέ τήν ὁδηγία τῆ σοφῆ τοῦ φίλου μας Μουστοξύδη τά ἀρχαῖα καί σύγχρονα ἔργα, πού ἀναφέρονται στήν Ὑλλάδα.

Κατά τή διάρκεια αὐτῶν τῶν ἀπασχολήσεων ἔφθασε στή Γενεῦη ὁ κ. Ρίζος καί μοῦ ἀνακοίνωσε τό ἔργο, πού ἔχει τελειώσῃ μέ τόν εὐγενικό σκοπό νά κἀνῃ γνωστά τά αἷτια, πού ὠδήγησαν στήν παροῦσα κατάσταση τῶν πραγμάτων τῆ χώρας μας.

Τό ἔργο τοῦ κ. Ρίζου ἐπέστησε, κατά κάποιον τρόπο τήν προσοχή μου σ' αὐτό, πού εἶχα τήν πρόθεση νά κἀνω καί γιά τό ὁποῖο συνέλεγα τό ἀναγκαῖο ὕλικό. Ὑ κ. Ρίζος, στόν ὁποῖο ἀνακοίνωσα τίς παρατηρήσεις μου γιά τό σύγγραμμά του καί γιά τό σχέδιο πού θά προτιμοῦσα, συμφώνησε μαζί μου πῶς θᾶταν καλά νά συγχωνευθῇ τό ἔργο του μέ κείνο, πού ἐγώ ἐτοιμάζω. Εἶμαι

1. Βλ. Ὑγάθης Νικοκάβουρα: Τά «Κερκυραϊκά» - Delle cose corciresi τοῦ Ὑνδρέα Μουστοξύδη (Ὑ πολὺπλαγκτη ἱστορία ἐνός συγγράμματος) Δελτίο ὙΑναγνωστικῆς Ὑταιρείας Κερκύρας. Τόμ. 12ος σ.σ. 109 - 132.

πρόθυμος ν' ἀναλάβω τὴν ἐργασία ἀλλὰ ὑπὸ τὸν ὄρο, ὅτι ἡ Σεβασμιότης Σας ἐπιδοκιμάζει τὸ σχέδιο καὶ συναινεῖ νὰ συντελεσθῇ στὴν ἐκτέλεσίν του.

Ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀποψη θέλω νὰ ἐκθέσω ἐδῶ τὸ σχέδιο μὲ λίγα λόγια.

1) Ἡ κυρία ιδέα τοῦ ἔργου.

2) Τὸ σχέδιο, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο μπορεῖ ν' ἀναπτυχθῇ ἡ ιδέα αὐτὴ ἔγκυρα καὶ ὠφέλιμα.

3) Τὰ μέσα, πού μοῦ λείπουν, γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ φτάσουμε στὸν σκοπὸ, πού ἐπιδιώκουμε,

α) Κυρία ιδέα τοῦ ἔργου.

Πρόκειται νὰ δειχθῇ, ὅτι ἡ σημερινὴ θέση τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἀναγκαία συνέπεια ὅλων τῶν καταστάσεων, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἡ Ἑλλάς διῆλθε ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ Κράτους μέχρι σήμερα.

Πρόκειται κατὰ δεύτερο λόγο νὰ γίνῃ καταληπτὴ ἀπὸ τίς εὐρωπαϊκὰς κυβερνήσεις ἀφ' ἐνὸς καὶ τοὺς συμπατριῶτες μας ἀφ' ἑτέρου αὐτὴ ἡ ἀλήθεια ὑπὸ ὅλες τῆς τίς ἐπόψεις.

β) Διάγραμμα τοῦ ἔργου.

Γιὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ σκοπός, τὸ ἔργο θὰ χωρισθῇ σὲ τρία βιβλία.

Τὸ πρῶτο θὰ δείξει τὴν κατάστασιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, διαρκούσης τῆς ἐποχῆς τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ὀθωμανικῆς δυνάμεως στὴν Εὐρώπῃ καὶ στὴν Ἀσίαν, δηλ. ἀπὸ τὸ 1300 ὡς τὸ 1574. Τὸ δεύτερο θὰ δείχνῃ ἐπίσης τὴν κατάστασιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς πτώσεως τοῦ ὀθωμανικοῦ ἔθνους δηλ. ἀπὸ τὸ 1574 ὡς τὸ 1823. Τὸ τρίτο θὰ περιλάβῃ τίς γενικὰς σκέψεις ἐπὶ τῶν δύο προηγουμένων βιβλίων καὶ θὰ παρουσιάσῃ μιὰ σύντομην θεώρησιν τῶν περιστάσεων καὶ τῶν γεγονότων, πού προκάλεσαν τὴ σημερινὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος.

γ) Μέσα ἐλλείποντα.

Δὲν μοῦ διαφεύγουν οἱ μεγάλες δυσκολίες, πού προβάλλουν, γιὰ νὰ γίνῃ πλήρες ἓνα τέτοιο ἔργο.

Ἡ ἱστορία τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους καὶ ιδίως τῶν τελευταίων ἐτῶν εἶναι σκοτεινὴ καὶ τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους ἀκόμη πιὸ σκοτεινότερη. Ὅμως, δειχνοντας καλὴ θέλησιν καὶ ὑπομονή, μπορεῖ κανένας νὰ μαζέψῃ ἀρκετὰ γεγονότα, καὶ νὰ δώσῃ ξάστερες καὶ ἀκριβεῖς πληροφορίες γιὰ τὴ σημερινὴν κατάστασιν τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους, ὅπως καὶ γιὰ τὴ φύσιν τῆς σημερινῆς καταστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Θᾶναι, ἐλπίζω, εὐκόλο νὰ δειχθῇ.

1) Ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἔπαυσαν ποτὲ ν' ἀποτελοῦν ἕθνος στὴν κυρία τῆς λέξεως σημασίαν.

2) Ὅτι μὲ τὸν τίτλον αὐτὸν μπόρεσαν νὰ μετὰσχουν τῶν εὐεργετημάτων τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

3) Ὅτι αὐτὰ τὰ εὐεργετήματα τοὺς ἔκαναν νὰ ὑπερβοῦν τὰ ὄρια τῆς

μειονότητος των. Καί ἔτσι θάταν πιό εὐκολο νά τό καταστρέψῃ κανένας τό ἐλληνικό ἔθνος παρά νά τό ὑποτάξῃ στό ζυγό τό μουσουλμανικό.

“Ὅσο γιά τό Τουρκικό Κράτος, εἶναι εὐκολο νά ἀποδειχθῇ:

1) “Ὅτι δέν εἶναι πλέον αὐτό πού ἦταν.

2) “Ὅτι τοῦ εἶναι ἀδύνατο νά ἐπιστρέψῃ στήν πηγὴ τῆς ἰσχύος του καί νά κρατηθῇ ἐπωφελῶς ἀνάμεσα στίς εὐρωπαϊκές δυνάμεις.

Διατρέχοντας ἀπ’ αὐτὴ τὴν πλευρά τό σύγγραμμα τοῦ κ. Ρίζου, σημείωσα στό περιθώριο τίς πληροφορίες, πού αὐτός παραλείπει.

Θά προσθέσω τὰ ζητήματα, πού θάπρεπε νά λυθοῦν καί στά ὅποια τὰ βιβλία καί οἱ παραδόσεις, πού ἔχω στή διάθεσή μου, δέν ἀπαντοῦν μέ ικανοποιητικό τρόπο.

Πρῶτο ζήτημα

Παρακμὴ τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους

Λέγουν ὅτι ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις εἶναι σέ παρακμὴ, γιὰ τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη, πού τὴν περιστοιχίζουν ἔκαμαν προόδους, ἐνῶ οἱ Μουσουλμᾶνοι ἔμειναν στάσιμοι.

Κατὰ τὴ γνώμη μου ἡ αἰτία αὐτὴ εἶναι μία ἀλλὰ δέν εἶναι ἡ μόνη. Θά πρέπει νά ὑπάρχῃ μέσα βαθειὰ καί μιὰ ἄλλη βασικὴ καί βαθύτερη αἰτία τῆς παρακμῆς. Αὐτὴ τὴν αἰτία θάταν ἐνδιαφέρον νά καθορίσῃ κανένας πλήρως...

(Ἐδῶ δυστυχῶς λείπει ἓνα ὑπολογισμὸ μέρος τῆς ἐπιστολῆς).

... Πρὶν σᾶς παρακαλέσω Σεβασμιώτατε, νά μοῦ ἐκθέσετε γραπτῶς τίς ιδέες σας σ’ αὐτὰ τὰ σημεῖα, θά σᾶς ἐρωτήσω: νομίζετε, πῶς ἓνα τέτοιο ἔργο θά μπορούσε νάναί χρήσιμο κάπως γιὰ τό δίκαιό μας; Θά ἤθελα πολὺ νά τό πιστέψω.

Τό κακό, πού ἡ ξένη πολιτικὴ μᾶς ἔκαμε ἐκουσίως της, καί τό καλὸ πού μᾶς κάνει ἀκουσίως της, δέν εἶναι παρά τό ἀποτέλεσμα τό καθαρὸ καί ἀπλό τῆς βαθειᾶς ἀμάθειας, στήν ὁποία βρίσκεται γιὰ τὴν ἀληθινὴ κατὰστασι τῆς Ἑλλάδος καί τῆς Τουρκίας.

Θά προσθέσω ἀκόμα. Οἱ κίνδυνοι, πού μᾶς περικύκλωσαν καί αὐτοί, πού μᾶς ἀπειλοῦν ἀκόμα, καί τώρα πιό πολὺ παρά ποτέ, δέν εἶναι ἐπιφοβοί, παρά ἐφ’ ὅσον οἱ Ἕλληνες ἀγνοοῦν αὐτοὶ ἴδιοι τὴν εὐθύνην, πού τοὺς βαρύνει ἀπὸ τὴ στιγμή, πού βρέθηκαν μέ τὰ ὅπλα στό χέρι. Ὑπὸ τίς δύο αὐτές ἐπόψεις ἡ δημιουργίσι τοῦ ἔργου τοῦ κ. Ρίζου, ἔτσι τροποποιούμενο, θά ὠφελοῦσε ἴσως.

Ἡ πολιτικὴ, φωτισμένη, δέν θά μπορούσε νά μᾶς βλάψῃ ὅσο θά ἔβλαπτε, δημιουργώντας συνεχῶς, ὅπως στό παρελθόν, τοὺς συνδυασμούς της ἀπάνω σέ ψευδῇ δεδομένα.

Οἱ Ἕλληνες, μαθαίνοντας νά σέβωνται τὸν ἑαυτὸ τους, ἴσως θά κατάρθωναν νά γίνουν σεβαστοὶ ἀπὸ τοὺς ξένους.

Τό ἔργο θά γραφόταν γαλλικά. Ἀλλὰ θά κυκλοφοροῦσε συγχρόνως καί ἐλληνικά καί ἡ μετάφρασι θά ἐπεῖχε τὴ θέσι τοῦ πρωτοτύπου.

‘Ο κ. Ρίζος θά τό δημοσιεύσῃ μέ τ’ ὄνομά του. Εἶναι ὁ βασικός ὁρος τῆς συνεργασίας, στήν ὁποία θά ἔσπεργα μέ πολλή χαρά.

Ἐάν ἡ Σεβασμιότης Σας ἐπιδοκιμάζῃ τό σχέδιό μας, ἄς ἔχει τήν καλωσύνη νά μοῦ στείλῃ τό γρηγορώτερο τίς σημειώσεις, πού λαβαίνω τό θάρρος νά Τῆς ζητήσω. Μποροῦν νά γραφθοῦν σέ γενικές γραμμές καί κατ’ ἄρθρο χωριστά χωρίς ἀνάγκη νά συνταχθοῦν, γαλλικά ἢ ἑλληνικά.

Μποροῦν νά μοῦ σταλοῦν ὅλες μαζί μέ καμμιά εὐκαιρία, πού θά ἐπιθυμοῦσα, ἢ μέ τό ταχυδρομεῖο μέ τό νά μοῦ στέλνωνται κάθε ἐβδομάδα μερικά ἄρθρα.

Τελειώνω ἐδῶ τούτῃ τή μακροσκελῆ ἐπιστολή.

Γιά νά μπορέσετε νά τή διαβάσετε πιό ἄνετα, τήν ἔγραψα διά χειρός τοῦ φίλου Μουστοξύδη.

Υ.Γ. Ποιά ἐποχή οἱ Ἕλληνες ἀπέκτησαν τή θέση τῶν πρώτων Διερμηνέων τῆς Πύλης; Εἶχαν ἀνεβῆ σ’ αὐτό τό ἀξίωμα λόγω τῆς μορφώσεώς των ἢ λόγω προνομίων;

Λέγουν, ὅτι ἔπειτα ἀπό τόν Παναγιώτη Νικουσιο καί τόν Ἀλ. Μαυροκορδάτο οἱ Ἕλληνες εἶχαν αὐτό τό προνόμιο. Διαβάζουμε ὁμῶς πώς ὁ Μεγάλος Δραγουμᾶνος τοῦ Μεγάλου Σουλεϊμάν ἦταν Ἕλληνας ἀπό τή Μεθώνη. Ὀνομαζόταν Γιάννος Μπέης. Ὁ κύριός του τόν τιμοῦσε μέ τήν πιό μεγάλη εὐνοια. Τόν ἔστειλε δύο φορές ὡς Πρεσβευτὴ καί ἔγινε ἐκεῖ δεκτός μέ τιμές. Παρευρισκόταν μάλιστα καί στό Διβάνι. (Sansovino Dell’ Ist. Tur 60. Paruta Ist. Veuve).

16/28 Ὁ κ. Ρίζος ἀναχωρεῖ αὔριο. Ἐχῶ ὅλον τόν καιρό νά προσθέσω σέ τούτῃ τήν ἐπιστολή μιὰ δεύτερη...

Χαιρετισμούς στόν Μόστρα καί στόν ἀδελφό σας κλπ.

Ὁ ἀφωσιωμένος σας

Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

(Παρουσίαση καί μετάφραση Ἀγάθης Νικοκάβουρα).

ΔΥΟ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ο. ΦΩΣΚΟΛΟ

[Δημοσιεύουμε δύο επιστολές του Καποδίστρια προς τόν Φώσκολο, χρονολογημένες τόν 'Απρίλιο τοῦ 1815 ἢ μία, τόν 'Ιανουάριο τοῦ 1820 ἢ ἄλλη. Ἡ πρώτη ἀναφέρεται στίς διαπραγματεύσεις γιά τή συνθήκη, πού θά καθόριζε τίς τύχες τῆς 'Επτανήσου (τελικά ὑπεγράφη στό Παρίσι τίς 5 Νοεμβρίου 1815, στό πλαίσιο τῆς γραμμῆς πού εἶχε χαράξει ὁ Καποδίστριας), ἡ δεύτερη στήν τραγική μοῖρα τῆς Πάργας, πού οἱ "Αγγλοι εἶχαν πούλησει στόν 'Αλῆ πασᾶ. Καί ἀπό τά δύο κείμενα ἀναδύεται τό ἐνδιαφέρον τοῦ Καποδίστρια γιά τήν «πατρίδα», ἡ ἀπόλυτη ἐνημερότητά του γιά τά θέματα πού θίγονται, ἡ προθυμία του νά βοηθήσει κάθε ἐνέργεια πού θά ἐξουδετέρωνε τίς δυσμενεῖς συνέπειες τῶν πράξεων τῶν μεγάλων εἰς βάρος τοῦ 'Ελληνισμοῦ. Τό περιεχόμενό τους πλασιώνεται στό «κλῖμα» τῶν κειμένων πού προηγήθηκαν καί ἐπιβεβαιώνουν τή βαθειά πίστη του στό ἑλληνικά πεπρωμένα].

1.

Vienna 22 aprile 4 maggio 1815

“Rispettabile amico

La vostra lettera segnata da Roveredo li 8 aprile, mi è pervenuta. L'altra da Milano mi annunciava egualmente le angustie nelle quali vi siete trovato. Sempre degno del nome di uomo libero, di figlio di libera terra, e di Greco, lo siete a più titoli in questa occasione, e per la risoluzione che avete presa, e pei principj che l' hanno diretta, e per lo scopo al quale tendono. - Ho dato pronta risposta alla prima vostra. Eccovi la presente. Vi sarà trasmessa dal signor barone di Krudener, incaricato d'affari di Sua Maestà l' imperatore delle Russie a Zurigo. Amico mio per cuore, per ispirito e per carattere, ferà presso di voi le mie veci. - vi scriverà -vi procurerà il passaporto. - Andate a Londra; andateci il più presto che potete. - A Londra pensate alla Patria nostra. Nel suo seno soltanto potrete trovare onorato riposo. Ma questa patria per accogliervi deve essere fatta più ospitale, che non lo furono per le circostanze le italiche contrade, che voi avete riempito del vostro nome. E bene le Isole nostre, amico mio, sono state e sono minacciate dell'austriaca dominazione. - Tutto quello che da me si poteva fare per allontanare da esse per sempre una tanta calamità, è stato messo in opera. Spero di uscirne onorevolmente. Ho dimandato per noi la sorte a cui abbiamo diritto: la nostra Repubblica sotto gli auspicj di tutte le Potenze, *e sotto quelli più particolarmente dell'Inghilterra, di cui lo scettro è il tridente di Nettuno.* Nulla si è deciso fin' ora; e quello che posso dirvi si è: che o nessuna risoluzione si prenderà per ora - o quella che può meglio

conciliarsi coi nostri voti. - Se però a Londra si aprirà di nuovo questa discussione, come parmi probabile, parlate, e parlate forte; e fate parlare. La Patria nostra vi sarà riconoscente. Scrivetemi: le vostre lettere potranno passare sicuramente per la missione Russa. Sia con voi la benedizione della Patria nostra. I miei voti vi accompagnano: partono dal cuore.¹

Tutto vostro
CAPODISTRIA"

1. Epistolario di Ugo Foscolo, Firenze 1852, τ. II, σ. 391.

«Βιέννα 22 'Απρίλη 1815

Ούγον Φώσκολον

Σεβαστέ φίλε,

"Ελαβα τό γράμμα σας τῆς 8 'Απριλίου ἀπό τό Roverigo. Τό ἄλλο τοῦ Μιλάνου μοῦ ἔκανε γνωστές τίς στενοχώριες πού βρεθήκατε. Πάντα ἄξιος τοῦ ὀνόματος ἐλεύθερου ἀνθρώπου, γιου ἐλεύθερης γῆς καί "Ελληνος, τό ἀξίζετε μέ περισσότερους τίτλους σ' αὐτή τήν περίσταση, τόσο γιά τό σκοπό της καί τήν ἀπόφαση πού λάβατε, ὅσο καί γιά τίς ἀρχές πού σ' ἔκαναν νά τήν πάρης. Στό πρῶτο σας γράμμα σᾶς ἀπήντησα ἀμέσως. Τό κάνω καί τώρα μέ τοῦτο δῶ. Θά σοῦ τό διαβιβάσῃ ὁ βαρῶνος di-Krudener, ἐπιτετραμμένος τῆς Α.Μ. τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας στή Ζυρίχη...

»Θά σοῦ γράψῃ. Θά σοῦ προμηθεύσῃ τό διαβατήριο. Πηγαίνετε στό Λονδίνο· πηγαίνετε ὅσο μπορεῖτε γρηγορώτερα. Στό Λονδίνο σκεφτόσαστε τήν πατρίδα μας. Μονάχα στήν ἀγκαλιά της θά μπορέστε νά βρῆτε τιμητική ἀνάπαυση. 'Αλλά ἡ πατρίδα αὐτή γιά νά σᾶς δεχθῇ πρέπει νά γίνη πιό φιλόξενη ἀπ' ὅ,τι σοῦ ἦταν λόγῳ τῶν περιστάσεων ἡ 'Ιταλία, πού τήν τιμήσατε μέ τ' ὄνομά σας.

»Τά νησιά μας λοιπόν, φίλε μου, ἀπειλήθηκαν κι ἀπειλοῦνται ἀπό Αὐστριακή κατοχή. "Ο,τι μπορούσα νά κάμω, γιά ν' ἀπομακρύνω ἀπ' αὐτά γιά πάντα ἕνα τέτοιο δυστύχημα, τό ἔκαμα. 'Ελπίζω νά βγῶ τιμημένος. Ζήτησα τήν προστασία ὅλων τῶν Δυνάμεων, καί ἰδιαιτέρως τῆς 'Αγγλίας, πού κατέχει τό σκῆπτρο καί τήν τρίαινα τοῦ Ποσειδῶνος. Τίποτα δέν ἀποφασίστηκε ὡς τώρα. Κεῖνο πού μπορῶ νά σοῦ πῶ εἶναι πώς, ἡ δέν θά ληφθῇ γιά τώρα ἀπόφαση, ἡ θά ληφθῇ ἐκεῖνη, πού περισσότερο συμφωνεῖ μέ τίς ἐπιθυμίες μας. "Αν ὅμως στό Λονδίνο ἀνοίξῃ πάλι ἡ ἴδια συζήτηση, καθὼς μοῦ φαίνεται, μιλήστε, μιλήστε δυνατά, καί κάμετε νά μιλήσουν. 'Η πατρίδα μας θά σᾶς εὐγνωμονῇ. Γράφτε μου. Τά

γράμματά σας μποροῦν νά περάσουν μ' ἀσφάλεια μέσῳ τῆς Ρωσικῆς ἀποστολῆς.
 "Ἄς εἶναι μαζί σας ἡ εὐλογία τῆς πατρίδας μας. Οἱ εὐχές μου σέ συνοδεύουν.
 Βγαίνουν ἀπό τήν καρδιά

"Ὅλος δικός σας

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ»

2.

"Pietroburgo 7/19 gennajo 1820

"Le vostre lettere, carissimo signor Foscolo, mi sono gratissime. Quella del 10 decembre porta ragguagli che m'interessano molto; - la successiva del 12 li sviluppa ancor più; e ve ne ringrazio. Le precauzioni prese per far prosperare le cose di Parga sono ottime. L'opera vostra stampata farà buon effetto; e spero molto. - Mi rincresce il ritardo che deve soffrire la comunicazione dei documenti che possono servire al vostro lavoro intorno alle Isole. Non importa: si stan copiando da me; e col primo corriere non avrete più a dimandare nulla a nessuno, perchè avrete in buon ordine quanto é in poter mio. - Eccovi intanto due parole sulla *posizione diplomatica* di questo affare. L' imperatore scrisse in persona a Castlereagh e a Wellington, dicendo ad essi che m'incaricava di far loro conoscere la situazione deplorabile delle Isole; e come colà il trattato dei 5 novembre era formalmente violato. Accolsero questi due ministri le mie osservazioni, che vollero ancora per iscritto. Lo stesso fu di Bathurst, col quale ebbi pure due lunghi ma non inutili colloquj, poichè esso mi confessò che il trattato di Parigi to impacciava. - *Ainsi donc, gli replicai, ce n'est pas des engagements que vous avez voulu remplir, mais des inconvéniens que vous avez voulu éviter.* - E ne convenne. - Pure tutte queste spiegazioni non erano se non confidenziali, e m'importava moltissimo di attaccare la condotta del Maitland sotto gli auspicj di una delle Potenze contrattanti. Per questo cercai scuse per non dare tosto in iscritto la mia memoria confidenziale, e la spedii da Varsavia, accompagnandola di lettere, in cui ho parlato in nome di Sua Maestà Imperiale. - Ricevo le risposte. Esse mi annunziano che si é spedito *ad hoc* un corriere a Corfù per ottenere schiarimenti dal Maitland; e che nelle vacanze di Natale, il Consiglio si occuperà seriamente delle mie reclamazioni. - La cosa é qui; e non ne so di più. Quanto alle altre Potenze, non credo che nessuna abbia osato parlare degli orrori settinsulari. - Tale e tanta é la pochezza della politica Europea!

"Scrivo oggi di buon inchiostro al signor conte Lieven sulla tragedia di Santa Maura. Furono appiccati pubblicamente due preti. Se anco colpevoli, con qual

diritto profanare l'abito sacerdotale? Ho troppo veleno nel corpo per parlarvene a lungo; e ne sono quasi malato. Sopporto nondimeno con pazienza tutta l'enormità di tanto peso; poichè sarebbe difficile di fare altrimenti, e di sperare meglio.

"I nostri nelle Isole devono a quest'ora essere informati di tutto. Ma quello che potrà ad essi ispirare coraggio serà il risultato dell'opera vostra in favore di Parga. Per questo vi scongiuro di occupervene con incessante ardore. Sarà la pietra fondamentale dell'edifizio. Una volta gettato nel fango il R.T., tutto potrà accomodarsi d'una maniera tollerabile. Senza di questo, faremo poco per le vierette e ordinarie, e bisognerà allora venire ad altri forti espedienti, i quali sono sempre difficili. - Pure sono determinato a prenderli una volta ch'io abbia la convinzione che non v'è nulla a sperare nè dalla buona volontà del Ministero, nè dalla vostra intervento presso gli amici delle cose giuste, che siedono al Parlamento.

"Scrivo in fretta, e senza avere il tempo di rileggere la mia lettera. Vi scriverò a testa riposata, mandandovi i documenti dei quali avete bisogno. Non ho mai potuto avere il trattato di Ali Pachà con Maitland. Ho dato però molte commissioni sin da quando io era sul luogo; ma finora non hanno nulla prodotto. Ritornerò su questo scrivendo laggiù, e vetremo."

Tutto vostro, e sempre vostro
CAPODISTRIA

---

1. Epistolario di Ugo Foscolo, ό.π., ρ. II σσ. 392 - 394.

Πετρούπολη, 7/19 'Ιανουαρίου 1820

«Τά γράμματά σας, φίλε Κύριε Φώσκολε, μοῦ εἶναι, πολύ ἀγαπητά. Ἡ ἐπιστολή μάλιστα τῆς 10 Δεκεμβρίου ἔχει πληροφορίες πού μ' ἐνδιαφέρουν πολύ. Ἡ ἄλλη πάλι τῆς 12 ἰδίου, τίς ἀναπτύσσει ἀκόμα περισσότερο. Σᾶς εὐχαριστῶ. Τά διαβημάτά σας γιά νά πάη μπροστά ἡ ὑπόθεση τῆς Πάργας εἶναι πράγματι ἐξοχα. Τό ἔργο σας τυπωμένο θά κάνη καλήν ἐντύπωση. Ἐχω πολλές ἐλπίδες σ' αὐτό. Λυπᾶμαι μόνο ἐπειδή μέ τά χάλια τῆς συγκοινωνίας θά καθυστερήσουν τά ἔγγραφα πού θά σᾶς χρησιμεύσουν στό ἔργο σας γιά τά νησιά. Δέν πειράζει ὁμως. Τάντιγράφω ἐγώ ὁ ἴδιος. Μέ τό πρῶτο ταχυδρομεῖο θά λάβετε ὅ,τι χρειάζεστε, χωρίς νά εἶναι ἀνάγκη ν' ἀποτανηῖτε σέ κανένα. Θά ἔχετε τακτοποιημένα ὅλα τά ἔγγραφα πού βρίσκονται στά χέρια μου. Ἐν τῷ μεταξύ, θά σᾶς πῶ δυό λόγια γιά τή διπλωματική οὐσία τῆς ὑποθέσεως... (Τοῦ ἐξιστορεῖ μ' ἐμπιστοσύνη τίς συνομιλίες του μέ τοὺς ὑπουργούς καί τίς ἐνέργειές του). Ἐτσι ἔχουν τά πράγματα. Τίποτα περισσότερο δέν ξέρω. Ὅσο γιά τίς

ἄλλες Δυνάμεις, μοῦ φαίνεται πώς καμμιά δέν τόλμησε νά μιλήσῃ γιά τά αἵσχη πού γίνονται στήν Ἑπτάνησο. Τέτοια εἶναι ἡ μικροπρέπεια τῆς Εὐρωπαϊκῆς πολιτικῆς!

»Γράφω σήμερα ὅ,τι πρέπει στόν κόντε Lieven γιά τήν τραγωδία τῆς Λευκάδος. Κρέμασαν δημοσίᾳ δύο παπάδες. Κι ἂν ἀκόμα ἦταν ἔνοχοι, πάλι μέ ποιοῦ δικαίωμα παραβίασαν οἱ ἀρχές τό ἱερατικόν ἔνδυμα;

»Εἶμαι πολύ πικραμένος καί δέν μπορῶ τώρα νά σοῦ μιλήσω πλατύτερα γι' αὐτό τό ζήτημα. Εἶμαι σχεδόν ἄρρωστος...

»Οἱ δικοί μας στά νησιά ἀσφαλῶς θά τά γνωρίζουν τώρα ὅλα. Ἐκεῖνο ὅμως πού θά μπορέσῃ νά τοῦς δώσῃ θάρρος εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν σας γιά τήν Πάργα. Σᾶς ἐξορκίζω νά ἐργασθῆτε γι' αὐτό μέ ἀδιάκοπο ζῆλο. Θᾶναι ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τοῦ οἰκοδομήματος. Ὅταν ριχθῇ μιᾶ φορά στή λάσπη ὁ R. T., ὅλα θά μπορέσουν νά διορθωθοῦν κατά τρόπο ὑποφερτό. Ἀλλιῶς, μέ τό συνηθισμένο δρόμο, πολύ λίγα πράγματα θά ἐπιτύχουμε καί θά παραστῇ ἀνάγκη νά καταφύγουμε σέ βίαια μέτρα, πού εἶναι πάντα δύσκολα. Πάντως, εἶμαι ἀποφασισμένος νά τά λάβω, ὅταν πεισθῶ πώς δέν ὑπάρχει καμμιά ἐλπίδα οὔτε ἀπό τήν καλή θέληση τοῦ ὑπουργείου, οὔτε ἀπό τήν ἐπέμβασή σας στοῦς φίλους τῆς δικαιοσύνης, πού εἶναι στή Βουλῇ.

»Σοῦ γράφω βιαστικά, καί δέν ἔχω καιρό νά ξαναδιαβάσω τό γράμμα μου. Θά σοῦ ξαναγράψω ὅμως μέ τήν ἡσυχία μου, ὅταν θά σοῦ στείλω καί τά ἔγγραφα πού θά χρειαστῆς. Δέν μπόρεσα νά βρῶ τή συνθήκη τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ μέ τό Maitland. Ὡστόσο, ὅταν βρισκόμουν ἐκεῖ, εἶχα δώσει πολλές ὁδηγίες σχετικά. Δέν κατάφερα ὅμως τίποτα ὡς τώρα. Θά τοῦς ξαναγράψω καί νά ἰδοῦμε τί θά γίνῃ.

Ἔλος δικός σου καί πάντα δικός σου¹

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

---

1. Γιά τήν ἐλληνική μετάφραση τῶν δύο ἐπιστολῶν τοῦ Φώσκολου βλ. Σ. Μινώτου, Ἡ Ἑλληνική ψυχὴ τοῦ Φώσκολου, σσ. 221 - 225, στήν ἐκδοσὴ τῶν «Τάφων» τοῦ 1927, ἀπὸ τόν Ἐλευθεροδάκτ. (Μετάφραση Γ. Καλοσγούρου, βιογραφικὸ σημεῖωμα Μαρίνου Σιγούρου). Ἐπίσης Κ. Καιροφύλλα, Καποδίστριας καί Φώσκολος, Ἡμερολόγιο Μεγάλῃς Ἑλλάδας 1929.

Ο ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Pictet de Rochemont¹

Petersbourg, 17 novembre 1816

Monsieur, (2)

Si je n' ai pas répondu plutô à la lettre que vous m' avez (3) fait l' honneur de m' écrire en date du 26 août, c' est qu' elle (4) m' atrouvé à Varsovie. J' ai dû alors renvoyer à mon ré (5) tour dans cette capitale toutes mes affaires particulières (6) et celles qui touchent de plus près le coeur. Me voici à (7) vous en parler comptant sur l' amitié que vous avez bien (8) voulu me témoigner. (9) Fellenberg a fait un essai sur mon neveu. Il n' a (10) pas réussi; je viens d' en être instruit et j' en suis très (11) peiné. Cependant je ne rénonce point à l' espoir (12) d' un meilleur succès, une fois que vous aurez eu la (13) bonté de prendre sous votre direction **cette jeune plante** (14) **qui n' a pas vu le soleil** (15).

La nature a comblé mon neveu de ses trésors. La vie (16) n' a rien fait pour lui, et ses parents ont fait pire., Ils (17) l' ont trop caressé et amolli (18).

Ce n' est que par un trait d' autorité despotique que (19) je l' ai arraché du sein de sa famille et que j' ai voulu (20) le faire instuire hors de l' Italie. Il est fol. 125^v resté à Vienne (21) dans une pension durant une année. Il a appris (22) // un peu le françois et l' allemand. Je l' ai vu à Vienne (23) avant et après la campagne de l' année 1815. Je l' ai (24) trouvé pétri d' amour propre (,) fou de zèle pour (25) le travail et ne rêvant que la carrière publique au (26) service de Russie. Je ne (27) saurois approuver cette tendance. (28) Ses parents croiroient l' avoir perdu pour toujours j' au (29) rois à leurs yeux la part la moins fraternelle à cette p(artie). (30) Cette considération m' a déterminé à déclarer au jeune (31) homme qu' il ne parviendra jamais par mon entremise (32) á son but, que ce je pouvois faire pour lui (33) c' étoit de lui procurer les moyens de devenir un homme (34) capable de

1. 'Ο Καποδίστριας είχε δημιουργήσει στενές σχέσεις με τούς 'Ελβετούς από την πρώτη του αποστολή στην 'Ελβετία τό 1813 - 1814. Μέ τον Pictet de Rochemont συνδέθηκε στενότερα κατά την διάρκεια του Συνεδρίου της Βιέννης, όπου ό τελευταίος εκπροσώπησε τό Καντόνι της Γενεύης. 'Η έπιστολή πού δημοσιεύεται, μαζί μέ τρεις άλλες προς τόν ίδιο αποδέκτη, βρίσκεται σε φωτοτυπία στό 'Αρχείο της 'Αναγνωστικής 'Εταιρείας, καί αναφέρονται στίς σπουδές του άνεψιού του Καποδίστρια 'Ιωάν. Πολυλά, του όποίου ο μετέπειτα Κυβερνήτης της 'Ελλάδας είχε αναλάβει την έπιμέλεια τών σπουδών. Οί φωτοτυπίες τών έπιστολών προέρχονται από τά άρχεία της Γενεύης, χάρι στή φροντίδα τών Αιμιλίου Privat καί του Γεωρ. Λεβέντη.

Τή μεταγραφή της έπιστολής, στην όποιαν ό Καποδίστριας ανακοινώνει την άπόφασή του, καί τούς λόγους πού την προκάλεσαν, νά επιλέξει για τόπο σπουδών του άνεψιού του τή Γενεύη, άποσπώντας τον από την παρακολούθηση του Fellenberg, καί τή διπλωματική της δημοσίευση την όφειλουμε στην εύγενική προθυμία του κ. Νίκου Καραπυδάκη.

bien servir son pays, et d' être utile à sa (35) famille, que si le temps et les évènements lui ouvrent (36) l' occasion d' embrasser la carrière du service étranger, (37) alors sans la faveur de son oncle, ni de personne (38) au monde, il devra sa fortune à ses propres talents. (39) Cette déclaration a jetté le jeune homme dans un abi(me) (40) de tristesse, dont je ne le crois pas encore revenu. (41) Je l' ai adressé à Fellenberg dans l' intention de (42) faire passer subséquemment à Genève. Son âge, ses (43) habitudes, sa nouveauté même, le rend peu fait à (44) se plaire à
 fol. 126^r l' institut de Fellenberg. Ainsi je me // (45) suis pas ni étonné ni découragé du peu de succès de cette (46) première tentative. (47).

J' ai préféré la Suisse et Genève à tout autre pays (48) pour son éducation, parceque voulant le conserver à son (49) pays et à sa famille j' ai jugé convenable de ne point (50) lui donner les impressions, les idées et les habitudes (51) des grandes villes et du grandissime monde, dont (52) la nullité égale le plus souvent la corruption. (53) j' écris donc à Fellenberg, de vous l' envoyer et je le (54) recommande à vos soins paternels. (55).

Il a l' ordre de dépendre absolument et entièrement (56) de vous et de vous obéir en tout et partout., C' est là (57) toute la lettre que je lui écris. J' ai l' air d' être haute (58) ment fâché de sa conduite envers m(onsieu)r Fellenberg, (59) et je lui annonce, que je me reconcilierai avec lui, (60) que sur le témoignage que vous me donnerez de (61) votre satisfaction à son égard. (62).

Je pense qu' il ne faut pas trop ouvertement le contra (63) rier dans les vœux qu' il forme de servir la Russie. (64) En le flattant de votre entremise auprès de moi, (65) pour me décider à les accueillir, vous gagnerez toute (66) sa confiance.
 fol. 126^v Les conditions que vous y mettrez (67) // me semblent directement propres à le porter spontanément (68) à tout ce qui paroît lui répugner le plus. C' est à (69) dire à goûter la bonne société à se donner quelque (70) peines pour lui plaire. (71).

A cet effet il me paroît que votre idée de le confier (72) à une bonne et aimable famille est la meilleure des (73) idées. Quant au taux de la pension je me décide (74) pour celui de 10 Louis, ou du moins je ne puis pas (75) admettre celui de 25, ainsi réglez le, entre ces deux (76) extrêmes. Je desire que rien ne manque à mon (77) neveu. Mais il me semble qu' il n' est nullement (78) nécessaire de lui monter la tête davantage. Il ne (79) faut pas le laisser croire, qu' il est un grand seigneur. (80) Il ne l' est pas, et je desire pour son bonheur qu' il (81) ne le devienne jamais, ni aux dépens de ses frères (82) ni à ceux d' autrui. (83)

Pour ce qui concerne la partie à laquelle je le (84) verrois le plus volontiers s' appliquer, ce seroit la (85) jurisprudence, et le droit public. Je crois qu' à la (86) fin il vaincra toutes les difficultés, que j' élève contre (87) sa vocation au service étranger. Et si c' est en Russie (88) qu' il doit entreprendre ce service assurément
 fol. 127^r que (89) // je ne l' engagerai à se vouer qu' à la partie diplomatique. (90) Si c' est

par contre, comme je le desire le plus à sa fa (91) mille et à sa Patrie qu' il se rendra, ses capacités (92) dans cette branche lui seront également d' une grande (93) utilité. (94)

Au reste j' abandonne à cet égard comme à tout (95) autre, le sort de ce jeune homme, **de ce jeune moi même** (96) à votre bienveillance et à votre amitié. (97) J' ai prié l' ami Fellenberg de régler les comptes de (98) la dépense de mon neveu, pour le temps où il est (99) resté chez lui et de m' en écrire. Je vous prie de même (100) de vous en charger pour quelque jours. Par le pro-(101) chain courrier, je vous enverrai 200 Ducats aurez la bonté de me dire en suite combien (104) d' argent il faudra vous transmettre par an, en (105) tout, et où l' adresser, pour éviter les grandes opéra (106) tions de banquiers.

C' est ici où je m' arrête. C' est un prodige que (107) d' avoir trouvé un instant pour griffonner à la (108) hate cette lettre. je la fais récopier d' une autre (109) main. La mienne devient tous les jours plus illisible. (110)

fol. 127^v // Je ne saurois vous quitter, sans vous dire un mot de (111) vos affaires - et de ma reconnoissance envers vous (112) et vos concitoyens. (113)

Je n' ai pas repondu à la lettre que vous m' avez (114) adressée dans le temps, pour me parler des intérêts (115) de votre canton. Nous ne sommes pas restés les bras (116) croisés. Le Prince Koslowsky a eu l' ordre d' agir for (117) tement. J' espère qu' il s' est acquitté de sa commis (118) sion. Je viens d' apprendre avec plaisir que les rati (119) fications de votre traité sont echangées. Ainsi j' en (120) félicite la Patrie qui vient de me faire l' honneur de (121) m' adopter. L' empereur a daigné témoigner toute (122) sa satisfaction, pour cet acte de bienveillance (123) envers moi. Dans mon particulier j' en ai été (124) et j' en suis très sincèrement et pro (125) fondément reconnoissant. (126)

Je vais arranger tout ce qui peut regarder la (127) libre entrée de votre bibliothèque brittanique en (128) Russie. J' en ai dé jà parlé. Mais vous n' ignorez (129) pas combien il est difficile de bien régler ces (130) affaires de détail - ayez

fol. 128^r donc un peu de pa (131) tience. //

J' ai ecrit et j' écrirait encore à M(onsieu)r le C(om)te de Langeron, (132) d' après vos desirs. Je vous enverrai la copie de (133) nontre correspondance pour votre tranquillité. (134) Adieu mon cher ami, conservez moi votre (135) amitié et croyez aux sentiment. (136)

* Et la voici la copie de la lettre qui s' adresse à mon neveu*.

Le comte Capodistria

S(ain)t Petersbourg (2)

le 5/27 novembre 1816

Σύμβολα πού χρησιμοποιήθηκαν για τήν έκδοση:

* * Τμήμα γραμμένο από το χέρι του Καποδίστρια

( ), (2), Παρεμβάσεις του εκδότη όταν κρίθηκε απαραίτητο για καλλίτερη κατανόηση του κειμένου, για ανάλυση των συντομογραφιών ή για να δηλωθεί η αλλαγή στίχου.

Μαύρα στοιχεία: Υπογραμμίσεις στο πρωτότυπο.

// αλλαγή φύλλου.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Ο ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ

Η ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ - Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ 6ης ΙΟΥΛΙΟΥ
1827 - ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ - ΑΝΑΛΗΨΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ

Ο ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ΕΚΛΕΓΕΤΑΙ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Γ' Ἐθνικὴ Συνέλευσις τῶν Ἑλλήνων μέ ψήφισμα τῆς 2 Ἀπριλίου 1827 ἐξέλεξε Κυβερνήτη τῆς Ἑλλάδας γιά 7 χρόνια τόν Ι. Καποδίστρια. Τίς 6 Ἀπριλίου ὁ Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως Γ. Σισίνης γνωστοποιεῖ στόν Καποδίστρια τήν ἐκλογή του καί τόν παρακαλεῖ νά ἀνταποκριθεῖ στήν φωνή τοῦ Ἔθνους καί ἔλθει στήν Ἑλλάδα ὅσο τό δυνατόν γρηγορότερα γιά ν' ἀναλάβει τά καθήκοντά του. Μέ δύο ἐπιστολές του, τή μία τῆς 14/26 Αὐγούστου καί τήν ἄλλη τῆς 19 Αὐγούστου 1827, πρὸς τόν Πρόεδρο τῆς Συνελεύσεως καί τήν προσωρινή Κυβέρνηση, ὁ Καποδίστριας γνωρίζει ὅτι ἀποδέχεται τήν ἐκλογή καί ὅτι ἄρχισε τίς ἐνέργειές του γιά τήν ἐνημέρωση τῶν Κυβερνήσεων Ἀγγλίας, Γαλλίας καί Ρωσίας καί τήν ἐξασφάλιση οἰκονομικῆς βοηθείας. Ἐν τῷ μεταξύ εἶχε ὑπογραφεῖ στό Λονδίνο, τήν 6 Ἰουλίου 1827, ἀπό ἐκπροσώπους τῶν τριῶν δυνάμεων, συνθήκη, ἡ ὁποία ἀναγνώριζε τήν ὕπαρξη ἐλληνικοῦ κράτους καί καλοῦσε τά δύο ἀντιμαχόμενα μέρη σέ κατάπαυση τοῦ πυρός καί ἔναρξη τῶν διαπραγματεύσεων. Στό Γ' αὐτό μέρος, ἐκτός τῶν κειμένων πού ἀναφέρονται στήν ἐκλογή τοῦ Καποδίστρια, στήν συνθήκη, στά ὑπομνήματα τοῦ Κυβερνήτη καί στήν πρώτη πρόσκληση πού τοῦ ἀπευθύνθηκε τό 1824, δημοσιεύονται ἀκόμη καί τά κείμενα πού σχετίζονται μέ τίς πρῶτες ἐνέργειές του ὡς Κυβερνήτη καί πού φανερώνουν τή στενή συνεργασία του μέ τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ Ἔθνους.

Η ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ

[Οἱ ζυμώσεις γιὰ τὴν πρόσκληση τοῦ Καποδίστρια νὰ ἀναλάβει τὴ διακυβέρνηση τῆς ἐπαναστατημένης Ἑλλάδας, πού ὑπῆρχε ὡς σκέψη σέ πολλοὺς ὀπλαρχηγούς καὶ πολιτικούς ἀπὸ τοὺς πρώτους μῆνες τῶν ἐλληνοτουρκικῶν συγκρούσεων, πῆραν μορφή καὶ ἐκδηλώθηκαν μετὰ τὴν ὀξυση τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τὸ 1824. Εἶχαν προηγηθεῖ οἱ ἐπαφές καὶ συνεννοήσεις γιὰ τὴν προώθηση τοῦ κόμητα Διον. Ρώμα στὴν πολιτικὴ ἡγεσίᾳ τῆς Ἐπαναστάσεως, συνεννοήσεις καὶ ἐπαφές πού εἶχαν διαμεσολαβητῇ τὸν Ἀγγλο Ἀρμοστή Ἀδαμ στά Ἐπτάνησα, πού τότε μόλις εἶχε διαδεχθεῖ τὸν Μαΐτλανδ. Ἡ τότε ὁμως ἀγγλικὴ κυβέρνησις δὲν ᾔθελε νὰ προκύψει ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος, χωρὶς τὴν προηγούμενη ἀναγνώριση τοῦ ἀπὸ «νομιμοποιημένους» ἐπροσώπους τῶν ἀγωνιζομένων Ἑλλήνων. Καὶ ἀλλίστα ἀπὸ ἐκείνους πού εἶχαν παίξει ἀποφασιστικὸ ρόλο στὴ νικηφόρα ἀγωνιστικὴ πορεία τῶν ἐπαναστατῶν. Ἐξάλλου καὶ ὅσοι πίστευαν ὅτι ἕνας γόνος εὐρωπαϊκῆς δυναστείας θὰ ἐξέφραζε μὲ περισσύτερο κύρος πρὸς τὰ ἔξω τὴν Ἑλλάδα καὶ θὰ πειθαρχοῦσε τὸ ἐσωτερικὸ μέτωπο, δὲ δέχονταν γιὰ βασιλιά τῆς Ἑλλάδος τὸ Δουκά τῆς Ὁρλεάνης, πού τὴν πρόσκληση τοῦ εὐνοοῦσε ὁ Ἀλεξ. Μαυροκορδαῖος. Ἐτσι ὁρισμένοι ἀπὸ τοὺς πρὸχοντες τῆς Ἑλλάδος, πού ἀναζητοῦσαν διέξοδο ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν διενέξει γιὰ τὴν ἐπιβίωση τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἀπευθύνθηκαν στὸν Ι. Καποδίστρια, πού βρισκόταν τότε στὴ Γενεύη. Τὸ προσκλητήριον γράμμα τὸ ὑπέγραψαν ἐπτά, μὲ πρῶτο τὸν Πετρόμπετη Μαυρομιχάλη καὶ τὸ μετέφερε στὴν Ἑλβετίαν ὁ Δημήτριος Περρούκας, ὁ ὁποῖος ὁμως ἀρρώστησε καὶ τὸ παρέδωσε μὲ ἀρκετὴ καθυστέρηση στὸν ἀποδέκτη του. Ὁ Καποδίστριας καὶ αὐτὸς ἀργήσε νὰ ἀπαντήσει - ἕναν ὁλόκληρον χρόνον. Ἡ ἀπάντησί του ἦταν φυσικὰ ἀρνητικὴ, ἐφόσον ἡ πρόσκληση προερχόταν ἀπὸ ἄτομα, καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ σύνολο τοῦ ἔθνους, ἐκφραζόμενο μὲ ἀπόφαση κεντρικοῦ συλλογικοῦ ὀργάνου.]

1.

Πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κύριον Ἰωάννην Α. Καποδίστριαν.

Ναυπλῖω 1ῃ Ἰανουαρίου 1824

Ἐξοχώτατε!

Ἡ φιλτάτη σου Ἑλλάς ἐναβρύνετο διὰ τὰς ἀρετάς τοῦ γνησιωτάτου τέκνου της, τοῦ ἐνδόξου καὶ περικλεοῦς Καποδίστρια, ὅστις ἀπέδειξεν εἰς τὸν πεφωτισμένον κόσμον τὸ βάθος τῆς Ἑλληνικῆς ἀγχίνοιας, καὶ ἐνέπνευσεν εἰς ὅλας τὰς καρδίας σεβασμὸν πρὸς τοὺς ἀπογόνους τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν, ὅστις ἀγάλλεται βλέπων ἐνσπαρμένα εἰς τοὺς συμπολίτας του τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ἐλπίζει ἀπὸ τὸν πατριωτισμὸν τοῦ βελτίωσιν τῆς τύχης της.

Ἐξοχώτατε Κόμη! ἦτον προωρισμένον βέβαια νὰ γεννηθῇς εἰς τὸν κόσμον διὰ τὴν ἀθανασίαν· ἡ φύσις καὶ ἡ τύχη συνώμοσαν, διὰ νὰ σέ καταστήσουν

εὐεργέτην τῆς πατρίδας σου, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπέδωκας τὴν παλαιάν της εὐκλειαν καὶ τὰ ἱερὰ δίκαια, ὅσα ὁ Θεὸς ἐχάρισεν εἰς τόν ἄνθρωπον. Δέν διήμαρτες τῶν ἐλπίδων καὶ τῆς ἐφέσεως. Οἱ Ἕλληνες ἀπεφάσισαν νὰ ἀποθάνουν ἐντίμως, διὰ ν' ἀποφύγουν τὰς συμφορὰς τῆς πικροτάτης δουλείας, καὶ χεῖμαρροι αἱμάτων, δακρύων, καὶ ἰδρώτων, τοὺς ἀποκατέστησαν ἀξίους τῆς ἀνεξαρτησίας.

Ἄλλὰ δέν εἶναι τόσον δύσκολον ν' ἀποκτήσῃ τις τὴν ἐλευθερίαν του, ὅσον νὰ τὴν φυλάξῃ. Τὰ ἐλαττώματα τῆς ἐξωλεστάτης τυραννίας βασιλεύουν εἰς τὰς παρούσας γενεάς, ἡ δ' ἀμάθεια καὶ πλεονεξία ἐπαπειλοῦν τὴν ἀρτισύστατον ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἔθνους σου. Ἐχομεν ἀξίους πολεμικούς, ἀλλ' ὑστερούμεθα ἐναρέτων ἀνδρῶν καὶ ἀναλόγως ἀξίων μέ τὰς περιστάσεις μας, διότι ἡ ἐπιστήμη τῆς πολιτικῆς εἶναι δυσκολώτατον μάθημα. Ἐγινέ ποτε πρόβλημα εἰς τὴν Γαλλίαν, ἃν οἱ Ἕλληνες εἶναι ἄξιοι νὰ διοικηθοῦν ἐλευθερωθέντες· φιλόσοφος δέ Γάλλος διετείνετο, ὅτι εἶναι ἀδύνατον, καὶ κατὰ δυστυχίαν ἡ πεῖρα κινδυνεύει νὰ τό ἀποδείξῃ. Ἐχομεν ὄπλα, ἔχομεν χρήματα, ἔχομεν ἀρκετοὺς πόρους καὶ τρόπους, διὰ νὰ νικήσωμεν τόν βάρβαρον καὶ ν' ἀσφαλίσωμεν τὰ Ἑλληνικά δίκαια· ἀλλ' ἡ ἀμάθεια καὶ πλεονεξία ἐπέφερε γενικὴν ἀδράνειαν, ἀνυπέρβλητον ἀχρηματίαν. Εἰσέτι δέν ἐφάνη ἄνθρωπος μεγαλοφυΐας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὅλοι αἰσθάνονται τὰ δεινὰ, ὅλοι ταλανίζουν τὴν πατρίδα, οὐδεὶς ὁ ἐπιφέρων τὴν θεραπείαν. Ὁ νόμος δέν ἰσχύει, ἡ διοίκησις νηπιᾷζει, ὁ ἰσχυρότερος θριαμβεῖ, τὰ ἰδιαιτέρα συμφέροντα καταλύουν τὰ γενικά, καὶ ὁ καθεὶς νομίζει τόν ἑαυτὸν του κέντρον τῆς φύσεως. Οἱ λαοὶ ἀπηύδησαν, κεχρηνότες περιμένουν νὰ ἴδουν ἄνθρωπον ἄξιον ν' ἀναλάβῃ τὰς ἡνίας τῆς κυβερνήσεως· καί, ἃν ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος εἶναι ἐνάρετος, ἐσώθῃ ἡ Ἑλλάς. Οἱ καλοὶ πατριῶται ἔχουν ἤδη προσηλωμένην ὅλην τὴν προσοχὴν των εἰς τό ἔκλαμπρον ὑποκείμενον Σου, καὶ ἅπαντες Σέ περιμένουν νὰ συντελέσῃς εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν. Μόνος ἡ Ἐξοχότης σου δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν εὐκαίαν μεταβολήν, νὰ ἐμπνεύσῃς τόν πατριωτισμόν, νὰ ἐνισχύσῃς τόν νόμον, καὶ νὰ στερεώσῃς τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἔθνους σου κτλ.

Ἐξοχώτατε! ἡ πατρίς σου, ἡ φιλότατη σου Ἑλλάς ἀπεφάσισε νὰ θυσιάσῃ ἐνδόξως.

Ἡ ὑπερτάτη δύναμις τὴν ἐβοήθησε καὶ ἀνεδείχθη τροπαιοῦχος, καὶ κατεκλόνισε τόν κολοσσόν τῆς Τουρκικῆς τυραννίας· ἀλλὰ θὰ χαθῇ φυσικῶς τέλος πάντων, ἃν οἱ ἀγαθοὶ πατριῶται, οἱ μόνοι σωτῆρές της, δέν δράμουν εἰς βοήθειάν της. Ἡ ἐξοχότης Σου ἔχεις βέβαια φυσικὴν ροπήν νὰ θυσιάσῃς καὶ τὴν ζωὴν σου διὰ τὴν σωτηρίαν της. Οἱ καλοὶ πατριῶται Σου Σέ ἐπιθυμοῦν. Ἄς ἴδῃ λοιπόν πραγματικῶς ἡ Ἑλλάς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἱερωτάτου τούτου χρέους σου. Σέ περιμένει μ' ἀνοιχτάς τὰς ἀγκάλας. Ὁ εὐγενὴς καὶ ἀγαθὸς πατριώτης κύριος Δημήτριος Περροῦκας κτλ. ἀξιούμενος τῆς εὐνοίας καὶ εὐηχοῦας σου, ἀναμφιβόλως θὰ ζωγραφίσῃ μέ ζωηρότερα χρώματα ὅλην τὴν κατάστασιν τῆς

Ἑλλάδος καί τά ὁμολογουμένως συντείνοντα εἰς τήν σωτηρίαν της, καί διετάχθη νά μᾶς ἰδεάσῃ περί τῆς σεβαστῆς ἀποφάσεώς Σου. Ἐχει δέ ἀνάγκην τῶν βαρυφρόνων καί πατριωτικῶν συμβουλῶν Σου, καί ἄς ἐφοδιασθῇ κατὰ τό δοκοῦν.

Ὁ Πρόεδρος Π. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗΣ

(Τ.Σ.) ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΕΤΑΞΑΣ

Δι' ἀπουσίαν τοῦ Γραμματέως
Ν. ΣΠΗΛΙΑΔΗΣ

Εἰς τό μεταξύ, ὁ ἀπεσταλμένος Περρούκας, ἡσθένησε καί παρέμεινεν εἰς τήν Γενεύην περισσότερο ἀπό ἐνάμισυ χρόνον. Ἡ ἀπάντησις τοῦ Καποδίστρια εἰς τήν ἀνωτέρω πρώτην πρόσκλησιν ἐχρονολογήθη μέ ἡμερομηνίαν 12 Δεκεμβρίου 1825, δηλαδή μετά δύο περίπου χρόνια· εἶναι, ὁμως, προφανές ὅτι εἰς τήν μακράν αὐτήν καθυστέρησιν ἀσήμαντον ρόλον ἔπαιξεν ἡ ἔλλειψις ταχυδρομικῆς ευκαιρίας. Μᾶλλον εἰς τήν μελέτην τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων καί τό ἀναποφάσιστον τοῦ Καποδίστρια ὠφείλετο ἡ διετής ἐκεῖνη σιωπή. Ὁ Κερκυραῖος διπλωμάτης πού εἰργάζετο, τότε, παρασκηνακῶς, εἰς τό ἐξωτερικόν, χρησιμοποιοῦν τό κύρος του καί τήν διεθνή του ὑπόληψιν διὰ τήν ἐνίσχυσιν καί εὐνοϊκὴν λύσιν τῆς Ἑλληνικῆς ὑποθέσεως, ἀπήντησεν, τέλος, διὰ τῆς ἀκολούθου ἐπιστολῆς.

2.

Πρός τήν προσωρινήν διοίκησιν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν Γενεύῃ 12η Δεκεμβρίου 1825

Οἱ διοικηταί, τοὺς ὁποίους διεδέχθητε ὑμεῖς, Κύριοι! μοί ἔπεψαν μίαν ἐπιστολήν, γεγραμμένην τήν πρώτην Ἰανουαρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους, δι' ἧς περιγράφοντες ἀξιοθρηνήτους τὰς ἐσωτερικάς περιστάσεις, μέ προτρέπουσι νά ἔλθω κάγώ αὐτόσε, διὰ νά προσθέσω τὰς δυνάμεις μου εἰς τὰς ἰδικὰς σας, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νά διαλλάξωμεν τὰς γνώμας καί τὰ συμφέροντα, τῶν ὁποίων ἡ διαφορά ἐνόμιζον ὅτι ἔθετεν εἰς κίνδυνον τήν πολύτιμον ὑπαρξίν τῆς ἀνεγερθείσης Ἑλλάδος. Ἄλλ' ὁ κύριος Δημήτριος Περρούκας, ὅστις ἐπεφορτίσθη τόν κομιστήν αὐτῆς, μόλις ἐδυνήθη νά φθάσῃ τόν Σεπτέμβριον μῆνα ἐκείνου τοῦ ἔτους καί ἡ ὀλίγη του ὑγεία ἐπειδὴ ἤδη τῷ ἐσυγχώρησε τήν αὐτόσε ἐπιστροφὴν του, ἤδη

λαμβάνω καὶ γὼ τὴν εὐκαιρίαν νὰ σᾶς πέμψω τὴν ἀπάντησίν μου.

Ἔχοντες, Κύριοι! ἀνά χειράς σας τὴν παρακαταθήκην τῶν ιδεῶν, τὰς ὁποίας οἱ προκάτοχοί σας ἠθέλησαν νὰ μοί κοινοποιήσωσι, θέλετε εὖρη εἰς τὰς ἰδικὰς μου, καθὼς νομίζω, τὴν εἰλικρινεστέραν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων, τὰ ὁποῖα προσκολλῶσιν εἰς τὴν πατρίδα σας.

Εἶναι ὀλίγη βέβαια αὕτη ἡ προσφορά, καὶ παντελῶς δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ιδέαν, τὴν ὁποίαν συνέλαβον οἱ προλαβόντες διοικηταὶ διὰ τὰ μέσα καὶ τὴν θέσιν μου, ὑποθέτοντες, ὅτι αὕτη ἐξήρητο ἀπὸ μόνῃ τὴν θέλησίν μου, καὶ ἐκεῖνα ὠμοίαζον μὲ τὰς εὐχάς, τὰς ὁποίας καθ' ἑκάστην ἀναπέμπω εἰς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν, διὰ νὰ σᾶς ἐπιδαψιλεύσῃ τὰς εὐλογίας της. Ἄλλ' ἂν καὶ κανέν κάλυμμα δὲν καλύπτῃ τὴν ἀναχώρησίν μου, εἰς τὴν ὁποίαν διαμένω τρεῖς ἤδη χρόνους, καὶ διὰ τοῦτο ἦτο περιττόν, ἴσως νὰ τὴν ἐξηγήσῃ τις καθαρώτερα, ἐγὼ μ' ὅλον τοῦτο ὁμολογῶ, ὅτι τὴν ἐπροτίμησα πάσης ἄλλης θέσεως ἐν τῷ κόσμῳ, διότι μόνῃ αὐτῇ ἠδύνατο νὰ μοί προμηθεύσῃ τὸν τρόπον τοῦ νὰ ἐκπληρώσω ἐν ταύτῃ καὶ τὰ ἱερὰ χρέη, εἰς τὰ ὁποῖα μὲ καθυποβάλλει ὁ τόπος τῆς γεννήσεώς μου, καὶ ἐκεῖνα ἐνός ἄλλου χαρακτῆρος, τοῦ ὁποίου τὴν διάρκειαν δὲν ἀνήκει εἰς μόνον ἐμέ νὰ προσδιορίσω. Τοιουτοτρόπως δὲ σᾶς ἐξηγοῦμαι ἀρκούντως, Κύριοι! ὅτι, ἐν ὅσῳ ἡ Α.Μ. ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας εὐαρεστηθῇ νὰ μὲ συγκαταλέγῃ εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν Ὑπουργῶν του, δὲν μοί συγχωρεῖται νὰ λάβω μέρος ἐνεργητικὸν εἰς τὰς πράξεις σας, δι' ἃς ἡ κοινὴ μας Μήτηρ ἀπαιτεῖ ὀλοσχερῇ ἀφοσίωσιν τῶν τέκνων της.

Ἡ πανηγυρικὴ αὐτῆς φωνὴ ἀντήχησεν εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἰδικὰς σας καί, ὅσον αἰσθάνομαι τὰ σκιρτήματά της, τὰ ὁποῖα διεγείρει φωνὴ τοιαύτη, τοσοῦτ' μᾶλλον θλίβομαι, διότι δὲν δύναμαι ν' ἀρχίσω σήμερον ἐν νέον στάδιον ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς περὶ τὸ 1800 ἐν μέσῳ τῶν συμπολιτῶν μου, εἰς τὸ ὁποῖον ἤθελα παρασταθῇ μὲ τὸν ἴδιον ζῆλον καὶ μὲ τὴν αὐτὴν διάθεσιν, ἀλλὰ διδαγμένος ἤδη ὑπὸ μακρᾶς καὶ ἐπιπόνου πείρας, δι' ἧς αἰ συνδρομαί μου ἠδύναντο ἴσως νὰ ἐπιφέρωσιν ἀποτελέσματα αἰσιώτερα.

Καιρὸς δὲ παντὶ πράγματι, Κύριοι! καὶ ὁ τοιοῦτος προσδιορίζεται ἀπὸ τὸν ὕψιστον Θεόν· ὥστε, ὁποῖοι ἂν εἶναι οἱ σκοποὶ, τοὺς ὁποίους αἱ ἐπιθυμίαι μας σχεδιάζουν, ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ παρατηρῶμεν πρό πάντων καὶ ἐπὶ πᾶσιν, ἂν ἐκεῖνος μᾶς ἐπιτρέπῃ ν' ἀποφασισθῶμεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Ἐγὼ δὲ συμβουλευόμενος πάντοτε τὴν ὑπερτάτην ἐκείνην Δύναμιν, ἔμαθον νὰ μὴ μεταιοφρονῶ εἰς τὸ ἐξῆς, δι' ὅτι, μετ' ἐμὲ περιμένει εἰς τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μου, καὶ νὰ λογίζωμαι εὐτυχής, ἂν δυνθῶ ἐλέει Θεοῦ νὰ τελειώσω αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν τῶν πατέρων μου καὶ πλησίον τοῦ τάφου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐφησυχάζουσι τὰ λείψανα αὐτῶν.

Ἔστε ὁμως βέβαιοι, ὅτι μέχρι ἐκείνης τῆς ὥρας τὸ πνεῦμά μου θά συνυπάρχῃ μεθ' ὑμῶν· καί, ἐπειδὴ διὰ παντός ὑμεῖς τὸ ἀπησχολήσατε, κυριωτέρως δὲ ἀφ' οὗτο ἡ Ἑλλάς ἡγέρθῃ τέλος πάντων εἰς τὰς ἰδίας ὀψεις της καὶ εἰς ἐκεῖνας ὅλου

τοῦ κόσμου, ἐκπεπληγμένου δι' αὐτό τό παράδοξον, ἐγὼ ἤθελα νομίση, ὅτι λείπω ἀπό τό χρέος μου καί ἀπό πᾶν ὅ,τι σᾶς ἀνέφερα, ἄν παρέτρεχα νά σᾶς ἀναφέρω τι περί τῶν διχονοιῶν σας, ἐνῶ ἡ ἐπιστολή, εἰς τήν ὁποίαν ἀπαντῶ, μοί δίδει τήν περίστασιν.

Δέν θέλω σᾶς εἶπη, ἴσως, τίποτε παράξενον εἰς τοὺς συλλογισμούς σας, διότι θρηγοῦντες ὑμεῖς τὰς κρίσεις τῶν πολιτικῶν σας πραγμάτων καί φοβούμενοι τὰ παρεπόμενα αὐτῶν, ἐζητήσατε βεβαίως σωτηριώδεις ὁδηγίας εἰς τήν ἱστορίαν τῶν παρελθόντων αἰώνων καί ὅλων τῶν ἐθνῶν, πρό πάντων δέ εἰς ἐκείνην τῆς πατρίδος σας, καί ἤξεύρετε, ὅτι κανέν ἔθνος δέν ἀπόσεισε τόν ζυγόν τῆς δουλείας, διὰ ν' ἀναλάβῃ τήν ἐλευθερίαν καί ἀνεξαρτησίαν του, χωρίς ν' ἀπαντήσῃ τὰ δεινὰ τῆς διαφωνίας, καί ὅτι ἡ Ἑλλάς καταβάλλουσα ἤδη τήν Ὀθωμανικήν τυραννίαν ἔπρεπε νά τὰ ὑποφέρῃ ἀναμφιβόλως, ἀλλ' ὅτι θέλει τὰ ὑποφέρῃ μέ ὀλιγώτερον κίνδυνον ἀπό πᾶν ἄλλο ἔθνος, ὅτε διαμένουσα αὐτῇ καθ' ἑαυτήν θεμελιώσῃ ὅλας τὰς ἐλπίδας της εἰς τὰς ἰδίας δυνάμεις της καί εἰς τήν συνδρομήν τοῦ χρόνου. Συμβουλευόμενοι δέ τὰς οἰκειακὰς παραδόσεις σας καί τὰς συνειδήσεις σας θέλετε διακρίνει καθαρώτερα τό συμφέρον τῆς ἀληθείας αὐτῆς.

Τῷ ὄντι κανέν ἄλλο πρᾶγμα δέν ἀποδεικνύει παρηγορητικώτερον αὐτήν τήν ἀλήθειαν, εἰμὴ πᾶν ὅ,τι ἐξέφυγε τήν δολίαν πολιτικήν, τήν ὁποίαν μετεχειρίσθησαν οἱ Τοῦρκοι, διὰ νά δουλώσωσι τοὺς πατέρας σας, καί ὅλα τὰ θαύματα, ἅτινα ἔκαμιν ὁ θεός διὰ νά τοὺς σώσῃ.

Οἱ Τοῦρκοι ὑπεδούλωσαν καί διέφθειραν τό θνητόν μέρος τῆς Ἑλλάδος, διὰ νά εἶπω οὕτω· ἀλλ' ἡ ψυχὴ της, καί δι' ἐκείνης τό πνεῦμα τοῦ ἔθνους ἔμεινε πάντοτε ἐλεύθερον καί ἀνεξάρτητον καθότι οἱ εἰρημένοι, ἀφ' ἐνός μέρους, παίζοντες ἀδιακόπως τὰ ὕλικά συμφέροντα καί ὅλα τὰ πάθη, ἅτινα συνακολουθοῦσαν ἐκεῖνα, διήρσαν, ἐμόνωσαν, καί ὥπλισαν τοὺς πατέρας σας, τόν ἕνα κατὰ τοῦ ἄλλου· ἀλλ' οὗτοι ἀφ' ἐτέρου, ἡνωμένοι διὰ τῆς εἰς Χριστόν καί εἰς τήν Ἀγίαν του Ἐκκλησίαν σταθερᾶς πίστεώς των, ἀντέτειναν εἰς τήν ὀλεθρίαν μάστιγα ἐκείνων, φυλάττοντες ἀγνάς τὰς ἀρχάς καί τὰ ἥθη, ἅτινα μόνον συνιστῶσιν ἕν ἔθνος διὰ τῆς ἐνώσεως ἀνθρώπων τινῶν, λέγω τήν θρησκείαν καί δι' ἐκείνης τήν γενικήν καταγωγὴν του καί τήν ἐκουσίαν ὑποταγὴν του εἰς μίαν καί τήν αὐτὴν πνευματικὴν κυριότητα.

Ἐπειδὴ λοιπόν αὐτὴ καί μόνῃ ἡ πρᾶξις διαλαμβάνει ὅλην τήν ἱστορίαν σας, εἰς ὑμᾶς δέν μένει ἄλλο παρά νά τήν σπουδάσητε καθ' ὅλας τὰς ἀναφοράς της, καί θέλετε γνωρίσῃ δι' αὐτῆς χωρίς νά δειλιάσητε, τό πάθος, ὅπερ σᾶς τυραννεῖ, καί θέλετε μεταχειρισθῇ, χωρίς ν' ἀμφιβάλλητε, διὰ τήν θρησκείαν του ἱατρικά, τὰ ὁποῖα εἶναι εἰς τήν ἐξουσίαν σας.

Ἄν τό τοιοῦτον πάθος προέρχεται εἰσέτι ἀπό τήν φθοροποιάν πολιτικήν, τήν ὁποίαν οἱ Τοῦρκοι διέδωσαν εἰς τήν Ἑλλάδα, τό ἱατρικόν του δέν δύναται νά εὑρεθῇ, κατ' ἐξοχὴν εἰς τήν πρώτην αὐτὴν στιγμὴν, εἰμὴ εἰς τὰ ἐθνικά προτερήματά της δυνάμει τῶν ὁποίων ἡδυνήθη νά ἐκφύγῃ τόν τέλειον ἀφανισμόν

της εἰς τοὺς παρελθόντας αἰῶνας· ἐκεῖνο δὲ μεταξύ αὐτῶν, ὅπερ διαλαμβάνει τὰ πάντα ὡς βλαστός καρποφόρος, εἶναι ἡ ἀπαρabiάστος πίστις, τὴν ὁποίαν ὠρκίσθη πρὸς τὸν Θεόν καὶ πρὸς τὴν Ἀγίαν Ἐκκλησίαν του.

Ἰσχυρά ἡ Ἑλλάς δι' ἐκείνης τῆς ἀπείρου δυνάμεως, διῆλθε τέσσαρας αἰῶνας διαφθορᾶς καὶ παντοίων ἄλλων δυστυχημάτων, χωρὶς νὰ παύσῃ ποτέ τοῦ νὰ σχηματίζῃ ἔθνος, καὶ νὰ ὑποτάσσῃται εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους τοῦ θεοῦ νομοθέτου μας· καθότι ἔχουσα Ἐκκλησίαν, εἶχε πνευματικούς ποιμένας, καὶ ἐστηρίζετο εἰς τὰς συμφορὰς τῆς διὰ τῶν παρηγοριῶν τοῦ Εὐαγγελίου· σχηματίζουσα δὲ ἔθνος, εἶχεν ἄνδρας γενναίους εἰς τὰ ὅρη τῆς, διὰ νὰ τὴν ὑπερασπίζωνται, ὁμοίους εἰς τὰς νήσους τῆς, διὰ νὰ τὴν ἀναδείξουν, εἰς τὸν ἐξευγενισμένον κόσμον πεπαιδευμένους, διὰ νὰ τῇ διατηρῶσι τὰς ἀναφορὰς τῆς μετὰ τὴν παλαιάν ἐκείνην Ἑλλάδα, τῆς ὁποίας τό πνεῦμα ἔφερε τό φῶς τῶν ἐπιστημῶν εἰς τὴν Εὐρώπην.

Διὰ τούτου τοῦ τρόπου, Κύριοι! ἡδυνήθη ἐκείνη νὰ διαθέσῃ πρὸς ὑμᾶς τὴν λαμπράν ὑπηρεσίαν τοῦ νὰ προμηθεύσῃτε αὐτῇ μίαν θέσιν μεταξύ τῶν ἐλευθέρων καὶ ἀνεξαρτήτων πολιτειῶν, καὶ σᾶς συμβουλεύω νὰ ζητήσῃτε τὰ μέσα τῆς ἐκτελέσεώς τῆς εἰς τὴν κατ' ἔκτασιν μεταχειρίσιν ἐκείνων τῶν ἰδίων προτερημάτων, ἅτινα διετήρησαν τὴν ὑπαρξίν τῆς μέχρι σήμερον. Ὅταν λοιπόν ἡ θρησκεία, τὴν ὁποίαν ὠρκίσθηκε νὰ φυλάξῃτε, θέλει εἶναι καθαρὰ καὶ ἀπαρabiάστος ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, καθὼς εἶναι καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, τό ἔργον σας θὰ λάβῃ πέρας αἰσίων.

Ὑμεῖς ὠρκίσθητε πανδημεὶ νὰ ἐλευθερωθῇτε ἀπὸ τὸν Τουρκικόν ζυγόν, καὶ νὰ ζήσετε ὑπὸ τῶν νόμων τὴν κυριότητα. Ἡ γενναιότης τῶν ἀνδρείων σας κατὰ θάλασσαν καὶ κατὰ ξηρὰν ὑπερέβη τὰς ἐλπίδας σας καὶ ἐκείνας τῶν Εὐρωπαίων εἰς τρόπον, ὥστε καὶ οἱ ἴδιοι ξένοι, οἵτινες δέν ἔχουν διάθεσιν νὰ σᾶς εὐλογοῦν, δέν δύνανται πλέον νὰ σᾶς ἀρνηθῶσι τὴν ψῆφόν των. Ἀλλ' ἐνῶ οἱ πάντες ὁμολογοῦν τὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν ἔχετε διὰ νὰ πολεμῇτε τοὺς Τούρκους, φιλονεικοῦν καὶ δέν θ' ἀποδεχθῶσιν, ὅτι δύνασθε νὰ ζήσετε ἐν εἰρήνῃ· κατὰ δυστυχίαν δὲ αἱ διαφωνίαι σας δίδουσι πρὸς αὐτοὺς ἐπιχειρήματα, ἐξ ὧν ὠφελοῦνται ὑπὲρ τό δέον, διὰ νὰ σας παριστάνωσιν ἀνικάνους νὰ ὑποταχθῇτε εἰς τοὺς ἰδίους νόμους σας τοῦλάχιστον, ἐάν δέν εἶναι οὗτοι οἱ νόμοι τῆς ρομφαίας, καὶ ρομφαίας ἄλλου ἔθνους.

Ἀποδείξατέ τοις ἐξ ἐναντίας, Κύριοι! ὅτι ἡ ἰδία ἐθνικὴ ἀρετὴ, ἣτις ὀπλίζει τοὺς βραχίονάς σας, διευθύνει καὶ στηρίζει τὰ συμβούλια καὶ τὰς ἀποφάσεις σας, καὶ διὰ τό τέλος αὐτό θελήσατε νὰ στρέψῃτε εἰς τὰ πρῶτα βήματά σας.

Παρατηρήσατε ἐν πρώτοις τὰ ἐμπόδια, ἅτινα ἡ κακοβουλία ἡδυνήθη ν' ἀντιθέσῃ εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν σας. Ἀποβάλλετε αὐτά, καὶ διαμεινате ἀκλόνητοι εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ νὰ μὴ συγχωρήσῃτε εἰς κανέν συμφέρον ἢ εἰς τὴν ἀπάτην νὰ παρabiάσῃσι τοὺς ὅρκους, οἵτινες συνδέουσι τό ἔθνος μετὰ τοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους ἀπεδέχθη· ἐκεῖνοι δέ, εἰ καὶ προσωρινοί, δύνανται μόνοι κατὰ τό παρὸν

νά σᾶς προφυλάξωσιν ἀπό τήν ἀταξίαν, δι' ὃν λόγον ἔτι μᾶλλον πρέπει νά διαμένωσιν ἱεροί καί ἀπαράβιαστοι. Ἐάν δέ, καθώς τό ἐλπίζω, εὐδοκήσῃ ἡ θεία Πρόνοια νά στεφανώσῃ τοὺς ἀγῶνάς σας, θέλει φθάσῃ καί ἡ ὥρα, καθ' ἣν διδασκόμενοι πλέον καί διὰ τῆς ἰδίας πείρας σας, θέλετε συνθέσῃ ὑμεῖς οἱ ἴδιοι τὰ πολιτικά συνθέματα τῆς πατρίδος σας, θεμελιούντες αὐτά εἰς τήν δικαίαν συμφωνίαν τῶν συμφερόντων, ἅτινα ἤδη σᾶς διαιροῦσιν.

Ἀναβάλλετε λοιπόν πᾶσαν λογοτριβήν περί τοιούτων πραγμάτων, καί μὴ κρίνετε ἐκ τῶν ἔργων τῶν προσωρινῶν θέσεών σας, ὅτι δύναται ν' ἀποφασισθῇ, ὡς ἀπαιτεῖ τό κοινόν συμφέρον, εἰμὴ ὑπό τήν διατήρησιν τῆς εὐθύτητος καί τῆς δικαιοσύνης, ἥτις προμηθεύεται ἄνευ δυσκολίας, ὅταν ἡ ἐλευθερία τῆς πατρίδος στηριχθῇ. Βεβαιωθῇτε δέ, ὅτι ζητοῦντες θέσιν τινὰ ἰσχυράν, διὰ νά ὀχυρώσῃτε, ἦν ἔχετε, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νά ἐξασφαλίσῃτε μικράς τινας ὠφελείας, κινδυνεύετε νά ἐρημώσῃτε ἐκείνην, τήν ὁποία ἡ πατρίς ἐνεπιστεύθη εἰς τὰ ὅπλα σας, ἐν ᾧ ποτέ ἄλλως πως, ἀλλὰ διαμένοντες εἰς ταύτην τήν ἀληθῶς ἱεράν, ὅλοι ἡνωμένοι καί μ' ὅλας τὰς δυνάμεις σας ἡμπορεῖτε νά πολεμήσῃτε καί νά νικήσῃτε τοὺς Τούρκους, τήν διαφωνίαν καί ὅλους ἐκείνους, ὅσοι βοηθοῦσι καί τοὺς πρώτους καί τήν δευτέραν διὰ νά σᾶς καταστρέψωσι.

Τελευταῖον, Κύριοι! ἡ ἐλπίς μου εἶναι εἰς τόν Θεόν, ὡς καί ἡ δική σας. Ἡ Θεία Πρόνοια δέν σᾶς ἐσυγχώρησε ν' ἀναφανῇ ἡ Ἑλλάς εἰς τὰς ὀφεις τοῦ κόσμου ἔμπειρος τῶν δυστυχιῶν της, τῶν σφαλμάτων της καί τῆς ἀπάτης, τῆς ὁποίας ἔγινε θῦμα πολλάκις, διὰ νά παραδώσωσιν αὐτήν ἐκ νέου τὰ ἴδια τέκνα της, διὰ τῆς διαφωνίας, εἰς παντελῇ ὀλεθρον ἢ εἰς ξένον δεσποτισμόν, ὅστις εἶναι πολλάκις τό ἀναγκαῖον παρεπόμενον.

Ὅχι Κύριοι! ὑμεῖς θά τήν σώσετε καί ἀπό τόν φοβερόν αὐτόν κίνδυνόν της, καθώς καί ἠδυνήθητε καί θέλετε δυνηθῇ νά ὑπερασπίσετε αὐτήν ἐναντίον τῶν Τούρκων· ἡ θρησκεία σας, ὁ ζῆλος σας καί ἡ τιμὴ σας τοῦτο ἐγγυῶνται, καί οἱ πανταχοῦ καλοὶ ἄνθρωποι δέν ἀμφιβάλλουσι πλέον.

Μέ τοιαύτην λοιπόν πεποιθήσιν σᾶς παρακαλῶ νά δεχθῇτε καί ἐκ δευτέρου τὰς εὐχάς, τὰς ὁποίας ἀναπέμπω διὰ τήν ἐπιτυχίαν σας ὁμοῦ μέ τήν ἐκφρασιν τῆς μεγάλης μου δι' ὑμᾶς ὑπολήψεως.¹

I. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

1. Δ. Γατόπουλου, Ἱωάννης Καποδίστριας, ὁ πρῶτος Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1932, σσ. 57 - 66.

Ἡ πρώτη δημοσίευση τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς ἔγινε στήν ἐφημερίδα ὁ «Αἰών», ἀριθ. 411. Τῇ μετάφραση αὐτῇ δημοσιεύει ὁ Μιχαήλ Γ. Σχινᾶς στίς «Ἐπιστολές κλπ.» τ. 4ος, Ἀθῆναι 1843, σσ. 427 - 435. Στίς σελίδες 433 - 34 περιλαμβάνεται σέ ὑπόσημείωση καί ἡ πρόσκληση τοῦ Π. Μαυρομιχάλη καί τῶν ἄλλων προκρίτων.

3.

Η ΕΘΝΙΚΗ Γ' ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ

Θεωροῦσα ὅτι ἡ υψηλή ἐπιστήμη τοῦ κυβερνᾶν τὴν πολιτείαν καὶ φέρειν πρὸς εὐδαιμονίαν τὰ ἔθνη, ἡ ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερικὴ πολιτικὴ ἀπαιτεῖ πολλήν πείραν καὶ πολλὰ φῶτα, τὰ ὁποῖα ὁ βάρβαρος Ὁθωμανὸς δέν ἐπέτρεψε ποτέ εἰς τοὺς Ἕλληνας·

Θεωροῦσα ὅτι ἀπαιτεῖται ἐπὶ κεφαλῇ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ὁ κατὰ πρᾶξιν καὶ θεωρίαν πολιτικός Ἕλλην, διὰ να κυβερνήσῃ, κατὰ τὸν σκοπὸν τῆς πολιτικῆς κοινωνίας.

Ψηφίζει

Α'. Ὁ κόμης Ἰωάννης Καποδίστριας ἐκλέγεται παρὰ τῆς Συνελεύσεως ταύτης ἐν ὀνόματι τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐμπιστεύεται τὴν νομοτελεστικὴν αὐτῆς δύναμιν.

Β'. Ὡς τοιοῦτος θέλει κυβερνήσῃ τὴν ἑλληνικὴν Πολιτείαν κατὰ τοὺς καθεστῶτας νόμους.

Γ'. Ἡ διάρκεια τῆς ἐπιτραπείσης παρὰ τοῦ ἔθνους εἰς αὐτόν ἐξουσίας προσδιορίζεται διὰ ἑπτὰ χρόνους ἀρχομένους ἀπὸ τῆς σήμερον.

Δ'. Νὰ εἰδοποιηθῇ δι' ἐγγράφου ἐνυπογράφου ἀπὸ ὅλους τοὺς πληρεξουσίου τοῦ ἔθνους, προσκαλούμενος νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πατρίδα, διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὰς ἡνίας τῆς Κυβερνήσεως.

Ε'. Διορίζεται τριμελὲς ἐπιτροπὴ, γνωριζομένη ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ, διὰ νὰ κυβερνήσῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς ἀπουσίαν του, καὶ θέλει παύσει, ἅμα φθάσῃ ὁ Κυβερνήτης εἰς τὴν πατρίδα.

ΣΤ'. Το παρὸν ψήφισμα νὰ καταχωρηθῇ εἰς τὸν Κώδικα τῶν Ψηφισμάτων καὶ κοινοποιηθῇ διὰ τοῦ τύπου.

Ἐν Τροιζήνι τὴν 2 Ἀπριλίου 1827

Ὁ Πρόεδρος

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΙΣΙΝΗΣ

Τὸ ψήφισμα ὑπογράφεται ἀπὸ 115 πληρεξουσίου καὶ τὸν γραμματέα τῆς συνελεύσεως Ν. Σπηλιᾶδη.

4.

Η Γ' ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ

Πρός τόν ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος
Κόμητα Ἰωάννην Καποδίστριαν

Τό ἔθνος βλέπον ὅσα κακά ἐπήγασαν εἰς τό διάστημα τοῦ ἑπταετοῦς ἀγῶνος τοῦ ἀπό τήν πολυμέλειαν τῆς Νομοτελεστικῆς Δυνάμεως, εἰς ἀποφυγὴν ὧλων αὐτῶν τῶν κακῶν, τὰ ὁποῖα ἐξέθεσαν τό ἔθνος εἰς τόν ἔσχατον κίνδυνον, ἀπεφάσισε διά τῶν νομίμων πληρεξουσίων τοῦ τῶν εἰς Γ' Συνέλευσιν συνελθόντων καί συνεκέντρωσαν ὅλην τήν Νομοτελεστικὴν Δύναμιν εἰς ἓνα καί μόνον.

Ἀξίον ἄνδρα τῆς τοιαύτης Ἐθνικῆς ἐμπιστοσύνης προικισμένον μέ τὰς ἀπαιτουμένας πολιτικές γνώσεις, ἔχοντα τήν προσωπικήν ἀξιοσύνην καί ἐμπειρίαν καί διόλου ἀμερόληπτον, εὗρεν ὁμόφωνον ὅλον τήν Ἐξοχότητά σου καί σέ ὠνόμασε Κυβερνήτην τοῦ κατὰ τό ἐμπερικλειόμενον ψήφισμα ὑπό ἀριθμόν ΣΤ'.

Σέ συγχαίρει, λοιπόν, δι' αὐτήν τήν ὁμόφωνον ἐκλογήν καί βέβαιον ὅτι θέλει Σέ εὐρῇ εὐπειθέστατον εἰς τήν φωνήν τοῦ Ἔθνους Σου σπεύδει νά σέ προσκαλέσῃ διά νά ταχύνης τήν ἐνταῦθα ἀφίξιν Σου καί νά λάβῃς τὰς Κυβερνητικάς ἡνίας καθ' ὃν τρόπον τὰς ἐμπιστεύθη εἰς τήν ἐξοχότητά σου τό ἔθνος.

Τήν 6ην Ἀπριλίου 1927, ἐν Τροιζίνι.¹

1. Ὅπως σημειώνει ὁ Δ. Κόκκινος (Ἑλληνική Ἐπανάστασις, τόμ. 10ος, σελ. 454) «ἐκατόν ἐνενήντα μία ὑπογραφαί ἐκάλυψαν τὰς σελίδας τοῦ χάρτου τοῦ ἐγγράφου ἀμέσως μετὰ τήν ὑπογραφήν τοῦ προέδρου κατὰ σειράν προσελεύσεως πρό τοῦ προεδρείου χωρὶς νά τηρηθῇ διάκρισις προβαδίσματος. Ὑπέγραψαν μετὰ τῶν ἄλλων καί ὁ Γεώργιος Κουντουριώτης, ὁ Ἀνδρέας Ζαΐμης καί ὁ Πετρόμπεης».

5.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΤΗΣ 6ης ΙΟΥΛΙΟΥ 1927

[Τήν 4ην Ἀπριλίου 1926 ὑπεγράφη στήν Πετροῦπολιν μεταξύ Ρωσίας καί Ἀγγλίας, τήν ὁποῖαν ἐκπροσωποῦσε ὁ Οὐέλλιγκτον, μυστικό πρωτόκολλο με τό ὁποῖο ἀναγνωρίζετο ὅτι ἡ Ἑλλάς ἔπρεπε ν' ἀποτελέσει αὐτόνομο κράτος, «φόρου ὑποτελές στό Σουλτάνο». Τά σύνορα τοῦ νέου κράτους θά καθορίζονταν μεταγενέστερα. Ἐάν ἡ Τουρκία ἀρνεῖτο νά ἀποδεχθῇ τή συμφωνία αὕτη, ἡ Ρωσία καί ἡ Ἀγγλία θά ἐπεμβένανε γιά νά ἐπιβάλλουν τὰ συμφωνηθέντα, μέ στόχο τήν εἰρήνευση τῆς Βαλκανικῆς. Ἡ τελευταία αὕτη διάταξη ὑπῆρξε ἀποφασιστική γιά τήν ἑλληνική ἀνεξαρτησία. Ἡ Ἀγγλία διαπιστώνοντας ὅτι ὁ Τσάρος Νικόλαος ἦταν ἀποφασισμένος νά διεκδικήσει καί μέ τὰ ὄπλα τήν ἱκανοποίηση τῶν ρωσικῶν ἐπιδιώξεων καί ἀντιμετωπίζοντας παράλληλα τήν

ἀντίδραση τῆς Αὐστρίας στὰ ρωσοαγγλικά σχέδια, ἐπεδίωξε καὶ ἐπέτυχε τὴ βοήθεια τῆς Γαλλίας. Καρπὸς τῆς τριμεροῦς αὐτῆς συνεργασίας ὑπῆρξε ἡ ὑπογραφή πρωτοκόλλου μεταξὺ Ρωσίας, Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας στὸ Λονδίνο τὴν 6ῃ Ἰουλίου 1827, στὸ ὁποῖο ἐπαναλαμβάνονταν οἱ διατάξεις τοῦ μυστικοῦ πρωτοκόλλου τοῦ Ἀπριλίου 1826 περὶ αὐτονομίας τῆς Ἑλλάδας, προτεινόνταν ἀναστολή τῶν ἐχθροπραξιῶν στὴν Ἑλλάδα καὶ σὲ περίπτωσι ἀρνήσεως τοῦ Σουλτάνου ἐπέμβαση τῶν στόλων τῶν τριῶν δυνάμεων γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τῆς ἀνακωχῆς. Τὸ πρωτόκολλο τοῦ Λονδίνου ἦταν ἡ πρώτη διεθνὴς πράξις μετὰ τὴν ὁποία ἀναγνωρίζονταν ἡ μεταβολὴ τοῦ καθεστώτος, πού εἶχε ἐπιβάλλει τὸ Συνέδριο τῆς Βιέννης].

Ἄρθρον 1. Αἱ συμφωνοῦσαι Δυνάμεις θέλουν προσφέρει εἰς τὴν ὀθωμανικὴν αὐλὴν τὴν μεσιτείαν των ἐπὶ σκοπῷ νὰ πραγματοποιήσουν μίαν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν Ἑλλήνων συνδιαλλαγὴν. Ἡ προσφορὰ αὕτη τῆς μεσιτείας θέλει γίνεαι πρὸς τὴν ρηθεῖσαν Δύναμιν ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς συνθήκης διὰ μέσου μιᾶς κοινῆς διακηρύξεως ὑπογεγραμμένης ἀπὸ τοὺς εἰς Κωνσταντινούπολιν πληρεξουσίους τῶν συμμαχικῶν αὐλῶν, καὶ θέλει γίνεαι εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν καὶ εἰς τὰ δύο διαμαχόμενα μέρη ζήτησις μιᾶς ἀμέσου εἰς τὸ μεταξὺ των ἀνακωχῆς ὀπλων, ὡς ἀναποφεύκτου προηγουμένου εἰς τὴν ἔναρξιν ὁποιασδήποτε διαπραγματεύσεως.

Ἄρθρον 2. Ὁ προβληθισόμενος εἰς τὴν ὀθωμανικὴν αὐλὴν συμβιβασμός θέλει θεμελιωθῇ εἰς τὰ ἐφεξῆς βάσεις: Οἱ Ἕλληνες θέλουν θεωρεῖ τὸν σουλτάνον ὡς ἀνώτερον κύριον καὶ κατὰ συνέπειαν αὐτῆς τῆς ὑπεροχῆς θέλουν πληρῶσαι εἰς τὸ ὀθωμανικὸν κράτος χρονικόν (ἐτήσιον) φόρον, τὸ ποσὸν τοῦ ὁποίου θέλει ὀρισθῇ μίαν φορὰν διὰ πάντα ὡς κοινὴ συμφωνία. Θέλουν διοικεῖσθαι ἀπὸ ἐξουσίας, τὰς ὁποίας αὐτοὶ οἱ ἴδιοι θέλουν ἐκλέγει καὶ ὀνοματίζει, ἀλλ' εἰς τὸν ὀνοματισμὸν τῶν ὁποίων ἡ Πόρτα θέλει ἔχει μίαν προσδιορισμένην ψῆφον. Διὰ νὰ ἐπέλθῃ πλήρως ὁ διαχωρισμὸς μεταξὺ τῶν ἀτόμων τῶν δύο ἐθνῶν, καὶ διὰ νὰ ἐμποδισθοῦν αἱ συγκρούσεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀφευκτον ἀποτέλεσμα τοιαύτης πολυχρονίου πάλης, οἱ Ἕλληνες θέλουν ἐξουσιάζει τὰ εἰς τὴν Στερεάν ἢ τὰς νήσους τῆς Ἑλλάδος κείμενα τουρκικὰ κτήματα, ἐπὶ συμφωνίᾳ τοῦ ν' ἀποζημιώσουν τοὺς προλαβόντας κυρίους των ἢ μέτῃ πληρωμῇ ἐτησίου τινός χρηματικῆς ποσότητος προστεθησομένης εἰς τὸν φόρον, ὅστις μέλλει νὰ πληρώνεται εἰς τὴν Πόρταν, ἢ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον τῆς αὐτῆς φύσεως.

Ἄρθρον 3. Αἱ λεπτομέρειαι αὐτοῦ τοῦ συμβιβασμοῦ, καθὼς ἀκόμη καὶ τὰ ὅρια τοῦ τόπου ἐπὶ τῆς Στερεᾶς, καὶ ἡ φανέρωσις τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, εἰς τὰς ὁποίας θέλει προσαρμοσθῇ συμβιβασμός, ταῦτα θέλουν προσδιορισθῇ εἰς μίαν μεταξὺ τῶν ὑψηλῶν Δυνάμεων καὶ ἀμφοτέρων τῶν διαμαχομένων μερῶν προσεχῶς ἐπακόλουθον διαπραγματεύσειν.

Ἄρθρον 4. Αἱ συμφωνοῦσαι Δυνάμεις ὑπόσχονται νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν σωτήριον πρᾶξιν τῆς εἰρηνεύσεως τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῶν εἰς τὰ προηγούμενα ἄρθρα στερεωθεισῶν βάσεων, καὶ νὰ ἐφοδιάσουν χωρὶς τῆς παραμικρᾶς ἀναβολῆς τοὺς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀντιπροσώπους των μέδρας τὰς ὁδηγίας, αἱ ὁποῖαι

είναι ἀναγκαῖαι διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἤδη ὑπογραφομένης συνθήκης.

Ἄρθρον 5. Αἱ συμφωνοῦσαι Δυνάμεις δὲν θέλουν ζητήσῃ εἰς αὐτάς τὰς διατάξεις καμμίαν αὐξήσιν τόπων, οὐδεμίαν ἀποκλειστικὴν ἐπιρροήν, κανέν ἐμπορικόν ὄφελος διὰ τοὺς ὑπηκόους των, τὸ ὅποιον οἱ ὑπῆκοι ὁποιασδήποτε ἄλλης Δυνάμεως δὲν δύνανται ἐπίσης ν' ἀπολαύσουν.

Ἄρθρον 6. Αἱ συνδιατάξεις τῆς συνδιαλλαγῆς καὶ εἰρήνης, αἱ ὁποῖαι ὀριστικῶς θέλουν συμφωνηθῇ μεταξύ τῶν διαμαχομένων μερῶν, θέλουν εἶσθαι ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν ἐκείνης μεταξύ τῶν ὑπογραφομένων Δυνάμεων, ἡ ὁποία θέλει κρίνει ὠφέλιμον καὶ δυνατόν τὸ ν' ἀναλάβῃ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐγγυήσεως. Ὁ τρόπος τῶν ἀποτελεσμάτων, ἴσως καὶ τ' ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς ἐγγυήσεως θέλει εἶσθαι τὸ ἀντικείμενον ἐπακολούθων συμφωνιῶν μεταξύ τῶν ὑψηλῶν Δυνάμεων.

Ἄρθρον 7. Ἡ παροῦσα συνθήκη θέλει ἐπικυρωθῇ καὶ ἡ ἐπικύρωσις θέλει συναλλαχθῇ εἰς δύο μῆνας ἢ καὶ ταχύτερον, ἂν εἶναι δυνατόν. Εἰς πίστιν τῶν ὁποίων οἱ πληρεξούσιοι ὑπέγραψαν τὴν παροῦσαν καὶ τὴν ἐφωδίασαν μέ τὴν σφραγίδα τῶν ἐμβλημάτων των.

Ἐγένετο εἰς Λονδίνον τῇ 6 Ἰουλίου 1827.

Δούδλεϋ, Πολινιάκ, Λιέβεν

Στὴ συνθήκη προσετέθη καὶ τὸ ἀκόλουθο μυστικὸν ἄρθρο:

Ἄρθρον Συμπληρωματικόν

Ἐάν ἡ Ὀθωμανικὴ Πόρτα, ἐν διαστήματι ἐνός μηνός, δὲν δεχθῇ τὴν προβληθησομένην μεσιτείαν, αἱ Ὑψηλαὶ συμφωνοῦσαι Δυνάμεις παραδέχονται τὰ ἀκόλουθα μέτρα:

Α'. Θέλει δηλοποιηθῇ εἰς τὴν Πόρταν ἀπὸ τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀντιπροσώπους των ὅτι τὰ δυσάρεστα ἐπακόλουθα καὶ δεινὰ, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὴν φανεράν Συνθήκην, ὡς ἀχώριστα ἀπὸ τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, ἧτις πρὸ ἕξ ἡδὴ ἐτῶν διαρκεῖ εἰς τὴν Ἀνατολήν, καὶ τῆς ὁποίας τὸ τέλος, κατὰ τὰ φαινόμενα μέτρα τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας, δὲν φαίνεται ὅτι προσεγγίζει, ὑποχρεώνουν τὰς ὑψηλὰς συμφωνούσας Δυνάμεις νὰ λάβουν ἄμεσα μέτρα διὰ νὰ σχετισθοῦν μέ τοὺς Ἕλληνας.

Ἐννοεῖται ὅτι αἱ Δυνάμεις διὰ νὰ ἐκτελέσουν αὐτὸν τὸν σκοπὸν, θέλουν συστήσῃ ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Ἑλλήνων, στέλλουσαι καὶ δεχόμεναι ἐκ μέρους αὐτῶν Προξένους, ἐν ὅσῳ ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἑλλάδα Ἀρχαὶ ἱκαναὶ νὰ διατηρήσουν τοιαύτας σχέσεις.

Β'. Ἐάν, εἰς τὸ ρηθὲν διάστημα τοῦ ἐνός μηνός, ἡ Πόρτα δὲν δεχθῇ τὴν προβαλλομένην εἰς τὸ α' ἄρθρον τῆς φανερᾶς συνθήκης ἀνακωχὴν, ἢ ἐάν οἱ Ἕλληνες δὲν στέρξουν νὰ τὸ ἐκτελέσουν, αἱ Ὑψηλαὶ συμφωνοῦσαι Δυνάμεις θέλουν δηλοποιήσῃ εἰς ἐκεῖνο τῶν διαμαχομένων δύο μερῶν, τὸ ὅποιον θέλει ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐχθροπραξίας, ἢ καὶ εἰς τὰ δύο, χρείας καλούσης, ὅτι αἱ

ρηθεῖσαι Ὑψηλαί Δυνάμεις ἔχουν σκοπόν νά μεταχειρισθοῦν ὅσα μέτρα αἱ περιστάσεις ὑπαγορεύσουν εἰς τήν φρόνησίν των, διά νά ἐπιτύχουν τήν ἐπιθυμητήν ἀνακωχήν, προλαμβάνουσαι, ὅσον δύνανται, κάθε σύγκρουσιν μεταξύ τῶν διαφερομένων μερῶν. Καί τῶντι, ἀμέσως μετά τήν ρηθεῖσαν δηλοποίησιν, αἱ Ὑψηλαί Δυνάμεις θέλουν μεταχειρισθῇ ἐκ συμφώνου ὅλα τά μέσα διά νά ἐκτελέσουν τόν σκοπόν των, χωρίς ὁμως καί νά λάβουν μέρος εἰς τάς μεταξύ τῶν δύο διαμαχομένων μερῶν ἐχθροπραξίας.

Κατά συνέπειαν, αἱ Ὑψηλαί συμφωνοῦσαι Δυνάμεις, ἀμέσως μετά τήν ὑπογραφήν τοῦ παρόντος συμπληρωματικοῦ καί μυστικοῦ ἄρθρου, θέλουν πέμψει εἰς τοὺς κατά τάς θαλάσσας τῆς Ἀνατολῆς ἀρχηγούς τῶν στόλων των ὁδηγίας συμπτωματικὰς (éventuelles), συμφώνως μέ τά ἀνωτέρω παραδεδεγμένα.

Γ'. Καί τό τελευταῖον, ἄν παρά πᾶσαν ἐλπίδα τά μέτρα ταῦτα δέν εἶναι ἱκανά διά νά κάμουν τήν Ὀθωμανικήν Πόρταν νά δεχθῇ τάς προτάσεις τῶν Δυνάμεων, ἤ ἄν οἱ Ἕλληνες ἀπορρίψουν τάς ὑπέρ αὐτῶν συμφωνίας τῆς σημερινῆς συνθήκης, αἱ Ὑψηλαί συμφωνοῦσαι Δυνάμεις οὐχ ἥττον θέλουν ἐξακολουθήσει τό τῆς εἰρηνοποιήσεως ἔργον εἰς τάς μεταξύ αὐτῶν συμφωνηθείσας βάσεις καί κατά συνέπειαν δίδουν ἀπό τοῦ νῦν εἰς τοὺς ἐν Λονδίνῳ ἀντιπροσώπους των τήν ἄδειαν νά συζητήσουν καί νά προσδιορίσουν τά μετά ταῦτα μέτρα, εἰς τά ὁποῖα ἡμπορεῖ νά γίνῃ χρεία νά καταφύγουν.

Τό παρόν συμπληρωματικόν καί μυστικόν ἄρθρον θέλει ἔχει τήν αὐτήν ἰσχύν ὡς νά ἦτο καταχωρημένον κατά λέξιν εἰς τήν σημερινήν συνθήκην. Θέλει δέ ἐπικυρωθῇ καί αἱ ἐπικυρώσεις θέλουν ἀνταλλαχθῇ συγχρόνως μέ τήν ρηθεῖσαν συνθήκην.

Ἐν Λονδίνῳ τήν 6ην Ἰουλίου 1827.

Δούλδεϋ, Πολινιάκ, Λιέβεν

6.

Ο ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Πρός τήν Ἐθνική Συνέλευση

A. M. Le President de l'Assemblée nationale en Grèce.

Londres, 14/26 août 1827.

Monsieur, Au moment de quitter la capitale de la Russie, j'ai reçu par l'entremise de mon frère les messages que Votre Excellence m'a fait l'honneur de

m'adresser, conjointement avec les représentants de la nation, pour me communiquer deux décrets, dont l'un me place à la tête du gouvernement de la Grèce, et l'autre m'investit du pouvoir de contracter un emprunt.

Depuis le mois de mai, dès mon arrivée à Saint Pétersbourg, les papiers publics et quelques lettres particulières m'avaient fait connaître le témoignage de confiance si flatteur et si solennel que la nation Grecque venait de me donner.

Je ne parlerai à Votre Excellence et à ses nobles collègues ni des sentiments que m'inspirent les décrets que j'ai sous les yeux, ni des vœux que je forme pour que le Seigneur nous prête, à vous, Messieurs, et à moi-même, la force d'atteindre le but des longs et sanglants sacrifices auxquels la nation Grecque s'est soumise, auxquels elle se soumet encore dans l'espoir de sa restauration.

Aujourd'hui je me bornerai à vous rendre compte du peu que j'ai réussi à faire jusqu'à présent, et à vous donner pour l'avenir la mesure tout entière de mon dévouement.

En apprenant la catastrophe d'Athènes, les embarras pécuniaires du gouvernement provisoire de la Grèce, et la triste nécessité qui le forçait de chercher à contracter dans les îles Ioniennes un emprunt qui pût lui offrir des ressources pour quelques jours, j'ai, pour toute réponse, envoyé à mon frère une partie de ma modique fortune, je l'ai engagé à prendre part à cet emprunt s'il avait lieu, ou à déposer entre des mains du gouvernement provisoire une somme de 2,000 livres sterling, capital que j'ai mis à sa disposition. En même temps je me suis hâté de conjurer tous les Grecs aisés résidant en pays étranger de suivre cet exemple et de vous donner quelques secours.

Ces démarches ont eu du succès, et le gouvernement provisoire se trouvera conséquemment en mesures de faire face, pour le moment, à ses plus urgents besoins. Je dis pour le moment, car je me flatte qu'avec l'aide de Dieu et de votre sagesse, la nation Grecque pourra recevoir bientôt une assistance plus puissante.

Dans l'état présent des choses, cette assistance, pour devenir vitale, doit avoir un double but. Elle doit tirer la Grèce de son fatal isolement, et la mettre en contact avec les premières Puissances européennes. Elle doit lui procurer les moyens d'exister et de se défendre, jusqu'à ce que le gouvernement puisse apporter quelque ordre dans les affaires intérieures de la nation, et la mettre en état de se suffire à elle-même.

C'est de ces deux grands intérêts que je me suis exclusivement occupé, et que je m'occuperai encore, en ne me rendant auprès de vous qu'après avoir passé par Paris.

Si le Ciel continue à bénir mes efforts comme il les a bénis jusqu'à ce jour, j'ose espérer que je pourrai vous offrir quelques consolations, et que la nation Grecque ne me refusera pas les pouvoirs que je lui demanderai, pour régler, dans

l'exercice légal des honorables fonctions qu'elle me propose, tous les points des arrangements nécessaires avec les cours qui seront intervenues en sa faveur.

Je ne perdrai pas un instant, car le temps peut, d'un jour à l'autre, décider pour la Grèce la question de vie ou de mort. Les chances qu'il amènera sont sans doute dans les mains de Dieu; mais ne nous dissimulons pas qu'il dépend de vous, Messieurs, de vous les rendre propices. Elles le seront, soyez-en sûrs, dès que fidèles aux immuables principes de notre sainte religion, vous travaillerez unanimement et de bonne foi à l'oeuvre du salut commun, les uns en portant les armes non-seulement avec dévouement et courage, mais avec une entière subordination aux ordres de leurs chefs, les autres en administrant le pays pour le pays, et non pour ou contre telles personnes ou tels intérêts.

Je m'arrête ici, et j'abandonne, Messieurs, à votre sagesse et à votre patriotisme le soin de considérer l'immense responsabilité qui pèse sur vos têtes. Je tiens à honneur de la partager avec vous, mais je n'hésite pas à le répéter ici: je ne pourrai la partager qu'après que vous m'aurez entendu, et que j'aurai moi-même obtenu de vous toute la confiance que j'ai besoin de vous inspirer.

Recevez, avec l'expression de tous mes vœux, celle de ma haute considération.¹

---

1. Correspondence κλπ. τ. 1, σσ. 195 - 198.

«Πρός τόν 'Εξοχότατον πρόεδρον τῆς Γ' τῶν 'Ελλήνων Συνελεύσεως κύριον
Γ. Σισίνην»

'Εξοχώτατε κύριε.

Πρό ὀλίγων ἡμερῶν τήν στιγμήν καθ' ἣν ἐμελλε νά ἀναχωρήσω ἀπό τήν βασιλεύουσαν τῆς Ρωσσίας ἔλαβον διά τοῦ ἀδελφοῦ μου τάς παρὰ τῆς 'Εξοχότητός σας ὁμοῦ καί τῶν κυρίων ἀντιπροσώπων παραστατῶν τοῦ 'Ελληνικοῦ ἔθνους πεμφθείσας μοι ἀγγελίας, διά τῶν ὁποίων πρὸς πολλήν μου τιμὴν μέ ἐκοινοποιήσατε δύο ψηφίσματα, τό μέν ἀναγορεῦον με Κυβερνήτην τῆς 'Ελλάδος, τό δέ περιποιοῦν μοι τήν πληρεξουσίστητά νά συμφωνήσω δάνειον ἐν ὀνόματι τοῦ ἔθνους.

'Από τόν Μάιον ἀκόμη, μετὰ τήν εἰς Πετρούπολιν ἄφιξίν μου, εἶχα μάθει ἐκ τῶν δημοσίων ἐφημερίδων καί ἐκ γραμμάτων ἰδιαιτέρων ταύτην τήν ἀπόδειξιν τῆς τόσοσιν τερπνῆς καί τόσοσιν ἐπισήμου ἐμπιστοσύνης, τήν ὁποίαν τό 'Ελληνικόν ἔθνος ἔδειξε πανδήμως εἰς ἐμέ. Δέν κρίνω ἀναγκαῖον νά ἐκφράσω πρὸς τήν 'Εξοχότητά σας καί πρὸς τοὺς κυρίους αὐτῆς συνάρχοντας ὅποια αἰσθήματα μοί ἐμπνέουσι τά ψηφίσματα τῶν 'Ελλήνων, τά ὅποια ἔχω πρό ὀφθαλμῶν μου. 'Αναπέμπω μόνον τάς ἐγκαρδίας μου εὐχάς πρὸς τόν "Υψιστον παντοκράτορα διά νά καταπέμψῃ ἐξ ὑφους καί εἰς ἐσᾶς, κύριοι, καί εἰς ἐμέ αὐτόν τήν θείαν του

δύναμιν, ὥστε νά φθάσωμεν τό τέλος τῶν μακρῶν καί αἰμοσταγῶν ταλαιπωριῶν, τάς ὁποίας ὑπέφερε καί εἰσέτι ὑποφέρει τό 'Ελληνικόν γένος ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἀνορθώσεώς του. Πρός σᾶς δέ, ἀδελφοί, ὅσον κατὰ τό παρόν, ἀρκοῦμαι μόνον νά ἀποδώσω λογαριασμόν τῶν ὧν ἔπραξα (ἅν καί μικρά καί ὀλίγα) μέχρι σήμερον, καί νά σᾶς παραστήσω ἐν λόγοις ὅλην τήν ἔκτασιν τῆς καί εἰς τό μέλλον ἀφοσιώσεώς μου εἰς τήν πατρίδα.

"Οτε ἔμαθον τήν καταστροφὴν τῶν 'Αθηνῶν καί τήν χρηματικὴν στενοχωρίαν τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως τῆς 'Ελλάδος καί τήν λυπηρὰν ἀνάγκην, ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐβιάσθη νά προσδράμῃ εἰς τάς 'Ιονικὰς νήσους ζητοῦσα δάνειον, ὅσον νά ποριοιθῇ ἐξ αὐτοῦ δι' ὀλίγας μόνον ἡμέρας τάς ἀναγκαίας δαπάνας, πρὸς ταῦτα ὅλα τὰ θλιβερά ἀκούσματα μίαν μόνον ἀπόκρισιν ἔκαμα. "Εστειλα πάραυτα πρὸς τόν ἀδελφόν μου τό ὑπόλοιπον τῆς μετρίας μου καταστάσεως, τόν ὑπεχρέωσα νά συμμεθέξῃ καί αὐτός εἰς τό δάνειον, ἅν τό δάνειον λάβῃ ἔκβασιν, εἰδεμή, νά παρακαταθέσῃ εἰς χεῖρας τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως τῶν 'Ελλήνων δύο χιλιάδας λιρῶν στερελινῶν, τήν μόνην χρηματικὴν μου περιουσίαν, τήν ὁποίαν ὑπέβαλον εἰς τήν ἐξουσίαν της. Συγχρόνως ἔσπευσα νά παρακαλέσω ἐνθέρμως καί ὅλους τοὺς ἐν ξενιτείᾳ εὐκαταστατούς "Ελληνας νά ἀκολουθήσωσι τοῦτο τό παράδειγμα καί νά σᾶς προσφέρωσι συνδρομὴν τινα. Ταῦτα μου τὰ κινήματα ἀπέβησαν καρποφόρα, καί ἡ Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς 'Ελλάδος θέλει εἶναι εἰς στάσιν νά θεραπεύσῃ ὅσον πρὸς τό παρόν τάς μᾶλλον κατεπιγούσας χρεῖας της. 'Εάν ὁ Θεὸς εὐλογῇ καί εἰς τό ἐξῆς τοὺς ἀγῶνας μου καθὼς τοὺς ἠυλόγησε μέχρι τῆς σήμερον, ἐλπίζω ὅτι θέλω σᾶς προφθάσει ἐτι βοηθήματα, καί ὅτι τό 'Ελληνικόν ἔθνος, ἐνὼ θέλω ἐνεργεῖ νομίμως τὰ καθήκοντα τοῦ προβαλλομένου μου ἐπισήμου ἐπαγγέλματος, θέλει μοί δώσει τήν δύναμιν νά διευθετήσω καί τὰ περὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων, συμβιβασμόν τῆς 'Ελλάδος μετὰ τῶν αὐτῶν, ὅσαι θέλουν ὑπὲρ αὐτῆς μεσολαβήσῃ. Δέν θέλω χάσει οὐδὲ στιγμὴν, διότι ὁ καιρὸς ἀπὸ τήν μίαν ἕως τήν ἄλλην ἡμέραν δύναται νά ἀποφασίσῃ περὶ τῆς 'Ελλάδος τό περὶ ζωῆς ἢ περὶ θανάτου πρόβλημα. Εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι πᾶσα τοῦ μέλλοντος μεταβολὴ κεῖται ἐν χειρὶ Θεοῦ, πλην πρέπει νά ὁμολογῶμεν ὅτι στέκει καί εἰς τήν ἐξουσίαν σας, ἀδελφοί, νά κάμετε διὰ τῆς θεῆς συνεργείας τήν ἐπὶ τό κρεῖττον μεταβολὴν τῶν πραγμάτων, καί θέλει γενεῖ, νά εἰσθε βέβαιοι, ὅταν ἀφωσιωμένοι ὅλως διόλου εἰς τῆς ἀμωμότητος ἡμῶν πίστεως τάς ἀναλλοιώτους ἀρχὰς ἐργάζεσθε εἰλικρινῶς, ἀνεκδότως καί ὁμοφώνως τό ἔργον τῆς κοινῆς σωτηρίας, οἱ μὲν ὀπλιζόμενοι καί ὑπερμαχοῦντες ὑπὲρ αὐτῆς, ὅχι μόνον ἀνδρείως καί ὀλοψύχως, ἀλλὰ καί μέ παντελῇ πειθαρχίαν καί ὑπακοήν εἰς τάς διαταγὰς τῶν ἀρχηγῶν, οἱ δέ, διοικοῦντες τό πολίτευμα τῆς πατρίδος, δι' αὐτὴν τήν πατρίδα, οὐχὶ δέ, ἄπαγε, ὑπὲρ τινος ἢ κατὰ τινος προσώπου, οὐδέ πρὸς τοῦτο ἢ πρὸς ἐκεῖνο βλέποντες τό ἰδιαίτερον συμφέρον.

Παύω τόν λόγον ἐδῶ καί ἀφήνω τήν φροντίδα εἰς τήν φρόνησίν σας καί εἰς τόν πατριωτισμόν σας νά συλλογισθῇτε τό μέγα βάρος τῆς τῶν ἔργων σας

εὐθύνης, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπόκεισθε. Ἀναδέχομαι τὴν τιμὴν τοῦ νά συμμερισθῶ μαζί σας τοῦτο τό βάρος, πλὴν δέν παύω καί νά ἐπαναλάβω, ὅτι δέν θέλω δυνηθῇ νά συμμεθεζῶ αὐτοῦ παρά ἀφοῦ ἀνταμωθῶμεν, καί λάβω ἀπό μέρους σας ὅλην τὴν ἐμπιστοσύνην, τὴν ὁποίαν ἐπιθυμῶ ἐγὼ αὐτός νά σᾶς ἐμπνεύσω.

Δεχθῆτε, σᾶς παρακαλῶ, τοὺς ἐγκαρδίους ἀσπασμούς μου συνοδευμένους μὲ πόθον ψυχῆς καί μὲ πᾶσαν ὑπόληψιν πρὸς τὰ ἀξιώσιμα ὑποκείμενά σας.¹

Λονδῖνον τῇ 14/26 Αὐγούστου 1827.

ΙΩΑΝ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

---

1. Ἐπιστολαί κλπ.

7.

Ο ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Au Gouvernement provisoire de la Grèce

Londres, 19-31 août 1827.

J'attache un si grand prix à faire parvenir une heure plus tôt au gouvernement provisoire de la Grèce le duplicata et le triplicata de mes lettres du 14 (26) août, que je les envoie aujourd'hui par l'Italie en double et par deux intermédiaires, en ajoutant quelque chose à leur contenu.

La nation a appris par les journaux, et elle apprendra peut-être sous peu par des communications officielles, que les plénipotentiaires de LL. MM. le roi de la Grande-Bretagne, le roi de France et l'empereur de toutes les Russies, réunis à Londres, ont signé le 6 juillet un traité par lequel ces Puissances s'engagent à concourir à la pacification du levant et à la restauration de la Grèce.

Il ne m'appartient pas pour le moment d'entrer ici dans des explications qui signaleraient à vos yeux le point de vue sous lequel cette transaction peut et doit désormais faire le salut de la Grèce. Je me bornerai à vous prier de n'y voir que la lettre écrite, et de n'en juger qu'à son temps, avec connaissance de cause, et en vouant une pleine et entière confiance aux intentions chrétiennes et bienveillantes des Puissances médiatrices.

C'est en partant invariablement de ce principe que, si le gouvernement provisoire et les représentants de la nation sont invités par les agents publics des Puissances intervenantes à donner, au nom de la nation, leur adhésion à ce traité,

j'espère qu'ils n'hésiteront pas à leur répondre: qu'en plaçant une entière confiance dans les intentions chrétiennes et bienveillantes de LL. MM. le roi de la Grande-Bretagne, le roi de France et l'empereur de Russie, la nation adhère aux chausés du traité du 6 juillet qui concernent la pacification du levant.

Vous me rendrez, j'espère, la justice de croire que c'est en éprouvant des regrets très-vifs que je me vois forcé de vous entretenir de ces grands intérêts par écrit, et qu'il me tarde de m'acquitter de ce devoir en m'expliquant avec vous de vive voix.

Mais vous reconnaîtrez qu'il ne dépend pas de moi d'achever tout ce qu'il faut de toute nécessité achever, avant que je puisse avoir la satisfaction de me trouver au milieu de vous. J'espère que je pourrai en même temps vous être de quelque utilité. C'est à atteindre une heure plus tôt ce but que tendent tous mes efforts, et j'aime à me flatter qu'avec l'aide de Dieu je l'atteindrai.

Ne doutez pas du zèle et l'activité avec lesquels je tâcherai de donner à notre patrie la preuve de tout mon dévouement.¹

---

1. Correspondance δ.π., σσ. 198 - 201.

Ἐξοχώτατοι.

Πόσον περί πολλοῦ ποιοῦμαι νά φθάσῃ μίαν ὥραν προτῆτερον εἰς τήν Ἀντικυβερνητικήν Ἐπιτροπήν τῆς Ἑλλάδος ἡ διπλῇ καί ἡ τριπλῇ ἀποστολή τῶν κατὰ τάς 14/26 τοῦ λήξαντος Αὐγούστου γραμμάτων μου, ὥστε τά πέμπω τριπλᾷ σήμερον δι' Ἑλλάδας καί διὰ δύο μέσων, προσθέτων ἀναγκαῖά τινα εἰς τά γράμματά μου ταῦτα.

Τό Ἑλληνικόν ἔθνος ἔμαθεν ἀπό τάς ἐφημερίδας, καί θέλει ἐντός ὀλίγου μάθει ἴσως ἐξ ἐπισήμων διακοινώσεων ὅτι οἱ πληρεξούσιοι τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος, τοῦ βασιλέως τῆς Μεγάλης Βρετανίας, τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας καί τοῦ αὐτοκράτορος Πασῶν τῶν Ρωσσιῶν, εἰς ἓν συνελθόντες ἐν Λονδίῳ, υπέγραψαν κατὰ τήν βῆν τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου συνθήκην, διὰ τῆς ὁποίας αἱ τρεῖς αὗται Δυνάμεις ὑποχρεώνονται νά συντρέξωσιν εἰς τήν καθειρήνευσιν τοῦ Λεβάντε καί εἰς τήν ἀνόρθωσιν τῆς Ἑλλάδος.

Ἔργον ἐμόν ἐπὶ τοῦ παρόντος δέν εἶναι νά ἔμβω ἐν αὐτῇ μου τῇ ἐπιστολῇ εἰς ἐξηγήσεις οἷαι νά διευθύνωσι τάς ὀψεις σας ἐπὶ τό σημεῖον καθ' ὃ ἡ διαπραγματεύσεις αὕτη δύναται καί χρεωστεῖ εἰς τό ἐξῆς νά χορηγήσῃ τήν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος. Περιορίζομαι δέ νά παρακαλέσω μόνον τήν Ἐξοχότητά σας νά μὴ θεωρῆτε εἰς αὐτήν τήν διαπραγματεύσιν, εἰμὴ τό κείμενον κατὰ λέξιν, καί νά μὴ κρίνετε περί αὐτοῦ, εἰμὴ ἐν καιρῷ καί ἐν ἐπιστήμῃ τοῦ πράγματος ἀφοσιούντες πλήρη καί ἀκεραίαν πεποίθησιν εἰς τοὺς χριστιανικούς καί εὐνοϊκοὺς σκοποὺς τῶν μεσολαβούντων ἡγεμόνων.

“Ὅθεν ἀπ’ αὐτὴν τὴν ἀρχὴν ἀμετατρέπτως κινούμενος ἐλπίζω ὅτι ἡ Ἀντι-κυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ κύριοι ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους παραστάται, ἂν προσκληθῶσι ἀπὸ τοὺς δημοσίους πράκτορας τῶν μεσολαβουσῶν Δυναμέων εἰς τὸ νὰ συγκατατεθοῦν ἐν ὀνόματι τοῦ ἔθνους εἰς τὴν συνθήκην ταύτην, θέλουσιν ἀποκριθῆ χωρὶς τινὰ δισταγμὸν ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐπιστηριζόμενον μὲ τελείαν πίστιν εἰς τοὺς χριστιανικοὺς καὶ εὐμενεῖς σκοποὺς τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος τοῦ βασιλέως τῆς Μεγάλης Βρετανίας, τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Πασῶν τῶν Ρωσσιῶν ἀποδέχεται τὰ ἄρθρα τῆς συνθήκης τῆς 6ης τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου, τὰ διαλαμβάνοντα τὴν εἰρήνευσιν τῆς Ἀνατολῆς.

Εὐελπὶς εἶμαι ὅτι δὲν ἀμφιβάλλετε δικαίως πόσον αἰσθαντικῶς λυποῦμαι ἐξηγούμενος ἐγγράφως μετὰ τῆς ἐξοχότητός σας περὶ τῶν μεγάλων αὐτῶν συμφερόντων καὶ πόσον ποθῶ νὰ ἐκπληρώσω τὸ χρέος μου αὐτὸ μεθ’ ὑμῶν διαλεγόμενος διὰ ζώσης φωνῆς.

Ἐν τούτοις, κύριοι, θὰ ἀναγνωρίσετε, ὅτι δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμέ εἰμὴ μόνον νὰ φέρω εἰς πέρας ὅλον ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἀνάγκη πᾶσα νὰ λάβῃ τέλος πρὶν δυνηθῶ νὰ ἀπολαύσω τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ἐν μέσῳ ὑμῶν προσωπικῆς μου παρουσίας.

Ἐλπίζω ὡσαύτως ὅτι καὶ οὕτω θέλω γίνεῖ εἰς ὑμᾶς ὠφέλιμος ὅσον ἐνδέχεται, διό καὶ ὅλοι μου οἱ ἀγῶνες τείνουσιν εἰς τὸ νὰ φθάσουν εἰς αὐτόν τοῦτον τὸν σκοπὸν, ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον, καθὼς καὶ πέποιθα ὅτι θέλω φθάσει μετὰ τὴν θείαν βοήθειαν.

Μὴν ἀμφιβάλλετε, κύριοι, περὶ τοῦ ζήλου τῆς συντόμου ἐπιμελείας μου, δι’ ἧς ἐλπίζω ὅτι θέλω δώσει εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν πατρίδα ἀπτάς ἀποδείξεις ὅλης αὐτῆς τῆς ἀφοσιώσεώς μου.¹

1. Ἐπιστολαὶ κλπ. τ. 1ος.

8.

ΤΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ ΑΓΓΛΙΑΣ, ΓΑΛΛΙΑΣ & ΡΩΣΣΙΑΣ

Mémoire communiqué aux trois Cabinets de Saint-James, des Tuileries et de Saint Petersburg

Londres, 31 août 12 septembre 1827.

Le traité de Londres du 6 juillet annonce à l'Europe que l'effusion du sang et le malheurs qui, depuis 1821, désolent le levant et compromettent les plus grands

intérêts, vont cesser, et que dès lors les conséquences de ces malheurs ne pourront plus troubler la paix dont elle jouit.

C'est dans cette vue que l'Angleterre, la France et la Russie offrent, par leur médiation et sous la sauvegarde de leur garantie, à la Porte ottomane une pacification honorable avec la Grèce, et à la Grèce les moyens de sortir de son fatal isolement, d'améliorer sa situation actuelle, et d'espérer enfin un avenir plus heureux.

En méditant les circonstances qui peuvent retarder l'accomplissement de cette oeuvre salubre ou lui opposer des obstacles difficiles à vaincre, en cherchant à prévenir les unes et à surmonter les autres dans le but que les Puissances intervenantes se proposent d'atteindre, leurs cabinets se convaincront que ce but ne saurait être atteint avec espoir de succès que d'une manière seule, c'est-à-dire en retirant la Grèce une heure plus tôt de l'état déplorable où la placent sept années d'une guerre de destruction, la misère la plus affreuse, et toutes les calamités qui en sont le résultat inévitable.

Telle est la proposition que nous allons examiner dans les deux hypothèses que prévoit le traité: dans l'hypothèse que les Turcs acceptent la médiation, et dans celle où ils la rejettent.

Nous oserons indiquer brièvement ensuite les mesures au moyen desquelles, dans leur prévoyante sollicitude, les Puissances alliées pourraient s'assurer que leurs vœux, que les vœux de l'Europe et de l'humanité, seront accomplis.

En supposant que les Turcs et les Grecs adhèrent en principe aux clauses de l'acte du 6 juillet, qu'une négociation formelle soit ouverte, et qu'enfin un traité soit conclu sous la médiation et la garantie de trois Puissances, quelle serait, nous le demandons, dans l'état actuel de la Grèce, et dans celui où la laissera même la cessation des hostilités, quelle serait la garantie morale et matérielle que le gouvernement de ce pays pourrait offrir à son tour aux Puissances? Comment oserait-il les assurer qu'il remplira les engagements qu'il aura contractés? et quand même il leur en donnerait la promesse la plus solennelle, quelles seraient les ressources dont il pourrait disposer pour la remplir?

Depuis trois ans les Grecs n'existent et ne se défendent qu'au moyen des secours de la charité chrétienne. Leurs terres dans le Péloponèse, dans l'Attique, dans la Grèce occidentale, sont en friche depuis qu'Ibrahim-Pacha et les Egyptiens y sèment la désolation et la mort. Les laboureurs portent les armes; leurs familles sont ou dans la plus affreuse captivité, ou dispersées dans les îles, ou réfugiées sur les rochers inaccessibles. Les villes, les bourgs, les villages sont détruits, en ruines, ou déserts. Ce qui reste à cette malheureuse et admirable contrée, c'est le caractère antique de ses habitants, c'est leur unanime et invariable résolution de ne jamais subir le joug des Turcs, ni aucun joug étranger. Mais ces sentiments honorables, exaspérés, exaltés, égarés même par une lutte si longue, par tant de misères, et par l'anarchie qui en est la plus fatale comme la plus inévitable

conséquence, donnent en ce moment au peuple et à ses chefs une tendance peu favorable à l'établissement d'un gouvernement qui puisse être assez fort pour contracter et remplir les engagements auxquels, conformément au traité, il sera appelé par l'acte de médiation.

Et à quelle source locale, soit morale, soit pécuniaire, un gouvernement quelconque en Grèce puiserait-il aujourd'hui son influence, son crédit, son autorité et ses moyens d'action?

Ce serait méconnaître volontairement la nature de tous les hommes et de tous les lieux, ce serait juger avec prévention et sans équité la lutte sanglante que les Grecs soutiennent, que de leur faire un reproche de l'état déplorable où elle les laisse, ou bien de compter sur une garantie qui consisterait en un acte signé par leur gouvernement, lorsque ce gouvernement environné de besoins pressants de toute espèce, serait lui-même maîtrisé par la volonté arbitraire des braves dont la misère fait la puissance, et dont le désespoir légitimerait souvent les excès.

Et quelle autre garantie les Puissances pourraient-elles prendre en Grèce pour répondre aux Turcs que l'acte de médiation serait exécuté de la part des Grecs?

Il n'y aurait qu'une seule possibilité: l'occupation militaire de quelques points fortifiés, de quelque place ou de quelque île.

Nous doutons qu'une semblable mesure puisse s'accorder avec les vues du traité et le but pacifique que les Puissances contractantes s'efforcent d'atteindre.

Les mêmes considérations acquièrent un nouveau degré d'évidence dans l'hypothèse que la Porte rejette la médiation.

Nous n'admettons pas la possibilité que les Grecs suivent cet exemple; au contraire nous avons la conviction que, placant une confiance pleine et entière dans les intentions bienveillantes et chrétiennes de LL.MM. le roi de la Grande-Bretagne, le roi de France et l'empereur de Russie, les Grecs s'empresseront d'adhérer au traité du 6 juillet.

Or dans le dénûment où les trouve cette nouvelle phase de leur situation, ils manqueraient au premier comme un plus sacré de leurs devoirs, s'ils ne sollicitaient de la munificence des cours médiatrices un se cours quelconque, au moyen duquel ils puissent conjurer les dangers immenses dont les menacent d'une part le manque absolu de subsistances, de l'autre des efforts que doivent faire les turcs afin d'achever la conquête du Péloponèse.

Sans un prompt secours de la part des Puissances, les Grecs succomberont au moment où elles ont contracté l'obligation de les sauver.

Il se peut que, par un de ces miracles par lesquels la Providence les a soutenus jusqu'à ce moment, ils survivent à cette crise; mais alors ce ne serait pas assurément sans des conséquences très-graves et très-dangereuses, tant pour eux-mêmes que pour le maintien de la paix sur le Bosphore, qu'ils continueraient à

lutter à la fois contre trois ennemis également redoutables, la misère, l'anarchie et les Turcs.

Quand même la croisière des flottes alliés enlèverait à Ibrahim-Pacha les renforts égyptiens, il n'est que trop à craindre que l'Épire et l'Albanie ne lui fournissent des troupes pour poursuivre vigoureusement ses opérations, et pour écraser les débris de la population qui se sont réfugiés sous les remparts de Nauplie et de deux autres forteresses, et alors les garnisons affamées de ces places pourront-elles lui résister?

Enfin dans la supposition qu'Ibrahim-Pacha fût contraint à s'arrêter ou même à se retirer du Péloponèse, les forteresses que resteraient au pouvoir des Turcs capituleraient-elles avec un gouvernement qui n'aura pas été en mesures de les forcer, et auquel des antécédents malheureux ne donnent aucun crédit auprès des musulmans riches et puissants, qui constituent le nerf de leurs garnisons?

Or des forteresses dans le Péloponèse restant au pouvoir des Turcs, les Puissances peuvent-elle jamais espérer d'exécuter par la voie des négociations l'article 2 du traité qui pose en principe la séparation entière entre les individus des deux nations, et la nécessité de prévenir de nouvelles collisions entre elles?

D'autre part, si les Turcs s'obstinent à continuer la guerre contre les Grecs, et si de nouvelles catastrophes viennent appeler sur les infortunes des Hellènes la commisération européenne, les Puissances intervenantes ne seront-elles pas, malgré elles peut-être, entraînées à l'adoption de mesures plus fortes, dont le résultat serait, ce qu'on désire le plus éviter, les hostilités de la guerre?

Aucune de ces conséquences ne nous semble à redouter et dans aucune hypothèse, si recevant dès à présent quelques secours de la part des très-hautes Puissances, les Grecs se voyaient à même de se donner un gouvernement, dont les opérations militaires et administratives auraient une direction ferme et un but invariable, et qui, dévoilant à la nation le secret de ses ressources, lui procurerait les moyens de se suffire en peu de temps à elle-même, et de satisfaire honorablement aux engagements qu'elle aura contractés, malgré la lutte qu'elle continuerait à soutenir contre les Turcs.

De toutes les mesures coercitives que le traité du 6 juillet légitime, celle de mettre par quelques secours les Grecs en état de remplir les clauses de cet acte, serait selon nous la seule complètement conforme à son esprit et à son but. Elle seule convaincra la Porte que les Puissances alliées veulent invariablement la paix du levant par le salut de la Grèce. Elle seule pourrait contraindre les Turcs à y consentir, sans que des mesures coercitives d'une autre nature provoquent les hostilités directes entre l'Angleterre, la France, la Russie et la Porte.

Si les cabinets des souverains médiateurs partageaient cette conviction, ils jugeraient peut-être convenable en pareil cas de faire déclarer à la Porte:

Que loin de vouloir la forcer à changer ses résolutions, ils les respectent.

Que par les mêmes motifs ils ne changeraient point non plus leurs propres déterminations, et ils rempliraient fidèlement les clauses du traité, en entretenant des relations amicales avec les Grecs.

Qu'enfin si l'établissement de ces relations était considéré par la Porte comme un acte d'hostilité, elle n'aurait qu'à déclarer la guerre aux Puissances médiatrices, qui à leur tour adopteraient des mesures de défense.

Mais est-il à supposer que la Porte s'aveuglât au point de déclarer en effet la guerre à la Grande-Bretagne, à la France et à la Russie, de s'exposer à voir sa capitale affamée en peu de jours, et de provoquer peut-être la chute de l'empire?

Quel parti pourrait-elle donc adopter? Celui de garder le silence, ou bien de s'épuiser en réclamations; et ce résultat offrirait déjà une chance de plus à la conservation de la paix sur le Bosphore.

Le temps achèverait l'ouvrage, et il l'achèverait peut-être en portant toutes les Puissances européennes, nulle exceptée, à accéder spontanément au traité du 6 juillet.

Mais en accordant aux Grecs les secours qu'ils souhaitent, les Puissances ne prendraient-elles pas de fait, et en contravention aux principes du traité de Londres, une part active aux hostilités entre les Turcs et les Grecs? Ne s'écarteraient-elles pas de la marche qu'elles se sont tracée dans l'espoir d'amener les turcs à accepter la médiation?

La présence des flottes combinées dans l'Archipel, le contact qu'elles vont opérer entre les Puissances intervenantes et les Grecs, les relations qui en seront le résultat, tous ces faits répondent assez à ces objections, et nous semblent même légitimer aux yeux des Turcs l'assistance que les grecs invoquent.

Et en effet pourquoi les Puissances laisseraient-elles ignorer aux Turcs que, voulant le but, elles veulent fermement et irrévocablement les moyens? Qu'en conséquence elles ont accordé des secours aux Grecs, soit afin de les mettre en état de remplir les engagements qu'en vertu du traité ils auront contractés envers la Porte elle-même (si celle-ci accepte la médiation), soit pour leur fournir les moyens de subsister et de se défendre au cas où, dans un aveuglement funeste pour ses propres intérêts, la Porte repousserait la main secourable que lui tendent les Puissances.

La vérité, quelque pénible qu'elle soit, frappe néanmoins tous les esprits; les Turcs eux-mêmes finiraient par la reconnaître, et s'il y a un moyen de les faire fléchir devant la nécessité de leur situation sans recourir aux armes, celui que nous proposons nous semble l'unique.

D'un mot seul, et par un secours qui dans le fait ne leur imposerait que des sacrifices momentanés et hors de proportion avec les dangers qu'il préviendrait, les Puissances alliées écarteraient les chances d'une guerre sur le Bosphore, et

sauveraient la Grèce. Expliquons notre pensée.

Des capitalistes d'une haute respectabilité sont prêts à contracter avec la Grèce l'emprunt d'un million de livres sterling à 80 ou 85 pour 100, à un intérêt de 5 pour 100; mais ils demandent que les dividendes de cet emprunt soient garantis par l'Angleterre, la France et la Russie.

En accordant cette garantie, les Puissances contracteraient l'obligation d'acquitter chacune annuellement une somme de 20,000 livres sterling représentant, outre les intérêts de la dette, un fonds d'amortissement de la valeur de 1 pour 100. Cette avance de 20,000 livres sterling ne serait pas même requise en numéraire, car les capitalistes chargés de l'emprunt s'engageraient à la faire eux-mêmes, en obtenant en retour des inscriptions sur le grand livre de la dette publique des gouvernements respectifs pour la valeur de cette somme.

Le capital qu'une opération semblable mettrait à la disposition de la Grèce, serait employé d'une part à l'extinction des deux emprunts contractés à Londres; il fournirait de l'autre au gouvernement grec le seul moyen de régulariser son système de défense, et de remettre en activité les ressources du pays.

Par le fait, la durée de cette garantie ne serait que de quelques années. Elle ne s'étendrait que jusqu'au jour où la Grèce ayant rétabli son crédit et utilisé les richesses considérables que renferme son sol, trouverait facilement les moyens de contracter sous sa propre responsabilité un nouvel emprunt, qui acquitterait ses engagements envers les Puissances intervenantes, et absorberait la dette d'où ces engagements dériveraient.

Si les Puissances préféraient au mode que nous verons de proposer, celui de prêter directement aux Grecs une somme une fois payée, aux intérêts et sous la garantie qu'elles jugeraient convenable de prendre, cette somme, pour répondre aux besoins du moment et aux vues énoncées plus haut, ne saurait être au-dessous de 900,000 livres sterling, c'est-à-dire de 300,000 livres sterling pour chaque Puissance.

Enfin, si ni l'un ni l'autre de ces modes n'obtenait le suffrage des Puissances, ce serait encore un immense bienfait pour la Grèce, si, adoptant dès aujourd'hui le principe de la nécessité et de l'urgence d'un secours à accorder à la Grèce, elles voulaient déclarer dans le protocole des conférences de leurs plénipotentiaires à Londres, que du moment où les Grecs auront accepté le traité du 6 juillet, elles leur prêtent collectivement la somme de...., ou qu'elles offrent au gouvernement grec l'appui de leur propre crédit, pour le mettre en état de contracter un nouvel emprunt.

Cette déclaration demeurerait provisoirement secrète. Étant éventuelle, elle ne compromettrait aucun intérêt, et le gouvernement grec pourrait s'en prévaloir auprès de quelques capitalistes recommandables et discrets pour obtenir des secours

immédiats, qui, dans sa position actuelle, contribueraient essentiellement à son salut.

Hors de là il ne resterait aux Grecs qu'à invoquer la Providence et à se résigner à leur sort; ils s'y résigneront, mais au moins les conséquences de leur dénûment et de leur désespoir ne feront plus peser sur eux aucune responsabilité.

Nous nous dispenserons de nous arrêter sur des considérations qui démontreraient combien un secours accordé aujourd'hui à la Grèce serait placé, si nous osons nous exprimer ainsi, à un haut intérêt. Il préviendrait des sacrifices plus grands, soit dans le cas où les Grecs, tout en acceptant la médiation, se trouveraient hors d'état de remplir les engagements qu'ils auraient contractés, soit dans celui où les Puissances se verraient forcées d'avoir recours à des mesures coercitives directes, pour contraindre la Porte à accepter une médiation.

Nous nous dispenserons enfin de développer ici toute l'étendue des avantages qui résulteraient de ces secours dans un avenir assez rapproché, puisque ces secours rendraient possibles les relations commerciales entre les Puissances intervenantes et la Grèce, relations dont le traité du 6 juillet établit le principe.¹

---

1. Correspondance, τ. 1ος σσ. 213 - 224.

« Ἡ ἐν Λονδίῳ συνθήκη τῆς 6ης Ἰουλίου ἀναγγέλλει ὅτι ἡ αἵματοχυσία καὶ τὰ δυστυχήματα ὅσα ἀπὸ τοῦ 1821 ἐρημώνουν τὰ πρὸς Ἀνατολάς καὶ θέτουν εἰς κίνδυνον τὰ μέγιστα συμφέροντα θὰ παύσουν καὶ ἐπομένως δὲν θὰ ταραχθῇ ἐκ τούτων ἡ εἰρήνη, τὴν ὁποίαν ἡ Εὐρώπη ἀπολαύει, διότι πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν αἱ Δυνάμεις τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ρωσσίας προσφέρουν διὰ τῆς μεσιτείας καὶ ἐγγυήσεώς των πρὸς μὲν τὸν Σουλτᾶνον ἔντιμον μὲ τὴν Ἑλλάδα εἰρηνοποίησιν, πρὸς δὲ τοὺς Ἕλληνας τὸν τρόπον τοῦ ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὴν ὀλεθρίαν ἀπομόνωσίν των, νὰ βελτιώσουν τὴν ἐνεστῶσαν κατάστασίν των καὶ τέλος νὰ ἐλπίσουν εὐτυχέστερον μέλλον. Ἀλλὰ τὰ Μυστικοσυμβούλια αὐτῶν μελετῶντα τὰς περιστάσεις, ὅσας δύνανται νὰ βραδύνουν ἢ νὰ ἐπενέγκουν δυσκίνητα ἐμπόδια εἰς τὴν κατόρθωσιν τῆς σωτηριώδους προθέσεώς των καὶ ζητοῦντα νὰ προλάβουν ἢ νὰ ὑπερνικήσουν ὅλα τάναντία, θὰ καταπεισθοῦν ὅτι δὲν θὰ φθάσουν τὸν σκοπὸν τῶν Δυνάμεων εὐτυχῶς πως, εἰμὴ μόνον ἀπαλλάττοντα τὴν Ἑλλάδα ὅσον τάχιον ἀπὸ τὴν ἀθλιωτάτην καὶ ἀξιοθρήνητον κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐφθάσεν ἐξ αἰτίας τοῦ ὀκταετοῦς ἐξολοθρευτικοῦ πολέμου καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ συμφορῶν.

Ἐν ὑποθέσει ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἀποδέχονται ἢ ἀπορρίπτουν τὴν μεσιτείαν τῶν Δυνάμεων, θὰ ἐξετάσωμεν ἐν συντόμῳ μὲ ποίους τρόπους αἱ Δυνάμεις αὗται θὰ κατορθώσουν ὥστε νὰ πληρωθοῦν αἱ εὐχαί των καὶ αἱ εὐχαί τῆς Εὐρώπης

καί τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐν ὑποθέσει ὅτι οἱ Τούρκοι καί οἱ Ἕλληνες δέχονται τήν συνθήκην τῆς 6ης Ἰουλίου, ὅτι ἤρχισαν τακτικά διαπραγματεύσεις μεταξύ αὐτῶν, καί τέλος ἐγίνε σύμβαισις διὰ τῆς μεσιτείας καί ὑπὸ τήν ἐγγύησιν τῶν τριῶν Δυνάμεων. Εἰς τήν παροῦσαν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, καί καθ' ἣν θά εὐρεθῇ αὕτη ἀφοῦ παύσουν αἱ ἐχθροπαξίαι, ποίαν ἠθικὴν ἢ ὕλικήν ἐγγύησιν θά δυνηθῇ νά προσενέγκῃ ἀμοιβαίως εἰς τὰς Δυνάμεις ἢ Κυβέρνησίν της, καί πῶς θά τολήσῃ νά τὰς βεβαιώσῃ ὅτι θά ἐκπληρώσῃ τὰ ὑπεσχημένα; Καί ἂν θά ὑποσχεθῇ μέ τόν ἐπισημότερον τρόπον κατὰ τοῦτο, ποίους τρόπους ἔχει εἰς τήν διάθεσίν της ὥστε νά δυνηθῇ νά τὰ ἐκπληρώσῃ;

Πρὸ τριῶν ἐτῶν οἱ Ἕλληνες δέν ὑπάρχουν, οὐδέ πολεμοῦν, εἰμὴ διὰ τῶν βοηθημάτων τὰ ὁποῖα χρεωστοῦν εἰς τόν ἐλεημοσύνην τῶν Χριστιανῶν τῆς Εὐρώπης. Αἱ γαῖαι τῶν εἰς τε τήν Πελοπόννησον καί εἰς τήν Ἀνατολικήν καί Δυτικήν Ἑλλάδα εἶναι ἀγεώργητοι, ἀφ' ὅτου οἱ Τούρκοι φέρουν ἐκεῖ τήν ἐρήμωσιν καί τόν θάνατον. Διότι οἱ γεωργοὶ φέρουν τὰ ὄπλα, καί αἱ οἰκογένειαι τῶν ἡ ἡχμαλωτίσθησαν, ἢ διεσκορπίσθησαν εἰς τὰς νήσους, ἢ κατέφυγον εἰς βράχους ἀπροσίτους. Αἱ κῶμαι, τὰ χωρία καί αἱ πόλεις τῆς Ἑλλάδος κατεστράφησαν καί κατήντησαν ἐρείπια καί ἐρημίαι. Ἄλλο δέν ἔμεινεν εἰς τοὺς κατοίκους της, εἰμὴ ὁ ἀρχαῖος χαρακτήρ αὐτῶν, καί ἡ ὁμόφωνος καί ἀμετάθετος ἀπόφασίς τῶν νά μὴν ὑποκύψουν εἰς τόν ζυγόν τῶν Τούρκων ἢ ἄλλου τινός ξένου.

Ἄλλ' οἱ οὕτως εὐγενῶς διατεθειμένοι Ἕλληνες, καί λαός καί ἀρχηγοί, ἐξ αἰτίας τοῦ πολέμου, καί τῶν ἐξ αὐτοῦ δεινῶν καί τῆς ἀναρχίας δέν θέλουν νά κατασταθῇ Κυβέρνησις ἰσχυρά, καί δυναμένη νά διομολογήσῃ καί νά ἐκπληρώσῃ τὰ διωμολογημένα σύμφωνα μέ τήν συνθήκην τῆς 6ης Ἰουλίου, καί τήν ἀπόφασιν τῶν μεσιτευσουσῶν Δυνάμεων. Καί ἀπό ποίαν ἐντόπιον πηγὴν, ἠθικὴν ἢ χρηματικὴν, ὁποιαδήποτε Κυβέρνησις θά ἐξαρτύσῃ εἰς τήν Ἑλλάδα σήμερον τήν ἐπιρροήν της, τήν ὑπόληψίν της, τήν ἐξουσίαν της, καί τοὺς τρόπους τοῦ νά ἐνεργήσῃ τὰ χρέη της; Εἶναι τό αὐτό ἢ ὡς ἂν ᾔθελε νά μὴ γνωρίσῃ τις τήν φύσιν τῶν ἀνθρώπων, ἢ νά κρίνῃ προκατελιγμένως καί ἀδίκως περὶ τοῦ φονικοῦ πολέμου τῶν Ἑλλήνων, ἂν θελήσῃ νά τοὺς ὀνειδίσῃ διὰ τήν ἐξ αὐτοῦ ἀθλίαν κατάστασιν τῶν, ἢ νά βάλῃ βάσιν εἰς ἐγγύησίν τινα συνισταμένην εἰς πρᾶξιν ὑπογεγραμμένην ἀπὸ τήν Κυβέρνησιν τῶν, Κυβέρνησιν πολιορκουμένην ἀπὸ παντοίας ἐπειγούσας ἀνάγκας, καί κατακυριευμένην ἀπὸ τήν αὐτογνώμονα θέλησιν τῶν παλληκαρίων, τῶν ὁποίων ἡ κακομοιρία ἀποτελεῖ τήν δύναμιν, καί τῶν ὁποίων ἡ ἀπελπισία δικαιώνει πολλάκις τὰς καταχρήσεις.

Καί ὅμως ποίαν ἄλλην ἐγγύησιν ἠδύναντο αἱ Δυνάμεις νά λάβουν ἀπὸ τήν Ἑλλάδα, διὰ νά ἐγγυηθοῦν ὡσαύτως ἐκ μέρους τῶν εἰς τοὺς Τούρκους ὅτι οἱ Ἕλληνες θά ἐκτελέσουν τὰς ἀποφάσεις, τὰς ὁποίας θά κάμουν μεσολαβοῦσαι; Ἄλλον τρόπον δέν ἔχουν πρὸς τοῦτο, εἰμὴ νά καταλάβουν στρατιωτικῶς ὡχυ-

ρωμένους τινάς θέσεις, ἢ κανέν φρούριον ἢ καμμίαν νῆσον. Ἀλλά τοῦτο δέν συμβιβάζεται μέ τήν συνθήκην τῆς 6ης Ιουλίου καί μέ τόν εἰρηνοποιόν σκοπόν των. Οἱ αὐτοί στοχασμοί γίνονται ἐναργέστεροι ἐν ὑποθέσει ὅτι ἡ Πύλη θ' ἀπορρίψῃ τήν μεσιτείαν των.

Εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι οἱ Ἕλληνες θά προθυμηθῶσι νά συναινέσουν εἰς τήν εἰρημένην συνθήκην, ἔχοντες ἐντελῆ ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς Χριστιανικούς καί καλοκαγάρθους σκοπούς τῶν συμμάχων Δυνάμεων. Ἀλλ' εἰς τήν παρούσαν κατάστασιν των ὅπως γυμνοί καί ἄποροι ὄντες, θά παρέβαινον τό πρῶτον καί ἱερώτερον χρέος των, ἄν δέν ἐξήτουν ἀπό τοὺς βασιλεῖς βοήθειαν τινα, διὰ ν' ἀποφύγουν τοὺς ἀπείρους κινδύνους, εἰς τοὺς ὁποίους τοὺς ρίπτουν ἀφ' ἑνός ἢ παντελῆς ἔλλειψις τροφῶν, καί ἀφ' ἑτέρου αἱ προσπάθειαι τῶν Τούρκων νά κατακτήσουν τήν Πελοπόννησον, ἐνῶ χωρίς τῆς ἐτοίμου βοήθειας τῶν Δυνάμεων θ' ἀπολεσθοῦν ἤδη, ὅτε αὐταί ἀπεφάσισαν νά τοὺς σώσουν.

Εἶναι δέ πιθανόν νά τοὺς φυλάξῃ καί τώρα ἡ θεία πρόνοια θαυματουργοῦσα. Πλὴν αὐτοί θά ἐξακολουθήσουν παλαίοντες ἐναντίον τριῶν ἐχθρῶν ἐπίσης φοβερῶν, τῆς παμπτωχείας, τῆς ἀναρχίας καί τῶν Τούρκων, ἀλλ' ὅχι βέβαια καί μὴ προξενοῦντες λίαν δεινά καί κινδυνώδη ἀποτελέσματα τόσον δι' ἑαυτοὺς ὅσον καί διὰ τήν διατήρησιν τῆς εἰρήνης εἰς τόν Βόσπορον.

Καί ἂν δέ οἱ συμμαχικοί στόλοι ἐμποδίσουν τόν Ἰμβραχήμ νά λάβῃ νέας δυνάμεις ἀπό τήν Αἴγυπτον, τάχα δέν εἶναι φόβος μὴ λάβῃ ἀπό τήν Ἡπειρον καί τήν Ἀλβανίαν βοήθειαν στρατευμάτων, διὰ νά ἐξακολουθήσῃ ἀκμαίως τόν πόλεμον, καί νά καταθραύσῃ τὰ λείψανα τῶν λαῶν, τῶν καταφυγόντων ὑπὸ τὰ τεῖχη τοῦ Ναυπλίου καί δύο ἄλλων φρουρίων, καί τότε νά παραδοθοῦν εἰς αὐτόν αἱ πεινῶσαι φρουραί, παραδίδουσαι τὰ φρούρια αὐτά;

Ἐν ὑποθέσει τέλος ὅτι ὁ Ἰμβραχήμ θά βιασθῇ νά σταθῇ ἢ καί νά φύγῃ ἀπό τήν Πελοπόννησον, τάχα τὰ φρούρια ὅσα μένουν εἰς τήν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων εἶναι δυνατόν νά παραδοθοῦν ἐπὶ συνθήκῃ εἰς Κυβέρνησιν, μὴ δυναμένην νά τοὺς ὑποχρεώσῃ εἰς τοῦτο, καί ὥς ἐκ τῶν προτέρων μὴ ἔχουσιν καμμίαν ὑπόληψιν εἰς τοὺς πλουσίους καί δυνατοὺς τῶν Τούρκων, οἵτινες εἶναι τὰ νεῦρα τῶν φρουρῶν των; Μενόντων ἄρα φρουρίων ἐν τῇ Πελοποννήσῳ εἰς τήν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων, δύνανται ποτε νά ἐλπίσουν αἱ Δυνάμεις νά ἐκτελεσθῇ διὰ μέσου διαπραγματεύσεων τό β' ἄρθρον τῆς συνθήκης, τό ὀρίζον παντελῆ διαχωρισμόν τῶν δύο ἐθνῶν πρὸς ἀποφυγὴν νέων μεταξὺ αὐτῶν συγκρούσεων; Ἄν ἀφ' ἑτέρου οἱ Τούρκοι ἰσχυρογνωμοῦντες ἐξακολουθήσουν τόν κατά τῶν Ἑλλήνων πόλεμον, καί ἂν νέαι καταστροφαὶ ἐφελκύσουν τήν συμπάθειαν τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, δέν θ' ἀναγκασθοῦν αἱ Δυνάμεις νά παραδεχθοῦν δραστηριώτερα μέτρα, τὰ ὁποῖα θά ἀποτελέσουν ὅ,τι αὐταὶ ἐπιθυμοῦν ν' ἀποφύγουν, ὅ ἐστι τόν πόλεμον.

Ἀλλ' αἱ Δυνάμεις δέν ἔχουν νά φοβηθοῦν τοιοῦτον τι, ἂν προμηθεύσουν ὀλίγα βοηθήματα εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὥστε νά δυνηθῶσιν οὗτοι νά συστήσουν

Κυβέρνησιν, δυναμένην νά ἐνεργῇ σταθερῶς καί πρός ἕνα σκοπόν ἀμετάτρεπτον τά τε στρατιωτικά καί διοικητικά χρέη της, ἥτις ἀφοῦ ἀνακαλύψει εἰς τό ἔθνος τούς κεκρυμμένους πόρους του, νά τῷ χορηγήσῃ τούς τρόπους τοῦ νά ἐπαρκέσῃ ἐντός ὀλίγου εἰς ἑαυτό, καί νά ἐκπληρώσῃ ἐντίμως ὅ,τι ἄν ἤθελεν ὑποσχεθῇ ἡ Κυβέρνησίς του, καίτοι ἐξακολουθοῦσα τόν κατὰ Τούρκων πόλεμον.

Ἄφ' ὅλα τά ἐκβιαστικά μέτρα ὅς' ἀπαιτοῦνται νά ἐκπληρωθῇ ἡ συνθήκη τῆς 6 Ἰουλίου, τό νά δώσουν εἰς τούς Ἑλληνας διά τινων βοηθημάτων τήν δύναμιν νά τήν ἐκτελέσουν, θά ἦτο τό μόνον ὅπου συνάδει παντελῶς μέ τό πνεῦμα καί μέ τόν σκοπόν της.

Τοῦτο μόνον θά καταπείσῃ τόν Σουλτᾶνον ὅτι αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις θέλουν ἀφεύκτως τήν εἰρήνην τῆς Ἀνατολῆς διά τῆς σωτηρίας τῶν Ἑλλήνων. Τοῦτο μόνον δύναται νά βιάσῃ τούς Τούρκους νά συναινέσουν εἰς ὅ,τι θέλουν αἱ Δυνάμεις, καί ἐπομένως νά μή χρειασθοῦν αὐταί ἄλλα μέτρα, τά ὅποια δύναται νά κινήσουν εἰς ἀμέσους ἐχθροπραξίας τήν Ἀγγλίαν, Γαλλίαν, Ρωσσίαν καί Τουρκίαν.

Τούτου δοθέντος τά Μυστικοσυμβούλια τῶν συμμάχων θά ἔκρινον ἴσως εὐλογον νά δηλοποιήσουν εἰς τήν Πύλην ὅτι αἱ Δυνάμεις σέβονται τάς ἀποφάσεις της, καί δέν θέλουν νά τήν βιάσουν νά τάς μεταβάλλῃ. Πλήν διά τούς αὐτούς λόγους δέν μεταβάλλουν οὐχ' ἤττον καί αὐταί τάς ἰδικάς των, καί ἐπομένως θά ἐκπληρώσουν τά τῆς συνθήκης πιστῶς, διατηροῦσαι φιλικάς σχέσεις μέ τούς Ἑλληνας. Ἄν δέ τοῦτο θεωρηθῇ ἀπό τήν Πύλιν ὡς ἐχθροπραξία, αὕτη δύναται νά κηρύξῃ πόλεμον εἰς τάς μεσολαβούσας Δυνάμεις, καί τότε θά λάβουν καί αὐταί ἀμυντικά μέτρα ὑπέρ ἑαυτῶν. Ἄλλ' εἶναι δυνατόν νά ὑποτεθῇ ὅτι ἐτυφλώθη τόσον, ὥστε νά κηρύξῃ τῷ ὄντι πόλεμον κατὰ τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καί Ρωσσίας, καί οὕτω νά ἐκθέσῃ τήν μητρόπολιν της εἰς τό νά πάθῃ ὑπό τῆς πείνης ἐντός ὀλίγου, καί ἴσως νά προκαλέσῃ τήν πτώσιν τῆς αὐτοκρατορίας; Τί ἄρα μέλλει τότε νά πράξῃ; Ἡ θά φυλάξῃ σιωπὴν, ἢ θ' ἀποκάμῃ ἀπαιτοῦσα νά παύσουν αἱ τοιαῦται σχέσεις, καί τοῦτο θά συντελέσῃ ἐπὶ πλέον εἰς τό νά διατηρηθῇ ἡ εἰρήνη εἰς τόν Βόσπορον. Ὁ δέ χρόνος θά δώσῃ τέλος εἰς τά τῆς συνθήκης, καί ἴσως θά δώσῃ τέλος ἀναγκάζων καί ὅλας τάς Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης νά συναινέσουν ἐκουσίως εἰς αὐτήν.

Ἀλλά χορηγοῦσαι εἰς τούς Ἑλληνας τά ἀπαιτούμενα βοηθήματα αἱ Δυνάμεις, δέν λαμβάνουν τάχα πραγματικῶς μέρος ἐνεργόν εἰς τάς μεταξὺ Τούρκων καί Ἑλλήνων ἐχθροπραξίας, ἀντιβαίνουσαι εἰς τήν συνθήκην, καί δέν ἐκτρέπονται ἀπό τόν ὁποῖον ἐχάραξαν εἰς ἑαυτάς ὅρον, ἐπ' ἐλπίδι νά ὑποχρεώσουν τούς Τούρκους νά δεχθοῦν τήν μεσιτείαν των; Ἡ παρουσία εἰς τό Ἀρχιπέλαγος τῶν συμμαχικῶν στόλων, καί ἡ ἐκ τούτων συνάφεια καί αἱ σχέσεις τῶν Δυνάμεων μέ τούς Ἑλληνας ἀπαντοῦν εἰς αὐτάς τάς ἐνστάσεις, καί μάλιστα φαίνεται ὅτι νομιμοποιοῦν εἰς τά ὅμματα τῶν Τούρκων τήν ὁποίαν οἱ Ἕλληνες ἐπικαλοῦνται βοήθειαν.

Πλήν καί διατί αἱ Δυνάμεις δέν δηλοποιοῦν εἰς τούς Τούρκους ὅτι θέλουν

νά ἐπιτύχουν τόν σκοπόν, θέλουν σταθερῶς καί ἀμεταθέτως τά πρὸς τόν σκοπόν αὐτόν φέροντα, καί ὅτι ἐπομένως ἐχορήγησαν βοηθήματα εἰς τοὺς Ἑλληνας, εἴτε διὰ νά τοὺς βάλουν εἰς θέσιν νά ἐκπληρώσουν πρὸς τήν Πύλην αὐτήν, ἢ δεχθῇ τήν μεσιτείαν, ὅ,τι ἂν θά ὑποσχεθοῦν δυνάμει τῆς συνθήκης, εἴτε διὰ νά τοὺς προμηθεύσουν τοὺς τρόπους τοῦ νά ὑπάρξουν καί νά ὑπερασπίσουν ἑαυτοὺς εἰς περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ Πύλη, τυφλώττουσα ὡς πρὸς τὰ ἴδια της συμφέροντα, ἤθελεν ἀπωθήσει τήν ὁποίαν αἱ Δυνάμεις τῆς προσφέρουν χεῖρα βοηθείας;

Ἡ ἀλήθεια, ἂν καί λυπηρά, πλήττει ὅλας τὰς διανοίας, καί οἱ Τοῦρκοι αὐτοὶ τέλος πάντων θά τήν γνωρίσουν, ὥστε, ἂν εἶναι τρόπος νά τοὺς βιάσουν, νά ὑποχωρήσουν εἰς τήν ἀνάγκην χωρίς πόλεμον, ἄλλος τρόπος δέν φαίνεται εἰμὴ μόνος ὁ παρ' ἡμῶν προβαλλόμενος, οὕτως αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις μ' ἕναν μόνον λόγον καί διὰ τινος βοηθείας, ἣτις θά τὰς ἐπιβάλλῃ θυσίας ἀκαριαίας καί μὴ ἀναλόγους, μέ τοὺς ὁποίους θά προκαταλάβῃ κινδύνους, θ' ἀποσκεδάσουν τοὺς φόβους τοῦ πολέμου εἰς τόν Βόσπορον, καί θά σώσουν τήν Ἑλλάδα.

Ἐξηγοῦμεν τόν στοχασμόν μας. Τραπεζῖται ἀξιοσέβαστοι εἶναι ἔτοιμοι νά συμφωνήσουν μέ τήν Ἑλλάδα δάνειον ἑνὸς ἑκατομμυρίου λιρῶν στερλινῶν πρὸς ὀγδοῆντα ἢ ὀγδοῆντα πέντε καθ' ἑκατόν, καί μέ τόκον πρὸς πέντε καθ' ἑκατόν. Ὅμως ἀπαιτοῦν τήν ἐγγύησιν τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καί Ρωσσίας διὰ τὰ ἐπιμερίσματα τοῦ αὐτοῦ δανείου.

Ἄν λοιπόν αἱ Δυνάμεις δώσουν τήν ἐγγύησιν των, θά ὑποχρεωθοῦν νά πληρώσουν εἴκοσι χιλιάδας λίρας κατ' ἔτος ἐκάστη, καί ἐκτός τῶν τόκων χρεόλυτρον πρὸς ἕν καθ' ἑκατόν, καί ἡ δόσις αὐτὴ δέν θ' ἀπαιτεῖται εἰς χρήματα, διότι αἱ τραπεζῖται δανεισταὶ ὑπόσχονται νά τήν πληρώνουν αὐτοὶ, λαμβάνοντες ἀναγραφὰς ἰσαξίας ἐπὶ τοῦ μεγάλου βιβλίου τοῦ δημοσίου χρέους ἐκάστης Κυβερνήσεως.

Τὸ δ' ἐκ τούτου κεφάλαιον εἰς τήν διάθεσιν τῆς Ἑλλάδος τιθέμενον, ἀφ' ἑνὸς μὲν, θά χρησιμεύσῃ εἰς ἐξόφλησιν τῶν δύο δανείων τοῦ Λονδίνου, ἀφ' ἑτέρου δέ, θά χορηγήσῃ εἰς τήν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν τὰ μέσα νά διευθετήσῃ τὰ πρὸς ἄμυναν τῆς Ἑλλάδος, καί νά βάλῃ εἰς ἐνέργειαν τοὺς πόρους της. Ἡ δὲ διάρκεια τῆς ἐγγυήσεως αὐτῶν θά εἶναι πραγματικῶς ὀλιγοετής, διότι δέν θά ἐπεκταθῇ εἰμὴ ἄχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καθ' ἣν ἡ Ἑλλάς ἀπολαύουσα πάλιν δημοσίας πίστεως, καί χρήσιμα τὰ σημαντικὰ πλοῦτη τῶν γαιῶν της κατασταίνουσα, θά εὖρῃ εὐκόλως τοὺς τρόπους νά συμφωνήσῃ ὑπὸ τήν ἰδίαν της ἐγγύησιν νέον δάνειον, ὅτε καί θά ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποχρεώσεις της πρὸς τὰς Δυνάμεις.

Ἄν ὁμως προτιμήσουν αὐταὶ νά δανείσωσιν ἀμέσως τοὺς Ἑλληνας ποσότητά τινα, ἅπαξ πληρωτέαν, καί νά λάβουν εὐλογοφανῆ τόκον καί ἐγγύησιν ὁποῖαν ἐγκρίνουν, τότε ἡ ποσότης αὕτη, διὰ νά ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς σημερινὰς ἀνάγκας καί εἰς τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθειμένους σκοπούς, δέν πρέπει νά εἶναι ὀλιγωτέρα τῶν ἑνεακοσίων χιλιάδων λιρῶν στερλινῶν, τριακοσίων δηλαδὴ χιλιάδων δι'

ἐκάστην Δύναμιν. "Αν τέλος πάντων αἱ Δυνάμεις δέν δέχονται οὔτε τό ἐν οὔτε τό ἄλλο, πάλιν εὐεργετοῦν τήν 'Ελλάδα μεγάλως, ἄν παραδεχθοῦν ἀπό τῆς σήμερον τήν ἀνάγκην καί τό κατεπεῖγον βοήθειας τινός χορηγηθησομένης εἰς αὐτήν, καί θελήσουν νά δηλοποιήσουν εἰς τό πρωτόκολον τῶν συνδιαλέξεων τῶν ἐν Λονδίνῳ πληρεξουσίων των ὅτι, ἀφ' οὗ δεχθοῦν οἱ "Ελληνας τήν συνθήκην τῆς 6ης 'Ιουλίου, τοὺς δανεῖζουν ὁμοῦ καί αἱ τρεῖς τήν ποσότητα... ἡ προσφέρουν εἰς τήν Κυβέρνησιν των τό ὑποστήριγμα τῆς ἰδίας αὐτῶν πίστεως διὰ νά τοὺς βάλουν εἰς θέσιν νά συμφωνήσουν νέον δάνειον. 'Η δηλοποίησις των θά μείνη πρὸς ὥρας μυστική. Γινομένη δέ πρὸς τό ἐνδεχόμενον, δέν θά βάλῃ εἰς κίνδυνον οὐδενός τὰ συμφέροντα, καί ἡ 'Ελληνική Κυβέρνησις θά τήν μεταχειρισθῇ εἰς τινας τραπεζίτας τιμίους καί διακριτικούς, νά λάβῃ παρ' αὐτῶν ἅμεσα βοηθήματα, τὰ ὁποῖα ἤδη ἤθελον συντελέσει οὐσιωδῶς εἰς τήν σωτηρίαν τῶν 'Ελλήνων.

Τούτων μὴ γενομένων, ἄλλο δέν μένει εἰς αὐτοὺς εἰμὴ νά ἐπικαλεσθοῦν τήν θεῖαν πρόνοιαν, καί ν' ἀφεθοῦν εἰς τήν τύχην των, ἀλλὰ τότε δέν θά βαρύνῃ ἐπ' αὐτοὺς οὐδεμία εὐθύνη διὰ τὰς συνεπειὰς τῆς παντελοῦς στερήσεως καί ἀπελπισίας των.

'Αποφεύγομεν τοὺς λόγους, δι' ὧν θ' ἀπεδεικνύομεν πόσον θά ὠφέλει ἂν ἐδίδeto σήμερον βοήθειά τις εἰς τοὺς "Ελληνας, καί μόνον λέγομεν ὅτι θά προελάβανε μεγαλυτέρας θυσίας τόσον εἰς τήν περίπτωσιν καθ' ἣν οὔτοι δεχθέντες τήν μεσιτείαν δέν θά εὐρίσκοντο εἰς τήν κατάστασιν νά ἐκπληρώσουν ὅ,τι ὑποσχεθοῦν ὅσον εἰς τήν περίπτωσιν καθ' ἣν αἱ Δυνάμεις θά ἠναγκάζοντο νά καταφύγουν εἰς ἅμεσα ἐκβιαστικά μέτρα, ὥστε νά ὑποχρεώσουν τήν Πύλην νά δεχθῇ τήν μεσιτείαν των. 'Αποφεύγομεν τέλος ν' ἀναπτύξωμεν ὅλας τὰς ὠφελείας, ὅσαι θά πηγάσουν μετ' ὀλίγον ἀπό τήν τοιαύτην βοήθειαν, καί μόνον λέγομεν ὅτι αὕτη θά ἐπενέγκει τὰς ἐκ τῆς συνθήκης τῆς 6ης 'Ιουλίου ἐμπορικὰς σχέσεις μεταξύ τῶν μεγάλων Δυνάμεων καί τῆς 'Ελλάδος».¹

1. 'Επιστολαὶ ὁ.π. σσ.

9.

Note confidentielle communiquée aux trois Cabinets de Saint-James, des Tuileries et de Saint-Petersbourg.

Paris, 20 septembre-2 octobre 1827.

Les cours de la Grande-Bretagne, de France et de Russie, en offrant aux Turcs et aux Grecs leur médiation, conformément au traité du 6 juillet, leur ont proposé la conclusion immédiate d'un armistice.

Les Grecs ont accepté la médiation, et ont déclaré qu'ils étaient prêts à convenir d'une suspension d'armes avec les Turcs.

La Porte a rejeté les propositions des représentants des cours intervenantes, et la flotte égyptienne, forte de quatre-vingts voiles, dont quarante autrichiennes, est entrée le 9 septembre à Navarin.

Dans leur prévoyante sollicitude, les cours alliées ont cherché, dès le mois de juin, par des insinuations amicales, à arrêter dans le port d'Alexandrie l'expédition égyptienne. Cependant cette expédition a eu lieu, et des milliers d'Arabes vont achever la ruine du Péloponèse, au moment même où, pour la prévenir, les flottes réunies ont reçu l'ordre de se mettre en croisière dans les parages de la Grèce.

Le divan a sous les yeux le traité et la note collective des représentants de la Grande-Bretagne, de la France et de la Russie. Il sait que l'une des mesures par lesquelles il pouvait être contraint à accepter la médiation devait consister dans l'effet moral et matériel de la croisière, et il s'applaudit aujourd'hui de s'y être soustrait par la persévérance, par le courage même avec lequel le pacha d'Égypte a su déjouer les démarches des agents des cours alliées. Peut-on supposer encore que la Porte voudra fléchir devant l'autorité des conseils des cours intervenantes?

Dans cet état de choses, comment les Grecs du Péloponèse pourront-ils résister? Ou s'ils succombent en ce moment, comment les Puissances peuvent-elles espérer d'atteindre le but du traité du 6 juillet, en conservant la paix, ou du moins en ne se placant pas sous l'empire d'événements qui provoqueraient nécessairement la guerre qu'elles désirent éviter?

Il ne nous appartient de discuter ces graves questions que sous un seul point de vue, celui que nous avons signalé dans notre mémoire du 31 août (12 septembre).

Nous osons affirmer que, malgré les renforts considérables qu'Ibrahim-Pacha vient de recevoir, le Péloponèse peut encore être sauvé, et la Porte contrainte à accepter plus tard la médiation, sans que les Puissances aient recours aux armes, si ces Puissances accordent aux Grecs dès aujourd'hui les secours pécuniaires que nous avons sollicités.

Nous disons *dès aujourd'hui*, parce que toute la question est dans le temps. Rien ne le prouve mieux que l'arrivée des Égyptiens. Si la croisière avait été établie par les stations anglaise et française, dès le moment où la Porte déclara par une note formelle et publique qu'elle n'admettrait jamais d'intervention étrangère dans les affaires de la Grèce, assurément la pacha d'Égypte n'aurait point encouru les frais de son expédition, et les vaisseaux autrichiens au moins auraient hésité à lui offrir leurs services.

En appliquant cette observation aux circonstances actuelles, on se convaincra que l'exécution du traité, dans un but pacifique, n'est possible qu'en ne point abandonnant le sort de la Grèce aux chances incertaines et périlleuses du temps.

Les Grecs n'existent aujourd'hui que par les secours modiques que leur ont envoyés, après la catastrophe d'Athènes, leurs compatriotes établis à l'étranger.

Les dernières places qui leur restent sont à peine ravitaillées pour quelques jours. Les récoltes vont être enlevées par les Arabes débarqués à Navarin. Comment

se flatter alors que cette population épuisée de misère puisse lutter avec avantage contre des forces si considérables? Quand même par un miracle elle parviendrait à se maintenir sous les remparts de Nauplie, de Malvoisie et de Corinthe, le pays n'en serait pas moins complètement dévasté, et ses ressources anéanties pour de longues années.

Pendant c'est de l'existence seule de ce pays que dépend l'accomplissement des vues conservatrices qui caractérisent l'alliance consacrée par l'acte du 6 juillet.

Si l'on nous demande comment dans la crise actuelle les secours que je sollicite pour la Grèce peuvent lui fournir les moyens d'en sortir victorieuse, nous répondons:

Qu'en employant une partie de ces secours à la levée de quelques bataillons de bons soldats suisses, la Grèce aidée de leurs bras et de leur discipline, et favorisée d'ailleurs par la croisière qui intercepterait les communications avec l'Égypte, opposerait non-seulement une résistance vigoureuse aux armées d'Ibrahim, mais finirait par les forcer à mettre bas les armes.

Et cette mesure, nous n'en doutons pas, serait d'une exécution facile et immédiate, si les Puissances intervenantes daignaient appuyer confidentiellement de leur crédit et de leur influence les démarches que le gouvernement grec ferait à cet effet auprès des cantons helvétiques.

Nous nous arrêtons ici, en conjurant encore une fois et pour la dernière fois les cours intervenantes, de prendre en considération les observations respectueuses que nous avons consignées dans notre mémoire, et celles que nous prenons la liberté d'exprimer ici; nous les supplions d'accueillir avec bienveillance ces observations, dans l'intérêt de la malheureuse nation Grecque, et dans celui, nous osons le répéter, du maintien de la paix.¹

1. Correspondance, δ.π., σσ 235 - 238.

«Αἱ Αὐλαὶ τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ρωσσίας, τὴν μεσιτεῖαν τῶν προσφέρουσαι εἰς τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς Ἕλληνας, κατὰ τὴν συνθήκην τῆς 6ης Ἰουλίου, ἐπρότειναν καὶ ἄμεσον ἀνακωχὴν ὅπλων. Καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες ἐδέχθησαν τὴν μεσιτεῖαν, εἰπόντες ὅτι ἦσαν ἕτοιμοι νὰ συμφωνήσουν μετὰ τῶν Τούρκων περὶ τῆς ἀνακωχῆς αὐτῆς. Ἡ δὲ Πύλη ἀπέρριψε τὰς προτάσεις τῶν ἀντιπροσώπων τῶν μεσιτευσουσῶν Αὐλῶν, καὶ ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος συγκείμενος ἀπὸ ὀγδόντα τέσσαρα πλοῖα, ἐξ ὧν τὰ σαράντα Αὐστριακὰ, ἐφθάσε τὴν 28ην Αὐγούστου εἰς Νεόκαστρον. Αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ προνοοῦσαι, ἐφρόντισαν ἀπὸ τὸν Ἰούνιον νὰ ἐμποδίσουν διὰ φιλικῶν εἰσηγήσεων τὸν Αἰγυπτιακὸν στόλον εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀλλ' ὁ στόλος αὐτὸς ἀπέπλευσε, καὶ χιλιάδες

ἙΑράβων ὑπάγουν νά συντελέσουν εἰς τήν Πελοποννήσου τόν ὄλεθρον, καθ' ὃν καιρόν οἱ συμμαχικοὶ στόλοι ἔλαβον διαταγὰς νά περιπλέουν ἡνωμένοι τὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος, διὰ νά τόν προλάβουν.

Τό Διβάνι ἔχει ὑπ' ὄψιν τήν συνθήκην καί τήν ὁμόφωνον δηλοποίησιν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Μεγάλης Βρετανίας, τῆς Γαλλίας καί τῆς Ρωσίας. Ὅθεν ἡξεύρει ὅτι καί ὁ περίπλους τῶν εἰρημένων στόλων ἡδύνατο νά βιάσῃ τήν Πύλην ἠθικῶς τε καί φυσικῶς, νά δεχθῇ τήν μεσιτείαν των, καί ἤδη γαυριᾷ διότι ὑπεξέφυγε πᾶσαν βίαν διὰ τῆς ἐπιμονῆς, καί μάλιστα διὰ τῆς αὐθαιρεσίας, δι' ἧς ὁ Σατράπης τῆς Αἰγύπτου ἡδυνήθη νά ματαιώσῃ τὰ κινήματα τῶν πρακτόρων τῆς τριπλῆς συμμαχίας.

Πῶς λοιπόν νά ὑποθέσωμεν ὅτι εἰς τό ἐξῆς ἡ Πύλη, ὑπείκουσα εἰς τὰς συμβουλὰς τῶν συμμάχων, θά κλίνη τόν αὐχένα; Τοῦτου μὴ διδομένου, πῶς θά δυνηθοῦν ν' ἀνθέξουν οἱ Πελοποννήσιοι Ἕλληνας; Ἄν δέ κατ' αὐτὴν τήν ὥραν ὑποκύπτουν, πῶς εἶναι δυνατόν νά ἐλπίσουν αἱ Δυνάμεις νά φθάσουν τόν σκοπὸν τῆς συνθήκης των, φυλάττουςαι τήν εἰρήνην, ἢ τουλάχιστον μὴ λαμβάνουσαι μέτρα, ἅτινα ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων ἤθελον προκαλέσει τόν πόλεμον, τόν ὁποῖον θέλουν ν' ἀποφύγουν. Δέν ἀνήκει εἰς ἡμᾶς νά συζητήσωμεν αὐτὰ τὰ βαρέα ζητήματα, εἰμὴ κατὰ μόνην τήν ἔποψιν, ἣν κατεδείξαμεν εἰς τό ὑπόμνημα τῆς 31 Αὐγούστου/12 Σεπτεμβρίου. Καί δυνάμεθα νά βεβαιώσωμεν ὅτι, καίτοι ἔλαβεν ὁ Ἰμβραχίμ νέας δυνάμεις ἀξιολόγους, δύναται ἀκόμη καί ἡ Πελοπόννησος νά σωθῇ καί ἡ Πύλη νά βιασθῇ βραδύτερον, νά δεχθῇ τήν μεσιτείαν τῶν Δυνάμεων χωρὶς πόλεμον, ἂν αὗται χορηγήσουν ἀπὸ τῆς σήμερον εἰς τοὺς Ἕλληνας τὰ ζητηθέντα χρηματικὰ βοηθήματα. Λέγομεν δ' ἀπὸ τῆς σήμερον, διότι τό πᾶν συνίσταται εἰς τόν ἀρμόδιον καιρόν. Καί τοῦτο ἀποδείκνυται ἐναργῶς ἀπὸ τήν ἄφιξιν τῶν Αἰγυπτίων εἰς τὰ Μεθωκόρωνα, οἵτινες δέν θά ἤρχοντο, ἂν οἱ στόλοι τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας ἤρχιζαν νά περιπλέουν διὰ νά τοὺς ἐμποδίσουν, ἅμα ἀφοῦ ἡ Πύλη διεδήλωσεν ἐπισήμως ὅτι δέν ἐδέχετο ποτὲ μεσιτείαν ξένων εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος ὅτε καί ὁ Μεχμεταλῆς φειδόμενος τῆς ἀπαιτουμένης διὰ τήν ἐκστρατείαν ταύτην δαπάνης, δέν θά ἐπέτρεπε νά ἐκπλεύσῃ ὁ στόλος του ἀπὸ τόν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας καί τὰ αὐστριακὰ πλοῖα δέν θά προσεφέροντο εὐκόλως εἰς τήν ὑπηρεσίαν του ὑπὸ ναύλον.

Ὅθεν οἱ σύμμαχοι Δυνάμεις ἐφαρμόζουσαι τήν παρατήρησιν ταύτην εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις, θά καταπεισθοῦν ὅτι δέν εἶναι δυνατόν νά ἐκπληρωθῇ ἡ συνθήκη ἐν εἰρήνῃ, ἐκτός ἂν παραστήσουν τήν τύχην τῆς Ἑλλάδος εἰς τό ἐπὶ τοσοῦτον ἀβέβαιον καί κινδυνῶδες τοῦ χρόνου, καθ' ὅσον οἱ Ἕλληνες δέν ὑπάρχουν τήν σήμερον, εἰμὴ διὰ τῶν ὀλίγων βοηθημάτων, τὰ ὁποῖα τοὺς ἔστειλαν μετὰ τήν πτώσιν τῶν Ἀθηνῶν οἱ εἰς τὰ ξένα ὁμογενεῖς των καὶ καθ' ὅσον τὰ μένοντα εἰσέτι φρούρια εἶναι ἐφοδιασμένα μόλις δι' ὀλίγας ἡμέρας. Ἀφοῦ δέ οἱ Ἀραβες θερίσουν τὰ γεννήματα τῶν Ἑλλήνων, τότε ποῖα ἐλπίς μένει νά πολεμήσῃ πρὸς τόσον ἀνωτέρας δυνάμεις καί νά νικήσῃ ὁ κακόμοιρος αὐτός

λαός;

Ἄλλὰ καί ἂν ὡς διά θαύματος σωθῇ διατηρούμενος ὑπό τά τείχη τοῦ Ναυπλίου, τῆς Μονεμβασίας καί τῆς Κορίνθου, ὁ τόπος πάλιν θά κατερρωθῇ καί θά μείνῃ διά πολύν καιρόν ἄφορος. Καί ὁμως ἀπό μόνον αὐτοῦ τοῦ τόπου τήν ὕπαρξιν ἐξαρτᾶται τό πλήρωμα τῶν συντηρητικῶν σκοπῶν, οἵτινες χαρακτηρίζουν τήν γενομένην διά τῆς συνθήκης τῆς 6ης Ἰουλίου συμμαχίαν.

Ἄν μᾶς ἐρωτήσουν πῶς εἰς τήν παροῦσαν κρίσιν τῶν πραγμάτων τά ζητούμενα ὑπέρ τῆς Ἑλλάδος βοηθήματα δύνανται νά τήν προμηθεύσουν τοὺς τρόπους νά ἐξέλθῃ νικήτρια ἀπό τό στάδιον τοῦ πολέμου, ἀποκρινόμεθα ὅτι ἀφοῦ μεταχειρισθῶμεν μέρος αὐτῶν τῶν βοηθημάτων εἰς τό νά συλλέξωμεν λόχους τινάς ἀγαθῶν στρατιωτῶν Ἑλβετῶν διά νά τήν βοηθήσουν μέ τοὺς βραχίονάς των καί μέ τήν τάξιν των. Βοηθούμεν ἄλλωστε ἀπό τοὺς συμμαχικοὺς στόλους, ὡς ἐμποδίζοντας τήν συγκοινωνίαν τοῦ Ἰμβραχίμ μέ τήν Αἴγυπτον, ἢ Ἑλλάς ὅχι μόνον θ' ἀντιτάξῃ ἀντίστασιν ἰσχυράν εἰς τὰ στρατεύματά των, ἀλλὰ καί θά τὰ βιάσῃ νά ρίψουν κάτω τὰ ὄπλα.

Ἡ δέ συλλογὴ τῶν Ἑλβετῶν θά ἐκτελεσθῇ εὐκόλως καί ἀμέσως, ἂν αἱ μεσιτεῦσαι Δυνάμεις ὑποστηρίξουν ἐμπιστευτικῶς διά τῆς ἐπιτροπῆς των τὰς περὶ τούτου ἐνεργείας τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως εἰς τήν Ἑλβετίαν.

Τελευτώντες ἐπικαλούμεθα καί αὐθις τὰς μεσολαβοῦσας Δυνάμεις νά λάβουν εἰς σκέψιν τὰς παρατηρήσεις ὅσας ἐκτίθεμαι εἰς τε τό ὑπόμνημα καί εἰς ταύτην τήν διακοίνωσιν μας. Παρακαλοῦμεν δέ νά τὰς δεχθοῦν εὐμενῶς διά τε τό συμφέρον τοῦ δυστυχοῦς ἐλληνικοῦ ἔθνους καί διά τήν διατήρησιν τῆς εἰρήνης».¹

1. Ἐπιστολαί, δ.π., σσ.

10.

Note confidentielle communiquée aux trois Cabinets de Saint-James, des Tuileries et de Saint-Petersbourg.

Paris, 1-13 octobre 1827.

La Grèce placée désormais, par son adhésion au traité du 6 juillet, sous la sauvegarde de l'Angleterre, de la France et de la Russie, espère jouir sous peu des relations que cet acte lui promet.

Cependant les besoins pressants qui l'environnent, et la nécessité où elle se trouve d'y pourvoir une heure plus tôt, la portent à soumettre dès ce moment ses

voeux aux cabinets des trois Puissances, avec l'espoir qu'elles voudront les accomplir dans leur bienveillante sollicitude.

Ne voulant et ne pouvant plus avoir recours à l'assistance des associations philhelléniques formés en Europe depuis six ans, elle adoptera en principe, comme règle invariable de la conduite de son gouvernement, de concentrer de la conduite de son gouvernement, de concentrer tous ses efforts dans la vue de s'assurer et de mériter uniquement les secours des trois Puissances médiatrices, et de toutes celles qui par la suite voudront intervenir en sa faveur.

En partant de ce principe, la Grèce se flatte d'obtenir des ce moment les bons offices des cours de Londres, de Paris et de Saint-Pétersbourg auprès des cantons helvétiques, pour le cas où son gouvernement demanderait de faire avec eux une capitulation militaire.

Ce bons offices consisteraient aujourd'hui dans les explications confidentielles que les agents des trois cours pourraient avoir, dans le cercle de leurs relations particulières, au sujet de cette capitulation.

Il suffirait qu'ils fussent autorisés à déclarer que leurs souverains apprendraient avec plaisir toutes les facilités que les magistrats des cantons y apporteraient, et qu'ils leur en sauraient gré.

Cette simple déclaration relèverait l'énergie des amis de la cause grecque, en inspirerait aux hommes timides, et aplanirait d'avance une foule de légers obstacles, qui pourraient arrêter ou retarder la conclusion de l'arrangement éventuel dont il s'agit de poser les bases¹.

---

1. Correspondance, τ. 1, Genève 1839, σσ. 262 - 263.

11.

Note confidentielle communiquée aux trois Cabinets de Saint-James, des Tuileries et de Saint-Pétersbourg

Paris, 1-13 octobre 1827.

Au moment où les cours qui interviennent dans les affaires de la Grèce s'occupent sans doute de la nomination des agents qui doivent les représenter sur le théâtre des événements, il serait utile peut-être de considérer cette mesure sous un point de vue analogue au but qu'elle doit atteindre.

Vu la situation actuelle des choses, ce but ne peut pas être dans les premiers

moments l'organisation des relations commerciales, mais seulement toutes les mesures par lesquelles la Grèce peut se mettre en état de les établir avec utilité, soit pour elle, soit pour les Puissances médiatrices.

D'après cette considération, ce ne sont pas des consuls, mais des agents politiques, que les Puissances constitueraient dès aujourd'hui les dépositaires de leurs pensées et de leurs intentions.

Si elles se plaisaient à leur conférer le titre de *résidents* ou de *chargés d'affaires*, elles satisferaient à tous les intérêts, et accompliraient tous les vœux.

Les Grecs reconnaîtraient sous cette qualification, des agents qui auraient la mission de veiller à l'exécution du traité; ils y trouveraient de plus une possibilité de se faire représenter eux-mêmes auprès des trois cours, par ceux de leurs compatriotes qui, par leur fortune, leur position sociale dans l'étranger, et la bonne opinion dont ils jouissent, seraient à même de remplir ces fonctions à la satisfaction des trois cours et de leur propre pays.

Le titre de consul nuirait peut-être dans les premiers moments à la considération qui doit environner les agents étrangers qui arriveront en Grèce, parce que les Grecs ont de tout temps eu des relations très-familiales avec les agents étrangers de cette dénomination.

Par le même motif, ce titre ne suffirait peut-être pas pour engager les Grecs établis hors du pays à renoncer à leurs propres affaires, et à venir à leurs frais se fixer à Londres, à Paris ou à Saint-Pétersbourg; or la Grèce ne possède pas, dans sa détresse actuelle, les moyens de payer sur les deniers de l'état ses agents dans l'étranger. Leur présence y est cependant de la plus importante nécessité, car sans elle les intérêts de cette malheureuse nation ne pourront jamais sortir de l'influence, ni être soustraits à l'action des particuliers.

Les cours intervenantes sont instamment sollicitées d'honorer ces observations d'une attention bienveillante¹.

---

1. Correspondance, τ. 1, Genève 1839, σσ. 263 - 264.

12.

Questions adressées par M. Willmot-Horton au Comte Capodistrias, et Réponses faites par ce dernier

Paris, 3 15 octobre 1827

Q. Que doit-on entendre par la Grèce d'aujourd'hui?

R. La nation Grecque se compose des hommes qui, depuis la conquête de

Constantinople, n'ont pas cessé de professer la religion orthodoxe, de parler la langue de leurs pères, et qui sont demeurés sous la juridiction spirituelle ou temporelle de leur église, n'importe le pays qu'ils habitent en Turquie.

Q. Quelles sont les limites qu'elle a imposées à son étendue territoriale?

R. Les limites de la Grèce sont tracées depuis quatre siècles par des droits que ni le temps, ni des malheurs de tout genre, ni la conquête, n'ont jamais pu prescrire.

Elles le sont depuis 1821 par le sang versé dans les massacres de Cydonie, de Chypre, de Chios, de Candie, de Psara, de Messolonghi, et dans les nombreux combats sur terre et sur mer dont s'honore cette brave nation.

En partant de ces faits qui dominent l'histoire de la Grèce et qui caractérisent la lutte qu'elle soutient depuis sept ans, on se persuadera aisément que ce n'est ni l'ambition, ni la cupidité, mais un devoir aussi sacré qu'inviolable, qui l'engagera constamment à restreindre le moins possible les limites de son territoire.

Quand même le sentiment de ce devoir se tairait devant la puissance de considérations majeures, les Grecs se demanderont à juste titre si c'est dans l'intérêt de la paix que les cours médiatrices les porteraient à faire l'abandon de ceux de leurs compatriotes qui seraient encore condamnés à subir le joug musulman.

Plus les cours intervenantes considéreront la nature de la guerre dont elles désirent arrêter la continuation ou prévenir les conséquences, plus elles se persuaderont que la base territoriale sur laquelle doit reposer la pacification du levant, pour être solide et permanente, ne saurait être déterminée ni dans ce moment, ni même par la seule puissance des négociations.

Si l'on voulait du reste s'en rapporter sur cette grave question à l'opinion assurément impartiale des plus célèbres géographes anciens, Strabon nous dirait:

"La Grèce étant découpée par plusieurs golfes et caps qui composent de grandes presqu'îles situées l'une après l'autre, forme cinq péninsules dont chacune renferme la précédente.

"La première, c'est le Péloponèse.

"La deuxième résulterait d'une ligne qu'on tirerait depuis Pagues (Mazi) jusqu'à Nisée (port de Mégare).

"La troisième, depuis le golfe de Crissa (baie de Salone) jusqu'aux Thermopyles. La ligne qu'on suppose tirée entre ces deux points, renferme la Béotie (Livadie), et coupe obliquement la Phocide et le pays des Locriens épichémidiens (vayvodolik de Bodoniza).

"La quatrième, depuis le golfe d'Ambracie (golfe d'Arta) jusqu'au golf Maliaque (golfe de Zeitoun) et aux Thermopyles, dans une ligne qui passe par le mont OEta (Aimnos) et par la Trachinie.

"La cinquième commencerait également au golfe d'Ambracie, et se terminerait au golf Thermaïque (de Salonique), dans une ligne qui passe par la Thessalie et la

Macedoine”.

Si l'on ajoute les îles de la mer Égée et celles de l'Asie mineure, on aura les limites de la Grèce proprement dite.

Q. Quel est le rapport de la population à l'étendue du territoire?

R. Les notions qu'on avait avant la guerre actuelle sur la population de la Grèce étaient très-vagues. Elles le sont plus encore depuis 1821, surtout à raison des déplacements et de la dispersion des habitants de cette malheureuse contrée. Néanmoins les tableaux statistiques que M. Pouqueville vient de publier fournissent des données d'après lesquelles il ne sera pas impossible de répondre, sur les lieux, à cette question d'une manière satisfaisante.

Q. Quelles portions, tant continentales qu'insulaires, du territoire de la Grèce demeurent libres aujourd'hui du joug des forces ottomanes?

R. A l'exception des îles où les Turcs ne se trouvaient point au commencement de la levée de boucliers, et où ils n'ont plus reparu, tout le reste de la Grèce est une arène de combats et de destruction.

Depuis la chute de l'acropole, les Grecs ne possèdent que les forteresses de Nauplie, de Malvoisie et de Corinthe dans le Péloponèse, de Grabuse en Candie; mais dans ce moment ils ont repris une position forte dans la Grèce occidentale. Le terrain donc qu'ils disputent aux Turcs, qu'ils possèdent ou qu'ils posséderont, sera plus ou moins étendu, selon que la fortune des armes les favorisera.

Q. En quoi consiste le gouvernement grec existant de fait, tant dans les hommes qui gèrent les affaires, que dans la nature et l'étendue du pouvoir, que la puissance législative a attribué au gouvernement exécutif?

R. On peut répondre à ces deux questions en exposant sommairement les actes constitutionnels que les députés de la nation Grecque légalement réunis ont voté dans leurs assemblées, d'abord à Épidaure, et en dernier lieu à Trézène.

Ces lois cependant, comme toutes celles qui sont confectionnées dans des circonstances semblables, ne peuvent d'aucune manière donner la juste mesure de la nature et de l'étendue des pouvoirs qu'elles constituent.

Il serait inutile d'en présenter ici les motifs; on se bornera seulement à faire observer que l'assemblée des députés des diverses provinces de la Grèce compose sans contredit le seul et véritable pouvoir législatif de la nation, et que les personnes auxquelles cette assemblée a confié le pouvoir exécutif dans les différentes branches de l'administration sont les seules légalement revêtues du droit de gérer les affaires.

Si le congrès national, et plus encore le pouvoir exécutif, n'ont pu jusqu'ici exercer leurs fonctions de manière à ne laisser subsister aucun doute sur leur

puissance, s'est que se trouvant l'un et l'autre sans argent, sans antécédents, ils ont dû subir les nécessités du moment; dès lors ils ont obéi à la force des choses et conséquemment à celle des hommes qui, sans faire partie du gouvernement, gouvernent momentanément de fait et dans le cercle de leur influence locale.

Il en sera bien autrement dès que les mêmes députés, les mêmes organes du pouvoir exécutif, pourront faire face aux besoins les plus urgents de la nation au moyen d'une caisse publique, d'un peu de crédit, et de la confiance dont les cours médiatrices voudront honorer leur gouvernement.

Q. Quel rapport existe-t-il entre l'étendue du pouvoir exécutif tel qu'il émane de lois organiques de l'état, et l'action de ce même pouvoir tel qu'il est soumis à la force des choses?

R. Si par la *force des choses* on entend la misère affreuse qui menace la Grèce de son anéantissement, il n'y a pas de rapport à indiquer; car du moment où le pouvoir est soumis à cette espèce de force, il n'existe plus.

Mais si par la *force des choses* on entend les nécessités et la discorde, inhérentes à la situation d'un peuple qui porte les armes avec le courage du désespoir, et pour sauver sa vie, sa religion, son honneur et le peu de biens qu'il possède, on conservera aisément que les rapports entre le pouvoir exécutif tel qu'il devrait émaner des lois organiques, et l'action de ce même pouvoir, doivent changer selon les circonstances du moment, c'est-à-dire les succès ou les revers dans les combats, les progrès ou les pas rétrogrades de la nation dans l'affranchissement de son territoire.

Le pouvoir, sous le point de vue sous lequel il est présenté dans cette question, n'est et ne peut être qu'un fait. Or il cesse de l'être, il devient même une théorie illusoire, dès que les revers et le dénûment de tous les moyens frappent le gouvernement de déconsidération aux yeux du peuple.

Q. Quels sont les partis qui divisent la Grèce, et quel rapport y a-t-il entre les vues et les projets de ces partis et le vœu général du peuple?

R. Dans la stricte acception des termes il n'y a point de partis en Grèce, parce que les intérêts ne sont pas encore assez bien définis, pour que l'ambition ou d'autres passions semblables puissent les associer dans des systèmes solidement établis et opposés les uns aux autres, ce qui constitue dans d'autres contrées les partis proprement dits.

En Grèce il y a des intérêts dissemblables, et de nature à être conciliés par des combinaisons fondées en justice, ou à être rendus hostiles par la perfidie, l'ignorance ou l'impéritie.

Ce sont ces intérêts qui ont donné naissance à la discorde, et qui lui ouvriront des abîmes aussi longtemps que les Grecs ne pourront organiser un gouvernement

qui soit fort de la droiture de ses intentions et de la puissance de ses moyens.

Les vues des hommes que les intérêts et les circonstances du moment ont pu réunir dans des projets souvent éphémères, tel que celui d'élever en Grèce un trône et de l'offrir à un prince des dynasties européennes, n'ont eu pour but constant et invariable que l'affranchissement de la nation, sa liberté, son indépendance; et dans ce but ces vues étaient et seront conformes aux vœux du peuple.

Toute autre vue qui tendrait à placer la nation Grecque sous une dépendance politique quelconque, par cela même qu'elle est hautement réprouvée par le peuple, ne pourra jamais prévaloir dans la pensée d'aucun Grec, encore moins dans les conseils d'une réunion de Grecs qui se donneraient le nom de parti, et qui se croiraient forts de l'assentiment national.

Q. Comment pourrait-on démontrer que le gouvernement grec existant est l'organe de la volonté générale du peuple Grec, à tel point que l'on pourrait raisonnablement s'attendre à la soumission du peuple aux engagements que prendrait le gouvernement dans l'intérêt de sa politique intérieure et extérieure?

R. Le gouvernement grec existant, comme tout gouvernement quelconque, sera l'organe légal de la volonté du peuple; il se portera garant de ses engagements, tant envers les Puissances étrangères qu'envers la nation qu'il est appelé à gouverner, du moment où il ne manquera pas des moyens qui lui sont nécessaires pour tirer la nation de la misère et de l'anarchie, faire respecter les lois, et maintenir l'ordre dans le pays.

Or, dans l'état actuel des choses, et tant que la Grèce n'existe que d'aumônes et de souscriptions, comment prétendre que le gouvernement grec, tout en étant l'organe de la nation, puisse contracter et remplir en son nom des engagements, dans l'intérêt de sa politique intérieure et extérieure?

La démonstration qu'on demande ne sera donc possible et vraie que lorsque la Grèce aura reçu des Puissances médiatrices le double secours qu'elle sollicite, celui d'un contact avec elles et celui de quelques subsides.

Q. Formez une estimation des ressources en argent qui ont été mises à la disposition du peuple Grec, soit par la voie d'emprunt, soit par celle de souscription dans les différents états de l'Europe, depuis le commencement de la guerre jusqu'au temps actuel?

R. Les deux emprunts faits à Londres en 1824 et en 1825 grèvent la Grèce d'une dette de 2,426,800 liv. st., et en comptant les semestres des dividendes arriérés, il faudra y ajouter une somme de 73, 665 liv. st.

On peut calculer approximativement que les souscriptions ont produit peut-être au delà de 2,000,000 de francs ou 80,000 livres sterling.

Mais il ne s'ensuit pas que la Grèce ait reçu ou qu'on ait dépensé en Grèce et pour la Grèce la totalité de ces sommes; à peine une fraction minime de ces capitaux est parvenue à sa destination.

Il est difficile en ce moment de donner un aperçu exact de l'argent effectif versé entre les mains des autorités grecques, ou du prix réel des objets que les philhellènes ont envoyés en Grèce.

Plus tard on mettra sans doute sous les yeux des bienfaiteurs de ce pays l'état exact des sommes reçues.

Q. Sur quelle base repose la garantie du remboursement des capitaux que la Grèce a obtenu par voie d'emprunt?

R. La Grèce ne pourra exister sans crédit; et elle ne peut espérer de crédit qu'en remplissant honorablement ses engagements avec ses créanciers. Telle est la base sur laquelle, moralement parlant, repose la garantie en question.

Cette garantie deviendra aussi effective et matérielle, lorsque le territoire de la Grèce sera placé sous la sauvegarde d'un traité, et conséquemment sous celle des Puissances médiatrices.

La nation possède des terres; et ces terres peuvent assurer les créanciers que le gouvernement grec est solvable, et qu'il peut faire honneur à ses engagements.

Q. Quel est le rapport entre les capitaux nominatifs dont le remboursement est garanti, et le montant des sommes versées entre les mains du gouvernement grec?

R. Manquant en ce moment des notions exactes sur la quantité des sommes versées entre les mains du gouvernement grec, il m'est impossible de déterminer ces rapports.

Q. La Grèce possède-t-elle encore des ressources pour se procurer de nouveaux secours des peuples de l'Europe?

R. La ressource principale consistera, ainsi que nous l'avons indiqué plus haut, dans son crédit et dans les domaines de la nation.

Dès qu'elle aura un gouvernement et un territoire assurés, elle prendra des mesures pour tenir ses engagements relatifs à la dette actuelle. Elle pourra sous la garantie des domaines nationaux former un nouvel emprunt, et les capitalistes de l'Europe ne se refuseront pas assurément à y prendre part.

Q. Quel rapport y a-t-il entre les ressources générales que la nation libre du joug ottoman pourrait réaliser éventuellement, et les moyens que le gouvernement peut de fait tirer du territoire sous sa domination immédiate?

R. On ne pourra répondre utilement à cette question que lorsqu'on saura en quoi consiste le territoire qu'hatera la nation libre du joug ottoman.

Q. Formez une estimation des forces de la Grèce actuellement disponibles, en hommes de guerre, en marine et en vaisseaux?

R. Cette estimation sera faite sous peu, et on l'enverra aux personnes qui prennent intérêt à la connaître.

Q. Que si la force des choses donnait un surcroît d'influence morale au gouvernement de la Grèce, quel serait le rapport entre ses moyens actuels et ses moyens prospectifs?

R. Ce serait travailler à un ouvrage d'imagination que de présenter ici le tableau des ressources de la Grèce dans l'hypothèse qui fait l'objet de cette question.

Il y a plus. Ses moyens actuels étant réduits considérablement à cause de la misère et de l'épuisement de la nation, le point de comparaison serait peu exact.

Q. Formez une estimation des forces ottomanes soit sur terre soit sur mer, que la Grèce a actuellement à combattre. Formez une autre estimation des moyens de la poste pour entretenir ses armes en Grèce?

R. Le double travail ne peut être fait avec quelque précision que sur les lieux, et l'on y donnera suite sans perte de temps.¹

---

1. Correspondance, tom. 1. Genève 1839, ss 265-275.

Παρισίους 3/15 'Οκτωβρίου 1827

Ε. Τί πρέπει νά ἐννοήσωμεν λέγοντες 'Ελλάδα σήμερον;

Α. Τό 'Ελληνικόν ἔθνος σύγκειται ἐκ τῶν ἀνθρώπων οἵτινες ἀπό ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως δέν ἔπαυσαν ὁμολογοῦντες τήν ὀρθόδοξον πίστιν, καί τήν γλῶσσαν τῶν πατέρων αὐτῶν λαλοῦντες, καί διέμειναν ὑπό τήν πνευματικήν ἢ κοσμικήν δικαιοδοσίαν τῆς ἐκκλησίας των, ὅπου ποτέ τῆς Τουρκίας καί ἄν κατοικῶσι.

Ε. Ποῖα ὄρια ἡ 'Ελλάς ἐπέβαλεν εἰς τήν γεωγραφικήν ἑκτασίν της;

Α. Τά ὄρια τῆς 'Ελλάδος ἀπό τεσσάρων μέν αἰώνων διεγράφησαν ὑπό δικαιωμάτων, τά ὅποια οὔτε ὁ χρόνος, οὔτε αἱ πολύμορφοι συμφοραί, οὔτε ἡ δορικτησία, οὐδέποτε ἴσχυσαν νά παραγράψωσι, διεγράφησαν δέ ἀπό τοῦ 1821 διά τοῦ αἵματος τοῦ χυθέντος εἰς τάς σφαγάς τῶν Κυδωνιῶν, τῆς Κύπρου, τῆς Χίου, τῆς Κρήτης, τῶν Ψαρῶν, τοῦ Μεσολογγίου, καί εἰς τάς πολυαρίθμους ναυμαχίας τε καί πεζομαχίας ἐν αἷς ἐδοξάσθη τό γενναῖον τοῦτο ἔθνος.

'Ορμώμενοι ἐκ τούτων τῶν γεγονότων ἅτινα ὑπερίστανται τῆς ἱστορίας

τῆς Ἑλλάδος, καί τόν ἤδη ἐπταετῇ αὐτῆς ἀγῶνα ἐπιχαρακτηρίζουσιν, εὐκόλως καταπειθόμεθα ὅτι οὔτε περιφιλοδοξία, οὔτε κερδομανία, ἀλλά χρέος ἱερόν καί ἀπαρβίαστον θέλει ἐνάξῃ διαπαντός τήν Ἑλλάδα νά συστείλῃ ὅσον τό ὀλιγώτερον τά ὅρια τῆς χώρας αὐτῆς.

Καί ἂν δέ τοῦ χρέους τούτου τό αἶσθημα σιγήσῃ ἐνώπιον ἐπικρατεστέρων ἀποθεωρήσεων, οἱ Ἕλληνες δικαίῳ τῷ λόγῳ δύνανται νά ἐρωτήσωσιν ἑαυτούς, ἄρα γε χάριν τῆς εἰρήνης αἱ μεσίτριαι αὐλαί τοὺς ἀναγκάζουσι νά ἐγκαταλείψωσιν ἔτι πολλοὺς τῶν ὁμογενῶν των ὑπὸ τόν Μωαμεθανικόν ζυγόν;

Καί αἱ παρεμβαίνουσαι δέ βασιλεῖαι, ὅσον ἀποθεωρήσωσι τήν φύσιν τοῦ πολέμου τόν ὅποιον θέλουσι νά καταπαύσωσι, τόσον θέλουσι κατανοήσῃ ὅτι ἡ γεωγραφική βάσις τῆς εἰρηνοποιήσεως τῆς ἀνατολῆς, διὰ νά εἶναι στερεά καί ἐμμενής, οὔτε τῇ ὥρᾳ ταύτῃ νά προσδιορισθῇ δύναται, οὔτε καί διὰ μόνης τῆς ἰσχύος τῶν διαπραγματεύσεων.

Ἄν ἔπειτα καί σύμβουλον θελήσωμεν νά λάβωμεν γνώμην ὁμολογουμένως ἀμερόληπτον, τήν τῶν ἐνδοξοτάτων γεωγράφων τῆς ἀρχαιότητος, ἔχομεν τόν Στράβωνα λέγοντα:

« Ἡ Ἑλλάς, ἐγκοπτομένη διὰ πολλῶν κόλπων καί ἀκρωτηρίων, σχηματίζει πέντε χερσονήσους ἀλλεπαλλήλους, ἐξ ὧν ἐκάστη περιέχει τήν προηγουμένην. Καί πρώτη μὲν εἶναι ἡ Πελοπόννησος, δευτέρα δέ ἡ ἀπὸ γραμμῆς τῆς ἐκ Παγῶν (Μάξι) μέχρι Νισαίας (λιμένος Μεγάρων), τρίτη ἀπὸ τοῦ Κρυσσαίου κόλπου (τοῦ τῶν Σαλῶνων) μέχρι Θερμοπυλῶν, τῆς γραμμῆς περιλαμβανούσης τήν Βοιωτίαν (Λεβαδίαν), καί κοπτοῦσης λοξῶς τήν Φωκίδα καί τοὺς ἐπικνημιδίους Λοκρούς (Βουδουνίταν)· ἡ τετάρτη ἀπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου (τοῦ τῆς Ἄρτας) μέχρι τοῦ Μαλιακοῦ (τοῦ κόλπου Ζητουνίου) καί τῶν Θερμοπυλῶν, ἐπὶ γραμμῆς περώσης διὰ τοῦ ὄρους Οἴτης καί τῆς Τραχινίας· καί ἡ πέμπτη πάλιν ἀπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου μέχρι τοῦ Θερμαϊκοῦ (τῆς Θεσσαλονίκης) ἐπὶ γραμμῆς διαπερώσης τήν Θεσσαλίαν καί τήν Μακεδονίαν».

Προστιθεμένων δέ καί τῶν νήσων τοῦ τε Αἰγαίου καί τῆς ἐλάσσονος Ἀσίας, ἔχομεν ἤδη τά ὅρια τῆς κυρίως λεγομένης Ἑλλάδος.

Ε. Ποία ἡ ἀναφορά τοῦ ποσοῦ τῶν κατοίκων πρὸς τήν ἑκτασιν τοῦ τόπου;

Α. Τά περὶ τούτου γινωσκόμενα ἦσαν μὲν καί πρό τοῦ ἐνεστῶτος πολέμου ἄμοιρα ἀκριβεῖας, ἔτι δέ σκοτεινότερα κατέστησαν ἀπὸ τοῦ 1821, καί μάλιστα διὰ τὰς ἐκχωρήσεις καί τόν διασκορπισμόν τῶν πολυσυμφόρων κατοίκων. Ἀλλ' ὁμως, κατὰ τοὺς καταστατικούς πίνακας τοὺς παρὰ τοῦ κ. Πουκεβίλ προεκδοθέντας, δέ θέλει εἶσθαι ἀδύνατον νά ἀποκριθῶμεν ἱκανῶς πως πρὸς τήν ἐρώτησιν ἅψ' οὐ ἐπὶ τοῦ τόπου φθάσωμεν.

Ε. Ποῖα μέρη τῆς ἐλληνικῆς χώρας, στερεᾶς καί νήσων, εἶναι σήμερον ἐλεύθερα τοῦ ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ;

Α. Ἐκτός τῶν νήσων ὅπου οὐδὲ ἦσαν Τοῦρκοι ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως οὐδὲ ἐφάνησαν ἔπειτα, ὅλη ἡ ἄλλη Ἑλλάς ἀγωνιστήριον ὑπάρχει μαχῶν καί

καταφθορᾶς. Ἀπό δὲ τῆς πτώσεως τῆς Ἀττικῆς ἀκροπόλεως, οἱ Ἕλληνες δὲν ἔχουσιν εἰμὴ τὰ φρούρια μὲν Ναυπλίας, Μονεμβασίας καὶ Κορίνθου ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, τὴν δὲ Γραμβοῦσαν ἐν Κρήτῃ, ἀλλ' ἤδη ἔφθασαν πάλιν ἐπιστρατοπεδεύσαντες εἰς ὄχυρόν που τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος. Οὕτως ἄρα ἡ γῆ ἦν διαφιλονεικοῦσι πρὸς τοὺς Τούρκους καὶ κατέχουσιν ἢ θέλουσι κατέχει, διαμεταλλάσσει ἔκτασιν κατὰ τὰς τύχας τῶν ὄπλων.

Ε. Ἡ πράγματι ὑπάρχουσα ἐλληνικὴ κυβέρνησις ποία τις εἶναι κατὰ τε τοὺς ἄνδρας τοὺς διοικοῦντας, καὶ κατὰ τὴν φύσιν καὶ ἔκτασιν τῆς παρὰ τῶν νομοθετούντων εἰς τοὺς νομοτελεστάς ἀπονεμηθείσης δυνάμεως;

Α. Ἀπεκρινόμεθα μὲν πρὸς τὴν διπλὴν ἐρώτησιν, ἐκτιθέντες συντόμως τὰ συντακτικὰ ψήφισματα ὅσα οἱ πεμπτοὶ τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους νομίμως συνηθροισμένοι ἐψήφισαν τὸ πρῶτον ἐν Ἐπιδαύρῳ, καὶ τὸ τελευταῖον ἐν Τροιζίνι· ἀλλ' οἱ νόμοι οὗτοι, καὶ ὅλοι οἱ ἐπὶ τοιούτων περιστάσεων κατασκευαζόμενοι, οὐδόλως δύνανται ἀκριβές μέτρον νὰ δώσωσι τῆς τε φύσεως καὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἀποδεικνυομένων ἐξουσιῶν. Καὶ ἀνωφελές νὰ εἴπωμεν τὸ διατί. Ἀρκούμεθα δὲ μόνον νὰ ἀποσημειώσωμεν ὅτι, τῆς συνελεύσεως τῶν πεμπτῶν τῶν διαφόρων τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχιῶν, ἀναμφιλέκτως συγκροτούσης τὴν μόνην καὶ γνησιωτάτην τοῦ ἔθνους νομοθετικὴν δύναμιν, ὅσα ὑποκείμενα παρ' ἐκείνης διεπιστεύθησαν τὴν νομοτελεστείαν ἐν πᾶσι τοῖς διοικήμασι, μόνον νομίμως περιβέβληνται τὸ τοῦ κυβερνᾶν δικαίωμα. Ἐάν δὲ ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις, καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ νομοτελεσταί, δὲν ἐδυνήθησαν μέχρι τοῦδε βεβαιωτάτην νὰ ἐπιδείξωσι τὴν ἐμπειστημένην ἀρχήν, αἷτια εἶναι ἡ ἔνδεια τῶν χρημάτων καὶ τὸ ὥς ἐκ τῶν προηγούμενων ἀπαράσκευον, δι' ἃ καὶ εἰς τὰς ἐπιτρεχούσας ἐκάστοτε ἀνάγκας ὑπέκυψαν, καὶ τὸ κράτος ὑπέστησαν τῶν τε περιστάσεων καὶ τῶν ἀνθρώπων ὅσοι, καίτοι μὴ ὄντες ἐκ τῶν κυβερνώντων, ἔργῳ ὁμῶς πρὸς καιρὸν κυβερνῶσιν ἐν τῷ κύκλῳ τῆς τοπικῆς των ἐπιρροῆς.

Τὸ πρᾶγμα δὲ θέλει διόλου ἀλλάξῃ ὅποτεν οἱ αὐτοὶ νομοθέται καὶ οἱ αὐτοὶ νομοτελεσταὶ δυνηθῶσι νὰ ἀπαντήσωσι τὰς ὀξυτέρας ἀνάγκας τοῦ ἔθνους ἀπὸ τινος δημοσίου ταμείου, ἀπὸ μικρᾶς τινος οἰκονομικῆς πίστεως, καὶ ἀπὸ τῆς ἐντίμου ἐμπιστοσύνης τῶν μεσιτριῶν αὐλῶν πρὸς τὴν κυβέρνησίν των.

Ε. Ποία ἡ ἐκ τῶν ὀργανικῶν τῆς πολιτείας νόμων προκύπτουσα νομοτελεστικὴ δύναμις, καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτῆς ποία, οὕτως ὑποκειμένης εἰς τὸ κράτος τῶν περιστάσεων;

Α. Ἄν μὲν διὰ κράτους τῶν περιστάσεων ἐννοῇτε τὴν φρικαλέαν τρύχῳσιν ἣτις ἐπαπειλεῖ τὴν ἐξόντωσιν τῆς Ἑλλάδος, δὲν ὑπάρχει ἀναφορά εἰς σημείωσιν, διότι ἡ εἰς τὸ τοιοῦτο κράτος ὑποκειμένη ἀρχὴ οὐδὲ ὑφίσταται πλέον. Ἄν δὲ διὰ κράτους τῶν περιστάσεων ἐννοῇτε τὰς ἀνάγκας καὶ τὴν διχόνοιαν, τὰς εἰκότως παρυφεστώσας εἰς λαὸν ἀγωνιζόμενον μὲ ἀπηλπισμένην ἀνδρίαν νὰ ἀνασώσῃ ζωὴν, θρησκείαν, τιμὴν, καὶ τὴν μικράν ἐπίλοιπὸν κτῆσιν του, τότε εὐκόλως καταλαμβάνετε ὅτι ἡ ἀναφορά τῆς κατὰ τοὺς ὀργανικοὺς νόμους νο-

μοτελεστικῆς δυνάμεως, πρὸς τὴν πραγματικὴν ἐνέργειαν αὐτῆς, ἔπεται νὰ μεταβάλλεται κατὰ τὰς ἐπιτρεχούσας περιστάσεις, κατὰ τὰς νίκας δηλαδή ἢ τὰς ἡττας, καὶ κατὰ τὴν προχώρησιν ἢ ὑποστροφὴν τοῦ ἔθνους περὶ τὸ ἔργον τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς γῆς του.

Ἡ ἐξουσία, ὅπως παρίσταται εἰς τοῦτο τὸ ζήτημα, εἶναι συμβεβηκός τι, καὶ οὐδὲν πλέον· παύει δὲ καὶ τοῦ εἶναι τοῦτο, καὶ ἀπλοῦν ἵνδαλμα καταντᾷ, ὁπότεν τὰ ἀτυχήματα καὶ ἡ παντός πόρου στέρησις καταβάλλωσι τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτῆς ἐνώπιον τοῦ λαοῦ.

Ε. Ποῖα τὰ ἐν Ἑλλάδι κόμματα, καὶ ποῖαν σχέσιν ἔχουσιν αἱ γνώμαι καὶ οἱ σκοποὶ αὐτῶν πρὸς τὴν διάθεσιν τοῦ λαοῦ;

Α. Κατὰ τὴν ἀκριβῆ σημασίαν τῶν λέξεων δὲν ὑπάρχουσι κόμματα ἐν Ἑλλάδι, διότι οὐδὲ τὰ καθ' ἑκαστα συμφέροντα ἀκόμη ἱκανῶς ὠρίσθησαν, ὥστε ὑπὸ τῆς φιλοδοξίας καὶ ἄλλων παθῶν συνεταιρισθέντα εἰς στερεὰ συστήματα, νὰ ἀντιπαραταχθῶσι πρὸς ἄλληλα· ὅπερ συνιστᾷ ἄλλοῦ τὰ κυρίως λεγόμενα κόμματα. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα ὑπάρχουσι συμφέροντα μόνον ἀνόμοιοι, διαλλακτὰ μὲν διὰ τρόπων δικαίων, φερτὰ δὲ εἰς ἀντίκρουσιν δι' ἀπιστίας, ἢ ἀμαθίας καὶ ἀπειρίας. Καὶ ταῦτα τὰ συμφέροντα ἐγέννησαν καὶ τὴν προϋπάρξασαν διχόνοιαν, καὶ θέλουσιν ἀνοίξῃ ἀβύσσους κακῶν ἕως οὗ φθάσωσιν οἱ Ἕλληνες νὰ συστήσωσι κυβέρνησιν ἰσχυράν ἅμα δι' εὐθύτητα προαιρέσεως καὶ διὰ πόρων ἐπικουρίαν.

Οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐκ συμφερόντων καὶ περιστάσεων στιγμιαίων προσενοθέντες ἐνίοτε περὶ προθέσεις ἐφημέρους, ὁποῖα τὸ νὰ ἐγείρῳσιν ἐν Ἑλλάδι θρόνον καὶ νὰ τὸν προσφέρωσιν εἰς ἓνα εὐρωπαϊκόν βασιλόπουλον, οὐδέποτε ἄλλον τινὰ σκοπὸν εἶχον εἰμὴ τὴν συντριβὴν τοῦ ζυγοῦ, τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν αὐτονομίαν τοῦ ἔθνους, καὶ τότε σύμφωνα ἐμελέτων καὶ μελετήσουσι μὲ τὰς εὐχὰς τοῦ λαοῦ. Τὸ δὲ βουλεύεσθαι πᾶν ἄλλο πρὸς ὁποιανδήποτε πολιτικὴν ὑποταγὴν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὑπερεχόντων ἀποτρόπαιον ὄν παρὰ τῷ λαῷ, οὐδέποτε θέλει χωρήσῃ εἰς Ἕλληνας νοῦν, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον εἰς γνώμην συστήματος ἢ κόμματος Ἑλλήνων ἐπιστηριζομένων δῆθεν εἰς τὴν ἐθνικὴν συγκατάθεσιν.

Ε. Ποῖα ἡ ἀπόδειξις ὅτι ἡ ὑπάρχουσα ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ὄργανον εἶναι τῆς γενικῆς θελήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, οὕτως ὥστε εὐλόγως νὰ προσμένωμεν τὴν εὐπεΐθειαν τούτου εἰς ὅσα ἡ κυβέρνησις διαπραγματευθῇ χάριν τοῦ ἐσωτερικοῦ τε καὶ ἐξωτερικοῦ τῆς ἐπικρατείας συμφέροντος;

Α. Ἡ ὑπάρχουσα ἑλληνικὴ κυβέρνησις, καθὼς καὶ πᾶσα ἄλλη ὁποιαδήποτε, καὶ ὄργανον νόμιμον ἔσεται τῆς θελήσεως τοῦ λαοῦ, καὶ θέλει ἐγγυᾶσθαι περὶ τῶν ὑποσχέσεων τῆς πρὸς τε τὰς ξένας δυνάμεις καὶ πρὸς τὸ κυβερνώμενον ἔθνος, ἅμα ὅτε προσλάβῃ τὰ χρειαζόμενα μέσα διὰ νὰ ἀπαλλάξῃ μὲν τὸ ἔθνος ἐκ τῆς κακουχίας καὶ ἀναρχίας, κραταιώσῃ δὲ τοὺς νόμους, καὶ φυλάξῃ τὴν εὐταξίαν. Κατὰ δὲ τὴν σημερινὴν κατάστασιν, καὶ ἐν ὧσιν ἡ Ἑλλάς ζῇ ἀπὸ συνεισφορῶν καὶ ἐλεημοσύνης, πῶς ἀξιοῦτε τὸ νὰ δύναται ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις, καίτοι ὄργανον οὖσα τοῦ ἔθνους, νὰ σταίνῃ καὶ νὰ ἐκτελῇ ἐν ὀνόματι αὐτοῦ

συμφωνίας, χάριν τοῦ ἐσωτερικοῦ τε καὶ ἐξωτερικοῦ τῆς ἐπικρατείας συμφέροντος;

"Αρα ἡ αἰτουμένη ἀπόδειξις τότε γίνεται δυνατή, ὅταν ἡ Ἑλλάς λάβῃ παρὰ τῶν μεσιτριῶν Δυνάμεων τό διπλοῦν βοήθημα ὅπερ ἐπιζητεῖ, τουτέστι τὴν πρὸς αὐτάς συνάφειαν καὶ τὰς χρηματικὰς ἐπικουρίας.

Ε'. Εκτιμήσατε τό ποσόν τῶν χρηματικῶν πόρων ὅσους ἔλαβεν ὁ ἐλληνικός λαός, εἴτε ἐκ δανείων εἴτε ἐκ τῶν ἀπανταχόθεν τῆς Εὐρώπης συνδρομῶν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ πολέμου μέχρι τῆς σήμερον;

Α. Τά μὲν ἐν Λονδίῳ γενόμενα δύο δάνεια τῶν 1824 καὶ 1825, βαρύνουσι τὴν Ἑλλάδα μέ χρέος 2,426,800 λιρῶν, καὶ λογαριαζομένων καὶ τῶν ἐξαμηνιῶν τῶν καθυστερούντων ἐπιμερισμάτων, προστίθενται ἔτι 73,665 λίραι. Τά δέ ἐκ τῶν συνδρομῶν προκύψαντα, ἐπὶ τό ἔγγιστον ἐπιλογιζόμενα, ἴσως ὑπερέβησαν τὰ 2.000.000 φράγκα, ἢ 80.000 λίρας.

'Αλλὰ δέν ἔπεται καὶ ὅτι ἡ Ἑλλάς ἔλαβε τῷ ὄντι ἢ ὅτι ἐξωδεύθη ἐν τῇ Ἑλλάδι καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος τό ὅλον τῶν εἰρημένων ποσοτήτων· μόλις δέ ἐλαχίστη μερίς αὐτῶν κατέφθασεν εἰς τόν διορισμόν της. Καὶ ἐν μὲν τῷ παρόντι δύσκολον νὰ ἀπογράψωμεν ἀκριβῶς τό εἰς χεῖρας τῶν ἐλληνικῶν ἀρχῶν ἐπιδοθέν ἀργύριον, ἢ τὴν σωστὴν τιμὴν τῶν παρὰ τῶν φιλελλήλων ἀποσταλέντων εἰς τὴν Ἑλλάδα πραγμάτων. Κατόπιν δέ ταῦτα πάντα ὑποβληθήσονται πάντως εἰς τὰς ὀφείας τῶν εὐεργετῶν.

Ε. Εἰς ποίαν βάσιν ἐπεριδεται ἡ ἐγγύησις τῆς πληρωμῆς τῶν κεφαλαίων ὅσα ἡ Ἑλλάς ἐδανείσθη;

Α. Τῆς Ἑλλάδος μὴ δυναμένης ὑπάρξαι ἄνευ οἰκονομικῆς πίστεως, καὶ μὴ ἐλπίζουσης οἰκονομικὴν πίστιν εἰμὴ διὰ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώσεών της πρὸς τοὺς δανειστάς, αὕτη εἶναι ἡ βάσις εἰς τὴν ὁποίαν, ἠθικῶς εἰπεῖν, ἐπεριδεται ἡ προκειμένη ἐγγύησις. "Εσεται δέ ἡ ἐγγύησις καὶ ὑποστατική, ὅταν τό ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος βληθῇ διὰ συνθήκης ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν μεσιτευσουσῶν Δυνάμεων· διότι τό ἔθνος κέκτηται γαίαις ἐξ ὧν δύναται νὰ βεβαιώσῃ τό περί τὰς ὑποχρεώσεις φερέγγυον τῆς κυβερνήσεώς του.

Ε. Πόσα μὲν τὰ ὀνοματικά κεφάλαια τὰ ὡς χρέος ὑπογραφέντα, πόσα δέ πραγματικά ἔλαβεν εἰς χεῖρας ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνησις;

Α. Πρὸς τό παρόν δέν δύναμαι νὰ ἀποκριθῶ, μὴ ἔχων τὰ περί τούτου ἀναγκαῖα σημειώματα.

Ε. Ἡ Ἑλλάς ἔχει ἀκόμη εὐκολίας διὰ νὰ προμηθευθῇ καὶ ἄλλους πόρους παρὰ τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης;

Α. Καιριώταται αὐτῆς εὐκολίαι ἔσονται, ὡς ἀνωτέρω ἀπεδείξαμεν, ἡ οἰκονομικὴ πίστις καὶ τὰ ἐθνικὰ κτήματα. "Αμα λαβοῦσα ἀσφάλειαν κυβερνήσεως καὶ ἐδάφους, θέλει φροντίσῃ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς προηγουμένης ὑποχρεώσεις της, ἐπὶ τῇ ὑποθήκῃ τῶν ἐθνικῶν γαιῶν συμφωνοῦσα νέον δάνειον ὄχι ἄπιστον εἰς τοὺς κεφαλαιούχους τῆς Εὐρώπης.

Ε. Πόσοι οἱ γενικοὶ πόροι τοὺς ὁποίους ἐλεύθερον τό ἔθνος ἀπὸ τοῦ ὀθωμα-

νικοῦ ζυγοῦ δύναται νά προάξῃ εἰς τό μέλλον, καί πόσους δύναται πραγματικῶς νά ἐξάξῃ ἡ κυβέρνησις ἐκ τῆς χώρας τῆς ὑπό τήν ἄμεσον κυριότητά της;

Α. Πρός τοῦτο τότε θέλομεν δυνηθῇ νά ἀποκριθῶμεν ὠφελίμως ὅταν γνωρίσωμεν τήν σύστασιν τοῦ ἐδάφους ὅπου θέλει κατοικήσῃ ἐλεύθερον τό ἔθνος ἀπό τοῦ ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ.

Ε. Ἐκτιμῆσατε τό ποσόν τῶν σημερινῶν ἐνεργῶν δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος εἰς στρατιώτας, εἰς ναυτικόν καί εἰς πλοῖα;

Α. Τοῦτο γενήσεται μετ' ὀλίγον, καί σταλήσεται πρὸς τοὺς ἔχοντας διά σπουδῆς νά τό μάθωσιν.

Ε. Ἄν δέ ἡ φορά τῶν πραγμάτων αὐξήσῃ τήν ἠθικὴν ἐπιρροήν τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως, τότε ποῖος ἔσται ὁ λόγος τῶν πόρων της κρὸς τοὺς παρόντας;

Α. Σπουδὴ περὶ ἔργον φαντασιῶδες ἤθελεν εἶσθαι τό νά ἀριθμολογήσωμεν ἐνταῦθα τὰς προσόδους τῆς Ἑλλάδος κατὰ τήν προβληθεῖσαν ὑπόθεσιν. Ἐπειτα δέ, καί τῶν παρόντων πόρων ταπεινοτάτων ὄντων διά τήν ταλαιπωρίαν τοῦ ἔθνους, ἀδόκιμος ἤθελεν εἶσθαι καί ὁ τῆς συγκρίσεως ὅρος.

Ε. Ἐκτιμῆσατε πρῶτον τὰς ὀθωμανικὰς δυνάμεις κατὰ τε ξηράν καί θάλασσαν, τὰς ἐπικειμένους σήμερον κατὰ τῆς Ἑλλάδος, καί δεύτερον τοὺς πόρους ἐξ ὧν ἡ Πόρτα βαστᾷ αὐτάς.

Α. Τό περὶ τούτου μόνον ἐπιτοπίως δύναται νά συντεθῇ, καί ἄνευ ἀναβολῆς γενήσεται ἡ προσήκουσα ἐπιμέλεια.¹

---

1. Ἐπιστολαί, τ. 1ος σσ.

13.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

('Αρ. 1354)

*‘Ο επί τῶν ἐσωτερικῶν καὶ τῆς ἀστυνομίας γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας πρὸς
τόν ‘Εξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς ‘Ελλάδος¹*

Αἰγίνη 14/26 Ἰανουαρίου 1828

Διορισθεὶς παρὰ τῆς κυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν καὶ τῆς ἀστυνομίας τῇ 30 Μαΐου 1827, καθήκοντα τῶν ὑπηρεσιῶν τούτων διαγεγραμμένα δέν εὔρηκα. Ἡ τότε κατάστασις τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς πατρίδος μέ ἦτον ἄγνωστος, μηδενὸς διδάξαντός με, περὶ αὐτῆς, καὶ μόνον ἐγνώριζα, ὅσα ἀπλοῦς πολίτης δύναται νά γνωρίζῃ. Ἐπιμεληθεὶς λοιπόν νά διευρευνήσω καὶ μάθω τὰ πάντα ἀκριβῶς, ἐπέτυχον τέλος τοῦ σκοπομένου.

Ἡ μακροτέρα διάρκεια τῆς Τροιζηνίου Συνελεύσεως εἶχε παρεκλύση τὰς διοικητικὰς ἀρχὰς τῶν ἐπαρχιῶν, τὰς ὁποίας καὶ ἡ ἀλλαγὴ τοῦ συντάγματος ἔπαυσεν ὅλας, χωρὶς νά ἀντικατασταθῶσιν ἄλλαι. Εἰς τὴν Πελοπόννησον οἱ στρατιωτικοὶ διὰ μιᾶς ὑπερισχύσαντες τῶν λοιπῶν, ἐγένοντο καταχρηστικώτεροι ἐαυτῶν, παρακολούθημα τοῦτο ἀναγκαῖον τοῦ χαρακτῆρος των, καὶ ὀφείλω νά βεβαιώσω ὅτι τό κακὸν ἐφάνη ἐσχάτως πολὺ χειρότερον παρὰ ἐπὶ τῶν προτέρων ἐπτὰ ἐτῶν τοῦ πολέμου. Οἱ κάτοικοι λοιπόν ἔφυγον τῇδε κάκεισε διὰ νά σωθῶσι, καὶ ἡ κυβέρνησις οὔτε καιρόν οὔτε τρόπον ἔλαβε νά συστήσῃ διοικητικὰς ἀρχὰς εἰς τὰς ἐπαρχίας. Οἱ κάτοικοι πάλιν τῶν νήσων, διαστασιάζοντες, δέν ἐσυμφώνουν περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν δημογερόντων, καὶ ὅταν ἐν κόμμα ἐξέλεγε τινά, τό ἄλλο ἦναντιοῦτο, καὶ τὴν ἐκλογὴν νά ἀκυρώσῃ ἐσπούδαζε. Κατὰ δέ τὴν Στερεάν Ἑλλάδα, τοῦ θανάτου τοῦ αἰοιδίμου Καραϊσκάκη διασκορπίσαντος τό τε στράτευμα καὶ τοὺς κατοίκους, ἦτον ἀδύνατον νά υπάρξῃ πολιτικὴ ἀρχὴ εἰς τὸν τόπον. Τότε ἡ κυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ ἐν Πόρῳ εὕρισκετο, ὅπου καὶ νά μείνῃ προσωρινῶς ἀπεφάσισεν ὡς εἰς μέρος γειτονικώτατον τῆς Ἀττικῆς, πρὸς τὴν ὁποίαν διηνεκῶς εἶχεν ἐστραμμένα τὰ ὄμματα.

---

1. Φθάνοντας στήν Ἑλλάδα ὁ Καποδίστριας ζήτησε ἀπό τοὺς «γραμματεῖς τῆς Ἐπικρατείας», τοὺς ὑπουργοὺς δηλαδή, νά τοῦ ὑποβάλλουν ἐκθέσεις γιὰ τὰ θέματα τῆς ἀρμοδιότητάς τους. Οἱ ἐκθέσεις αὐτές ἀντικατοπτρίζουν τὴν κατάστασις στήν ὁποίαν βρισκόταν ἡ Ἑλλάς, ὅταν ὁ Καποδίστριας ἀνέλαβε τὴ διακυβέρνησή της. Γι' αὐτό βρίσκουν τὴ θέση τους στὸν τόμο αὐτό.

Δέν ἤθελε δηλαδή νά ὑπάγῃ εἰς Ναύπλιον, διότι ἐπεθύμει νά δώσῃ νέαν τινά κίνησιν εἰς τά τοῦ πολέμου κατὰ τήν ἀνατολικήν Ἑλλάδα, καί προσέτι νά ἀποφύγῃ τά παρά τῆς ἀμαθίας, μηχανορραφίας, καί φιλοχρηματίας τῶν στρατιωτικῶν ραδιουργούμενα κατ' αὐτῆς. Τό ψήφισμα ὁμῶς ἀρ. 18 ἐντεῦθεν, καί ἄλλοθεν πολλά τίνα μέλη τοῦ βουλευτικοῦ σώματος, τήν ἡνάγκασαν νά μεταβῇ εἰς Ναύπλιον τῇ 13 ἰουνίου, ἅμα ἐλπίζουσιν καί νά διαλύσῃ ἐκ τούτου πᾶσαν πρόφασιν συνωμοσίας καί πᾶσαν ἐπιχείρησιν τῶν νεωτεριζόντων.

Ἡ ἐθνική συνέλευσις δέν παρέδωκεν εἰς τήν ἐπιτροπήν εἰμὴ τίνα μικρά δημόσια εἰσοδήματα, καί ταῦτα δέ ἦσαν φαντασιώδη, ἐπειδὴ ἡ ἐπιτροπή δέν ἠδύνατο οὐδέν νά συναξῇ ἀπό τόπον ὅχι μόνον ἀνυπότακτον εἰς αὐτήν, ἀλλά καί πολεμίως διακείμενον.

Κατεθλιβόμεθα λοιπόν βλέποντες τήν πολιτείαν εἰς ἀναρχίαν παραδεδομένην, καί ἡ θλίψις μας ἦτον ἀπαρηγόρητος, διότι καί μηχανήν διορθώσεως δέν ἐβλέπομεν. Δέν ἠδυνάμεθα νά διορίσωμεν τοὺς διοικητάς, ἐπειδὴ ἡ προσήκουσα διοργάνωσις ἦτον εἰσέτι ἀνεπικύρωτος παρά τοῦ βουλευτικοῦ σώματος, μὴ συγκατανεύσαντος εἰς τήν ἐκογὴν τῶν δημογερόντων, διότι τοὺς ἤθελεν ἰσχυροὺς, καί ὅχι τῶν φατριῶν δημιουργήματα. Διό ἐκρίθη ἀναγκαῖον νά διορισθῶσι προσωρινοὶ ἀστυνομικοὶ ἐπιστάται ὅπου ἡ χρεία τό ἐκάλει, καί νά τοῖς δοθῇ καί στρατιωτικὴ δύναμις εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας των, μέ συγκατάθεσιν τοῦ παρέχοντος αὐτήν ἀρχηγοῦ.

Διωρίσθησαν λοιπόν αὐτοὶ καί αἱ φρουραὶ των εἰς ὅλας σχεδόν τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καί εἰς ὅλας τὰς παραλίους πόλεις τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, ὅπου πιθανόν ἦτον νά τοὺς δεχθῶσι. Καί ποῦ μὲν οἱ διορισμοὶ οὗτοι ἔφεραν τό ἀποτέλεσμα, πλήν ὅχι καί παντοῦ. Ἡ ἐν Ναυπλίῳ ἀταξία συνέτεινεν ὅχι ὀλίγον εἰς τό νά παρεκλύσῃ τὰ δεδογμένα, τοσαύτη οὖσα, καί τοσαύτην τρέφουσα τήν ἀναρχίαν καί ἀδυναμίαν τῆς κυβερνήσεως, ὥστε μετὰ θρασύτητος νά καταφρονῶνται τὰ προστάγματα τῆς ἀρχῆς. Ἡ κυβέρνησις ἔτι, βεβαιωθεῖσα ὅτι εἰς μόνος ἐπίτροπος εἰς Σύρον, πόλιν δημοπληθῆ καί ἐμπορικὴν, δέν ἤρκει νά φυλάξῃ τήν εὐταξίαν καί νά περιστείλῃ τὰς ἐκεῖ γινομένας κακουργίας, δηλαδή τήν λαθρεμπορίαν, τήν κιβδηλοποιίαν, καί ὅλα τὰ παρεπόμενα, ἀπεφάσισεν ὥστε ὁ ἀστυνόμος νά ἔχῃ προσωρινῶς καί τήν γενικὴν διοικητικὴν διεύθυνσιν τῆς νήσου, κατὰ τόν νόμον, ἀλλά μετ' αὐτοῦ νά εἶναι καί εἰς γενικός ἐμπορομεσίτης, πρὸς χαλίνωσιν τῆς πωλήσεως τῶν ἐκ τῆς πειρατείας προερχομένων λειῶν. Τὰ δύο ταῦτα δέν ἤρεσαν εἰς τό πλεῖστον μέρος τῶν ἐκεῖ ἐμπόρων, οἵτινες πάντα λίθον ἐκίνησαν ἵνα μὴ ἐνεργηθῶσιν, ἐπικαλούμενοι μὲν τόν ἀρχιναύαρχον Κοχράνην κατὰ τοῦ πρώτου, ἀντιταττόμενοι δέ πολεμίως κατὰ τοῦ δευτέρου, καί ἐπομένως δέν ἔγινε τίποτε. Ἡ κυβέρνησις δέ κρίνουσα ὅτι ὁ ἀρχιναύαρχος ἐπέβαινεν ἐπὶ τήν ἐξουσίαν αὐτῆς διαπαύων τήν ὑπουργίαν τοῦ ἀστυνομοῦ, ἐπρόβαλεν εἰς τό βουλευτικόν σῶμα τό ὅποιον ἐνέκρινε τήν διάπαυσιν, νά διορισθῇ καί πάλιν ὁ ἀστυνόμος, καί μετ' αὐτοῦ καί ὁ γενικός μεσίτης· ἀλλὰ τοῦ βουλευτικοῦ σώματος

μή συγκατατεθέντος εἰς οὐδέτερον τούτων, ἔκτοτε μένει ἡ Σύρος ἄνευ ἀρχῶν ἀποδεδειγμένων παρὰ τῆς κυβερνήσεως, καὶ ὑπὸ μόνην τὴν δημογεροντίαν τῆς. Βλέπουσα ἔπειτα ἡ κυβερνήσις τὰ τοῦ Ναυπλίου μετριάζοντα μὲν, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀσφαλῶς, διὰ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ διάθεσιν τοῦ στρατιωτικοῦ εἰς διαρπαγὴν, ἄλλως τε καὶ ἐρεθιζομένου παρὰ τῶν νεωτεριστῶν, μηχανορραφούντων καὶ διασπειρόντων τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, καὶ θεωροῦσα τὴν πόλιν σαλευομένην ἐν ἀκαταστασίᾳ φρικτῇ, ἔγνω συμφώνως μετὰ τοῦ βουλευτικοῦ σώματος νὰ μεταβῇ εἰς Αἰγιναν, καὶ μετέβη, παραδίδουσα τὴν προσωρινὴν διοίκησιν τῆς ἐπικαίρου πόλεως τοῦ Ναυπλίου εἰς μίαν ἐπιτροπὴν, ἐλπίζουσα ἐν Αἰγίνῃ ἡσυχίαν τε καὶ ἀσφάλειαν τὰς ἀναγκαίας εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῶν κοινῶν.

Κατασταθεῖσα δὲ ἐν Αἰγίνῃ, ἐσπούδασε μὲν πάλιν νὰ συστήσῃ ἀρχὰς εἰς τὰς ἐπαρχίας, ἀλλὰ βλέπουσα ἀτελῇ τὴν καρποφορίαν, ἐπρόβαλεν εἰς τὸ Βουλευτικὸν σῶμα ἢ νὰ ἐπικυρώσῃ τὸν νόμον τὸν περὶ συντάξεως τῶν διοικήσεων, ἢ νὰ ἐπιτρέψῃ τὸν διορισμὸν προσωρινῶν διοικητῶν. Τοῦτο δὲ ὁμως τὸ σῶμα εἰς οὐδέτερον ἔστερξεν.

Ἐν τοσοῦτῳ ἡ τῆς προσεχοῦς ἐλεύσεως τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος ἐλπίς, καὶ ἡ ναυμαχία τοῦ Νεοκάστρου, ἀναζώσασαι τοὺς Ἕλληνας, δὲν ἄφησαν τὰ πράγματά των νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν ἐσχάτην καταστροφὴν. Εἰς νήσους τινὰς ἐξελέχθησαν νεωστὶ δημογεροντίαι, ἀλλ' εἶναι τοῦτο φατρίας κατὰ φατρίας ὑπερίσχυσις, καὶ τὰ κοινὰ οἱ δημογέροντες ἐκεῖνοι ἐργάζονται πρὸς ἴδιον κέρδος. Αἱ νῆσοι Ὑδρα καὶ Σπέτσαι προσφάτως ἐπανῆλθον ὑπὸ τὴν ἀρχὴν τῶν προκρίτων, ἀλλὰ καὶ οὗτοι στεροῦνται ἰσχύος καὶ τοῦ δέοντος ἀξιώματος, καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς ἀναρχίαν λοιπὸν περιίσταται. Ἡ Σάμος σκιάν μόνην διοικήσεως ἔχει, τὸν δὲ νόμον ποιεῖ Λυκοῦργος ὁ ἀρχηγός. Ἐπὶ τῆς Στερεᾶς δὲ πρὸ ὀλίγου τὰ πράγματα ἤρχισαν νὰ ἀλλάζωσιν, πλὴν καὶ ἐκεῖ λείπουνσι πολιτικοὶ ἄρχοντες. Ἡ Κρήτη σχέσιν μετὰ τῆς κυβερνήσεως δὲν ἔχει, οὐδὲ ἡ γραμματεία μου ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ συμβούλιον τὸ διοικοῦν τὰ τῆς νήσου ἐκείνης.

Αὗται εἶναι ὅλαι αἱ πληροφορίες ὅσας δυνηθεὶς νὰ συλλέξω καὶ ὑποβάλλω εἰς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα. Χρέος μου δὲ ὄν νὰ προσθέσω καὶ ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐμπορίαν, εἰς τὰς τέχνας, εἰς τὴν βιομηχανίαν, καὶ εἰς τὴν γεωργίαν, λέγω ὅτι δὲν ὑπάρχει τούτων οὐδέν, οὔτε ἐμπορία, οὔτε τέχνη, οὔτε βιομηχανία. Μηδαμινὴ δὲ καὶ ἡ γεωργία, διότι οἱ χωρικοὶ δὲν σπεύρουσι πλέον, μὴ ἔχοντες τοῦ θερισμοῦ τὴν ἀσφάλειαν, καὶ ἂν δὲ θερίσωσι, μὴ ὄντες βέβαιοι νὰ σώσωσι τὸ συγκομισθέν ἀπὸ τὸ ἀρπακτικὸν τῶν πολεμικῶν. Ἀλλ' οὐδέ ἐν ταῖς πόλεσιν ὁ ἔμπορος ἀσφαλὴς εἶναι, τρέμων ὑπὸ τοῦ φόβου τῶν πειρατῶν, κρατούντων ἀνοικτὸν ὄμμα, καὶ προσμενόντων τὸ πλεῖον εἰς τὴν πορείαν, ὅπου ὁ φόνος, τῆς ληστείας γίνεται παραπέτασμα. Καὶ ὁ τεχνίτης δὲ ὁ δυστυχὴς ἔχει τὴν πληρωμὴν τῆς ἐργασίας του ἀμφίβολον, διότι μόνον τὸ δικαίωμα τοῦ ἰσχυροτέρου ἐπικρατεῖ, οἱ κοινωνικοὶ σύνδεσμοι διελύθησαν, καὶ νόμου ὑπερασπίσεως ὁ πολίτης εἶναι

γυμνός. Καί μόνον ἡ τοῦ λαοῦ ἀνεξάντλητος ὑπομονή ἀνέστειλε τήν ἐπὶ τό χειρὶν ἀκόμη καταφοράν τῶν πραγμάτων.

Ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας κτλ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ

14.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ ναυτικοῦ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Αἰγίνη, 14/26 Ἰανουαρίου 1828

Ἀπ' ἀρχῆς τῆς συστάσεως τῆς κυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς ἀποδειχθεὶς γενικός αὐτῆς γραμματεὺς κατὰ τὸν τύπον τοῦ ἀρχαίου συντάγματος, καὶ μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ νέου, γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ ναυτικοῦ, λαμβάνω τὴν τιμὴν νά σᾶς ἐκθέσω συντόμως τὰς οὐσιωδεστέρας πράξεις μου κατὰ τὰς ἐμπειστευμένας μοι διακονίας. Ἀρχομαι δέ ἀπὸ τῶν ἐξωτερικῶν.

Αἱ ἐξωτερικαὶ τῆς Ἑλλάδος σχέσεις μικράν μέχρι τοῦδε ἔκτασιν ἔλαβον. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ὅσα κρίνω τῆς προσοχῆς σας ὁπωσοῦν ἄξια, θέλω σᾶς ἀναφέρειν. Πρῶτον λοιπὸν ἔδοξεν ἀναγκαῖον νά πέμψωμεν πρὸς τὸ ἀγγλικὸν ὑπουργεῖον διασήμενον περὶ τῆς ἐκλογῆς τῆς τε Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, καὶ τοῦ ναυάρχου Κοχράνη, καὶ τοῦ στρατηγοῦ Τσώρτς, λέγοντες καὶ τὰς ἐλπίδας ὅσας ἔχομεν ἤδη περὶ τῆς βελτιώσεως τῶν ἐθνικῶν μας πραγμάτων. Ἀνταπεκρίθην ἔπειτα,

Α. μετὰ τοῦ κ. κόμητος Βιάρου Καποδίστρια, α'. ζητῶν τροφάς καὶ πολέμου παρασκευήν, β'. δι' ἐξαγορασμὸν αἰχμαλώτων, γ'. διὰ τὰς 2.000 ἀγγλικὰς λίρας, δανείους ληφθείσας ἐκ τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος καὶ ἐπικυρωθείσας διὰ ψηφίσματος τοῦ βουλευτικοῦ σώματος, δ'. περὶ τῆς εἰς αὐτὸν δοθείσης ἐπιτρέψεως γνῶμη καὶ τοῦ βουλευτικοῦ σώματος νά διαπραγματευθῇ πρὸς τοὺς ἀρχηγούς τῶν Ἀλβανῶν καὶ νά τοὺς παραστήσῃ τὴν κυβέρνησιν ἐπιθυμοῦσαν νά συμβιβασθῇ μετ' αὐτῶν εἰς πᾶν ὅ,τι μὴ ἐναντίον τῶ συμφερόντι τῆς Ἑλλάδος.

Β'. μετὰ τοῦ φιλέλληρος κ. Εὐνάρδου, μάλιστα εὐχαριστῶν αὐτόν δι' ὅσα ἐξυπηρέτησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνάγραπτα καὶ ἀέννα αὐτῶν ὠφελήματα, καὶ ἐπὶ τούτοις διὰ τὴν τελευταίως γενομένην παρ' αὐτοῦ πρόσκλησιν πρὸς τοὺς φιλέλληνας (μετὰ τὸ ψευδῶς διαφημισθῆν ὅτι ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης φέρει ἐρχόμενος

εἰς τήν Ἑλλάδα πολλά ἑκατομύρια) ἵνα τοὺς προτρέψῃ εἰς νέας συνδρομάς·

Γ'. μετὰ τοῦ Μητροπολίτου κ. Ἰγνατίου, εὐχαριστῶν διὰ τὰς ἀρίστας αὐτοῦ συμβουλὰς·

Δ'. μετὰ τῆς ἐν Πόρῳ φιλελληνικῆς ἐπιτροπῆς, προσκαλῶν νά χορηγήσῃ πολεμεφόδια ὅπου ἔχρειάζοντο·

Ε'. μετὰ τῶν ναυάρχων τῶν συμμάχων Δυνάμεων.

Ἐκ δέ τῶν ναυτικῶν πραγμάτων τὰ ἀξιοσκεπτότερα εἶναι τὰ ἑξῆς· α'. ἡ παρά τοῦ ἀνθυποναυάρχου Ρινιῇ γενομένη ἀπαγόρευσις κατὰ τῆς ἐκστρατείας τῆς Χίου, περί τοῦ ὁποίου καί θέλω ἐξηγηθῆ ἰδιαιτέρως πρὸς τήν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα· β'. τό εἰς τό ἑλληνικόν ναυτικόν ἐπιβληθέν θαλάσσιον ὄρισμα ἀπό Ναυπάκτου μέχρι τοῦ Βόλου, καί μή περαιτέρω. Ἀπεκρίθημεν πρὸς τόν ναύαρχον Ρινιῇ ὅτι δέν ἀνεχόμεθα τό φέρον λύμην εἰς τὰ τοῦ ἔθνους δικαιώματα, ἀλλ' ἔπειτα κοινῶς οἱ τρεῖς ναύαρχοι τό αὐτό ὄρισμα περιέγραψαν. γ'. αἱ λιπαρεῖς ἐκζητήσεις τοῦ ἀνθυποναυάρχου Ρινιῇ περί ἀποζημιώσεων, τὰς ὁποίας ἡ κυβερνήσις κατεβιάσθη νά ἐκτελέσῃ συναινοῦντος καί τοῦ βουλευτικοῦ σώματος, λαμβάνουσα ἀποδεικτικὰ· δ'. τό αὐτό ἐγένετο καί πρὸς τὰς ἐκζητήσεις τοῦ ἐπιπλοιάρχου Ἀμίλτωνος, ἐνεδώκαμεν δηλαδή εἰς τήν βίαν.

Κατ' αἵτησιν δέ τοῦ αὐτοῦ διωρίσθη καί ὁ κ. Μακγίλλ ἑλληνικός πρόξενος εἰς Μελίτην, καί τοῦτο εἶναι τῆς ἐξωτερικῆς μου διαχειρίσεως τό σημειωδέστερον. Μεταβαίνω νῦν ἐπὶ τὰ τοῦ στόλου.

Τό πολεμικόν ναυτικόν τῆς Ἑλλάδος συγκροτοῦσι τὰ ἀκόλουθα πλοῖα.

Α. ἡ φρεγάτα Ἑλλάς. β'. τὰ τρία ἀτμόπλοια τὰ ἀγορασθέντα ἐκ τῶν χρημάτων τοῦ δανείου. γ' ἡ κορβέττα Ὑδρα, αἰγύπτιον ἄλωμα τοῦ λόρδου Κοχράνη, δ'. ἡ γολέτα Ἀθηναῖς, ἀλωθεῖσα παρά τοῦ Ὠμαῖ. ε'. Τέσσαρες κανονοφόροι κατασκευασθεῖσαι παρά τοῦ συνταγματάρχου Εἰδεκ δαπάναις τῶν φιλελλήνων. Εἶναι καί ἄλλη κανονοφόρος, ἐν Λονδίνῳ πηχθεῖσα ἐκ τῶν δανειακῶν χρημάτων, καί εἰς τόν αἰγιαλόν ἀφειμένη ὡς ἄχρηστος. Τό βρίκιον ὁ Σωτήρ ἐχάθη εἰς Χίον. Πλοῖα τινά, ἡγορασμένα διὰ πυρπολητήρια. Ὁ δέ στόλος σύγκειται ἐκ πλοίων ἰδιοκτῆτων τῶν Ὑδραίων, τῶν Σπετσωτῶν καί τῶν Ψαριανῶν.

Καί τὰ μέν σκάφη τὰ ἔθνικα ἐνδικοσμήθησαν παρά τοῦ λόρδου Κοχράνη κατὰ τήν δοθεῖσαν αὐτῷ πληρεξουσιότητα. Ἡ δέ διοίκησις τῶν ἰδιωτικῶν πλοίων μένει εἰς χεῖρας τῶν οἰκοκυρίων.

Πλοῖα ἐν ἐκστρατείᾳ

Α. Πέντε ἰδιωτικά βρίκια εἶναι εἰς Χίον, ἐν πυρπολητήριον ὑπὸ τόν Κανάρην, καί ἕξ πλοῖα ἔθνικα, τουτέστιν ἡ φρεγάτα, ἡ κορβέτα, καί τέσσαρες κανονοφόροι. β'. Ἐν ἀτμόπλοιον ὑπὸ τόν πλοίαρχον Ἀστιγγα εἶναι εἰς Μεσολόγγιον, ἔτι

καί πλοῖα τινά ἰδιωτικά, καί ἐν Ψαριανόν. Μερικά ἰδιωτικά ἀρματώμενα εὐρίσκονται περί Κρήτην. δ'. Περί τήν Ἀττικήν γολέττα μόνη ἰδιωτική παραπλέει. ε'. Εἰς τό Αἰγαῖον ἐπιπλέει μικρά τις μοῖρα ὑπό τόν πλοίαρχον Μικέν Κυπαρίσσην Ψαριανόν, ἀσφαλίζουσα τήν θάλασσαν κατά τῶν πειρατῶν, καί συνεργοῦσα εἰς τήν εἰσπραξίν τοῦ φόρου.

Κατάστασις τοῦ προσωπικοῦ τοῦ στόλου

Ἐν ἀρχῇ τοῦ πολέμου ἐκάστη νῆσος ἀπέδειξε ναύαρχον ἑαυτῆς, ἡ μέν Ὑδρα τόν Μιαοῦλην, καί ὑποναύαρχον τόν Σαχτούρην, αἱ δέ Σπέτσαι τόν Γεώργιον Ἀνδρουτσόν, καί τά Ψαρά τόν μακαρίτην Νικόλαον Ἀποστόλην, ναύάρχους, καί οἱ βαθμοὶ οὗτοι προσεκυρώθησαν παρ' ὅλων τῶν κυβερνήσεων ἀπό τῆς ἀρχῆς τοῦ πολέμου μέχρι ἐσχάτων. Ἡ κυβερνητική ἐπιτροπή φρεγάταρχου βαθμόν ἔδωκεν εἰς τόν κ. Ἀστιγγα. Ἡ δέ Τροιζηνία σύνοδος τόν λόρδον Κοχράνην ναύαρχον μέγαν ἀπέδειξεν, ὅστις πολλοὺς βαθμούς ἔδωκε μή κυρωθέντας παρὰ τῆς κυβερνήσεως, διότι αὐτός ὑπόχρεως ὦν κατά τό ψήφισμα ἀρ. 16 νά ὑποβάλλῃ τὰς προτάσεις του εἰς τήν ἔγκρισιν τῆς κυβερνήσεως καί τοῦ βουλευτικοῦ σώματος, ὠλιγόρησε τοῦτο.

Κατάστασις τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ

Δεκαοκτώ μῆνες εἶναι ἀφ' οὔτου ἤρχισαν νά δίδονται διπλώματα εἰς τὰ ἐμπορικά πλοῖα, καί δικαίωμα πληρώματος πληρόνει ὁ ναύκληρος ἀπὸ 3 ἕως 15 γρόσια καθ' ἑξαμηνίαν, κατά τό ἀρέσκον αὐτῷ. Τά δικαιώματα τοῦ ἀγκυροβολήματος εἰς τοὺς λιμένας τῶν νήσων καί εἰς τόν τοῦ Ναυπλίου, ἐπωλήθησαν ἐπὶ δημοπρασίας, καί τὰ συνάζουσιν οἱ ἐνοικιασταί, ὅθεν οὐδέ εἶναι λιμενάρχαι αὐτόθι, ἀλλὰ λιμεναρχοῦσιν ἐκεῖνοι. Εἰ δέ τοὺς ἄλλους λιμένας, διὰ τήν ἐπικρατοῦσαν ἀταξίαν, δικαιωμάτων εἰσπραξίς δέν ἐλπίζεται. Ὑπάρχουσιν ὁμως λιμενάρχαι εἰς τὰ ἐξῆς τέσσαρα μέρη, δηλαδή,

Ἐν Πύργῳ. Ἀναστάσιος Κοντούλης, ἐν τῷ Μεσσηνιακῷ κόλπῳ καί τῷ Ἀλμυρῷ, Κωνσταντῖνος Κυριακός, εἰς τήν παραλίαν τῆς Γαστούνης, Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος καί Κωνσταντῖνος Παπαγιάννης, καί εἰς τήν παραλίαν τοῦ Ἰσθμοῦ, Λάμπρος Ἰωάννου.

Ἄς μοι συγχωρήσῃ δέ ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης νά προσθέσω παρατηρήσεις τινάς περί τῶν τοῦ ναυτικοῦ. Ἡ κυβερνητική ἐπιτροπή, ἐπιστηριζομένη, εἰς τό δικαίωμα τῆς ἐπισκέψεως, καί εἰς τήν ἀρχήν ὅτι ἡ σημαία δέν σκεπάζει τήν πραγματείαν, (δικαίωμα ἐπισήμως παραχωρηθέν εἰς αὐτήν παρὰ τῆς Ἰονίου κυβερνήσεως) ἔγνω νά ἐκδώσῃ καταδρομικά γράμματα. Τοῦτο ἐπέφερε μέν πολλά παράπονα παρὰ τῶν ξένων, καί μέμψιν κατά τῶν μελῶν τῆς κυβερνήσεως, καί παρεξηγήσεις δυσμενεῖς παρὰ τινων ἐκ τῶν ἡμετέρων, ἀλλ' ἐγώ νομίζω ὅτι

ἡ κυβέρνησις τὰ χρέη της ἔκαμε κάμνουσα ὅ,τι ἀπήτει ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας. Ἡ στάσις τῆς κυβερνήσεως ἦτον κρισιμωτάτη. Κορυφουμένης δέ τῆς ἀταξίας ἐν Ναυπλίῳ, ἡ κυβέρνησις κατέφυγεν εἰς τό Βούρτζιον, καί ἔτρεχεν εἰς τήν διάλυσίν της, μετά τήν ὁποίαν πᾶσα ἐλπίς ἐλευθερίας καί ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας ἠφανίζετο. Διά νά κρατηθῇ, λοιπόν, ἄλλον τρόπον δέν εἶχεν εἰμὴ νά κερδήσῃ τό ναυτικόν, ὃν ἀπεγνωσμένον περί τοῦ ζῆν. Ὅθεν ἐξέδωκε καταδρομικά γράμματα εἰς διάφορα ἐμπορικά πλοῖα. Γνωστότατον δέ εἶναι ὅτι τότε πολλά ἐξ αὐτῶν ἐλάμβανον σημαίας οὐδετέρας διὰ νά ζήσωσι μόνον, ἀποσπώμενα ἀπό τὰ τιμιώτατα τοῦ ἔθνους συμφέροντα. Χρειωδεστάτη ἄρα ἦτον ἡ ἔκδοσις τῶν καταδρομικῶν γραμμάτων διὰ νά ἀποκρούσωμεν τόν τοιοῦτον κίνδυνον καί νά σώσωμεν τό ὅλον ἐμπορικόν ναυτικόν τοῦ ἔθνους. Καί ὁμως ἡ κυβέρνησις ἅμα γνωρίσασα τήν γνώμην τῶν ναυάρχων τῶν συμμάχων Δυνάμεων, εὐθέως ἀφαίρεσεν ὅλα τὰ ἐκδεδομένα καταδρομικά. Καί ταῦτα πάντα πάντοτε ἐποίει συναινέσει καί τοῦ βουλευτικοῦ σώματος.

Ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν καί τοῦ ναυτικοῦ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας
Γ. ΓΛΑΡΑΚΗΣ

15.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ (Αρ. 1988)

*Ὁ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας πρὸς τόν Ἐξοχώτατον
Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος*

Αἰγίνη, 14/26 Ἰανουαρίου 1828

Ἡ γενική ἀταξία τῶν τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων ἄλλο δέν ἄφινεν εἰς τόν γραμματέα τῶν οἰκονομικῶν εἰμὴ νά συλλέγῃ τὰ ἐκ τῶν περιστάσεων ἐπιχαριζόμενα δημόσια εἰσοδήματα. Ὅποτε ἡ κυβέρνησις ἐνιδρύθη, εἰσόδημα ἄμεσον ὑπῆρχεν οὐδέν, οὐδέ τό ἐλάχιστον. Ὑπῆρχε δέ μόνον τό δικαίωμα ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ξένων πραγματειῶν, ἐπικεκυρωμένον παρὰ τοῦ βουλευτικοῦ σώματος. Ἀλλά καί τό περί τούτου ψήφισμα, τό μέν, διὰ τὰς μακράς διαφοράς περί τοῦ τρόπου τῆς εἰσπράξεως τοῦ δικαιώματος, τό δέ διὰ τὰς ταραχάς τοῦ Ναυπλίου, μέχρι σήμερον ἀνενέργητον ἔμεινε. Καί πρῶτον μέν διὰ τὰς κατεπείγουσας χρεῖας τοῦ στόλου, τὰ δύο τρίτα τοῦ τέλους τούτου παρεχωρήθησαν εἰς τόν μέγαν ναύαρχον, ἔπειτα δέ καί διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ καί διὰ τήν ἀκινήσίαν τοῦ στόλου παρεκινήθη ἡ κυβέρνησις νά προτείνῃ εἰς τό

βουλευτικόν σῶμα νά συνάξῃ τό αὐτό τέλος διά λογαριασμόν τοῦ ταμείου, ὅπερ καί μετά πολλές συζητήσεις τῇ συνεχωρήθῃ, πρακτέον καθ' ὃν κρίνῃ ὠφελιμώτερον τρόπον.

Εὐθύς λοιπόν διωρίσθησαν εἰσπράκτορες, καί ἡ δύναμις ἡ κατά τῶν πειρατῶν διετάχθη νά βοηθήσῃ τήν ἐνέργειαν τῆς εἰσπράξεως. Ἄλλ' ὅμως καί οὕτως ἡ κυβέρνησις ὀλιγώτατα ἐσύναξεν ἐκ τῆς ἀξιολόγου ταύτης πηγῆς, εἴτε διά τήν ἐκάστοτε προκύπτουσαν ἀντίστασιν τῶν ἐπαρχιῶν, εἴτε διά τήν παρακοήν τοῦ μεγάλου ναύαρχου εἰς τάς τῆς κυβερνήσεως προσταγάς. Μόνον εἰς Σύρον εἰσепράχθη τό τέλος, καί πάλιν ὄχι σωστόν, διότι οἱ ἐκεῖ δημογέροντες, ἐν ᾧ πραγματικῶς ἦσαν οἱ πληρωταί, ἤξiouν εἶναι αὐτοί δικαιοματικῶς εἰσπράκτορες, ὅθεν καί αἱ τῆς γραμματείας διαταγαί ἤθετοῦντο, καί πολύ μέρος τῶν εἰσπραχθέντων κατεσφετερίσθη, καί οὕτε τόν κεκυρωμένον κανονισμόν οἱ δημογέροντες ἐξετέλουν, οὔτε εὐθύνas ἐδιδον τῆς διαχειρίσεως, καί ἐν πᾶσι τοῖς κοινοβλαβέσιν ἀντιπολιτεύμασι τούτοις πάντοτε προστάτην εἶχον τόν μέγαν ναύαρχον.

Ἐκτός τοῦ φόρου τούτου, ἡ κυβέρνησις εὐροῦσα παρά τῆς προκατόχου ἐπιτροπῆς τά λείψανα τῶν δεκάτων τῆς Πελοποννήσου, τά ἔβαλε μὲν εἰς δημοπρασίαν, ἀλλ' ἀνωφελῶς, καθότι οὐδεὶς ἐφάνη ἐνοικιαστής διά τε τόν φόβον τῶν Ἀράβων καί διά τά ἀντιφερόμενα ἐμπόδια παρά τε τοῦ γενικοῦ ἀρχηγοῦ καί τῶν ἄλλων δυναστῶν τῆς Πελοποννήσου. Ἦναγκάσθη λοιπόν ἡ κυβέρνησις νά διορίσῃ ἐπιστάτας διά τήν εἰσπραξίν τοῦ δεκάτου, ἀλλά καί τοῦτο ἀνωφελῶς, διότι ὅλοι ἐπέστρεψαν μέ χεῖρας κενάς.

Ἐν τούτοις εὐρίσκετο τό δημόσιον ταμεῖον ὅποτε ἐνεφανίσθη τό ἐκ τῶν λειῶν ὄφελος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἠυπόρρησεν ἡ κυβέρνησις καί τάς ἐκστρατείας νά βαστάσῃ, καί εἰς πολίτας νά δώσῃ ἀπαραιτήτους τινάς περιθάλψεις καί ἀποζημιώσεις, καί τέλος νά ἐπαρκέσῃ καί εἰς τάς ἐξαιτήσεις τάς παρά τῶν Δυνάμεων ἐρχομένας.

Κατά διαφόρους ἐποχάς ἡ κυβέρνησις ἔλαβε παρά τῆς φιλελληνικῆς ἐπιτροπῆς 15.000 κιλὰ σίτου δοθέντος εἰς τάς φρουράς Ναυπλίου, Κορίνθου καί εἰς ἄλλα στρατιωτικά σώματα.

Τό ἀξιολογώτατον δέ καί τελευταῖον δημόσιον πόρισμα ἦτον τό δέκατον τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, πλὴν καί αὐτοῦ ἡ κυβέρνησις μέρος τι ἔλαβε μόνον· τό δέ ληφθέν ἐξωδεύθη εἰς χρείας τοῦ στρατοῦ, εἰς ἀποζημιώσεις ἐγκρατῶς ἐκζητούμενας παρά τοῦ ναύαρχου Ρινιῆ καί τοῦ ἐπιπλοιάρχου Ἀμίλτωνος, εἰς μισθοὺς τῶν βουλευτῶν, εἰς ἐξοικονομήσεις εἴτε ιδιωτῶν εἴτε τῶν μελῶν τῆς κυβερνήσεως καί τῶν παρυπουργούντων, καί εἰς ἄλλα δαπανήματα τεταγμένα, καθὼς σημειοῦνται εἰς τόν συναπτόμενον ἀπολογισμόν. Τά περί τούτων δύνανται εἰς τό ἐξῆς νά διευθετηθῶσι διαφορώτερον κατά τό σχέδιον τό ὅποιον θέλομεν ὑποβάλλῃ εἰς τήν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα. Ἡ δέ Στερεὰ σημειωτέον ὅτι οὐδέν ἔδωκε μέχρι τοῦδε, ὡς ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ κρατουμένη.

Πρέπει δέ νά ὁμολογήσωμεν ὅτι ὑπῆρχον καί ἄλλαι πολλαί προσόδων

πηγαί ἐξ ὧν ἡ κυβέρνησις ἠδύνατο νά βοηθηθῇ. 'Αλλ' αἱ διηνεκεῖς διχόνοιαί καί ἀπέραντοι συζητήσεις, ἡ ἔμμενής τῶν στάσεων διαμάχη, καί ἡ κατάδηλος τοῦ τε μεγάλου ναυάρχου καί τοῦ στρατηγοῦ Τσώρτς ἀπειθία, ἦσαν μέγιστα προσκόμματα, κατὰ τῶν ὁποίων ἡ κυβέρνησις ἀενάως εἶχε νά ἀντιπαλαίῃ, ἐν ᾧ καί κατὰ τό σύνταγμα οὐδέ ἴσχυε νά πράξῃ οὐδέν ἄνευ συγκαταθέσεως τοῦ βουλευτικοῦ σώματος, ὅπου ἕκαστα ἀφ' οὗ κατήντων, εἰσαεὶ ἐγκατέμενον.

Παρελύετο δέ ἡ ἐνέργεια τῆς κυβερνήσεως καί ἐξ ἄλλης ἰσχυρωτάτης αἰτίας, καθότι δηλαδή, ὡσάκις ἐπρόκειτο περὶ τῶν δημοσίων πόρων, δέν εἶχεν ὑπεργάτας τῆς ἐξουσίας τῆς νά βάλῃ εἰς τὴν εἰσπραξιν ἡ κυβέρνησις, μὴ δυναμένη νά διορίσῃ οὐδένα ἄνευ συναινέσεως τοῦ βουλευτικοῦ, ἥτις ἐζητεῖτο μέν πολλάκις, οὐδέποτε δέ ἐδίδετο. Τέλος καί τό σύστημα τῶν προκρίτων τό ἐπικρατοῦν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἦτον εἰς τὰ ἀτομικά συμφέροντα δεξιώτατον, καί οἱ δημόσιοι πόροι ἐγίνοντο ἄρπαγμα τῶν δυνατωτέρων.

'Ἡ γραμματεία αὕτη χρέος τῆς ἐνόμισε καθ' ὅσον ἀνῆκεν εἰς αὐτὴν νά προβάλλῃ εἰς τό βουλευτικόν κανονισμούς περὶ τῶν διπλωμάτων καί ἄλλων ἐκδόσεων οἰκείων εἰς τὰ ἐμπορικά πλοῖα, ἐξ ὧν ἀπεθαρρύνετο μέν ἡ ἐμπορία, ἡ δέ πειρατεία κατεστέλλετο, καί τό ταμεῖον ἐκέρδαιεν. 'Αλλὰ τὰ σχέδιά μας οὐδέ κἂν ἀνεγνώσθησαν ἐν τῷ βουλευτικῷ σώματι. Τὰ λιμενικά δικαιώματα, καί τοι ἀκριβῶς εἰσπραττόμενα, δέν ὠφέλησαν τίποτε τό ταμεῖον, διότι ἕκαστος λιμὴν ἐξεδουλεύετο εἰς λογαριασμόν τῶν προκρίτων ἢ δημογερόντων, ἡ δέ κυβέρνησις, μὴ ἔχουσα ὑπαλλήλους ἐξηρητημένους ἀπὸ αὐτὴν, παντελῶς ἡγνόει τό πᾶν, καί οὐδέ ἐσήμαινε τίποτε.

'Οφείλω τέλος νά δηλώσω τῇ 'Υμετέρᾳ 'Εξοχότητι ὅτι ἡ γραμματεία αὕτη ἐξέδωκεν ἐν καιρῷ πολλὰ διατάγματα διὰ μεγάλας ποσότητας αἰτίνες εἶναι νά πληρωθῶσι, καί τὰ ἐξέδωκε διὰ λόγους πολιτικούς, ἐκτεθέντας διὰ ζώσης φωνῆς τῇ 'Υμετέρᾳ 'Εξοχότητι.

'Ο ἐπὶ τῶν οικονομικῶν γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας

Π. Ν. ΛΟΙΔΩΡΙΚΗΣ

16.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ (Αρ. 1813)

*Ὁ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας
πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.*

Αἰγίνη, 14/26 Ἰανουαρίου 1828

Ἀπὸ τριῶν μηνῶν ἐπιφορτισμένος ὁ ὑποσημειούμενος τὴν γραμματείαν τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως, φορτίον ἀνώτερον τῶν δυνάμεών του, κατήντησεν οὔτε νὰ ἐξεύρῃ τί νὰ πράξῃ κατὰ τοὺς δύο τούτους τῆς διοικήσεως κλάδους, οὔτε καὶ τό ἐλάχιστον τῶν χρεῶν του νὰ δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ. Μάλιστα δέ περὶ τὰ τῆς δικαιοσύνης εὐρέθῃ ἐπικινδύνως κείμενος, προαγόμενος δηλαδή νὰ ὑπερβαίῃ τὰ ὅρια τοῦ συντάγματος, ἵνα συμφώνως πρὸς τὸν ὀρθὸν λόγον ὑπερασπίζῃ τό δίκαιον.

Ὑμεῖς γνωρίζετε, κύριε Κυβερνήτα, κάλλιον παντός ἄλλου ποῖα τινὰ καθήκουσιν εἰς τὴν γραμματείαν τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὅτι αὐτὰ συμφέρονται μετὰ τῆς συστάσεως τῶν δικαστηρίων, τῶν ὁποίων ἐκεῖνη προέστηκεν ἔφορος. Ἄλλ' ἐν τῇ Ἑλλάδι τύχῃ κακῇ οὐδέποτε ὑπῆρξαν δικαστήρια ἄλλα παρὰ τό ἐν Σύρῳ ἐμπορικόν, τό τῶν λειῶν ἐνταῦθα, συσταθέν παρὰ τῆς κυβερνήσεως τῆς τρίτης περιόδου, καὶ ἔν κακουργιοδικεῖον ἐν Ναυπλίῳ κατὰ τό 1826 ἰδρυθέν, ἔπειτα δέ καταργηθέν διὰ ψηφίσματος τῆς ἐν Τροιζίνι ἐθνικῆς συνελεύσεως.

Πρὸ ταύτης τῆς συνελεύσεως αἱ διαφοραὶ τῶν πολιτῶν ἐκρίνοντο ἐνίοτε ἀπὸ ἐπιτροπὰς διαιτητῶν ὀνομαζομένων παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ ἀπηγορεύθησαν ὡς ἀντικείμεναι εἰς τό σύνταγμα. Ἐκ τούτου δέ τό Βουλευτικόν ἠναγκάσθη νὰ διορίσῃ ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν μελῶν του, ἵνα ἐπιδιορθώσῃ μὲν τὸν νόμον τὸν περὶ συστάσεως τῶν δικαστηρίων, προβάλλῃ δέ αὐτῷ τό περὶ τούτου προβούλευμα. Καὶ ἡ ἐπιτροπὴ μὲν ἐποίησεν οὕτως, ἀλλὰ τό Βουλευτικόν διὰ τὴν γενικὴν ἴσως τῶν πραγμάτων σύγχυσιν δέν εὐκαίρῃσε νὰ ἐμμελετήσῃ καὶ τοι τῆς κυβερνήσεως συνεχῶς διαγγελλούσης καὶ παριστώσης εἰς αὐτό, χρειωδεστάτην τὴν τῶν δικαστηρίων σύστασιν, καὶ χωρὶς ταύτης ἀδύνατον ὄν νὰ λυτρωθῶσιν οἱ πάσχοντες ὑπὸ τῆς βίας καὶ τῆς παρανομίας.

Βλέπων λοιπὸν μετὰ βαθείας θλίψεως τὰ ὀλέθρια τοῦ χρονισμοῦ τούτου ἀποτελέσματα, καὶ τὴν συνοχὴν τοῦ πάσχοντος πολίτου καὶ μετὰ δακρύων ἐπικαλουμένου τὴν ὑπεράσπισιν τῆς δικαιοσύνης, πρὸς τὸν ὁποῖον οὐδεμίαν παρηγορίαν ἢ προσφυγὴν εἰς δικαστήρια ἡδυνάμην νὰ δώσω, ἄλλον τρόπον δέν εἶχα εἰμὴ πότε μὲν νὰ κάμνω τὸν εἰρηνοδίκην, πότε δέ νὰ παρακινῶ εἰς αἵρετο-κρίσις. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἔμενε ἀτελεσφόρητον, διότι ὁ διστραμμένος κατεφρόνει

καί ἡρνεῖτο νά ἀποδώσῃ τό ἀφαιρεθέν. Καί ἡγωνιζόμην ἀνωφελῶς, καί τό περισσότερον κατήντων νά λέγω ὅτι ἡ ἐξέτασις τῆς ἀναφορᾶς ἀνεβάλλετο μέχρι τῆς συστάσεως τῶν δικαστηρίων. Τοιαῦτα εἶναι τά τοῦ πολιτεύματός μου ὡς γραμματέως τῆς δικαιοσύνης.

Καθὸ δέ γραμματεὺς τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως, καί ὁξέως ἡσθάνομην τό χρέος ὃ μοι ἐπέκειτο ἵνα συντελέσω πάσαις μου ταῖς δυνάμεσιν εἰς σύστασιν ἐκπαιδευτηρίων τῆς νεολαίας, καί οὐδέ ἔλειψα νά ὑποβάλω εἰς τό Βουλευτικόν σῶμα προβουλευµατα καί αἰτήσεις πόρων πρὸς καταβολήν τῶν ἐπαρχιακῶν καί γενικωτέρων σχολείων εἰς μέρη προφυλαγμένα ἀπὸ τὰς συμφορὰς τοῦ πολέμου. Ἄλλ' αἱ μὲν προτάσεις μου παρεδέχθησαν, καί ἐπιτροπὴ διωρίσθη νά τὰς ἐπεξετάσῃ, ἕως δέ τῆς ὥρας δέν ἔγινε τίποτε, καί εἶδα μετὰ λύπης ὅλους τοὺς διῆσχυρισμούς μου ἀπράκτους καί ἀδύνατον τό νά κάμω ὅ,τι ἄλλοτε ἔκαμα εἰς Ἀθήνας ἐπαρχος ὢν, ὡς γνωρίζει ἴσως ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης ἂν διῆλθε τὰς τότε ἐφημερίδας.

Αὕτη εἶναι ἡ σύντομος μὲν, ἀλλ' ἀκριβὴς ἔκθεσις τῆς καταστάσεως τῶν ἐμπεπιστευμένων μοι κλάδων τῆς διοικήσεως.

Ὁ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης κτλ. γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας
Μ. ΣΟΥΤΣΟΣ

17.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας πρὸς τόν Ἐξοχώτατον
Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Αἰγίνη, 14/26 Ἰανουαρίου 1828

Μετά σπουδῆς ὑπακούων εἰς τὰς προσταγὰς τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, τίθῃμι ὑπ' ὅψιν αὐτῆς τὴν περίληψιν τῶν στρατιωτικῶν πραγμάτων πρὸς γνῶσιν τῆς.

Κατάστασις τῶν φρουρίων

Τοῦ μὲν Ναυπλίου τὴν ἀκρόπολιν κατέχει ὁ στρατηγὸς Στράτος, τό δέ Παλαμῆδειον ὁ στρατηγὸς Γρίβας. Περὶ τῆς καταστάσεως τῶν δύο τούτων φρουρίων δέν ἔχω τί νά εἴπω, ἐπειδὴ τό πᾶν εἶναι σύγχυσις διὰ τὴν ἐμφύλιον

διαμάχην τῶν δύο ἀρχηγῶν. Τό φρούριον τῆς θαλάσσης κατέχει ὁ στρατηγός Μῆτρος Δελιγιωργόπουλος, πανενδεές. Τό δέ ποσόν τῶν ἐνουσῶν φρουρῶν ἀγνοῶ, οὐδέ ἀποκρίνομαι περί τῆς ἀκριβείας. Πρέπει ὅμως τό μέν Παλαμήδειον νά ἔχη τριακοσίους στρατιώτας, ἡ δέ ἀκρόπολις διακοσίους, καί τό Βούρτζιον ὀγδοήκοντα. - Τό φρούριον τοῦ Ἄργους, ἐρειπίων σωρός, φυλάττεται ὅμως ἐθελοντί παρά τοῦ στρατηγοῦ Δημητρίου Τσόκλη καί τῶν κατοίκων τῆς πόλεως. - Τό τῶν Μύλων φρούριον, κεχαλασμένον ὄν καί αὐτό, ἀρτίως ἐπεσκευάσθη, καί φρουρεῖται παρά τοῦ στρατηγοῦ Βέρη μετά στρατιωτῶν 150. - Τό τοῦ Ἀστρους ἔρμα ἀνήγειρεν ὁ στρατηγός Παναγιώτης Ζαφειρόπουλος, ὅστις καί τό φυλάττει μέ 100 ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ τόπου. - Τό τεῖχος τῆς Μονεμβασίας φρουρεῖται ὑπό τοῦ στρατηγοῦ Κωνσταντίνου Μαυρομιχάλη μετά 200 περίπου στρατιωτῶν, καί εἶναι ἀνεφοδίαστον. - Τό τῆς Καρυταίνης φρούριον ἐπεσκευάσθη καί φυλάττεται μετά διακοσίων στρατιωτῶν παρά τοῦ γενικοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Πελοποννήσου Θεοδώρου Κολοκοτρώνη, ὄν καί τοῦτο ἀπρομήθευτον. - Τόν Ἀχροκόρινθον ἔχουσιν ὀπλαρχηγοί Ρουμελιῶται, μέ πόσην φρουράν δέν γνωρίζω, ἀλλ' εἶναι καί οὗτος ἐνδεής προμηθείας. - Τό τοῦ μεγάλου Σπηλαίου μοναστήριον φυλάττεται ἐκ τῶν ιδίων πόρων ὑπό τοῦ καθηγουμένου Δαμασκηνοῦ καί τῶν πατέρων. Ἐκεῖ δ' ἐστάλη καί ὁ στρατηγός Πετμεζᾶς παρά τοῦ ἀρχιστρατήγου Τσώρτς. - Τήν Γραμβοῦσαν τῆς Κρήτης ἔχουσιν ἀρχηγοί Κρήτες, ὅπου καί βοηθείας τινάς ἔστειλεν ἡ κυβέρνησις.

Κατάστασις τῶν ἐνεργῶν στρατιωτικῶν σωμάτων

Τό σώμα τό ὑπό τήν ἄμεσον διεύθυνσιν τοῦ γενικοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Πελοποννήσου δέν εἶναι εἰς κίνησιν, διὰ λόγους τοὺς ὁποίους αὐτός μόνος γνωρίζει. Περί δέ τήν Τριπολιτσάν εὐρίσκεται ἄθροισμά τι μικρόν ἐθελοντῶν ὑπό τόν κύρ Ρήγαν Παλαμήδην, καί ἄλλο πλησίον τῶν Νεζερῶν, οὔτε μισθόν λαμβάνον οὔτε τροφίμους μερίδας· καί ἄλλα δέ τινά εἰς τά περίξ τῆς Ἀρκαδίας, ἐπίσης ἀφρόνιστα. Ὁ στρατηγός Νικήτας ἔχει κατὰ τὰς Μεσσηνιακάς ἐπαρχίας διάφορα σώματα, μισθοῦ καί μερίδων, ἔρμα καί αὐτά. Κατά τήν Μάνην ὁ Κωνσταντίνος Μαυρομιχάλης ἀρχηγεῖ διαφόρων Σπαρτιατικῶν συστρεμμάτων, ἐχόντων τοὺς καπιτάνους των. Ἐν δέ τῇ Λακεδαίμονι δέν ὑπάρχει ἐνοπλος δύναμις. Ἐθελονταί τινες διαπεριπατοῦσι στρατιωτικῶς εἰς Καρύταιναν. Ὁ στρατηγός Παναγιώτης Νοταρᾶς διοικεῖ μικρά τινά σώματα εἰς τήν ἐπαρχίαν τῆς Κορίνθου, ἄμισθα καί ἀνεπισίτιστα. Ὁ συνταγματάρχης Ἰωάννης Βαῖρακτάρης ἔχει στρατιωτικόν περί τόν Ἰσθμόν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν τροφῶν ἠναγκάσθησαν νά ἀφήσωσι τὰς θέσεις των καί νά ὑποχωρήσωσιν εἰς Κόρινθον. Εἰς Ἐλευσίνα ὁ στρατηγός Κατσιογιάννης καί ὁ Χατζημελέτης στρατηγοῦσι 1000 - 1500 στρατιωτῶν· ἐξ ὧν 300 εἶναι ἰδιοί των, καί οἱ λοιποί ἐκ τῶν κατοίκων. Εἰς Ἀθήνας, Λεβαδίαν, καί Θήβας, μικρά τινά σώματα ἀσκοῦσιν ἐκδρομάς μόνον κατὰ τήν

χώραν. Εἰς τήν παρεμβολήν τοῦ ἀρχιστρατήγου, ὁ Γεώργιος Διβουνιώτης διοικεῖ περίπου 1500 στρατιώτας. Τό δέ ἀμέσως ὑπό τόν ἀρχιστράτηγον στίφος κατὰ τήν δυτικὴν Ἑλλάδα σύγκειται ἐκ 2500 στρατιωτῶν. Τό εἰς τήν ἐκστρατεῖαν τῶν Τρικέρων ἀποτυχόν σῶμα διελύθη καί ἐσκορπίσθη περί τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου. Ἀπέτυχε καί ἡ ἐκστρατεία τῆς Εὐβοίας. Ἡ δέ τῆς Χίου δέν ὑπάγει κακῶς. Τά τῆς Κρήτης ἐπίσης δίδουσιν ἐλπίδας τινάς. Αἱ ἐν ταῖς νήσοις φρουραὶ διελύθησαν, καί ἄλλο στράτευμα δέν ὑπάρχει κατὰ τό Αἶγαῖον εἰμὴ τό ἐπιβιβασμένον εἰς τὰ πλοῖα τοῦ θαλασσοφύλακος Μικέ Κυπαρίσση. Ἐν Σαλαμῖνι πρὸς φύλαξιν τῆς ἀκτῆς καί κατὰ τῆς λαθρεμπορίας στέκει μέ ὀλίγους ὁ καπιτάν Μηναῖος, καί ἐν Αἰγίνῃ ὁ Δημήτριος Μακρῆς, φυλάττων τήν εὐταξίαν. Ὁ ἀκριβὴς ἀριθμὸς τῶν ἐν πράξει στρατιωτῶν εἶναι ἄδηλος, οὐδὲ κατῳρθωσέ ποτε ἡ γραμματεία νά τόν γνωρίσῃ, ἀλλ' οὕτε ἐπιθεώρησίς ποτε ἔγεινεν. Ὁ στρατηγὸς Τζαβέλλας καί πολλοὶ ἄλλοι ὀπλαρχηγοὶ μέ τοὺς ἀνθρώπους των εἶναι εἰς Ναύπλιον.

Ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας
Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ

[Χρήσιμη στό σημεῖο αὐτό εἶναι ἡ δημοσίευση ὠρισμένων ψηφισμάτων τῆς Γ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τῆς Τροιζήνης τοῦ Ἀπριλίου - Μαΐου 1827, ποὺ συμπληρώνουν τήν εἰκόνα τῆς μετεπαναστατικῆς Ἑλλάδας σέ ὅ,τι ἀφορᾷ κυρίως τήν ἀντιμετώπιση τοῦ θέματος τῶν ἐθνικῶν γαιῶν. Ἀπό τὰ ψηφίσματα αὐτά προκύπτει ἡ ἀντίφαση μεταξύ τῶν διαφόρων ἀποφάσεων τῆς Συνελεύσεως στή διαχείριση τοῦ μεγάλου αὐτοῦ προβλήματος. Ἐνῶ ἀναθέτει στόν Καποδίστρια νά διαπραγματευθεῖ τή συνάψη νέου δανείου χωρίς ζημίαι τῶν δικαιωμάτων τῶν δανειστῶν τῶν δύο προηγουμένων δανείων, τὰ ὅποια εἶχαν ἐξασφαλιστεῖ μέ ὑποθήκη «εἰς τήν Ἐθνικήν γῆν τῆς Ἑλλάδος», συγχρόνως ὑπόσχεται τήν ἴδια αὐτή γῆ στοὺς ἀγωνιστές τῆς Ἐπανάστασης. Ὑπογραμμίζουμε τήν ἀντίφαση αὐτή γιατί τό θέμα τῶν ἐθνικῶν γαιῶν καί τῆς διανομῆς τοῦ ἀποτελέσε ἀργότερα ἕνα ἀπό τὰ κυριότερα ἐπιχειρήματα πολεμικῆς ἐναντίον τοῦ Κυβερνήτη.].

18.

Μέτο IB Ὑψίσιμα «ἡ Ἐθνική Γ' τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις» τῆς 8 Ἀπριλίου 1827, ἐξουσιοδοτεῖ τόν Κυβερνήτη νά διαπραγματευθεῖ δάνειο «πέντε μιλιονίων διστηλῶν ταλλήρων» πραγματικῶν, ἥτοι ἐκκαθαρισμένων δι' ὑποθήκης τῆς ἐθνικῆς γῆς πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ δανειστοῦ.

Οἱ προϋποθέσεις ποὺ τίθενται μέ τό ψήφισμα γιά τή διαπραγμάτευση τοῦ τρίτου αὐτοῦ δανείου τῆς Ἀνεξαρτησίας εἶναι νά συναφθεῖ «ἄνευ ζημίας τῶν δανειστῶν τοῦ α' καί β' δανείου, καθ' ὅσον ἀποβλέπει τό δικαίωμα τῆς ὑποθήκης ἐπάνω εἰς τήν ἐθνικήν γῆν τῆς Ἑλλάδος». Ἐπίσης ἀπό τό τρίτο αὐτό δάνειο νά πληρωθεῖ ὁ τόκος τῶν δύο προηγουμένων, ἐνῶ στήν παράγραφο Γ' τοῦ

Ψήφισματος γράφεται ότι «'Ανατίθεται εἰς τόν πατριωτισμόν τοῦ Κυβερνήτη ὁ τρόπος τῶν συμφωνιῶν τοῦ τρίτου τούτου δανείου».¹

1. 'Αρχεῖα τῆς 'Ελληνικῆς Παλιγγενεσίας 'Εκδοσις τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς, Τόμος Γ' σελ. 596 - 597.

19.

Μέ τό Κ' Ψήφισμα (5 Μαΐου) ἡ Συνέλευσις «θεωροῦσα ὅτι εἶναι καί δίκαιον καί συμφέρον νά βραβευθῇ ὁ στρατιώτης, μετὰ τόν πόλεμον τῆς 'Ελλάδος, διὰ γῆς ἐθνικῆς, δωρεάν διδομένης» ἐψήφισε: «'Οσοι καταταχθῶσιν ὑπό τήν ἐλληνικήν σημαίαν ἀπό τῆς σήμερον, διὰ νά ὑπηρετήσουν τήν πατρίδα, φυλάσσοντες τούς στρατιωτικούς νόμους μετ' ἀκριβείας, ἀξιωματικοί τε καί ἀπλοῖ στρατιῶται, θέλει λάβουν ἀνταμοιβήν γῆς ἐθνικῆς ἔπαθλον, ἀναλόγως τῆς πρὸς τήν πατρίδα ὑπηρεσίας, δωρεάν δοθησομένης μετὰ τόν πόλεμον τῆς 'Ελλάδος». Τό «ποσόν» τῆς γῆς πού θά δίδεται καί ὁ τρόπος τῆς διανομῆς της θά καθορίζονταν μέ νόμο πού θά ἐξέδιδε ἡ Βουλὴ (ὁ.π. σ. 613 - 614).¹

1. 'Οπ. π. σσ 609 - 610.

20.

Μέ τό ΚΒ' Ψήφισμα (5 Μαΐου) ἡ Συνέλευσις παίρνει ἓνα πραγματικά ριζοσπαστικό μέτρο γιά νά προσελκύσει ὑπόδουλους 'Ελλήνες στήν ἀπελευθερωμένη 'Ελλάδα. Καί συγκεκριμένα:

Α'. 'Οσοι χριστιανοί τοῦ 'Ανατολικοῦ Δόγματος ἔλθουν εἰς τήν 'Ελλάδα διὰ νά κατοικήσουν, ἔχουν τό δικαίωμα νά ἀνεγείρουν εἰς αὐτήν πόλεις ἰδιαιτέρας· τότε δέ ἀποτελοῦν ἐπαρχίαν, ὅταν συμποσωθοῦν μέχρι 15 χιλιάδων ψυχῶν.

Β'. 'Η Βουλὴ θέλει προσδιορίσει τόν τόπον, ὅπου θά ἐγείρουν τὰς πόλεις των, καί τήν ἔκτασιν αὐτοῦ, ἀναλόγως τῶν κατοίκων, χωρίς νά παραβλάπτῃ τῶν ἐντοπίων τὰ δίκαια.

Γ'. 'Η Βουλὴ θέλει προσδιορίσει τήν ἔκτασιν τῆς ἐθνικῆς γῆς, τήν ὁποίαν θέλει τούς δώσει πρὸς καλλιέργειαν, κανονίζουσα τὰ χρέη καί δικάια των, κατὰ τόν περί ἐκχερσώσεως νόμον.

Δ'. Εἶναι δεκτοί ὅσοι ἄλλοεθνεῖς προσέλθουν εἰς τήν 'Ελλάδα, γιά νά κατοικήσουν, ἔχοντες τό δικαίωμα νά ἐγείρουν πόλεις ἰδιαιτέρας κατὰ τόν νόμον, ὅπου θέλει θέσει περί τούτου ἡ Βουλὴ.

Ε'. 'Η Βουλὴ θέλει κανονίσει ὅλα τὰ λοιπὰ δικαιώματά των, κατὰ τούς καθεστῶτας νόμους καί κατὰ τό δίκαιον.¹

1. 'Οπ. π. σσ 616 - 617.

21.

Τό ΚΓ' (5 Μαΐου) Ψήφισμα προχωρεῖ στήν ὑλοποίηση τοῦ προηγουμένου μέ τήν ἀναγνώριση τοῦ δικαιώματος στούς Σμυρναίους «τούς σποράδην παροικούντας», νά ἀνεγείρῳσι πόλιν εἰς ὁποιοδήποτε μέρος τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου. Ἡ πόλη αὕτη θά ὀνομαζόταν Νέα Σμύρνη, ἡ δέ Βουλὴ μέ ἀπόφασή της θά προσδιορίζει τήν ἔκταση τῆς ἐθνικῆς γῆς πού θά τοὺς παραχωροῦνταν πρὸς καλλιέργειαν «βάσιν ἔχουσιν τὸν περὶ ἐκχερσώσεως νόμον».¹

Τό περίεργον ὅμως μέ τό ψήφισμα αὐτό ὅτι δέν ἔχει τίς ὑπογραφές τῶν πληρεξουσίων, ὅπως ὅλα τὰ ἄλλα, οὔτε καί τίς ὑπογραφές τοῦ Προέδρου καί τοῦ Γραμματέως.

1. Ὁπ. π. σ 618.

22.

Τό ΚΔ' (5 Μαΐου) Ψήφισμα εἶναι ἰδιαίτερα χαρακτηριστικό τῆς καταστάσεως πού ἐπικρατοῦσε στὸ θέμα τῆς ἰδιοκτησίας τῶν ἐθνικῶν κτημάτων. Γράφει:

Ἡ Συνέλευσις θεωροῦσα ὅτι εἰς τήν ἐπὶ δημοπρασίας ἐκποίησην τῶν εἰς φθοράν ὑποκειμένων ἐθνικῶν κτημάτων ἡκολούθησαν καί καταχρήσεις πρὸς βλάβην οὐ τήν τυχούσαν τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου.

Ψηφίζει

Α'. Αἱ ἐκποιήσεις τῶν ἐθνικῶν κτημάτων, οἷον ὀσπιτίων, ἐργαστηρίων, μύλων, ἐρειπίων καί λοιπῶν, ὅσαι ἐγίναν ἐναντίον τῶν νόμων καί τῶν διατυπώσεων τῆς Διοικήσεως, ἀπὸ τήν ἀρχήν τῆς Α' Περιόδου ἄχρι τέλους τῆς Γ', ἀναιροῦνται καθ' ὅλην τήν ἔκτασιν.

Β'. Ὅσοι ἀγοράσαντες παρανόμως ἐθνικά κτήματα καί ἐξ αὐτῶν ἐπροπορίσθησαν ὅποιοιδήποτε πρόσδοον, ἂν ὅτου τὰ ἔλαβον εἰς τήν ἐξουσίαν των, ἀφαιρούμενοι τὰ κτήματα ταῦτα, ὀφείλουν ν' ἀποδώσουν καί τήν ἐκ τούτων πρόσδοον εἰς τό Ἐθνικόν Ταμεῖον, ἐξαιρουμένων τῶν νομίμων ἐξόδων των.

Γ'. Οἱ τοιοῦτοι θέλει ἀποζημιωθῶσι διὰ τοῦ ἀντιτίμου, λαμβάνοντες ὅ,τι ἔδωσαν εἰς πληρωμὴν τῶν κτημάτων αὐτῶν. Ἐάν ἐπλήρωσαν δέ καί χρήματα, νά λαμβάνωσι τήν ἴσην ποσότητα, ὁμοῦ καί τὸν νόμιμον αὐτῶν τόκον.¹

1. Ὁπ. π. σσ 610 - 619.

23.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρός τήν Βουλήν

Αί μεταξύ μας, απόρρητοι μέν, ἀλλ' ἐλεύθεροι κι ἔντιμοι ἐξηγήσεις περί τῆς παρούσης ἀξιοδακρύτου θέσεως τῆς Ἑλλάδος καί ἡ ἐπίσημος διακοίνωσις τῶν 17 τοῦ παρόντος, τήν ὁποίαν μ' ἔκαμεν ἡ Βουλή, δέν μέ συγχωροῦν πλέον ν' ἀμφιβάλλω περί τῆς ἀπαραιτήτου ἀνάγκης νά δεχθῶ τά μέτρα, τά γνωστοποιούμενα διά τῶν ἐγκεκλησμένων ἐγγράφων.

Γενόμενοι μέτοχοι, ὡς ἐλπίζω, τῆς κατά τοῦτο πεποιθήσεώς μου, θέλετε συμμεθέξει καί τῆς θλίψεως, τήν ὁποίαν αἰσθάνομαι, διότι ἡ ἐν Τροιζῆνι Συνέλευσις δέν σᾶς ἐφωδίασε μέ τās ἀποχρώσας δυνάμεις, διά νά ἔχετε τήν ἐξουσίαν νά κυρώσετε τήν κατάστασιν τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως, ἥτις μόνη μέ φαίνεται, ὅτι δύναται νά προφυλάξῃ τήν πατρίδα μας ἀπό τοὺς ἐπικειμένους κινδύνους, μέ τοὺς ὁποίους ἡ ἐνεστῶσα κρίσις τήν ἐπαπειλεῖ.

Ἡ θλίψις μου, ἐν τοσούτῳ, θέλει μετριασθῇ, ἐάν ὑμεῖς, ὡς πολῖται τιμηθέντες μέ τήν ἐμπιστοσύνην τῶν συμπολιτῶν σας, κρίνετε, ὡς ἐγώ, ὅτι εἶν' ἀδύνατον ν' ἀποφασίσω ἀλλέως, χωρίς νά λείψω ἀπ' ὅλα μου τά χρέη καί συγχρόνως νά καταστήσω εἰς κίνδυνον τά οὐσιωδέστατα συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος.

Ἐάν ἔχετε τοιαύτην πεποίθησιν, δέν θέλετε ἀρνηθῇ τήν ψῆφον σας εἰς τήν διακοίνωσιν, τήν ὁποίαν σᾶς διευθύνω καί θέλετε μέ τό ἀποδείξει, ἐάν δειχθῇτε εὐδιάθετοι νά μεθέξετε τῶν ἔργων καί τοῦ ὑπευθύνου τῆς νέας προσωρινῆς Κυβερνήσεως.

Αἱ ὑποθέσεις ἐπισωρεύονται· αἱ στιγμαί εἶναι πολύτιμοι· σᾶς παρακαλῶ, διά τοῦτο, νά σκεφθῇτε περί τῆς παρούσης ἐπιστολῆς, χωρίς καμμίαν ἀναβολήν, καί νά μέ γνωστοποιήσετε τήν γνώμην σας, ὅσον τάχος.

Παραλείπω νά σᾶς ἐνθυμίσω, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι ἀναρμοστότατον νά λάβῃ τό κοινόν παραμικράν γνῶσιν τῶν μέτρων, τά ὁποῖα μετ' ὀλίγον θέλω λάβει, πρὶν φανοῦν εἰς τά ὁμματα τοῦ ὑπὸ τήν ὁποίαν σκοπῶ νά τά παρουσιάσω μορφῇν.

Δεχθῇτε τήν βεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεως μου.¹

Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 17 Ἰανουαρίου 1828

Ὁ Κυβερνήτης
Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

1. Ἀρχεῖα Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας, τ., 4, σσ 3 - 4.

24.

Ἄριθ. ΝΗ΄

τοῦ Κώδικος τῶν Νόμων

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
Η ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐπειδὴ ὁ παρά τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους ἐμπεπιστευμένος τὰς ἡγίας τῆς Κυβερνήσεως κύριος Ἰωάννης Ἀ. Καποδίστριας ἔφθασεν εἰς τὴν Ἑλλάδα·

Ἐπειδὴ αἱ δειναὶ τῆς πατρίδος περιστάσεις καὶ ἡ διάρκεια τοῦ πολέμου δέν ἐσυγχώρησαν, οὔτε συγχωροῦσι τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἐν Τροιζῆνι ἐπικυρωθέντος καὶ ἐκδοθέντος Πολιτικοῦ Συντάγματος καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἑκτασιν·

Ἐπειδὴ ἡ σωτηρία τοῦ ἔθνους εἶναι ὁ ὑπέρτατος πάντων τῶν νόμων· καὶ

Ἐπειδὴ ἡ Βουλὴ ἀνεδέχθη παρά τῶν λαῶν τὴν πρόνοιαν τῆς αὐτῶν σωτηρίας·

Ἡ Βουλὴ, μόνον σκοπὸν ἔχουσα τὸ νὰ σωθῇ ἡ Ἑλλάς καὶ ὡς ἱερώτερόν της χρέος θεωροῦσα τοῦτο καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, τοῦ ὁποίου ἐνεπιστεύθη τὴν φροντίδα·

Καὶ ἐπειδὴ ὁ Κυβερνήτης ἐπρόβαλε σχέδιον μεταβολῆς Διοικήσεως προσωρινῶς,

Ψηφίζει:

Α΄. Ὁ Κυβερνήτης μετὰ τῆς Βουλῆς συγκαλοῦσι τὸν ἐλληνικὸν λαὸν εἰς Ἑθνικὴν Συνέλευσιν, κατὰ τὸν & δ' τῆς ΚΣΤ' συνεδριάσεως τῆς ἐν Τροιζῆνι Τρίτης Ἑθνικῆς Συνελεύσεως.

Β΄. Ἡ προσωρινὴ Διοίκησις τῆς ἐπικρατείας κανονίζεται κατὰ τὰ ἐφεξῆς ἄρθρα:

1. Ἐν συμβούλιον, συγκείμενον ἀπὸ μέλη [27] καὶ ὀνομαζόμενον Πανελλήνιον, μετέχει μετὰ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος τῶν ἔργων καὶ τοῦ ὑπευθύνου τῆς Κυβερνήσεως, ἕως τῆς συγκροτήσεως τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, ἥτις θέλει συνέλθει ἐντός τοῦ Ἀπριλίου μηνός 1828.

2. Τὸ Πανελλήνιον διαιρεῖται εἰς τρία Τμήματα:

Τὸ Α' ἔχει ἀντικείμενον τὴν Οἰκονομίαν·

Τὸ Β', τὴν διοίκησιν τῶν Ἑσωτερικῶν καθ' ὅλους αὐτῶν τοὺς κλάδους·

Τὸ Γ', τὴν ὠπλισμένην δύναμιν ξηρᾶς καὶ θαλάσσης.

3. Ἐκαστον Τμῆμα προεδρεύεται παρ' ἑνὸς τῶν μελῶν του, ὀνομαζομένου Προβούλου. Δύο ἄλλα μέλη εἶναι ἐπιφορτισμένα εἰς ἕκαστον Τμῆμα τὴν σύνταξιν τῶν πράξεών του, φέροντα τὸν τίτλον τοῦ Α' καὶ Β' Γραμματέως.

4. Ὁ Πρόβουλος τοῦ Τμήματος τῆς Οἰκονομίας, ὁμοῦ μέ τοὺς Προβούλους τῶν δύο ἄλλων Τμημάτων, προεδρεύει τό Πανελλήνιον εἰς τὰς γενικὰς του συνεδριάσεις· ὁ δὲ Γραμματεὺς τοῦ Τμήματος τοῦ κινουντος τὰς ὑποθέσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἐνασχολεῖται τό Πανελλήνιον, ἐνεργεῖ τὰ χρέη τοῦ Γραμματέως ταύτης τῆς συνελεύσεως.

5. Ἐν διάταγμα κανονίζει μερικώτερον τόν ὀργανισμόν τοῦ Πανελληνίου, ὡς καὶ τῶν Τμημάτων του, καὶ ὀρίζει τὰ προσήκοντα καθήκοντα αὐτῶν.

6. Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ, ἧτις ἀπέθετο ἤδη τὰ χρέη της, παραδίδουν εἰς τοὺς τρεῖς Προβούλους καὶ τοὺς τρεῖς Πρώτους Γραμματεῖς τοῦ Πανελληνίου τὰ ἀρχεῖά των καὶ ὅλας τὰς γνωστοποιήσεις, [τάς] ἀποτετινομένας εἰς τὰ χρέη, τὰ ὅποια αἱ δύο αὐται δυνάμεις ἐνήργησαν ἀπὸ τόν Μάιον μῆνα ἕως σήμερον.

7. Τὰ ψηφίσματα τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος θέλουν εἶσθαι θεμελιωμένα ἐπάνω εἰς τὰς ἐγγράφους ἀναφοράς τοῦ Πανελληνίου ἢ τῶν Τμημάτων αὐτοῦ, καθ' ὅσον τό ἀντικείμενον τοῦ ψηφίσματος κινεῖται ἀπὸ τὴν Διοίκησιν ἢ καὶ ἀπὸ τὴν νομοθεσίαν.

8. Τὰ ἀντικείμενα εἶναι διοικητικά, ἐάν αἱ πράξεις τῆς ἐν Τροιζήνι Συνελεύσεως ἐπρονόησαν περὶ αὐτῶν, ὥστε δέν πρόκειται ἄλλο, εἰμὴ νά ἐκτελεσθῇ ὁ νόμος· εἶναι δέ νομοθετικά, ὅταν ὁ νόμος δέν ἐπρονόησε περὶ αὐτῶν.

Τὰ ψηφίσματα ταῦτα γίνονται ἐπάνω εἰς τὰς ἀναφοράς τοῦ Πανελληνίου· τὰ δέ ἄλλα, ἐπάνω εἰς τὰς τῶν Τμημάτων.

9. Ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ἔχει πλησίον του ἓνα Γενικόν Γραμματέα, φέροντα τίτλον τοῦ Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας, ὅστις προσυπογράφεται εἰς τὰ ψηφίσματα καὶ εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν.

10. Θέλουν συσταθῇ ἐπιτροπαὶ εἰδικαί, ἐκτός τῶν κόλπων τοῦ Πανελληνίου, καθ' ὅσον ἀπαιτοῦσι τοῦτο αἱ χρεῖαι τῆς Διοικήσεως καὶ αἱ ἐργασίαι, αἵτινες εἶναι κατεπεῖγον νά προετοιμασθοῦν διὰ τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν.

Γ' Ἀποτίθεται ἡ Βουλὴ τό ὅποῖον ἀνέλαβε χρέος τῆς νομοδοτικῆς ἐξουσίας.¹

Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 18 Ἰανουαρίου 1828

Ὁ Πρόεδρος
N. PENIERHΣ

[Ἐπονται ὑπογραφαὶ βουλευτῶν, τόν ἀριθμόν 84]

Ὁ Α' Γραμματεὺς
(Τ.Σ.) Χ. Αἰνιάν

1. Ὁπ. π. σσ 4 - 5.

25.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρός τήν Βουλήν

Δέν δύναμαι, κύριοι, νά σᾶς δείξω τά ὅποια τό ὕπ' ἀριθ. ΝΗ' ψήφισμά σας μέ ἐνέπνευσεν αἰσθήματα ἄλλως, εἰμή κοινοποιῶν εἰς ὑμᾶς τόν κατάλογον τῶν ὑποψηφίων, τόν ὅποιον πολλοί ἐξ ὑμῶν καί ἐκ τῆς Ἀντικυβερνητικῆς Ἐπιτροπῆς εὐαρεστήθησαν νά μέ προμηθεύσουν ἀπορρήτως, κατ' αἵτησίν μου· σᾶς τόν διευθύνω, διά νά ἐκπληρώσω εὐσεβάστως τό ὅποιον μετά τοῦ ἔθνους ἀναδέχομαι βάρος, κατὰ τήν προκήρυξιν, τήν ὁποίαν αὖριον δημοσιεύω.

Σᾶς παρακαλῶ, ἐπομένως, νά θεωρήσετε τόν κατάλογον αὐτόν καί νά κάμετε ἕτερον παρόμοιον, καταγράφοντες εἰς αὐτόν τά ὀνόματα τῶν πολιτῶν, οἵτινες ἠθέλατε κρίνει, ὅτι δύνανται βελτιώτερον νά πληρώσουν τά δι' αὐτούς φυλαττόμενα χρέη, κατὰ τόν ὀργανισμόν τῆς νέας προσωρινῆς Κυβερνήσεως.¹

Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 19 Ἰανουαρίου 1828

Ὁ Κυβερνήτης
Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

1. Ὁπ. π. σ. 4.

26.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διακηρύττει πρὸς τοὺς Ἕλληνας:

«Ἐάν ὁ Θεός μεθ' ἡμῶν, οὐδεὶς καθ' ἡμῶν»

Τέλος πάντων, εἶμαι ἐν μέσῳ ὑμῶν, καί διὰ τοῦτο ἀποδίδω χάριτας πρὸς τόν Ὑψιστον.

Ἡ διάχυσις τῆς ψυχῆς, μέ τήν ὁποίαν μέ ὑπεδέχθητε, καί τά δείγματα τῆς ἐμπιστοσύνης, μέ τά ὅποια εὐαρεστεῖσθε νά μέ περιστοιχῇτε, νύττων βαθέως

τὴν καρδίαν μου· καὶ δὲν βλέπω τὴν στιγμήν νά σας δώσω ὅλον ὁλόκληρον τὸ μέτρον τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης μου.

Θέλετε τὸ λάβει, ἐλπίζω, εὐθύς ἀφοῦ οἱ ἀντιπρόσωποι σας, νομίμως κατασταθέντες εἰς Ἑθνικὴν Συνέλευσιν, θέλουν γνωρίσει τὰς διακοινώσεις, τὰς ὁποίας ὀφείλω νά κάμω πρὸς αὐτοὺς.

Τότε θέλετ' ἐμπορέσει νά βεβαιωθῇτε, ὅτι τὰ ταξίδια μου, ὡς καὶ αἱ προσπάθειά μου ἀπὸ τὸν Μάιον μῆνα, εἶχον μόνον καὶ ἐξαίρετον σκοπὸν νά ἐξάξουν τὴν ἀγαπητὴν μας πατρίδα ἀπὸ τὴν ὀλεθρίαν μονήρη θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσέτι εὐρίσκεται, νά τὴν καταστήσουν, ὥστε ν' ἀπολαύσῃ χωρὶς ἀργοπορίαν τ' ἀγαθὰ, ὅσα τὴν ὑπόσχεται ὁ πρῶτος παράγραφος τοῦ προσθέτου ἄρθρου τῆς ἐν Λονδίνῳ Συνθήκης τῶν 6 Ἰουλίου τοῦ παρελθόντος ἔτους, καὶ νά τὴν προμηθεύουν ἀκόμη χρηματικὰ τινα μέσα ἐκ μέρους ὧν ἀνεξαίρετως τῶν Δυνάμεων, αἵτινες ὑπέγραψαν τὴν Συνθήκην αὐτήν.

Αἱ τιμαὶ τῆς 12/24 τοῦ παρόντος μηνός, ἔχουσαι ἀντικείμενον τὴν σημαίαν σας καὶ τὴν καθιέρωσιν τῆς νέας Κυβερνήσεώς σας, θέλουν σᾶς ἐνθαρρύνει νά πιστεύετε μετ' ἐμοῦ, ὅτι, ἐάν ὁ ἀνωτέρω σκοπὸς δὲν κατωρθώθῃ ἀκόμη, θέλει κατορθωθῇ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἐσωτερικὴ Διοίκησις, ἰσχύουσα μόνον διὰ τῶν νόμων, θέλει δυνηθῇ νά σᾶς διασώσῃ ἀπὸ τὴν φρικτὴν ἀναρχίαν καὶ οὕτω βαθμηδὸν νά σᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἐθνικῆς καὶ πολιτικῆς ἀναγεννήσεώς σας.

Τότε μόνον θέλετε δυνηθῇ νά ἀποδώσετε εἰς τοὺς Συμμάχους Μονάρχας τὰ δι' αὐτοὺς ἀπαραίτητα ἐνέχυρα, ὥστε νά μὴν ἀμφιβάλλουν πλέον περὶ τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν θέλετε γνωρίσει καὶ δυνηθῇ νά ὁδεύσετε πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν σωτηρίων σκοπῶν, οἵτινες ἐγέννησαν τὴν Πράξιν τῆς 6 Ἰουλίου καὶ τὴν εἰς αἰῶνα ἀξιομνημόνευτον ἡμέραν τῆς 8/20 Ὀκτωβρίου.

Πρὶν τούτου, δὲν ἔχετε τὸ δίκαιον νά ἐλπίζετε τὰς ὁποίας ὑπὲρ ὑμῶν ἐπεκαλέσθη βοήθειαι, οὔτε καμμίαν ἄλλην συνδρομήν, διὰ νά δυνηθῇτε νά εὑρετε τὰ μέσα νά εἰσάξετε τὴν ἐσωτερικὴν εὐταξίαν καὶ νά φυλάξετε τὴν ὑπόληψίν σας εἰς τὸν ἕξω κόσμον.

Τοιαῦτα συλλογιζόμενος, αἰσθάνομαι ζωηράν θλίψιν, ὅτι ἡ ἐν Τροιζῆνι Ἑθνικὴ Συνέλευσις δὲν ἐφωδίασε τὴν Βουλὴν μὲ ἀποχρώσας δυνάμεις, διὰ νά ἔχῃ τὴν ἐξουσίαν νά κυρώσῃ τὰ μέτρα, ἅτινα ἡ κοινὴ σωτηρία ἀποκαθιστᾷ εἰς τὸ ἐξῆς ἐξ ἀνάγκης κατεπειγούσης ἀπαραίτητα.

Νέα Ἑθνικὴ Συνέλευσις δὲν ἐμπορεῖ νά συνέλθῃ παντελῶς, πρὸ τοῦ Ἀπριλίου μηνός. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ, ἐξακολουθοῦσα ἡ ἐνεστώσα κρίσις ἐμπορεῖ νά μηδενώσῃ ὅλας τὰς ἐλπίδας σας καὶ νά ἀποστερήσῃ τοὺς καρπούς τῶν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος ἀπείρων θυσιῶν· ἀγῶνος, τὸν ὁποῖον μὲ τοσαύτην ἀνδρείαν καὶ καρτερίαν ὑπεστηρίξατε!

Πεπεισμένοι, μέ πόσῃ ἀνυπομονησίαν ἐπιθυμεῖτε νά τρυγήσετε τοὺς καρπούς τῶν θυσιῶν τούτων καὶ νά πιστώσετε τὴν προσδοκίαν τῶν Συμμάχων Δυνάμεων, ὡς καὶ τὴν ὑπὲρ ὑμῶν πρόνοιαν, μέ τὴν ὁποίαν ὁ χριστιανικὸς καὶ πολιτισμένος

κόσμος σᾶς τιμᾷ ἀποφασίζω νά σᾶς προμηθεύσω τό κατ' ἐμέ μόνον μέσον πρός τόν σκοπόν, συγκαλῶν Ἑθνικήν Συνέλευσιν τόν Ἀπρίλιον μῆνα καί ἕως τῆς συγκροτήσεως αὐτῆς δεχόμενος σύστημα προσωρινῆς Κυβερνήσεως, θεμελιωμένον, ἐν τοσοῦτῳ, ἐπάνω εἰς τὰς βάσεις τῶν πράξεων τῆς Ἐπιδαύρου, τοῦ Ἀστρους καί τῆς Τροιζῆνος.

Δέν ἐδέχθην, μ' ὅλα ταῦτα, τό σύστημα τοῦτο, εἰμή ἀφοῦ ἔλαβα τήν γνώμην τῆς Βουλῆς καί τῶν μεταξύ σας πλέον φωτισμένων ἀπό τά φῶτα τῆς πείρας· οὔτε βάλλω τοῦτο εἰς ἐκτέλεσιν, χωρίς τῆς συμπράξεως τοῦ ἐνός καί τοῦ ἄλλου, καί μάλιστα ἐκείνων, οἵτινες διὰ τῶν ψήφων τῶν ἐπαρχιῶν τῆς ἐπικρατείας ἀνέβησαν ἤδη εἰς τόν ἔντιμον βαθμόν τῆς πρώτης ἀρχῆς ἢ τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ ἔθνους.

Κοινωνοῦντες μετ' ἐμοῦ, θέλουν μεθέξει τῶν ἀγώνων καί τοῦ ὑπευθύνου μου· περί τούτων δέ θέλει κρίνει ἡ Ἑθνική Συνέλευσις.

Ὁλῆ ὁλόκληρος ἡ ζωή μου· τό δημόσιον στάδιον, τό ὁποῖον διέτρεξα πλέον τῶν τριάκοντα χρόνων· ἡ εὖνοια, τήν ὁποίαν ἐντεῦθεν ἀπῆλαισα εἰς πολλούς τῆς Εὐρώπης τόπους, σᾶς προμηνύουν, ὅτι ὁ μόνος σκοπός τῆς ἀποφάσεώς μου ταύτης εἶναι νά καταχθῆτε, τέλος, ὑπό τήν αἰγίδα τῶν νόμων καί νά διαφυλαχθῆτε ἀπό τὰς ὀλεθρίους συνεπειάς Κυβερνήσεως αὐθαιρέτου.¹

Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 20 Ἰανουαρίου 1828

Ὁ Κυβερνήτης
Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

1. Ἀρχεῖα Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας, τ. 4ος, σσ. 6 - 8

27.

Τῷ Κ. ΝΑΥΑΡΧῷ ΚΟΔΡΙΓΓΤΩΝΙ, εἰς Μελίτην

Αἰγίνῃ, 28 Ἰανουαρίου 1828

[Ἡ ἐπιστολή καί τό ὑπόμνημα πρός τόν Ἀγγλο ναύαρχο Κωδριγκτώνα τοῦ Κυβερνήτη δικαιολογοῦνται ἀπό τόν σύνδεσμο πού εἶχε ἀναπτυχθεῖ μεταξύ τῶν δύο ἀνδρῶν, ὅταν ὁ Καποδίστριας, στό ταξεῖδι του πρός τήν Ἑλλάδα εἶχε σταθμεύσει καί στή Μάλτα. Ἐξ ἄλλου φανερώνει ὅτι ὁ Καποδίστριας κατέβαλε προσπάθεια ν' ἀξιοποιήσῃ γιά τήν Ἑλλάδα τίς κρίσιμες ἐκεῖνες στιγμές ὁποιαδήποτε πηγή ἀπό τήν ὁποίαν θά μπορούσε ν' ἀντλήσῃ βοήθεια. Κι ἔδινε πρῶτος τό παράδειγμα προσφέροντας γιά τόν ἑλληνικό λαό τά προσωπικά περιουσιακά του στοιχεῖα].

Ὁ κ. πλοίαρχος Πάρκερ θέλει ἐκθέσῃ εἰς τὴν Ἐξοχότητά σας τὰ τοῦ ταξιδιοῦ μας καὶ ὅσα συνενόησεν ὁ ἄριστος νοῦς του ἐκ τῆς θεωρίας τῶν ἀνθρώπων τε καὶ πραγμάτων ὧν εἶδομεν διὰ Ναυπλίου παραπλέοντες, καὶ ὧν βλέπομεν νῦν ἐν Αἰγίνῃ, ὅπου πλῆθος ἀπανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος, συρρέουσι. Θέλει σᾶς εἰπεῖ, κύριε Ναύαρχε, ὅτι οὔτε δυστυχέστερος λαὸς ἄλλος ὑπῆρξε ποτέ, οὔτε ἀξιώτερος ἐνταυτῷ ὅσων εὐεργεσιῶν τοῦ ὑπόσχονται ἡ ὑψηλὴ σύνεσις καὶ ἡ χριστιανικὴ μεγαλοδωρία τῶν ὑπογράψαντων τὴν Λονδίνειον συνθήκην ἀνάκτων. Ἀλλὰ καὶ ἐμὸν χρέος εἶναι νὰ συνάψω εἰς τὰς ἀπὸ τοῦ κ. Πάρκερ πληροφορίας, ὅσας ἡ Ἑλλάς μέ ἐπιφορτίζει νὰ σᾶς καθυποβάλω, ὁμοῦ δέ καὶ τοὺς πόθους αὐτῆς. Ὑμεῖς δέ, κύριε ναύαρχε, σῶσαντες τὴν ἡμέραν τῆς 20 Ὀκτωβρίου τὴν ἀειμνημόνευτον, τό γενναῖον τοῦτο καὶ ἀξιοθαύμαστον ἔθνος ἀπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς ῥομφαίας τε καὶ αἰχμαλωσίας, θελήσατε νὰ τελειώσετε τό ἔργον σας. Σώσατέ το σήμερον ἀπὸ τῆς ἀναρχίας τε καὶ ἀθλιοπαθείας, κακῶν ἀλληλογεννήτων κατ' ἀνάγκην δαιμονίαν καὶ ἄφυκτον.

Ἐπταετῆς πόλεμος ἐξολοθρευτικὸς καὶ ἐσωτερικὴ ἀταξία ἀφίνουσι τὴν Ἑλλάδα εἰς χεῖρας 20 ἢ 30.000 στρατιωτῶν καὶ 15 ἢ 20.000 ἀεργούντων ναυτῶν. Ἡ πολιτεία δὲν ἔχει οἰκονομίαν. Ἡ μὲν Στερεὰ καὶ ἡ Πελοπόννησος δὲν φέρουσιν οὐδεμίαν πρόσοδον· τὰ δέ εἰσοδήματα τοῦ Αἰγαίου τό πλεῖστον προεξωδεύθησαν εἰς κατεπειγούσας ἀνάγκας, καὶ εἰς ἐκτέλεσιν σχεδίων ἰσως μὴ ἀρμοζόντων εἰς τὴν κατάστασιν καὶ εἰς τὰ ἀληθῆ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος. Ὁ λαὸς εἶναι εἰς τὴν πανεσχάτην ἀπορίαν, διότι οἱ στρατιῶται, χωρὶς νὰ πολεμῶσι τοὺς Τούρκους, κατατρώγουσι τὴν ἐλπίδα τῆς τροφῆς του καὶ εἰς τό παρὸν καὶ εἰς τό μέλλον. Ἡ δέ ναυτιλία, ἀντὶ νὰ τοῦ προμηθεύσῃ πόρους, τὸν καταβαρύνει μέ τὰ ἀποτελέσματα τῆς πειρατείας. Τό πρῶν ὀνομαζόμενον ἐνταῦθα Βουλευτικὸν σῶμα καὶ κυβέρνησις, ἦτον κατὰ τό εἰκὸς ἀνίκανον νὰ ἀναστείλῃ τὴν πρόοδον τοῦ κακοῦ καὶ νὰ εὕρῃ τὴν θεραπείαν. Μὴ ἔχον νὰ θρέψῃ ἢ νὰ μισθοδοτήσῃ οὐδένα στρατιωτικὸν ἢ πολιτικὸν ὑπεργάτην, παρ' οὐδὲν ἐλογίζετο ὑπὸ τε τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου καὶ τοῦ λαοῦ· ὅθεν καὶ τὴν ἐφήμερον ἐξουσίαν του περιώριζεν εἰς πλάγια μέσα, εἰς ἐπιρροάς κομμάτων, καὶ ποτε ἰσως εἰς πράξεις ἀμφίβολον ἐχούσας τό ἔννομον. Ἀλλ' ὁμως δὲν μέ εἶναι δυνατόν νὰ σιωπήσω περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων τό δίκαιον· ὅτι ἅμα ἀκούσαντες παρ' ἐμοῦ τοὺς λόγους, παραιτηθέντες ἐκουσίως ἀπὸ τὴν ἀρχοντίαν των, προσκύρωσαν ὁμοψύχως τὴν παρ' ἐμοῦ συνταχθεῖσαν προσωρινὴν κυβέρνησιν, τῆς ὁποίας τὰ καταστατικὰ γράμματα, τὸν ἀριθμὸν ἔξ, τολμῶ νὰ συνάψω ἐνταῦθα, γαλλιστί μεθερμηνευόμενα.¹

1. Πρόκειται γιὰ τίς ἐκθέσεις τῶν ὑπουργῶν τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως, πού δημοσιεύονται σὲ προηγούμενες σελίδες.

Μεγάλη εἶναι ἡ ἐπ' ἐμέ καθημένη εὐθύνη, καὶ τόσον βαρυτέρα, ὅσον ἐθελουσίως τὴν ἀναδέχομαι. Θέλει ἰδεῖ ὁμως ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης, ὅτι νὰ τὴν μετριάσω ἐπαγωνίζομαι, διὰ βαθμῶν πορευόμενος, καὶ μόνον ὁδηγὸν λαμβάνων τὴν αὐθεντίαν τῆς πείρας ἣν αὐτός ἐγὼ θέλω πειραθῇ τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν θεσμῶν.

Καὶ τοι δέ ἀπεριορίστου οὔσης τῆς εἰς ἐμέ ἐμπιστοσύνης τοῦ ἔθνους, τὰ δοκίμιά μου οὔτε νὰ ἐκτελεσθῶσιν οὔτε νὰ ὠφελήσωσι δύνανται, εἰμὴ ὅταν ἡμπορέσω νὰ πληρώσω εὐτάκτως καὶ ἐννόμως τὸν στρατόν καὶ τὸν στόλον, νὰ περιθάλλω ὅπως οὖν τὸν ἀνέστιον γενόμενον λαόν, καὶ οὕτω νὰ τὸν ἐπικολλήσω πάλιν εἰς τὴν γῆν του καὶ εἰς τὰς ἐργασίας ἐπὶ τῶν ὁποίων μόνων δύναται νὰ στηριχθῇ ἡ ἀληθὴς κοινωνικὴ διακόσμησις.

Καὶ ὡδε παραθέτω ὑπόμνημα παρέχον ἀποσημείωσιν τῶν βοηθειῶν ὧν ἔχω ἀπαραίτητον χρεῖαν ὅχι μόνον διὰ νὰ κατορθώσω τὰ εἰρημένα, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ἐλευθερώσω τοῦλάχιστον τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Ἀττικὴν ἀπὸ τὴν παρουσίαν τῶν Τούρκων.

Ἄν λοιπόν διὰ τῆς εὐνουστάτης μεσιτείας τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος ἡ Ἑλλάς λάβῃ δι' ἐν ἔτος ἢ καὶ δι' ὀκτώ ἢ καὶ ἐξ μῆνας τὴν συλλογικὴν ἐπικουρίαν ἣν ἐν ὀνόματι αὐτῆς αἰτῶ παρὰ τῶν τριῶν βασιλειῶν, ἡ Ἑλλάς σώζεται, καὶ δυνατὴ γίνεται νὰ συντελέσῃ δραστηρίως εἰς διάπραξιν τῆς συνθήκης τῆς 6 Ἰουλίου. Εἰ δέ μή, ἡ Ἑλλάς χάνεται, καὶ μετ' αὐτῆς ἴσως ὅλαι αἱ ἐλπίδες τοῦ νὰ διαφυλαχθῇ ἡ Εὐρώπη ἀπὸ τὰ ἐπαπειλούμενα δυστυχήματα ἐκ τῆς βιαίας πτώσεως τῆς τουρκικῆς δυναστείας.

Ἐκπέμπω τό παρόν εἰς Μεσσίτην διὰ τοῦ κ. Κοντοσταύλου ἐπὶ τοῦ ἐλληνικοῦ βρικίου Ἐκτορος, πλοιάρχου τῶν Γιαννίτση.

Περιμένω δέ, κύριε Ναύαρχε, ταχείας παραμυθίας παρὰ τε ὑμῶν καὶ παρὰ τοῦ Κ. κόμητος Εὐδεν καὶ τοῦ κ. ναυάρχου Ρινιῆ, εὐελπὶς ὧν ὅτι αἱ εἰς ἐμέ ἐπιβραβευθεῖσαι ὑποσχέσεις παρὰ τῶν τριῶν αὐλῶν, εὐνοϊκῶς δεξαμένων τό ὑπόμνημά μου τῆς 31 Αὐγούστου (12 Σεπτεβρίου) 1827, θέλουσι τέλος πληρωθῇ, λαμβανόντων τῶν ναυάρχων αὐτῶν τὰς εἰς τοῦτο ἀναγκαίας ἐντολάς καὶ πληρεξουσιότητας.

Καὶ εἶμαι εἰς ἀνάγκην ἀλγεινὴν μὲν, ἀνάγκην ὁμως, νὰ προσφύγω εἰς δύο τρόπους διὰ νὰ οἰκονομηθῶ ἕως οὗ φθάσωσιν αἱ ἐκλιπαρούμεναι βοήθειαι.

Τό μὲν πρῶτον, νὰ μεταχειρισθῶ πρὸς τό παρόν τὰς μικράς ποσότητας ὧσας ἡ εὐρωπαϊκὴ φιλανθρωπία μέ ἐνεπίστευσεν, ὅλας συναθροισζομένας τό πολὺ εἰς 300.000 φράγκων, μόλις ἀρκούντων εἰς προσωρινὴν τινα ἀναψύχωσιν τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας θαλάσσης καὶ στερεᾶς. Ποιῶν δέ τοῦτο, ἀναδέχομαι νὰ ἀθετήσω τὰς βουλὰς τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες ρητῶς μοι ἐνετείλαντο νὰ μεταχειρισθῶ τὰς συνεισφοράς των εἰς ἐξαγορασμὸν αἰχμαλώτων, καὶ περιποίησιν γερόντων καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων, ἀστέγων καὶ ἀνεστίων μεινάντων ἐκ τοῦ πολέμου. Ἀπὸ τὰς ὑμετέρας ἄρα χρηστάς διαπράξεις ἐλπίζω,

κύριε Ναύαρχε, νά βοηθηθῶ τάχιον διὰ νά ἐκτελέσω τὰς ἤδη ἀναβαλλομένας ἐντολάς τῶν εὐεργετῶν ἐκεῖνων.

Τό δέ δεύτερον, δίδω πληρεξουσιότητα εἰς τόν κ. Κοντόσταυλον ν' ἀγοράσῃ μέ πίστωσιν ἐν Μελίτῃ καί νά μέ στείλῃ τό συντομώτερον δύο φορτηγῆματα τροφῶν, ἀξίας 20 ἕως 25.000 ταλλήρων καί παραδίδω εἰς χεῖρας του ὡς ἐνέχυρον τοῦ ἀγορασμοῦ πᾶν ὅ,τι μοῦ μένει, δηλαδή τὰ ὀλίγα μου ἐν Κερκύρᾳ κτήματα. Καί δέν δύναμαι νά κάμω περισσότερον, ἀλλ' οὕτως ἀπεξοφλήσας τὰ χρέη μου, ἐπικαλοῦμαι πλέον τήν θεῖαν Πρόνοιαν ὑπέρ τοῦ δυστυχοῦς τούτου τόπου, παραθέτων αὐτόν, κύριε Ναύαρχε, καί εἰς τήν ὑμετέραν μέλησιν.

Δέν θέλω παύσῃ τήν γραφήν μου, κύριε Ναύαρχε, χωρίς νά σᾶς εὐχαριστήσω ἀπό καρδίας καί διὰ τὰς τιμάς μέ τὰς ὁποίας ὁ κ. πλοίαρχος Πάρκερ ἐπροθυμήθη νά κοσμήσῃ τόν ἐγκαινισμόν τῆς νέας κυβερνήσεως τῆς Ἑλλάδος. Αὐτοῦ τό παράδειγμα ἠκολούθησε καί ὁ κ. Λεβλάν, ἡγεμὼν τῆς γαλλικῆς φρεγάτας *Ἡρας*, εὐρεθεὶς εἰς τόν ὄρμον τῆς Αἰγίνης, καί ὁ κυβερνήτης τῆς ῥωσικῆς φρεγάτας *Ἑλένης* κ. Πέτροβιτς, φθάσας εὐκαίρως, συνεκόσμησε καί αὐτός τήν πομπήν τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ Πανελληνίου.

Τό Ἑλληνικόν ἔθνος, κατακαρδίως ἐπιθελγόμενον διὰ ταῦτα πάντα τὰ εὐνόηματα, ὅσον οὐπω θέλει δεῖξῃ, ἐλπίζω, τήν εὐγνωμοσύνην του εἰς τοὺς ἀνακτας τοὺς εὐδοκοῦντας νά φροντίζωσι περὶ τῆς αὐτοῦ σωτηρίας, αὐλιζόμενον ἐν ἡσυχίᾳ καί εὐδαιμονίᾳ διὰ τὰ εὐεργετήματά των.

Ὑστερ. Τό παρόν ἔμελλε μέν νά σταλῇ μετὰ τοῦ κ. Κοντοσταύλου διὰ τοῦ βρικίου *Ἐκτορος*, ἀλλὰ παραδίδεται εἰς βρίκιον ἀγγλικόν ἀναγόμενον σήμερον ὡς ἐπὶ Κέρκυραν καί Μελίτην, εὐκαιρίαν προσφερομένην μοι παρά τοῦ κ. πλοίαρχου Πάρκερ.

Ἐναμνηστήριον πρόσθετον εἰς τήν προηγουμένην γραφήν.

Δέν δύναται ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις νά κατασταθῇ ἀνεξάρτητος καί ἀνεξαρτήτως νά πράττῃ διώκουσα τὰ δύο ταῦτα, τήν ἐλευθέρωσιν τοῦ τόπου ἀπὸ τῆς παρουσίας τῶν Τούρκων, καί τήν στερέωσιν τῆς εὐταξίας διὰ τῆς φιλοπονίας, εἰ μὴ πληρῶνουσα ὁμαλῶς κατὰ τόν νόμον τοὺς στρατιώτας καί ναύτας τοῦ κράτους.

Ὑπολογιζόμενοι δέ πρὸς τό ἐλάχιστον τὰ μέσα τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ διπλοῦ σκοποῦ, τὰ συστέλλομεν.

α. Εἰς στρατιωτικὴν συγκρότησιν 23.500 ἀνθρώπων.

β. Εἰς πλοῖα καθωπλισμένα δεκαπέντε.

Αἱ δυνάμεις αὗται, ἀγόμεναι ὑπὸ ἀξίων ἀρχηγῶν καί καλῶς διευθυνόμεναι, ἱκαναί εἰσιν εἰς τό βιάσαι τοὺς Τούρκους νά κενώσωσι τὰ φρούρια Πελοποννήσου καί Ἀττικῆς, καί εἰς τό ἐκριζῶσαι τήν πειρατείαν.

Κατά τόν ὑποσημειούμενον λογαριασμόν, εἰς 100.000 τάλληρα ἰσπανικά φέρεται ὡς ἔγγιστα ἡ χρειώδης μηνιαία δαπάνη. Καί ταύτην μετά κρίσεως, σωφρονιστικῆς διοικονομοῦσα ἡ κυβέρνησις, δύναται νά κρατήσῃ ἐνταυτῷ καί τάς ἡδη ἀρχηγημένας εἰς τήν δυτικὴν Ἑλλάδα, Χίον καί Κρήτην ἐπιχειρήσεις.

Ἄφ' οὗ δέ ἡ Πελοπόννησος καί ἡ Ἀττικὴ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, τότε καί ἡ κυβέρνησις τάς ἐλευθερώνει ἀπὸ τήν παρουσίαν τῶν ἀτάκτων στρατευμάτων της, μεταχειριζομένη αὐτά (ἐάν ἡ Πόρτα τυφλώτῃ περὶ τὰ ἑαυτῆς) εἰς ἐπικράτησιν τῶν κουφότερων ἴσως ἐπιχειρηθέντων κατὰ τε τήν δυτικὴν Ἑλλάδα καί τάς προμνημονευθείσας δύο νήσους.

Ὅποταν δέ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις καταντήσῃ βεβαία ὅτι ὑπάρχουσιν εἰς τό ταμεῖον της δι' ἓν ἔτος ἡ καί διὰ μῆνας ἕξ ἢ ὀκτώ, 100.000 τάλληρα κατὰ μῆνα, εὐκόλως θέλει διπλώσῃ τήν ποσότητα ἀπὸ τῆς πίστεως, εὐρίσκουσα πόρους παρά ἐμπλούτων Ἑλλήνων, καί δι' αὐτῶν ἀμέσως περιθάλλουσα τό ἀνέστιον πλῆθος καί διὰ τῆς ἐπαιτείας κακοηθοποιούμενον, τότε δέ ἐσόμενον γεωπονικόν καί πλουτιστικόν τῶν δημοσίων προσόδων.

Ἐξοδα κατὰ μῆνα. Διὰ τό στράτευμα ξηρᾶς

Ἀτακτοὶ 20.000

Εἰς τροφάς, 15.000 κιλά σίτου	Τάλληρα ἰσπ. 15,000
Εἰς μισθοὺς, πρὸς 2 τάλληρα καί 5 γρόσια τουρκικά	47.144
	<hr/> 62,144

Τακτικόν σῶμα

Τό τακτικόν σῶμα, συγκείμενον ἐκ 3.000 πεζῶν καί 500 ἱππέων, ἀπαιτεῖ κατὰ μῆνα ὡς ἔγγιστα, καί λογιζομένων μόνον τοῦ μισθοῦ καί τῶν τροφῶν,

Εἰς τροφάς 3.500 ἀνθρώπων, 2.250 κιλά σίτου	Τάλ. ἰσπ. 2.250
Εἰς μισθοὺς στρατιωτῶν τε καί ἀξιωματικῶν	17.500
	<hr/> 19,750

Διὰ τόν στόλον, κατὰ τό ἔγγιστον τῆς φρεγάτας Ἑλλάδος.

Στόλος τῆς κυβερνήσεως

600 ναυτῶν τῆς φρεγάτας Ἑλλάδος, τροφαί καί μισθοί Τάλ. ἰσπ.	5,313
120 ναυτῶν μιᾶς κορβέττας τροφαί καί μισθοί	1.063
160 ναυτῶν δύο ἀτμοπλοίων τροφαί καί μισθοί	1.418
50 ναυτῶν μιᾶς γολέττας τροφαί καί μισθοί	354
100 ναυτῶν τεσσάρων κανονοφόρων τροφαί καί μισθοί	886

Πλοῖα ναυλωμένα

120 ναυτῶν μιᾶς κορβέτας τροφαί καί μισθοί	1.063
500 ναυτῶν δύο βρικίων τροφαί καί μισθοί	4,400
	<hr/> 14.497

Σημ. Ἐνευ τοῦ ναύλου τῶν πλοίων.

Χρειάζεται καί προμήθεια 400 κανταρίων πυρίτιδος κανονίων, καί 200 κανταρίων πυρίτιδος τουφεκίων. Τό δέ ῥοῦχον εἰς ἐνδυμασίαν τῶν τακτικῶν, ἡ ἀγορά τῶν ἵππων, τοῦ φυσεκοχαρτίου, τοῦ μολύβδου, κτλ. κάμνουσι ποσότητα ὀριστήν
3.579

Ταύτας τάς συμβολάς μέ ἴσην εὐγνωμοσύνην θέλει δεχθῇ ἡ ἐλληνική κυβέρνησις εἴτε εἰς πράγματα εἴτε εἰς νόμισμα. Καί θέλει κρατήσῃ ἀκριβῆ λογαριασμόν τῶν δοθησομένων αὐτῇ 100.000 ἰσπανικῶν ταλλήρων κατὰ μῆνα ἕως ὅτου συναποφασίσωσιν αἱ τρεῖς αὐλαί νά βοηθήσωσι τήν Ἑλλάδα, εἴτε δίδουσαι αὐτῇ ἅπαξ πληρωμένην μίαν ποσότητα 900.000 λίρας, εἴτε ἐγγυώμεναι κατὰ τοὺς σημειωθέντας ὅρους ἐν τῷ ὑπομνήματι τῆς 31 Αὐγούστου (12 Σεπτεβρίου), δάνειον 1.000.000 λιρῶν συμφωνούμενον παρὰ τῆς Ἑλλάδος. Καί ὁποτέρως ἀποφασίσωσι, τά σήμερον ζητούμενα παρὰ τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως 100.000 τάλληρα κατὰ μῆνα θέλουσιν ἢ ἀφαιρεθῇ ἢ ἀποδοθῇ.¹

1. Ἐπιστολαί κλπ., τ. 1, σ.σ.

28.

Ἀριθ. 1458

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρός τό Πανελλήνιον

Ὅποτεν τόν Ἰανουάριον μῆνα συνεμέθεξα μέ τό ἔθνος τῆς ἐλπίδος τοῦ νά συγκαλέσω πλησίον μου ἐντός τοῦ Ἀπριλίου τοὺς ἀντιπροσώπους του, τοῦτο ἦτον εὐθύς μετὰ τήν ἀφιξίν μου εἰς τήν Ἑλλάδα καί, ἐπομένως, μοῦ ἦταν ἀδύνατον νά γνωρίσω καθ' ὅλην της τήν ἑκτασιν τήν ἀταξίαν, ἣτις ἐπεκράτει

εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς Οἰκονομίας καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸν τοῦ Ἑσωτερικοῦ. Ὅθεν, εὐκόλως ἤμποροῦσα νὰ ἀπατηθῶ καὶ νὰ νομίσω, ὅτι εἰς τὸ διάστημα τριῶν μηνῶν ἤθελα δυνηθῇ, διὰ μέσου τῶν ὁποίων ἐμελλον νὰ μέ χορηγήσουν φώτων οἱ διοικηταὶ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῶν νήσων, νὰ προπαρασκευάσω τὰς ἀναφορὰς καὶ τὰ σχέδια νόμων, περὶ τῶν ὁποίων ἡ Ἑθνικὴ Συνέλευσις ἐμελλε ν' ἀποφασίσῃ.

Ἀλλά, πολὺ ἀπέχομεν τούτου, καὶ ὅχι, βέβαια δι' ἑλλειψιν προθυμίας ἢ κόπου ἀπὸ μέρους μου. Μ' ὅλας μου τὰς προσπάθεισεις, μόλις ἤμποροῦμεν νὰ ἐλπίσωμεν, ὅτι ἐντὸς τοῦ Ἀπριλίου θέλει κατορθωθῇ ἔναρξις βελτιώσεως εἰς τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τῶν νήσων καὶ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς ἐπικρατείας. Ἐπομένως, εἴμεθα βιασμένοι ν' ἀναβάλωμεν τὴν συγκάλεισιν τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, ἕως ὅτου ὁ ὀργανισμὸς τῶν νέων προσωρινῶν διοικήσεων θέλει μᾶς δώσει τὰ μέσα τοῦ νὰ φθάσωμεν, μὲ τὴν σύμπραξιν αὐτῆς τῆς Συνελεύσεως, τὸν ὁποῖον προεθέμεθα μέγαν σκοπὸν ἀπὸ τὸν μῆνα Ἰανουάριον.

Προσκαλῶ, λοιπόν, τὸ Πανελλήνιον νὰ μέ δώσῃ τὴν περὶ τούτου γνώμην του. Εὐθύς ἀφοῦ τὴν λάβω, θέλω κοινοποιήσῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ τὰς νήσους τὰ αἴτια, ἅτινα ἀπεκατέστησαν ἀναγκαίαν τὴν ἀναβολὴν τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, καὶ τοῦτο διὰ μέσου τῶν Προσωρινῶν Διοικητῶν.¹

Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 2 Ἀπριλίου 1828

Ὁ Κυβερνήτης
Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
(Τ.Σ.) Σ. Τρικούπης

---

1. Ἀρχεῖα Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας, τ. 4, σ. 8.

[Τὸ Πανελλήνιο μέ τὴν ὑπ' ἀριθ. 11/5/1828 πράξιν του ἀποδέχεται τὴν ἀναβολὴ καὶ συγκατατίθεται στὴ γνωστοποίησιν ἀπὸ τὸν Κυβερνήτη τῆς ἀναβολῆς «εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ τὰς νήσους καὶ τὰ αἴτια, ἅτινα τὴν κατέστησαν ἀναγκαῖον»].

29.

Αριθ. 7495

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρός τό Πανελλήνιον

Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀνήγγειλαν εἰς τὸ ἔθνος διὰ πασιφανῶν πράξεων, ὅτι τὸ συνέδριον τῶν πληρεξουσίων του θέλει συγκαλεσθῇ κατὰ τὸν Ἀπρίλιον μῆνα.

Δειναὶ περιστάσεις ἐμπόδισαν τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν εὐχῶν μας, καὶ διὰ τοῦ ἐγγράφου σας τῆς 5 τοῦ Ἀπριλίου ἐδείξατε, κύριοι, ὅτι ἀποδέχεσθε τὴν γνώμην μας, συμμετέχοντες τῆς κατὰ τοῦτο λύπης καὶ τῶν ἐλπίδων μας.

Μόλις ἐπλησίαζεν ἡ στιγμή τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν τὰ τμήματα, κατὰ τὸν ἐσωτερικὸν διοργανισμόν των, ἔπρεπε νὰ ἐκλέξουν ὑπὸ τὴν προστασίαν νομικῆς τάξεως τοὺς πληρεξουσίους των, καὶ πάραυτα νέον δυστύχημα, ἡ πανώλης, ἐμπόδισε καὶ ἀνέβαλε τὰς ἐργασίας, αἵτινες σκοπὸν εἶχον ἓνα τόσον οὐσιώδες ἀποτέλεσμα.

Δὲν ἀγνοεῖτε, ἐπίσης, τὰς μεγάλας ἄλλας ὑποθέσεις, εἰς τὰς ὁποίας, συμφώνως μέ ἡμᾶς, ἐχρεωστούσατε νὰ προσηλώσετε τὴν προσοχὴν σας ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριον μῆνα.

Στοχαζόμεθα δέ, ὅτι χρεωστοῦμεν ἤδη νὰ σᾶς προκαλέσωμεν νὰ ἐνασχοληθῇτε καὶ εἰς τὰ περὶ τῆς συγκαλέσεως τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Εἰς σᾶς ἀνήκει νὰ λάβετε εἰς σκέψιν τοὺς καθεστῶτας νόμους καὶ νὰ ἴδητε, τί λογῆς, χωρὶς ν' ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ τὰς ἀρχάς των, ἐμποροῦμεν νὰ προσκαλέσωμεν τοὺς πολίτας τῶν διαφόρων τμημάτων καὶ ἐπαρχιῶν τῆς ἐπικρατείας νὰ ἐκλέξωσι τοὺς πληρεξουσίους των.

Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἡ Ἑλλάς ἀνέλαβε τὴν ἐνέργειαν τῶν δικαιωμάτων της, καμμία ἐποχὴ δὲν ἐπαρουσιάσθη τόσον κρίσιμος! Αἱ σκέψεις τῆς Συνελεύσεως θέλουν γένει, νὰ εἴπω οὕτως, ὑπὸ τὰς ὀψεις τοῦ φωτισμένου κόσμου καὶ ἰδιαίτερως τῶν Δυνάμεων, αἵτινες τιμῶσι τὴν πατρίδα μας διὰ τῆς εὐνοίας των. Ἡ τύχῃ τῆς Ἑλλάδος κεῖται εἰς τὰς χεῖρας τούτων τῶν μεγάλων καὶ γενναίων Δυνάμεων. Εἴθε τὸ ἔθνος νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ χρέος του! Ἀλλὰ, τότε θέλει τὸ ἐκπληρώσει, ὅταν δειχθῇ ἄξιον τῆς τύχης, τὴν ὁποίαν αἱ, ὅσον ἡρωϊκαί, τόσον καὶ ἀπειράριθμοι θυσίαι του τῷ προσδιώρισαν. Ἡ Θεία Πρόνοια θέλει κάμει τὰ λοιπά.¹

1. (Σημ. Μάμουκα). Εἰς τὸ γαλλικὸν πρωτότυπον εἶν' ἐκπεφρασμέναι καθαρώτερον αἱ ιδέαι, αἱ εἰς τὰς τρεῖς τελευταίας περιόδους τοῦ παραγράφου τούτου περιεχόμεναι: L' avenir de la Grèce est entre les mains de ces grandes Puissances. Que la nation remplisse ses devoirs; qu' elle les remplisse en se montrant digne des destinées que, par ses sacrifices aussi héroïques qu' immenses, elle s' est efforcée de fixer. La Providence fera le reste.

Κατά τό πνεῦμα τοῦτο σᾶς προσκαλῶ, κύριοι, νά θεωρήσετε καί νά διαλύσετε τά διάφορα ἀντικείμενα, τά ὁποῖα παρουσιάζει ἡ ἐργασία, τήν ὁποῖαν ζητῶ παρ' ὑμῶν.

Τό συνέδριον, κατὰ τόν ἀριθμόν καί τήν ἀναλογίαν τῶν πληρεξουσίων, χρεωστεῖ νά παραστήσῃ τά νόμιμα συμφέροντα τῶν ἐπαρχιῶν, ὅσαι ἀπήλαυσαν τό δικαίωμα τοῦ ν' ἀποστέλλωσιν ἀντιπροσώπους εἰς τήν Ἑθνικήν Συνέλευσιν. Ὁρμώμενοι ἀπό τήν βᾶσιν ταύτην, τήν ὁποῖαν αἱ πράξεις τῶν προτέρων Συνελεύσεων καθιερώνουσι μέ τρόπον ἀναντίρρητον, θέλετε μᾶς προτείνει τοὺς τύπους, κατὰ τοὺς ὁποίους αἱ ἐπαρχίαι, ὅσαι ἐξ αἰτίας τοῦ πολέμου δέν εἶναι ἀκόμη ἐντελῶς ὀργανισμένοι, ὀφείλουσι νά ἐκλέξωσι τοὺς πληρεξουσίους των.

Σᾶς προτρέπομεν νά ἐνασχοληθῇτε εἰς τοῦτο μέ τόν ζῆλον, ὅστις σᾶς χαρακτηρίζει. Ἄμα λάβωμεν τήν ἐργασίαν σας ταύτην, θέλομεν σπεύσει νά σᾶς κοινοποιήσωμεν τά περαιτέρω μέτρα, τά ὁποῖα χρεωστοῦμεν νά λάβωμεν.¹

Ἐν Πόρῳ τῇ 30 Ὀκτωβρίου 1828

Ὁ Κυβερνήτης
Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
(Τ.Σ.) Σ. Τρικούπης

1. Ὁ.π., σσ. 10-11.

30.

[Τό Πανελλήνιο χρειάστηκε δύο μῆνες γιὰ νά συντάξῃ τό σχέδιο ψηφίσματος μέ τό ὁποῖον θά γίνονταν οἱ ἐκλογές. Καί τίς 30 Δεκεμβρίου 1828 ὑποβάλλει στον Κυβερνήτη μέ ἔγγραφό του ὅλα τά σχετικά μέ τίς ἐκλογές πληρεξουσίων στην Δ' Ἑθνική Συνέλευση, τά ὁποῖα συνοψίζονται σέ σχέδιο ψηφίσματος].

Ἀφ' ὅτου ἔλαβε τό Πανελλήνιον τό ὑπ' ἀριθ. 7495 ἔγγραφόν Σας, ἀναφερόμενον εἰς τήν συγκάλεσιν τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, ἡσχολήθη ἐπιμόνως νά συντάξῃ σχέδιον ψηφίσματος, καθ' ὃ ὀφείλουσι νά γένωσιν αἱ ἐκλογαί τῶν πληρεξουσίων εἰς τήν Δ' Ἑθνικήν Συνέλευσιν, τό ὁποῖον καί τελειωθέν ἤδη Σᾶς διευθύνει διὰ τοῦ παρόντος ἔγγραφου.

Εἰς τήν σύνταξιν τοῦ σχεδίου τούτου ἀσχολούμενον τό Πανελλήνιον, ἐπειδὴ

ιδιαιτέρος νόμος περί ἐκλογῆς πληρεξουσίων δέν ἦτον ἐκδεδομένος, εἶχε πάντοτε πρό ὀφθαλμῶν τόν μέχρι τοῦδε ἰσχύοντα νόμον περί ἐκλογῆς ἀντιπροσώπων ὑπ' ἀριθ. ΙΖ' καί τινας ἄλλας διατάξεις, γενομένας κατὰ διαφόρους ἐποχάς εἰς τό αὐτό ἀντικείμενον. Ἄλλ' ἂν καί τό Πανελλήνιον προέθετο σκοπόν νά μήν ἀπομακρυνθῇ, εἰ δυνατόν, ἀπό τόν εἰρημένο νόμον καί τās διατάξεις, ἡ ἀτέλεια, ὁμως, τούτων καί ἡ τῶν περιστάσεων μεταβολή κατέσταιναν ἀφευκτον ἀπομακρυσμόν τινα ἀπό αὐτά.

Μετά τό ψήφισμα τοῦτο, ἀκολουθεῖ ὑπ' ἀριθ. 1 σχέδιον τῶν διατυπώσεων, αἱ ὁποῖαι πρέπει νά φυλάττωνται εἰς τās συνελεύσεις, ὥστε αἱ ἐκλογαί τῶν πληρεξουσίων νά γένωσι μ' ὅλην τήν ἀπαιτουμένην τάξιν καί νομιμότητα.

Ἐπισυνάπτονται δέ, προσέτι, καί δύο σχέδια ἐφοδιαστικῶν ἐγγράφων· τό μὲν πρῶτον, ὑπ' ἀριθ. 2, διδόμενον εἰς ἕκαστον τῶν ἐκλογέων παρά τῆς πεμπούσης αὐτοῦς πόλεως ἢ χωρίου, τό δέ ὑπ' ἀριθ. 3, δι' οὗ ἐφοδιάζεται ὁ πληρεξούσιος ἀπό τήν συνέλευσιν τῶν ἐκλογέων, διὰ νά παρουσιασθῇ εἰς τήν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν.

Εἰς αὐτό τοῦτο τό σχέδιον προσδιορίζεται καί ἡ ἐποχή τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐκλογῶν κατὰ τήν τελευταίαν Κυριακὴν τοῦ ἐρχομένου Ἰανουαρίου μηνός. Ἄλλ' ἡ Ἐξοχότης Σας, γνωρίζουσα τās περιστάσεις καί κρίνουσα, ἂν ἡ προθεσμία αὕτη εἶναι πολλή ἢ ὀλίγη, ἤμπορεῖ νά παρατείνῃ μίαν ἐβδομάδα τήν ἐποχὴν ταύτην ἢ νά τήν συντέμῃ, κατὰ τās περιστάσεις.¹

Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 30 Δεκεμβρίου 1828

Ὁ Πρόβουλος τῶν Ἑσωτερικῶν
Ἀνδρέας Ζαΐμης

1. Ὁ.π., σσ. 11 - 12.

Σχέδιον ψηφίσματος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐπειδὴ νόμος ἰδιαιτέρος περί ἐκλογῆς πληρεξουσίων εἰς Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, δέν εἶναι ἐκδεδομένος, αἱ δέ ἐκλογαί αὐτῶν εἰς τās μέχρι τοῦδε συγκροτηθείσας Συνελεύσεις ἔγιναν κατὰ τόν ὑπ' ἀριθ. ΙΖ' περί ἐκλογῆς παραστατῶν νόμον.

Ἐχοντες ἀφ' ἑνὸς μέρους πρό ὀφθαλμῶν, νά μήν ἀπομακρυνθῶμεν, ὅσον τό δυνατόν, ἀπό τās ἀρχάς, τās ὁποίας καθιερώνει ὁ νόμος οὗτος, καί ἀφ' ἑτέρου

ἐπιθυμοῦντες, ὥστε ἡ ἐκλογή τῶν πληρεξουσίων εἰς τὴν Δ' Ἑθνικὴν Συνέλευσιν νά παριστάνῃ μέ τόν τακτικώτερον καί πληρέστερον τρόπον τὴν ἐλευθέραν θέλησιν τῶν πολιτῶν τῶν ἐπαρχιῶν, ὅσαι ἔσχον τό δικαίωμα νά ἀποστέλλωσιν ἀντιπροσώπους εἰς Ἑθνικὴν Συνέλευσιν.

Ἐκούσαντες καί τὴν γνώμην τοῦ Πανελληνίου,

ΨΗΦΙΖΟΜΕΝ:

Ἄρθρον 1. Αἱ ἐκλογαὶ τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν συγκαλουμένην Δ' Ἑθνικὴν Συνέλευσιν γίνονται ἀπὸ τοὺς ἐκλογεῖς τῶν πόλεων, κωμοπόλεων, χωρίων καί κοινοτήτων, συνηθροισμένους εἰς τὴν πρωτεύουσιν ἐκάστης ἐπαρχίας εἰς ρητὴν ἡμέραν.

2. Οἱ ἐκλογεῖς τῶν πόλεων, κωμοπόλεων, χωρίων καί κοινοτήτων διορίζονται ἀπὸ τοὺς ἔχοντας τό δικαίωμα τῆς ψήφου πολίτας, κατ' ἀναλογίαν τῶν οἰκογενειῶν· δηλαδή, τὰ μέρη τὰ κατοικοῦμενα ἀπὸ δέκα πέντε μέχρι τῶν πεντήκοντα οἰκογενειῶν διορίζουσιν ἓνα ἐκλογέα· τὰ ἀπὸ πεντήκοντα μέχρι τῶν ἑκατὸν, δύο· τὰ ἀπὸ ἑκατὸν μέχρι διακοσίων, τρεῖς· καί ἀναλόγως, μέ τὴν προσθήκην ἐνός εἰς πᾶσαν ἑκατοντάδα.

3. Ὁ διορισμός τῶν ἐκλογέων καί ἡ ἐκλογή τῶν πληρεξουσίων γίνεται διὰ τῆς πλειοψηφίας, καί ἡ συναπτομένη εἰς τό παρόν ψήφισμα διάταξις κανονίζει τόν τρόπον, τόν τόπον καί τόν χρόνον τῆς ψηφοφορίας.

4. Ἐχουν δικαίωμα ψήφου εἰς τόν διορισμόν τῶν ἐκλογέων:

α'. Οἱ αὐτόχθονες τῆς πόλεως, κωμοπόλεως ἢ τοῦ χωρίου Ἑλληνες.

β'. Οἱ Ἑλληνες, οἱ ἀπ' ὁποιονδήποτε μέρος ἐλθόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα τό πρῶτον ἢ τό δεύτερον ἔτος τοῦ ἐλληνικοῦ ἀγῶνος, διαμείναντες καί λαβόντες πραγματικόν μέρος εἰς αὐτόν καί στήσαντες τὴν κατοικίαν των εἰς τό ὁποῖον μέλλουν νά ψηφοφορήσουν μέρος.

γ'. Οἱ πρό τριῶν ἐτῶν μετὰ τῆς οἰκογενείας των μετοικήσαντες ἀπὸ τὰ εἰς τόν ὀθωμανικόν ζυγόν ὑποκείμενα μέρη, ἢ πρό δύο ἐτῶν μετοικήσαντες καί νυμφευθέντες αὐτόχθονα Ἑλληνίδα.

δ'. Οἱ ἀπὸ ὁποιονδήποτε ἄλλο μέρος πρό τεσσάρων ἐτῶν μετὰ τῆς οἰκογενείας των μετοικήσαντες Ἑλληνες, ἢ πρό τριῶν ἐτῶν μετοικήσαντες καί ἔκτοτε νυμφευθέντες αὐτόχθονα Ἑλληνίδα.

ε'. Οἱ πολιτογραφηθέντες ἄλλοθενεῖς, ἕξ ἔτη σταθερῶς κατοικοῦντες μετὰ τῆς οἰκογενείας των ὅπου μέλλουν νά ψηφοφορήσωσιν, ἢ πρό τεσσάρων ἐτῶν σταθερῶς κατοικοῦντες αὐτόθι καί ἔκτοτε νυμφευθέντες αὐτόχθονα Ἑλληνίδα.

5. Δέν ἔχουν δικαίωμα ψήφου οἱ νεώτεροι τῶν 24 ἐτῶν, οὔτε ὁ κληρὸς, ἑκτός τῶν πρεσβυτέρων.

Ἀποκλείονται, ὡσαύτως, τοῦ δικαιώματος τούτου οἱ ὑπομίσθιοι ὑπηρέται, οἱ ἐπαῖται, οἱ φρενοβλαβεῖς καί οἱ ἐγκλημάτιαι.

6. Οἱ ἀπὸ ὁποιοῦνδήποτε μέρος Ἑλληνες συστήσαντες εἰς τὴν ἐλληνικὴν ἐπικράτειαν κοινότητος χωριστάς, πληρωθέντος τοῦ πρώτου ἔτους ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῶν, ἐκλέγουν κατὰ τὸ 2 ἄρθρον τοῦ παρόντος ψηφίσματος τοὺς ἐκλογεῖς των, οἱ ὅποιοι ψηφοφοροῦν μετὰ τῶν ἐκλογέων τῆς ἐπαρχίας, εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς ὁποίας εὐρίσκονται αἱ κοινότητες, διὰ τὸν διορισμὸν τοῦ πληρεξουσίου ἢ τῶν πληρεξουσίων τῆς ἐπαρχίας. Ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν οἰκογενειῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας σύγκεινται αἱ κοινότητες, ὑπερβαίῃ τὰς δύο χιλιάδας, συμπληρωθέντος τοῦ πρώτου χρόνου ἀπὸ τῆς συστάσεώς των, ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ στείλωσιν εἰς τὴν Ἑθνικὴν Συνέλευσιν ἰδίους πληρεξουσίους, ἐκλεγομένους παρὰ τῶν ἐκλογέων αὐτῶν.

7. Ἡ συνέλευσις τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου εἰς τὸν διορισμὸν τῶν ἐκλογέων προεδρεύεται ἀπὸ τὸν δημογέροντα ἢ ἀπὸ τὸν πρεσβύτερον τῶν δημογερόντων ἐκάστης πόλεως, κωμοπόλεως, χωρίου ἢ κοινότητος.

8. Οἱ ἐκλογεῖς πρέπει νὰ εἶναι:

α'. Αὐτόχθονες Ἑλληνες τῆς πόλεως, κωμοπόλεως ἢ τοῦ χωρίου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον διορίζονται ἢ αὐτόχθονες ἄλλης ἐλληνικῆς ἐπαρχίας, ἀλλ' ἔχοντες τὴν διοριζομένην ἀπὸ τὸ παρὸν ψήφισμα κατὰστασιν, συνισταμένην ἀπὸ ἀκίνητα κτήματα ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς πόλεως, κωμοπόλεως ἢ τοῦ χωρίου ἢ, μὴ αὐτόχθονες μὲν, ἐλθόντες δέ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ πρῶτον ἢ τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ ἐλληνικοῦ ἀγῶνος, διαμείναντες καὶ λαβόντες πραγματικὸν μέρος εἰς αὐτόν ἢ μέτοικοι πρὸ πέντε ἐτῶν ἀπὸ τὰ ὑπὸ τὸν ὀθωμανικὸν ζυγὸν μέρη καὶ ἔχοντες τὴν οἰκογένειάν των ἢ μέτοικοι ἀπὸ τὰ αὐτὰ μέρη καὶ νυμφευθέντες πρὸ τεσσάρων ἐτῶν αὐτόχθονα Ἑλληνίδα ἢ ἀπ' ὁποιοῦνδήποτε ἄλλο μέρος Ἑλληνες μετοικήσαντες μετὰ τῆς οἰκογενείας των πρὸ ἑξ ἐτῶν ἢ πρὸ πέντε ἐτῶν νυμφευθέντες αὐτόχθονα Ἑλληνίδα ἢ πολιτογραφηθέντες ἀλλοεθνεῖς, πρὸ ἑπτὰ ἐτῶν σταθερῶς κατοικοῦντες μετὰ τῆς οἰκογενείας των ἢ, τοῦλάχιστον πρὸ ἑξ ἐτῶν, νυμφευθέντες αὐτόχθονα Ἑλληνίδα.

β'. Κύριοι ἀκινήτων κτημάτων, τιμῆς ὅχι ὀλιγωτέρας τῶν διακοσίων διστήλων, ἢ ἔχοντες ἐτήσιον εἰσόδημα ὅχι ὀλιγώτερον τῶν πενήντηκοντα διστήλων ἀπὸ κινητὰ καὶ ἀκίνητα κτήματα ἢ τῶν ἐξήκοντα διστήλων ἀπὸ κινητὰ καὶ ἀκίνητα κτήματα καὶ ἀπὸ βιομηχανίαν.

9. Ὅσοι δὲν ἔχουν δικαίωμα ψήφου εἰς τὸν διορισμὸν τῶν ἐκλογέων δὲν διορίζονται ἐκλογεῖς.

10. Ἐάν τις ἐκ τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου ἢ ἐκλογεὺς εὐρεθῇ εἰς φυλακὴν, διὰ χρέος ἢ ἄλλην πολιτικὴν διαφορὰν, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐκλογῶν, ἀπολύεται τῆς φυλακῆς διὰ προσωρινῆς ἐγγυήσεως μέχρι τοῦ τέλους τῶν ἐκλογῶν.

11. Κανεὶς δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν ἔχοντα δικαίωμα ψήφου ἢ τὸν ἐκλογέα (ἐκτός, ἂν εἶναι εἰς φυλακὴν δι' ἔγκλημα) ἀπὸ τὸ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὰς ἐκλογάς, ἀλλ' οὐδέ νὰ τὸν ὑποχρέωσῃ μὲ τὴν βίαν νὰ παρευρεθῇ εἰς αὐτάς.

12. Οἱ ἐκλογεῖς, προεδρευόμενοι εἰς προκαταρκτικὴν συνέλευσιν ἀπὸ τὸν

πρεσβύτερον τῶν ἐπαρχιακῶν δημογερόντων, ἐκλέγουν διά τῆς πλειοψηφίας τὸν πρόεδρον καὶ τὸν γραμματέα τῆς συνελεύσεώς των.

13. Ἡ διατήρησις τῆς ἐσωτερικῆς εὐταξίας εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν ἐκλογέων ἀνήκει εἰς τὸν πρόεδρον.

14. Κανεῖς δὲν δύναται νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν ἐκλογέων ὀπλοφορῶν, οὐδὲ ἄλλος, παρὰ τοὺς ἐκλογεῖς, δὲν εἶναι δεκτός εἰς αὐτήν.

15. Οἱ πληρεξούσιοι ἐκλέγονται ἀπὸ τοὺς ἐκλογεῖς διά πλειοψηφίας μεταξὺ τῶν ἐμφρονεστέρων καὶ ἡθικωτέρων πολιτῶν.

16. Οἱ πληρεξούσιοι πρέπει νὰ εἶναι:

α'. Ἕλληνες αὐτόχθονες τῆς ἐπαρχίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγονται· ἡ αὐτόχθονες ἄλλης ἐλληνικῆς ἐπαρχίας, ἔχοντες δὲ τὴν διοριζομένην ἀπὸ τὸ παρὸν ψήφισμα κατάστασιν, συνισταμένην εἰς ἀκίνητα κτήματα ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐπαρχίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκλέγονται· ἢ, μὴ αὐτόχθονες μὲν, ἐλθόντες δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ πρῶτον ἢ τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ ἐλληνικοῦ ἀγῶνος, διαμείναντες καὶ λαβόντες πραγματικὸν μέρος εἰς αὐτόν· ἢ μέτοικοι πρὸ ἐπτὰ ἐτῶν ἀπὸ τὰ ὑπὸ τὸν ὀθωμανικὸν ζυγὸν μέρη καὶ ἔχοντες τὴν οἰκογένειάν των· ἢ μέτοικοι ἀπὸ τὰ αὐτὰ μέρη καὶ νυμφευθέντες πρὸ ἑξ ἐτῶν αὐτόχθονα Ἑλληνίδα· ἢ ἀπ' ὁποιονδήποτε ἄλλο μέρος Ἕλληνες, μετοικήσαντες μετὰ τῆς οἰκογενείας των πρὸ ὀκτῶ ἐτῶν ἢ, τοὐλάχιστον πρὸ ἐπτὰ ἐτῶν, νυμφευθέντες αὐτόχθονα γυναῖκα· ἢ πολιτογραφηθέντες ἁλλοεθνεῖς, σταθεροὶ κάτοικοι μετὰ τῆς οἰκογενείας των πρὸ δέκα ἐτῶν ἢ πρὸ ὀκτῶ ἐτῶν νυμφευθέντες αὐτόχθονα Ἑλληνίδα.

β'. Κύριοι ἀκινήτων κτημάτων, τιμῆς ὅχι ὀλιγωτέρας τῶν ἐξακοσίων διςτῆλων· ἢ νὰ ἔχωσιν ἐτήσιον εἰσόδημα ἀπὸ κινητὰ καὶ ἀκίνητα κτήματα ὅχι ὀλιγώτερον τῶν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα διςτῆλων ἢ ἀπὸ κινητὰ καὶ ἀκίνητα κτήματα καὶ ἀπὸ βιομηχανίαν ὅχι ὀλιγώτερον τῶν διακοσίων τεσσαράκοντα διςτῆλων.

17. Δέν δύναται νὰ ἐκλεχθῶσι πληρεξούσιοι οἱ νεώτεροι τῶν τριάκοντα ἐτῶν καὶ ὅσοι δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ εἶναι ἐκλογεῖς.

Ὁμοίως, δέν δύναται νὰ ἐκλεχθῶσι πληρεξούσιοι ὅσοι, μετὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἐπαναστάσεως ἀποδημήσαντες ἐκτὸς τῆς ἐλληνικῆς ἐπικρατείας, ἐλιποτάκτησαν ἀπὸ τὸν ἐλληνικὸν ἀγῶνα.

18. Οἱ πληρεξούσιοι ὀφείλουν, δώδεκα ἡμέρας τὸ πολὺ ἀφοῦ εἰδοποιηθῶσι περὶ τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν, ν' ἀναχωρήσωσι διά τὸν τόπον τῆς Συνελεύσεως.

19. Οἱ πολῖται τῶν ἐπαρχιῶν, αἱ ὁποῖαι, ἐκ τῶν περιστάσεων τοῦ πολέμου, δέν εἶναι ὀργανισμένοι, οὔτε εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ κάμουν ἐπιτοπίως τὰς ἐκλογὰς τῶν πληρεξουσίων των, θέλουν κάμει αὐτάς κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον:

Εἰς ὁποίαν πόλιν ἢ νῆσον εὐρίσκονται περισσότεροι τῶν 15 πολιτῶν μιᾶς τῶν ἀνοργανίστων ἐπαρχιῶν, θέλουν ἐκλέξει τὸν ἐκλογέα ἢ τοὺς ἐκλογεῖς των· οἱ ἐκλογεῖς ὅλοι θέλουν συναχθῇ εἰς τὴν πόλιν ἢ νῆσον, ὅπου παροικοῦσιν οἱ περισσότεροι συνεπαρχιωταί των, καὶ ἐκεῖ θέλει συγκροτηθῇ ἡ συνέλευσις τῶν ἐκλογέων.

20. Ὁ ἀριθμός τῶν πληρεξουσίων ἐκάστης ἐπαρχίας εἶναι διπλάσιος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παραστατῶν, τοὺς ὁποίους εἶχε δικαίωμα νά στέλλῃ εἰς τήν Βουλήν.

21. Αἱ ἐκλογαί γίνονται κατὰ τάς διωρισμένας ἡμέρας καί εἰς τά διωρισμένα μέρη ἀπό τοὺς παρόντας ἐκλογεῖς, ὅταν ὁ ἀριθμός των δέν εἶναι ὀλιγώτερος τῶν δύο τρίτων τοῦ ὅλου τῶν ἐκλογέων· οὐδέ συγχωρεῖται εἰς τοὺς ἀπόντας νά ζητήσωσι δευτέρως ἐκλογάς.¹

---

1. Ἀρχεῖα Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας, δ.π. σσ 12 - 15.

[Θά κλείσουμε τόν τόμο μ' ἓνα ἐνδιαφέρον κείμενο, πού δέν ἀνήκει στόν Καποδίστρια, ἀλλά ἀπευθύνεται σ' αὐτόν. Πρόκειται γιά τό ὑπόμνημα, πού ὑπέβαλε τίς 14 Δεκεμβρίου 1828 πρὸς τόν Κυβερνήτη ὁ Νικόλαος Σκοῦφος, ἄνθρωπος μέ πολὺπλευρὴ δράση, μέ νομικὴ καὶ γενικότερη μόρφωση. Γραμμένο στὰ γαλλικὰ τό πρωτότυπο τοῦ ὑπομνήματος, βρίσκεται στόν φάκελλο ἀριθ. 135, πού ἔχει τίτλο «Πορεία τῶν Πολιτικῶν Κομμάτων ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Κυβερνήτου ὑπὸ Ν. Σκούφου», τοῦ Καποδιστριακοῦ Ἀρχείου τῆς Κερκύρας.

Τό ὑπόμνημα δημοσίευσε ὁ Καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τῶν Νεωτέρων Χρόνων στό Πανεπιστήμιο Ἰωαννίνων κ. Στέφανος Παπαδόπουλος στόν Στ' τόμο τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς ΔΩΔΩΝΗ, Ἰωάννινα 1977, σσ 307 - 330. Μὲ τό κείμενο αὐτό καί μέ τὰ στοιχεῖα πού παρέχει γιά τὰ πολιτικὰ πράγματα στήν Ἑλλάδα στὰ χρόνια τοῦ Ἀγώνα, προστίθεται ἓνα ἀκόμη στοιχεῖο στήν εἰκόνα τῆς προκαποδιστριακῆς κατάστασης στή χώρα].

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ 1821 ΕΩΣ ΤΟ 1828¹

[Τό υπόμνημα του Σκούφου αποτελεί, όπως τό δηλώνει έξ άλλου καί ό τίτλος του, μιά έπισκόπηση τής πορείας τών πολιτικῶν δυνάμεων τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους κατά τή διάρκεια τοῦ ἀγῶνα τής ἀνεξαρτησίας. Γενικά, μπορεῖ νά πῇ κανεῖς, ὅτι το ἔργο προβάλλει τίς προσωπικές ἀπόψεις καί ἐκτιμήσεις τοῦ συγγραφέα του, χωρίς αὐτό νά σημαίνει ὅτι δέν ἐκφράζονται καί μερικές θέσεις ἀποδεκτές σήμερα ἀπό ὅλους τοὺς μελετητές τής νεώτερης ἱστορίας μας. Κύριο ἀναμφισβήτητα γνῶρισμα τοῦ κειμένου εἶναι ὁ ἀντικοτζαμπασίδικος χαρακτήρας του.

Ἡ Σκοῦφος διαιρεῖ τό υπόμνημά του σέ ἑπτά μέρη - περιόδους τά ὀνομάζει - πού ἀναποκρίνονται περίπου σέ ἀντίστοιχες περιόδους τής Ἐπαναστάσεως. Στήν πρώτη περίοδο (σελ. χφ. 1-3) σκιαγραφεῖ τό ρόλο τῶν κοτζαμπάσηδων στήν Πελοπόννησο πρὶν ἀπό τήν Ἐπανάσταση καί διατυπώνει, κάπως ἀποφθεγματικά, τήν ἀποψη ὅτι τό μόνο πού ἐπιδίωξαν οἱ πρόκριτοι μέ τή συμμετοχή τους στόν Ἀγῶνα ἦταν νά ἀντικαταστήσουν στήν ἐξουσία τοὺς Τούρκους. Ἡ δεύτερη περίοδος (σελ. χφ. 3 - 5) ἀναφέρεται στήν ἀφιξη τοῦ Δημ. Ὑψηλάντη στήν Πελοπόννησο καί στό ρόλο του ὡς τήν Α' Ἐθνοσυνέλευση τής Ἐπιδαύρου, στήν ἀντίθεσή του μέ τοὺς κοτζαμπάσηδες καί ἰδίως μέ τήν Πελοποννησιακή Γερουσία, καθώς καί στήν ἐμφάνιση στήν πολιτική σκηνή τοῦ Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου καί τοῦ Θεοδ. Νέγρη. Τό κείμενο τής τρίτης περιόδου (σελ. χφ. 5-11) καλύπτει τά δύο πρῶτα χρόνια τοῦ Ἀγῶνα ὡς τή Β' Ἐθνοσυνέλευση τοῦ Ἀστρους. Ἐδῶ ὁ Σκοῦφος διακρίνει κατ' ἀρχήν τρεῖς πολιτικές παρατάξεις (κοτζαμπάσηδες, στρατιωτικούς, ἀστική τάξη), κατόπιν κάνει λόγο γιά τά ἀποτελέσματα τής Α' Ἐθνοσυνελεύσεως, τήν ἀνοδο τοῦ κύρους τοῦ Κολοκοτρώνη καί τά αἰτία πού τήν προκάλεσαν, τήν πρώτη κίνηση γιά αἵτηση ἀγγλικῆς προστασίας καί τέλος ἀναφέρεται στά ἀποτελέσματα τής Ἐθνοσυνελεύσεως τοῦ Ἀστρους. Στήν τέταρτη περίοδο (σελ. χφ. 11-29), πού εἶναι καί ἡ πιό ἐκτενής, ὁ Σκοῦφος μιλάει γιά τήν δεῦνση τῶν πολιτικῶν παθῶν, τή διάσπαση τῶν κοτζαμπάσηδων, τήν πολιτική ἀνοδο τοῦ Κωλέττη καί τόν ἀνταγωνισμό του μέ τόν Μαυροκορδάτο, καθώς καί γιά τίς δύο φάσεις τοῦ ἐμφύλιου πολέμου. Ὑστερα ἀναφέρεται στήν ἀπόβαση τῶν Αἰγυπτίων, στή γνωστή «κίνηση τῶν Ὀρλεανιδῶν» καί τήν αἵτηση τής ἀγγλικῆς προστασίας καί σέ ἄλλα γεγονότα ὡς τή σύγκληση τής Γ' Ἐθνοσυνελεύσεως τής Ἐπιδαύρου τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1826. Ἡ πέμπτη περίοδος (σελ. χφ. 29-35) ἀναφέρεται μέ συνομία στή δύσκολη ἐσωτερική κατάσταση τής ἐπαναστατημένης Ἑλλάδος μετά τήν πτώση τοῦ Μεσολογγίου καί στήν θριαμβευτική ἐκστρατεία τοῦ Καραϊσκάκη ὡς τίς παραμονές τής Γ' Ἐθνοσυνελεύσεως τής Τροιζήνης (Ἀπρίλιος 1827), ἐνῶ στήν ἕκτη περίοδο (σελ. χφ. 35-40) ἐξετάζονται οἱ λόγοι πού ὀδήγησαν στήν ἐκλογή τοῦ Ἰωάννη Καποδίστρια ὡς πρώτου Κυβερνήτη τής χώρας, καθώς καί οἱ ἀντιδράσεις ὀρισμένων πολιτικῶν μερίδων στήν ἐκλογή αὐτή. Τέλος, στήν ἑβδομη περίοδο (σελ. χφ. 40-41), μέ ἀρκετή δόση κολακείας, ὁ Σκοῦφος ἀναφέρεται στό μεγάλο κύρος τοῦ Καποδίστρια, πού μέ τήν παρουσία του καί μόνο ἐπέβαλε τήν τάξη στή χώρα καί ἐπέφερε πολλές μεταβολές. Τόν ἐπικρίνει βέβαια ἑμμεσα, γιατί στηρίχτηκε κυρίως στά ἐντόπια στοιχεῖα καί γιατί συγκέντρωσε ὅλες τίς ἐξουσίες στά χέρια του, γιά νά καταλήξῃ ὁμως στή διαπίστωση ὅτι ὁ Καποδίστριας, ὅταν

1. Ἡ δημοσίευση τοῦ κειμένου τοῦ Ν. Σκούφου γίνεται ἀπό τή διπλωματική πρώτη δημοσίευση, στήν ὁποῖαν ἀνήκει καί τό σημεῖωμα πού προτάσσεται.

ἀνέλαβε τή διακυβέρνηση τῆς χώρας, εἶχε τήν ὁμόθυμη συμπαράσταση τοῦ λαοῦ καί ὅτι souvent le despotisme d' un seul vaut mille fois mieux que l' anarchie, qui est le despotisme de tous contre tous.]

Δημοσιεύουμε ἀμέσως παρακάτω τό ὑπόμνημα αὐτό τοῦ Σκούφου διατηρώντας βασικά τή μορφή τοῦ κειμένου καί σημειώνοντας τίς ἐλάχιστες ἐπεμβάσεις μας. Οἱ ὑπογραμμίσεις ἀνήκουν στόν συντάκτη τοῦ ὑπομνήματος. Ἐπειδή τό ὑπόμνημα ἀναφέρεται σέ γνωστά κατά κανόνα γεγονότα καί πρόσωπα τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, περιοριζόμαστε σέ ἐλάχιστες μόνο κατατοπιστικές ἢ ἐπεξηγηματικές σημειώσεις.

Napoli de Romanie
le 19 Décembre 1828

A Son Excellence
Monsieur le Comte J. de Capodistrias

Marche des Partis en Grèce etc.

Première Période

La Révolution fut un coup de fortune pour les Cozzabassis¹. Deux puissantes portions se disputaient dans les derniers temps avant la révolution le pouvoir en Péloponnèse:

1o. Celui de *Kiamil Bey*;

2o. Celui de *Sechnezip Effendi*.

Chacun de ces deux partis Turcs était secondé par un autre parti grec:

A la tête du premier on remarquait *Sotiri Londos*.

A la tête du second, *Jean Déljanni*.

- σ. 2 Quelques années avant la révolution les Turcs / du Péloponnèse avaient trouvé moyen de diminuer le pouvoir que les Cozzabassis exerçaient sur les provinces, semer la discorde parmi eux, les appauvrir à force de dépenses, et ce qui était bien plus commode pour eux, couper l' arbre par la racine pour en avoir les fruits. On pourrait citer comme victimes, *Sotiri Londos*, *Jean Déljanni*, et *Grégoire Papa Fotopoulo*.

Mais les Cozzabassis, en se soulevant contre les Turcs, n'étaient animés que d'un seul désir: celui de remplacer les Turcs, et substituer² leur propre domination à celle de leurs maîtres; et quand ils ont cru s'apercevoir qu'il n'y avait pas plus de

- σ. 3 mal et de danger dans l'insurrection que dans l' obéissance, ils / ont pris les

1. Στό χφ. συναντοῦμε δύο τύπους: Cozzabassis καί Cozzabassi· τούς ἐνοποιοῦμε στόν πρῶτο πού εἶναι καί ὁ πió συχνός.

2. Στό χφ. subsistuer ἀπό παραδρομή.

armes. Mais bientôt ils spéculèrent sur la liberté aussi bassement qu'ils auraient autrefois spéculé sur la servitude.

Seconde Période

Le prince Ipsilanti, à son arrivée en Péloponnèse, fut accueilli par les primats de la manière la plus flatteuse¹.

Il y trouva un Gouvernement déjà établi et composé de sept membres².

Les primats sentaient la nécessité de consolider la révolution, et animer le peuple en lui faisant croire que le principal mobile en était la Russie. Bientôt Ipsilanti parut, et dès lors ils ne désespérèrent plus de la révolution.

σ. 4 Le simple bon sens dictait à celui-ci de ménager le parti des primats. Mais il n'en fit rien. En demandant d'une manière impérieuse le pouvoir absolu, il s'aliène les coeurs du peuple. En embrassant le parti des militaires, il inspira des craintes aux primats; et en autorisant peut-être quelques désordres à Vervene, il les révolta contre lui.

C'est dans cette période que *Mavrocordato* ainsi que *Théodore Négris* ont commencé à paraître sur la scène politique.

σ. 5 Les Cozzabassis se servirent d'abord très habilement d'eux pour renverser la toute-puissance d'Ipsilanti, qui en effet commença à perdre une grande partie de son influence à la première Assemblée Nationale convoquée / à Epidaure, et dont il doit être regardé comme le principal moteur.

Troisième Période

Pour bien apprécier les évènements de la révolution Grecque, il est de la plus haute importance de distinguer trois principaux partis en Grèce:

1o. Celui de *Cozzabassis*.

2o. Celui des *Militaires*.

3o. Enfin celui des *Tiers-Etat*, le plus nombreux, le plus éclairé et le plus pacifique.

Comme les deux premiers se disputaient toujours le pouvoir, c'était aussi celui des Tiers-Etat³, qui décidait toujours la victoire.

1. Για τήν ἄφιξη τοῦ Δημ. Ὑψηλάντη καί τήν πρώτη περίοδο τῆς δράσεως του στήν ἐπαναστατημένη Ἑλλάδα βλ. τή διδακτορική διατριβή τοῦ Κωνστ. Ἀθ. Διαμάντη, Δημήτριος Ὑψηλάντης (1793 - 1832). Μέρος πρῶτον, Πληρεξούσιος τοῦ Γεν. Ἐπιτρόπου τῆς Ἀρχῆς. Τμήμα Πρῶτον, Τά μέχρι τῆς ἀφίξεως εἰς τό στρατόπεδον τῶν Τρικώρων (1793 - 2 Ἰουλίου 1821), Ἀθῆναι 1966.

2. Ἀναφέρεται στήν Πελοποννησιακή Γερουσία πού εἶχε προκύψει ἀπό τή Συνέλευση τῶν Καλτεζῶν.

3. Ἐννοεῖ τήν ἀστική τάξη.

σ. 6 Ipsilanti et surtout Mavrocordato, sans / appartenir à aucun de ces trois partis, jaloux de voir échapper le pouvoir de leurs mains, tendaient naturellement à miner celui des deux partis qui s'en trouvait en possession.

A Epidaure le parti Aristocratique, dans l'espérance de traverser¹ le pouvoir d'Ipsilanti, accepta une Constitution, proposée par Négris, et rédigée principalement par un Italien, nommé Gallina².

Mavrocordato fut nommé Président du Corps Exécutif, et Ipsilanti du Corps Législatif.

σ. 7 Ce dernier fut encore nommé Général en chef de l'expédition en Romélie. Mais voyant ses espérances / deçues et son pouvoir limité par la Constitution, au moment de franchir l'Isthme, il déploya encore la bannière de son frère Alexandre, et signa comme son plénipotentiaire. Cette mesure acheva de le perdre. Il fut la victime d'un conseil mal digéré.

La Période que nous parcourons est celui où la gloire de Colocotroni fut à son apogée.

Colocotroni doit son élévation et sa grande influence sur l'esprit du peuple:

1. Au nom de sa famille.
2. A une certaine renommée militaire avant la révolution.
3. Après le commencement de la révolution, à la bataille de Caristène, où il réussit / après la défaite des Grecs [ά] réunir les fuyards, les faire occuper les défilés d'Alonistena, et obliger les Turcs à prendre la fuite.
- σ. 8 4. A la bataille de Valtezzi, qui consolida en quelque sorte la révolution.
5. Au siège et à la prise de Tripolitza.
6. Enfin, à l'expédition et à la perte du fameux Dramali.

C'est durant cette période et 5-6 mois avant l'expédition de Dramali que les Anglais commencèrent leurs intrigues en Grèce, en se servant comme instrument d'un Protopappa de Zante, nommé *Garzoni*, et de son émissaire, nommé *Zarifopoulo*,

σ. 9 qui vient en Péloponnèse exciter le peuple à demander / officiellement la protection Anglaise. Le peuple qui désespérait de son salut lors de l'invasion du redoutable Dramali, au moment où celui-ci campait dans les plaines d'Argos, émit en effet le vœu d'obtenir la protection Anglaise; et ses chefs profitèrent de cette occasion pour animer son courage, en le berçant de vaines espérances, et le préparer à cette belle défense qui sauva la révolution. A ce but les chefs Grecs avaient envoyé

1. 'Η γραφή είναι πολύ καθαρή στο χφ. 'Ασφαλῶς ὁμως πρόκειται γιά παραδρομή καί θά πρέπει νά διαβάσουμε renverser.

2. Πρόκειται γιά τόν 'Ιταλό νομομαθή Βικέντιο Gallina, πού καταδιωγμένος ἀπό τήν πατρίδα του γιά τά δημοκρατικά του φρονήματα εἶχε καταφύγει στήν ἐπαναστατημένη 'Ελλάδα. 'Ο Gallina θεωρεῖται ὁ πατέρας τοῦ πρώτου ἐλληνικοῦ Συντάγματος, πού ψηφίστηκε ἀπό τήν Α' 'Εθνοσυνέλευση τῆς 'Επιδάουρου τήν 1ῃ 'Ιανουαρίου 1822.

Monsieur Nicolas Poniropoulo á Zante, qui eut une conférence avec le Protopappa de Zante, démarche qui n'eut aucun résultat satisfaisant pour les Anglais¹.

- σ. 10 La sûreté dont la Grèce jouissait à la fin de cette / période réveilla les passions et les haines entre les primats et les militaires. Le Tiers-État qui commençait à sentir l'oppression militaire, et qui craignait naturellement un Gouvernement purement militaire, s'unit encore au parti des Cozzabassis.

La Seconde Assemblée générale fut convoquée à Astros. Les deux partis étaient en présence. Plus d'une fois on a été sur le point d'en venir aux mains. L'endroit où se tenait l'Assemblée Nationale présentait l'aspect d'un camp. Mais les deux armées n'avaient qu'un seul chef commun: c'était l'ambition.

- σ. 11 Le parti des Cozzabassis finit par remporter la victoire. Petro-Bey² fut mis à la tête du pouvoir exécutif. Orlando, beau frère de Conduriotti, / à celle du Corps Législatif. Mavrocordato, qui connaissait son monde, ne fit aucune difficulté en attendant mieux d'accepter la place de Secrétaire général.

Quatrième Période

Trois mois environ après la Seconde Assemblée Nationale, Orlando fut obligé de donner sa démission de la présidence du Corps Législatif.

Le grand malheur du parti Cozzabassis est de n'être jamais fidèle à lui même. La défaite unit toujours ses membres: Vous êtes sûr de les trouver séparés l'instant après la victoire et au partage du butin.

- σ. 12 Délíjanni, une des premières influences du Péloponnèse, / s'unit secrètement à Colocotroni, et se présenta comme candidat à la place de President du Corps Législatif. Mais il trouva un rival dans les rangs: c'était Mavrocordato.

Ce dernier, menacé par Colocotroni qui soutenait sa nouvelle alliance, va chercher un nouvel asyle à Hydra, et changer du Théâtre de ses intrigues.

Colocotroni, qui plus tard demanda et obtint la Vice-Présidence du Corps Exécutif, finit par perdre une partie de sa popularité. La carrière politique ne lui portait pas bonheur. Les primats, pour le perdre, l'avaient chargé de décimer le peuple. Colocotroni reconnut sa faute et se démit de ses nouvelles fonctions: mais il était déjà trop tard.

- σ. 13 Le Corps Législatif, irrité contre quelques actes arbitraires du Corps Exécutif; ou plutôt, le Corps Législatif, influencé par Zaïmi, qui voyait avec jalousie la nouvelle alliance entre Délíjanni et Colocotroni, se retire à Cranidi, lance un anathème contre le Corps Exécutif, le casse, et en nomme pour président Monsieur George Conduriotti.

1. Για τήν πρώτη αὐτή προσπάθεια νά ζητηθῇ ἡ «ἀγγλική προστασία» βλ. γενικά Διονυσίου Δ. Κοκκίνου. 'Η 'Ελληνική 'Επανάστασις, ἔκδ. 3η, τ. 4, 'Αθήναι 1957, σ. 296-298.

2. Στό χφ. ἀπό παραδρομή Betro - Bey.

Ainsi ce nouveau chef ne dut sa nomination qu'à la division, qu'aux rivalités du parti Cozzabassis.

Il faut le répéter: ce parti serait en Grèce inébranlable si la victoire n'amenait toujours après elle la division de ses membres.

- σ. 14 On se trompera fort si l'on considère Conduriotti comme faisant parti du système des Cozzabassis proprement dits. Bien loin / de là, il doit être regardé comme l'ennemi né des Cozzabassis du Péloponnèse, dont il diffère par l'indépendance de la fortune, son caractère, ses habitudes, et par l'esprit caractéristique de sa terre natale. Pour bien raisonner sur les événements du jour en Grèce, il faut nécessairement ne jamais se départir de ce point de vue.

C'est dans cette période qu'un homme attire particulièrement nos regards, et réclame un examen approfondi par l'influence qu'il a eue sur les destinées de la Grèce.

- σ. 15 Tandis que dans les périodes précédentes les factions dans leur lutte continuelle s'affaiblissaient et se discréditaient de jour en jour, / un esprit plus pénétrant et moins impatient de se faire distinguer, jetait les fondemens d'une véritable puissance, qui finit par écraser tour à tour toutes les autres, sans rester cependant elle-même à l'abri des coups de fortune: cet homme était *Coletti*.

Ministre de la Guerre et ministre de l'Intérieur par intérim, chargé à différentes époques de plusieurs missions importantes, Coletti reconnut la véritable force de la Grèce et de toute nation en temps de révolution, compta ce qu'il avait à espérer des armes de la Romélie, sa patrie, embrassa les anciens capitaines de cette contrée, mit en avant une foule de nouvelles créatures, les enrichit tous, et crea ainsi un corps tout dévoué à lui, et prêt à suivre aveuglement la volonté de son protecteur.

- σ. 16 Malheureusement pour lui, il avait plus d'esprit que d'ambition, et plus de finesse que de courage politique: il a manqué sa fortune.

Mais la vraie puissance lui resta toujours fidèle, et on peut avancer sans risque de se tromper, qu'elle lui sera encore pour longtemps, car on ne perd l'influence aussi facilement qu'on le pense.

La rivalité qui avait poussé Zaïmi contre le Corps Exécutif fut encore la cause que celui-ci embrassa le parti du nouveau Gouvernement, persécuta Colocotroni et ses partisans, assiegea et prit Tripolitza pour le compte du Gouvernement Conduriotti, et força ses ennemis à traiter pour la reddition de Napoli, qu'on stipula de livrer dans les mains propres de Zaïmi.

- σ. 17 Mais bientôt le nouveau Gouvernement commence non sans raison à craindre quelque arrière-pensée de Zaïmi et de son parti. Napoli est livré directement au gouvernement. Zaïmi, qui se voit joué par un homme à qu'il ne prêtait pas tant d'esprit, et, ce qui plus est, qui voit avorter ses plans et ses dessains, déserte sur le champ la bannière du Gouvernement, s'unit au parti Cozzabassis et à celui de

Colocotroni, et se déclare ouvertement contre lui.

Conduriotti, soutenu par Coletti, son ami et son confident, aimé et secondé par le parti que nous avons désigné sous le nom du Tiers-État, paraît affronter tous les orages.

σ. 18 Bientôt les brandons de la guerre civile s'allument. / Coletti, membre du Corps Exécutif, est nommé chef de l'expédition contre les rebelles. Celui-ci, qui avait le sentiment de ses forces, ne se fait pas prier pour accepter la nouvelle charge. Réunir les divers corps Rouméliotes, disperser les rebelles, s'emparer de la personne de Colocotroni et de ses principaux partisans, les exiler à Hydra, délivrer les provinces du Péloponnèse du double joug qui pesait sur elles, et sans autre ressource que la somme de 6.000 tallaris que le Gouvernement emprunta de la Municipalité d'Hydra, tout cela fut l'affaire de vingt-cinq jours.

σ. 19 Mavrocordato, qui avait quitté Hydra pour passer à Missolonghi, chargé de la direction des affaires de la Grèce Occidentale; / Mavrocordato qui dans le cours de son administration dans cette partie de la Grèce, réussit à soulever beaucoup de monde contre lui, et ne cessa de former des liaisons plus que suspectes avec le gouvernement des îles Ioniennes. A s'insinuer dans l'esprit de la Commission de Zante, Mavrocordato, disons-nous, n'a pu voir sans jalousie la puissance toujours croissante d'un homme que d'ailleurs il avait jusqu'ici favorité lui-même, et dont il appréciait plus que personne l'habileté, les talents et l'adresse.

Tandis que Coletti s'occupait de la pacification du Péloponnèse, et pensait sérieusement au siège de Patras, Mavrocordato vint occuper la place de Secrétaire Général, à laquelle il fut appelé on ne sait trop comment.

σ. 20 C'est alors que, voyant que le Gouvernement prenait une consistance jusqu'alors inconnue, et que l'appui principal de Conduriotti était son ami Coletti et son parti, il fit l'essai de renverser par un seul coup deux pouvoirs à la fois.

Il commença d'abord par inspirer des jalousies et des craintes à Conduriotti en représentant aux yeux de celui-ci Coletti comme un homme ambitieux, qui ne cherchait qu'une occasion favorable pour dicter la loi à tout le monde, et s'emparer du pouvoir à l'aide d'une armée tout dévouée à lui.

Il fit ensuite entrevoir à Conduriotti la possibilité d'arriver plus loin qu'il n'était, s'il se mettait à la tête de l'armée, commandée par Coletti, pour aller / entreprendre le siège de Patras.

Le Corps Exécutif eut la faiblesse de rappeler Coletti, et celui-ci la bonté de se rendre à ses ordres.

A son arrivée à Napoli, Coletti trouva tout changé autour de lui. Pour prix de son dévouement et de ses triomphes sur les ennemis du Gouvernement il se voyait forcé de se justifier de ses victoires.

Les préparatifs de la nouvelle expédition se firent en peu de temps et avec éclat. Conduriotti, au lieu de se ceindre l'épée, se ceignit la plume. Mavrocordato reçut

l'ordre d'accompagner le Président, et Coletti de promener ses dépits dans les rues de Napoli.

- σ. 22 Rien ne fut épargné pour s'assurer de l'Armée. / Mais privée de son chef et de son protecteur, elle pensa plus aux intérêts de sa bourse, qu'à ceux de sa gloire. Elle n'a pas voulu se battre, et en cela elle avait tort: elle n'avait aucune confiance à ses nouveaux chefs, et en cela elle avait raison.

La prise de Navarin par les Égyptiens fut l'unique fruit de cette triste expédition.

Au bout de quelque temps, Conduriotti s'est vu forcé de revenir sur ses pas. Il accusait tout le monde de cette défaite, excepté son principal auteur. En peu de jours il perdit une influence qu'il avait justement gagnée par ses titres, les sacrifices

- σ. 23 de sa famille, / et l'appui de Coletti. Son amour-propre une foi engagé, il n'a plus voulu se détacher de l'homme qui fut la cause de ses désastres et des malheurs de sa patrie. En poursuivant le même système, il finit par se perdre.

Comme ce n'est que dans l'extrémité qu'on songe à ses amis Mavrocordato, qui fit le tour de l'Europe, pensa maintenant aux Anglais.

Il avait d'abord commencé la correspondance avec la France, en s'engageant se seconder les vues d'un Prince trop connu¹; et lorsque celui-ci eut le plus besoin de ses services, il s'escamota, lui-même pour figures ailleurs.

- σ. 24 Bientôt parut l'*Acte de protection*. Rédigé par une main étrangère, il fut adressé au parti Anticonduriotti qui s'empessa de le faire réussir, tout honteux qu'il était pour la Nation. Hamilton, philhellène d'âme, mais avant tout Anglais de naissance et en service actif, coopéra de toute ses forces. Conduriotti, soit par patriotisme, soit par amour-propre, essaya de faire échouer l'entreprise. Mais son autorité n'avait plus ni la force de la jeunesse, ni celle de l'opinion. L'acte était déjà signé, lorsqu'il courut l'empêcher².

- σ. 25 Comme il faut toujours un poids pour balancer un autre, ceux qui par goût / ou par patriotisme restèrent étrangers à l'Acte de protection, se sont empressés de chercher un refuge dans le parti soi-disant³ de la France, à la tête duquel on remarquait Coletti. Ce parti, qui en effet comptait pour lui l'habileté et la force, reçut des coups mortels par quelques circonstances aggravées par l'insouciance de

1. 'Ο Σκοῦφος ὑπαινίσσεται ἐδῶ τὴν κίνηση γιὰ τὴν ἄνοδο στὸν ἐλληνικό θρόνο τοῦ ἀνῆλικου Γάλλου δούκα τοῦ Nemours, δευτερότοκου γιοῦ τοῦ δούκα τῆς 'Ορλεάνης. Σχετικὰ μέ τό θέμα αὐτό βλ. Κων. Ράδου, Περὶ τοῦ στέμματος τῆς 'Ελλάδος. 'Η ἀπόπειρα τῶν 'Ορλεανιδῶν (1825 - 1826), «'Επετηρίς Παρνασσοῦ» τ. 13 (1918) 35 - 116. Πρβλ. καί Driault - Lheritier, Histoire diplomatique, τ. Α', Paris 1925, σ. 252 - 254, 291 - 292.

2. Τῇ σχετικῇ μέ τό θέμα αὐτό βιβλιογραφία βλ. στοῦ Στέφ. Ι. Παπαδοπούλου, 'Η ἐπανάσταση στήν Δυτικὴ Στερεὰ 'Ελλάδα μετὰ τὴν πτώση τοῦ Μεσολογγίου ὡς τὴν ὀριστικὴ ἀπελευθέρωσή της, 1826 - 1832, Θεσσαλονίκη 1962, σ. 26 σημ. 4.

3. Στό χφ. soit disant.

Monsieur de Rigny. Un second acte fut adressé à la France. Parmi les signataires on remarquait des personnes qui figuraient dans celui de Protection.

Les Iles embrassèrent le parti Anglais par nécessité, les Cozzabassis par intérêt, et la Romélie, attachée à la France, par simple goût.

- σ. 26 C'est dans la période que nous parcourons, que / les deux emprunts ont été contractés, arrivés et dépensés en Grèce¹.

On a souvent agité la question si les emprunts avaient fait plus de bien que du mal à la Grèce. La fait est que le bien a été incomparablement plus grand, et qu'on a trop souvent exagéré et les abus et les sommes abusées.

- Les Cozzabassis, dont tout avait trahi la faiblesse; les Cozzabassis, qui au bout de 25 jours furent persecutés, désorganisés, faits prisonniers et exilés comme criminels de lèse-Nation, et qui ne durent leur propre existence qu'à la générosité de leurs adversaires et surtout de Conduriotti; les Cozzabassis, disons-nous, s'unirent σ. 27 / maintenant entre eux, et au parti militaire du Péloponnèse qui avait partagé son sort et ses mahleurs pour renverser le Gouvernement Conduriotti, et se mettre à sa place. Ils comptaient aussi d'avance sur la coopération de la faction Idriotte opposée à celle de Conduriotti.

Mais les temps avaient passé où ils pouvaient à volonté s'occuper des destinées de la Grèce.

Quatre partis divisaient alors la Nation, et les deux seuls étaient insuffisants pour faire pencher la balance.

- Coletti, placé entre le parti de Mavrocordato qui avait juré sa perte, et celui de σ. 28 Cozzabassis, dont il différait par caractère et par système; ayant tout / à redouter du premier, et peu ou rien à espérer du second, qu'il avait peu auparavant humilié par ses armes, pencha naturellement vers les Cozzabassis, qui de leur côté ne négligèrent aucune bassesse pour s'assurer de lui et de son parti.

La troisième Assemblée Nationale fut décidée, et c'est alors que Mavrocordato, se voyant rebuté de tous les partis dont il avait froissé les intérêts et compromis l'existence, essaya un dernier coup de force, qui était en disproportion ouverte avec sa taille et ses moyens.

Désespéré des irréguliers, il se flatta par des réguliers faire la conquête de la Grèce.

- σ. 29 Favier, dont il méconnaissait le caractère, fut chargé / de seconder ses vues. L'expédition de Cariste a eu lieu. Elle fut aussi malheureuse, qu'elle fut mal conduite; et celui qui n'a jamais compris le vrai sens d'une liberté légale, donna maintenant sa démission pour les intérêts, avait-il dit, de la liberté de la presse.

---

1. Για τό πρώτο από τά δάνεια αὐτά βλ. τή διδακτορική διατριβή τοῦ 'Αναστασίου Δ. Λιγνάδη, Τό πρῶτον δάνειον τῆς 'Ανεξαρτησίας, 'Αθήναι 1970.

Cinquième Période

σ. 30 Nouvelle époque avec la troisième Assemblée Nationale, convoquée à Épidaure. L'Aristocratie releva dans celle-ci la tête forte de tout ce qui n'avait jamais mesuré ni son ambition, ni ses intérêts, elle créa une monstrueuse dictature d'onze membres, qui portait / en elle-même le germe de sa faiblesse et de sa destruction.

Les Cozzabassis, qui voulaient à tout prix finir la révolution dont ils voyaient ne pouvoir se rendre maîtres, mirent maintenant sur le tapis la proposition d'un arrangement avec les Turcs.

Une protestation du Prince Ipsilanti dérangerait un instant leurs projets et les calculs d'une puissance. Elle n'était ni légale, ni respectueuse, mais elle était de saison et l'à propos justifia le reste¹.

Mavrocordato, haï par tous les partis, et sans titre pour se présenter à cette Assemblée, trouva encore moyen de s'y mêler par son représentant Tricoupi, qui enfanta le premier la dictature à onze têtes².

σ. 31 La forme du Gouvernement, ses premiers actes et l'établissement d'un Tribunal Criminel ou plutôt révolutionnaire sans appel et sans formes, tout enfin trahissait les vues des Cozzabassis, lorsque ceux-ci, dans l'ivresse de leur victoire, oublient ce qu'ils avaient promis et ce qu'ils devaient à Coletti, et ne se rappelant que des affronts subis par lui lors de la guerre civile, s'avisèrent d'essayer quelques coup d'autorité contre Coletti et son parti.

Mais ils n'ont eu que temps d'y penser et celui de se réfugier au Donjon de Bourzi. Revenus à eux-mêmes, ils essayèrent de traiter encore avec Coletti. Mais leurs propositions eurent le sort qu'elles méritaient d'avoir.

σ. 32 Zaïmi qui voyait son autorité et sa propre existence menacées dans une Capitale où il n'y avait ni la ville ni la forteresse pour lui, essaya de corrompre les soldats et s'emparer de Palamède.

Mais, joué par les soldats, menacé par leurs chefs qui avaient appelé Grivas à leur tête, il se vit obligé de quitter une Capitale qu'il mit, par ses intrigues et son ambition hors de mesure, dans la position la plus fâcheuse.

σ. 33 La chute de Missolonghi qui portait un coup funeste aux affaires de la Romélie, et favorisait en quelque sorte les projets de tous ceux qui voulaient qu'on traite avec la Porte, réveilla l'activité et le zèle du parti Coletti. Il n'était que par les armes de la Romélie, et celle-ci envahie paralysait ses forces.

1. Για την άναστολή των έργασιών της Γ' 'Εθνοσυνελεύσεως της 'Επιδαύρου, την άνάθεση της έξουσίας στη «Διοικητική 'Επιτροπή της 'Ελλάδος» και στην «'Επιτροπή της Συνελεύσεως», τη διαμαρτυρία του Δημ. 'Υψηλάντη κ.λ.π. βλ. Παπαδοπούλου, 'Η επανάσταση στην Δυτική Στερεά 'Ελλάδα, σ. 24 κ. έξ., όπου και ή σχετική βιβλιογραφία.

2. 'Υπαινίσσεται την ένδεκαμελή «Διοικητική 'Επιτροπή της 'Ελλάδος».

C'est alors que ce parti conçut le plan de soutenir cette contrée, et faire entreprendre une expédition qui devait immortaliser son chef et ses guerriers.

Caraiskaki, le plus brave, le plus actif, et le plus intelligent des Capitaines de la Grèce, fut chargé de l'exécution de ce plan. Elle fut conduite avec une telle adresse, que ses succès imposèrent silence à ses propres adversaires.

Son chef, chéri par ses soldats, admiré par tout le monde, et flatté par tous les partis, eut l'esprit de caresser tous et tourner par là au profit de son expédition l'amour-propre de chacun d'eux.

- σ. 34 Mais forcé à la fin de se déclarer en faveur d'un seul, il n'hésita un instant d'embrasser celui de Coletti, qui fut son ami, son protecteur et son conseil.

Bientôt les Cozzabassis, divisés entre eux, séparés du parti militaire du Péloponnèse que l'intérêt commun avait forcé de s'unir un instant à lui, en butte à ceux de Tiers-État et de Coletti, se trouvèrent dans la position la plus fâcheuse et peut-être même la plus dangereuse.

- σ. 35 Ils avaient compté sur le pouvoir que donne une autorité légale, et le pouvoir ne leur appartenait pas; ils avaient compté sur un arrangement avec les Turcs, et l'arrangement n'arrivait pas; ils avaient compté sur l'opinion, / et l'opinion les repoussait. Dans la nécessité de se décider pour la convocation de l'Assemblée Nationale, ils s'unirent encore entr'eux, moins pour disputer le terrain, que pour couvrir leur défaite d'une manière en apparence honorable.

Sixième Période

Le grand tort de ceux qui font les révolutions c'est qu'ils arment les bras, avant que d'apprendre à diriger les têtes.

- σ. 36 Les partis et les hommes étant usés en Grèce, la portion de la nation la plus éclairée, la plus pacifique et la plus nombreuse n'aspirait depuis longtemps qu'à voir les rênes du Gouvernement dans les mains d'un homme / seul, éclairé, patriote, fort par l'opinion publique, et étranger aux partis et aux passions qu'ils traînent après eux.

Un seul homme offrait toutes ces garanties, et le salut de la patrie recommandait son choix. Mais la médiocrité est toujours jalouse de tout ce qui n'est pas à son niveau.

Le nom de J. Capodistrias, souvent proposé et toujours habilement écarté, volait maintenant d'oreille en oreille, et tout annonçait que l'occasion était propice. Mais il fallait encore une nouvelle combinaison de partis, et cette combinaison s'opéra de la sorte:

- σ. 37 Les élémens qui s'opposaient à la nomination de Capodistrias étaient composés:
1o. *De parti Cozzabassis.*
Il aimait l'autorité, et vivait des abus; et la présence de Capodistrias mettait

terme à l'une et faisait¹ cesser les autres.

2ο. *D'un parti Insulaire.*

Il avait des prétentions d'arriver encore au pouvoir; et Capodistrias lui ravissait l'espérance.

3ο. *De parti Mavrocordato.*

Sa force n'existait que dans l'imagination des hommes, et Capodistrias détruisait les illusions.

4ο. Enfin de parti soi-disant *Anglais*; et Capodistrias savait plus que tout le monde sur l'Angleterre.

De l'autre côté, le parti véritablement attaché à la nomination de Capodistrias était sans contredit celui de Tiers-État.

σ. 38 Mais quoique assez nombreux, il était trop faible pour dicter la loi, à défaut d'une force centrale et d'un point de ralliement. Il est vrai qu'il faisait alors cause commune avec le parti militaire du Péloponnèse qui détestait également et les succès des Cozzabassis et ceux des insulaires. Mais il ne pouvait raisonnablement compter sur la coopération franche d'un parti qui avait des intérêts opposés aux siens, et qui prétendait lui-même au pouvoir.

Le parti Coletti, qui n'aimait ni les succès des Insulaires, ni celui des militaires du Péloponnèse et encore moins ceux des Cozzabassis, vient à propos s'unir au parti du Tiers-État et emporter la victoire.

σ. 39 La nomination de Jean Capodistrias fut un coup terrible pour les partis opposés. Mais l'Assemblée Nationale de Trézine, dirigée principalement par Coletti, eut un plein succès, et, grâce² à ses décisions, la Grèce pouvait désormais espérer des jours plus sereins et plus heureux³.

Comme c'était le parti populaire qui l'emportait sur les classes privilégiées, cette Assemblée fut orageuse et le combat terrible. Le caractère distinctif de cette Assemblée se trouve tout empreint dans son ouvrage.

Rien ne fut depuis négligé par les classes privilégiées pour détruire ce que l'Assemblée avait établi avec tant de peine. Mais pour renverser l'édifice il fallait commencer par les colonnes.

σ. 40 Aussi Coletti fut-il accusé comme traître à sa patrie, et bientôt pour se venger de ses partisans en alluma la guerre civile à Nauplie. C'était des convulsions d'une âme agonisante⁴.

1. Στο χφ. fesait.

2. Στο χφ. graces.

3. Για τὰ παραπάνω γεγονότα βλ. Στεφ. Ι. Παπαδοπούλου, 'Η εκλογή του 'Ιωάννου Καποδίστρια ως πρώτου κυβερνήτη της 'Ελλάδος, «Κερκυραϊκά Χρονικά» τ. 19 (Κέρκυρα 1974) 9 - 22.

4. Στο χφ. agonissante.

Septième Période

Il faut des hommes prodigieux pour relever un état ébranlé jusques dans ses fondemens; et ces hommes n'apparaissent que de loin en loin sur la scène du monde. La Providence les envoie lorsqu'il en est temps pour réparer les ruines et fonder les dynasties.

Le Comte Capotistrias arriva enfin la¹ Grèce la veille où elle était menacée d'une nouvelle guerre civile.

- σ. 41 En peu de jours tout changea de fond. Précédé par une renommée Européenne, protégé par l'opinion publique et fort de la droiture de ses sentimens, il allait acquérir les plus beaux titres à la reconnaissance de sa nation et celle du monde civilisé.

En un instant tout céda à sa force morale. Mais la carrière n'était pas de rose, et il fallait prévoir les obstacles et s'arranger en conséquence. C'est dommage seulement qu'il ne [se] soit pas arrêté plus longtemps sur le principe incontestable, qu'on ne regenère les nations qu'avec ses propres élémens.

Il ne nous appartient certainement pas d'anticiper sur l'histoire. Mais bientôt elle appréciera, n'en doutons pas, les effets et les causes de la politique Capodistrias.

- σ. 42 Le fait est pourtant qu'au moment où celui-ci prit les rênes du Gouvernement, presque totalité de la Nation sentait le besoin d'être gouvernée, parce que la volonté générale ne méritait plus d'être appelée loi, et que souvent le despotisme d'un seul vaut mille fois mieux que l'anarchie, qui est le despotisme de tous contre tous.

Napoli de Romanie

le 14 Decembre 1828

---

1. Μᾶλλον ἀπό παραδρομῆς διάβαζε εν.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Ε Λ Λ Η Ν Ι Κ Ω Ν Ο Ν Ο Μ Α Τ Ω Ν

ΑΓΓΕΛΑΤΟΣ Ε.	σ. 31, 139, 154
"Αδαμ	σ. 139, 246
"Αζιορ (Συντ/χης)	σ. 44
"Αθανασιάδης Γ.	σ. 162
"Αθανασόπουλος Κ.	σ. 76
Αϊνιάν Γ.	σ. 116, 309
"Αλέξανδρος (αυτοκράτωρ)	σ. 130, 140
"Αλιμπράντης "Αθαν.	σ. 31, 154
"Αλλεν	σ. 162
"Αλμέϊρας Α.	σ. 28
"Αμβροσιάδης	σ. 157
"Αμιλτων	σ. 296, 299
"Αμπελᾶς	σ. 123
"Αναγνωστάκης	σ. 78
"Ανδρέου Χ.	σ. 103
"Ανδροῦτσος Γεώργιος	σ. 154, 297
"Αννα (Μ. Δούκισσα)	σ. 44
"Αντερσον	σ. 162
"Αντωνόπουλος Α.	σ. 44, 153
"Αξιώτης Κ.	σ. 31, 34, 150, 155
"Αποκορίτης Τ.	σ. 32
"Αποστολάρας Βασ.	σ. 164
"Αποστόλης Νικόλαος	σ. 297
"Αποστολίδης	σ. 78
"Αποστόλου "Ιωάννης	σ. 143
"Αργέντης Π.	σ. 154
"Αστιγξ	σ. 158, 296, 297
ΒΑ·Ι·ΡΑΚΤΑΡΗΣ Ιωάννης	σ. 303
Βαθτρούτ	σ. 139
Βάϊος Γεώργιος	σ. 119
Βάλβης	σ. 48, 76, 77, 101
Βαλιάνος Α.	σ. 39, 78
Βαλιάνος Θεόδωρος	σ. 124
Βαλιάνος Στέφανος	σ. 124, 125
Βαλσαμάκης Νικόλαος	σ. 100
Βαλτινός Γεώργιος	σ. 122

Βάμβας Νεόφυτος	σ. 212
Βανούση Εὐθυμία	σ. 165
Βαρδαλάχος	σ. 175
Βαρβολομαίου Βγέννα	σ. 18
Βαρβάκη ἽΑδελφοί (Γεώργιος, Μᾶρκος, Κοσμᾶς)	σ. 67, 153
Βαρδακιώτης Γ.	σ. 83, 121, 165
Βαριανίτης	σ. 77
Βασιλᾶς Α.	σ. 35
Βασιλειάδης Ἑμμ.	σ. 33
Βασιλείου Βαρβάρα	σ. 129, 171, 187
Βεῖδης	σ. 114
Βελῆς Γεωργάκης	σ. 165
Βενέδικτος (ιερέυς)	σ. 78, 102, 157
Βενιαμίν	σ. 212
Βεργοτής	σ. 77
Βέρης (στρατηγός)	σ. 165, 303
Βινοκάκης	σ. 76
Βιτάλης	σ. 122
Βλάϊκος Γεώργιος	σ. 23, 24, 52, 53, 126, 128
Βλασόπουλος Ἰωάννης	σ. 121, 186
Βλαχόπουλος Α.	σ. 38, 121, 304
Βλαχόπουλος Κ.	σ. 166
Βοναπάρτης Λουκιανός	σ. 146
Βοναπάρτης Παῦλος	σ. 146
Βότσης	σ. 86
Βουδούρης Βασίλειος	σ. 104, 165
Βούλγαρης Εὐγένιος	σ. 134, 176, 211, 226
Βούλγαρης Μᾶρκος	σ. 27, 101
Βούλγαρης Νικόλαος	σ. 229
Βούλγαρης Σταμάτιος	σ. 166
Βουλισμᾶς Εὐστάθιος (Μητροπολίτης)	σ. 229
Βυζάντιος Δ.	σ. 77, 102, 163

ΓΑΖΗΣ Ἀνθιμος	σ. 185, 222
Γαλίτσιν Ἀλεξάνδρα	σ. 147
Γατόπουλος Δ.	σ. 252
Γενάδιος Γεώργιος	σ. 146
Γενατᾶς Ἰωάν.	σ. 159, 160
Γενοβέλης Ἰωάν.	σ. 34, 138
Γερακάρης Νικόλαος	σ. 150
Γεράσιμος (Ἐπίσκοπος Αἰγίνης)	σ. 167
Γεροστάθης Κων/νος	σ. 34, 122, 123
Γεώργιος (Ἐπίσκοπος Σαλῶνων καὶ Λιδωρικίου)	σ. 167
Γιαννίτης Ἀνδ.	σ. 34, 84, 159, 314
Γιανναράκης	σ. 77

Γιατζίης Βέλικος	σ. 105
Γιατράκος Γ.	σ. 41, 76, 161
Γιορδάνης Π.	σ. 32
Γιορδάσης	σ. 74
Γκακάριν Σέργιος	σ. 146
Γκανᾶς Φίλιππος	σ. 135
Γκάρλανδ	σ. 147
Γκενοβέλης	σ. 128
Γκέσλερ	σ. 146
Γκίκας Νικολάκης	σ. 35, 146
Γκιντρεκούρ	σ. 146
Γκιώνης	σ. 34, 78
Γκορτσάκωφ 'Αλ.	σ. 141, 142
Γκός	σ. 158
Γκουχενάου (στρατηγός)	σ. 44
Γκράνβιλ	σ. 131
Γκυ	σ. 220
Γκύφορδ	σ. 19
Γλαράκης	σ. 29, 118, 125, 138, 159, 298
Γοβδελᾶς	σ. 225
Γονέμης	σ. 172
Γουλιμής	σ. 76, 138
Γούσης Λάμπρος	σ. 32
Γρηγοράκης	σ. 77
Γρηγοριάδης	σ. 123, 137
Γρηγόριος Ε' (Πατριάρχης)	σ. 151
Γρίβας Θεόδ.	σ. 41, 82, 147, 302
Γρεόπιους	σ. 147
Γυάλιας	σ. 117

ΔΑΓΓΛΗΣ Λ.	σ. 33
Δαμασκηνός (ηγούμενος Μονῆς Μ. Σπηλαίου)	σ. 303
Δαμιράλης	σ. 116
Δάρβαρης	σ. 216
Δασκόφ	σ. 141
Δαφνής Κ.	σ. 12, 15, 16, 17
Δελιγιωργόπουλος Μῆτρος (στρατηγός)	σ. 303
Δεργότης	σ. 35
Δημητρίου (ἀρχιμανδρίτης)	σ. 77
Διαμάντης	σ. 186
Διαμάντης Κων/νος	σ. 328
Διβουνιώτης	σ. 33, 304
Διονύσιος (Μητροπολίτης Σερρών)	σ. 212
Δομπόλγης 'Ιωάννης	σ. 28, 111, 119, 186
Δουδλέυ	σ. 256, 257
Δούμας 'Απόστολος	σ. 116, 156

Δουρούτης	σ. 111
Δροσινός	σ. 125

ΕΔΙΠΙΔΗΣ	σ. 113
Ἐἵδεκ	σ. 149, 160
Ἐλγιν	σ. 224
Ἐλευθερούδης	σ. 113
Ἐλισάβετ (Μ. Δούκισσα)	σ. 26, 27
Ἐνεπεκίδης Π.	σ. 14
Ἐλφιστων	σ. 138
Εὐγενίδης	σ. 78, 113, 114, 115
Ἐϋδεν	σ. 314
Εὐκλείδης	σ. 183
Ἐϋνάρδος	σ. 12, 59, 60, 61, 125, 295
Εὐσταθίου Γαβριήλ	σ. 30

ZABOGIANNΗΣ	σ. 76
Ζαβός Ἰωάννης	σ. 38
Ζαΐμης Ἀνδρέας	σ. 36, 37, 77, 128, 254, 321
Ζαμπέλης Ναπολέων	σ. 17
Ζαφειρόπουλος Παναγιώτης	σ. 303
Ζέγγελης Κ.	σ. 10
Ζέγας	σ. 102
Ζησιμόπουλος	σ. 156
Ζιλούχιν Πέτρος	σ. 79
Ζυγομαλᾶς Γιαννάκης	σ. 128
Ζωγλιάδης Νικόλαος	σ. 33
Ζωντανός Παναγ.	σ. 146
Ζωσιμάδες	σ. 214, 216
Ζωσιμᾶς	σ. 111

ΗΣΑΪΑΣ	σ. 76
--------	-------

ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ	σ. 212
Θέος Νίκος	σ. 78
Θεοτόκης Γεώργιος	σ. 9, 18
Θεοτόκης Ἰωάννης Βαπτιστής	σ. 18
Θεοτόκης Μᾶρκος	σ. 15, 16, 229
Θεοτόκης Νικηφόρος	σ. 211, 226
Θεοτόκης Σπυρίδων Μ.	σ. 9, 10, 12, 13, 15, 17, 19, 20, 23, 52, 53, 126, 127, 170
Θεοτόκης Στέφανος	σ. 119, 128
Θεόφιλος (ιερέυς)	σ. 212
Θυμογιαννάκης	σ. 76
Θυσσαμένης	σ. 77

ΙΓΝΑΤΙΟΣ (Μητροπολίτης)	σ. 40, 45, 118, 119, 123, 171, 179, 181, 225, 227, 296
Ίδρωμένος Ἀνδρέας (ιερέυς)	σ. 174
Ίμβραχήμ	σ. 271, 277
Ίουλιέν	σ. 152
Ίουσέκ	σ. 152
Ίωαννίδης Νίκανδρος (ιεροδιάκονος)	σ. 34
Ίωαννίδου - Μπιτσιάδου Γ.	σ. 208
Ίωάννου Λάμπρος	σ. 297
Ίωάννου Σταύρος	σ. 185
ΚΑΙΡΙΠΓ	σ. 98, 98, 153
Καιροφύλλας Κ.	σ. 237
Καλαμαριώτης Π.	σ. 167
Καλαμογάρτης Ἀνδ.	σ. 36, 100
Κάλβος Ἀνδ.	σ. 12
Καλκαντᾶς	σ. 76
Καλλέργης Δ.	σ. 30, 80, 81, 82, 180
Καλλιγᾶκης	σ. 128
Καλογερόπουλος	σ. 100
Κανάρης Κ.	σ. 31, 41, 55, 296
Κάνιγκ Στράτφορντ	σ. 140, 147, 166
Καντακουζηνός Ἀλ.	σ. 27
Καντιώτης Α.	σ. 123, 165
Καποδίστριας Ἀντώνιος Γεωργ.	σ. 9, 17
Καποδίστριας Ἀντωνομαρίας	σ. 9, 173
Καποδίστριας Αύγουστίνος	σ. 10, 11, 13, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 47, 88, 93, 94, 106, 130, 131, 137, 139, 163, 164, 165, 166, 167
Καποδίστριας Βιάρος	σ. 11, 35, 44, 46, 60, 61, 118, 119, 128, 134, 143, 155, 295
Καποδίστριας Γεώργιος Ἀντωνίου	σ. 14
Καποδίστριας Ἰωάννης	σ. 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 23, 37, 40, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 63, 64, 66, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 80, 81, 82, 83, 87, 91, 92, 93, 94, 96, 98, 100, 101, 102, 104, 105, 106, 108, 109, 110, 111, 113, 114, 115, 117, 123, 125, 129, 131, 132, 137, 145, 146, 148, 151, 152, 153, 157, 158, 159, 168, 171, 172, 174, 175, 176, 182, 186, 188, 229, 233, 235, 237, 245, 246, 248, 252, 253, 254, 257, 304, 308, 312, 318, 320, 326
Καποδίστριας Ἰωάννης Ἀντωνίου	σ. 9, 14, 16, 17, 24.
Καποδίστρια Δεσύλλα Μαρία	σ. 14
Καπετανάκης	σ. 78, 93
Καραβίας	σ. 78
Καραγιάννης Ἰωάννης	σ. 28
Καραϊσκάκης Γεωργ.	σ. 74, 292, 326

Καραλής Δημήτριος	σ. 116
Καράμπελας	σ. 77
Καραμπίνης	σ. 36
Καρατάσος	σ. 110
Καρόρης	σ. 91, 167
Κασιμάτης	σ. 77
Κάσπαρης	σ. 91, 92
Κατσιογιάννης (στρατηγός)	σ. 303
Κατσώνης Λάμπρος	σ. 218
Καυτανζόγλου Λύσανδρος	σ. 151
Κιοσές Α.	σ. 91
Κίτσος Γεώργιος	σ. 29, 92, 161
Κλάδος Π.	σ. 80
Κλεοβούλου Γεώργιος	σ. 146
Κλωνάρης Χρ.	σ. 80
Κόδριγκτων	σ. 136, 141
Κοδρικᾶς	σ. 100, 221
Κοζώνης Γεώργιος	σ. 20
Κόκκινος Διονύσιος	σ. 330
Κοκόνης	σ. 100
Κόλλας Σπυρ.	σ. 9, 10
Κολοβός Δημήτριος	σ. 163
Κολοκοτρώνης Α. (χιλίαρχος)	σ. 29
Κολοκοτρώνης Γεναΐος	σ. 30
Κολοκοτρώνης Θεόδωρος	σ. 11, 30, 57, 123, 158, 303, 326
Κολοκοτρώνης Κων/νος	σ. 57
Κόμης Χριστόδουλος	σ. 143
Κομνηνός (στρατηγός)	σ. 225
Κοντάκης 'Αν.	σ. 167
Κοντίκης	σ. 78
Κοντογιάννης Εὐάγ.	σ. 33, 78
Κονοφάος Χρυσάνθος (ιερέυς)	σ. 166
Κοντογούρης	σ. 167
Κοντόσταυλος Α.	σ. 79, 80, 160, 314, 315
Κοντούλης 'Αναστάσιος	σ. 297
Κοραῆς Α.	σ. 19, 43, 79, 221
Κόρχ Θ.	σ. 161
Κορνήλιος Ι.	σ. 92, 167
Κοτζίᾶς	σ. 100
Κοτοπούλη Σοφία	σ. 80
Κουβαρᾶς 'Αριστομένης	σ. 84, 120
Κούκου 'Ελένη	σ. 20
Κουμανταράκης Γαλάνης	σ. 106
Κουντουριώτης Γεώργιος	σ. 58, 254
Κουντουριώτης Λάζαρος	σ. 58
Κουτσουλιέρης	σ. 114
Κουτσούμπεης Β.	σ. 130
Κόχραν	σ. 61, 89, 93, 149, 293, 295, 296, 297
Κρασάν	σ. 74

Κρασᾶς Γεράσιμος	σ. 144
Κριεζῆς Ἀντώνιος	σ. 98, 100
Κρομμύδης	σ. 183
Κυπαρίσσης Μικῆς	σ. 297, 304
Κυριακόπουλος	σ. 93, 161
Κυριάκος Κων/νος	σ. 297
Κωνσταντᾶς Γρ.	σ. 76, 158
Κωλέττης Ἰωάν.	σ. 11, 41, 126, 326
Κωνσταντίνου Θεόδ.	σ. 91

ΛΑΒΙΣΟΝ	σ. 150
Λαδόπουλος Γεώργιος	σ. 136, 153
Λαμπίσκου	σ. 153
Λαμπρινός	σ. 127
Λάμπρος Παῦλος	σ. 16
Λάσκαρης Μιχαήλ	σ. 53
Λάτρης	σ. 162
Λαφαγέτ	σ. 70
Λεβλάν	σ. 315
Λέκκας Δημήτριος	σ. 33
Λέ Μπρύν	σ. 217
Λεοπόλδος (πρίγκηψ τοῦ Κοβούργου)	σ. 68, 129, 133
Λήβς	σ. 155
Λήκ	σ. 224
Λιαράκος	σ. 114
Λίβεν	σ. 256, 257
Λιγνάδης Ἀναστάσιος	σ. 334
Λοβέρδος Νικόλαος	σ. 55, 56
Λογοθέτης Λυκοῦργος	σ. 161
Λοιδωρίκης Π.	σ. 300
Λόνζ	σ. 137
Λόντος Ἀνδ.	σ. 295
Λοριόλ	σ. 138
Λουκόπουλος	σ. 153
Λοῦκος Χρῆστος	σ. 18
Λυττερότ	σ. 151
Λούλης	σ. 77, 78

ΜΑΗΣ	σ. 78
Μαίμων Μαρκίς	σ. 179
Μαίτλανδ	σ. 246
Μακγίλλ	σ. 296
Μακέντος	σ. 86
Μακρῆς Δημήτριος	σ. 37, 304
Μακροσάπουλος	σ. 83
Μάλκολμ	σ. 141
Μάμουκας	σ. 319

Μάν	σ. 136, 137
Μανουιλίδης	σ. 43
Μαντολών	σ. 70
Μαρία Ἀντουανέττα	σ. 227
Μαρία Θηρεσία	σ. 227
Μαρινόγλου	σ. 117
Μαρκής Μιλ. Ἰωάν.	σ. 143
Μαρλιάνης	σ. 111, 112
Μαρόπουλος	σ. 95
Μαρούλης Γεώργ. (ἀρχιμανδρίτης)	σ. 164
Μαρούτσοι	σ. 216
Μαρτινιάκ	σ. 70
Μάσσον Ἰωάννης	σ. 102
Μαυράκης	σ. 92
Μαυρίδης	σ. 114
Μαυρογένη Ροζάνδρα	σ. 78
Μαυρογένης	σ. 94
Μαυρογένους Μαντώ	σ. 158
Μαυροκορδάτος Ἀλεξ.	σ. 98, 99, 246, 326
Μαυρομάτης Γεώργιος	σ. 96, 155
Μαυρομιχάλη Λίνα	σ. 58
Μαυρομιχάλης Ἀντ.	σ. 58
Μαυρομιχάλης Γ.	σ. 26, 57, 58
Μαυρομιχάλης Δημήτριος	σ. 58
Μαυρομιχάλης Ι.	σ. 92
Μαυρομιχάλης Κων/νος	σ. 58, 114, 303
Μαυρομιχάλης Ν.	σ. 114, 115
Μαυρομιχάλης	σ. 26, 57
Μαῦρος	σ. 108, 155
Μεγαλόπουλος	σ. 77
Μελᾶς Γεώργιος	σ. 94, 95
Μελᾶς Ἰωάννης	σ. 31, 94, 95
Μενάρδος Σίμος	σ. 10
Μεσθενεύς Δημ.	σ. 28, 162
Μεσσαλᾶς	σ. 77
Μεταξᾶς Ἀνδ.	σ. 41, 78, 100, 248
Μεταξᾶς Κων/νος	σ. 38, 163
Μηναῖος	σ. 304
Μηνιακῆς	σ. 101
Μιαούλης Ἀνδ.	σ. 35, 98, 145, 156, 158, 277
Μιλᾶττης	σ. 43, 44
Μιλιάνης	σ. 45
Μινῶτος Σπ.	σ. 237
Μιχαηλάρης Π.	σ. 14
Μιχαλακέας	σ. 114
Μιχαλόπουλος Φάνης	σ. 15
Μοδινός	σ. 137
Μοριέρ	σ. 224
Μορινός	σ. 112

Μορόζης	σ. 143
Μοσπινιώτης	σ. 117
Μόστρας Δημήτριος	σ. 98, 180, 182, 184, 186, 232
Μοτσενίγος Γεωργ.	σ. 40, 41, 133
Μούρτζινος	σ. 97
Μουστοξύδης Ἀγγελος	σ. 99, 168
Μουστοξύδης Ἀνδρέας	σ. 118, 129, 131, 229
Μπαρμπιέ Ντέ Μποκάζ	σ. 221, 222
Μπέης Γιάννος	σ. 232
Μπενάκη Πανταχρούλα	σ. 165
Μπεσιιέρ	σ. 222
Μπινιάμης Ρόκος	σ. 166
Μπισιέρ	σ. 149
Μπλάν - Κολέν και Σία	σ. 167
Μπόττασης Ν.	σ. 35
Μπότταρη Χρυσούλα	σ. 103
Μπότταρης Δ.	σ. 103
Μπότταρης Κ.	σ. 103
Μπότταρης Μ.	σ. 32
Μπότταρης Νότης	σ. 103
Μπούας Π.	σ. 76, 167
Μπούκουρας Γεωργ.	σ. 101, 102
Μπουτένιεφ	σ. 44
Μπρατσάνος	σ. 143
Μπρόσεβιτς Σέργιος	σ. 79
Μυλωνᾶς	σ. 134
Μπωβάν Π.	σ. 60
Μωραϊτίνης Ἀριστ.	σ. 39, 97, 165
Μωραϊτίνης Νικόλαος	σ. 97

ΝΑΖΟΣ Ἀναστάσιος	σ. 124
Νάκος Ι.	σ. 216
Ναπολέων	σ. 175, 221, 223
Νέγρης Θεόδ.	σ. 326
Νεράντζης Σ.	σ. 25, 26, 133, 134
Νεσελρόδ	σ. 140, 146
Νικήτας (στρατηγός)	σ. 303
Νικοκάβουρα Ἀγάθη	σ. 229, 232
Νικολαΐδης Α.	σ. 148
Νικολαΐδης Π.	σ. 35, 148, 162
Νικολάου Α.	σ. 77
Νικολόπουλος Δ.	σ. 76, 77, 148
Νικούσιος Παναγιώτης	σ. 232
Νοϊχάουστ	σ. 148
Νοταρᾶς Παναγ.	σ. 303
Νοταρᾶς Πανοῦτσος	σ. 17, 148

ΟΘΩΝ	σ. 33, 166
Οίκονομίδης 'Ιωάν.	σ. 33
Οίκονομόπουλος	σ. 76
'Ολιβιέ	σ. 220
'Ολύμπιος (ἀρχιμανδρίτης)	σ. 78
"Ομηρος Σμυρναῖος	σ. 227
'Ομποτόβσκη Πλάτων	σ. 79
'Ορλάνδος 'Ιωάν.	σ. 47, 153
'Ορφανός Δ.	σ. 148, 164
Ουέλλιγκτων	σ. 254
ΠΑΓΚΑΛΑΚΗΣ	
Πάκμορ 'Αντ.	σ. 125, 167
Παλαιολόγος Γρηγόριος	σ. 36
Παλαιολόγος Στέφανος	σ. 152
Παλαμήδης Ρήγας	σ. 78, 152
Πάλλης Παν.	σ. 303
Πάλμεστρων	σ. 60, 155
Πάνου 'Ιωάννης	σ. 101
Παξιμάδης 'Ιωάννης	σ. 36
Παπαβασιλόπουλος	σ. 39, 124
Παπαγιάννης Κων/νος	σ. 31, 134
Παπαγιαννόπουλος	σ. 297
Παπαδόπουλος 'Ανδρέας	σ. 35
Παπαδόπουλος Κων/νος	σ. 36, 76, 154
Παπαδόπουλος Στέφανος	σ. 297
Παπάζογλου 'Αναστ.	σ. 333, 335, 337
Παπάζογλου Γεώργιος	σ. 147
Παπαλέξης Γ.	σ. 149
Παπούλιας Μπεκήρ	σ. 151
Παπαμανώλης	σ. 82
Παπαρηγόπουλος 'Ιωάν.	σ. 77, 78, 151
Παπᾶς Δανιήλ	σ. 131, 155
Παπασταθόπουλος	σ. 76, 78
Παπαφωτόνυμος	σ. 76, 152, 162
Παρασκευᾶς (συνταγματάρχης)	σ. 76
Παρθένιος (ἀρχιεπίσκοπος Κυρήνης)	σ. 37, 154, 155
Πάρκερ	σ. 164
Παρλαρᾶς	σ. 313, 315
Παρόγλου	σ. 134
Πασχαλίδης	σ. 167
Πελοπίδας	σ. 76
Περάκης	σ. 149
Περήν	σ. 87
Περραιβός Χριστόφ.	σ. 117
Περρούκας Δημήτριος	σ. 175
Περσάκη Ροξάνδρα	σ. 36, 39, 151, 246, 247, 248
Περσιάνης Ι.	σ. 76
	σ. 155

Πεταλᾶς Α.	σ. 29, 33
Πεταλᾶς Κων/νος	σ. 165
Πετμεζᾶς (στρατηγός)	σ. 303
Πέτροβιτς	σ. 315
Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης	σ. 119, 162, 163, 246, 248, 252, 254
Πετσώνης	σ. 150
Πηγῆς Ἰσμαήλ	σ. 153
Πιέρρης Ν. (συντ/χης)	σ. 37, 86, 87
Πίζας (στρατηγός)	σ. 104, 105, 106
Πικουλάκης Παναγῆς	σ. 58, 114
Πίνης Ἀνδρέας	σ. 152
Πινιατέλης	σ. 155
Πινόν	σ. 152
Πιτσιπιός	σ. 153
Πλαπούτας	σ. 76, 155
Πολίτης Νικ.	σ. 10, 12
Πολίτης Σπυρ.	σ. 50
Πολινιάκ	σ. 68, 256, 257
Πολίτικας	σ. 111
Ποστολάκης	σ. 77
Ποταμιᾶνος	σ. 36
Πουκεβίλ	σ. 287
Πραΐδης Γεώργιος	σ. 150
Πρασακάκης	σ. 76, 77, 156
Πρίτσερν	σ. 77
Πρώιος (Μητροπολίτης)	σ. 212
Πρωτόβουλος	σ. 112
Πυλαρινός	σ. 144
Πωζιέ	σ. 71, 72, 87

ΡΑΔΟΣ Κων/νος	σ. 41, 74, 82, 333
Ραδινός Α.	σ. 41, 73
Ράινεκ	σ. 75
Ράϊκος	σ. 140
Ράλλη ἀδελφοί	σ. 45
Ράμφος	σ. 27, 28, 84, 85
Ράνκος Γιαννάκης	σ. 70, 71
Ρασήν	σ. 72
Ρασήφ Μεχμέτ	σ. 82
Ραυτόπουλος	σ. 76, 137
Ρέις Ἐφέντης	σ. 39
Ρενιέρης	σ. 73, 309
Ρεσίτ Μεχμέτ	σ. 105
Ρῆζος Ἰακωβάκης	σ. 38, 72, 229, 231, 232
Ρίχης Χριστόφορος	σ. 41, 73, 74
Ρίκορδ	σ. 144
Ριμποπιέρ	σ. 148
Ρινιής	σ. 296, 299, 314

Ρόδιος Π.	σ. 36, 88, 161, 162, 166
Ροδοκανάκης	σ. 39, 40
Ρούκ	σ. 224
Ρούκμαν	σ. 144
Ρουσσώ	σ. 183
Ρωμανός Ι.	σ. 229
Ρώμας Διονύσιος	σ. 246
Ρώμας Κ.	σ. 155
Ρώτας	σ. 73

ΣΑΓΡΕΔΟΣ	σ. 34
Σακελλαρίου	σ. 63
Σακελλαρόπουλος 'Ιωάν.	σ. 33, 36, 42
Σακελλαρόπουλος Πάνος	σ. 164
Σαλβατόρι	σ. 221
Σαλίνης	σ. 63, 128
Σαμπατάκης	σ. 42
Σανλοτέρ	σ. 45
Σαχτούρης	σ. 156, 297
Σελιχτάρης 'Ηλίας	σ. 27
Σελίμ Β'	σ. 219
Σεμπαστιανί	σ. 222, 223
Σεραφείμ	σ. 62, 63, 64
Σιαπέρης	σ. 38
Σιγοῦρος Μαρίνος	σ. 18
Σικελιανός	σ. 144
Σιμάκης	σ. 76
Σισιλιάνος Μιχαήλ	σ. 41
Σισίνης Γεωργ.	σ. 46, 66, 245, 253, 259
Σισμόντης	σ. 134
Σκαρλᾶτος	σ. 155
Σκαραμαγκᾶς	σ. 34
Σκιόδης	σ. 43
Σκοῦφος Νικ.	σ. 49, 66, 326
Σκοῦφος Σπυρίδων	σ. 66
Σκυφάντης	σ. 133
Σνάιντερ	σ. 72, 78, 79, 109
Σολδᾶτος Κ.	σ. 12
Σονίνι	σ. 220
Σουαζέλ - Γκουφιέ	σ. 220
Σουλεϊμάν πασᾶς	σ. 137, 232
Σοῦτσος Γρηγόριος	σ. 65
Σοῦτσος Δ.	σ. 78
Σοῦτσος 'Ιωάννης	σ. 41
Σοῦτσος (Μητροπολίτης)	σ. 65
Σοῦτσος Μιχαήλ	σ. 48, 65, 130, 131, 302
Σπηλιάδης Νικ.	σ. 27, 39, 67, 248
Σπανιολάκης	σ. 63

Σπόντζας 'Ιωάν.	76
Σπυρίδωνος Γεώργιος	41, 63, 65, 66
Σπυρομήλιος (χιλίαρχος)	36
Στάϊν	140
Στάκελβεργ	188
Σταματελέα 'Αγγελική	σ. 114
Σταματελόπουλος Νικήτας	σ. 38, 40
Σταύρου Γεώργιος	σ. 64
Στεκούλης	σ. 42
Στεφανίτσης Π.	σ. 13
Στεφανόπολι	σ. 221
Στούρτζα Δόμνικα	σ. 184
Στούρδτζα Μαρία	σ. 67
Στούρδτζας 'Αλέξανδρος	σ. 41, 174, 180
Στράτος (στρατηγός)	σ. 302
Συμεών (μοναχός - ήγούμενος)	σ. 142
Σχινᾶς Μιχαήλ	σ. 13, 180, 252
ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ	120
Τασσερέ ντέ Σέν Ντενίς	147
Τζαβέλας Κίτσος	39, 165, 304
Τζανέλης	77
Τζανετάκης (Στρατηγός)	114, 122
Τζανόγλου	74
Τζόγλης Δημήτριος	35
Τζούνης	123, 155
Τζωρτζόπουλος 'Ιωάν.	35
Τισαμενός	76
Τομπάζης Μ.	119
Τομπακάκης	119, 120, 163
Τοσίτσας	77
Τούρτουρας	77
Τριανταφύλλης Παν.	77, 166
Τριαντάφυλλος	78
Τρικούπης Σπυρίδων	47 119, 318, 320
Τρικούπης Χαρίλαος	9
Τσίτσος	137
Τσόκρης Δημήτριος	303
Τσαμαδός Λάζαρος	35
Τσαμαδός Μ.	29, 34
Τσουδερός 'Εμμ.	12
Τσώρτς	295, 300, 303
ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ 'Αλέξανδρος	152
'Υψηλάντης Δημήτριος	326
'Υψηλάντης Νικόλαος	150

ΦΑΒΙΕΡΟΣ	112
Φαβρίκιος	108, 109
Φανέλλης Σάιδας	79
Φέλλεμπεργκ	61
Φέστας Ι.	166
Φιλήμων 'Ιωάννης	112, 131
Φίλης Μάριος	90
Φίλιππίδης Δανιήλ	212
Φραγκούδης	77
Φράϊ	49
Φρειδερίκος Γουλιέλμος	57
Φροντιστής Κ.	127
Φώσκολος Ο.	233, 234, 236, 237
Φωτήλας 'Ασημάκης	150
Φωτομάρας Χρῖστος	32

ΧΑΜΠΟΣ	31
Χαραλάμπης Σπ.	148, 157
Χαραλάμπους Παναγής	97
Χαρίτος	76
Χατζημελέτης	303
Χατζηπέτρου 'Ιωάν.	126
Χατζιμιχάλης	216
Χατζηχρήστος	32
Χέλμης (πλοίαρχος)	85
Χοϊδᾶς Δ.	33
Χορμόβας	36, 90
Χρηστίδης	157
Χριστέας	113
Χρυσοβελόνης	157
Χρυσόγελος Ν.	91, 156, 164

ΨΗΛΟΠΟΥΛΟΣ	76
Ψύλλας Γ.	149

ΠΙΝΑΚΑΣ ΞΕΝΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

ABERDEEN	58
Adam Er.	23
Ali Pacha	236
Astaines	48
BAILLI, H.	104
Bambas Neophitos	192
Barbier de Bocage	201, 202
Bathurst, H.	235
Bazin	104
Benjamin	230
Bertolloti	104
Bessi�eres	202
B�etant E.	11, 13, 20, 101, 168
Bezzo	101
Bignani	101
Bitern	70
Boissier	50
Boutieff	101
Brayko	122
Bory de Vincent	103
Broglie	101
Bronzta�nd	104
Bunsen	65, 101
Burgaris Eug�ene	191, 205
GAGRIONI Lambro	198
Canning	58
Capodistrias J.	234, 336, 337, 338
Caraiskaki	336
Carcas Regnand	93
Carajanni	196
Castlereagh	235
Cassui	106
Catacagy	62
Catherine II (α�υτοκράτειρα της Ρωσίας)	191

Chambell	86
Chantgeri	106
Choiseul - Gouffier	200
Church	32, 35, 84
Codrigton	56, 61, 62
Coletti J.	331, 332, 333, 334, 335, 336, 337
Collin	51, 52
Colocotroni	329, 330, 332, 332
Comnenos (στρατηγός)	205
Conduriotti G.	330, 331, 332, 333, 334
Corbet	79
Cousinis	201
Covdelas	205
Cradook	48

DALBERG	116
Damirali	31
Dandolo (ναύαρχος)	70
Darvazi	196
Dawkins	47, 131
Delijianni Jean	327, 330
DENIS (ἐπίσκοπος)	192
Dentgel	83
Desjardins	117
Deyough	62
Diebitch	42
De La Harpe	44
De Rigny	24, 25
Derugny	24
Dolland	124
Dramali	329
Dubourg	112
Dukard	49
Dutrone	107, 142

EBEL	113
Elgine	203
Epantschine	113
Etting	113
Everetti	113

FABRICIUS	112
Fabriguette	111
Favier	334
Ferronnays	52, 54
Finlay	128, 129, 130

Firino	108
Flandin	107
Franchini	112
Forster	108
Foscolo Ugo	234, 235
GALLINA V.	329
Gambi	128
Garnot	86
Gargoni	329
Gassis	202
Gazimicali	196
Gerard	29, 30, 128
Gilli M.	34
Girard	60
Gneisenau	65
Gordon	48
Gosse A.	137, 138
Gropius	128
Grosby	48
Gudhard	128
Gueheneue (στρατάρχης)	29
Guilleminot	68
Guindrecourt	34
Goulianoff M.	49
Guys	200
HAMILTON	333
Heideck	90, 118
Heiden	61, 62
Hentsch	35, 51
Higons	95
Hothman	131
Howe Samuel	137
IBRAHIM Pacha	264, 266, 275
Ignace (Μητροπολίτης)	205
Ipsilanti	328, 329, 335
KIAMIL bey	327
Kodrikas	201
Kodschoubey	50
Koray P.	201
Kouziki	221, 222
Krudenez	233, 234

LAHIL	86
Lalande	24, 25, 52
Langeron	42
Latrister	86
Lavauguyon	60, 61
Leike	203
Lieven	54, 55, 62, 235
Littardi	33
Liyons	57
Loginet	26
Londos Sotiris	327
MACGILLE	138
Maitland	235, 236, 237
Malcolm Pulteney	25
Marcand	95
Marie Antoinette	206
Mari Thérèse	206
Marnier	98
Martin	96
Maruzzi	196
Masuyer	142
Matussevith	69
Minciaky	69
Morier	203
Maller	50, 98
Munie	107
Muville Hyaede	69
Mavrocordato	328, 329, 330, 332, 333, 334, 336
Mays	97, 168
Mazarowich	107
NACOS	196
Napoleon	203
Negris Théodore	328, 329
Nesselrode	24, 54, 129, 132, 140
Noronzoff	121
OLIVIER	200
Omirus de Smytne	206, 207
Orlando	
Orleans (Φίλιππος)	57
PANIN	42
Papadopoli	196

Parker	48
Parontzi	167
Pastinox	60
Pellion	30
Petro - Bey	330
Philipides Daniel	192
Piegel	30
Proojos (Μητροπολίτης)	192
Pozzo di Borgo	54, 55, 129
PONIROPOULO NICOLAS	330
Ponsonby	61
Portalis	55
Pouqueville	282
RAYBAUD	73
Rayneval	69
Regny A.	47
Reversau	33
Rheineck	73
Ribeaupierre	59, 98
Ricameli	73
Ricord	42, 49, 57, 61, 137
Rigny	334
Robert	73
Rosamele	24, 25
Rouemont	29, 47
Rouk A.	203
Roy A.	70
Ruchman	28, 48, 49
SAKKAROF Florence	63
Salvatory	201
Sandrini	66
Sanquet	64
Scalon	66
Schanchorst	65
Schaumduaf	71
Sebastiani	203
Sechnezip Effendi	327
Sobolonski	66
Sonini	200
Spencer	93
Stackelberg	63
Stein	65
Stephanopoli	201
Steveson	62
Strabon (Στράβων)	281

Stourdza	67
Streffl	66
Studs	67
THEOCLITUS (Μητροπολίτης)	192
Théophilus	192
Theotokis Nicephore	191, 205
Tregel	87, 143
Triburier	108
Tricoupi S.	335
VICENTE DE CAUX	69
Viget	124
Villevielie	127
Virlet	124
Vitjtelen (Στρατηγός)	65
Volckonsky	129
WELLINGTON	235
Willmot - Horton	230
Wolff (Ίωσήφ και Αϊμιλία)	121
Wrede	88, 122, 139
ZAIMI A.	330, 331
Zarifopoulo	329
Zosimas	194, 196

ΠΑΡΑΛΕΙΨΙΣ

Στήν ὑποσ. τῆς σελ. 278 παρελείφθη ἡ παραπομπή στίς σελ. 169-171.
 Στήν ὑποσ. τῆς σελ. 291 παρελείφθη ἡ παραπομπή στίς σελ. 190-197.
 Στήν ὑποσ. τῆς σελ. 317 παρελείφθη ἡ παραπομπή στίς σελ. 288-294.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Κ. ΔΑΦΝΗ: Προλογικό Σημείωμα	5
Κ. ΔΑΦΝΗ: Τό Καποδιστριακό Ἀρχεῖο Κερκύρας	9
ΜΕΡΟΣ Α΄: Τό Καποδιστριακό Ἀρχεῖο - Κατάλογος	23
ΜΕΡΟΣ Β΄: Ἑλληνικά κείμενα τοῦ Καποδίστρια -	
Ὑπομνήματα καί ἐπιστολές	171
ΜΕΡΟΣ Γ΄: Ὁ Καποδίστριας Κυβερνήτης. Ἡ πρώτη πρόσκληση -	
Ἡ συνθήκη τῆς 6ης Ἰουλίου 1827 - Οἱ πρώτες ἐνέργειες -	
Ἀνάληψη καθηκόντων	245
ΠΙΝΑΚΑΣ: Ἑλληνικῶν καί ξένων ὀνομάτων	339

